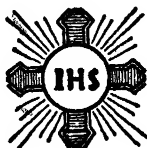
Mszał

niedzielny i świąteczny

Zebrał, zestawił, uwagami
i objaśnieniami poprzedził
Ks. Michał Kordel

Kraków,
Nakładem „Mysterjum Christi"
wydanie drugie poprawione

L. 6341/36.

POZWALAMY DRUKOWAĆ.

Z KSIĄŻĘCO METROPOLITALNEJ KURJI.

Kraków, dnia 12. VIII. 1936 r.

† STANISŁAW Bp.
Wik. gen.

X. Stefan Mazanek

Poszczególne części mszy św. w tym mszaliku podane są:

dla psalmów (w introicie, graduale i t. d.) według X. Fr. Albina Symona arbpa, *Psałterz Dawidowy*, Kraków 1917,

dla wyjątków z ewangelij wedle tłumaczenia X. Wujka w ostatniem opracowaniu Pisma św., dokonanem przez X. Rostworowskiego (Pismo św. St. i Now. Testamentu, Kraków 1935),

dla lekcyj i ustępów ze St. Testamentu według przekładu Pisma św. wydanego przez Księgarnię św. Wojciecha, Poznań 1926 nn.,

dla lekcyj z Now. Testamentu, wedle X. F. Albina Symona arbpa, *Listy św. Pawła*, Kraków 1915 r.

Kolekty są przeważnie tłumaczone przez autora.

Wstęp z uwagami o Mszy św. według Dr. P. Parsch'a, zwłaszcza uwagi o Kanonie.

Dwie sekwencje w przekładzie X. T. Karyłowskiego, a jedna według L. Staff'a.

Układ wzorowano na mszalikach:

Vital Vodušek, *Svete Maše za nedelje in praznike* v Celju 1931,

Volksmessbuch für die Sonntage und Feiertage, oprac. benedyktynów z Maria Laach, wyd. Benzinger et Co.

W przyszłości będzie wydany podręcznik do Nieszporów na cały rok na te same niedziele i święta.

Kraków, w dniu Ś. Grzegorza Papieża, 1935.

PRZEDMOWA DO WYDANIA DRUGIEGO

Kto żyje z Kościołem, ten modli się ze mszału. Kto chce rozumieć Kościół i przeżywać jego nastroje, kto chce żyć z rokiem kościelnym, ten powinien mieć i zgłębiać mszał i modlić się z niego.

Mszał to jedna z najwznioślejszych ksiąg liturgicznych rzymskiego Kościoła. W nim bowiem tryska owo zaniedbane i zapomniane źródło prawdziwego ducha chrześcijańskiego i prawdziwej pobożności katolickiej. Mszał, to praktyczny podręcznik nauki chrześcijańskiej, który uczy współżycia z rokiem kościelnym. Mszał jest zbiorem natchnionych modlitw. „Kto zna i rozumie mszał, ten zna swoją wiarę“ (Bossuet).

Dziś mszał przestaje już leżeć tylko na ołtarzu, albo w zakrystji, zaczyna się jego pochód między wiernych, którzy chcą teraz większego, zrozumiałego i czynnego udziału w życiu Kościoła. Mszał ma im dopomóc do tego; i ma dać naszej pobożności silną, solidną podstawę dogmatyczną; ma przepoić katolików duchem Kościoła, ma ich nauczyć modlitwy w „duchu i prawdzie“; ma ich uświadomić, żeby nie myśleli, że liturgja jest tylko zbiorem zewnętrznych formuł, rubryk i ceremonij, ale, że zawiera słowa, towarzyszące ofierze przy ołtarzu, i dające pewien pogląd na życie religijne, na Kościół i sakramenta. Dzisiejsze czasy potrzebują — także w życiu religijnem — istotnych, prawdziwych rzeczy, a nie drugorzędnych i ubocznych dodatków.

Mszał się rozszerza wśród wiernych, bo się podoba. A podoba się, bo zawiera w swych modłach i czytaniach prawdziwą wodę w pierwotnej czystości, niezamąconą domieszkami ludzkiemi. Mszał się podoba, bo nie jest nudny, szablonowy

i jednostajny w treści, która codziennie, choć zazasadniczo ta sama, a jednak nowa i bogata; bo daje zajęcie uczestnikom we Mszy św., wprowadza ich stopniowo w święte czynności na ołtarzu; przywodzi z Pisma św. wyjątki i to najważniejsze i najpiękniejsze; zawiera pienia (psalmy) i modły, które ułożyli natchnieni autorowie, a któremi sami przemawiali do Boga. Mszał podoba się, bo jest protestem przeciw mechanizmowi i szablonowi w rzeczach wiary i życia wewnętrznego!

Mszał jest w pewnem znaczeniu narzędziem nowożytnego duszpasterstwa. Ludzie, co się modlą ze mszału podczas Mszy św. i rozumieją mszał, zaczynają tworzyć osobliwy typ katolika, świadomego swej religji i jej celów; zdobywają nowe nastawienie względem Kościoła i życia chrześcijańskiego, korzystają duchowo więcej, niż gdyby się oddawali praktykom prywatnej pobożności; nabierają pewnych cech w myśleniu katolickiem, zaczynają rozumieć Kościół, stają się katolikami nowego typu w najlepszem tego słowa znaczeniu, wyróżniającymi się od reszty ludzi pobożnych.

W obecnem wydaniu mszału nowością jest podanie 5 mszy gregorjańskich według *Kyriale Romanum*, wydanego przez księgarnię Desclée et Cie w Turnai, która to firma zezwoliła na reprodukcję tych mszy, jednak bez znaków rytmicznych. Wstęp w tym mszaliku (objaśnienia Mszy św. i rubryk, oraz roku kościelnego) przytoczony jest według doskonałych objaśnień w mszaliku A. Schott'a.

Kraków, w 1300-lecie śmierci ś. Izydora z Sewilli (4. kwietnia) 1936.

Ks. Dr. Michał Kordel.

WSTĘP.

Jak używać tego mszalika.

„Mszalik niedzielny i świąteczny" zawiera tylko msze wszystkich niedziel w roku kościelnym i tych uroczystości I i II klasy, które albo są świętami nakazanemi, albo też mogą przypaść na niedzielę. Święta te podane są w porządku kalendarzowym bez względu na ich wielkość czy pierwszeństwo. Poszczególne msze poprzedzone są małymi wstępami objaśniającymi treść czy główną prawdę danego dnia: są to na początku każdego formularza myśli przewodnie. One mają ułatwić zrozumienie owej „myśli przewodniej", mają poddać główną nutę, czy odpowiednie nastawienie, z jakiem należy modlić się w danym dniu. Czasem w ciągu mszy św. podane są pewne objaśnienia, zwykle przed odnośnym ustępem. Czasem w samym tekście modlitw czy czytań są dodane uwagi: te objaśnienia umieszczone w nawiasie ostrym, przy wspólnem odmawianiu powinno się opuścić zupełnie. Podane liczby w nawiasie (czarnym drukiem), wraz z odnośną częścią Mszy św., np. (2) Kolekta, mają ułatwić odnalezienie szukanych modlitw tym, którzy jeszcze nie obznajomili się ze mszałem i trudno im zapamiętać stały porządek oraz następstwo poszczególnych części.

Wyszukiwanie mszy i odmawianie. Najlepiej i najdogodniej jest jeszcze dnia poprzedniego wieczorem wyszukać odnośną mszę i zaznaczyć ją zakładką drugą, bo pierwsza ma być zawsze tam, gdzie są stałe modlitwy mszalne. (Porządek mszy św. skrócony, albo całkowity, w dosłownem tłumaczeniu z łacińskiego oryginału, str. 63). Pamiętać o „Porządku Mszy św.", czyli o stałych

modlitwach, bo te stanowią jakby szkielet całej mszy; jeżeli się następstwo stałych modlitw zapamięta, to wtedy, bez trudności, bez długiego szukania i przewracania kartek, będzie można towarzyszyć kapłanowi przy ołtarzu. Jeżeli przy danej niedzieli czy święcie jest jeszcze odnośnik dla 2-giej, 3-ciej kolekty, czy dla prefacji, tam trzeba włożyć trzecią zakładkę. Dobrzeby też było, by także cały formularz mszalny, ze wstępnemi objaśnieniami, modlitwami i czytaniami przeczytać sobie przedtem, zanim się msza św. rozpocznie, by potem wśród samej mszy nie zatrzymywać się niepotrzebnie. Kto nie może znaleźć zaraz wyznaczonej modlitwy lub czasem nie nadąży kapłanowi, niech się tem nie przeraża; niech spokojnie opuści jedną lub drugą modlitwę mniej ważną. Nie trzeba bowiem sądzić, że należy każde słowo równocześnie z kapłanem odmawiać. Gdy się posługujemy mszalikiem, to w ten sposób czyńmy to, aby Chrystus był celem i centrum, ku któremu zdążać mają nasze myśli i pragnienia. Dlatego dobrze jest już na początku przedstawić sobie scenę w ewangelji opowiedzianą: pamiętać przytem, że Chrystus jest w Kościele, że przez Kościół daje się nam, że w Kościele modli się, uczy, a przedewszystkiem ofiaruje siebie za nas: pamiętać również, że nie ja sam(a) modlę się, ale modli się cały Kościół, cała społeczność Chrystusowa, modli się Chrystus: — zatem modlić się trzeba za Kościół, z Chrystusem, przez Chrystusa do Boga Ojca.

Z jakich części składa się Msza św.

Oto każda Msza św. ma stale powtarzające się modlitwy, które przez cały rok nie zmieniają się w brzmieniu i treści; są to części niezmienne do których należą: Ministrantura. Kyrie,

Gloria, Credo, modlitwy przy ofiarowaniu, Kanon i ostatnia ewangelja. Również i prefacje można zaliczyć do stałych modlitw mszalnych.

Porządek Mszy św. jest szkieletem całej Mszy św., w nim tedy — jak w jakiej budowie, porozmieszczane są odnośne części zmienne, które są następujące: (1) introit, (2) kolekta, (3) lekcja, (4) graduał, (5) śpiew Alleluja, albo (5) Traktus, (6) Ewangelja, (7) ofertorjum, (8) sekreta, (10) śpiew przy Komunji, (11) modlitwa po Komunji. Te części można znaleźć albo we Mszach właściwych okresom liturgicznym albo we Mszach o Świętych czy też we wspólnych Mszach na uroczystości Świętych. Ponieważ jedne święta są ruchome, inne zaś stałe i ponieważ co roku dany dzień miesiąca przesuwa się o jeden dzień tygodnia, dlatego często schodzi się i niedzielna (czy świąteczna) Msza ze Mszą o jakimś Świętym. Jaką wtedy należy odprawiać Mszę, które modlitwy trzeba brać, o tem poucza dokładnie kalendarz liturgiczny, czyli rubrycela, która w każdej diecezji co roku jest osobno wydawana.

Kilka uwag o niedzielach i świętach. Jeżeli się chce wiedzieć, czy w daną niedzielę przypadnie jakie święto czy nie, innemi słowy, czy będzie msza z niedzieli, czy też o jakim świętym, to trzeba pamiętać o następujących wyróżnieniach niedziel i świąt:

Niedziele są: większe (uprzywilejowane) i mniejsze (zwykłe). Większe niedziele dzielą się jeszcze na dwa oddziały, mianowicie na: niedziele większe 1-szej klasy (I klasy) i niedziele większe 2-giej klasy (II klasy). Są tedy trzy odmiany niedziel. Do pierwszej należą: pierwsza niedziela Adwentu, wszystkie niedziele W. Postu, niedziela wielkanocna, niedziela Biała, niedziela Zesłania Ducha Świętego. Niedziele zaś

drugiej klasy są: druga, trzecia i czwarta Adwentu, niedziele 70-cy, 60-cy i 50-cy. — Reszta niedziel w roku kośc. należy do mniejszych (niedziele po Trzech Królach i po Zesłaniu Ducha Świętego). Zaś uroczystości podane w tym mszaliku należą albo do świąt 1-szej klasy (I klasy), albo drugiej (II klasy).

Niedziele 1-szej klasy nie przyjmują żadnego święta, choćby największego. Jeżeli zatem na taką niedzielę przypadnie czasem święto 1-szej klasy, to się to ostatnie przenosi. Niedziele 2-giej klasy ustępują świętu 1-szej klasy. — Niedziele zaś mniejsze mogą być wyrugowane przez święta tak 1-szej jak i 2-giej klasy i przez każde święto Pańskie (14 września, 10 paźdz. albo 18 listop.).

Ile razy zatem zachodzi wypadek zajęcia niedzieli przez jakieś święto powyższe, to zawsze na 2-giem miejscu dodaje się kolektę (sekretę i po Komunji) niedzielną, a ostatnia ewangelja jest wtedy nie ś. Jana, lecz przypadająca na tę niedzielę perykopa.

Kilka wskazówek o liczbie modlitw

(Modlitwy, wspomnienia, komemoracje, modlitwy okresowe).

Dni, w których przypada uroczystość (pamiątka) jednego Świętego, a które są rytu zdwojonego, i niema w tymże dniu drugiego (czy nawet trzeciego) Świętego, mają z reguły jedną kolektę, jedną sekretę i jedną modlitwę po Komunji. (Trzeba jednak pamiętać, że w poszczególnych diecezjach są t. zw. „nakazane modlitwy" przez bpa ordynarjusza, te bierze się zazwyczaj w święta rytu zdwojonego).

Jeżeli jest dzień (święto, pamiątka) rytu półzdwojonego, wtedy (jeżeli niema w tymże dniu drugiego Świętego) bierze się wedle przepisów

jeszcze 2-gą i 3-cią modlitwę, ale tylko z t. zw. „modlitw okresowych“, jak zaznaczono na stronach: 109—111; 143—144; 162—163; Środa Popielcowa, Niedziela Męki Pańskiej, str. 295—296; 332—333.

Niedziele zazwyczaj, jeżeli wtedy nie przypada żadne święto rytu zdwojonego, mają prócz swej kolekty jeszcze 2-gą (i 3-cią) „modlitwę okresową“. Jeżeli zaś w niedziele jest wspomnienie święta rytu zdwojonego, wtedy tylko ta jedna (wzgl. inne) kolekta jest brana jako 2-ga.

Poza Adwentem, W. Postem, czasem wielkanocnym i miesiącem listopadem, w pierwszy dzień tygodniowy danego miesiąca, jeżeli wtedy żadne święto ani niedziela przepadła nie zachodzi, bierze się na przedostatniem miejscu modlitwę „Fidelium“ czyli za zmarłych (2 b, 8 b, 11 b) ze Mszy codziennej za zmarłych, str. 633.

Najważniejsze przepisy o Mszach za zmarłych

1. Msza żałobna pogrzebowa (za ubogich nawet cicha może być) dopuszczalna jest we wszystkie dni, tylko nie w dni 1 klasy całego Kościoła.

2. Msza żałobna w 3-cim, 7-mym i 30-tym dniu po śmierci oraz w rocznicę śmierci, może być odprawiana we wszystkie dni roku poza niedzielami, świętami 1 i 2 klasy, uprzywilejowanemi ferjami, uprzywil. wigiljami i uprzywil. oktawami.

3. Zwykła msza żałobna (śpiewana) jest niedozwolona w niedziele, święta rytu zdwojonego, w uprzyw. ferje, uprzyw. wigilje i uprzyw. oktawy.

4. Zwykła msza żałobna bez śpiewu (cicha) jest dozwolona, poza ferjami W. Postu, niedzielami, Suchymi Dniami, poniedziałkiem Dni Krzyżowych, wigiljami, poza dniami od 17 do

23 grudnia, w dni, które są rytu półzdwojonego i pojedyńczego = semiduplex albo simplex, o ile wtedy nie zachodzą wymienione wyżej wypadki i niema w tym dniu Mszy z poprzedniej niedzieli przepadłej.

Zakończenie modlitw

Zakończenie modlitw (kolekty, sekrety i po Komunji) podane jest tylko w dwu lub trzech pierwszych słowach. Dlatego, kto się modli ze mszału, może kończyć modlitwy albo krótszą albo dłuższą formułą. Kapłan przy mszy zawsze odmawia dłuższe zakończenie. Zakończenia modlitw w pełnem brzmieniu są następujące:

1. Jeżeli modlitwa skierowana jest do Boga Ojca, to we mszaliku zaznaczono początek końcowej formuły: **Przez Pana...**

Wtedy dłuższa formuła brzmi: **Przez** Pana naszego Jezusa Chrystusa, Syna Twego, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg po wszystkie wieki wieków. ℟. Amen.

Krótsza zaś formuła będzie taka: Przez Chrystusa, Pana naszego. ℟. Amen.

2. Jeżeli modlitwa jest skierowana do Syna Bożego (Jezusa Chrystusa) to formuła końcowa zaczyna się: **Który żyjesz...**

Wtedy dłuższa formuła brzmi: Który żyjesz i królujesz z Bogiem, Ojcem w jedności Ducha Świętego, Bóg po wszystkie wieki wieków. ℟. Amen.

Krótsza jest taka: Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. ℟. Amen.

3. Jeżeli modlitwa skierowana jest do Boga Ojca, a Syn Boży jest wymieniony na początku tejże modlitwy, to formuła końcowa zaczyna się: **Przez tegoż...**

Wtedy dłuższa formuła brzmi: Przez tegoż Pana naszego, Jezusa Chrystusa, Syna Twego, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha świętego, Bóg po wszystkie wieki wieków. ℟. Amen.

Krótsza jest taka: Przez tegoż Chrystusa Pana naszego. ℟. Amen. (Tu prawie wszystko, jak przy 1-szej formule).

4. Jeżeli w modlitwie (jak pod 3) Syn Boży wymieniony jest na końcu tejże, to zakończenie zaczyna się od: Który z Tobą...

Wtedy dłuższa formuła brzmi: Który z Tobą żyje i króluje... (jak 1-sza).

Krótsza jest taka: Który z Tobą żyje i króluje na wieki wieków. ℟. Amen.

5. Jeżeli Duch święty jest wspomniany w modlitwie, to dłuższa formuła ma dodatek: „w jedności tegoż Ducha świętego" itd.

Liturgja a śpiew

Odkąd ludzkość składa Bogu ofiary i uwielbia Go niemi, odtąd tym czynnościom towarzyszą śpiewy. W Kościele Chrystusowym śpiew należał do najważniejszych części składowych liturgji; od czasów wieczernikowych zdobił ją i towarzyszył jej zawsze aż po dni dzisiejsze.

W przeciągu wieków powstały osobliwe, liturgji rzymskiej właściwe śpiewy i melodje, które nabrały cech świętości i powagi. Melodje te tchną nietylko modlitwą, wiarą i tęsknotą za Bogiem, ale również artyzmem i mistrzostwem. One są naprawdę liturgiczną, kościelną i kultyczną muzyką-śpiewem, który do Boga mówi, woła i tęskni. Zaś religijna muzyka mówi o Bogu. Nazywają się śpiewem gregorjańskim, bo papież ś. Grzegorz Wielki († 604) miał je zebrać i uporządkować tak, jak dotąd się znajdują w urzędo-

wych wydaniach Kościoła rzymskiego. Nazywają się chorałem, bo były śpiewane przez 15 wieków (w każdym razie przez pierwsze tysiąclecie) w chórze przy ołtarzu, obok, albo w samem prezbiterjum; w pobliżu ołtarza stali śpiewacy, objaśniali poprostu śpiewem to, co się działo na ołtarzu, przewodniczyli śpiewowi wiernych, byli w całkowitej łączności z kapłanem i ofiarą. To co dziś jest nad drzwiami głównymi i nazywa się chórem, nie jest chórem w rozumieniu liturgicznem. Za dawnych czasów, kiedy liturgję (Mszę świętą) nietylko rozumiano, ale w niej czynny udział brano, — głównie przez śpiew — śpiewali obok ołtarza i na kościele nietylko śpiewacy „wybrani", ale także duchowieństwo i ogół wiernych. Dziś się czasy zmieniły.

„Lud, który nie śpiewa w kościele, pewnie zatracił lub zatraca swą wiarę". Milczący i niemi uczestnicy we Mszy św., to nie są uczestnicy. Życzeniem Kościoła — i jego zwierzchników najwyższych, jak Piusa X i XI — jest by śpiew liturgiczny stał się własnością ogółu wiernych.

Kościół modlący się powinien stać się Kościołem śpiewającym. Kto kocha, ten śpiewa, kto śpiewa, dwa razy się modli.

W tem też wydaniu mszalika (w polskiem tłumaczeniu) umieszczone są na końcu msze gregorjańskie w starej, kościelnej notacji na 4 linjach, by przypomnieć dawny sposób pisania nut, by miejsca nie zajmować i śpiewającym uczynić przejrzystemi słowa i melodje.

OFIARA MSZY ŚWIĘTEJ

Pojęcie ofiary. Jeżeli chodzi o uznanie Boga za naszego najwyższego Pana, to nigdzie tego w tak wyraźny sposób nie wypowiadamy, jak przy składaniu Mu ofiary. Ofiarą jest każdy dar widzialny, który oddajemy Bogu, przytem przez przemianę lub zniszczenie tego daru wykluczamy użycie go dla własnej czy też bliźnich korzyści. Wtedy taki dar całkowicie jest oddany Bogu, a my przez to czcimy Boga i uznajemy Go jako naszego najwyższego Pana, bo On ma prawo do nas, On nami rozporządza, nasze życie i nasza śmierć w Jego są mocy. Ale Bóg niewidzialny, więc Mu nie możemy dać do rąk naszych ofiar widzialnych, a nadto Bóg od nas takich darów nie potrzebuje, bo On wszystko stworzył — i do Niego wszystko należy. Ale mimo to składamy Bogu daninę, bo przez to wyrażamy swą przynależność do Niego, dalej objawiamy gotowość oddania Mu wszystkiego, nawet samego życia naszego, które od Niego zależy.

Stąd ofiary (i ołtarz) są tak stare, jak stary jest ród ludzki na okręgu ziemskim. U wszystkich ludów, i pogańskich, tak starożytnych jak nowożytnych, można spotkać ołtarze i ofiary. Widoczna rzecz, że duszy ludzkiej wrodzona jest świadomość zależności i zawisłości od najwyższej Istoty, która jest doskonalsza od człowieka samego.

Człowiek składa się z duszy i ciała, więc i nazewnątrz musi ujawnić swą przynależność do Boga. Choć samą modlitwą i dobremi myślami może człowiek wzlatywać ku Bogu i w ten sposób oddawać Mu hołd, to jednak musi Go czcić ofiarą, bo tak jeszcze dobitniej przypieczętowuje swoją zawisłość od Boga.

W Starym Testamencie były ofiary, które sam Bóg nakazał składać sobie. Jeszcze przedtem były znane ofiary, bo pierwsze dzieci Adama, Kain i Abel składają Bogu ofiary, później to samo czynią Noe, Melchizedek i patrjarchowie.

Żydzi składali ofiary na rozkaz Boga, który w ten sposób chciał przyuczyć naród wybrany do ustawicznej pamięci o sobie, by Mu dziękowali, a na jego wszechmoc i boskość pamiętali. Ale Bóg zarządził te ofiary jeszcze w tym celu, by wskazywały na mającego przyjść Zbawiciela, który miał złożyć jedynie prawdziwą, wystarczającą i doskonałą ofiarę. Żydowskie ofiary były przedobrażeniem nowej ofary, którą Pan Jezus złożył później na krzyżu. Z chwilą dokonania ofiary Krzyżowej, wszystkie starozakonne ofiary straciły znaczenie.

Pierwsi rodzice nasi w raju taksamo mieli składać daninę Bogu, a to przez posłuszeństwo nakazom Bożym. Ponieważ nie spełnili tego, nie posłuchali, ściągli na siebie i na całe potomstwo swe gniew i karę Bożą.

Ten gniew Boży mógł być załagodzony tylko nieskończenie wielkiem zadośćuczynieniem. A to mógł uczynić Bóg. Aby znów ta nieskończona łaska przebaczenia oraz zbawienia mogła być przyswojona ludziom wszystkich wieków i czasów, sam Bóg przyszedł na ziemię, stał się pośrednikiem między niebem a odrzuconą ludzkością. Ale, aby mógł być pośrednikiem, przyjął na siebie postać człowieka — stał się człowiekiem. Tym Bogiem-Człowiekiem jest Jezus Chrystus, Syn Boży.

Ofiara Chrystusa. Chrystus za swej bytności na ziemi w postaci widzialnej, dokonał pojednania ludzi z Bogiem, a to przez posłuszeństwo, pracę i cierpienie. Głównie jednak Jego śmierć była najmilszą ofiarą Bogu Ojcu. Ona nam niebo

otworzyła. Lecz śmierć P. Jezusa — ofiara krzyżowa, raz tylko się dokonała. „Z krwią własną wszedł raz na zawsze do Świątnicy, dokonawszy wiecznego odkupienia“ (Żyd. 9, 12). Kapłaństwo Jezusa nie miało się skończyć z Jego śmiercią. Dlatego Chrystus w nieskończonej miłości wynalazł sposób, by ta ofiara krzyżowa nieustannie się powtarzała, i aby wszyscy ludzie, którzy będą na ziemi aż do końca świata, mogli z tej ofiary korzystać i przyswajać sobie jej owoce. A uczynił to przy Ostatniej Wieczerzy, w przeddzień swej męki, kiedy to w swe święte ręce wziął chleb, a przemienił go w swe ciało, potem podawał uczniom swoim, mówiąc: „Bierzcie, a jedzcie, to jest Ciało moje, które za was będzie wydane“. Potem wziął kielich z winem, przemienił je w swą Krew, podał uczniom i powiedział: „Bierzcie, a pijcie z tego wszyscy, to jest Krew moja nowego przymierza, która za was i za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. To czyńcie na moją pamiątkę“. Temi słowy ustanowił Chrystus ofiarę Mszy świętej. Co w W. Piątek spełnił na Krzyżu, to wieczorem w W. Czwartek sakramentalnym sposobem uczynił i kazał to samo czynić Apostołom i ich następcom.

Msza św. w głównych zarysach była już przy ostatniej wieczerzy. Tam Chrystus ustanowił i zarządził, by przy Mszy św. było przygotowanie darów (ofiarowanie), konsekracja czyli przemienienie chleba w Ciało, a wina w Jego Krew (czyli właściwa ofiara) oraz Komunja czyli uczta ofiarna.

Do zrozumienia Mszy św. dużo pomoże bliższe przypatrzenie się żydowskim ofiarom starozakonnym, które były tylko przedobrażeniem nowej, prawdziwej i jedynej ofiary Jezusa Chrystusa. Takie ofiary, jak Izaaka, Melchizedeka, a zwłaszcza baranka wielkanocnego ze wszystkiemi sym-

bolicznemi czynnościami, — choć były zapowiedzią przyszłej ofiary doskonalszej — wyjaśniają, na czem polega owo „oddanie się Bogu“, co to jest ofiara i uczta ofiarna.

We Mszy św. jest uwidoczniony związek, jaki zachodzi między Ostatnią Wieczerzą a ofiarą na krzyżu. Msza św. jest prawdziwą i właściwą ofiarą, bo w niej darem, Bogu Ojcu składanym, jest ta sama, co na krzyżu i w Wieczerniku danina, mianowicie Chrystus, Bóg-Człowiek: danina czysta, święta, nieskalana, ofiara przyjemna, najcenniejsza i najdroższa. Doniosłość i wielkość Mszy św. pochodzi stąd, że w niej możemy składać Bogu Ojcu jako ofiarę samego Chrystusa z bóstwem i człowieczeństwem, z Jego życiem wewnętrznem, z jego modlitwami, pracami, wysiłkami, z nieskończonemi zasługami, niezmierną dobrocią a przedewszystkiem z nieogarnioną wartością Jego życia uwielbionego w niebie. Kapłani składają tę ofiarę w pierwszym rzędzie na mocy święceń. My zaś wierni także możemy to czynić, choć nie w tym stopniu, co kapłani, znowu na mocy otrzymanego chrztu. Jako wszczepieni przez chrzest w żywy organizm Chrystusa, czyli przyjęci na żywe członki Kościoła, możemy — i powinniśmy — ofiarować z Kościołem tę nieskończonej wartości ofiarę, przez którą Boga najlepiej uwielbimy, a sami sobie zbawienie zapewnimy. Ofiara ta — jako od Kościoła pochodząca — musi być widzialna. Stąd do jej spełnienia konieczne są postacie chleba i wina.

Chrystus Ofiarnik-Kapłan. We Mszy św. Chrystus jest równocześnie i ofiarą i kapłanem - ofiarnikiem. Na krzyżu i na ołtarzu mamy „jedną i tę samą ofiarę, jednego i tego samego ofiarnika“ (kapłana) — tak uczy sobór trydencki. O kapłaństwie Chrystusowem w Nowym Testamencie obszernie poucza nas św. Paweł w liście do Żydów

(rozdz. 5, 7—8). Odtąd wszelkie ofiary, modły, umartwienia nabrały wartości, bo bez Chrystusa i bez złączenia naszych ofiar z Jego ofiarą, nic nie znaczą nasze wysiłki.

Chrystus a kapłan zwykły. Właściwie nie kapłan, który tu i tam odprawia Mszę św., ale sam Chrystus jest tym prawdziwym i jedynym kapłanem, który raz przez siebie ustanowioną ofiarę powtarza. Tylko nie czyni już tego w sposób dla nas widzialny, osobiście, ale przez zastępstwo, gdy się posługuje ludźmi specjalnie do tego przeznaczonymi, czyli kapłanami ziemskimi. Kapłan zwykły, jeżeli ma godność i moc kapłańską, to ją ma od Chrystusa i wykonuje ją w imieniu Chrystusa — raczej Chrystus przez niego dopełnia ofiary. Kapłan ziemski jest widzialny, z pomiędzy wiernych wybrany, ale on wykonuje urząd i obowiązki niewidzialnego kapłana-Chrystusa. Nie papież, nie biskup, ani nie żaden kapłan konsekruje, poświęca i składa, lecz sam Chrystus. Przy konsekracji sam Chrystus mówi słowa ustanowienia tej ofiary: „To jest ciało moje“ — „To jest krew moja“. W każdej Mszy św. Chrystus zaznacza i wykonuje swe kapłaństwo na cześć i uwielbienie swego Ojca i dla zbawienia ludzi. Choćby ziemski kapłan nie był doskonały, nawet słabościami i grzechami uwikłany, ofiara Chrystusa przez to się nie zmienia, zostaje ta sama, święta, niepokalana, wieczna i nieskończonej wartości.

Sprawowanie ofiary — konsekracja. Do ofiary należą: sam dar składany, osoba składająca i jeszcze sama czynność składania. Oto ta ostatnia istotna część ofiary we Mszy św. polega na konsekracji chleba i wina. Tak zwane ofiarowanie, które jest po Credo (czy ewangelji) nie jest właściwie czynnością ofiarniczą, jest to tylko przyrządzanie czyli przygotowanie darów, lub tylko

doniesienie ich do ołtarza (obecnie jeszcze przy Mszy z asystą). Modlitwy wtedy odmawiane wyrażają tylko naszą gotowość do brania udziału we Mszy i uprzedzają samą konsekrację, ale nie są ani nie towarzyszą samemu ofiarowaniu, które się dokonuje przy konsekracji. Na czem zaś polega ofiara Chrystusa przy konsekracji, nie tu miejsce na te dosyć zawiłe wywody. Dość powiedzieć, że we Mszy św. uobecnia się śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa.

Msza św. a ofiara krzyżowa. Ponieważ w ofierze ołtarzowej uobecnia się ofiara krzyżowa, dlatego Msza św. jest w swej istocie odtworzeniem tej na krzyżu ofiary. Jest to ta sama ofiara krzyżowa, powtórzona rzeczywiście, a nie obrazowo i zewnętrznie, jak np. na przedstawieniu Męki Pańskiej. Tu mamy ofiarę tę samą, co na krzyżu; tylko sposób dokonania przy jej powtarzaniu jest bezkrwawy; te same uczucia, usposobienie i ten sam zamiar ma Chrystus tu, co przy ofierze na krzyżu. Msza św. jest żywem, rzeczywistem, ale sakramentalnem — cudownem — uobecnieniem albo odnowieniem ofiary krzyżowej. Msza św. w tem znaczeniu jest względną ofiarą, bo się odnosi do ofiary krzyżowej, od niej pochodzi i zależy. Stosunek między Mszą św. a ofiarą krzyżową jest wewnętrzny, istotny, konieczny. Od krzyżowej ofiary zależy Msza św., jak obraz od osoby namalowanej na obrazie. Tu jest źródło (i powód), dlaczego Msza św. ma tak wielkie znaczenie. Dla nas w czasie żyjących Msza św. przynosi te same owoce, co krzyżowa ofiara: przelewa na nas te same zasługi, łaski, zadośćuczynienia, które były skutkiem ofiary krzyżowej.

Msza św. a życie Chrystusa. Jeżeli Msza św. w swej istocie jest związana wewnętrznie z ofiarą krzyżową, ze śmiercią Zbawiciela, to przy jej objaśnianiu trzeba zawsze kłaść nacisk na ten

szczegół. Ofiara na krzyżu była najwierniejszym i najwyraźniejszym dowodem owego ofiarnego usposobienia i najdoskonalszego posłuszeństwa oraz całkowitego oddania się Bogu Ojcu ze strony Chrystusa. Ale sama śmierć nie jest jeszcze wszystkiem. Chrystus bowiem zbawił nas nietylko swą śmiercią i poniżeniem, ale i zmartwychwstaniem, wniebowstąpieniem, swem wywyższeniem i uwielbieniem. Trzeba zawsze pamiętać, że śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa stanowią jedność i tak do siebie należą i uzupełniają się jak zgładzenie grzechu i wlanie łaski, o czem św. Paweł wyraźnie powiada: „wydany na śmierć za nasze przestępstwa, a zmartwychwstał dla naszego usprawiedliwienia“ (Rzym. 4, 25). Uwielbienie Chrystusa jest uzupełnieniem i dokończeniem Jego umierania; uwielbienie należy do całości zbawczego działania Chrystusa; cierpienia i śmierć a także uwielbienie Chrystusa stanowią całość. Sam to potwierdził: „Było potrzeba, aby Chrystus ucierpiał i wstał z martwych dnia trzeciego“ (Łuk. 24, 46). Uwielbienie Chrystusa nie jest tylko nagrodą za ofiarę, ono jest celem ofiary. Dlatego Msza św. jest pamiątką nietylko zmartwychwstania i wniebowstąpienia Chrystusa, ale również Jego uwielbionego życia i działania w niebie. Całe zatem życie, a raczej cała zbawcza działalność Chrystusa, która się koncentruje w Jego śmierci i zmartwychwstaniu, jest treścią Mszy św. O tem możemy się przekonać z modlitwy po Podniesieniu „Unde et memores“ = „Przeto pamiętni słudzy“ (str. 84). Nie trzeba jednak tego powtarzania czy wspominania życia Chrystusowego we Mszy św. pojmować zbyt szczegółowo, realistycznie, zwłaszcza męki Jego nie należy rozkładać w szczegółach i do każdej części Mszy św. odnosić jakiegoś jednego wydarzenia. Msza św. (katechumenów) pouczająca nie jest

przedstawieniem np. początkowych dziejów Męki Pańskiej. Taki pogląd na Mszę św. zmienia należyte rozumienie Mszy św., oraz utrudnia w niej udział.

Msza św. a rok kościelny. Każda Msza św. (formularz mszalny) zmienia się prawie codziennie, bo nawiązuje — i to wyraźnie do tajemnicy w danym dniu obchodzonej (zwłaszcza lekcja i ewangelja i części przeznaczone do śpiewu). A jednak Msza św. zostaje zawsze odbiciem i powtórzeniem śmierci krzyżowej Chrystusa. Czy to będzie samo Boże Narodzenie, czy Wielkanoc albo święto Chrystusa Króla, czy będziemy w danym dniu patrzyć na Chrystusa jako na króla, nauczyciela, lekarza czy przyjaciela dzieci lub grzeszników, On zawsze we Mszy św. występuje jako ofiara, jako kapłan wieczny, który za Kościół swój i przez Kościół swój i jako jego Głowa, spełnia w sposób bezkrwawy ofiarę krzyżową, a owoce z tej ofiary dla nas przeznacza. Te owoce jednak nabierają pewnego zabarwienia od tajemnicy dnia, święta i niedzieli, a także od usposobienia naszej duszy. Atoli Chrystus i wtedy występuje jako kapłan-ofiarnik i ofiara równocześnie, tylko w danym dniu jest tą samą osobą, która się narodziła w Betlejem, albo w świątyni nauczała, teraz w ewangelji daje nam naukę, pociesza, uzdrawia, do życia powołuje, sam zmartwychwstaje i do nieba wstępuje. Wszystko to jednak zmierza do podkreślenia i uwydatnienia kapłańskiej i pośredniczej roli Chrystusa, bo wszystkie wypadki z jego życia ziemskiego i tajemnice życia niebieskiego obracają się koło jego śmierci, jakby do niej schodziły i od niej wychodziły. Chrystus jest ten sam we wszystkich tajemnicach, choć tak rozmaitych i niezliczonych: ale głównym rysem Jego działalności jest składanie z siebie ofiary, bo przez nią dokonał po-

jednania ludzi z Bogiem Ojcem i swego własnego wywyższenia i uwielbienia.

Ofiara Kościoła. Msza św. jest ofiarą nietylko samego Chrystusa, ale także Kościoła. O tem się zapomina, dlatego tu źródło licznych nieporozumień i lekceważenia liturgji. My w obecnem położeniu nie możemy sobie ani wyobrazić, ani spełniać inaczej ofiary Chrystusa jak tylko w Kościele i przez Kościół i w imieniu Kościoła. Kościół i Chrystus — dwa słowa, których treść i rzeczywistość znalazły ucieleśnienie i widoczny wyraz w sakramentach, w ofierze i całym organiźmie, który pospolicie nazywamy Kościołem. Kościół — to ciało duchowe, mistyczne Chrystusa: w Kościele i przez Kościół Chrystus ofiaruje, modli się, uwielbia Ojca, daje łaski ludziom, dokonuje naszego zbawienia. Kościół jest kapłanem, jest Chrystusem dalej na ziemi, działającym i ofiarującym. Dlatego dla członków Kościoła niczego niema tak świętego, wzniosłego i zacnego jak Msza św. i należyte (w duchu tegoż Kościoła) branie w niej udziału.

We Mszy św. dokonuje się nasze zbawienie. W nieprzerwanym łańcuchu powtarzań Mszy św. od chwili jej ustanowienia, Kościół zawsze stoi u stóp Krzyża. Rodzi się codziennie z krwi z boku Chrystusa wypływającej, z Krzyża czerpie umocnienie, pod Krzyżem rośnie. Dlatego Msza św. która na ziemi jest powtórzeniem i uwiecznieniem ofiary krzyżowej, jest dla Kościoła i dla jego pojedynczych członków źródłem wszelkich łask, jest siłą, z jaką działają sakramenta św. i wszelkie poświęcenia i benedykcje. Ze Mszy św. również wytryska owa moc i zachęta do bohaterstwa chrześcijańskiego, do ofiar i wyrzeczeń się, moc ku uświęceniu i uwielbieniu. Chrystus raz dokonał odkupienia na krzyżu, ale jeszcze nas całkiem nie zbawił, bo poszczególni członkowie

Kościoła są jeszcze w drodze, jeszcze księga ich żywota stoi otwarta, zbawienie jeszcze się w nich dokonuje, a to przez Mszę św., bo „ilekroć obchodzimy pamiątkę tej ofiary, dzieło naszego zbawienia sprawujemy“ (sekreta z 9 niedzieli po Zesłaniu), a Msza św. zaś z ofiary krzyżowej czerpie swe zdroje i siły. Jeszcze dalej chodźmy: oto znacząco mówi sekreta z czwartku po 3 niedzieli Postu: „składamy Ci, Panie, tę ofiarę, z której wszelkie męczeństwo wzięło swój początek“. Siła męczenników płynęła z Krzyża, z ofiary krzyżowej — Eucharystji. Kto za Chrystusa życie oddawał, był najwierniejszym Jego naśladowcą, bo się najwięcej upodobnił do Niego. Stąd męczeństwo, relikwje męczenników w tak ścisłym stoją związku ze Mszą św. Ofiary Starego Zakonu były różne i bardzo przystępnie wyrażały to, co się pod niemi kryło, a jednak były cieniem Mszy św., aż w niej znalazły dokonanie, odpowiednik rzeczywisty.

Uczta ofiarna. Sprawowanie ofiary kończy się samo przez się zrozumiałem spożywaniem daru ofiarnego. Komunja (złączenie, zjednoczenie) nie stanowi istotnej i bezwarunkowo koniecznej części ofiary mszalnej, ale przecież należy do całości Mszy. Cośmy Ojcu w niebie składali jako dar — Chrystusa — to ten Ojciec przyjął łaskawie. Cośmy przez Chrystusa w postaci widzialnych darów przed tron Ojca przynieśli, to znów wraca do nas jako łaska i błogosławieństwo, jako miłosny pocałunek Ojca dla swych dzieci. Cóż mogliśmy dać Bogu? Sami od siebie nic! Ale Chrystusa daliśmy, bo On stał się naszą ofiarą za nas. Ale oto tego samego Chrystusa otrzymujemy w cudownej „wymianie“ przy Komunji świętej. Teraz mamy Chrystusa uwielbionego, ofiarowanego jako dar złożony, który ma nas napełnić boskiem życiem, a wolę naszą zaprawić

ową gotowością do ofiar i cierpień, jaką sam się odznaczał.

(Dalsze myśli i uwagi o Komunji św., zob. przy objaśnieniu „porządku Mszy św." we mszaliku niedzielnym).

Wartość i skutki Mszy św. Każda Msza św. — to z jej celu wynika — jest ofiarą uwielbienia, dziękczynną, przebłagalną i błagalną. Dlatego może i musi być odprawiana za odpuszczenie grzechów, na zadośćuczynienie za grzechy, to znów za żywych lub zmarłych.

Każda Msza św. jest właściwą ofiarą samego Chrystusa, dlatego przewyższa wszystkie formy jakiegokolwiek nabożeństwa czy osobistej pobożności.

Każda Msza św. jest ofiarą Kościoła jako społeczności organicznej i żywej; i dlatego zawsze i wszędzie jest ona świętą i niepokalaną ofiarą, choćby w danym wypadku sami kapłani nie byli święci i bez zarzutu.

Każda Msza św. jest ofiarą kapłana i współofiarujących, ale o tyle, o ile ją we własnem imieniu odprawiają. I wtedy łaski, owoce i zasługi czy skutki Mszy św. przypadają kapłanowi i współuczestnikom, ale zależnie od ich zasług osobistych, od stanu łaski, od czystości, osobistej pobożności i duchowego nastawienia.

Skutki Mszy św.: odpuszczenie (pośrednie) grzechów i zależnie od stanu duszy darowanie kar doczesnych tak żywym, jak i zmarłym; wyjednanie dóbr i łask tak w porządku naturalnym, jak i nadnaturalnym — to wszystko jednak zależne. jest od tego, czy są spełnione wszystkie warunki modlitwy błagalnej.

DZIEJE MSZY ŚWIĘTEJ

A. Ogólne dzieje Mszy św.

Już 19 wieków minęło jak Chrystus ustanowił Mszę świętą. Z Jego woli i nakazu to wynikło, że przetrwała do naszych czasów, i że będzie odprawiana jeszcze do końca wieków, bo przy jej ustanowieniu wyraźnie powiedział: „To czyńcie na pamiątkę moją" (Łuk. 22, 19); albo jak św. Paweł świadczy: „Gdyż ilekroć ten chleb jecie i ten kielich pijecie, śmierć Pana opowiadacie, aż On przyjdzie" (1 Kor. 11, 26).

Msza św. w Wieczerniku. Znane nam są szczegóły ustanowienia Mszy św. Tam pierwszą Mszę św. odprawił sam Pan Jezus. W tem, co wtedy uczynił, możemy rozeznać dwie istotne części Mszy św. konsekrację czyli przeistoczenie, i Komunję. Obok tych dwóch głównych części Mszy były jeszcze w Wieczerniku inne, nieistotne obrzędy, z których później rozwinęła się bogata liturgja mszalna (były tam: umycie nóg Apostołów, sam Chrystus wyjaśnił, co to ma znaczyć (Jan 13, 10), łamanie chleba, dziękczynienie, śpiewanie psalmów). Co było w Wieczerniku, to dało podstawę dla tej części Mszy, którą od starożytności aż po dziś dzień, nazywamy Mszą wiernych. Zaś ta część, która w okresie praktyki katechumenackiej się rozwinęła, i nazwana była Mszą katechumenów, i która dziś nosi piętno modlitewno-pouczające, wzięta jest od Żydów, z ich nabożeństw synagogalnych.

W czasach apostolskich i przez następny wiek (2-gi), złączono te dwa nabożeństwa, że odtąd występują razem i tworzą jedną liturgję mszalną. Sami Apostołowie odprawiali Mszę św. w ramach tego, co widzieli przy ostatniej Wieczerzy. Zazwyczaj łączono wtedy Mszę św. z t. zw. ucztą

miłości (po grecku „agape"). Pismo św. Nowego Testamentu (Dzieje Apostolskie i listy ś. Pawła) często wspomina o takich zebraniach liturgicznych, gdzie była najpierw uczta wspólna, a potem modły, konsekracja, łamanie chleba. (Por. Dzieje Ap. 2, 46; 20, 7; 1 Kor. 10, 17; 11, 18 nn.). Ale wtedy jeszcze nie były złączone w jedno t. zw. „Msza katechumenów" z właściwą Mszą św., bo na czytanie Pisma i śpiewanie psalmów chodzili chrześcijanie np. w Jerozolimie do żydowskiej świątyni. Z połowy 2-go wieku mamy już trochę szczegółowy opis Mszy świętej. Św. Justyn († około 165 r.) męczennik, w swem piśmie obronnem (apologja) przeciw poganom, opisuje (65 rozdz.) przebieg niedzielnej liturgji u pierwszych chrześcijan. „W tym dniu, który się nazywa dniem słońca (t. j. w niedzielę) odbywa się zebranie wszystkich, którzy mieszkają w mieście albo na wsi. Na tem zebraniu czyta się pamiętniki Apostołów (dziś nazywamy je „ewangeljami"), albo pisma Proroków, potem przewodniczący (t. j. biskup) wygłasza naukę i wzywa do naśladowania tych wszystkich dobrych przykładów. Potem powstawano i wszyscy się modlili „za siebie i za wszystkich innych na całym świecie"... Po modlitwie pozdrawiano się świętym pocałunkiem. Biskupowi przynoszono chleb i kielich z wodą i winem, ten odmawiał długą modlitwę dziękczynną (Eucharystja). Kiedy się to skończyło, zebrani wyrażali swą zgodę słowem „Amen". Następnie była Komunja św., „diakoni wszystkim obecnym udzielali konsekrowanego chleba, wina i wody, i zanosili także nieobecnym".

Msza z drugiego stulecia już jest bardzo podobna do dzisiejszej. Już są w niej wyraźne dwie części: pierwsza, która się składa z modlitw i czytania oraz słuchania słowa Bożego; a druga

część była właściwą ofiarą. Trzeba jeszcze to zaznaczyć, że przez pierwsze trzy wieki przebieg Mszy św. był w całem ówczesnem chrześcijaństwie prawie jednaki, choć były już odrębne prowincje kościelne. Wtedy nie było tak wielkich różnic między Mszą, odprawianą w Rzymie, albo w Antjochji czy w Egipcie. Kiedy wolność dano Kościołowi po prześladowaniach, wtedy równocześnie z rozkwitem nauki kościelnej i literatury w największych ogniskach ówczesnej kultury (Rzym, Aleksandrja, Antjochja, później Konstantynopol, Medjolan, Toledo, Lyon), i liturgja się rozwijała w tychże ośrodkach nauki i bujnego życia chrześcijańskiego. I jak na rosnącem drzewie niejednakie są gałęzie, choć pień ten sam, tak teraz koło Mszy św. wyrosły bogate albo różne ceremonje, bo w odmiennych warunkach kulturalnych i klimatycznych. W zachodnim Kościele, gdzie przecież był jeden język łaciński, powstały w ten sposób takie liturgje z odrębnie zbudowaną Mszą św., jak: liturgja ambrozjańska (Medjolan), gallikańska (połud. Francja), mozarabska (półw. Iberyjski, Hiszpanja) i rzymska (Rzym), z których tą ostatnia powoli wszystkie tamte liturgje pousuwała, zostawiając im najwyżej po jednej kaplicy (mozarabska w Toledo i w Braga), a sama stała się powszechną do tego stopnia, że dziś jest jedynie panującą liturgją zachodniego, rzymskiego Kościoła na całej ziemi.

B. Dzieje szczegółowe Mszy świętej według rzymskiego obrządku

(Msza katechumenów)

1. **Czytanie Pisma.** Mszę katechumenów nazwano od kandydatów do chrztu, którzy tylko na niej mogli być. Pierwotnie nie miała tej nazwy, a składała się z czytań Starego i Nowego Testamentu i końcowego kazania (homilji). Dziś jesz-

cze w W. Piątek mamy ślad we mszale tego nabożeństwa, pochodzącego od Żydów, którzy po bóżnicach czytali Torę, potem śpiewali, znów czytali Proroków i śpiewali; a na końcu były przemowa i błogosławieństwo. Ta część wstępna do właściwej ofiary była początkowo samodzielna, bo ją odprawiano bez ofiary eucharystycznej; na niej mogli być pokutnicy, grzesznicy, a głównie katechumeni, od których otrzymała nazwę „Mszy katechumenów“. Słowo „Missa“ spolszczone na „Msza“, pochodzi właśnie z tego nabożeństwa dla katechumenów którym diakon po ewangelji (homilji) polecał opuścić świątynię. Zwykle wołał głośno: Missa est = czas do odejścia, jest odejście, odesłanie. Później tem słowem oznaczano cały obrzęd eucharystyczny.

2. **Śpiewy wplatane między czytania.** W jakie 200 lat po św. Justynie, który nam zostawił opis najstarszej Mszy, zaczęto w Rzymie między lekcje wplatać śpiew psalmów. Najpierw zaprowadzono śpiew między lekcją a ewangelją i nazwano go graduałem, bo go wykonywał chór pod przewodnictwem diakona, który stał na stopniach (gradus) ambony. Śpiew Alleluja także w Rzymie powstał; początkowo był tylko w samą Wielkanoc; od pap. Damazego (366—384) rozciągnięto go na cały czas wielkanocny, a Grzegorz W. koło 600 roku zarządził śpiewanie Alleluja przez cały rok, prócz czasu między 70tnicą a W. Sobotą. Tylko rzymska liturgja ma to ciekawe znamię, że śpiew Alleluja jest przed czytaniem ewangelji. Jest to delikatne wyczucie uroczystej chwili, jaką jest czytanie słów Chrystusa. Drugim takim uroczystym i radosnym śpiewem jest Gloria in excelsis. Rzym wziął Gloria ze Wschodu, gdzie było w tamtejszym brewjarzu (nie we Mszy): i śpiewał je przed 6 wiekiem tylko we Mszy papieskiej, ale raz do roku, w samą noc Bożego Naro-

dzenia. Dopiero pap. Symmachus (498—514) wprowadził *Gloria* do mszy na święta Męczenników i wszystkich niedziel, a głównie Wielkanocy. Ale tylko papież i biskupi mogli śpiewać w swych mszach *Gloria*, a inni duchowni tylko w samą Wielkanoc i w rocznicę swych święceń.

3. Kyrie. Ono jest przed Gloria, ale jest starsze, bo się znajduje i we mszach bez Gloria. Kyrie było pierwotnie przygotowaniem (wstępem) do modlitwy — kolekty, która już od 5-go wieku (w Rzymie) zmienia się codziennie. *Kyrie eleison* za czasów Grzegorza W. († 604) śpiewano naprzemian z *Chryste eleison*, tylko liczba tych wezwań nie była ograniczona. To *Kyrie* zwano (także z grecka) litanją czyli prośbą błagalną, bo pierwotnie było śpiewem litanijnym, który wykonywano podczas pochodu z jednego kościoła stacyjnego do drugiego, gdzie była „stacja".

4. Introit. Przeważnie w starym Rzymie urządzano procesje czyli pochody wiernych i duchownych, którzy zebrawszy się w jednej umówionej bazylice (ecclesia ad collectam) udawali się następnie do wyznaczonego także kościoła, który się nazywał stacją (kościół stacyjny) i śpiewali litanję, — w której są początki obecnej litanji do WW. Świętych — przeplataną samemi wezwaniami *Kyrie eleison i Christe eleison*. Ten śpiew początkowo zastępował introit, którego i dziś jeszcze niema we mszy W. Soboty i Wigilji przed Zesłaniem, o ile jest litanja śpiewana. Właściwy śpiew introitowy, czyli przy pochodzie celebransa z asystą do ołtarza, miał zaprowadzić pap. Celestyn I (422—432) i dobrać do tego śpiewu teksty z psałterza. Ten introit, dziś tak mały, pierwotnie był dłuższy, bo zwykle śpiewano cały psalm, a do tego po każdym wierszu psalmu śpiewano wtrącane zdanie, zwane antyfoną (to, od czego dziś zaczynamy Mszę św. we mszale).

Śpiew ten wykonywała już t. zw. „schola" czyli osobni śpiewacy, a lud tylko powtarzał refren czyli ową antyfonę. Tymczasem celebrans (papież, biskup, kapłan) otoczony duchownymi szedł do ołtarza z zakrystji, która wtedy nie była tak blisko wielkiego ołtarza jak dziś. Niesiono kadzidło przed papieżem, z czego rozwinęła się dzisiejsza ceremonja okadzania ołtarza na początku przy mszy z asystą. Introit zaś później tak skrócono, że z całego psalmu został jeden wiersz, przed nim antyfona, a po nim doksologja (Gloria Patri) i znowu powtórzona antyfona.

5. Najnowszą częścią mszy katechumenów jest **Ministrantura.** Zanim się znalazła na dzisiejszem miejscu, była przedtem modlitwą przygotowawczą, którą celebrans sam prywatnie odmawiał w zakrystji albo po drodze do ołtarza. Jeszcze za pap. Innocentego III (1198—1216) nie było jej we Mszy św., bo tenże papież nie zna jej w swym opisie liturgji mszalnej.

Właściwa ofiara

1. **Credo.** Credo czyli wyznanie wiary należy raczej do Mszy katechumenów, bo kończy jednem streszczeniem całe pouczanie wiernych przez czytanie listów apostolskich i słów samego Chrystusa. Ale Credo weszło do Mszy św. dosyć późno (w Rzymie za pap. Benedykta VIII, 1012—1024, a to za staraniem cesarza niem. św. Henryka, w Hiszpanji było już od 589). To wyznanie wiary jest obszerniejsze od tego codziennie odmawianego, a zwanego Składem Apostolskim; zostało ułożone i ogłoszone po części na soborze w Nicei (325) po części na soborze w Konstantynopolu (381).

2. **Ofertorjum.** Jest to śpiew przy składaniu darów. Pierwotnie był to prawdziwy i właściwy

początek Mszy wiernych. Śpiewano np. koło 400 roku cały psalm i antyfoną przeplatano wiersze psalmu, a wierni tymczasem szli do ołtarza i składali chleb i wino albo inne datki. Ale nie wszystkie dary, które składano, były przeznaczone do konsekracji, tylko potrzebna do Komunji ilość chleba i wina była konsekrowana, reszta szła na utrzymanie świątyni, duchowieństwa i ubogich. (Tu jest początek ofiar na Mszę św. czyli stypendjów mszalnych). Kiedy zaś ofiary wiernych ustały i procesja do ołtarza znikła, skrócono wtedy i śpiew na ofiarowanie (ofertorjum), i dziś z całego psalmu i antyfony została tylko ta ostatnia. Ponieważ śpiew na ofiarowanie był w uroczystej chwili zaczynania Mszy wiernych, dlatego melodje gregorjańskie tej części rozwinęły się w bogate i wspaniałe utwory.

Umywanie rąk było z konieczności złączone z przygotowaniem darów, bo kapłan odbierając i układając je na ołtarzu, (czy stoliku przy ołtarzu) zabrudził sobie trochę ręce, więc umycie rąk było konieczne. Dopiero później dołączono do umywania rąk odmawianie psalmu 25-go, przez co ta czynność praktyczna nabrała znaczenia symbolicznego.

2. **Modlitwy ofiarne.** Modlitwy przy t. zw. ofiarowaniu chleba i wina nie są rzymskiego pochodzenia, choć są dosyć stare (koło 1200 roku zaczynają się przyjmować we mszy rzymskiej, a pochodzą — zdaje się — z mozarabskiej liturgji). Również okadzanie darów i ołtarza w Rzymie istnieje od 13 wieku, choć w Niemczech było przedtem już znane. Właściwą zaś i jedyną, a także najstarszą modlitwą ofiarną (na ofiarowanie) w rzymskiej mszy jest sekreta, zwana także „cichą modlitwą“. Kapłan, gdy skończył odbieranie darów i uporządkował je na ołtarzu, odmawiał po cichu modlitwę-sekretę, do której przed-

tem wzywał głośnem upomnieniem: „Orate, fratres“. Sekreta przechodziła w zakończeniu w głośny dialog przed prefacją (Per omnia saecula saeculorum). Te śpiewy naprzemian przed prefacją są najstarsze i są jedyną pamiątką po pierwszych wiekach; np. „Sursum corda“ pochodzi z czasów prześladowań, gdyż św. Cyprjan († 258) zna takowe.

4. Znana była dawniej nazwa dla Mszy św. „Eucharystja“, co znaczy „modlitwa dziękczynna“, bo w niej uroczyście dziękowano Bogu za różne dobrodziejstwa, tak doczesne dla ciała i duszy, jak i za łaskę i przyszłe życie. Pierwotnie prefacja składała się z samych wezwań do dziękowania i wyliczania wszelkich dobrodziejstw, od Boga otrzymanych. Ale ta prefacja nie była w tej, co dziś, formie, lecz stanowiła jedną, długą modlitwę eucharystyczną, podczas której wtrącano słowa ustanowienia i dokonywano konsekracji. Dziś w rzymskim obrządku ową prefację-eucharystję podzielono, różne dodatki przydano; z jednej zaś części powstała obecna prefacja, a reszta stała się podkładem dzisiejszego kanonu mszalnego.

Historja Kanonu Mszy rzymskiej ciekawa, ale bardzo zawiła, niewieleby pomogła do zrozumienia całej Mszy, dlatego ją tu opuszczamy.

5. Na końcu Kanonu jest Modlitwa Pańska; tak zarządził pap. św. Grzegorz W. († 604). Ona tworzy przejście od właściwej ofiary do uczty ofiarnej. Przed *Pater noster* przy słowach *Per quem haec omnia* celebrans ukazywał zgromadzonym „chleb żywota wiecznego i kielich zbawienia“. I to było w starym obrządku rzymskim jedyne podniesienie świętych postaci; i dziś jeszcze nazywają je „małem podniesieniem“. Zaś wielkie podniesienie, dziś znane dobrze, pochodzi z 12—13 wieku, a do Rzymu przyszło w 14 w.

6. Po Modlitwie Pańskiej i jej ostatniej proś-

bię, która jest rozwinięta w osobną modlitwę, jest łamanie hostji. Dawniej było formalne łamanie i rozdzielanie chleba. Nawiązywano tu wyraźnie do tego, co Chrystus czynił przy Ostatniej Wieczerzy. Od tego łamania nazwano nawet Mszę św. „fractio panis". Łamanie chleba było konieczne, bo nie znano ani nie sporządzano takich małych hostyj, jak to dziś się czyni. Przy łamaniu chleba zaprowadził pap. św. Sergjusz I (687—701) śpiew *Agnus Dei* i w Rzymie wszystkie trzy wezwania kończyły się *„miserere nobis"*, dopiero od 12 w. przyjęto (z Francji) zmianę w trzeciem wezwaniu na *„dona nobis pacem = udziel nam pokoju"*.

7. **Modlitwy przed Komunją.** Te trzy modlitwy są jeszcze późniejszego pochodzenia niż śpiew *Agnus Dei*, bo je dopiero Pius V w 1570 przez wydanie mszału dla całego Kościoła, wprowadził. Po pierwszej modlitwie *(Domine Jesu Christe)* jest we mszy z asystą pocałunek pokoju, który należy do najstarszych ceremonij mszalnych. Pierwotnie jego zwykłe miejsce było na początku Mszy wiernych, w myśl polecenia samego Chrystusa: „Jeśli tedy przynosisz dar twój do ołtarza, a tam wspominasz, iż brat twój ma nieco przeciw tobie. Zostaw tam dar twój przed ołtarzem, a idź pierwej pojednać się z bratem twoim" (Mat. 5, 23 nn.). Tak było i jest we wszystkich liturgjach wschodnich. Tylko rzymska liturgja — jeszcze od 4 wieku w Afryce — ma ceremonję pocałunku pokoju przed ucztą miłości — Komunją św. Jest to zapewne w związku z prośbą Modlitwy Pańskiej o darowanie win naszym bliźnim. Temu wzajemnemu udzielaniu sobie pocałunku pokoju nie towarzyszyły w dawnych czasach żadne modlitwy, bo sama czynność była pewnego rodzaju modlitwą. Dziś we Mszy z asystą (i pontyfikalnej) jest jeszcze ceremonja pocałunku = „osculum pacis", ale już nie jest rozumiana przez wiernych.

8. **Komunja święta.** Dawniej była pod dwoma postaciami i podczas Mszy św.; poza Mszą komunikowali się tylko chorzy i więźniowie. Tak było na Zachodzie mniejwięcej do 12 wieku. Przy samej Komunji św. kapłan mówi: Domine, non sum dignus = Panie, nie jestem godzien, co zaprowadzono tu i tam dopiero w 13 wieku. Dopiero Pius V w zreformowanym przez siebie mszale w 1570 umieścił i ustalił na zawsze te modlitwy.

9. **Śpiew przy Komunji.** We mszałach łacińskich nosi zawsze nazwę: „Communio". Jest to znów bardzo stara praktyka, która na tem polegała, że przy rozdzielaniu Komunji (a wtedy wszyscy obecni na Mszy komunikowali) śpiewano psalmy — jak przy ofertorjum. Taki śpiew znany już był koło 400 roku w Afryce. Gdzieniegdzie np. w mozarabskiej liturgji przy Komunji śpiewano zawsze jedną antyfonę, wziętą z ps. 33, 9: „Skosztujcie, a obaczcie, iż słodki jest Pan". Skoro jednak zanikła wspólna Komunja wszystkich na Mszy obecnych, wtedy skrócono także ten śpiew, tak, że dziś została z niego zaledwie antyfona.

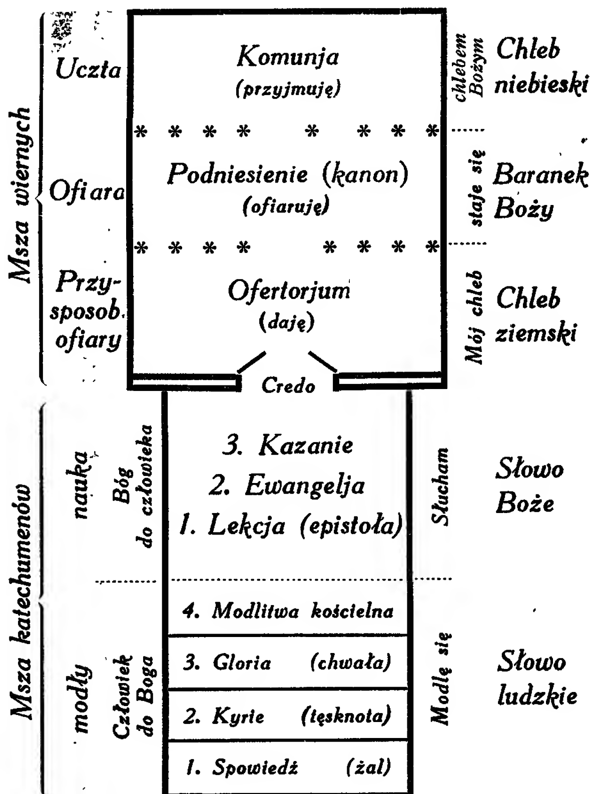
10. Pod koniec pierwszego tysiąclecia pojawia się krótka modlitwa o pełne i stałe skutki Komunji św. Dziś ona jest odmawiana przez celebransa przy pierwszem czyszczeniu kielicha. Za czyna się od: *Quod ore sumpsimus* = *Cośmy usty przyjęli.* Początkowo odmawiali ją wszyscy. W drugiem tysiącleciu pojawia się następna modlitwa po Komunji: *Corpus Tuum, Domine, quod sumpsi...* = *Ciało Twe, Panie...* Ta modlitwa pochodzi z mszałów grecko-gallikańskich (7 wiek) Właściwem jednak i ze starorzymskich zwyczajów pochodzącem zakończeniem mszy jest modlitwa po Komunji (Postcommunio). Ostatnia i wspólna modlitwa mszalna.

11. **Ite, missa est.** Dla porządku, jaki wogóle cechował życie rzymskie, także i Msza w obrząd-

ku rzymskim miała uroczyste, formalne zakończenie, które polegało na głośnem zapowiedzeniu, że zebranie liturgiczne skończone i można się rozejść: *Ite, missa est* = *Idźcie, jest* (czas) *rozejście się*. Błogosławieństwa nie było wtedy, jak dziś po *Ite, missa*. Papież (biskup) błogosławił, gdy wracał od ołtarza do zakrystji. Zwykły zaś celebrans odmawiał w tem miejscu znaną dziś modlitwę: *Placeat Tibi, sancta Trinitas*. Później dopiero złączono tę modlitwę z błogosławieństwem (od 11 wieku), do którego jeszcze dodano początek ewangelji św. Jana. Ten początek ewangelji św. Jana uważano także za sakramentale, jako środek chroniący od nieszczęść. Pius V również uświęcił i ulegalizował zwyczaj odmawania na końcu Mszy św. ostatniej ewangelji, po której odpowiada się *„Deo gratias"*, jako ostatnie słowo rzymskiej Mszy.

W dziejach mszału mamy trzy epoki: 1) starożytną, do czasów Grzegorza W., w niej przeważa prostota, majestat i ogólny charakter publiczny Mszy św.; 2) średniowieczną, do reformy mszału w 1570, z różnemi dodatkami prywatnego, nierzymskiego pochodzenia modlitw; 3) najnowszą, od Piusa X.

UKŁAD MSZY ŚWIĘTEJ

Następna tablica ma przedstawić dokładne następstwo poszczególnych części, tak jak je kapłan odprawia przy ołtarzu. Obszerniejsze wyjaśnienie tychże było już podane na str. 28—38, ale teksty oraz obrzędy wszystkie, które są wymienione na tej tablicy, można odczytać sobie w „Porządku Mszy św.“, gdzie już wszystko prawie dosłownie jest podane.

Przegląd
całej Mszy świętej gdy ją kapłan odprawia.

	Strona ewangelji.	Środek ołtarza.	Strona lekcji.
Modlę się Słowo ludz. do Boga	A. Część przygotowawcza. Msza katechumenów.		
		1. Modlitwy u stopni.	
			2. (1) Introit, pieśń
		3. Kyrie eleison.	
		4. [Gloria].	
		5. Dominus vobiscum.	
			6. (2) Kolekta.
Słucham Słowo Boże, Bóg do człow.			1. (3) Lekcja (epistoła).
			2. (4) Graduał.
	3. (6) Ewangelja.		(5) Śpiew Alleluja.
	4. [Kazanie].		
		5. [Credo].	

Strona ewangelji.	Środek ołtarza	Strona lekcji.
Przynoszę Mój chleb. Chleb ziemski	**B. Część ofiarna. Msza wiernych.** 1. **(7)** Ofertorjum (śpiew przy składaniu darów). 2. Ofiarowanie chleba. 4. Ofiarowanie wina. 5. Prośby o przyjęcie. 7. Orate fratres (módlcie się bracia). 8. **(8)** Modlitwa nad darami (sekreta).	3. Dolanie wody do wina. 6. Umywanie rąk.
Ofiaruję (przemieniam)	**Kanon.** 1. **(9)** Prefacja (wstępny śpiew pochw.). 2 Modlitwa za Kościół (wojujący) Wspomnienie żywych i Świętych w niebie. 3. Modlitwa o przemienienie darów. 4. Opowiadanie z ostatniej wieczerzy Przemienienie, Konsekracja, Podniesienie, Modlitwy ofiarne. 5. Wspomnienie Kościoła cierpiącego. Wspomnienie nas grzeszników i triumfującego Kościoła.	
Przyjmuję.	**Przygotowanie do Komunji.** 1. Modlitwa Pańska. 2. Modlitwa o pokój. Łamanie chleba. Baranek Boży. 3. Trzy modlitwy przed Komunją. Komunja kapłańska. **Dziękczynienie po Komunji.** 1. Pierwsze czyszczenie kielicha. 4. Dominus vobiscum. **Zakończenie.** 1. Dominus vobiscum. 2. Ite missa est (idźcie, msza skończona). 3. [Błogosławmy Panu].	2. Drugie zmywanie kiel. 3. **(10)** Śpiew przy Komunji. 5. **(11)** Modlitwa po Kom.
4. Ostatnia ewangelja.		

CZASY ŚWIĘTE

A. Rok kościelny

a) Ogólny pogląd na Rok kościelny.

Odróżniamy rok cywilny i kościelny. Innemi słowy mamy rok, który przeżywają dzieci tego świata, i mamy taki, którym żyją dzieci Boże. Choć prawdziwi chrześcijanie żyją na tym świecie, i nieraz są wciągani w wir spraw doczesnych, oni jednak duszą, która do Boga należy, są przy Chrystusie; dlatego wiernie i z całą uwagą obchodzą czasy święte czyli rok kościelny, który jest krążeniem dni, tygodni i miesięcy naokoło Chrystusa. Dlatego to dzień, tydzień, a zwłaszcza niedzielę, poszczególne okresy, cały rok wogóle, przeżywają i obchodzą w duchu liturgji, w duchu Kościoła.

Chrystus jest panem wszechrzeczy, a więc czasu. My, którzy nosimy imię Chrystusa i nazywamy się chrześcijanami, powinniśmy pamiętać o roku kościelnym, w którym Chrystus objawia nam swe tajemnice, swe życie i swe łaski. Jak rok zwyczajny kieruje się wedle słońca, mierzy się drogą ziemi naokoło słońca, tak rok kościelny kierowany jest życiem i prawdami Chrystusa. Dla roku liturgicznego Chrystus jest owem słoncem, koło którego obraca się cały rok kościelny.

W ciągu roku kościelnego Chrystus tworzy dalej swoje ciało mistyczne — Kościół; i jakby budował ten ogromny gmach duchowy, pełen życia i rozwoju wewnętrznego, który się składa z poszczególnych dusz. Im kto bliżej i wewnętrzniej żyje z rokiem kościelnym, tem więcej żyje z Chrystusem — i z Kościołem. Jeżeli środkowym punktem roku kościelnego jest Chrystus, to trzeba powiedzieć, że Msza św. również jest takim ośrodkiem, koło którego skupiają się wszystkie święta i niedziele roku liturgicznego. Jak do lepszego

zrozumienia Mszy św. potrzebne jest współżycie z rokiem kościelnym i jak jedno uzależnione jest od drugiego, pokazuje się choćby na tym przykładzie, że równocześnie z zanikiem prawdziwego pojęcia o liturgji (o Mszy św.) idzie brak zrozumienia dla roku liturgicznego.

Rok kościelny w swej budowie i rozwoju oparł się na dwu czynnikach, które wpłynęły na jego wygląd: oto naturalny rok i słońce, które jest symbolem Chrystusa. Liturgja nawiązuje bardzo chętnie i często do odpowiednich zjawisk w przyrodzie, a głównie kieruje się słońcem, które dla niej świeci w osobie Chrystusa. Chrystus objawia się w ciągu roku w poszczególnych momentach swego życia ziemskiego; staje przed nami nietylko jako pamiątka i historyczne wspomnienie, ale jako rzeczywistość żywa, uobecniona i przed nami się rozgrywająca. Tu się wyjaśnia, dlaczego Kościół w ciągu roku kościelnego tak nowe znaczenie nadaje tekstom biblijnym, które czyta lub śpiewa w poszczególne święta. Stąd to pochodzi, że perykopy lekcyjne czy ewangeliczne oraz psalmy, nabierają jakiegoś odmiennego znaczenia, stają się teraźniejsze, stosują się do nas. Rok kościelny odznacza się umiarem i harmonją, pełno w nim światła i życia, łaski i prawdy; nie zna szablonu i przesady. Chrystus dał podwalinę pod przyszły rok kościelny, gdy ustanowił Sakrament Ołtarza.

Rok kościelny dzieli się na dwa wielkie (nierówne co do trwania) okresy liturgiczne: okres Bożego Narodzenia i okres Wielkanocy. Z tych najważniejszy jest wielkanocny, bo jest pamiątką zwycięstwa Chrystusowego nad szatanem, śmiercią i grzechem. Do Wielkanocy, do świętowania pamiątki Zmartwychwstania Kościół przygotowuje się 40-dniowym postem swych dzieci. A samo święto obchodzi z tak wielką radością, że na nią

nie wystarczy samego czasu wielkanocnego, dlatego musi rozciągnąć tę radość na każdą niedzielę.
Drugi okres liturgiczny to święta Bożego Narodzenia. Nic nie było droższego dla Kościoła jak przystanąć i rozważać największą tajemnicę wcielenia Syna Bożego. Stąd zaprowadził Kościół te święta, a przed niemi ustanowił Adwent jako czas przygotowania.
Każdy z tych, powyżej wymienionych okresów liturgicznych składa się z trzech części: 1) z czasu przedświątecznego (przygotowanie do święta przez post, wigilję); 2) z właściwego święta; 3) z czasu poświątecznego (oktawa lub dłuższy czas poświąteczny (np. niedziele po Trzech Królach i niedziele po Zesłaniu Ducha św.) Jak te okresy wyglądają, uwidocznia to tabela poniżej podana.

Podział Roku Kościelnego.

Pierwszy okres:

Okres Bożego Narodzenia	Czas przedświąteczny. Przygotowanie.	Adwent. (4 niedziele).	barwa fioletowa
	Właściwe święto (Czas świąteczny).	B. Narodzenie z oktawą. Objaw. Pańskie (Trzech Króli) z oktawą.	barwa biała.
	Czas poświąteczny - przeżywanie obchodzonej uroczystości	Niedziele po Objawieniu w liczbie 2—6.	barwa zielona.

Drugi okres:

Okres wielkanocny.	Czas przedświąteczny. Przygotowanie.	Trzy niedziele Przedpościa (70, 60 i 50-tnica) W. Post (1—4 niedziela) Czas Męki Pańskiej.	barwa fioletowa
	Właściwe święto (Czas świąteczny).	Wielkanoc z okt. i 5 niedziel po Wielk. Wniebowstąpienie. Zesłanie Ducha ś. z oktawą.	barwa biała; barwa (czerwona
	Czas poświąteczny. Przeżywanie obchodzonej uroczystości.	Niedz. po Zesłaniu Ducha Ś. w liczbie 25—28.	b. zielona (od 4 n.).

Kościół nie zapomniał również i o tych, co w dziele naszego odkupienia wielką rolę odegrali. Dlatego ku ich pamiątce ustanowił święta. A więc na pierwszem miejscu mamy święta N. M. Panny, ś. Jana Chrzciciela, śś. Apostołów i tych Świętych, co zasłynęli wielką gorliwością w Kościele katolickim.

b) *Znaczenie roku kościelnego w szczególności.*

Mszał, jak to widać z jego układu, jest również kalendarzem świętym, rocznikiem służby Bożej w ciągu roku liturgicznego. Tylko na podstawie mszału można zrozumieć treść i znaczenie oraz cel roku kościelnego.

Odprawianie liturgji jest ograniczone świętą przestrzenią, liturgja ma wyznaczone miejsca, czyli świątynię i ołtarz. Ale ma także wyznaczone

czasy, święta, dni, i godziny, w których się odbywa wśród pewnych określonych okoliczności i warunków. Pewne stałe dni, tygodnie czy okresy, muszą być wyznaczone i przepisane dla odprawiania liturgji, bo inaczej nie będzie ona publicznem i wspólnem nabożeństwem. Ustanawianie świąt i stałych okresów liturgicznych, należy do najstarszych praktyk liturgji; zachowanie porządku w następstwie świąt, wyznaczenie np. Wielkanocy, było ścisłym obowiązkiem Kościoła. Tylko dziś zatracono poczucie roku liturgicznego, a to dzięki przewadze różnych prywatnych nabożeństw, które, zostawione do woli wiernych, nie były i nie są związane z żadnym okresem roku liturgicznego. Te nabożeństwa mogą być zawsze odprawiane, ale też one zacierają pierwotny charakter i właściwe tło roku kościelnego. Mszał jednak i brewjarz nie znają takiej mieszaniny, która nam, nowożytnym ludziom, stała się chlebem codziennym.

Rok kościelny tworzy okrąg — koło, w środku tego koła sam Chrystus, Pan i Król czasów, wieków i świąt wszystkich. Od niego otrzymują światło — jak gwiazdy od słońca — inne święta, najpierw Pańskie, potem ku czci Świętych obchodzone. Rok kościelny w swym biegu naokoło Chrystusa ukazuje nam całe bogactwo prawd, łask i zbawczego dzieła, które pochodzą od Niego. Każde święto, każda niedziela przedstawia nam nietylko dzieje pojedynczego wypadku z życia P. Jezusa, ale równocześnie uobecnia dzieło zbawcze przed nami, przyswaja nam łaski i dobrodziejstwa odkupienia.

Wielkanoc obejmowała w swym obchodzie dwie wielkie tajemnice naszego zbawienia: śmierć Pana i Jego zmartwychwstanie. Wielki Piątek, to pamiątka ofiary Baranka wielkanocnego, a wielkanocna niedziela, to pamiątka zmar-

twychwstania Pańskiego. Obok tego święta dorocznego zaraz pojawia się, jeszcze za życia Apostołów, świętowanie niedzieli, czyli powtarzanie Wielkanocy co tydzień. Stąd niedziela „Dzień Pański" — „dies dominica" — stała się odblaskiem wielkanocnym, który sięga na cały przeciąg roku. W ten sposób rok kościelny został wykończony, bo inne święta dodano tylko do tej najstarszej struktury. Wielkanoc z szeregiem po niej następujących niedziel tworzyła rok kościelny i zaczynała go właściwie. Dopiero z nastaniem i wprowadzeniem świąt Bożego Narodzenia, przesunięto początek roku kościelnego najpierw na dzień wigilji przed Bożem Narodzeniem, później na początek Adwentu. Od 13 wieku już była powszechna praktyka zaczynania roku kościelnego od Adwentu, co dotąd obowiązuje.

Okres zatem Wielkanocy, choć nie ze wszystkiemi szczegółami, jest starszy od Bożego Narodzenia. Zaś od Bożego Narodzenia późniejsze jest święto Wniebowstąpienia. Od 4 wieku zaczynają się pojawiać święta pamiątkowe Męczenników, później i Wyznawców. O każdem z nich podana jest historja na swojem miejscu.

Wielkanoc jest świętem ruchomem, wraz z temi uroczystościami czy niedzielami, które od niej zależą. Stąd i początek i zakończenie okresu wielkanocnego wchodzi bardzo często w poświąteczny okres Bożego Narodzenia, gdy przed Gromnicami przypadnie niedziela 70-tnicy. Niedziela 70-tnicy zaczyna najdłuższy okres wielkanocny. Ten okres opanowany jest dwoma naczelnemi pamiątkami i prawdami: śmiercią-ofiarą Chrystusa na krzyżu i Jego zmartwychwstaniem. Stosownie też do tych dwu myśli, czas wielkanocny ma dwie charakterystyczne połowy, z których pierwsza, przygotowawcza, więcej jest nastawiona na rozważanie Męki Zbawiciela i na uczynki pokutne; na-

zewnątrz znamionuje ją fioletowa barwa szat liturgicznych; zaś druga prawda wysunięta jest w samo święto zmartwychwstania, które zaczyna właściwy czas wielkanocny, więcej uroczysty, z białą barwą szat przy celebrowaniu. Ten czas wielkanocny, ściśle biorąc według rzymskiego mszału i brewjarza, kończy się z oktawą Zesłania Ducha św. Ale i długi szereg niedziel po Zesłaniu należy do Wielkanocy, bo w tym okresie nawiązuje się do chrztu i każda niedziela jest powtórzeniem małem wielkanocnej niedzieli. Nadto okres po Zesłaniu Ducha św. jest dalszym rozwojem życia zaszczepionego i przyniesionego nam przez Wielkanoc. W tymże czasie po Zesłaniu Ducha świętego bardzo trafnie przypadają święta ku czci Świętych, którzy właśnie są promieniującym owocem Zmartwychwstania, ozdobą Kościoła i obrazem działania łaski, wysłużonej nam przez śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa.

c) Z dziejów roku kościelnego.

Już u Żydów rok liturgiczny różnił się od cywilnego, bo ten ostatni zaczynał się w miesiącu Tiszri (w jesieni — połowa naszego września), a liturgiczny zaczynano z miesiącem Nizan (druga połowa marca), w którym przypadała żydowska Wielkanoc. Więc już u Żydów Wielkanoc była matką wszystkich świąt. Po niej w 7 tygodni były Zielone Święta, a w 7-mym miesiącu po Wielkanocy przypadały święta Namiotów. Chrystus, Pan czasów i świata, złączył termin swych cierpień i zbawienia ludzi ze świętami swego narodu. Dlatego z żydowską Wielkanocą zeszły się Jego męka, śmierć i zmartwychwstanie, a także zesłanie Ducha św. przypadło na 50 dni po Wielkanocy, na święta żniw i rocznicę otrzymania prawa na Synaju. Przez te właśnie wypadki z życia Chrystuso-

wego święta żydowskie zostały uchrześcijanione. Jeżeli tedy chodzi o wiek i starożytność tych dwu świąt uchrześcijanionych, to one są najstarsze, bo dźwigają na sobie już nie 2 tysiące lat, ale blisko 36 wieków.

B. Niedziela

1. „Dzień Pański" jako taki oznaczony i ustanowiony był jeszcze w St. Testamencie, bo pamięć na Boga Stworzyciela musiała być odnawiana w umysłach narodu wybranego, by wiary nie zatracił, a do wdzięczności się poczuwał. Bóg wyraźnie powiedział o szabacie (i o niedzieli): „Patrzcie, abyście strzegli sabatu mego, bo znakiem jest między mną a między wami" (Exod. 31, 13). Sabat był dniem odpoczynku, dniem służby Bożej i radosnego wspominania dobrodziejstw Bożych. Ale żydowski sabat był obrazem i cieniem niedzieli chrześcijańskiej.

2. Niedziela to „pierwszy dzień tygodnia", bo tak się nazywa w pismach Nowego Testamentu. Ona zaczynała tydzień, otwierała 7 dni, które były zabarwione jej myślami i pamiątkami o wielkich wydarzeniach z dziejów Opatrzności Bożej. Już za czasów apostolskich jest regularnie co tydzień obchodzona i uświęcona modlitwą, ofiarami, zbiórką na ubogich, ofiarą i ucztą eucharystyczną, stąd znana była jako dzień „łamania chleba i uczty miłości". Św. Justyn opisuje nam obchód niedzieli koło roku 150. Cesarz Konstantyn Wielki († 337) i jego następcy, uczynili z niedzieli osobny i wyjątkowy dzień w życiu państwowo-publicznem, bo nietylko prace niewolników, ale wszelkie sprawy sądowe i urzędowe były zawieszane w tym dniu. Przez to wierni mogli swobodniej i liczniej gromadzić się w świątyni celem odprawiania modłów (Laudes) i składania ofiary Mszy św.

Niedziela jest małą Wielkanocą, jest wspomnieniem zmartwychwstania Chrystusa, jest rocznicą, powtarzaną co tydzień, zesłania Ducha św. i narodzin Kościoła. Niedziela jest odnowieniem trzech Sakramentów, których niegdyś, w czasach większej gorliwości, w dniu Wielkanocy udzielano, a co 7 dni o nich żywiej i wyraźniej wspominano. Do tych sakramentów wielkanocnych należały: chrzest, bierzmowanie i Eucharystja. Były to — dziś jeszcze są — sakramenta odrodzenia i stworzenia nowych członków w Kościele — katolików.

Niedziela wyłącznie należy do Chrystusa Pana. Zatem żadna inna uroczystość — skądinąd bardzo nawet chwalebna — nie powinna zacierać właściwego piętna niedzieli. Liturgja — Kościół — nie znają niedzieli matek, dziecka, ani misyjnej czy nawet młodzieży katolickiej, bo też żadna niedziela w roku nie jest poświęcona, nawet Najśw. Marji Pannie, czy któremu z Świętych.

TABLICA ŚWIĄT RUCHOMYCH.

Rok	70-nica	Popielec	Wielka-noc	Wniebo-wstąpienie	Zesłanie	Boże Ciało	Niedziela po Zesł.	I-sza niedziela adwentu
1937	24 styczeń	10 luty	28 marzec	6 maj	16 maj	27 maj	27	28 listop.
1938	13 luty	2 marzec	17 kwiet.	26 maj	5 czerw.	16 czerw.	24	27 listop.
1939	5 luty	22 luty	9 kwiet.	18 maj	28 maj	8 czerw.	26	3 grud.
1940	21 styczeń	7 luty	24 marzec	2 maj	12 maj	23 maj	28	1 grud.
1941	9 luty	26 luty	13 kwiet.	22 maj	1 czerw.	12 czerw.	25	30 listop.
1942	1 luty	18 luty	5 kwiet.	14 maj	24 maj	4 czerw.	26	29 listop.
1943	21 luty	10 mar.	25 kwiet.	3 czerw.	13 czerw.	24 czerw.	23	28 listop.
1944	6 luty	23 luty	9 kwiet.	18 maj	28 maj	8 czerw.	26	3 grud.
1945	28 styczeń	14 luty	1 kwiet.	10 maj	20 maj	31 maj	27	2 grud.
1946	17 luty	6 marzec	21 kwiet.	30 maj	9 czerw.	20 czerw.	24	1 grud.
1947	2 luty	19 luty	6 kwiet.	15 maj	25 maj	5 czerw.	26	30 listop.
1948	25 styczeń	11 luty	28 marzec	6 maj	16 maj	27 maj	27	28 listop.
1949	13 luty	2 marzec	17 kwiet.	26 maj	5 czerw.	16 czerw.	24	27 listop.
1950	5 luty	22 luty	9 kwiet.	18 maj	28 maj	8 czerw.	26	3 grud.
1951	21 styczeń	7 luty	25 marzec	3 maj	13 maj	24 maj	28	2 grud.
1952	10 luty	27 luty	13 kwiet.	22 maj	1 czerw.	12 czerw.	25	30 grud.

Kalendarz świąt rzymskiego Kościoła

Styczeń

1. Obrzezanie P.N.J.Ch. (d. II kl. W niedzielę między 2–5 stycznia, albo z braku tejże, 2 stycz.: Imienia Jezus (d. II kl.)
2. Oktawa św. Szczepana (poj.)
3. Oktawa ś. Jana Ap. Ew. (poj.)
4. Oktawa śś. Niewiniątek (poj.)
5. Wigilja Epifanji (półzdw.)
6. Epifanja (I kl. z okt.)
7–13 wśród oktawy Epif. (półzdw.)
13. Oktawa Objaw. (zdw. w.)
14. ś. Hilarego bwd. (zdw). wsp. ś. Feliksa
15. ś. Pawła w. pust. (zdw.) wsp. ś. Maura.
16. ś. Marcelego I pm. (półzdw.)
17. ś. Antoniego opw. (zdw.)
18. Stolicy ś. Piotra w Rzymie (zdw. w.)
19. śś. Marjusza, Marty, i in. mm. (poj.)
20. śś. Fabjana pm. i Sebastjana m. (zdw.)
21. ś. Agnieszki dm. (zdw)
22. śś. Wincentego i Anastazego (półzdw.)
23. ś. Rajmunda w. (półzdw.)
24. ś. Tymoteusza bm. (zdw.)
25. Nawrócenie ś. Pawła Ap. (zdw. w.) wsp. ś. Piotra
26. ś. Polikarpa bm. (zdw.)
27. ś. Jana Złoloust. bwd. (zdw.)
28. ś. Piotra Nolasko (zdw.)
29. ś. Franciszka bwd. (zdw.)
30. ś. Martyny dm. (półzdw.)
31. ś. Jana Bosko (zdw.)

Luty

1. ś. Ignacego bm. (zdw.)
2. Oczyszczenie N. M. P. (zdw II kl.)
3. ś. Błażeja bm. (poj.)
4. ś. Andrzeja Korsiniego bm. (zdw.)
5. ś. Agaty dm. (zdw.)
6. ś. Tytusa bm. (zdw.), wsp. ś Doroty dm.
7. ś. Romualda wop. (zdw.)
8. ś. Jana z Maty w. (zdw.)
9. ś. Cyryla bwd. (zdw.) wsp ś. Apolonji
10. ś. Scholastyki d. (zdw.)
11. Zjawienie się N. M. P. w Lourdes (zdw. w.)
12. śś. Siedmiu Założycieli (zdw.)
14. ś. Walentego kapł. m. (poj.)
15. śś. Faustyna i Jowity mm. (poj. simpl.)
18. ś. Symeona bm. (poj.)
22. Stolicy ś. Piotra w Antjochji (zdw. w.), wsp. ś. Pawła Ap.
23. (24) ś. Piotra Damjana bwd. (zdw.) i wsp. wigilji ś. Macieja Ap.
24. (25) ś. Macieja Apost. (zdw. II kl.)
27. (28) ś. Gabrjela od M. B. Bolesnej (zdw.)

Marzec

4. Kazimierza w. (półzdw. i zdw. II kl.), wsp. ś. Lucjusza p. m.
5. *Przeniesienie ś. Wacława* (krak.)
6. śś. Felicyty i Perpetuy mm. (zdw.)
7. ś. Tomasza w. dokt. (zdw.)
8. *bł. Wincentego Kadł.* b. wyzn. (zdw.), wsp. ś. Jana Bożego
9. ś. Franciszki wd. (zdw.)
10. śś. Czterdziestu Męcz. (półzdw.)
12. ś. Grzegorza p. w. dokt. (zdw.)
15. ś. Klemensa Dworzaka w. (zdw.)
18. ś. Patryka bp. w. (zdw.) *bł. Jana Sarkandra* m. (zdw. w.)
19. ś. Józefa Obl. N. M. P. (zdw. I kl.)
21. ś. Benedykta opw. (zdw. w.)
24. ś. Gabrjela Arch. (zdw. w.)
25. Zwiastowanie N. M. P. (zdw. d. I kl.)
27. ś. Jana Damasceńskiego w. dokt. (zdw.)
28. ś. Jana Kapistrana w. (półzdw.)

Kwiecień

2. ś. Franciszka z Pauli w. (zdw.)
4. ś. Izydora bw. dokt. (zdw. d.)
5. ś. Wincentego Ferr. w. (zdw.)
11. ś. Leona I pap. dokt. (zdw.)
13. ś. Hermenegilda m. (półzdw.)
14. ś. Justyna m. (zdw.) wsp. śś. Tyburcego i tow.
17. ś. Aniceta pap. m. (poj.)
21. ś. Anzelma b. w. dokt. (zdw.)
22. śś. Sotera i Kaja pp. mm. (półzdw.)
23. ś. Wojciecha bpa m. (zdw. II kl.), ś. Jerzego m. (wileń. prow. I kl.)
24. ś. Fidelisa z Sigmaringen m. (zdw.)
25. ś. Marka Ew. (II kl.)
26. śś. Kleta i Marcelina pp. mm. (półzdw.)
27. ś. Piotra Kanizego w. dokt. (zdw.)
28. ś. Pawła od Krzyża w. (zdw.), wsp. ś. Witalisa m.
29. ś. Piotra m. (zdw.)
30. ś. Katarzyny dziewicy (zdw.)

We środę po II niedz. po Wielkanocy uroczystość ś. Józefa (zdw. I kl.). We środę po III niedz. po Wielk. oktawa ś. Józefa (zdw. w.)

Maj

1. śś. Filipa i Jakuba App. (II kl.)
2. ś. Atanazego bpa w. dokt. (zdw.)
3. N. M. P. Królowej Polski (II kl.), wsp. śś. Męczen. poza Polską. Znalezienie ś. Krzyża (zdw. II kl.), wsp. śś. Aleks. pap. m. Ewencjusa i Teodula.

4. ś. Moniki wd. (zdw.): ś. Florjana m.
5. ś. Piusa pap. V (zdw.)
6. ś. Jana Ap. przy bramie Łac. (zdw.)
7. ś. Florjana m. (zdw.)
8. ś. Stanisława bpa m. (zdw. I kl.)
9. ś. Grzegorza z Naz. bpa w. dokt. (zdw.)
10. ś. Antonina bpa w. (zdw.) wsp. śś. Gor. i Ep.
12. śś. Nereusza i Achilleusza (półzdw.)
13. ś. Roberta Belarmina bpa w. dokt. (zdw.)
14. ś. Bonifacego m. (poj.)
15. ś. Jana de la Salle (zdw. d.). Oktawa ś. Stanisława m.
16. ś. Ubalda w.: Jana Nepom.: bł. Andrzeja Boboli m.
17. ś. Paschalisa w. (zdw.)
18. ś. Wenencjusza m. (zdw.)
19. ś. Piotra Celestyna pap. w. (zdw.), wsp. ś. Pudencjany m.
20. ś. Bernardyna w. (półzdw.)
25. ś. Grzegorza VII pap. (zdw.), wsp. ś. Urbana pm.
26. ś. Filipa Nereusza w. (zdw.), wsp. ś. Eleuterjusza pap. m.
27. ś. Bedy Wielebn. w. dokt. (zdw.), wsp. ś. Jana I pap. m.
28. ś. Augustyna bpa w. (zdw.)
29. ś. Marji Magdaleny de Pazzis dziew. (półzdw.)
30. ś. Feliksa I papieża m. (poj.)
31. ś. Anieli Merici dziewicy (zdw.)

Czerwiec

1. bł. Jakuba Strepy bpa w. (zdw.)
2. bł. Sadoka i Tow. mm. (zdw.), wsp. śś. mm.
4. ś. Franciszka Karaciolo w. (zdw.)
5. ś. Bonifacego bpa m. (zdw.)
6. ś. Norberta bp w. (zdw.)
9. śś. Pryma i Felicjana mm. (poj.)
10. bł. Bogumiła bpa w. (zdw. d.), wsp. ś. Małgorzaty wdowy
11. ś. Barnaby Ap. (zdw. w.)
12. ś. Jana z Fakundo w. (zdw.)
13. ś. Antoniego z Padwy w. (zdw.)
14. ś. Bazylego bp. w. dokt. (zdw.)
15. bł. Jolenty dziew. (zdw. d.), wsp. ś. Wita i Tow. mm.
18. ś. Efrema diakona, dokt. (zdw.), wsp. śś. MM.
19. ś. Juljany z Falkonieri dziewicy (zdw.)
20. ś. Sylwerjusza pap. m. (poj.)
21. ś. Alojzego w. (zdw.)
22. ś. Paulina bpa w. (zdw.)
23. Wigilja ś. Jana Chrz. (poj.)
24. Narodzenie ś. Jana Chrz. (I kl. z okt.)
25. ś. Wilhelma op. (zdw. d.), wsp. okt. ś. Jana
26. śś. Jana i Pawła Męcz. (zdw.), wsp. okt. ś. Jana
27. Dzień wśród okt. ś. Jana Chrz. (półzdw.)
28. ś. Ireneusza bpa m. (zdw.), wsp. okt. ś. Ja-

na i wigilji śś. Piotra i Pawła
29. śś. Piotra i Pawła Ap. (zdw. I kl. z okt.)
30. Wspomnienie ś. Pawła Ap. (zdw. w.), wsp. ś. Piotra Ap. i okt. ś. Jana Chrz.

Lipiec

1. Przenajdr. Krwi P. N. J. Ch. (I kl.), wsp. okt. ś. Jana
2. Nawiedzenie NMP. (II kl.), wsp. śś. Procesa i Mart.
3. ś. Leona Pap. w. (półzdw.), wsp. okt. śś. Ap.
4. Wśród oktawy śś. App. Piotra i Pawła (półzdw.)
5. ś. Antoniego Zaccharia w. (zdw.), wsp. okt. śś. App.
6. Oktawa śś. App. Piotra i Pawła (zdw. w.)
7. śś. Cyryla i Metodego wyz. (zdw.)
8. ś. Elżbiety wdowy (półzdw.)
10. śś. Siedmiu Braci mm. (półzdw.)
11. ś. Piusa I pap. m. (poj.)
12. ś. Jana Gwalberta op. w. (zdw.)
13. ś. Anakleta pap. m. (półzdw.)
14. ś. Bonawentury bpa wyzn. dokt. (zdw.)
15. ś. Henryka wyzn. (półzdw.)
16. N.M.P. z Góry Karmelu (zdw. w.)
17. ś. Aleksego wyzn. (półzdw.)
18. ś. Kamila wyzn. (zdw.), wsp. ś. Symforozy m., *bł. Szymona z Lipnicy* (zdw.)
19. ś. Wincentego a Paulo wyzn. (zdw.)
20. ś. Hieronima Emiliani *bł. Czesława w.*
21. ś. Praksedy, dziewicy (poj).
śś. Andrzeja i Benedykta wyzn. (zdw.)
22. ś. Marji Magdaleny pok. (zdw.)
23. ś. Apolinarego bpa m. (zdw.), wsp. ś. Liborjusza
24. Wigilja ś. Jakuba Ap. (poj.), wsp. ś. Chrystyny m.
bł. Kunegundy (zdw.)
25. ś. Jakuba Apost. (II kl.) wsp. ś. Krzysztofa m.
26. ś. Anny Matki N. M. P. (II kl.)
27. ś. Pantaleona m. (poj.)
28. śś. Nazarjusza, Celsa, Wiktora pap. i inn. (półzdw.)
29. ś. Marty, dziewicy (półzdw.)
30. śś. Abdona i Sennena m. (poj.)
31. ś. Ignacego wyz. (zdw. w.)

Sierpień

1. ś. Piotra w Okowach (zdw. w.), wsp. ś. Pawła i Mach.
2. ś. Alfonsa wyz. bpa dokt. (zdw.) wsp. ś. Stefana pap. m.
3. Znalezienie ś. Szczepana m. (półzdw.)
4. ś. Dominika wyz. (zdw.)
5. N. M. P. Śnieżnej (zdw. w.)

6. Przemienienie Pańskie (II kl.), wsp. śś. Męcz.
7. ś. Kajetana wyz. (zdw.)
8. śś. Cyrjaka, Larga i Smaragda mm. (półzdw.)
9. ś. Jana Vianneya wyz. (zdw.), wsp. wigilji i ś. Romana
10. ś. Wawrzyńca diak. i m. (II kl.)
11. śś. Tyburcego i Zuzanny mm. (poj.)
12. ś. Klary dziew. (zdw.)
13. śś. Hipolita i Kasjana mm. (poj.)
14. Wigilja Wniebowzięcia NMP. (poj.)
15. Wniebowzięcie NMP. (I kl. z okt.)
16. ś. Joachima ojca NMP. (II kl.)
17 ś. Jacka wyz. (zdw., II kl.), wsp. okt. i okt. ś. Wawrz.
18. Wśród oktawy Wniebowzięcia (półzdw.)
19. ś. Jana Eudesa wyz. (zdw.), wsp. okt. Wnieb.
20. ś. Bernarda op. dokt. (zdw.), wsp. okt. Wnieb.
21. ś. Joanny Franciszki wd. (zdw.), wsp. Wnieb.
22. Oktawa Wnieb. (zdw. w.), wsp. śś. męcz.
23. ś. Filipa Benicjusza wyz. (zdw.), wsp. wigil.
24. ś. Bartłomieja Ap. (II kl.)
25. ś. Ludwika wyz.
26. ś. Zefiryna papieża m. (poj.)
27. ś. Józefa Kalasant. wyz. (zdw.)
28. s. Augustyna bpa wyz. dokt. (zdw.)
29. Ścięcie głowy ś. Jana Chrz. (zdw. w.), wsp. ś. Sabiny m. d.
30. ś. Róży Limańskiej dziewicy (zdw.), wsp. śś. Męcz.
31. ś. Rajmunda Nonnata w. (zdw.)

Wrzesień

1. ś. Idziego wyz. op. (poj.), wsp. 12 Braci m. Bł. Bronisławy dziewicy (zdw.)
5. ś. Wawrzyńca Justyniani bpa wyz. półzdw.)
6. *śś. Patronów król. szwedz.* m. (zdw. w.)
7. *bł. Melchjora Grodz.* m. (zdw.)
8. Narodzenie NMP. (II kl.) wsp. ś. Hadrjana m.
9. ś. Gorgonjusza m. (poj.)
10. ś. Mikołaja z Tolentino wyz. (zdw.)
11. śś. Prota i Jącka mm. (poj.)
12. Imienia NMP. (zdw. w.)
14. Podwyższenie ś. Krzyża (zdw. w.)
15. Siedmiu boleści NMP. (II kl.), wsp. ś. Nikom. m.
16. ś. Korn. i Cyrpjana mm. (półzdw)
17. Stygmatów ś. Franciszka (zdw.)
18. ś. Józefa z Kupertino (zdw.)
19. ś. Januarego i Tow. mm. (zdw.)
20. ś. Eustachego i Tow. mm. (zdw.), wsp. wig. ś. Mateusza
21. ś. Mateusza Ap. Ew. (II kl.)
22. ś. Linusa pap. m. (półzdw.)
23. ś. Tomasza z Willanowa bpa wyz. (zdw.), wsp. śś. Maur. i Tow.

24. Naj. Marji P. od wykupu niew. (zdw. w.)
25. *bł. Ładysława z Gielniowa* w. (zdw. w.)
26. śś. Cyprjana i Justyny mm. (poj.)
27. śś. Kosmy i Damjana mm. (półzdw.)
28. ś. Wacława męcz. (półzdw.)
29. ś. Michała Archanioła (I kl.)
30. ś. Hieronima wyz. dokt. (zdw.)

Październik

1. ś. Remigjusza bpa wyz. (poj.)
bł. Jana z Dukli w. (zdw.)
2. śś. Aniołów Stróżów (zdw. w.)
3 ś. Teresy od Dzieciątka Jezus (zdw.)
4. ś. Franciszka wyzn. (zdw. w.)
5. ś. Placyda i Tow. m. (poj.)
6. ś. Brunona wyz. op. (zdw.)
7 NMP. Różańcowej (II kl), wsp. śś. Męcz.
8. ś. Brygidy wdowy (zdw.)
9. ś. Dionizego i Tow. mm. (półzdw.)
10. ś. Franciszka Borgiasza wyzn. (półzdw.)
Dziękczynienie za zwycięstwo chocimskie 1621
11. Macierzyństwa N. M. P. (II kl.)
13. ś. Edwarda wyz. króla (półzdw.)
14. ś. Kaliksta pap. m. (zdw.)
15. ś. Teresy dziew. (zdw.)
16. ś. Jadwigi wdowy (półzdw.)
17. ś. Małgorzaty Alacoque dziew. (zdw.)
18. ś. Łukasza Ew. (II kl.)
19. ś. Piotra z Alkantary wyzn. (zdw.)
20. ś. Jana Kantego wyz. (zdw.)
21. ś. Hilarjona op. (poj.) wsp. ś. Urszuli m.
24. ś. Rafała Archanioła (zdw. w.)
25. śś. Chryzanty i Darji mm. (poj.)
26. ś. Ewarysta pap. m. (poj.)

Listopad

1. WW. Świętych (I kl. z okt.)
2. Dzień Zaduszny (zdw.)
3. Wśród okt. WW. SS. (półzdw.)
4. ś. Karola biskupa wyz. (zdw.)
5. Wśród okt. WW. SS. (półzdw.)
Świętych relikwij po kościołach diec.

6—7. Wśród okt. WW. SS. (półzdw.)
8. Oktawa WW. SS. (zdw. w.), wsp. śś. Koronatów
9. Poświęcenie Bazyliki na Lateranie (II kl.), wsp. ś. Teodora m.
10. ś. Andrzeja z Awelinu wyz. (zdw.), wsp. śś. męcz.
11. ś Marcina bpa wyz. (zdw.), wsp. ś. Menny m.
12. ś. Marcina pap. m. (półzdw.)

Pięciu Braci Polaków m. (zdw.)
13. ś. Dydaka wyzn. (półzdw.)
ś. Stanisława Kostki (II kl.)
14. ś. Jozafata bpa m. (zdw).
15. Alberta W. wyz. dokt. (zdw.)
16. ś. Gertrudy, dziewicy (zdw.)
17. ś. Grzegorza Cudotwórcy wyz. bpa (półzdw.)
bł. Salomei dziewicy (zdw.)
18. Poświęcenie bazylik śś. Piotra i Pawła (zdw. w.)
19. ś. Elżbiety wd. (zdw.)
20. ś. Feliksa z Valois (zdw.)
21. Ofiarowanie NMP. (zdw. w.)
22. ś. Cecylji dziew. i m. (zdw.)
23. ś. Klemensa pap. m. (zdw.), wsp. ś. Felic.
24. ś. Jana od Krzyża wyz. dokt. (zdw.)
25. ś. Katarzyny dziew. m. (zdw.)
26. ś. Sylwestra op. (zdw.) wsp. ś. Piotra Aleks. m.
29. Wigilja ś. Andrzeja Ap. (poj.)
30. ś. Andrzeja Ap. (II kl.)

Grudzień

2. ś. Bibiany dziewicy m. (półzdw.)
3. ś. Franciszka Ksawerego wyz. (zdw. w.)
4. ś. Piotra Chryzologa bp wyz. dokt. (zdw.)
ś. Barbary (II kl.)
5. Wspomnienie ś. Saby opata
6. ś. Mikołaja bpa wyzn. (zdw.)
7. ś. Ambrożego bpa dokt. (zdw.), wsp. wig. Niep. Pocz.
8. Niepok. Poczęcie NMP. (I kl. z okt.)
9. Wśród okt. Niep. Pocz. (półzdw.)
10. Wśród okt. Niep. Pocz. (półzdw.), wspom. ś. Melchjadesa
11. ś. Damazego pap. wyz. (półzdw.), wsp. okt. Niep. Pocz.
12. Wśród okt. Niep. Pocz. (półzdw.)
13. ś Łucji dziewicy i m. (zdw.), wsp. okt. Niep. Pocz.
14. Wśród okt. Niep. Pocz. (półzdw.)
15. Oktawa Niep. Poczęcia NMP. (zdw. w.)
16. ś. Euzebjusza bpa i m. (półzdw.)
20. Wigilja ś. Tomasza Ap. (poj.)
21. ś. Tomasza Ap. (II kl.)
24. Wigilja Bożego Narodzenia
25. Boże Narodzenie (I kl. z okt. 3 stopnia)
26. ś. Szczepana I męczen. (II kl. z poj. okt.)
27. ś. Jana Ap. Ew. (II kl. z poj. okt.)
28. ś. Niewiniątek (II kl. z poj. okt.)
29. ś. Tomasza bpa męcz. (zdw.), wsp. okt. Boż. Narodz.
30. Wśród oktawy Bożego Narodzenia
31. ś. Sylwestra pap. wyzn. (zdw.), wsp. okt. Boż. Narodz.

PORZĄDEK
MSZY ŚWIĘTEJ
(Ordo Missae)

Pokropienie wodą święconą.

(Aspersio aquae benedictae).

W niedzielę przed sumą kapłan ubrany w szaty liturgiczne (kapę) klęczy przed ołtarzem i zaczyna śpiew antyfony (Ps. 50, 3): stary to zwyczaj, który wskazuje na potrzebę tak zewnętrznej jak i wewnętrznej czystości, z jaką winniśmy brać udział w świętej ofierze:

Asperges me, * Domine, hyssopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor.	Pokrop mię *(chór dalej śpiewa)*, Panie, hyzopem, a będę oczyszczon; obmyj mię, a nad śnieg wybieleję.

Skoro tylko kapłan zaczął antyfonę, pokrapia ołtarz trzy razy, i siebie, a wstając ministrantów, potem idzie przez środek kościoła i kropi wiernych. Podczas tego chór śpiewa jedną (lub kilka) zwrotkę psalmu 50.

Miserere mei, Deus, * secundum magnam misericordiam tuam.	(Ps. 50, 1) Zmiłuj się nade mną, Boże, według wielkiego miłosierdzia Twego.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen.	Chwała Ojcu, i Synowi, i Duchowi Świętemu; jak była na początku, i teraz, i zawsze i na wieki wieków. Amen.

(W niedzielę Męki Pańskiej i Palmową opuszcza się *Gloria Patri).*

Na końcu powtarza się antyfonę Asperges *aż do psalmu, a kapłan powróciwszy przed ołtarz, śpiewa:*

V. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam (Alleluja).	K. Okaż nam, Panie, miłosierdzie twoje.

Wierni, albo chór, odpowiadają:

℟. Et salutare tuum da nobis (Alleluja).
℣. Domine, exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

O. A zbawienie twoje daj nam.
K. Panie, wysłuchaj modlitwę moją.
O. A wołanie moje niech do Ciebie przyjdzie.
K. Pan z wami.
O. I z duchem twoim.

K. Módlmy się: Wysłuchaj nas, święty Panie, wszechmogący Ojcze, i wieczny Boże, i racz zesłać z nieba świętego Anioła twego, któryby nas wszystkich, w tym domu przebywających pilnował, ochraniał, wspierał, nawiedzał i bronił. Przez Chrystusa Pana naszego...
O. Amen.

W czasie wielkanocnym.

Śpiewa się następującą antyfonę z psalmem:

Vidi aquam * egredientem de templo, a latere dextro, alleluja: et omnes, ad quos pervenit aqua ista, salvi facti sunt, et dicent: Alleluja, alleluja.

Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in saeculum misericordia eius.
Gloria Patri...
Vidi aquam...

(Ezech. 47, 2) Widziałem wodę, wypływającą od świątyni z prawej strony, alleluja: a wszyscy, do których doszła ta woda, zbawienia dostąpili, i wołać będą: Alleluja, alleluja.
(Ps. 117, 1) Wysławiajcie Pana, bo dobry jest: bo na wieki miłosierdzie jego.
Chwała Ojcu...
Widziałem wodę...

Reszta jak przy *Asperges me* z dodaniem *Alleluja.* Woda, o której w antyfonie mówi prorok Ezechjel, jest symbolem chrztu św., świątynią, z której boku wypływała sam Chrystus. To wskazuje, że pokropienie wodą święconą w niedzielę przypomina nam chrzest.

I. Msza katechumenów

rwsza część Mszy św. pouczająca i przygotowawcza).

płan, przybrany w odpowiednie szaty liturgiczne, po-zany przez ministranta przychodzi przed ołtarz. Tu pokłon, przyklęka na jedno kolano, jeżeli zaś nie-ajśw. Sakramentu w ołtarzu, pochyla głęboko głowę ępuje po stopniach, stawia kielich, idzie do Mszału tronie lekcji) otwiera go, wraca zaraz do środka i czyni ukłon krzyżowi, schodzi na dół, znowu od-okłon przed ołtarzem (przyklęka albo głowę skłania) yna odmawiać ministranturę, we Mszy z asystą z dia- i subdiakonem, zaś w zwyklej z ministrantami.

Modlitwy u stopni ołtarza

cerdos).	P(rzewodnik).
ister).	Ch(ór) = wszyscy.

y wspólnem odmawianiu uważać na kreski piono-bo w tem miejscu robi się małą przerwę. /

yscy żegnają się z kapłanem. Przytem kapłan za-lub przewodnik, gdy po polsku wszyscy odmawiają):

n nomine Patris, i, et Spiritus San-men.	P. W Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.
ibo ad altare	Przystąpię do ołtarza Bożego.

dpowiadają, albo wszyscy (jeżeli recytacja łacińska), nistrant w imieniu zebranych.

d Deum, qui lae-juventutem me-	Ch. Do Boga, który uwesela młodość moją.

ępujący psalm (42, 1—5) opuszcza się w żałobnych i mszach czasu Męki Pańskiej, wyjąwszy jednak ledy przypadające.

S. Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me.

M. Quia tu es, Deus, fortitudo mea, / quare me repulisti, / et quare tristis incedo / dum affligit me inimicus?

S. Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

M. Et introibo ad altare Dei / ad Deum qui laetificat juventutem meam.

S. Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus: quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me?

M. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: / salutare vultus mei et Deus meus.

S. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

M. Sicut erat in principio, et nunc et semper / et in saecula saeculorum. Amen.

P. Osądź mię, B[illegible] i rozeznaj sprawę m[illegible] z narodem bezbożn[illegible] od człowieka złeg[illegible] zdradliwego wyrwij [illegible]

Ch. Bo Ty jeste[illegible] Boże, moc moja: cze[illegible] mię opuścił? czemu [illegible] dzę smutny, gdy [illegible] trapi nieprzyjaciel.

P. Wyślij świa[illegible] Twoją i prawdę Tw[illegible] one mię powiodą [illegible] wiodą na świętą [illegible] Twoją i do przybyt[illegible] Twoich.

Ch. I przystąpię do ołtarza Bożego: do [illegible] ga, który uwesela [illegible] dość moją.

P. Będę Cię wy[illegible] lał na cytrze, Boże [illegible] Czemuś smutna, [illegible] moja? i czemu mi[illegible] pisz?

Ch. Miej nadzie[illegible] Bogu, bo Go jeszcz[illegible] chwalać będę: On[illegible] wienie moje i Bóg [illegible]

P. Chwała Ojcu [illegible] nowi i Duchowi [illegible] temu:

Ch. Jak było na [illegible] czątku, teraz i z[illegible] i na wieki wiek[illegible]

Introibo ad altare

P. Przystąpię do ołtarza Bożego.

Ad Deum qui laet juventutem me-

Ch. Do Boga, który uwesela młodość moją.

Adjutórium no- in nómine Dó-

P. Wspomożenie nasze w Imieniu Pańskiem.

Qui fecit caelum et m.

Ch. Który stworzył niebo i ziemię.

Confiteor Deo om- enti, (*kaplan od- ia spowiedź pow- nq*)... et vos fra- orare pro me ad num Deum nó- n.

Teraz kapłan głęboko nachylony odmawia spowiedź powszechną, a po jej skończeniu odpowiada ministrant:

Misereátur tui potens Deus, / et, sis peccatis tuis, / icat te ad vitam nam.

Ch. Niech się zmiłuje nad tobą Bóg Wszechmogący, a odpuściwszy tobie grzechy, niech Cię doprowadzi do żywota wiecznego.

Amen.

K. Amen.

Confiteor Deo om- nti, / beatae Ma- semper, Vírgini, / Michaëli Archán- / beato Joánni tae / sanctis Apó- Petro et Paulo, / us Sanctis et tibi / quia peccávi cogitatióne, ver- ópere: / mea cul- mea culpa, / mea a culpa.

P. Spowiadam się Ch. Bogu wszechmogącemu, / błogosławionej Marji zawsze Dziewicy, / błogosławionemu Michałowi Archaniołowi, / błogosławionemu Janowi Chrzcicielowi, / Świętym Apostołom Piotrowi i Pawłowi, / wszystkim Świętym i Tobie, Ojcze / żem zgrzeszył bardzo myślą,

Ideo precor beatam Maríam semper Vírginem, / beatum Michaélem Archángelum, / beatum Joannem Baptistam, / sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, / omnes Sanctos et te Pater / orare pro me ad Dóminum Deum nostrum.

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissís peccatis vestris perducat vos ad vitam aeternam.

M. Amen.

S. Indulgentiam, absolutionem † et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

M. Amen.

S. Deus, tu conversus vivificabis nos.

M. Et plebs tua laetábitur in te.

S. Ostende nobis, Domine, misericordiam Tuam.

słowem i uczynkie moja wina, / moja na, / moja bardzo ka wina! / Przeto gam błogosławioną Ma rję zawsze Dziewi błogosławionego M ła Archanioła, / b sławionego Jana Ch ciela, / Świętych stołów Piotra i Pa wszystkich Święty Ciebie, Ojcze, / ab się za mnie modli Pana, Boga naszeg

P. Niech się zm nad nami Bóg W mogący, a odpuśc nam grzechy, niech doprowadzi do ży wiecznego.

Ch. Amen.

P. Przebaczenia rowania *(przeżegn się)* † i odpusz grzechów naszych nam da Pan W mocny i Miłosiern

Ch. Amen.

P. Boże, Ty, ob ku nam, i ożyw n

Ch. A lud Twó raduje się w Tobi

P. Okaż nam, miłosierdzie Twoj

M. Et salutáre Tuum da nobis.	Ch. A daj nam zbawienie Twoje.
S. Domine, exaudi orationem meam.	P. Panie, wysłuchaj modlitwę moją.
M. Et clamor meus ad Te veniat.	Ch. A wołanie moje niech do Ciebie przyjdzie.
S. Dominus vobiscum.	K. Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	M. I z duchem twoim.

Teraz wszyscy powstają. Kapłan wstępuje po stopniach do ołtarza i mówi:

Módlmy się. Prosimy Cię, Panie, / zgładź nieprawości nasze, / ażebyśmy do przybytku Świętego Świętych / z czystem sercem wejść zasłużyli. / Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Kapłan pochylony, opiera ręce na ołtarzu i, całując go, mówi:

Prosimy Cię, Panie, przez zasługi Świętych Twoich, których relikwje tu są, i wszystkich Świętych, abyś odpuścić mi raczył wszystkie grzechy moje. Amen.

(W uroczystej Mszy św. jest w tem miejscu okadzenie ołtarza. Podczas ministrantury i okadzania ołtarza chór śpiewa introit i *Kyrie*).

Kapłan idzie do mszału, czyni na sobie znak krzyża św.. obecni żegnają się także — i zaczyna odmawiać:

Introit (1)

(czyli dawniej śpiew psalmów przy pochodzie celebransa do ołtarza) zmienia się wedle świąt i niedziel.

Następnie kapłan w środku ołtarza (przed krzyżem) stojąc wyraźnie mówi:

Kyrie

S. Kyrie, eléison.	P. Panie, zmiłuj się!
M. Kyrie, eléison.	Ch. Panie, zmiłuj się!
S. Kyrie, eléison.	P. Panie, zmiłuj się!

M. Christe, eléison	Ch. Chryste, zmiłuj się.
S. Christe, eléison.	P. Chryste, zmiłuj się.
M. Christe, eléison	Ch. Chryste, zmiłuj się.
S. Kyrie, eléison.	P. Panie, zmiłuj się!
M. Kyrie, eléison.	Ch. Chryste, zmiłuj się.
S. Kyrie, eléison.	P. Panie, zmiłuj się!

We mszach suchedniowych (środy i soboty) albo kiedy jest więcej kolekt z proroctwami, wtedy kapłan po odmówieniu *Kyrie* w środku przed krzyżem, idzie do mszału i mówi:

S. Oremus. Flectamus genua.	K. Módlmy się. Zegnijmy kolana.

Wtedy wszyscy przyklękają (na jedno kolano) i wstają zaraz, gdy ministrant odpowiada:

M. Levate.	M. Powstańcie.

Potem następują modlitwy, lekcje i graduały.

Jeżeli tego wymaga święto to po Kyrie jest

Gloria

*które się opuszcza we mszach żałobnych i w ornacie fioletowym odprawianych. Przy słowach z * czyni się lekki ukłon głową.*

Gloria in excelsis Deo / et in terra pax hominibus bonae voluntatis. / Laudamus Te. / Benedicimus Te. / Adoramus * Te. / Glorificamus Te. / Gratias ágimus * Tibi / propter magnam gloriam Tuam. / Domine Deus, Rex caelestis, / Deus Pater omnipotens. / Domine Fili unigénite, / Jesu * Christe. / Domine Deus, Agnus Dei, / Fi-	P. Chwała na wysokościach Bogu, / a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. / Chwalimy Cię. / Błogosławimy Cię. / Wielbimy * Cię. Wysławiamy Cię. / Dzięki czynimy * Ci / za wielką chwałę Twoją. / Panie Boże, / Królu niebieski, / Boże, Ojcze Wszechmogący. / Panie Synu jednorodzony, / Jezu * Chryste, / Panie Boże, Baranku Boży,

lius Patris. / Qui tollis peccata mundi, / miserere nobis. / Qui tollis peccata mundi, / súscipe * deprecationem nostram. / Qui sedes ad déxteram Patris, / miserere nobis. / Quoniam Tu solus sanctus, / Tu solus Dominus. / Tu solus Altissimus, Jesu * Christe, / cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris. / Amen.

Synu Ojca, / Który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami. / Który gładzisz grzechy świata, / przyjmij * prośby nasze. / Który siedzisz po prawicy Ojca, / zmiłuj się nad nami. / Albowiem Tyś sam Święty, / Tyś sam Pan. / Tyś sam najwyższy, Jezu * Chryste, / z Duchem Świętym w chwale u Boga Ojca. Amen.

Przy ostatnich słowach czyni się znak krzyża. Kapłan po odmówieniu *Gloria*, całuje ołtarz, odwraca się do ludu z pozdrowieniem:

S. Dominus vobiscum.	*K.* Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Oremus.	K. Módlmy się.

i kapłan wraca do mszału, odmawia głośno (śpiewa) modlitwę, zwaną kolektą

Kolekta (2)

jest to naczelna modlitwa dnia, zmienia się według niedziel, świąt i dni; czasem dodaje się do niej jeszcze drugą i trzecią kolektę, zależnie od danego święta, a głównie okresu świątecznego (są zawsze zaznaczone w kalendarzu); w tym mszale mają znak (2 a, 2 b). Na końcu kolekty odpowiada chór albo ministrant:

M. Amen.	Ch. Amen.

Po kolekcie (-tach) następuje stosownie do dnia

Lekcja (3)

Po skończonej lekcji ministrant odpowiada:

M. Deo gratias.	Ch. Bogu dzięki.

W uroczystej Mszy z asystą, lekcję czyta subdiakon, wtedy na zakończenie nic się nie odpowiada. Teraz następuje:

Graduał (4)
Śpiew Alleluja albo Traktus (5)

a czasem na niektóre dni także

Sekwencja (5 a)

Po skończonej lekcji, ministrant przenosi mszał, kapłan idzie na środek ołtarza, tu nachylony odmawia po cichu:

Oczyść serce moje i usta moje, wszechmocny Boże, który usta Izajasza Proroka oczyściłeś kamieniem ognistym, tak i mnie przez łaskawe Twe zmiłowanie racz oczyścić, abym św. Ewangelję Twoją godnie opowiadać zdołał. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Potem dodaje prośbę, którą opuszcza we mszach żałobnych.

Racz, Panie, pobłogosławić. Pan niech będzie w sercu mojem i w ustach moich, abym godnie i umiejętnie opowiadał ewangelję Jego. Amen.

Następnie przechodzi kapłan do mszału na lewej stronie ołtarza i mówi (śpiewa), gdy tymczasem wierni ze czcią powstają.

S. Dominus vobiscum.	K. Pan z wami.
M. Et cum Spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Sequentia sancti Evangelii secundum N (Matthaeum, Marcum, Lucam, Ioannem).	K. Ciąg dalszy świętej ewangelji według Mateusza (Marka, Łukasza, Jana).

Przy powyższych słowach wszyscy czynią mały krzyż na czole, ustach i piersiach i odpowiadają:

M. Gloria tibi, Domine.	Ch. Chwała Tobie, Panie.

A kapłan czyta wyraźnie

Ewangelję (6)

Po jej odczytaniu odpowiada się:

M. Laus tibi, Christe.	Ch. Chwała Tobie, Chryste.

We mszy z asystą, ewangelję śpiewa diakon; on też mówi po cichu modlitwę: *„Oczyść serce“* itd. (jak wyżej), kapłan daje mu błogosławieństwo: *„Pan niech będzie w sercu twojem“* itd. (jak wyżej). Po zapowiedzeniu jakiego ewangelisty będzie ewangelja, diakon trzykrotnie okadza księgę, a potem śpiewa. Na końcu niema żadnej odpowiedzi; zaś subdiakon podaje księgę ewangelji celebransowi do pocałowania, który mówi:

Per evangelica dicta, deleantur nostra delicta.

Potem wraca do środka ołtarza, i jeśli jest przepisane to odmawia:

Wyznanie wiary (Kredo).

*Wyrazy z gwiazdką * wymawia się przy równoczesnem skinieniu głowy.*

Credo in unum Deum, Patrem omnipoténtem, factorem coeli et terrae, / visibilium omnium et invisibilium. / Et in unum Dóminum Jesum * Christum, / Filium Dei unigénitum. / Et ex Patre natum / ante omnia saecula. / Deum de Deo, lumen de lúmine, / Deum verum de Deo vero. / Génitum non factum, consubstantiálem Patri, / per quem omnia facta sunt. / Qui propter nos hómines / et propter nostram salutem / descendit de coelis. / Et incarnatus est de Spiritu Sancto / ex Maria Virgine *(hic genuflectitur)*, / et homo factus est. / Crucifixus

Wierzę w jednego Boga, / Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, / wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych, / I w jednego Pana * Jezusa Chrystusa, Syna Bożego jednorodzonego. / I z Ojca przed wszystkie wieki zrodzonego, / Boga z Boga, światłość ze światłości, / Boga prawdziwego z Boga prawdziwego. / Zrodzonego, nie stworzonego, współistotnego Ojcu, / przez którego wszystko stworzone jest, / który dla ludzi i dla naszego zbawienia / zstąpił z nieba, / i przez Ducha Świętego wziął ciało *(tu się przyklęka)* z Marji

etiam pro nobis, / sub Pontio Pilato, / passus et sepultus est. / Et resurrexit tertia die / secúndum Scriptúras. / Et ascendit in coelum, / sedet ad déxteram Patris. / Et iterum venturus est cum gloria, / judicare vivos et mórtuos, / cujus regni non erit finis. / Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem, / qui ex Patre Filióque procedit. / Qui cum Patre et Filio simul * adoratur et conglorificatur; / qui locutus est per Prophetas. / Et unam sanctam cathólicam et apostólicam Ecclesiam. / Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum. / Et exspecto resurrectionem mortuorum. / Et vitam venturi saeculi. / † Amen.

Dziewicy / i stał się człowiekiem. / Ukrzyżowany też za nas pod Ponckim Piłatem, / umęczon i pogrzebion jest. / I zmartwychwstał trzeciego dnia według Pisma (świętego). / I wstąpił na niebiosa, / siedzi po prawicy Ojca. / I znowu przyjść ma z chwałą sądzić żywych i umarłych, / którego Królestwu nie będzie końca. / I w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, / który od Ojca i Syna pochodzi, / który z Ojcem i Synem wspólnie czci * i uwielbienia doznaje, / który mówił przez Proroków. / I w jeden, święty, katolicki i apostolski Kościół. / Wyznaję jeden chrzest na odpuszczenie grzechów. / I oczekuję zmartwychwstania umarłych / i żywota wiecznego. Amen.

Przy ostatnich słowach czyni się znak krzyża.

II. Msza wiernych

czyli właściwa ofiara.

Po skończonem Kredo, albo po ewangelji, kapłan całuje ołtarz, zwraca się do ludu z pozdrowieniem:

S. Dominus vobiscum.	*K.* Pan z wami.
M. Et cum Spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Oremus.	*K.* Módlmy się.

Potem kapłan odmawia:

Ofertorjum (7)

czyli śpiew (antyfony i psalmów), wykonywany niegdyś podczas przynoszenia do ołtarza darów przez wiernych. Ten śpiew zmienia się.

We mszy z asystą subdiakon przynosi hostję i kielich do ołtarza za nim niosą ministranci wino i wodę; diakon podaje hostję na patenie potem nalewa wino do kielicha. W zwykłej mszy sam kapłan bierze patenę z kielicha.

Ofiarowanie chleba

Kapłan trzyma hostję na patenie i mówi:

Przyjmij, Święty Ojcze, Wszechmogący wieczny Boże, tę niepokalaną Ofiarę, którą ja, niegodny sługa Twój, ofiaruję Tobie, Bogu mojemu żywemu i prawdziwemu za niezliczone grzechy, przewinienia i niedbalstwa moje, a także za wszystkich tu obecnych i za wszystkich wiernych chrześcijan, żywych i umarłych, ażeby im i mnie posłużyła do zbawienia na żywot wieczny. Amen.

Kapłan nalewa wina i trochę wody do kielicha przytem mówi następującą modlitwę:

Boże, któryś ludzkiej natury godność cudownie utworzył, / a cudowniej jeszcze naprawił, / daj nam przez tajemnicę tej wody i wina, / ażebyśmy mogli mieć uczestnictwo w bóstwie Tego, / który ludzkiej natury naszej raczył być uczestnikiem, / Jezus Chrystus, Syn Twój, Pan nasz, który z Tobą żyje i króluje / w jedności Ducha Świętego / Bóg na wieki wieków. Amen.

We mszy z asystą diakon nalewa wina a subdiakon dolewa wody i tenże subdiakon bierze patenę i okrywa ją welonem i trzyma aż do *Pater noster.*

Kapłan ofiaruje wino w kielichu i mówi:

Ofiarujemy Ci, Panie, kielich zbawienia, żebrząc Twojej łaskawości, aby przed Oblicze Boskiego Majestatu Twego, za nasze i całego świata zbawienie, wstąpił nakształt zapachu wonnego. Amen.

Potem czyni znak krzyża kielichem, stawia go na ołtarzu i nakrywa palką, a złożywszy ręce na ołtarzu odmawia nachylony:

(Ofiarowanie nas samych).

W duchu pokory i z sercem skruszonem przyjmij nas, Panie, i tak niechaj się dopełni ofiara nasza w obecności Twojej, aby się stała przyjemną Tobie, Panie Boże.

potem kapłan podnosi ręce do góry, składa i żegna dary.

Przyjdź, Poświęcicielu, wszechmogący wieczny Boże, † i pobłogosław tę ofiarę, Świętemu Imieniowi Twemu przygotowaną.

We mszy z asystą w tem miejscu jest okadzanie złożonych darów i ołtarza.

Kapłan przy nasypywaniu i błogosławieniu kadzidła mówi:

Za przyczyną błogosławionego Michała Archanioła, stojącego po prawicy ołtarza kadzideł i za przyczyną wszystkich wybranych swoich, Pan niechaj raczy kadzidło to błogosławić, † i na wonność wdzięczności przyjąć. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Potem okadza kielich i równocześnie mówi modlitwę:

Kadzidło to, któreś pobłogosławił, niech wstąpi ku Tobie, Panie, a niech zstąpi na nas miłosierdzie Twoje.

Następnie okadza ołtarz z jednej i drugiej strony, odmawiając wyjątek z psalmu (140, 2—4):

Niech wstąpi, Panie, modlitwa moja, jako ofiara kadzenia przed oblicze Twoje: a podnoszenie rąk moich niech będzie jako ofiara wieczorna. Postaw,

Panie, straż ustom moim; a bramę obronną wargom moim; Nie daj, by serce moje skłaniało się do rzeczy złych do szukania wymówek z grzechów moich.

A oddając kadzielnicę diakonowi mówi:

Pan niechaj zapali w nas ogień miłości swojej i płomień wiecznej miłości. Amen.

Umycie rąk

Na stronie lekcji stojąc umywa kapłan ręce i odmawia cicho następujące wiersze z psalmu 25-go (25, 6—12).

(P) Umyję między niewinnymi ręce moje: i obejdę ołtarz Twój, Panie.

(Ch.) Abym usłyszał głos chwały: a opowiadał wszystkie cuda Twoje.

(P.) Panie, umiłowałem okazałość domu Twego: i miejsce mieszkania chwały Twojej.

(Ch.) Nie zatracaj z niezbożnymi, Boże, duszy mojej: a z mężami krwawymi żywota mego.

(P.) W których ręku są nieprawości: prawica ich pełna jest podarków.

(Ch.) A jam chodził w niewinności mojej: odkup mię, a zmiłuj się nade mną.

(P.) Noga moja stała na drodze prostej: w kościołach będę Cię chwalił, Panie.

(Ch.) Chwała Ojcu...

Kapłan wraca do środka ołtarza, nachylony z opartemi rękoma na ołtarzu, modli się do Trójcy św. o przyjęcie Ofiary.

Przyjmij, Trójco Święta, tę ofiarę, którą Ci przynosimy na pamiątkę Męki, Zmartwychwstania i Wniebowstąpienia Pana naszego, Jezusa Chrystusa / i na cześć błogosławionej Marji / zawsze Dziewicy, / błogosławionego Jana Chrzciciela, świętych Apostołów Piotra i Pawła / i tych (których relikwje w ołtarzu), również i wszystkich

Świętych, ażeby im posłużyła ku czci, a nam na zbawienie / i aby ci raczyli wstawiać się za nami w niebie, których pamiątkę czcimy na ziemi... / przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Po tej modlitwie kapłan całuje ołtarz i odwraca się mówiąc:

S. Orate, fratres: ut meum ac vestrum sacrificium acceptabile fiat apud Deum Patrem omnipotentem.	*K.* Módlcie się, bracia, aby moja i wasza ofiara stała się przyjemną Bogu, Ojcu Wszechmogącemu.
M. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis / ad laudem et gloriam nominis sui, / ad utilitatem quoque nostram, / totiusque Ecclesiae suae sanctae.	Ch. Niechaj Pan przyjmie z rąk twoich ofiarę / na cześć i chwałę imienia Swego, / oraz na pożytek nasz / i całego świętego Kościoła Swojego!

Na co kapłan po cichu odpowiada:

S. Amen.	*K.* Amen.

I bez poprzedzającego „*Módlmy się*" odmawia cicho modlitwę, która się nazywa

Sekreta (8)

przypadającą na dany dzień, czasem dodaje inne ciche modlitwy (8 a, 8 b), a zakończenie ostatniej sekrety odmawia głośno lub śpiewa jako wstęp do prefacji

Prefacja (9)

S. Per omnia saecula saeculorum.	*K.* Przez wszystkie wieki wieków.
M. Amen.	Ch. Amen.
S. Dominus vobiscum.	*K.* Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Sursum corda.	*K.* W górę serca.
M. Habemus ad Dominum.	Ch. Mamy (wzniesione) ku Panu.

S. Gratias agamus Domino, Deo nostro.
M. Dignum et justum est.

K. Czyńmy dzięki Panu, Bogu naszemu.
Ch. Godną i sprawiedliwą jest rzeczą.

Prefacja o Trójcy Przenajświętszej

W niej streszczona jest krótko cała nauka objawiona o Bogu w Trójcy Jedynym. Tę prefację śpiewa się we wszystkie niedziele roku (prócz niedziel W. Postu i wielkanocnych oraz świąt przypadających w niedzielę, ale z własną prefacją).

Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos Tibi semper et ubique gratias agere: Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus: qui cum unigenito Filio Tuo et Spiritu Sancto unus es Deus, unus es Dominus: non in unius singularitate personae, sed in unius Trinitate substantiae. Quod enim de Tua gloria, revelante te, credimus, hoc de Filio Tuo, hoc de Spiritu Sancto, sine differentia discretionis sentimus. Ut in confessione verae sempiternaeque Deitatis, et in personis proprietas, et in essentia unitas, et in majestate adoretur aequalitas. Quam laudant Angeli atque Archangeli, Cherubim quo-

Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, / Panie święty, Ojcze wszechmocny, Boże wieczny, / który z jednorodzonym Synem Twoim i z Duchem Bóg, jeden jesteś Pan, / nie w jednej wyłącznie osobie, lecz w jednej istocie Trójcy. / Co bowiem o chwale Twojej z Objawienia Twego wierzymy, / to (samo) o Synu Twoim, to (samo) o Duchu świętym, bez żadnej różnicy sądzimy, / ażeby w wyznaniu prawdziwego i wiecznego Bóstwa / czczona była w osobach właściwość, w naturze jedność i równość w majestacie, / który wy-

que ac Seraphim: qui non cessant clamare quotidie, una voce dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus etc.

chwalają Aniołowie i Archaniołowie, / Cherubini i Serafini, / którzy nie przestają wołać codziennie, jednogłośnie mówiąc: Święty itd.

Prefacja wielkopostna

(Od Środy Popielcowej aż do soboty przed niedzielą Męki Pańskiej)

Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos Tibi semper et ubique gratias agere: Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus: Qui corporali jejunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris et praemia: per Christum, Dominum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates. Caeli caelorumque Virtutes ac beata Seraphim socia exultatione concelebrant. Cum quibus et nostras voces ut admitti jubeas, deprecamur, supplici confessione dicentes:

Sanctus...

Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie Święty, Ojcze wszechmocny, wieczny Boże. Który przez post cielesny ujarzmiasz nieprawość, podnosisz ducha, cnoty i nagrody rozdzielasz, przez Chrystusa, Pana naszego. Przez którego wielbią Twój majestat Aniołowie, oddają pokłon Panowania, drżą Mocarstwa. Niebiosa i Moce niebieskie oraz błogosławieni Serafini ze wspólną radością wychwalają. Abyś z nimi i nasze głosy łaskawie przyjąć raczył, usilnie prosimy, w pokornem wyznaniu mówiąc: Święty, Święty, Święty...

Prefacja wielkanocna.

Od W. Soboty do środy (wigilji) przed Wniebowstąpieniem.

Vere dignum et justum est, aequum et salutare: Te quidem, Domine, omni tempore, sed [*(w W. Sobotę)* in hac potissimum nocte: *(od Wielk. do Soboty Białej)* in hac potissimum die: *(przez resztę czasu wielkanocnego)*] in hoc potissimum gloriosius praedicare, cum Pascha nostrum immolatus est Christus. Ipse enim verus est Agnus, qui abstulit peccata mundi. Qui mortem nostram moriendo destruxit, et vitam resurgendo reparavit. Et ideo cum Angelis et Archangelis, cum Thronis et Dominationibus, cumque omni militia caelestis exercitus, hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes:

Sanctus, Sanctus, Sanctus...

Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Ciebie, Panie, każdego czasu lecz *(W. Sobota)* w tej przedewszystkiem nocy: *(przez całą oktawę wielkanocną)* przedewszystkiem w tym dniu: *(od niedzieli Białej aż do Wniebowstąpienia)* przedewszystkiem w tym czasie, wysławiali, gdy Pascha nasza ofiarowan jest Chrystus. On bowiem prawdziwym jest Barankiem, który zgładził grzechy świata, który umierając, śmierć naszą zwalczył, a zmartwychwstając życie nam przywrócił. I przeto z Aniołami i Archaniołami, z Trony i Mocarstwami oraz ze wszystkiemi hufcami niebieskiego wojska hymn chwały Twojej śpiewajmy, bez końca mówiąc:

Święty, Święty, Święty...

Prefacja ogólna.

Na zwykłe dni tygodnia (poza W. Postem, i czasem wielkanocnym, i kiedy żadna inna nie jest przepisana).

Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos Tibi semper et ubique gratias agere: Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus: per Christum Dominum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates. Caeli caelorumque Virtutes, ac beata Seraphim socia exsultatione concelebrant. Cum quibus et nostras voces ut admitti jubeas, deprecamur, supplici confessione dicentes:

Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny, / przez Chrystusa, Pana naszego. Przez którego wielbią Twój Majestat Aniołowie, oddają pokłon Panowania, drżą Mocarstwa. Niebiosa i Mocy niebieskie, oraz błogosławieni Serafini we wspólnej radości wychwalają. Abyś z nimi i nasze głosy łaskawie przyjąć raczył, usilnie prosimy, w pokornem wyznaniu mówiąc: Święty...

Prefacje na inne święta czy czasy świąteczne są podane w odnośnych mszach tychże świąt czy okresów liturgicznych.

Kapłan po ostatniem słowie *dicentes* (mówiąc) nachyla się i wyraźnie odmawia *„Sanctus"* — *„Święty"*, a ministrant daje trzykrotny znak dzwonkiem.

Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus, Deus Sabaoth. / Pleni sunt caeli et terra gloria

Ch. Święty, Święty, Święty Pan, Bóg zastępów. / Pełne są niebiosa i ziemia chwały

tua. / Hosanna in excelsis. / Benedictus, qui venit in nomine Domini. / Hosanna in excelsis!	Twojej. / Hosanna na wysokościach! / Błogosławiony, który idzie w Imię Pańskie. / Hosanna na wysokościach!

Kanon

Modlitwy przed Przeistoczeniem.

Kapłan wznosi ręce i oczy w niebo, zniża je, pochyla się i mówi: (mówić po cichu):

Ciebie więc, Ojcze najłaskawszy, przez Jezusa Chrystusa, Syna Twego, Pana naszego, najpokorniej błagamy i prosimy, ażebyś przyjął i pobłogosławił te † dary, te † upominki, te † święte i niepokalane ofiary, które Tobie składamy, najpierw za Kościół Twój Święty, katolicki, abyś go raczył pokojem obdarzyć, strzec, zjednoczyć i rządzić na całym okręgu ziemskim, razem ze sługą Twoim, Papieżem naszym N..., i Biskupem naszym N..., i ze wszystkimi prawowiernymi, katolickiej i apostolskiej wiary wyznawcami.

Wspomnienie żywych

Pomnij, Panie, na sługi i służebnice Twoje NN. *(Kapłan wymienia osoby, za które chce się modlić)*, i na wszystkich tutaj obecnych, których Tobie wiadoma wiara i duch ofiary jest znany, za których Tobie ofiarujemy, lub którzy Tobie składają tę ofiarę chwały, za siebie samych i za wszystkich swoich, za odkupienie dusz swych, za nadzieję zbawienia i ocalenia swego i składają śluby swe Tobie, wiecznemu Bogu.

Łączność ze Świętymi

Ta modlitwa ma pewne zmiany w podane poniżej święta i oktawy.

W świętem zjednoczeniu, ze czcią wspominając przedewszystkiem chwalebną zawsze Dziewicę Marję, Matkę Boga i Pana naszego, Jezusa Chrystusa: *(tu w zwykłych mszach zaraz na str. 83 od „a także“).*

Na Boże Narodzenie i przez oktawę *powyższą modlitwę tak się zaczyna:* W świętem zjednoczeniu dzień najświętszy (na Mszy o północy: noc najświętszą) uroczyście obchodząc, w którym błogosławiona Marja, zachowując dziewictwo, porodziła światu Zbawiciela, oraz czcząc przedewszystkiem pamięć tejże chwalebnej zawsze Dziewicy Marji, Rodzicielki tegoż Boga i Pana naszego, Jezusa Chrystusa: a także: *(potem ciąg dalszy poniżej).*

Na Trzech Króli i przez oktawę: W świętem zjednoczeniu uroczyście obchodząc dzień najświętszy, w którym Jednorodzony Syn Twój, współwieczny Tobie w chwale Twojej, w prawdziwem ciele naszem, widzialnie się ukazał: oraz czcząc przedewszystkiem pamięć chwalebnej zawsze Dziewicy Marji, Rodzicielki tegoż Boga i Pana naszego, Jezusa Chrystusa: a także...

Na Wielkanoc i przez oktawę: W świętem zjednoczeniu i uroczyście obchodząc dzień najświętszy zmartwychwstania wedle ciała Pana naszego, Jezusa Chrystusa, oraz czcząc przedewszystkiem pamięć chwalebnej zawsze Dziewicy Marji, Rodzicielki tegoż Boga i Pana naszego, Jezusa Chrystusa: a także...

Na Wniebowstąpienie i przez oktawę: W świętem zjednoczeniu i uroczyście obchodząc dzień najświętszy, w którym Pan nasz, Jednorodzony Syn Twój, zjednoczoną z sobą naturę naszą umieścił w chwale po prawicy Twojej, oraz czcząc przedewszystkiem pamięć tejże chwalebnej zawsze Dziewicy Marji, Rodzicielki tegoż Boga i Pana naszego, Jezusa Chrystusa: a także...

Na Zesłanie Ducha św. i przez oktawę: W świętem zjednoczeniu dzień najświętszy Pięćdziesiątnicy obchodząc, w którym Duch święty ukazał się Apostołom pod postacią niezliczonych języków: oraz czcząc przedewszystkiem pamięć chwalebnej zawsze Dziewicy Marji, Rodzicielki Boga i Pana naszego: a także...

---

a także błogosławionych Apostołów i Męczenników Twoich: Piotra i Pawła, Andrzeja, Jakuba, Jana, Tomasza, Jakuba, Filipa, Bartłomieja, Mateusza, Szymona i Tadeusza, Lina, Kleta, Klemensa, Sykstusa, Korneljusza, Cyprjana, Wawrzyńca, Chryzogona, Jana i Pawła, Kosmę i Damjana, oraz wszystkich Świętych Twoich, — przez ich zasługi i modlitwy prosimy Cię, abyś nas w każ-

dej potrzebie pomocą swoją wspierać raczył. *(Kapłan składa ręce).* Przez tegoż Chrystusa Pana naszego. Amen.

Modlitwa ofiarna przed konsekracją. (Kapłan trzyma rozciągnięte ręce nad darami).

Prosimy Cię przeto, Panie, abyś tę ofiarę służby naszej i całej czeladki Twojej, miłościwie przyjąć raczył, dni życia naszego w pokoju swoim rozrządzał, i od wiecznego nas potępienia wybawić oraz do pocztu wybranych swoich zaliczyć raczył. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Kapłan czyni znak krzyża nad chlebem i winem. Ministrant daje znak dzwonkiem.

Ofiarę tę racz, prosimy Cię, Boże, pobło†gosławić, przy†jąć, potwier†dzić i za przyjemną Sobie uznać: aby nam się stała Ciałem † i Krwią † Najmilszego Syna Twego, Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Konsekracja chleba.

Który w przeddzień Męki swojej, wziął chleb w święte i czcigodne swe ręce, a podniósłszy oczy ku niebu, do Ciebie, Boga Ojca swego Wszechmocnego, Tobie czyniąc dzięki, błogo†sławił, łamał i rozdawał uczniom swoim mówiąc: Bierzcie i pożywajcie z tego wszyscy: **To jest bowiem Ciało moje.**

Kapłan przyklęka, podnosi Hostję i znowu przyklęka.

Konsekracja wina.

Podobnie, gdy było po wieczerzy, biorąc i ten przezacny Kielich w święte i czcigodne ręce swoje, znów czyniąc Tobie dzięki, błogo†sławił i dał uczniom swoim, mówiąc: bierzcie i pijcie z niego wszyscy: **Ten jest bowiem Kielich Krwi mojej, nowego i wiecznego przymierza (tajemnica wiary), która za was i za wielu wylana będzie na odpuszczenie grzechów.**

To, ile razy czynić będziecie, na moją pamiątkę czyńcie.

Po tych słowach kapłan przyklęka, podnosi kielich i znowu przyklęka, a ministrant dzwoni.

Modlitwy po Przeistoczeniu
Modlitwa odnawiająca pamięć Chrystusa

Kapłan z wyciągniętemi rękoma mówi:

Przetoż pamiętni, Panie, my, słudzy Twoi, jakoteż i lud Twój święty, na tegoż Chrystusa, Syna Twego, Pana naszego, tak błogosławioną Mękę, jak Zmartwychwstanie i chwalebne Wniebowstąpienie, ofiarujemy Boskiemu Majestatowi Twemu z darów i hojności Twojej *(kapłan czyni trzy krzyże nad hostją i kielichem)* Ofiarę † czystą, Ofiarę † świętą, Ofiarę † niepokalaną, *(jeden nad hostją i jeden nad kielichem)*, Chleb † święty życia wiecznego i Kielich † wiecznego zbawienia.

Modlitwa ofiarna.

Na dary te racz wejrzeć łaskawem i pogodnem obliczem i tak je mile przyjąć, jakoś raczył przyjąć dary sprawiedliwego sługi Twego Abla, i ofiarę Patrjarchy naszego, Abrahama i tę, którą Tobie ofiarował Najwyższy Twój Kapłan, Melchizedech, Ofiarę świętą, Hostję niepokalaną.

Kapłan pochylony odmawia drugą modlitwę ofiarną.

Pokornie Cię prosimy, Boże Wszechmogący, rozkaż, aby ta Ofiara, przez ręce świętego Anioła Twego, zaniesioną została na Twój Ołtarz najwyższy, przed oblicze Boskiego Majestatu Twego, abyśmy wszyscy, którzy z tego ołtarza przyjmiemy *(kapłan całuje ołtarz, czyni znak krzyża raz nad hostją i drugi raz nad kielichem, i żegna się)* Najświętsze Ciało † i Krew † Syna Twego,

napełnieni byli wszelkiem błogosławieństwem niebieskiem i łaską. Przez tegoż Chrystusa Pana naszego. Amen.

Modlitwa za zmarłych.

4. *P.* Wspomnij też, Panie, na sługi i na służebnice Twoje NN..., którzy nas wyprzedzili, mając znamię wiary, i śpią snem pokoju. Tym duszom, Panie, i wszystkim w Chrystusie odpoczywającym, abyś raczył dać miejsce ochłody, światłości i pokoju, błagamy Cię przez tegoż Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Modlitwa za nas samych.

5. Nam też, grzesznym sługom Twoim, w wielkości miłosierdzia Twego nadzieję pokładającym, racz dać jakąkolwiek cząsteczkę i wspólność z świętymi Apostołami Twoimi i Męczennikami: Janem (Chrzcicielem), Szczepanem (Diakonem), Maciejem, Barnabą, Ignacym, Aleksandrem, Marcelinem, Piotrem, Felicytą, Perpetuą, Agatą, Łucją, Agnieszką, Cecylją, Anastazją, i ze wszystkimi świętymi Twoimi, w towarzystwo których racz nas policzyć, prosimy Cię, nie tak ze względu na zasługi nasze, jak na to, że jesteś dawcą odpuszczenia. — Przez Chrystusa, Pana naszego,

6. Przez którego, Panie, te wszystkie dary zawsze stwarzasz, *(kapłan czyni znak krzyża trzy razy nad hostją i kielichem)*, po†święcasz, oży† wiasz, błogo†sławisz i nam ich udzielasz.

Kapłan czyni trzykrotny znak krzyża Hostją św. nad kielichem, i mówi, wznosząc nieco w górę kielich z Hostją (Małe Podniesienie).

Przez † Niego, z Nim † i w Nim † jest Tobie Bogu Ojcu † Wszechmogącemu, w jedności Ducha Świętego, † wszelka cześć i chwała,

S. Per omnia saecula saeculorum.	*K.* Przez wszystkie wieki wieków.
M. Amen.	Ch. Amen.

S. Oremus. Praeceptis salutaribus moniti et divina institutione formati, audemus dicere: Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen Tuum, adveniat Regnum Tuum, fiat voluntas Tua, sicut in caelo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus, debitoribus nostris.	*K.* Módlmy się. Rozkazami zbawiennemi wezwani i Boskiem wiedzeni pouczeniem, ważymy się mówić: Ojcze nasz, któryś jest w niebiesiech, święć się Imię Twoje, przyjdź Królestwo Twoje, bądź wola Twoja, jako w niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj i odpuść nam winy nasze, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.
Et ne nos inducas in tentationem.	I nie wódź nas na pokuszenie.
M. Sed libera nos a malo.	Ch. Ale nas zbaw ode złego.
S. Amen.	*K.* Amen.

Wybaw nas, prosimy Cię, Panie, od wszelkiego zła przeszłego, teraźniejszego i przyszłego, a za wstawieniem się błogosławionej i chwalebnej zawsze Dziewicy Bogarodzicy Marji, z błogosławionymi Apostołami Twymi, Piotrem i Pawłem oraz Andrzejem i ze wszystkimi Świętymi, racz miłościwie udzielić pokoju we dni nasze, abyśmy, pomocą miłosierdzia Twego wsparci, i od grzechu zawsze byli wolni, i od wszelkiego zamętu bezpieczni.

Łamanie chleba, życzenie pokoju i zmieszanie św. postaci.

Kapłan przyklęka, bierze hostję, i gdy ją łamie mówi po cichu:

Przez tegoż Pana naszego, Jezusa Chrystusa, Syna Twego, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego Bóg

i tu wyraźnym głosem mówi (lub śpiewa):

S. Per omnia saecula saeculorum.	*K.* Przez wszystkie wieki wieków.
M. Amen.	Ch. Amen.

A gdy cząsteczką z hostji czyni nad kielichem trzy razy krzyż, wtedy mówi (śpiewa):

S. Pax Domini sit semper vobiscum.	*K.* Pokój † Pana niech † będzie zawsze † z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.

Teraz wpuszcza do kielicha cząstkę hostji, mówiąc:

To zmieszanie i poświęcenie Ciała i Krwi Pana naszego, Jezusa Chrystusa, niechaj nam, przyjmującym będzie na żywot wieczny. Amen.

Agnus Dei.

Zaraz po zmieszaniu postaci kapłan przyklęka i donośnym głosem mówi trzy razy, bijąc się przytem w piersi:

S. Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: miserere nobis.	*K.* Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: miserere nobis.	Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi: dona nobis pacem.	Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, obdarz nas pokojem.

We mszy żałobnej zamiast: „misere nobis" mówi się: „dona eis requiem" a trzeci raz „requiem sempiternam". Zamiast: „zmiłuj się nad nami, daj im spoczynek" a trzeci raz „spoczynek wieczny".

Modlitwy przed Komunją św.
(Kapłan nachylony).

Modlitwa o pokój (którą we mszach żałobnych opuszcza się).

1. Panie, Jezu Chryste, któryś rzekł Apostołom swoim: / Pokój zostawiam wam, / pokój swój da-

ję wam / nie patrz na grzechy moje, / lecz na wiarę Kościoła Twego; / racz go według swej woli obdarzyć pokojem i zjednoczyć. / Który żyjesz i królujesz Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen.

W tej chwili, przy mszy z asystą, daje się pocałunek pokoju, kapłan całuje ołtarz, i dając diakonowi pocałunek pokoju mówi:

S. Pax tecum.	*K.* Pokój z Tobą.
M. Et cum spiritu tuo.	M. I z duchem twoim.

2. Panie, Jezu Chryste, Synu Boga żywego, któryś z woli Ojca, za sprawą Ducha Świętego, przez śmierć Swą świat ożywił, / wybaw mię przez to przenajświętsze Ciało i Krew swoją, / od wszystkich nieprawości moich i od wszelkiego złego; spraw, abym zawsze przykazań Twoich strzegł / i nie dopuszczaj, abym się od Ciebie kiedykolwiek odłączył: / który z Tymże Bogiem Ojcem żyjesz i królujesz, Bóg na wieki wieków. Amen.

3. Przyjęcie Ciała Twego, Panie Jezu Chryste, które ja niegodny odważam się pożywać, / niechaj mi nie będzie na sąd i potępienie, / lecz z miłosierdzia Twego niech się stanie obroną i lekarstwem duszy i ciała mego. / Który żyjesz i królujesz z Bogiem Ojcem w jedności Ducha św., Bóg na wszystkie wieki wieków. Amen.

Komunja kapłańska.

Kapłan przyklęka, i mówi po cichu:

Chleb niebieski wezmę i Imienia Pańskiego wzywać będę.

Potem bierze hostję i podniesionym głosem trzy razy powtarza:

Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł do serca mego, ale rzeknij tylko słowem, a będzie zbawiona dusza moja.

I czyni krzyż hostją mówiąc:

Ciało Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj strzeże duszy mojej na żywot wieczny. Amen.

Spożywa hostję, w milczeniu modli się chwilkę, a potem odkrywa kielich, przyklęka, zbiera pateną cząstki Świętego chleba do kielicha i mówi:

Cóż oddam Panu za wszystko, czego mi udzielił? Kielich zbawienia wezmę, a Imienia Pańskiego wzywać będę. Wielbiąc Pana, wzywać Go będę, i od nieprzyjaciół moich wybawi mnie.

Gdy ma spożywać Krew Świętą, czyni krzyż kielichem przed sobą i mówi:

Krew Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj strzeże duszy mojej na żywot wieczny. Amen.

Komunja wiernych.

Kiedy kapłan spożywa Krew Świętą wierni lub w ich imieniu ministrant odmawia spowiedź powszechną:

M. Confíteor Deo omnipoténti, / beatae Mariae semper Virgini, / beato Michaëli Archangelo, / beato Joanni Baptistae / sanctis Apóstolis Petro et Paulo, / ómnibus Sanctis et tibi, Pater, / quia peccavi nimis cogitatione, verbo et ópere: / mea culpa, / mea culpa, / mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaëlem Archangelum, / beatum Joannem Baptistam, / sanctos Apóstolos Petrum et Paulum, /

Ch. Spowiadam się Bogu Wszechmogącemu, / błogosławionej Marji zawsze Dziewicy, / błogosławionemu Michałowi Archaniołowi, / błogosławionemu Janowi Chrzcicielowi, / Świętym Apostołom Piotrowi i Pawłowi, / wszystkim Świętym i tobie Ojcze, / że nazbyt zgrzeszyłem myślą, słowem i uczynkiem: / moja wina, / moja wina, / moja bardzo wielka wina! / Przeto błagam błogosławioną Marję zawsze Dziewicę, / błogosławio-

omnes Sanctos et te, Pater, / orare pro me ad Dóminum Deum nostrum.

nego Michała Archanioła, błogosławionego Jana Chrzciciela, Świętych Apostołów Piotra i Pawła, / wszystkich Świętych i Ciebie Ojcze, / abyście się za mnie modlili do Pana Boga naszego.

Kapłan zwraca się do wiernych:

S. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducat vos ad vitam aeternam.

K. Niech się zmiłuje nad wami Bóg wszechmocny i, odpuściwszy grzechy wasze, niech was doprowadzi do żywota wiecznego.

M. Amen.

Ch. Amen.

S. Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens et misericors Dominus.

K. Zmiłowania, przebaczenia i odpuszczenia grzechów waszych niechaj wam udzieli wszechmogący i miłosierny Pan.

M. Amen.

Ch. Amen.

Potem zwraca się do ołtarza, przyklęka, bierze kielich z hostjami w lewą rękę, a prawą podnosi jedną hostję i zwrócony do ludu mówi:

S. Ecce, Agnus Dei, ecce, qui tollit peccata mundi.

K. Oto Baranek Boży, oto który gładzi grzechy świata.

Potem mówi trzy razy, a wierni to samo po cichu mówią i trzy razy uderzają się w piersi:

S. Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur anima mea.

Panie, nie jestem godzien(na), abyś wszedł do serca mego, ale rzeknij tylko słowem, a zbawiona będzie dusza moja.

Następnie kapłan podaje hostję każdemu przystępującemu do Stołu Pańskiego, czyniąc nią krzyż nad kielichem i mówi:

S. Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam aeternam. Amen.	*K.* Ciało Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj strzeże duszy twojej na żywot wieczny. Amen.

Po Komunji kapłan podsuwa kielich ministrantowi, a ten nalewa doń trochę wina. Podczas tego kapłan mówi po cichu:

Cośmy usty przyjęli, Panie, z czystem przyjmijmy sercem, a dar ten, który otrzymaliśmy w doczesności, niech się nam stanie lekarstwem na wieczność.

Potem odszedłszy trochę na stronę lekcji, podaje kapłan jeszcze raz kielich, a ministrant nalewa wina i wody. Kapłan obmywa sobie palce i wyciera ręcznikiem (puryfikaterzem) i mówi po cichu:

Ciało Twe, Panie, które spożyłem, i Krew, którą wypiłem, niech przylgnie do wnętrzności moich; i spraw, aby we mnie nie została zmaza grzechów, którego czyste i święte posiliły Sakramenta. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Następnie, czyści kielich, ubiera go i stawia na ołtarzu w ten sposób, jak na początku Mszy świętej; a potem idzie do mszału na stronie lekcji i tu odmawia zmienny:

Śpiew przy Komunji (10)

i wróciwszy na środek ołtarza, całuje go, odwraca się do wiernych z pozdrowieniem:

S. Dominus vobiscum.	*K.* Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Oremus.	*K.* Módlmy się.

i odmawia głośno:

Modlitwy po Komunji (11)

jedną, albo jeżeli są przepisane, to dalsze modlitwy po Komunji (11 a, 11 b), a na zakończenie odpowiada się:

M. Amen.	Ch. Amen.

W mszach codziennych W. Postu, kapłan odmawia jeszcze modlitwę nad ludem, którą zaczyna od wezwania.

S. Oremus. Humiliate capita vestra Deo.	*K.* Módlmy się! Skłońcie głowy wasze przed Bogiem.

Odesłanie.

Kapłan wraca do środka ołtarza, całuje go, odwraca się do wiernych i mówi:

S. Dominus vobiscum.	*K.* Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Ite, missa est.	*K.* Idźcie, jest odejście. (Msza skończona).
M. Deo gratias.	M. Bogu dzięki.

We mszach bez *Gloria in excelsis* zamiast *Ite, missa est* kapłan mówi (zwrócony do ołtarza):

S. Benedicamus Domino.	*K.* Błogosławmy Panu.
M. Deo gratias.	M. Bogu dzięki.

We mszach żałobnych zaś mówi:

S. Requiescant in pace.	*K.* Niech odpoczywają w pokoju.
M. Amen.	Ch. Amen.

We mszy z asystą *Ite,* albo inne wezwanie śpiewa diakon.

Modlitwa do Trójcy Przenajświętszej.

Kapłan nachylony ze złożonemi rękoma w środku ołtarza odmawia prośbę o przyjęcie ofiary:

Przyjmij z upodobaniem, o święta Trójco, hołd poddaństwa mojego i spraw, ażeby ta ofiara, którą przed oczyma majestatu Twojego, ja niegodny złożyłem, była Tobie przyjemną, mnie zaś i wszystkim, za których ją ofiarowałem, przez miłosierdzie Twoje zjednała zmiłowanie. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Błogosławieństwo.

Kapłan po powyższej modlitwie całuje ołtarz, wznosi oczy, rozkłada ręce, podnosi i zaraz składa, skłaniając głowę przed Krzyżem i mówi:

S. Benedicat vos omnipotens Deus.	*K.* Niech was błogosławi wszechmogący Bóg.

(tu zwraca się do ludu i dalej mówi: wszyscy klękają).

Pater, et Filius, † et Spiritus Sanctus.	Ojciec, i Syn, † i Duch święty.
M. Amen.	Ch. Amen.

We mszach żałobnych nie udziela błogosławieństwa.

Ostatnia ewangelja.

Przychodząc na stronę ewangelji mówi:

S. Dominus vobiscum.	*K.* Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Initium sancti Evangelii secundum Ioannem (sequentia s. evangelii secundum...).	*K.* Początek świętej Ewangelji według Jana *(albo jeżeli inny wyjątek ma być czytany:* „Ciąg dalszy św. ewangelji według...).

Wszyscy znaczą sobie małym krzyżem czoło, usta i piersi, a ministrant odpowiada:

M. Gloria, tibi, Domine.	Ch. Chwała tobie, Panie.

(Jan, 1, 1—14). Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. To było na początku u Boga. Wszystko przez Nie się stało, a bez Niego nic się nie stało, co się stało. W niem był żywot, a żywot był światłością ludzi: a światłość w ciemnościach świeci, a ciemności jej nie ogarnęły. Był człowiek posłany od Boga, któremu imię było Jan. Ten przyszedł na świadectwo, aby dać świadectwo o światłości, aby wszyscy uwierzyli przezeń. Nie był on światłością, ale miał świadectwo dać o światłości. By-

ła światłość prawdziwa, która oświeca każdego człowieka, na ten świat przychodzącego. Na świecie był, a świat uczyniony jest przezeń, a świat Go nie poznał. Przyszedł do swej własności, a swoi Go nie przyjęli. A wszystkim, którzy Go przyjęli, dał moc, aby się stali synami Bożymi, tym, którzy wierzą w Imię Jego, którzy nie z krwi, ani woli ciała ani z woli męża, ale z Boga się narodzili. *(Tu się przyklęka).* A Słowo Ciałem się stało i mieszkało między nami pełne łaski i prawdy, i widzieliśmy chwałę Jego, chwałę jako Jednorodzonego od Ojca.

M. Deo gratias. | **Ch.** Bogu dzięki.

Odchodząc od ołtarza kapłan na podziękowanie odmawia: „Pieśń trzech młodzieńców".

Antyfona. Śpiewajmy hymn Trzech Młodzieńców, który śpiewali ci Święci na chwałę Pana (*czasu wielk.* Alleluja).

Błogosławcie Pana, wszystkie dzieła Pańskie: chwalcie i wywyższajcie go na wieki.

Błogosławcie Pana, Aniołowie Pańscy: błogosławcie Pana, niebiosa.

Błogosławcie Pana, wszystkie wody na niebie: błogosławcie Pana, wszystkie zastępy Pańskie.

Błogosławcie Pana, słońce i księżycu; błogosławcie Pana, gwiazdy niebieskie.

Błogosławcie Pana, deszcze i opady: błogosławcie Pana, wszystkie wiatry Boże.

Błogosławcie Pana, ogniu i żarze: błogosławcie Pana, chłody i upały.

Błogosławcie Pana, rosy i szrony: błogosławcie Pana, mrozy i zimna.

Błogosławcie Pana, lody i śniegi: błogosławcie Pana, noce i dnie.

Błogosławcie Pana, światło i ciemności: błogosławcie Pana, błyskawice i chmury.

Niech ziemia błogosławi Pana: niechaj Go chwali i wywyższa na wieki.

Błogosławcie Pana, góry i pagórki: błogosławcie Pana, wszystkie rośliny ziemi.

Błogosławcie Pana, źródła: błogosławcie Pana, morza i rzeki.

Błogosławcie Pana, wieloryby i wszystko, co żyje w wodach; błogosławcie Pana, wszystko ptactwo niebieskie.

Błogosławcie Pana, wszystkie zwierzęta dzikie i domowe: błogosławcie Pana, synowie ludzcy.

Niech Izrael błogosławi Pana: niechaj go chwali i wywyższa na wieki.

Błogosławcie Pana, kapłani Pańscy: błogosławcie Pana, słudzy Pańscy.

Błogosławcie Pana, duchy i dusze sprawiedliwych: błogosławcie Pana, święci i ludzie pokornego serca.

Błogosławcie Pana, Ananiaszu, Azariaszu, Mizaelu: chwalcie i wywyższajcie Go na wieki.

Błogosławmy Ojca, Syna z Duchem świętym: chwalmy i wywyższajmy Go na wieki.

Błogosławiony jesteś, Panie, na firmamencie niebieskim: chwalebny, i sławny, i wywyższony na wieki.

Ps. 150

Chwalcie Pana w świątyni Jego!
Chwalcie Go na mocnym firmamencie Jego!
Chwalcie Go dla możnych czynów Jego!
Chwalcie Go dla niezmierzonej wielkości Jego!
Chwalcie Go głosem trąby!
Chwalcie Go na harfie i cytrze!
Chwalcie Go na bębnach i w korowodach!
Chwalcie Go na strunach i na dudach!
Chwalcie Go na cymbałach dźwięcznych!
Chwalcie Go na cymbałach gromkich! Wszelki duch niech chwali Pana!
Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu:
Jak była na początku i teraz i zawsze i na wieki wieków. Amen.

Śpiewajmy hymn Trzech Młodzieńców, który śpiewali ci Święci na chwałę Pańską. *(w czasie wielk.* Alleluja).

Modlitwy

Panie, zmiłuj się.
Chryste, zmiłuj się.
Panie, zmiłuj się. — Ojcze nasz itd.
Niechaj cię wielbią, o Panie, wszystkie dzieła Twoje!
A Święci Twoi niech Ci błogosławią!
Niech się radują Święci w chwaleniu Ciebie!
Niech się weselą w miejscach swego spoczynku!
Nie nam, Panie, nie nam:
Lecz imieniu Twemu daj chwałę!
Panie, wysłuchaj modlitwę moją!
A wołanie moje niech do Ciebie przyjdzie!

Módlmy się. — Boże, któryś Trzem Młodzieńcom płomienie ogniste złagodził, użycz łaskawie, by nas, sług Twoich, płomień namiętności nie pożarł.

Uprzedzaj, o Panie, swą łaską nasze działanie i wspomagaj je w dokonywaniu, ażeby wszelka nasza modlitwa i praca od Ciebie brała początek i jak była zaczęta, tak przez Ciebie się dokonała.

Daj nam, prosimy Cię, Panie, tak stłumić płomienie naszych namiętności, jak błogosławionemu Wawrzyńcowi użyczyłeś sił do przezwyciężenia własnych katuszy ognia. Przez Chrystusa Pana naszego.
Amen.

Porządek Mszy świętej skrócony.

Modlitwy poniższe są dosłownem tłumaczeniem ze mszału, ale tylko niektóre podano, by zostawić miejsca dla śpiewu.

Część pierwsza.

Msza katechumenów, czyli pouczająca.

Zanim kapłan wyjdzie ze zakrystji, należy zaśpiewac jedną zwrotkę pieśni odpowiedniej do danego czasu liturgicznego.

P. = prowadzący (przewodnik).

Ch. = (chór) wszyscy.

P. **Ch.** W Imię Ojca i Syna † i Ducha świętego. Amen.

P. Przystąpię do ołtarza Bożego.

Ch. Do Boga, który uwesela młodość moją.

P. Spowiadam się **Ch.** Bogu wszechmogącemu, / błogosławionej Marji zawsze Dziewicy, / błogosławionemu Michałowi Archaniołowi, / błogosławionemu Janowi Chrzcicielowi, / Świętym Apostołom Piotrowi i Pawłowi, / wszystkim Świętym i tobie, Ojcze, / żem zgrzeszył bardzo myślą, słowem i uczynkiem: / moja wina, / moja wina, / moja bardzo wielka wina! / Przeto błagam błogosławioną Marję zawsze Dziewicę, / błogosławionego Michała Archanioła, / błogosławionego Jana Chrzciciela, / Świętych Apostołów Piotra i Pawła, / wszystkich Świętych i ciebie Ojcze, / abyście się za mnie modlili do Pana, Boga naszego.

Kapłan wychodzi po stopniach do ołtarza.

P. Módlmy się. **Ch.** Prosimy Cię, Panie, / zgładź nieprawości nasze, / ażebyśmy do przybytku Świętego Świętych / z czystem sercem wejść zasłużyli. / Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

(1) Introit:

zmienny, może odczytać prowadzący recytację, albo można śpiewać krótką zwrotkę odpowiedniej pieśni.

Kyrie eleison. (3 razy). Christe eleison. (3 razy). Kyrie elejson. (3 razy). Panie, zmiłuj się.

Gloria: — Chwała na wysokościach Bogu, / a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. / Chwalimy Cię. / Błogosławimy Cię. / Wielbimy Cię. / Wysławiamy Cię. / Dzięki czynimy Ci za wielką chwałę Twoją. / Panie Boże, / Królu niebieski, / Boże, Ojcze Wszechmogący. / Panie, Synu jednorodzony, / Jezu Chryste, Panie Boże, Baranku Boży, / Synu Ojca, / Który gładzisz grzechy świata, / zmiłuj się nad nami. / Który gładzisz grzechy świata, / przyjmij prośby nasze. / Który siedzisz po prawicy Ojca, / zmiłuj się nad nami. / Albowiem Tyś sam Święty, / Tyś sam Pan. / Tyś sam najwyższy, Jezu Chryste, / z Duchem świętym w chwale u Boga Ojca. Amen. (przeżegnać się).

℣. Dominus vobiscum. (Pan z wami).

Ch. Et cum spiritu tuo. (I z duchem twoim.)

(2) Kolekta, (3) lekcja, (4) graduał, (5) śpiew alleluja:

zmienne, przewodniczący odczytuje te części ze mszalika zwłaszcza lekcję, a po jej odczytaniu można zaśpiewać pieśń do Ducha św. przed egzortą (kazaniem), która po ewangelji powinna być wygłoszona.

(6) Ewangelja:

zmienna; sam kapłan ją odczytuje od ołtarza, a jeżeli nie, to prowadzący modlitwy czyni to podczas gdy celebrans ją ze mszału czyta.

℣. Dominus vobiscum.

Ch. Et cum spiritu tuo. ℣. Sequentia s. evangelii secundum N. N.

Ch. Gloria tibi, Domine. (Chwała tobie, Panie).

Credo (Kredo). Wierzę w jednego Boga, / Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, / wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych, / I w jednego Pana Jezusa Chrystusa, Syna Bożego jednorodzonego. / I z Ojca przed wszystkie wieki zrodzonego, / Boga z Boga, światłość ze światłości. / Boga prawdziwego z Boga prawdziwego. / Zrodzonego, nie stworzonego, współistotnego Ojcu, / przez którego wszystko stworzone jest, / który dla nas ludzi i dla naszego zbawienia / zstąpił z nieba, / i przez Ducha Świętego wziął ciało z Marji Dziewicy / i stał się człowiekiem. / Ukrzyżowany też za nas pod Ponckim Piłatem, / umęczon i pogrzebion jest. / I zmartwychwstał trzeciego dnia według Pisma (świętego). / I wstąpił na niebiosa, / siedzi po prawicy Ojca. / I znowu przyjść ma z chwałą sądzić żywych i umarłych, / którego Królestwu nie będzie końca. / I w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, / który od Ojca i Syna pochodzi, / który z Ojcem i Synem wspólnie czci i uwielbienia doznaje, / który mówił przez Proroków. / I w jeden, święty, katolicki i apostolski Kościół. / Wyznaję jeden chrzest na odpuszczenie grzechów. / Oczekuję zmartwychwstania umarłych / i żywota wiecznego. Amen. (przeżegnać się).

Część druga.

Msza wiernych, czyli właściwa ofiara.

A. Przygotowanie darów (ofiarowanie).

K. Dominus vobiscum (Pan z wami).

Ch. Et cum spiritu tuo (I z duchem twoim).

K. Oremus (Módlmy się).

(7) Ofertorjum zmienne.

Modlitwa przy składaniu chleba.

Ch. Przyjmij, Święty Ojcze Wszechmogący wieczny Boże, / tę niepokalaną Ofiarę, / którą ja, niegodny sługa Twój, / ofiaruję Tobie, Bogu mojemu żywemu i prawdziwemu za niezliczone grzechy, przewinienia i niedbalstwa moje / a także za wszystkich tu obecnych / i za wszystkich wiernych chrześcijan, / żywych i umarłych, / ażeby im i mnie posłużyła do zbawienia na żywot wieczny. Amen.

Modlitwa przy składaniu wina.

Ofiarujemy Ci, Panie, kielich zbawienia, żebrząc Twojej łaskawości, / aby przed Oblicze Boskiego Majestatu Twego, / za nasze i całego świata zbawienie, / wstąpił nakształt zapachu wonnego. Amen.

Ofiarowanie nas samych.

W duchu pokory i z sercem skruszonem przyjmij nas, Panie, i tak niechaj się dopełni ofiara nasza w obecności Twojej, aby się stała przyjemną Tobie, Panie Boże.

Kapłan żegna dary.

Przyjdź, Poświęcicielu, wszechmogący wieczny Boże, † i błogosław tę ofiarę, Świętemu Imieniowi Twemu przygotowaną.

Kapłan umywa ręce odmawiając psalm 25, potem na środku ołtarza modlitwę do Trójcy Świętej; następnie całuje ołtarz odwraca się i mówi:

Orate, fratres. — Módlcie się bracia itd.

Ch. Niechaj Pan przyjmie z rąk twoich ofiarę / na cześć i chwałę Imienia Swego, / oraz na pożytek nasz / i całego świętego Kościoła Swojego!

(8) Sekreta: zmienna.

(9) Prefacja:

℣. Per omnia saecula saeculorum.
Ch. Amen.
℣. Dominus vobiscum.
Ch. Et cum spiritu tuo.
℣. Sursum corda.
Ch. Habemus ad Dominum.
℣. Gratias agamus Domino Deo nostro.
Ch. Dignum et justum est. *(Po prefacji).*

Ch. Święty, Święty, Święty Pan, Bóg zastępów. / Pełne są niebiosa i ziemia chwały Twojej. / Hosanna na wysokościach! / Błogosławiony, który idzie w Imię Pańskie. / Hosanna na wysokościach!

Po *Sanctus można zaśpiewać pieśń eucharystyczną.*

B. Kanon.

(Poświęcenie darów — konsekracja).

Modlitwy przed Przeistoczeniem.

1. *P.* Pomódlmy się za Kościół święty, za Papieża N., naszego biskupa N., i wszystkich wiernych.

2. *P.* Pomnij, o Panie, na żywych braci naszych i na wszystkich tutaj obecnych.

3. *P.* Łączmy się z Kościołem triumfującym w niebie.

Teraz przemiana chleba w Ciało a wina w Krew P. Jezusa

Wielkie Podniesienie.

Przetoż pamiętni, Panie, my, słudzy Twoi, jakoteż i lud Twój święty, na tegoż Chrystusa, Syna Twego, Pana naszego, tak błogosławioną Mękę, jak Zmartwychwstanie i chwalebne Wniebowstąpienie, ofiarujemy Boskiemu Majestatowi Twemu

z darów i hojności Twojej Ofiarę † czystą, Ofiarę † świętą, Ofiarę † niepokalaną, Chleb † święty życia wiecznego i Kielich † wiecznego zbawienia.

4. *P.* Wspomnij, Panie, na naszych zmarłych.

5. *P.* Nam także grzesznym, / racz dać udział i społeczność z Twoimi świętymi.

6. *P.* Zbawicielu w postaci chleba, / błogosław nasze dary.

Tu można zaśpiewać pieśń eucharystyczną, lub do Serca P. Jezusa.

Małe podniesienie: Przez Chrystusa, / z Chrystusem, / i w Chrystusie / jest Tobie, / Bogu Ojcu wszechmogącemu, / w jedności Ducha świętego / wszelka cześć i chwała!

C. Komunja (Uczta ofiarna).

Przed „Pater noster". Przygotowanie do Komunji.

K. Per omnia saecula saeculorum.

Ch. Amen.

Podczas „Pater noster" można wspólnie odmówić: „Ojcze nasz" — jak następuje:

Ch. Ze czcią odważamy się mówić modlitwę, / której nas sam Pan nauczył: Ojcze nasz, itd...

Wybaw nas, prosimy Cię, Panie, od wszelkiego zła przeszłego, teraźniejszego i przyszłego, a za wstawieniem się błogosławionej i chwalebnej zawsze Dziewicy Bogarodzicy Marji, z błogosławionymi Apostołami Twymi, Piotrem i Pawłem, oraz Andrzejem i ze wszystkimi Świętymi, racz miłościwie udzielić pokoju we dni nasze, abyśmy pomocą miłosierdzia Twego wsparci, i od grzechu zawsze byli wolni, i od wszelkiego zamętu bezpieczni. Przez tegoż Pana naszego, Jezusa Chry-

stusa, Syna Twego, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha świętego, Bóg po wszystkie wieki wieków. Amen. *(łamanie hostji).*

℣. Per omnia saecula saeculorum.

Ch. Amen.

℣. Pax † Domini sit † semper † vobiscum. (Pokój Pana niech będzie zawsze z wami).

Ch. Et cum spiritu tuo. (I z duchem twoim).

Ch. (3 razy). Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami. (3-ci raz) obdarz nas pokojem.

Teraz można odmówić dwie następne modlitwy lub zaśpiewać pieśń.

1. Panie, Jezu Chryste, któryś rzekł Apostołom swoim: / Pokój zostawiam wam, / pokój swój daję wam / nie patrz na grzechy moje, / lecz na wiarę Kościoła Twego; / racz go według swej woli obdarzyć pokojem i zjednoczyć. / Który żyjesz i królujesz Bóg, przez wszystkie wieki wieków Amen.

2. Panie, Jezu Chryste, Synu Boga żywego, / któryś z woli Ojca, za sprawą Ducha Świętego, przez śmierć Swą świat ożywił, / wybaw mię przez to przenajświętsze Ciało i Krew swoją, / od wszystkich nieprawości moich i od wszelkiego złego; spraw, abym zawsze przykazań Twoich strzegł / i nie dopuszczaj, abym się od Ciebie kiedykolwiek odłączył: / który z Tymże Bogiem Ojcem żyjesz i królujesz, Bóg na wieki wieków. Amen.

Chleb niebieski wezmę i Imienia Pańskiego wzywać będę.

(3 razy). Panie, nie jestem godzien, itd...

Ciało Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj strzeże duszy mojej na żywot wieczny. Amen.

Cóż oddam Panu za wszystko, czego mi udzielił? Kielich zbawienia wezmę, a Imienia Pańskiego wzywać będę. Wielbiąc Pana, wzywać Go będę, i od nieprzyjaciół moich wybawi mię.

(10) Śpiew przy Komunji:

zmienny.

℣. Dominus vobiscum.
Ch. Et cum spiritu tuo.
Potem

(11) Modlitwa po Komunji:

zmienna.

℣. Dominus vobiscum.
Ch. Et cum spiritu tuo.
℣. Ite, missa est (Benedicamus Domino).
Ch. Deo gratias.

Błogosławieństwo i Ostatnia Ewangelja.

MSZE WŁAŚCIWE OKRESOM LITURG.

Okres Bożego Narodzenia.

Adwent.

Adwent (od łacińskiego: adventus) znaczy *przyjście, zjawienie się.* Tem słowem Adwent, Kościół chce oznaczyć najpierw widzialne przyjście Chrystusa na ziemię, celem odkupienia ludzi, a potem oznacza tą nazwą głównie czas (okres), który w roku kościelnym przeznaczony jest na przygotowanie się do uczczenia potrójnego przyjścia Chrystusa na ziemię.

Chrystus wprawdzie przyszedł do nas, na ziemię, zjawił się w postaci człowieka — będzie temu już 2 tysiące lat — i to jest jego pierwsze przyjście, i już odkupił całą ludzkość, jaka była, jest i będzie na całym okręgu ziemskim. Ale to dzieło zbawcze Chrystusa nie jest jeszcze ukończone, bo każdy człowiek z osobna musi sobie zbawienie przyswajać. Tak tedy dla każdego z chwilą jego narodzin na świat, zaczyna się odkupienie, które rozwija się w nim, by potem po śmierci być zupełnie dokonanem. Dlatego zupełne dokonanie odkupienia, przyniesionego nam przez Chrystusa, będzie dopiero wtedy, kiedy tenże Chrystus przyjdzie na ziemię z majestatem i chwałą (d r u g i e p r z y j ś c i e, paruzja), aby swą oblubienicę, czyli całą rzeszę wybranych, zaprowadzić do używania całkowitego szczęścia w niebie.

Pierwsze przyjście Chrystusa i dokonane przez nie zbawienie ludzi jest główną myślą liturgji adwentowej. Liturgja jednak nie zatrzymuje się tylko na tem przyjściu, ale je łączy z tem na końcu świata, kiedy to w majestacie i wielkiej chwale zjawi się Chrystus celem dokończenia swego dzieła zbawczego. Możemy tedy powiedzieć, że w tym czasie adwentowym, widzimy się zbawionymi w całem tego słowa znaczeniu, bo oglądamy swe początkowe zbawienie, kiedy się ono dokonało, i patrzymy na zbawienie teraz się dokonujące w Kościele, i czekamy na jego dopełnienie na końcu świata.

Dlatego w adwentowej liturgji oglądamy Chrystusa uwielbionego, w majestacie jako Króla siedzącego na tronie i jako sędziego, — t. zn. Chrystusa, który ma przyjść.

Czas Adwentu, nie jest znów tak smutny i przerażający, jest jednak pokutny, a przedewszystkiem jest tęskny i pełen oczekiwania. Jest żywą tęsknotą za wybawieniem z niewoli grzechu, za odkupieniem, co tkwi w głębinach każdej duszy. W liturgji tę tęsknotę uosabia prorok Izajasz, od którego pochodzą tęskne wołania: „Niebiosa rosę spuszczajcie...".

Dlatego zupełnie trafnie i zgodnie z duchem pokutnym i tęsknym Adwentu przy nabożeństwach są szaty liturgiczne barwy fioletowej, jak w czasie W. Postu: także *Gloria in excelsis* milknie, nawet *śpiew Alleluja* w tygodniowych mszach ustaje, i zamiast *Ite missa est* śpiewane jest *Benedicamus Domino*. Organy milczą podczas śpiewu, diakon i subdiakon przy mszy uroczystej zamiast zwykłej dalmatyki czy tuniceli mają tylko ornat zwinięty. Za dziewicą, co nosiła Zbawiciela, idziemy przez Adwent w każdą niedzielę i dzień tygodnia, bo Ją wspominamy osobną modlitwą (commemoratio BMV.) i dość często jesteśmy myślą na nabożeństwie w kościele stacyjnym u św. Marji Większej. W czasie Adwentu Chrystus ze swoją łaską zbawczą zjawia się i przychodzi w celebrowanej Mszy św., w swym Kościele. Przy przeistoczeniu jest obecny zatem ten sam, który się narodził w stajni Betlejemskiej, za nas życie oddał na Kalwarji, a nam przyniósł zbawienie. Podczas mszy ołtarz nasz staje się drugiem Betlejem, miejscem Przyjścia Pana, skąd tryskają łaski i dobra dla ludzi, ale tu także jest ten Chrystus, co siedzi po prawicy Ojca w chwale i majestacie, i z tymże majestatem przyjdzie sądzić na końcu świata.

Dzieje Adwentu: obchód Adwentu z dwoma wyraźnemi prawdami o podwójnem przyjściu Chrystusa przez narodzenie z dziewicy i przez przyjście na końcu świata, sięga pierwszych prawie wieków chrześcijaństwa. Właśnie u pierwszych chrześcijan była żywa myśl o przyjściu Pana: o tem świadczą nam wyraźnie listy św. Pawła, a zwłaszcza księga Objawienia św. Jana (22, 2) *„Przyjdź, Panie Jezu"*. Stąd nic dziwnego, że przy rozwoju roku kościelnego tej tak ważnej prawdzie wyznaczono osobny okres czasu. Nie było to nic innego, jak tylko liturgiczny obchód i duszpasterskie wykorzystanie prawdy zawartej w 7-ym artykule wiary: *„Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych"*. I z tą myślą o dokonaniu wieków i czasów złączono u pierwszych chrześcijan obchód końca roku kościelnego.

Dla upamiętnienia i zewnętrznego obchodu pierwszego przyjścia Pana z dziewicy, zaprowadzono osobne święto na 25 grudnia, znane już i rozszerzone przy końcu 4-go wieku (Ambroży ✠ 397, Augustyn ✠ 430). W jakie sto lat potem już są wzmianki o przygotowaniu do tego święta. Pierwsze wiadomości o całym i ukończonym w swym rodzaju Adwencie posiadamy z połud. Gallji, z czasu koło 500 roku. Tam znano jakiś Adwent czyli przygotowanie do Epifanji, którego początki sięgają 4-go wieku. W Rzymie dopiero z czasów Grzegorza Wielkiego (590—604) są ślady podobnego przygotowania do Bożego Narodzenia.

W Rzymie Adwent liczył 4 tygodnie (dokładniej 4 niedziele), w medjolańskiej i mozarabskiej liturgji Adwent był trochę dłuższy (liczył 6 niedziel). Miejscami zaczynano post adwentowy na 40 dni przed Bożem Narodzeniem, czyli około św. Marcina (11 listopada). Ponieważ był czasem przygotowawczym do wielkiego święta, od którego zaczynano rok kościelny, dlatego potem i sam Adwent (I-sza niedziela Adw.) stał się początkiem roku kościelnego.

Pierwsza Niedziela Adwentu

I. klasy. Barwa fioletowa. Kośc. stac. u ś. Marji Większej.

Myśli przewodnie: Przyjście Pana na 1° sąd ostateczny, 2° w dniu Bożego Narodzenia, 3° i do duszy przez łaskę i przy Komunji. Należy wyjść naprzeciw Chrystusowi i przygotować się na to z Nim spotkanie.

Porządek Mszy św. czyli stałe modlitwy trzeba odszukać na str. 3.

(1) Introit (Ps. 24, 1—3). Do Ciebie, Panie, podnoszę duszę moją, Boże mój, w Tobie ja ufam, i nie będę zawstydzon. A niech się nie śmieją ze mnie nieprzyjaciele moi: bo żaden z ufających w Tobie nie doznaje zawodu. (Ps. 24, 4) Pokaż mi, Panie, drogi Twoje *, a ścieżek Twoich naucz mię. ℣. Chwała Ojcu, i Synowi, i Duchowi Świętemu, jak było na początku, teraz i zawsze * i na wieki wieków. Amen. Do Ciebie... *(Powtarza się antyfonę aż do psalmu* (Ps).

Dziś i w następne niedziele Adwentu, jak wogóle we wszystkich mszach, w ornacie fioletowym i czarnym odprawianych, nie mówi się *Gloria in excelsis.*

(2) Kolekta. Wzbudź Twą potęgę, prosimy Cię, Panie, i przybądź, abyśmy od niebezpieczeństw, które nam wskutek naszych grzechów grożą, za Twoją obroną byli wyrwani, a przez Twą moc wyzwalającą, zbawieni. Który żyjesz i królujesz z Bogiem Ojcem, w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen.

Od tej niedzieli aż do 23 grudnia włącznie dodaje się drugą kolektę (2 a) o NMP. i trzecią jak na str. 109.

(3) Lekcja z listu ś. Pawła Apostoła do Rzy-

mian (13, 11—14). Bracia, wiecie, iż już jest godzina, abyśmy ze snu powstali, albowiem teraz zbawienie nasze jest bliższe, niż kiedyśmy uwierzyli. Noc ustępuje, a dzień (Chrystusa) się przybliża. Odrzućmyż tedy uczynki ciemności, a obleczmy się w zbroję światłości. Jak we dnie chodźmy uczciwie, nie w ucztach i pijaństwie, nie w rozpuście i wszeteczeństwie, nie w zwadzie i zazdrości, ale się obleczcie w Pana Jezusa Chrystusa.

(4) **Gradual** (Ps. 24, 3—4). Panie, żaden z ufających w Tobie, nie doznaje zawodu. ℣. Pokaż mi, Panie, drogi Twoje, a ścieżek Twoich naucz mię.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 84, 8) Okaż nam, Panie, miłosierdzie Twoje: a zbawienie twoje daj nam.

Jeżeli w ciągu tygodnia bierze się mszę z poprzedniej niedzieli, wtedy odpada *śpiew Alleluja i Kredo.*

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (21, 25—33). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Będą znaki na słońcu i księżycu i gwiazdach, a na ziemi ucisk narodów od grozy szumu morza i nawałności. I ludzie będą schnąć od strachu i oczekiwania tych rzeczy, przychodzących na cały świat; albowiem moce niebieskie poruszone będą. A wtedy ujrzą Syna Człowieczego, przychodzącego w obłoku, z mocą wielką i z majestatem. A gdy to dziać się pocznie, spojrzyjcie, a podnieście głowy wasze; bo zbliża się odkupienie wasze. I powiedział im podobieństwo: spojrzyjcie na figę i na wszystkie drzewa. Gdy już z siebie owoc wypuszczają, wiecie, że lato już blisko. Tak i wy, gdy ujrzycie, że się to dzieje, wiedzcie, że blisko jest królestwo Boże. Zaprawdę mówię wam, że nie przeminie ten naród, aż się wszystko spełni. Niebo i ziemia przeminą, ale słowa moje nie przeminą. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 24, 1—3). Do Ciebie, Panie, podnoszę duszę moją, Boże mój, w Tobie ja ufam, i nie będę zawstydzon. A niech się nie śmieją ze mnie nieprzyjaciele moi: bo żaden z ufających w Tobie nie doznaje zawodu.

(8) **Sekreta** (modlitwa nad darami). Te święte tajemnice, Panie, niech nas oczyszczą (swą) potężną siłą, i niech nas doprowadzą do swego źródła, (z którego pochodzą). Przez Pana naszego...

Druga o NMP., trzecia za Kościół lub Papieża str. 110.

(9) **Prefacja** o Trójcy św. str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 84, 13). Pan udziela błogosławieństwa, a ziemia nasza wyda owoc swój.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech otrzymamy, Panie, miłosierdzie Twoje, tu w świątyni Twej, abyśmy nadchodzącą uroczystość odnowienia naszego z należytą czcią poprzedzili. Przez Pana.

Druga i trzecia po Komunji str. 110—111.

Na końcu mówi się *Benedicamus Domino*, zamiast: *Ite, missa est*. Tak zawsze jest, ilekroć niema *Gloria* we Mszy.

Modlitwy okresowe.

Od 1-szej niedzieli Adwentu do 23 grudnia włącznie.

(2 a) **Druga kolekta:** o Najśw. Marji Pannie

Boże, Tyś chciał, aby Słowo Twoje (Syn Boży) przy zwiastowaniu anielskiem z żywota błogosławionej Marji Dziewicy ciało przyjęło; prosimy Cię w pokorze: abyśmy za wstawieniem się tej, w której boskie macierzyństwo wierzymy, u Ciebie pomoc znaleźli. (Przez tegoż Pana).

(2 b) **Trzecia:** przeciw prześladowcom Kościoła

Przyjmij łaskawie, prosimy Cię, Panie, modlitwy Kościoła Twego, aby po zwalczeniu wszelkich przeciwności i błędów w bezpiecznej służył Ci wolności. (Przez Pana naszego).

Albo za Papieża:

Boże, wszystkich wiernych Pasterzu i Rządco. Spojrzyj miłosiernie na sługę Twego N..., którego nad Kościołem Twoim uczyniłeś przełożonym: daj mu, prosimy, słowem i przykładem tak przewodniczyć swoim podwładnym, aby z powierzoną sobie owczarnią do żywota przyszedł wiecznego. Przez Pana.

(8 a) **Druga sekreta:** o Najśw. Marji Pannie.

Prosimy Cię, Panie, utwierdź w duszach naszych tajemnice prawdziwej wiary, abyśmy Poczętego z Dziewicy, prawdziwym Bogiem i Człowiekiem wyznawali, a mocą Jego zbawiennego zmartwychwstania do wiecznej radości dojść zasłużyli. Przez tegoż Pana.

(8 b) **Trzecia sekreta:** przeciw prześladowcom Kościoła.

Wspieraj nas opieką Swą, Panie, gdy te święte czynności spełniamy, abyśmy całkiem się oddali sprawom Bożym i tak Tobie wiernie duszą i ciałem służyli. Przez Pana naszego.

Albo za Papieża.

Złożoną ofiarą, daj przebłagać się, Panie, prosimy, a sługę Twego N..., którego ustanowiłeś pasterzem Kościoła Swego ustawiczną otaczaj opieką. Przez Pana naszego.

(11 a) **Druga po Komunji:** o Najśw. Marji Pannie.

Łaskę Twoją, prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy, którzy za zwiastowaniem Anielskiem wcielenie Chrystusa, Syna Twego poznali, przez Mękę jego i krzyż do chwalebnego zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez tegoż Pana.

(11 b) **Trzecia:** przeciw prześladowcom Kościoła.

Nie dopuść, prosimy Cię, Panie Boże nasz, aby ci, którym pozwalasz na radosne uczestniczenie w uczcie niebieskiej, ulegali ziemskim niebezpieczeństwom. Przez tegoż Pana naszego.

Albo za Papieża.

Niech nam będzie obroną to przyjęcie boskiego sakramentu, prosimy, Panie: i niech ratuje oraz umacnia sługę Twego N..., którego pasterzem Kościoła swego postanowiłeś, wraz z powierzoną mu owczarnią. Przez Pana.

Druga Niedziela Adwentu.

II. kl. Barwa fiol. Kośc. stac. u ś. Krzyża w „Jeruzalem".

Myśli przewodnie: Dziś we mszy dużo wspomnień o Jerozolimie, bo też w dawnym Rzymie nabożeństwo dzisiejsze odprawiało się w bazylice św. Krzyża z przydomkiem w „ Jeruzalem". Ale liturgja — zwłaszcza w dzisiejszej Mszy — przez owe „Jeruzalem" każe nam rozumieć: 1º samą Jerozolimę w Palestynie, 2º cały Kościół Chrystusowy, i 3º niebo czyli „górne Jeruzalem". Gdy Chrystus przyjdzie, to nas wprowadzi do tego Jeruzalem — do nieba...

(1) **Introit** (Iz. 30, 30). Ludu syjoński, oto Pan przyjdzie, aby zbawił narody: i da wam słyszeć głos chwały swojej w weselu serca waszego. (Ps. 79, 2) Władco Izraela, słuchaj, proszę: Ty, który jako trzodę prowadzisz ród Józefów. ℣. Chwała Ojcu itd.

(2) **Kolekta.** Pobudź, Panie, serca nasze do gotowania dróg Twemu Jednorodzonemu (Synowi), abyśmy, oczyszczeni na duszy Jego przyjściem, Tobie służyć byli godni. Który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg na wieki wieków. Amen.

Druga i trzecia kolekta str. 109.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Rzymian, (15, 4—13). Bracia! Cokolwiek napisano, ku naszej nauce napisano: abyśmy przez cierpliwość i pociechę czerpaną z Ksiąg świętych, nadzieję mieli. A Bóg cierpliwości i pociechy niech wam da, abyście jedno między sobą rozumieli według Jezusa Chrystusa: abyście jednomyślni jednemi usty wiel-

bili Boga i Ojca, Pana naszego, Jezusa Chrystusa. Dlatego przygarniajcie jedni drugich, jak i Chrystus przygarnął was ku chwale Bożej. Bo powiadam: Jezus Chrystus stał się sługą obrzezanych (Żydów) dla wierności Bożej, aby utwierdził obietnice ojców: poganie zaś wielbią Boga z miłosierdzia Jego, jak jest napisano: Przeto wysławiam Cię między narody, o Panie: i śpiewam Imieniowi Twemu. I jak jeszcze mówi Pismo: Weselcie się narody z ludem Jego. I jeszcze: Chwalcie Pana wszystkie narody: a wysławiajcie Go wszystkie ludy. A jeszcze i Izajasz mówi: Będzie korzeń Jessego, a który powstanie panować nad poganami, w tym poganie nadzieję pokładać będą. A Bóg nadziei niech was napełni wszelaką radością i pokojem w wierzeniu: abyście obfitowali w nadzieję i w moc Ducha świętego.

(4) Gradual (Ps. 49, 2, 3, 5). Jaśnieje z Syjonu cudna chwała Jego: Jawnie przybywa Bóg. Zgromadźcie Mu świętych Jego, którzy zawarli przymierze z Nim przy ofiarach.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, Alleluja. (Ps. 121, 1) Uradowałem się, gdy mi powiedziano: Pójdziemy do domu Pańskiego. Alleluja.

(6) Ewangelja według św. Mateusza, (11, 2—10). Onego czasu: Jan usłyszawszy w więzieniu o dziełach Chrystusowych, posławszy dwóch z uczniów swoich, rzekł mu: Tyś jest, który masz przyjść, czyli innego czekamy? A odpowiadając Jezus, rzekł im: Szedłszy, donieście Janowi, coście słyszeli i widzieli: Ślepi widzą, chromi chodzą, trędowaci bywają oczyszczeni, głusi słyszą, umarli zmartwychwstają, ubogim opowiadają Ewangelję. A błogosławiony jest, który się ze mnie nie zgorszy. A gdy oni odeszli, począł Jezus mówić do rzesz o Janie: Coście wyszli na puszczę widzieć? trzcinę chwiejącą się od wiatru? ale coś-

cie wyszli widzieć? człowieka w miękkie szaty obleczonego? Oto, którzy miękkie szaty noszą w domach królewskich są. Ale coście wyszli widzieć? Proroka? Zaiste powiadam wam i więcej niż proroka. Bo ten jest, o którym napisano: Oto ja posyłam Anioła swego przed obliczem Twojem, który zgotuje drogę Twą przed Tobą. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 84, 7—8). Boże, zwróć się ku nam, daj nam życie nowe: a lud twój rozraduje się w tobie; okaż nam, Panie, miłosierdzie Twoje: a zbawienie twoje daj nam.

(8) **Sekreta.** Daj się przebłagać, prosimy Cię, Panie, naszemi pokornemi modlitwami i ofiarami, a gdzie brakuje wstawiennictwa zasług, tam wspieraj nas łaską Twoją. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta str. 110.

(9) **Prefacja** o Trójcy św. str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Bar. 5, 5; 4, 36). Powstań, Jeruzalem, i stój na pagórku wysokim, a patrz, jak radość od Twego Boga idzie ku tobie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Nasyceni pokarmem duchowego pożywienia, najpokorniej błagamy Cię, Panie, abyś przez uczestnictwo w tej tajemnicy nauczył nas gardzić tem, co ziemskie, a miłować rzeczy niebieskie. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji str. 110—111.

Trzecia Niedziela Adwentu.

II. kl. Barwa różowa (lub fiol.). Kościół stac. u ś. Piotra.

M y ś l i p r z e w o d n i e: „Blisko już jest Pan!" Żadna niedziela w roku kościelnym nie ma tak odrębnego i właściwego sobie zabarwienia radosnego i wysoce nastrojowego, — jak ta trzecia Adwentu. Radość przeważyła nad tęsknotą. Już przedsmak mamy świąt Bożego Narodzenia — nawet barwa szat liturgicznych nie fioletowa, lecz różowa.

Introit zaczyna tę radość. W podwójnem przyjściu blisko jest Pan: na święta i w Komunji św., te dwa przyjścia wnet nastaną, lecz będzie trzecie, — u schyłku naszego życia — ale i to niedługo nastąpi. **Kolekta** dwa przeciwieństwa wysuwa w prośbie: „łaska nawiedzenia" ma oświecić, „rozpròszyć ciemności umysłu naszego". **Lekcja** powtarza introitowe wezwania: Chrystus jest blisko, w nadchodzących świętach, we Mszy św., w swem ostatecznem przyjściu. W **ewangelji** Jan Chrzciciel zapewnia, że „Chrystus w pośrodku was stanął".

(1) **Introit** (Filip. 4, 4—6). (Gaudéte) Weselcie się w Panu zawsze: i powtarzam raz jeszcze: Weselcie się. Uprzejmość wasza niech będzie wiadoma wszystkim ludziom: Pan bowiem blisko jest: Nie troszczcie się o nic: ale we wszystkiem przez modlitwę i prośbę z dziękczynieniem, potrzeby wasze Bogu przedkładajcie. (Ps. 84, 2) Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Twojej: wyprowadziłeś z niewoli synów Jakóbowych. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Ucho Twoje nakłoń ku prośbom naszym, prosimy Cię, Panie, a ciemności rozumu naszego rozjaśnij łaską Twego do nas przybycia. Który żyjesz i królujesz z Bogiem Ojcem, w jedności Ducha św., Bóg, po wszystkie wieki wieków. Amen.

Druga i trzecia kolekta str. 109.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Filipjan (4, 4—7). Bracia! Weselcie się w Panu zawsze: i powtarzam raz jeszcze: Weselcie się! Uprzejmość wasza niech będzie wiadoma wszystkim ludziom: Pan blisko jest. Nie troszczcie się o nic: ale we wszystkiem przez modlitwę i prośbę z dziękczynieniem potrzeby wasze Bogu przedkładajcie. A pokój Boży, który przewyższa wszelkie pojęcie, niechaj strzeże serc waszych i myśli waszych, w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Graduał** (Ps. 79, 2, 3, 2). Panie, który zasiadasz na Cherubach, wzbudź potęgę Twoją, a przybądź. ℣. Ty, Władco Izraela, bacz na nas: Ty, który prowadzisz Józefa (Izraela) jako owce.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. Wzbudź, Panie, potęgę Twą i przyjdź, abyś nas zbawił. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Jana (1, 19—28).** Onego czasu: Posłali Żydzi z Jeruzalem kapłanów i lewitów do Jana, aby go spytali: Ktoś ty jest? I wyznał, a nie zaprzeczył, ale wyznał: że ja nie jestem Chrystusem. I spytali Go: Cóż tedy? Czy ty jesteś Eljaszem? I rzekł: Nie jestem. Czy jesteś ty prorokiem? I odpowiedział: Nie. Rzekli mu tedy: Kimże jesteś, żebyśmy dali odpowiedź tym, którzy nas posłali? co powiadasz sam o sobie? Rzekł: Jam głos wołającego na puszczy: Prostujcie drogę Pańską, jak powiedział Izajasz Prorok. A ci, co byli posłani, byli z (grona) Faryzeuszów. I pytali go, mówiąc: Czemuż tedy chrzcisz, jeżeli ty nie jesteś Chrystusem, ani Eljaszem, ani Prorokiem? Odpowiedział, im Jan mówiąc: Ja chrzczę wodą: ale w pośród was stanął, którego wy nie znacie. On jest, który za mną przyjdzie, który przede mną się stał, któremu ja nie jestem godzien, rozwiązać rzemyku obuwia jego. To się działo w Betanji za Jordanem, gdzie Jan chrzcił. —. K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 84, 2). Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Twojej: wyprowadziłeś z niewoli synów Jakóbowych: odpuściłeś nieprawość ludu twego.

(8) **Sekreta.** Panie, błagamy Cię, niech Ci będzie przez nasze oddanie się (Tobie) ustawicznie składana ofiara, którą ma dokonać świętych tajemnic z twego ustanowienia, a w nas sprawować zbawienie. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 110.

(9) **Prefacja** o Trójcy św. str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Izaj. 35, 4). Po-

wiedzcie bojaźliwym: Wzmocnijcie się, a nie bójcie się: oto Bóg nasz przyjdzie i zbawi nas.

(11) Modlitwa po Komunji. — Żebrzemy, Panie, Twej łaskawości, aby ten boski posiłek z grzechów nas oczyścił i przygotował do zbliżającej się uroczystości. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji str. 110—111.

Czwarta Niedziela Adwentu.

II klasy. Barwa fioletowa. Kościół stacyjny u 12 Apostołów.

Jeżeli dziś przypadnie wigilja B. Narodzenia, wtedy msza z wigilji, a niedzielę wspomina się w modlitwach, lecz ostatnia ewangelja zwykła.

Myśli przewodnie: Dzisiejsza niedziela streszcza myśli zawarte we mszach suchedniowych. Pierwotnie dziś mszy nie było, bo wczorajsza (sobotnia) była odprawiana nad ranem, a podczas niej udzielano święceń kapłańskich, stąd nawiązanie (lekcja) do kapłaństwa. Ale adwentowe wołania jeszcze raz są powtórzone, byśmy się na Przyjście Chrystusa przygotowali (Izajasz, Jan Chrzciciel, NPMarja, to są nasi przewodnicy do Chrystusa).

(1) Introit (Iz. 45, 8). Spuśćcie rosę, niebiosa z góry, a obłoki niech zleją z deszczem Sprawiedliwego. Niech się ziemia otworzy i zrodzi Zbawiciela. (Ps. 18, 2) Niebiosa rozpowiadają chwałę Bożą, * a niebokrąg rozgłasza dzieła rąk Jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Wzbudź, prosimy, Panie, możność Twoją i przyjdź, a z siłą wielką przybądź nam ku pomocy; wspieraj nas łaską Twoją, i przyśpiesz przebaczającą dobroć Twą, której dla grzechów naszych dotąd nie zdołaliśmy dostąpić. Który żyjesz i królujesz...

Druga i trzecia kolekta str. 109.

(3) Lekcja z I-go listu św. Pawła do Koryntjan (4, 1—5). Bracia! Każdy przeto niech patrzy na nas jako na sług Chrystusowych i na włodarzy tajemnic Bożych. Już zaś od włodarzy tego się

żąda, aby każdy znalezion był wiernym. Wszelakoż co do mnie, za rzecz najmniejszą ważę to sobie, iżbym sądzony był od was lub od ludzkiego dnia sądu *(od ludzi):* ale i sam siebie nie sądzę. Bo aczkolwiek do niczego się nie poczuwam, nie przeto jednak usprawiedliwiony jestem: sędzią zaś moim Pan jest. Przeto nie sądźcie przed czasem, aż przyjdzie Pan, który wystawi na światło, co się kryje w ciemności, i objawi zamiary serc: a wtedy każdemu dostanie się pochwała od Boga.

(4) **Graduał** (Ps. 144, 18, 21). Bliski jest Pan, wszystkim, którzy Go wzywają, — którzy wzywają Go w prawdzie. ℣. Usta moje opowiadać będą chwałę Pańską i wszelkie ciało niechaj wychwala Imię Jego święte.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja. Alleluja. ℣. Przybądź Panie, a nie chciej zwlekać. Przebacz, Panie, występki Izraelowi ludowi Twemu. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (3, 1—6). Piętnastego roku panowania Tyberjusza cesarza, gdy Poncjusz Piłat rządził Judzką ziemią, a Heród był tetrarchą galilejskim, a Filip, brat jego tetrarchą Iturejskim i Trachonickiej krainy, a Lizanjasz Abileńskim tetrarchą, za najwyższych kapłanów Annasza i Kaifasza, stało się słowo Pańskie do Jana, Zacharjaszowego syna, na puszczy. I przyszedł w całą krainę nadjordańską, opowiadając chrzest pokuty na odpuszczenie grzechów, jako jest napisane w księgach mów Izajasza Proroka: Głos wołającego na puszczy: gotujcie drogę Pańską, czyńcie proste ścieżki Jego: Wszelka dolina będzie napełniona, a wszelka góra i pagórek poniżon będzie, i krzywe miejsca będą proste, a ostre drogami gładkiemi. I oglądać będzie wszelki człowiek zbawienie Boże. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Łuk. 1, 28). Zdrowaś Marjo, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty mię-

dzy niewiastami i błogosławion owoc żywota Twojego.

(8) **Sekreta.** Na dary (tu) złożone, prosimy Cię, Panie, wejrzyj łaskawie, i daj się niemi przebłagać, aby posłużyły ku zwiększeniu naszego oddania się Tobie, i wyjednały nam zbawienie. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 110.

(9) **Prefacja** o Trójcy św. str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Izaj. 7, 14). Oto Panna pocznie i porodzi Syna, i nazwane będzie Imię Jego Emanuel.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Po przyjęciu Twoich darów, prosimy, Panie; niech przez częste uczestnictwo w tym sakramencie, wzrasta w nas jego zbawienne działanie. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji str. 110—111.

Msza wotywna o NMP na czas Adwentu

(zwana u nas Roratami).

Myśli przewodnie: Przepowiednia mesjańska, modlitwy i tęsknota za Zbawicielem, oraz wyraźne określenie osoby mającego nadejść Odkupiciela świata.

(1) **Introit** (Izaj. 45, 8). Spuśćcie rosę, niebiosa, z góry, a obłoki niech zleją z deszczèm Sprawiedliwego. Niech się ziemia otworzy i zrodzi Zbawiciela. (Ps. 84, 2) Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Twojej, wyprowadziłeś z niewoli synów Jakóbowych. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś chciał, aby Słowo Twoje przy zwiastowaniu anielskiem z żywota błogosławionej Marji Dziewicy ciało przyjęło; prosimy Cię w pokorze: abyśmy za wstawieniem się tej, w której boskie macierzyństwo wierzymy, u Ciebie pomoc znaleźli. Przez tegoż Pana...

(3) **Lekcja z Izajasza proroka (7, 10—15).** Onych dni: rzekł Pan przez Izajasza do Achaza mówiąc: żądaj sobie znaku od Pana, Boga Twego w głębokości piekielnej, albo na wysokości w górze. I rzekł Achaz: nie będę prosił i nie będę kusił Pana. I rzekł: Słuchajcież tedy, domie Dawidów: Czyż wam na tem mało, że się uprzykrzacie ludziom, iż się też uprzykrzacie i Bogu mojemu? Przeto da wam sam Pan znak: oto Panna pocznie i porodzi syna i nazwą imię Jego Emanuel. Masło i miód jeść będzie; aby umiał odrzucać złe, a obierać dobre.

(4) **Graduał (Ps. 23, 7).** Podnieście, książęta, bramy wasze i podnieście się, bramy wieczne, a wnijdzie Król chwały. ℣. (Ps. 23, 3—4) Kto wstąpi na górę Pańską, albo kto mieszkać będzie na miejscu świętem Jego? (Ten, kto jest) Niewinnych rąk, a czystego serca.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Łuk. 1, 28) Zdrowaś Marjo, łaski pełna, Pan z Tobą: błogosławionaś Ty między niewiastami. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (1, 26—38).** Onego czasu: Posłan jest Anioł Gabrjel od Boga do miasta Galilejskiego, zwanego Nazaret, do Panny, poślubionej mężowi, któremu imię było Józef, z domu Dawidowego, a imię panny Marja. I wszedłszy Anioł do niej, rzekł: Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami. Ona, gdy usłyszała, zatrwożyła się na mowę jego i myślała, jakieby to było pozdrowienie. I rzekł jej Anioł: Nie bój się, Marjo, albowiem znalazłaś łaskę u Boga. Oto poczniesz w żywocie i porodzisz Syna, a nazwiesz imię jego Jezus. Ten będzie wielki, a będzie

zwany Synem Najwyższego; i da mu Pan Bóg stolicę Dawida, ojca Jego, i będzie królował w domu Jakóbowym na wieki, a królestwu jego nie będzie końca. A Marja rzekła do Anioła: Jakże się to stanie, gdyż męża nie znam? Anioł zaś, odpowiedziawszy rzekł jej: Duch święty zstąpi na cię, a moc Najwyższego zaćmi tobie. Przeto i to, co się z ciebie narodzi Święte, będzie nazwane Synem Bożym. A oto Elżbieta, krewna twoja, i ona poczęła syna w starości swej, a ten miesiąc szósty jest tej, którą zowią niepłodną. Bo u Boga nie będzie żadne słowo niepodobne. I rzekła Marja: Oto służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego.

(7) **Ofertorjum** (Łuk. 1, 28, 42). Zdrowaś Marjo, łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami, i błogosławion owoc żywota twego.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, utwierdź w duszach naszych tajemnice prawdziwej wiary, abyśmy Poczętego z Dziewicy, prawdziwym Bogiem i Człowiekiem wyznawali, i mocą Jego zbawiennego zmartwychwstania do wiecznej radości dojść zasłużyli. Przez tegoż Pana.

(9) **Prefacja** o NMP., jak 8 grudnia str. 421.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Izaj. 7, 14). Oto panna pocznie i porodzi Syna: i nazwą imię jego Emanuel.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Łaskę Twoją, prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy, którzy za zwiastowaniem Anielskiem wcielenie Chrystusa, Syna Twego poznali, przez Mękę jego i krzyż do chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez tegoż Pana...

Dnia 24 grudnia.

Wigilja Bożego Narodzenia.

I klasy. Barwa fiol. Kościół stacyjny u ś. Marji Większej.

Myśli przewodnie: Ostatnie wezwanie do przygotowania się na wielką uroczystość. W pierwszych wiekach wigilję (czuwanie nocne na modlitwie i odprawianiu Mszy św. nad ranem) odbywano w nocy: dziś to nabożeństwo przeniesiono na godziny ranne, ale nazwa i treść wigilji zostały w całości.

Dziś Kościół staje przed nami i — jak Mojżesz — zapowiada, że jutro ujrzymy Pana (introit). **Kolekta** zestawia dwa przyjścia Chrystusa: to teraz pierwsze, które z radością obchodzimy i przeżywamy, oby drugie, przy którem nas sądzić będzie, było dla nas bezpieczne i spokojne. Jak widać liturgja Bożego Narodzenia nie poprzestaje na ziemskich momentach tej uroczystości. **Gradual** snuje tęskne a zarazem radosne pienia, bo Pan już przyjdzie, a nieprawość będzie złagodzona. **Ewangelja** przedstawia tragiczną scenę, jak św. Józef nie wiedząc o cudownem wcieleniu Syna Bożego chce Marję opuścić, by jej nie zniesławić. Oto Anioł uspakaja go i zapewnia, że z Marji narodzi się syn, poczęty za sprawą Ducha św., a imię jego ma nazwać: „Jezus". Na **ofertorjum** wchodzimy do świątyni, by powitać Chrystusa, który z nieba przychodzi. Stajemy przed otwartemi bramami, którym rozkazano się podnieść i otworzyć. Liturgja tego dnia ma coś z błogiego oczekiwania, połączonego z radością i napięciem, że już się stanie to, co ma przyjść.

(1) **Introit** (2 Mojż. 16, 6—7). Dziś poznacie, że przyjdzie Pan, i zbawi nas, a rano zobaczycie chwałę Jego. (Ps. 23, 1) Pańska jest ziemia, i to, co napełnia ją: okrąg ziemi, i wszyscy, którzy mieszkają na niej... ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty uweselasz nas corocznie oczekiwaniem Odkupienia naszego: dozwól; abyśmy z radością przyjmując Jednorodzonego (Syna) Twego jako Odkupiciela, stanęli też ze spokojem przed Nim, kiedy nas sądzić przyjdzie, Pan nasz, Jezus Chrystus, Syn Twój: który z Tobą...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Rzymian (1, 1—6). Paweł, sługa Jezusa Chrystusa, powołany

Apostoł, przeznaczony do opowiadania Ewangelji Bożej, którą już przedtem obiecał był Bóg przez Proroków swoich w Księgach świętych o Synu swoim, który stał się synem Dawida wedle ciała, który objawił się Synem Bożym w mocy, wedle ducha świętości, przez powstanie z martwych, — o Jezusie Chrystusie, Panu naszym: przez którego wzięliśmy łaskę i apostolstwo, abyśmy dla imienia jego przywodzili do posłuszeństwa wierze wszystkie narody, pomiędzy którymi jesteście i wy, wezwani już do Jezusa Chrystusa.

(4) **Gradual** (2 Mojż. 16, 6—7). Dziś poznacie, że przyjdzie Pan, i zbawi nas, a rano zobaczycie chwałę Jego. ℣. (Ps. 79, 2—3) Władco Izraela, słuchaj, proszę: ty, który jako owczarnię prowadzisz ród Józefów, który zasiadasz na Cherubinach, objaw się przed Efraimem, Benjaminem i Manassesem.

Śpiewu Alleluja nie mówi się, chyba wigilja przypadnie w niedzielę.

(5) **Śpiew Alleluja.** ℣. Jutrzejszego dnia zgładzona będzie nieprawość ziemi: i będzie panował nad nami Zbawiciel świata. Alleluja.

(6) **Ewangelja według ś. Mateusza** (1, 18—21). Gdy była poślubiona matka Jezusa, Marja Józefowi, pierwej niż się zeszli, znaleziona jest w żywocie mająca z Ducha św. A Józef, mąż jej, będąc sprawiedliwym i nie chcąc jej zniesławiać, chciał ją potajemnie opuścić. A gdy on to myślał, oto Anioł Pański ukazał mu się we śnie, mówiąc: Józefie, synu Dawidów, nie bój się przyjąć Marji, małżonki Twej, albowiem co się w niej narodziło, jest z Ducha świętego. A porodzi syna i nazwiesz imię jego Jezus, albowiem On zbawi lud swój od grzechów ich.

Jeżeli wigilja przypadnie w niedzielę, wtedy mówi się *Kredo.*

(7) **Ofertorjum** (Ps. 23, 7). Podnieście, książęta, bramy wasze: i podnieście się, bramy wieczne, i wnijdzie Król chwały.

(8) **Sekreta.** Daj nam, prosimy, wszechmogący Boże; abyśmy, jak (teraz wigilją) uprzedzamy chwalebne narodzenie Syna Twego, tak (kiedyś) z radością wieczną nagrodę otrzymali od Tego; Który z Tobą żyje...

(9) **Prefacja** zwykła str. 80; jeżeli zaś dziś jest niedziela, wtedy prefacja o Trójcy św. str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Izaj. 40, 5). Objawi się chwała Pańska: i ujrzy wszelkie ciało (każdy człowiek) zbawienie Boga naszego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam, prosimy Cię, Panie: abyśmy oddychali rozważaniem narodzin Jednorodzonego Syna Twego, który nas niebieskim sakramentem posila i napawa. Przez tegoż Pana...

ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA

Święta Bożego Narodzenia nie są tak dawne jak Wielkanoc. Kiedy tego święta nie było, wtedy czas powielkanocny trwał od oktawy Zesłania aż do 70-tnicy. Dopiero w IV wzgl. V w. został wzbogacony nowym okresem świątecznym, mianowicie okresem Bożego Narodzenia, który obecnie stanowi jakby jaką wyspę na przestrzeni niedziel „w ciągu roku". Do 300 r. nie było święta Epifanji-objawienia (nie bardzo trafnie nazwanego świętem Trzech Króli) ani do 350 r. Bożego Narodzenia. Dopiero w 4-tym wieku na Wschodzie zaczęto obchodzić najstarsze święto Bożego Narodzenia, którem było dzisiejsze Trzech Króli czyli Epifanji-Objawienia. Zaś w połowie 4-go wieku spotykamy i na Zachodzie (w Rzymie) święto Bożego Narodzenia, ale trochę inne w treści od tego, jakie na Wschodzie zaprowadzono. Ale ta wschodnia Epifanja przeszła na Zachód i otrzymała później ludową nazwę święta Trzech Króli, również zachodnie święto Bożego Narodzenia przyjęło się u chrześcijan wschodniego Kościoła.

Dnia 25 grudnia.

Uroczystość Bożego Narodzenia.

Objaśnienia wstępne. Boże Narodzenie tem się wyszczególnia od innych świąt, że w tym dniu każdy kapłan może odprawić trzy Msze święte. Ten zwyczaj, znany w Rzymie już św. Grzegorzowi W., papieżowi († 604), pochodzi z Jerozolimy, gdzie istniał od 4-go wieku.

Trzy Msze św., jak cała liturgja Bożego Narodzenia, stawiają nam przed oczy Boga-Człowieka, nie tylko jako małe dzieciątko, ale jako Króla i Pana wszechświata.

Pierwsza Msza św. w nocy po Jutrzni, odprawiana, zowie się anielską, bo w ewangelji opowiadanie jak aniołowie ogłosili narodzenie Chrystusa, nazywają tę Mszę powszechnie pasterską, ale to niewłaściwa nazwa, która raczej odpowiada drugiej Mszy, wczesnym rankiem odprawianej, gdyż w niej jest mowa o pasterzach, co do Betlejem poszli złożyć hołd nowo-narodzonemu Zbawicielowi. Ta druga Msza św. powinna się zwać pasterską. Trzecia Msza św. dla głębokich prawd i myśli o przedwiecznem pochodzeniu Pana Jezusa i dla zewnętrznej uroczystości nosi nazwę królewskiej. Święto Bożego Narodzenia, to uroczystość Chrystusa, który się nam zjawił na ziemi jako światłość wśród ciemności, wśród nocy grzechowej, i zabłysnął jak słońce sprawiedliwości.

Pierwsza Msza św. (w nocy)

I klasy. Barwa biała. Kościół stacyjny u ś. Marji Większej, przy żłóbku.

Myśli przewodnie: Treścią tej Mszy św. jest prawda, że ta mała dziecina, z Marji w Betlejem narodzona, to prawdziwy Syn Boży, współistotny i równy Bogu Ojcu. W częściach przeznaczonych do śpiewu, a wyjętych z psalmów jak: introit, graduał, itd., można zauważyć, że tu mowa o przedwiecznem pochodzeniu Syna od Ojca. Św. Paweł (lekcja) podnosi wielką łaskę Boga, który się światu objawił. Słowa graduału wyjęte ze znanego psalmu proroczego 109, który co niedzielę śpiewany bywa na Nieszporach. Chrystus jest Synem Bożym, przedwiecznie z Ojca zrodzonym, po dokonaniu zbawienia ludzi, wstąpi do nieba i będzie siedział po prawicy Ojca.

(1) **Introit** (Ps. 2, 7). Pan rzekł do mnie: Synem moim jesteś Ty: Jam dziś zrodził Ciebie. (Ps. 2, 1) Czemu burzą się narody, a ludy knują rzeczy próżne? ℣. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi św.

(2) **Kolekta.** Boże, któryś tę noc przenajświętszą prawdziwem światłem rozjaśnił, spraw, pokornie Cię prosimy, abyśmy, poznając tej światłości tajemnicę na ziemi, w niebie cieszyli się nią na wieki. Który z Tobą...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Tytusa (2, 11—15). Najmilszy! Okazała się łaska Boga, Zbawiciela naszego, wszystkim ludziom i naucza nas, abyśmy, odrzekłszy się bezbożności i żądz światowych, trzeźwie i sprawiedliwie i pobożnie żyli na tym świecie, oczekując błogosławionej nadziei i przyjścia chwały wielkiego Boga i Zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa, który wydał samego Siebie za nas, aby nas wykupić od wszelkiej nieprawości, i przygotował Sobie na własność lud czysty, dobrych uczynków pilnujący. Tak mów i napominaj w Jezusie Chrystusie Panu naszym.

(4) **Graduał** (Ps. 109, 3 i 1). Przy Tobie panowanie w dniu mocy Twojej: w jasności Świętych z łona przed jutrzenką zrodziłem Ciebie. ℣. Rzecze Pan do Pana mego: Siądź po prawicy Mojej: aż położę nieprzyjaciół Twoich podnóżem stóp Twoich.

(5) **Śpiew Alleluja.** ℣. Alleluja, Alleluja. (Ps. 2, 7). Pan rzekł do Mnie: Synem Moim jesteś Ty, ja dziś zrodziłem Ciebie. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (2, 1—14). Onego czasu — wyszedł dekret od cesarza Augusta, aby spisano cały świat. Ten pierwszy spis dokonany został przez starostę Syryjskiego, Cyryna. I szli wszyscy, aby się dać zapisać, każdy do miasta swego. Poszedł też i Józef z Galilei, z miasta Nazaret, do Judzkiej ziemi, do miasta Dawidowego, które zowią Betlejem: dlatego, że był z domu i pokolenia Dawidowego, aby dać się zapisać z Marją, poślubioną sobie małżonką, brzemienną. I stało się, gdy tam byli, wypełniły się dni, aby porodziła. I porodziła Syna swego pierworodnego, a uwinęła go w pieluszki i położyła Go w żłobie, bo nie było im miejsca w gospodzie. A byli w tej krainie pasterze, czuwający i trzymający nocną straż przy trzodzie swojej. A oto Anioł Pański stanął przy nich, a jasność Boża zewsząd ich oświeciła i zlękli się bojaźnią wielką. I rzekł im Anioł: Nie bójcie się, bo oto opowiadam wam wesele wielkie, które będzie wszystkiemu ludowi, bo się wam dziś narodził Zbawiciel, który jest Chrystus Pan, w mieście Dawidowem. A ten wam znak: znajdziecie niemowlątko owinięte w pieluszki i położone w żłobie. A natychmiast było z Aniołem mnóstwo wojska niebieskiego, wielbiąc Boga i mówiąc: Chwała na wysokościach Bogu, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 95, 11, 13). Niech się weselą niebiosa, a niech się raduje ziemia przed obliczem Pana, że przyszedł.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, łaskawie ofiarę, którą Ci przy dzisiejszej uroczystości składamy, i spraw łaską Twoją, byśmy przez tę świętą i tajemniczą łączność z Tobą, stali się podobnymi Temu, w którym natura nasza z Tobą się zespoliła. Który z Tobą żyje...

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu str. 132; zaś w Kanonie zmiana w modlitwie *Communicantes* — „W świętem zjednoczeniu" itd., jak na str. 82 na Oktawę B. Nar. zaznaczone.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 109, 3). W jasnościach Świętych z łona, przed jutrzenką zrodziłem Ciebie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam, prosimy Cię, Panie, Boże nasz, abyśmy, radując się z tajemnicy Narodzenia Pana naszego Jezusa Chrystusa, przez godne z Nim obcowanie do szczęśliwości wiecznej dojść zasłużyli. Który z Tobą żyje...

Druga Msza św. (o świcie)

Barwa biała. Kościół stacyjny u ś. Anastazji.

Pasterze na wezwanie Aniołów przychodzą do Betlejem *(ewangelja)*. Druga Msza św. Bożego Narodzenia, o świcie odprawiana, nawiązuje do słońca sprawiedliwości, które nam weszło. „Jasność w ciemnem miejscu świeci, aby dzień zaświtał, a jutrzenka weszła w sercach naszych". Do Chrystusa jako Światłości odwiecznej odnoszą się te słowa introitu.

(1) **Introit** (Iz. 9, 2, 6). Światłość zabłyśnie dzisiaj nad nami: albowiem narodził się Pan. I nazwany będzie: Przedziwny, Bóg, Książę pokoju, Ojciec przyszłego wieku. Królestwu Jego nie będzie końca. (Ps. 92, 1) Pan jest królem! oblókł się w chwałę, oblókł się Pan mocą i przepasał się. ℣. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi...

(2) **Kolekta.** Spraw, błagamy Cię, wszechmogący Boże: niech nowe światło wcielonego Słowa Twojego tak umysły nasze przepromieni, iżby uczynki nasze były odbiciem tego, co przez wiarę w duszach naszych blask swój roztacza. Przez tegoż Pana.

(2 a) **Druga kolekta:** o ś. Anastazji Męczennicy.

Prosimy Cię, wszechmogący Boże: oto święcimy uroczystość błogosławionej Anastazji Męczennicy Twojej, dozwól, abyśmy przez jej za nami wstawiennictwo doznawali opieki Twojej. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Tytusa (3, 4—7). Najmilszy! Okazała się dobroć i łaskawość Boga, Zbawiciela naszego; nie dla uczynków sprawiedliwych, któreśmy uczynili, ale podług miłosierdzia Swego zbawił nas przez kąpiel odrodzenia i odnowienia Ducha świętego, którego wylał na nas obficie przez Jezusa Chrystusa, Zbawiciela naszego: abyśmy, usprawiedliwieni łaską Jego, stali się według nadziei dziedzicami żywota wiecznego, w Jezusie Chrystusie, Panu naszym.

(4) **Graduał** (Ps. 117, 26, 27, 23). Błogosławiony, który idzie w Imię Pańskie; Bóg Pan, on to zaświecił nam. ℣. Stało się to za sprawą Pańską: i dziwnem jest w oczach naszych.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 92, 1) Pan jest królem! Oblókł się w chwałę: oblókł się Pan mocą i przepasał się. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (2, 15—20) Onego czasu Pasterze rzekli jeden do drugiego pójdźmy aż do Betlejem, a oglądajmy to Słowo które się stało, które nam Pan objawił. I przyszli z pośpiechem i znaleźli Marję i Józefa i Niemowlątko położone w żłobie. A ujrzawszy, poznali Słowo, które im było powiedziane o Dzieciątku tem. A wszyscy, którzy słyszeli, dziwowali się te-

mu, i co do nich pasterze mówili. Lecz Marja wszystkie te słowa zachowywała, rozważając w sercu swojem. I wrócili się pasterze, wysławiając i chwaląc Boga za wszystko, co słyszeli i widzieli, jako im było powiedziane. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 92, 1—2). Bóg utwierdził okrąg ziemski, że się nie chwieje. Stolica, Twoja, Boże, stoi mocno zdawien dawna: Ty jesteś od wieku.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie: niech przez tajemnicę dzisiejszego (obchodu) narodzenia dary nasze miłemi Ci będą, i niech nam zawsze pokój przynoszą: a jako Ten, który człowiekiem narodzony, zarazem jako Bóg się objawił, tak niechaj ziemskie te dary obdarzą nas tem, co jest Boskie. Przez tegoż Pana...

(8 a) **Druga sekreta:** o ś. Anastazji Męczennicy.

Przyjmij, prosimy, Panie, dary Tobie godnie ofiarowane: i spraw, by za przyczyną św. Anastazji Męczennicy Twojej, były nam pomocne do zbawienia. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu str. 132; zaś w Kanonie zmiana w modlitwie *Communicantes* — „W świętem zjednoczeniu“ itd., jak na str. 82 na Oktawę B. Nar. zaznaczone.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Zach. 9, 9). Raduj się wielce, córko Syjonu; wykrzykuj, córko Jeruzalem: oto Król twój przychodzi do ciebie, Święty, Zbawiciel świata.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech nas, Panie, odrodzi odnowienie tajemnicy przyjścia na świat Tego, którego przedziwne Narodzenie naprawiło ułomność ludzką. Przez tegoż Pana...

(11 a) **Druga modlitwa** o ś. Anastazji.

Posiliłeś, Panie, rodzinę Twoją świętymi darami: racz nas wspierać, o to prosimy, za orędownictwem tej, której uroczystość (dziś) obchodzimy. Przez Pana naszego...

Trzecia Msza św. (w dzień)

Barwa biała. Kościół stacyjny u św. Marji Większej.

Słońce sprawiedliwości stanęło wysoko u szczytu uroczystości. Cały świat olśniony jest jego promieniami. Teraz rozumiemy wielkość zbawczego dzieła Chrystusa, gdy w małej Dziecinie poznajemy przez wiarę Boga, Władcę wszechświata, Słowo przedwieczne. Św. Paweł w lekcji opisuje, kim jest Chrystus. On jest: dziedzicem wszystkiego, jasnością chwały Ojca, siedzi na prawicy Majestatu, Jego stolica wieczna: „Ty tenże sam i lata Twoje nie ustaną". Wyjątek zaś ewangelji wzięty jest z 1-go rozdziału u św. Jana. Jest to znany wstęp do tej ewangelji, który odznacza się treścią nader zwięzłą i głęboką. Najmilszy uczeń wypowiada tu najważniejsze prawdy o Synu Bożym: nazywa go Słowem, które jest Bogiem, życiem (od Niego życie łaski mamy), światłością prawdziwą. Poco Chrystus przyszedł na świat? Abyśmy się stali synami Bożymi.

Przez cały rok (z małemi wyjątkami) ta ewangelja jest czytana na końcu Mszy św., stąd ostatnią ewangelją zwana.

(1) **Introit** (Iz. 9, 6). Dzieciątko się nam narodziło i Syn jest nam dany: którego panowanie stało się na ramieniu Jego. I nazwą Imię Jego: wielkiej rady Anioł. (Ps. 97, 1) Śpiewajcie Panu pieśń nową: bo uczynił cuda. ℣. Chwała Ojcu.

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, aby to nowe, podług ciała, Narodzenie Syna Twojego, wyswobodziło nas, bo pod jarzmem grzechu dawna więzi nas niewola. Przez tegoż Pana naszego Jezusa Chrystusa.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Żydów, (1, 1—12).** Wielokrotnie i w wieloraki sposób mówił Bóg dawniej do ojców naszych przez proroków, naostatek temi dniami mówił do nas przez Syna, którego postanowił dziedzicem wszystkich rzeczy, przez Którego uczynił też i wieki. Ten, będąc jasnością chwały Jego i wyrażeniem istoty Jego, i dzierżąc wszystko władnem swem słowem, dokonawszy oczyszczenia z grzechów, siedzi na pra-

wicy Majestatu na wysokości: Stał się On tem wyższym od Aniołów, im osobliwsze nad nich odziedziczył imię. Bo do którego kiedy z Aniołów powiedział Bóg: Tyś mój syn, Jam dziś zrodził Ciebie? I innym razem: Ja Mu będę ojcem, a On mi będzie synem? I gdy znowu wprowadza na świat Tego Pierworodnego Swego, powiada: Niechaj Mu się kłaniają wszyscy Aniołowie Boży. O Aniołach mówi się tak: Aniołów swoich czyni On jako wiatry, a sług swoich jako płomienie ognia. O Synu zaś: Stolica Twoja, Boże, na wieki wieków: berło sprawiedliwości, berło królestwa Twego. Umiłowałeś sprawiedliwość, a nienawidzisz nieprawości: dlatego namaścił Cię, Boże, Bóg Twój olejkiem wesela nad współtowarzyszów Twoich. I jeszcze: na początku Tyś utwierdził ziemię, o Panie, a dziełem rąk Twoich niebiosa: one zaginą, a Ty trwać będziesz: wszystkie jako szata zwietrzeją, i jako odzienie odmienisz je, i odmienią się: a Ty tenże sam i lata Twoje nie ustaną.

(4) **Graduał** (Ps. 97, 3, 2). Ujrzały wszystkie krańce ziemi Boga — Zbawiciela naszego: wykrzykujcie Panu, wszystkie ziemie. ℣. Objawił Pan zbawienie swoje: przed oczyma poganów odsłonił sprawiedliwość swoją.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. Dzień święty zajaśniał nam: pójdźcie, narody, i oddajcie pokłon Panu. Albowiem światłość wielka zstąpiła dziś na ziemię. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Jana** (1, 1—14). Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, a Bogiem było Słowo. To było na początku u Boga. Wszystko się przez Nie stało, a bez Niego nic się nie stało, co się stało. W niem był żywot, a żywot był światłością ludzi: a światłość w ciemnościach świeci, a ciemności jej nie ogarnęły. Był człowiek

posłany od Boga, któremu imię było Jan. Ten przyszedł na świadectwo, aby dał świadectwo o światłości, aby przez niego wszyscy uwierzyli. Nie był on światłością, ale iżby dał świadectwo o światłości. Była światłość prawdziwa, która oświeca każdego człowieka, na ten świat przychodzącego. Na świecie był, a świat jest uczynion przezeń, a świat Go nie poznał. Przyszedł do własności, a swoi Go nie przyjęli. A wszystkim, którzy Go przyjęli, dał moc, aby się stali synami Bożymi, tym, którzy wierzą w Imię Jego, którzy nie z krwi, ani woli ciała, ani z woli męża, lecz z Boga się narodzili. *(Tu się przyklęka)* A Słowo Ciałem się stało i mieszkało między nami, pełne łaski i prawdy i widzieliśmy chwałę Jego, chwałę jako Jednorodzonego od Ojca. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 12, 15). Twoje są niebiosa i Twoja też ziemia: Tyś uczynił okrąg ziemski i to, co napełnia go. Sprawiedliwość i prawo są podstawą stolicy Twej.

(8) **Sekreta.** Nowem Narodzeniem Jednorodzonego Syna Twego, racz, Panie, poświęcić złożone Ci dary; a nas samych racz oczyścić ze zmazy grzechów naszych. Przez tegoż Pana naszego...

Na czas Bożego Narodzenia aż do wigilji Trzech Króli (i dnia 2-go lutego — święto Oczyszczenia N. M. P.), prefacja osobna o Bożem Narodzeniu.

(9) **Prefacja.** Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie Święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny. Albowiem przez tajemnicę wcielenia Słowa (Syna Bożego), nowy blask Twej promiennej światłości oczom duszy naszej zajaśniał, abyśmy na widok Boga w widzialnej postaci, przezeń byli porwani do miłości rzeczy

n i e w i d z i a l n y c h. I dlatego z Aniołami i Archaniołami, z Trony i Panowaniami, oraz ze wszystkiemi hufcami niebieskiego wojska hymn chwały Twojej śpiewamy, bez końca mówiąc: Święty, Święty, Święty...

Zmiana w Kanonie: „W świętem zjednoczeniu", str. 82.

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 97, 3). Ujrzały wszystkie krańce ziemi zbawienie Boga (Zbawiciela) naszego.

(11) Modlitwa po Komunji. Spraw, błagamy Cię, wszechmogący Boże: aby narodzony dziś Zbawiciel świata, Boskiego odrodzenia naszego sprawca, był też nam dawcą nieśmiertelności: Który z Tobą żyje i króluje...

Jako ost. ewangelję tej Mszy św. czyta się wyjątek o pokłonie Mędrców z uroczystości Trzech Króli, zob. str. 150.

Dnia 26 grudnia.

Św. Szczepana pierwszego Męczennika

II klasy. Barwa czerwona. Kościół stacyjny u ś. Szczepana na pagórku celijskim (in monte Coelio).

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dziś świętujemy nową uroczystość narodzin, bo dziś pierwszy męczennik za wiarę i za Chrystusa urodził się dla nieba. Rocznica śmierci męczennika (czy innego Świętego) bywa obchodzona i uważana w liturgji za rocznicę narodzin (dla nieba). Dziś nowe święto narodzenia Chrystusa, który się zjawia i przychodzi, aby koronować swego bohatera wieńcem chwały (Stephanus — wieniec).

(1) Introit (Ps. 118, 23, 86, 23). Książęta zasiedli na radę przeciwko mnie; a złośnicy prześladują mnie: Ratuj mię, Panie, B o ż e m ó j! gdyż sługa Twój ćwiczył się w sprawiedliwościach Twoich. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy, którzy chodzą według zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Daj nam, prosimy Cię, Panie, naśladować to, co czcimy, byśmy się nauczyli miłować także nieprzyjaciół; albowiem obchodzimy uroczyście śmierć Męczennika, który nawet za prześladowców umiał się modlić do Pana naszego Jezusa Chrystusa, który z Tobą żyje...

W dniu oktawy (2 stycznia) mówi się kolektę:

Wszechmogący, wieczny Boże, Tyś poświęcił pierwociny Męczenników we krwi świętego Szczepana diakona; spraw, prosimy, aby on, co się nawet za swoich prześladowców modlił, wstawiał się i za nami do Pana naszego Jezusa Chrystusa, Syna Twojego, który z Tobą...

Druga kolekta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 130.

(3) **Lekcja** z Dziejów Apostolskich (6, 8—10; 7, 54—59). We dni one Szczepan pełen łaski i mocy czynił cuda i znaki wielkie między ludem. I powstali niektórzy z bóżnicy, którą zowią Libertynów i Cyrenejczyków i Aleksandrjanów i tych, którzy byli z Cylicji i z Azji, rozprawiając ze Szczepanem. I nie mogli oprzeć się mądrości i Duchowi, który przezeń mówił. A gdy tego słuchali, gniew szarpał im serca i zgrzytali nań zębami. A będąc pełen Ducha świętego, wpatrzywszy się w niebo, ujrzał chwałę Bożą i Jezusa stojącego po prawicy Bożej. I rzekł: Oto widzę niebiosa otworzone, a Syna Człowieczego, stojącego po prawicy Bożej. A krzyknąwszy wielkim głosem, zatkali sobie uszy i rzucili się nań wszyscy razem. A wyrzuciwszy go z miasta, kamienowali, a świadkowie złożyli szaty swe u nóg młodzieńca, którego zwano Szawłem. I kamienowali Szczepana wzywającego i mówiącego: Panie Jezu, przyjmij ducha mojego. A klęknąwszy na kolana, zawołał głosem wielkim, mówiąc: Panie, nie poczytuj im tego grzechu. A to rzekłszy, zasnął w Panu.

(4) **Gradual** (Ps. 118, 23 i 86). Książęta zasiedli na radę przeciwko mnie: a złośnicy prześladują mnie. ℣. (Ps. 6, 5) Ratuj mnie, Panie, Boże mój! zbaw mię dla miłosierdzia Twego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Dz. Ap. 7, 56) Widzę niebiosa otworzone i Jezusa, stojącego po prawicy mocy Bożej. Alleluja.

(6) **Ewangelja według ś. Mateusza** (23, 34—39). Onego czasu mówił Jezus uczonym i Faryzeuszom: Oto ja posyłam do was proroków i mędrców i uczonych, a jednych z nich zabijecie, i ukrzyżujecie, innych ubiczujecie w bóżnicach waszych; i będziecie prześladować od miasta do miasta; aby przyszła na was wszystka krew sprawiedliwa, która rozlana była na ziemi, od krwi Abla sprawiedliwego, aż do krwi Zacharjasza, syna Barachjaszowego, któregoście zabili między świątynią a ołtarzem. Zaprawdę powiadam wam, przyjdzie to wszystko na ten naród. Jeruzalem! Jeruzalem! Ty zabijasz proroków i kamienujesz tych, którzy do ciebie są posłani; ilekroć chciałem zgromadzić twoje dzieci jako kokosz kurczęta swoje pod skrzydła zgromadza, a nie chciałoś? Oto wam zostanie dom wasz pusty. Albowiem powiadam wam, nie ujrzycie mnie odtąd, aż rzeczecie: Błogosławiony, który idzie w Imię Pańskie. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Dz. Ap. 6, 5; 7, 59). Obrali Apostołowie S z c z e p a n a, męża pełnego wiary i Ducha świętego, którego ukamienowali Żydzi modlącego się i mówiącego: Panie Jezu, przyjmij ducha mojego, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, dary, które Ci składamy, obchodząc pamiątkę świętych Twoich, a jako śmierć męczeńska otoczyła ich blaskiem

chwały, tak niech, nasze oddanie się Tobie, uchroni nas od grzechu. Przez Pana...

Druga sekreta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 132.

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu str. 132; zaś w Kanonie zmiana w modlitwie *Communicantes* — „W świętem zjednoczeniu" itd., jak na str. 82 na Oktawę B. Nar. zaznaczone.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Dz. Ap. 7, 56, 59, 60). Widzę niebiosa otwarte i Jezusa stojącego po prawicy mocy Bożej: Panie Jezu, przyjmij ducha mojego, i nie poczytuj im tego grzechu.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech te tajemnice święte, któreśmy przyjęli, wspomagają nas, Panie, i za wstawieniem się błogosławionego Szczepana Męczennika Twego, niech nam wyjednają na zawsze Boską Twą opiekę. Przez Pana naszego...

Druga po Komunji z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 133.

Dnia 27 grudnia.

Św. Jana Apostoła i Ewangelisty

II klasy. Barwa biała. Kościół stac. u ś. Marji Większej.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dziś obchodzimy rocznicę spokojnej śmierci najmilszego ucznia Chrystusowego. Dzień ten znów przypomina nam Przyjście Pana. Słowa Chrystusa: „tak chcę, aby został" odnoszą się do spokojnego życia i niemęczeńskiej śmierci św. Jana: zato Piotr miał wśród walk i cierpień pracować oraz umierać.

(1) **Introit** (Syr. 15, 5). Pan otworzył usta jego pośród zgromadzenia wiernych i napełnił go duchem mądrości i rozumienia: szatą chwały przyodział go. (Ps. 91, 2) Błogo jest wychwalać Pana: * i śpiewać Imieniowi Twemu, o Najwyższy. ℣. Chwała Ojcu.

(2) **Kolekta.** Na Kościół Twój, Panie, racz spuścić promień Twej niebieskiej jasności, aby oświęcony naukami błogosławionego Jana Apostoła Twego i Ewangelisty, doszedł do wiekuistych przybytków. Przez Pana naszego.

Druga kolekta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 130.

(3) **Lekcja** z księgi Mądrości (Syr. 15, 1—6). Kto się Boga boi, będzie czynił dobrze: a kto się trzyma sprawiedliwości, dostanie jej, i zabieży mu jako uczciwa matka. Nakarmi go chlebem żywota i rozumienia, a wodą mądrości zbawiennej napoi go, i umocni się w nim, i nie pochyli się: i zatrzyma go, i nie zawstydzi się: wywyższy go u bliźnich jego, i wpośród Kościoła otworzy usta jego i napełni go duchem mądrości i rozumienia, i szatą chwały przyodzieje go. Wesele i radość będzie skarbiła nad nim, i imienia wiecznego dziedzicem go uczyni Pan, Bóg nasz.

(4) **Graduał** (Jan 21, 23, 19). Rozeszła się wieść wśród braci, że ów uczeń nie ma umrzeć. Wszelako Jezus nie powiedział: Nie umrze. ℣. Lecz: Tak chcę, żeby on został, aż przyjdę: Ty pójdź za mną.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Jan 21, 24) Owym właśnie uczniem jest ten, który o tych rzeczach świadczy: a wiemy, że jego świadectwo jest prawdziwe. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (21, 19—24). Onego czasu, rzekł Jezus Piotrowi: Pójdź za mną, Piotr obróciwszy się, ujrzał idącego za sobą tego ucznia, którego miłował Jezus, który też położył się był przy wieczerzy na piersiach Jego i zapytał: Panie, kto jest ten, co Cię wyda? Tego tedy ujrzawszy, rzekł Piotr Jezusowi: Panie, a ten co? Odpowiedział mu Jezus: Jeśli chcę, aby on tak został aż przyjdę, co tobie do tego? ty pójdź za mną. Rozeszła się tedy ta wieść między braćmi, że uczeń ten nie umrze. Lecz nie rzekł mu Jezus: Nie umrze; ale: Jeśli chcę, aby on tak został, aż przyjdę, co tobie do tego? Ten jest uczeń, który daje świadectwo o tem i to (ewangelja) napisał: a wiemy, że prawdziwe jest świadectwo jego. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 91, 13). Sprawiedliwy zakwitnie jako palma: rozrośnie się jako cedr, który jest na Libanie.

(8) **Sekreta.** Racz przyjąć, Panie, dary, które Ci składamy w uroczystość tego, za którego przyczyną spodziewamy się grzechów odpuszczenia. Przez Pana naszego.

Druga sekreta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 132.

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu str. 132; zaś w Kanonie zmiana w modlitwie *Communicantes* — „W świętem zjednoczeniu" itd., jak na str. 82 na Oktawę B. Nar. zaznaczone.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 21, 23). Rozeszła się wieść wśród braci, że ów uczeń nie ma umrzeć. Wszelako Jezus nie powiedział: Nie umrze, lecz: J a c h c ę, żeby o n t a k z o s t a ł, aż przyjdę.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niebieskim pokarmem i napojem zasileni, pokornie Cię, Panie, prosimy, aby nas pokrzepiła modlitwa tego, w którego rocznicę śmierci ten Boski Sakrament przyjęliśmy. Przez Pana naszego.

Druga po Komunji z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 133.

Dnia 28 grudnia.

Uroczystość ŚS. Niewiniątek

II kl. Barwa fiol. Kościół stacyjny u ś. Pawła za murami. (Jeżeli to święto przypadnie w niedzielę, barwa czerwona).

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dziś w liturgji zmienia się całkiem obraz. Nie bohater-diakon, ginący pod kamieniami, nie apostoł-dziewica, i powiernik tajemnic Bożych, lecz liczna rzesza dziecięca, w śnieżno-białych szatach, z palmami w dłoni, otacza kołem żłóbek Chrystusa. Dziś prowadzi nas do Betlejem niewinność małoletnich, tak jak wczoraj wiodły nas tam wierność i miłość św. Jana, a przedwczoraj moc ducha i bohaterstwo wiary św. Szczepana. Kwiatem męczeństwa ozdobiony jest żłóbek betlejemski.

(1) **Introit** (Ps. 8, 3). Z ust niemowląt i małych dzieci, Boże, uczynisz chwałę, na przekór wrogom Twoim. (Ps. 8, 2) Panie i Boże nasz, * jak dziwne jest Imię Twoje po wszystkiej ziemi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, dzisiaj wyznały Twą chwałę święte Niewiniątka-Męczennicy nie słowami, lecz śmiercią: uśmierć w nas wszelkie zło grzechowe, abyśmy wiarę Twoją, którą nasz język opowiada, w życiu czynami wyznawali. Przez Pana naszego...

Druga kolekta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 130.

(3) **Lekcja** z księgi Objawienia św. Jana Apostoła (14, 1—5). W one dni; Ujrzałem, a oto Baranek stał na górze Syjon, a z nim sto czterdzieści i cztery tysiące, mających imię jego i imię Ojca Jego napisane na czołach swoich. I słyszałem głos z nieba, jako głos wielu wód i jako głos gromu wielkiego: a głos, którym słyszał jako cytrzystów, grających na cytrach swoich. A śpiewali jakby nową pieśń przed tronem i przed czworgiem zwierząt i przed starszymi: a nikt nie mógł pieśni śpiewać, tylko one sto czterdzieści cztery tysiące tych, którzy kupieni są ze ziemi. Ci to są, którzy z niewiastami się nie pokalali, bo dziewicami są. Ci chodzą za Barankiem, dokądkolwiek idzie. Ci kupieni są z ludzi jako pierwociny Bogu i Barankowi. A w ustach ich nie znalazło się kłamstwo; albowiem bez zmazy są przed tronem Bożym.

(4) **Gradual** (Ps. 123, 7—8). Dusza nasza wyrwała się jako ptak z sideł ptaszników. ℣. Sidło się potargało, a myśmy ocaleli. W imię Boga przychodzi nam pomoc: On stworzył niebo i ziemię.

Gdy to święto w niedzielę przypadnie, to jest śpiew *Alleluja*, jeżeli w tygodniu, to się opuszcza.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 112, 1) Chwalcie, dziatki, Pana, chwalcie Imię Pańskie. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza (2, 13-18).** Onego czasu, Anioł Pański ukazał się we śnie Józefowi, mówiąc: wstań, a weźmij Dziecię i Matkę Jego, a uchodź do Egiptu i bądź tam aż ci powiem. Albowiem Herod szukać będzie Dziecięcia, aby je zatracić. Który wstawszy, wziął Dziecię i Matkę Jego w nocy i uszedł do Egiptu i był tam aż do śmierci Herodowej: aby się spełniło, co powiedziane było od Pana przez Proroka, mówiącego: z Egiptu wezwałem Syna mojego. Tedy Herod widząc, że był oszukan przez Mędrców, rozgniewał się bardzo: i posławszy, pozabijał wszystkie dzieci, które były w Betlejem i po wszystkich okolicach jego, od dwu lat i niżej, według czasu, którego się był wypytywał Mędrców. Tedy się wypełniło, co było rzeczone przez Jeremjasza Proroka: Głos jest słyszan w Ramie, płacz i krzyk wielki: Rachel płacząca synów swoich: i nie chciała się dać pocieszyć, bo ich niemasz. — Kredo.

(7) **Ofertorjum (Ps. 123, 7).** Dusza nasza wyrwała się jako ptak ze sideł ptaszników: sidło się potargało, a myśmy ocaleli.

(8) **Sekreta (modlitwa nad darami).** Niechaj nam nie zabraknie, Panie, łaskawego wstawiennictwa Świętych Twoich; niech ono uczyni dary nasze miłemi Tobie, a nam zjednywa zawsze miłosierdzie Twoje. Przez Pana naszego.

Druga sekreta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 132.

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu str. 132; zaś w Kanonie zmiana w modlitwie *Communicantes* — „W świętem zjednoczeniu" itd., jak na str. 82 na Oktawę B. Nar. zaznaczone.

(10) **Śpiew przy Komunji. (Mat. 2, 18).** Głos w Ramie słyszan jest, płacz i krzyk wielki: Ra-

chel płacząca synów swoich; i nie chciała się dać pocieszyć, bo ich niemasz.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjęliśmy, Panie, dary poświęcone; prosimy, niechaj przez modlitwy Świętych Twoich, pomocą nam będą zarówno do tego, jak i przyszłego życia. Przez Pana naszego...

Druga po Komunji z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 133.

Niedziela wśród Oktawy Bożego Narodzenia.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dziś mamy niedzielę, stąd nasuwa się myśl o zmartwychwstaniu, choćby tylko wyjątkami z psalmu 92, pieśni wielkanocnej. Ale my dziś patrzymy na Chrystusa, który dobrowolnie się uniżył, stał się dzieckiem, ludziom poddanem, a to w tym celu, by nas uczynić dziećmi Bożemi (lekcja) i doprowadzić ku zmartwychwstaniu (ewangelja).

(1) **Introit** (Mądr. 18, 14—15). Gdy wszystko było w spokojnem milczeniu a noc w swym biegu dosięgła połowy drogi, wszechmocne słowo Twoje przyszło z nieba, ze stolicy królewskiej. (Ps. 92, 1) Pan jest królem! oblókł się Pan mocą i przepasał się. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, kieruj czynnościami naszemi według upodobania Twego: abyśmy w imię umiłowanego Syna Twego mogli obfitować w dobre uczynki: Który z Tobą...

Druga kolekta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 130.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Galatów (4, 1—7). Bracia! Dopóki dziedzic jest dziecięciem, niczem nie różni się od niewolnika, choć jest panem wszystkiego: ale pozostaje pod opiekunami i rządcami aż do czasu zakreślonego od

ojca. Tak też było z nami. Gdyśmy byli małemi dziećmi, zależeliśmy od początkowych ustaw ziemskich. Lecz gdy przyszła pełność czasu, posłał Bóg od siebie Syna swego, który stał się synem niewiasty, poddanym zakonowi, aby tych, którzy pod zakonem byli, wykupił, żebyśmy i my dostąpili synostwa. A że jesteście synami, posłał Bóg od siebie Ducha Syna swego w serca wasze, który woła: Abba, Ojcze! A tak żaden już z was nie jest niewolnikiem, lecz każdy synem: a jeśli synem, tedyć i dziedzicem przez Boga.

(4) **Gradual** (Ps. 44, 3, 2). Piękniejszyś Ty urodą nad syny ludzkie, rozlany jest wdzięk na ustach Twoich. ℣. Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją poświęconą Królowi: język mój jak rylec w ręku piszącego prędko.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 92, 1) Pan jest królem! oblókł się Pan mocą i przepasał się. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (2, 33-40). Onego czasu; Józef i Marja matka Jezusa, dziwowali się temu, co o nim mówiono. I błogosławił ich Symeon i rzekł do Marji matki jego: Oto ten położony jest na upadek i na powstanie wielu w Izraelu, i na znak, któremu sprzeciwiać się będą. I duszę twą własną przeniknie miecz, aby myśli z wielu serc były objawione. I była Anna prorokini, córka Fanuelowa, z pokolenia Aser: ta była bardzo podeszła w latach, która siedm lat przeżyła z mężem swym po panieństwie swojem A będąc wdową aż do lat ośmdziesięciu i czterech, służąc we dnie i w nocy. I ona tejże godziny nadszedłszy, wyznawała Panu i powiadała o nim wszystkim, którzy oczekiwali odkupienia Izraela. A gdy wykonali wszystko według zakonu Pańskiego, wrócili się do Galilei, do Nazaretu, miasta

swego. A dziecię rosło i umacniało się pełne mądrości, a łaska Boża była w niem. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 92, 1, 2). Pan utwierdził okrąg ziemski, że się nie zachwieje: Stolica twoja stoi mocno z dawien dawna: Ty jesteś od wieku.

(8) **Sekreta.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże: aby dar przyniesiony przed oblicze Majestatu Twego wyjednał nam łaskę gorliwego oddania się (Tobie) i dopomógł do osiągnięcia błogosławionej wieczności. Przez Pana naszego.

Druga sekreta z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 132.

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu str. 132; zaś w Kanonie zmiana w modlitwie *Communicantes* — „W świętem zjednoczeniu" itd., jak na str. 82 na Oktawę B. Nar. zaznaczone.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 2, 20). Weźmij Dziecię i Matkę Jego, a idź do ziemi Izraelskiej: albowiem pomarli, którzy czyhali na życie Dzieciny.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, niech przez działanie tego Sakramentu będą zgładzone nasze błędy, a słuszne pragnienia spełnione. Przez Pana...

Druga po Komunji z B. Narodz. (3-cia Msza) str. 133.

Modlitwy okresowe.

Od 29 grudnia do 2 lutego są następujące modlitwy:

(2 a) **Druga** kolekta o NMP.:

Boże, któryś płodnem dziewictwem Najśw. Marji dla rodu ludzkiego nagrodę wiecznego zbawienia zgotował, daj miłościwie, prosimy, abyśmy doznali skutecznego pośrednictwa Tej, przez którą zasłużyliśmy Dawcę życia otrzymać, Pana naszego, Jezusa Chrystusa, Syna Twojego: Który z Tobą żyje...

(2 b) **Trzecia:** przeciw prześladowcom Kościoła:

Przyjmij łaskawie, prosimy Cię, Panie, modli-

twy Kościoła Twego, aby po zwalczeniu wszelkich przeciwności i błędów, w bezpiecznej służył Ci wolności. (Przez Pana naszego...).

Albo za Papieża:

Boże, wszystkich wiernych Pasterzu i Rządco. Spojrzyj miłosiernie na sługę Twego N..., którego nad Kościołem Twoim uczyniłeś przełożonym: daj mu, prosimy, słowem i przykładem tak przewodniczyć swoim podwładnym, aby z powierzoną sobie owczarnią do żywota przyszedł wiecznego. Przez Pana...

(8 a) **Druga** sekreta o NMP.

Po ubłaganiu Ciebie, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej Marji, zawsze Dziewicy, niechaj ta ofiara zapewni nam pomyślność i pokój w tem i przyszłem życiu. Przez Pana...

(8 b) **Trzecia**: przeciw prześladowcom Kościoła:

Wspieraj nas opieką Swą, Panie, gdy te święte czynności spełniamy, abyśmy całkiem się oddali sprawom Bożym i tak Tobie wiernie duszą i ciałem służyli. Przez Pana naszego...

Albo za Papieża:

Złożoną ofiarą, daj przebłagać się, Panie, prosimy, a sługę Twego N..., którego ustanowiłeś pasterzem Kościoła Swego ustawiczną otaczaj opieką. Przez Pana naszego...

(11 a) **Druga** po Komunji: o NMP.

Niech ta Komunja święta, Panie, z grzechów nas oczyści, a za pośrednictwem błogosławionej Dziewicy, Bogarodzicy Marji, niech nas uczyni uczestnikami niebieskiej pomocy. Przez tegoż Pana naszego...

(11 b) **Trzecia**: przeciw prześladowcom Kościoła:

Nie dopuść, prosimy Cię, Panie Boże nasz, aby ci, którym pozwalasz na radosne uczestniczenie w uczcie niebieskiej, ulegali ziemskim niebezpieczeństwom. Przez Pana naszego...

Albo za Papieża:

Niech nam będzie obroną to przyjęcie boskiego sakramentu, prosimy, Panie: i niech ratuje oraz umacnia sługę Twego N..., którego pasterzem Kościoła swego postanowiłeś, wraz z powierzoną mu owczarnią. Przez Pana...

Dnia 1 stycznia.

Obrzezanie Pańskie (Oktawa B. Narodz.)

II klasy. Barwa biała. Kościół stacyjny u NMP za Tybrem.

Myśli przewodnie: Oktawa, to dzień ósmy po święcie, a raczej to sama uroczystość trwająca przez 8 dni. Dlatego też msza dzisiejsza ułożona ze słów, co były w samo Boże Narodzenie. Według historji świętej dziś jest także pamiątka nadania imienia Zbawicielowi, co się dokonywało 8-go dnia wedle przepisów Mojżesza. Od Chrystusa nieodłączna jest Jego Matka, stąd dziś takie liczne nawiązania do Boga-Rodzicy, zwłaszcza w modlitwach.

(1) **Introit** (Iz. 9, 6). Dzieciątko się nam narodziło i Syn jest nam dany: którego panowanie stało się na ramieniu Jego. I nazwą Imię Jego: wielkiej rady Anioł. (Ps. 97) Śpiewajcie Panu pieśń nową: bo uczynił cuda. ℣. Chwała Ojcu.

(2) **Kolekta.** Boże, któryś płodnem dziewictwem Najśw. Marji dla rodu ludzkiego nagrodę wiecznego zbawienia zgotował, daj miłościwie, prosimy, abyśmy doznali skutecznego pośrednictwa tej, przez którą zasłużyliśmy Dawcę życia otrzymać, Pana naszego, Jezusa Chrystusa, Syna Twojego, który z Tobą żyje i króluje...

(3) **Lekcja** z 1-szej Mszy na Boże Narodzenie str. 125.

(4) **Gradual** (Ps. 97, 3, 2). Ujrzały wszystkie krańce ziemi Boga — Zbawiciela naszego: wykrzykujcie Panu, wszystkie ziemie. ℣. Objawił Pan zbawienie swoje: przed oczyma pogańów odsłonił sprawiedliwość swoją.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. (Żyd.

1, 1—2). Rozmaicie i wielu sposobami mówił niegdyś Bóg ojcom przez proroków, na ostatek w tych dniach mówił do nas przez Syna. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (2, 21). Onego czasu, gdy nadszedł dzień ósmy, jak obrzezano Dzieciątko, nazwano Imię Jego Jezus, które było nazwane od Anioła pierwej niźli się w żywocie poczęło. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 12, 15). Twoje są niebiosa i Twoja też ziemia: Tyś uczynił okrąg ziemski i to, co napełnia go: sprawiedliwość i prawo są podstawą stolicy Twej.

(8) **Sekreta** (modlitwa nad darami). Przyjmij, błagamy Cię, Panie, dary i modlitwy nasze, a mocą niebieskich tajemnic racz dusze nasze oczyścić, i łaskawie nas wysłuchaj. Przez Pana naszego.

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu str. 132; zaś w Kanonie zmiana w modlitwie *Communicantes* — „W świętem zjednoczeniu" itd., jak na str. 82 na Oktawę B. Nar. zaznaczone.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 97, 3). Ujrzały wszystkie krańce ziemi zbawienie Boga (Zbawiciela) naszego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech ta Komunja święta, Panie, z grzechów nas oczyści, a za pośrednictwem błogosławionej Dziewicy, Bogarodzicy Marji, niech uczyni nas uczestnikami niebieskiej pomocy. Przez tegoż Pana naszego...

Uroczystość Najśw. Imienia Jezus.

(W niedzielę między 1 a 6 stycznia przypadającą lub, jeżeli niema wtedy niedzieli, to zawsze 2 stycznia).

II klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Jezus znaczy tyle, co „Zbawiciel" albo „Odkupiciel". Dziś zatem imieniny Zbawiciela świata. Imię to najdroższe i najświętsze, ono nam

przypomina wszystkie łaski i dobrodziejstwa, jakie nam Bóg dał przez Syna swego. Taki czciciel tego Imienia jak św. Paweł, niezrównane rzeczy wypowiedział o tem Imieniu (por. introit). Przy dzisiejszej uroczystości dziękujemy Bogu Ojcu za łaskę odkupienia, któregośmy dostąpili przez Jezusa Chrystusa.

(1) **Introit** (Filipen. 2, 10—11). Na imię Jezusa niechaj zgina się wszelkie kolano na niebie, na ziemi, i pod ziemią: a wszelki język niechaj wyznaje, że Pan Jezus Chrystus jest w chwale Ojca. (Ps. 8, 2) Panie, Panie nasz, jakoż dziwne jest imię Twoje po całej ziemi. ℣. Chwała Ojcu i Synowi...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty Jednorodzonego Syna Swego ustanowiłeś Zbawicielem rodzaju ludzkiego i Jezusem nazwać rozkazałeś, spraw miłościwie, abyśmy, Przenajświętszemu Imieniowi Jego cześć oddając na ziemi, mogli się cieszyć oglądaniem Jego oblicza w niebie. Przez tegoż Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Dziejów Apostolskich (4, 8—12). W onych dniach, Piotr Duchem świętym napełniony, rzekł: Przewodnicy ludu i starsi, słuchajcie. Jeśli nas za dobrodziejstwo (uczynione) człowiekowi ułomnemu, sądownie pytają przez co on został uzdrowiony, niech wam wszystkim i wszystkiemu ludowi Izraelskiemu wiadomem będzie, że przez Imię Pana naszego Jezusa Chrystusa Nazareńskiego, któregoście wy ukrzyżowali, którego Bóg wzbudził od umarłych, że przez Niego ten stoi zdrowy przed wami. Ten (Chrystus) jest kamień, który, odrzucony od was budujących stał się głową węgła: i niema w żadnym innym zbawienia. Bo nie dano ludziom pod niebem innego imienia, w którembyśmy mieli być zbawieni.

(4) **Gradual** (Ps. 105, 47). Wybaw nas, Panie, Boże nasz, a zgromadź nas z pomiędzy narodów, abyśmy wyznawali Imieniowi Twemu i chlubili

się w chwale Twojej. ℣. (Izaj. 63, 16) Tyś, Panie, Ojcem naszym i Odkupicielem naszym: od wieków (wieczne) Imię Twoje.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 144, 1) Chwałę Pańską opowiadać będą usta moje i wszelkie ciało (każdy człowiek) będzie błogosławić Jego święte Imię. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (2, 21). Onego czasu, gdy nadszedł dzień ósmy, jak obrzezano Dzieciątko, nazwano Imię Jego Jezus, które było nazwane od Anioła pierwej niźli się w żywocie poczęło. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 85, 12, 5). Wyznawać będę Tobie, Panie, Boże mój, ze wszystkiego serca mojego: a imię Twoje wysławiać będę na wieki. Boś Ty, Panie, słodki i cichy, a wielce miłosierny dla wszystkich, którzy Cię wzywają. Alleluja.

(8) **Sekreta.** Najłaskawszy Boże, prosimy Cię, niech Twe błogosławieństwo, którem ożywiasz wszelkie stworzenie, poświęci tę tu naszą ofiarę, którą Ci na chwałę imienia Syna Twojego Pana naszego Jezusa Chrystusa składamy; aby się podobała Twemu Majestatowi jako ofiara pochwalna, a nam pomogła do zbawienia. Przez tegoż Pana...

(9) **Prefacja** tylko z Bożego Narodzenia str. 132.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 85, 9—10). Wszystkie narody, jakieś tylko stworzył, przyjdą i pokłon oddadzą Tobie, Panie, i rozsławiać będą Imię Twoje: albowiem Tyś jest wielki i czyniący dziwy: Ty sam Bogiem jesteś. Alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Wszechmogący wieczny Boże, któryś nas stworzył i odkupił: wejrzyj miłosiernie na śluby nasze, i racz przyjąć łaskawie i dobrowolnie Boską Ofiarę zbawienia, na chwałę imienia Syna Twojego, Pana naszego

Jezusa Chrystusa, złożoną Majestatowi Twojemu: niech za łaską Twoją, rozlaną w nas przez imię Jezusowe, które jest znamieniem wiecznego przeznaczenia, cieszymy się z zapisania imion naszych w niebiesiech. Przez tegoż Pana.

Dnia 6 stycznia.

Objawienia Pańskiego (Trzech Króli)

I klasy. Barwa biała. Kościół stacyjny u ś. Piotra.

Myśli przewodnie: Uroczyste święto dzisiejsze jest dopełnieniem świąt Bożego Narodzenia. Boże Narodzenie jest więcej świętem rodzinnem, a dzisiejsze zaś jest świętem światowego znaczenia, jest dniem podobnym do Zesłania Ducha św. Kościół zajmuje się dzisiaj nietyle małym Jezusem, leżącym na sianie w żłóbku, jak raczej objawieniem się Boga-Człowieka i Chrystusa-Króla świata. Trzy takie objawienia Chrystusa wspomina dzisiejsza liturgja: Pierwsze Mędrcom ze Wschodu. Ci Mędrcy ze Wschodu to przedstawiciele świata pogańskiego. Oni są jako przewodnicy na czele pogan, idących do Chrystusa, (stąd dziś święto misyjne, myśl o nawracaniu pogan). Drugie ukazanie się Chrystusa jako Boga miało miejsce nad Jordanem przy Chrzcie. Tam głos Boga Ojca zaświadczył: „Tyś jest Syn mój miły, w Tobie upodobałem sobie" (Łuk. 3, 22). Trzecie ukazanie się Chrystusa jako Boga to Jego pierwszy cud w Kanie, gdzie przemienił wodę w wino.

Ewangelja dzisiejsza mówi tylko o pokłonie Mędrców. Dawniej czytano jeszcze w tym dniu wyjątek o chrzcie Chrystusa i Jego pierwszym cudzie w Kanie. Były to bowiem „objawienia się" Chrystusa.

(1) **Introit** (Malach. 3, 1). Oto nadchodzi Władca, Pan, a królestwo w ręku Jego i potęga i panowanie. (Ps. 71, 1) Boże, daj sąd (władzę sądzenia) Twój Królowi: a sprawiedliwość Twoją Synowi królewskiemu. ℣. Chwała Ojcu.

(2) **Kolekta.** Boże, któryś w dniu dzisiejszym Jednorodzonego Syna Swego przez ukazanie się gwiazdy narodom objawił: spraw miłosiernie, abyśmy, poznawszy Cię przez wiarę, byli dopro-

wadzeni do szczęścia oglądania Majestatu Twego w niebie. Przez tegoż Pana naszego.

W poetycznych zwrotach proroka Izajasza jest przepowiedziane nawiedzenie Jerozolimy przez pogan. Jerozolima to Kościół, oblubienica Króla wiecznego, — mędrcy to poganie, — i my także. Do nas się odnoszą wezwania Proroka.

(3) Lekcja z Izajasza Proroka (60, 1—6). Wstań, oświeć się, Jeruzalem: bo przyszła światłość twoja, a sława Pańska weszła nad tobą. Bo oto ciemności okryją ziemię i mrok narody: ale nad tobą wznijdzie Pan, a sława Jego nad tobą widziana będzie. I będą chodzić narody w światłości twojej, a królowie w jasności wejścia Twego. Podnieś w około oczy twoje, a oglądaj: ci wszyscy zgromadzili się, przyszli do ciebie: synowie twoi zdaleka przyjdą, a córki twoje z boku powstaną. Tedy oglądasz, i opływać będziesz: zadziwi się i rozszerzy się serce twoje, gdy się obróci ku tobie zgraja morska, moc pogan przyjdzie do ciebie. Wielbłądy (w wielkiej liczbie) okryją cię, wielbłądy prędkie z Madian i Efa: wszyscy z Saby przyjdą, złoto i kadzidło przynosząc, a chwałę Panu opowiadając.

(4) Gradual (Izaj. 60, 6, 1). Wszyscy z Saby przyjdą, złoto i kadzidło przynosząc, a chwałę Panu opowiadając. ℣. Wstań, oświeć się, Jeruzalem: bo sława Pańska weszła nad Tobą.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, Alleluja. ℣. (Mat. 2, 2). Widzieliśmy gwiazdę Jego na wschód słońca: i przyjechaliśmy z darami pokłonić się Panu. Alleluja.

(6) Ewangelja według św. Mateusza (2, 1—12). Gdy się tedy narodził Jezus w Betlejem Judzkiem, we dni Heroda króla, oto Mędrcy ze Wschodu przybyli do Jerozolimy, mówiąc: Gdzie jest, który się narodził Król Żydowski? Albowiem widzieliśmy gwiazdę jego na wschodzie i przyjechaliśmy

pokłonić się jemu. A usłyszawszy Król Herod zatrwożył się i cała Jerozolima z nim. I zebrawszy wszystkich przedniejszych kapłanów i doktorów ludu, dowiadywał się od nich, gdzie się miał Chrystus narodzić. A oni mu rzekli: W Betlejem Judzkiem. Bo tak jest napisane przez proroka. I ty Betlejem, ziemio Judzka, z żadnej miary, nie jesteś najpodlejsze między książęty Judzkimi; albowiem z ciebie wynijdzie wódz, któryby rządził lud mój Izraelski. Wtedy Herod wezwawszy potajemnie Mędrców, pilnie się wywiadywał od nich czasu gwiazdy, która się im ukazała. I posławszy ich do Betlejem, rzekł: Idźcie a wywiadujcie się pilnie o dzieciątku: a gdy znajdziecie, oznajmijcie mi, abym i ja przyjechawszy pokłonił się jemu. Którzy wysłuchawszy króla, odjechali. A oto gwiazda, którą byli widzieli na Wschodzie, szła przed nimi, aż przyszedłszy stanęła nad miejscem, gdzie było dziecię. A ujrzawszy gwiazdę, uradowali się radością bardzo wielką. I wszedłszy w dom, znaleźli dziecię z Marją matką jego, i upadłszy pokłonili się jemu; a otworzywszy skarby swe, ofiarowali mu dary, złoto, kadzidło i mirrę. A wziąwszy odpowiedź we śnie, aby się nie wracali do Heroda, inną drogą wrócili się do krainy swojej. Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 71, 10—11). Królowie Tarsu i wyspy ofiarują dary: królowie arabscy i sabejscy przyniosą upominki. I będą Mu się kłaniać wszyscy królowie ziemi: wszystkie narody służyć Mu będą.

(8) **Sekreta.** Wejrzyj łaskawie, prosimy Cię, Panie, na dary Kościoła Twego; już nie składa Ci on w darze złota, kadzidła i mirry, lecz to, co dary owe oznaczały, (czyli) Jezusa Chrystusa, Syna Twojego, Pana naszego, który się za nas ofiaruje i nam na pokarm się daje. Który z Tobą żyje i króluje...

(9) **Prefacja na Trzech Króli.** Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny. Albowiem Jednorodzony Syn Twój, ukazując się w naszej śmiertelnej naturze, ożywił nas nowem światłem nieśmiertelności Swej. A przeto z Aniołami i Archaniołami, z Trony i Panowaniami, oraz ze wszystkiemi hufcami niebieskiego wojska, hymn chwały Twojej śpiewamy, bez końca mówiąc: Święty, Święty, Święty i t. d.

Zmiana w Kanonie na str. 82.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 2, 2). Widzieliśmy gwiazdę Jego na wschodzie i przyjechaliśmy z darami pokłonić się Panu.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy tajemnicę, którą uroczyście obchodzimy, czystem sercem i jasnym umysłem pojmować mogli. Przez Pana naszego...

Św. Rodziny Jezusa, Marji, Józefa.

(Niedziela wśród oktawy Trzech Króli).

Zdw. w. dupl. majus. Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dzisiejsze święto stawia za wzór Najśw. Rodzinę z Nazaretu, nietylko dla poszczególnych rodzin, ale dla gmin, parafij i całego Kościoła. Miłość, zgoda, duch Boży, spokój, pracowitość mają być w każdym domu chrześcijańskim, a wtedy będzie tam także dom Boży.

(1) **Introit** (Przyp. 23, 24—25). Raduje się bardzo Ojciec Sprawiedliwego; niech się weseli Ojciec twój i Matka twoja, i niech się raduje, która cię zrodziła. (Ps. 83, 2—3) Jak miłe przybytki Twoje, Panie zastępów! * Dusza moja ustaje z tęsknoty za domem Bożym. ℣. Chwała Ojcu.

(2) **Kolekta.** Panie, Jezu Chryste, któryś przez posłuszeństwo Marji i Józefowi, życie rodzinne dziwnemi cnotami uświęcił; spraw za przyczyną Marji i Józefa, abyśmy przykład z Twej św. Rodziny brali, i z nią w wiecznej szczęśliwości razem przebywać mogli. Który żyjesz i królujesz z Bogiem Ojcem...

(2 a) Druga kolekta: wspomnienie 1-szej niedzieli po Trzech Królach:

Otocz, prosimy Cię, Panie, miłością ojcowską ofiarę pochwalną ludu żebrzącego, aby zrozumiał, co ma czynić, a miał dość siły do wypełnienia tego, co zrozumiał. Przez Pana...

(2 b) Trzecia kolekta z Objaw. Pańskiego str. 149.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Kolosan (3, 12—17). Bracia! Przyobleczcież się tedy, jako wybrani Boży, święci i umiłowani, w litość serdeczną, w dobrotliwość, w pokorę, w cichość, cierpliwość: jedni drugich znosząc i przebaczając sobie, jeśli kto ma skargę przeciw komu: jako Pan przebaczył wam, tak i wy. A na to wszystko obleczcie miłość, która jest związką doskonałości. A pokój Chrystusów niechaj panuje w sercach waszych, do którego też wezwani jesteście w jednem ciele: a wdzięczni bądźcie. Słowo Chrystusowe niechaj mieszka w was pełne, abyście z wszelką mądrością jedni drugich nauczali i krzepili przez psalmy i hymny, i pieśni duchowne, wdzięcznie śpiewając w sercach waszych Bogu. Wszystko cokolwiek czynicie w słowie lub uczynku, wszystko czyńcie w imię Pana Jezusa Chrystusa, dziękując przezeń Bogu Ojcu.

(4) **Gradual** (Ps. 26, 4). O jedno proszę Pana, tego szukać będę, bym mieszkał w domu Pańskim po wszystkie dni życia mego. ℣. (Ps. 83, 5) Błogosławieni, którzy przebywają w domu Twym, Panie: na wieki wieków chwalić Cię będą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Izaj. 45, 15). Zaprawdę, Tyś jest Król skryty, Bóg Izraelów, Zbawiciel! Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (2, 42—52).** Gdy Jezus miał lat dwanaście, gdy Rodzice Jego poszli do Jeruzalem (na Wielkanoc) według zwyczaju dnia świętego, i kiedy wypełniwszy dni, powracali, zostało Dziecię Jezus w Jeruzalem, a nie obaczyli rodzice Jego. A mniemając, że on był w towarzystwie, uszli dzień drogi i szukali go między krewnymi i znajomymi. A nie znalazłszy wrócili do Jeruzalem, szukając Go. I po trzech dniach znaleźli Go w kościele, siedzącego w pośrodku doktorów, słuchającego i pytającego ich. A zdumiewali się wszyscy, którzy Go słuchali, rozumowi i odpowiedziom Jego. A ujrzawszy dziwili się. I rzekła do Niego Matka Jego: Synu, cóżeś nam tak uczynił. Oto ojciec Twój i ja, żałośni szukaliśmy Cię. I rzekł do nich: Cóż jest, żeście mnie szukali? nie wiedzieliście, że w tych rzeczach, które są Ojca mojego, potrzeba abym był? A oni nie zrozumieli słowa, które im powiedział. I poszedł z nimi i przyszedł do Nazaretu: a był im poddany. A matka Jego wszystkie te słowa zachowywała w sercu swojem. A Jezus pomnażał się w mądrości i w latach, i w łasce u Boga i u ludzi. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Łuk. 2, 22). Przynieśli Jezusa do Jeruzalem rodzice Jego, aby Go stawili Panu.

(8) **Sekreta** (modlitwa nad darami). Panie, składamy Ci ofiarę przebłagalną i prosimy w pokorze, abyś rodziny nasze za przyczyną Bogarodzicy Dziewicy i św. Józefa, utwierdził w pokoju i Twej łasce. Przez tegoż Pana naszego.

(8 a) Druga z niedzieli 1-szej po Trzech Królach:

Ofiara ta, którą Ci składamy, Panie, niech nas zawsze ożywia i wzmacnia. (Przez Pana...).

(8 b) Trzecia z Objawienia Pańskiego str. 151.

(9) **Prefacja** Objaw. str. 152; zmiana w Kanonie str. 82.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 2, 51). Zstąpił Jezus z nimi i przyszedł do Nazaretu, a był im poddany.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie Jezu, Ty nas posilasz niebieskim chlebem, spraw, abyśmy zawsze naśladowali przykład Twej świętej Rodziny, a przez to, w godzinę śmierci spotykając się z chwalebną Dziewicą, Matką Twoją i świętym Józefem, zasłużyli na wejście do przybytków wiecznych. Który żyjesz.

(11 b) Trzecia z Objaw. Pańskiego str. 152.

Pokornie Cię, prosimy, wszechmogący Boże, dozwól tym, których Twymi Sakramentami posilasz, służyć Tobie w nienagannem postępowaniu.

(11 b) Trzecia z Objawienia Pańskiego str. 152.

Dnia 13 stycznia.

Oktawa Objawienia Pańskiego.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: Cośmy w samą uroczystość rozważali, to dziś jeszcze raz przypominamy sobie. Ewangelja tej mszy zwraca naszą uwagę na drugie objawienie się Chrystusa jako Boga: oto chrzest jego w rzece Jordanie i świadectwo Ojca Niebieskiego: „Ten jest Syn mój miły", i świadectwo św. Jana: „iż ten jest Syn Boży".

Msza jak w samą uroczystość str. 149, gdzie są 1, 3, 4, 5, 7, 9, 10 wyjąwszy następujące:

(2) **Kolekta.** Boże, którego Jednorodzony (Syn) w naturze naszego ciała się ukazał: my wiemy, że On jest nam podobny zewnętrznie, spraw, prosimy, abyśmy przez Niego wewnętrznie się odnowili: Który z Tobą...

(6) **Ewangelja** według św. Jana (1, 29—34). Onego czasu ujrzał Jan Jezusa, idącego do siebie,

i rzekł: Oto Baranek Boży, oto który gładzi grzechy świata. Ten jest, o którym powiadałem: Idzie za mną mąż, który stał się przedemną: bo On pierwej był niźli ja. A ja Go nie znałem, ale żeby był objawiony w Izraelu, nato ja przyszedłem, chrzcząc wodą. I dał Jan świadectwo (dalej) mówiąc: żem widział Ducha zstępującego z nieba jak gołębicę, i został na Nim. A jam Go nie znał: ale ten, który posłał mnie chrzcić wodą, on mi powiedział: Na kogo ujrzysz zstępującego i na nim zostającego Ducha, Ten jest, który chrzci Duchem Świętym. A ja widziałem i dałem świadectwo, że on jest Synem Bożym. — Kredo.

(8) **Sekreta.** Ofiary składamy Ci, Panie, na pamiątkę zjawienia się na ziemi narodzonego Syna Twego, i kornie błagamy, aby On, jako jest sprawcą naszych darów, tak był łaskawym dla nas i owe dary przyjął, Jezus Chrystus, Który z Tobą żyje...

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niebieskiem światłem, prosimy, Panie, zawsze i wszędzie nas uprzedzaj (oświecaj): abyśmy tajemnicę (mysterjum), w której według woli Twej braliśmy udział, czystem wejrzeniem oglądali a godnem sercem przyjmowali. Przez Pana naszego...

Z oktawą Trzech Króli (zawsze 13-go stycznia) kończy się właściwy okres świąt Bożego Narodzenia, a następuje czas poświąteczny, który — zależnie od wczesnej czy późnej Wielkanocy — obejmuje 2 albo 6 niedziel. Niema już świątecznej barwy białej jak dotąd, lecz zielony widzimy ornat przy Mszy św. niedzielnej. To samo jest we wszystkie niedziele po Zesłaniu Ducha św.

Niedziele te (2—6-ta) o tyle nawiązują do Bożego Narodzenia, że zajmują się Chrystusem, ale już nauczającym, zakładającym Swe Królestwo. To Królestwo się rozszerza, (o tem ewangelje). A Król-Chrystus w tem królestwie odbiera hołd i cześć (por. introity, graduały), zaś poddani niebieskiego Króla muszą się stosować do pewnych praw. Najważniejszem prawem tu jest miłość Boga i bliźniego (czytać uważnie lekcje z tych niedziel).

Druga Niedziela po Trzech Królach.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Dzisiejsza Msza św. mówi o pierwszym cudzie w Kanie — jest to trzecie objawienie Pana, które było przedmiotem obchodów w samą uroczystość Trzech Króli. Gody małżeńskie w Kanie, to symbol i obraz działalności zbawczej Chrystusa w Kościele — w liturgji. We Mszy św. również gody sprawia nam Chrystus, daje nam Ciało swoje. Dokonuje także zaślubin z duszami, bo odkupienie świata niczem nie jest jak tylko złączeniem ludzkości z Bogiem. Chrystus raz to uczynił, ale we Mszy św. ponawia te zaślubiny i nas na nie zaprasza. Gośćmi jesteśmy wedle opisu św. Pawła (lekcja dzisiejsza).

(1) **Introit** (Ps. 65, 4). Wszystka ziemia niechaj Ci się kłania, o Boże, i niechaj psalm śpiewa Imieniowi Twemu, o Najwyższy. (Ps. 65, 1—2) Wykrzykujcie Bogu wszystkie ziemie, śpiewajcie pieśń Imieniowi Jego: * sławcie głośno chwałę Jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, który niebem i ziemią rządzisz, wysłuchaj łaskawie modły ludu Twego i racz czasy nasze pokojem Twoim obdarzyć. Przez Pana naszego.

(2 a) Druga o NMP. str. 143; (2 b) trzecia przeciw prześladowcom Kościoła, albo za Papieża tamże.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Rzymian (12, 6—16). Bracia! Mamy dary, i to wedle użyczonej każdemu łaski różne; kto ma proroctwo, niech go używa według prawidła wiary: kto ma urząd, niech trwa w urzędowaniu: kto uczy, w nauczaniu: kto napomina w napominaniu: kto rozdaje, niech to czyni w prostocie: kto jest przełożonym, niech będzie pilnym: kto pełni uczynki miłosierdzia, niechaj je pełni z weselem. Miłość wasza niech będzie bez obłudy: brzydźcie się złem, a kochajcie się w dobrem. Miłujcie się nawzajem miłością braterską: w poważaniu wzajemnem jedni drugich uprzedzajcie. W gorliwości nie stygnijcie:

duchem gorejcie: służcie Panu. W nadziei bądźcie weseli, w ucisku cierpliwi, w modlitwie wytrwali. Na potrzeby świętych udzielajcie: gościnności pilnujcie. Błogosławcie tym, którzy was prześladują: błogosławcie, a nie przeklinajcie. Weselcie się z wesołymi: płaczcie z płaczącymi. Bądźcie między sobą jednomyślni: nie pnijcie się wysoko, ale się z pokornymi zgadzajcie.

(4) **Graduał** (Ps. 106, 20—21). Posłał Pan Słowo (Chrystusa) Swoje, a uzdrowił ich: i od zagłady zachował ich. V. Niechajże wysławiają Pana za miłosierdzie Jego: i za cuda Jego (uczynione) dla synów ludzkich.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 148, 2) Chwalcie Pana, wszyscy Aniołowie Jego: chwalcie Go, wszystkie zastępy niebieskie. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (2, 1—11). W on czas były gody małżeńskie w Kanie Galilejskiej; a była tam matka Jezusowa: Wezwany też był na gody i Jezus i uczniowie jego. A gdy zabrakło wina, rzekła matka Jezusowa do Niego: Wina nie mają. I rzekł jej Jezus: Co mnie i tobie, niewiasto? jeszcze nie przyszła moja godzina. Rzekła matka jego sługom: Cokolwiek wam powie, uczyńcie. A stało tam sześć stągwi kamiennych, *(przeznaczonych)* do oczyszczenia żydowskiego postanowionych, zawierających w sobie każda dwa albo trzy wiadra. Rzekł im Jezus: Napełnijcie stągwie wodą. I napełnili je aż do wierzchu. I rzekł im Jezus: Czerpajcie teraz, a zanieście gospodarzowi wesela. I zanieśli. A gdy skosztował gospodarz wesela wody, która się stała winem, a nie wiedział, skądby było, lecz słudzy wiedzieli, którzy wodę czerpali, zawołał gospodarz wesela oblubieńca i rzekł mu: Każdy człowiek najpierw stawia wino dobre: a gdy sobie podpiją, wtedy podlejsze. A ty dobre wino zachowałeś aż

do tego czasu? Ten pierwszy cud uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej i objawił chwałę i uwierzyli weń uczniowie jego. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 65, 1-2, 16). Wykrzykujcie Bogu wszystkie ziemie: śpiewajcie pieśń Imieniowi Jego: chodźcie i słuchajcie, wszyscy, którzy się boicie Boga, a opowiem wam, jak wielkie rzeczy uczynił mi Pan, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Uświęć, Panie, złożone Ci dary, i racz nas od zmaz grzechowych oczyścić. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Druga i trzecia sekreta jak na str. 144.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 2, 7—11). Pan mówi: Napełnijcie stągwie wodą i donieście gospodarzowi wesela. Gdy gospodarz wesela skosztował wody, która się stała winem, rzekł oblubieńcowi: Zachowałeś dobre wino aż do tego czasu. Ten to pierwszy cud uczynił Jezus wobec uczniów swoich.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pomnóż, prosimy Cię, Panie, działanie łaski Twej w nas, abyśmy Boskiemi Sakramentami zasileni, godnymi się stali obietnic Twoich. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji, jak na str. 144—145.

Trzecia Niedziela po Trzech Królach.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Niedziele po Trzech Królach rozwijają trzy prawdy: a) rozszerzanie się nazewnątrz Królestwa Bożego, b) nawoływanie do uwielbiania i adoracji Boga-Króla, i c) wzywanie do miłości bliźniego. Na tem stoi królestwo Boże na ziemi.

Dzisiejsza Msza św. wysuwa na pierwszy plan prawdę: Grzesznicy (trędowaci) i poganie mają również należeć do królestwa mesjańskiego. Tylko lekcja porusza sprawy czysto moralne, napomina do miłości. Psalmy śpiewane w czasie dzisiejszej Mszy św. są pieniem uwielbienia i adoracji. One powtarzają się także w następnych niedzielach.

(1) **Introit** (Ps. 96, 7—8). Wszyscy Aniołowie oddajcie pokłon Bogu: słyszy to Syjon (Kościół) i raduje się: i weselą się córki judzkie. (Ps. 96, 1) Pan jest królem! niech się raduje ziemia: * niech się weselą wyspy mnogie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, wejrzyj łaskawie na słabość naszą: a dla obrony naszej podnieś prawicę Majestatu Twego. Przez Pana naszego...

(2 a) Druga o NMP. str. 143; (2 b) trzecia przeciw prześladowcom Kościoła, albo za Papieża tamże.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Rzymian** (12, 16—21). Bracia! Za mądrych sami siebie nie miejcie. Nikomu złem za złe nie oddawajcie: a co dobre, starajcie się czynić nietylko przed Bogiem ale i przed wszystkimi ludźmi. Jeśli można, o ile od was to zależy, ze wszystkimi ludźmi pokój chowajcie. Sami sobie, najmilsi, sprawiedliwości nie wymierzajcie, ale pozostawcie to gniewowi Bożemu, bo napisano jest: Moja jest pomsta, Ja oddam, mówi Pan. — Raczej: jeśli nieprzyjaciel twój łaknie, nakarm go, jeśli pragnie, napój go; bo to czyniąc, nagarniesz żaru na głowę jego. Nie daj się zwyciężyć złemu, ale złe dobrem zwyciężaj.

(4) **Graduał** (Ps. 101, 16—17). Ulękną się poganie Imienia Twego, Panie, i wszyscy królowie ziemi chwały Twojej. ℣. Albowiem Pan odbuduje Syjon (Kościół): i objawi się w Majestacie Swym.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 96, 1) Pan jest Królem! niech się raduje ziemia: niech się weselą wyspy mnogie. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (8, 1—13). Onego czasu, gdy zstąpił Jezus z góry, szły za nim wielkie rzesze. A oto trędowaty przyszedłszy, pokłonił się mu, mówiąc: Panie, jeżeli chcesz, możesz mnie oczyścić. I wyciągnąwszy Jezus rękę, do-

tknął się go, mówiąc: Chcę, bądź oczyszczony. I zaraz został oczyszczony trąd jego. I rzekł Mu Jezus: patrz, abyś nikomu nie powiadał, ale idź, ukaż się kapłanowi i ofiaruj dar, który przykazał Mojżesz na świadectwo im.

A gdy wszedł do Kafarnaum, przystąpił do niego setnik, prosząc go, i mówiąc: Panie, sługa mój leży w domu powietrzem ruszony, i ciężko trapiony jest: I rzekł mu Jezus: Ja przyjdę i uzdrowię go. I odpowiadając setnik rzekł: Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł pod dach mój: ale tylko powiedz słowo, a będzie uzdrowiony sługa mój. Bo i ja jestem człowiek pod władzą postawiony, mający pod sobą żołnierzy, i mówię temu: Idź, a idzie, a drugiemu: chodź, a przychodzi; a słudze mojemu: Czyń to, a czyni. A usłyszawszy Jezus zadziwił się i rzekł tym, którzy szli za nim. Zaprawdę, powiadam wam, nie znalazłem tak wielkiej wiary w Izraelu. A powiadam wam, że wielu ich ze wschodu słońca i zachodu przyjdzie, i usiędą z Abrahamem, Izaakiem i Jakóbem w królestwie niebieskiem. A synowie królestwa (zatwardziali Żydzi) będą wyrzuceni w ciemności zewnętrzne: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. I rzekł Jezus setnikowi: Idź, a jakoś uwierzył, niech ci się stanie: I uzdrowiony został sługa onej godziny. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 117, 16—17). Prawica Pańska dokonała czynów wielkich: prawica Pańska wywyższyła mnie: nie umrę, a będę żył: i opowiadać będę sprawy Pańskie.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, niech ta żertwa oczyści nas z przewinień, a ciało i dusze sług Twoich niech uświęci do godnego sprawowania ofiary. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta jak na str. 144.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Łuk. 4, 22). Dziwili się wszyscy słowom, co pochodziły z ust Boga.

(11) Modlitwa po Komunji. Użyczyłeś nam, Panie, łaski uczestniczenia w tak wzniosłych tajemnicach: spraw tedy, byśmy się stali prawdziwie godnymi ich skutków. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji, jak na str. 144—145.

Modlitwy okresowe

na czas od 2 lutego do Popielca.

W zwykle niedziele i dni (w których nie wspomina się ani nie przypada żadne święto zdwojone — duplex) jako drugie i trzecie modlitwy bierze się następujące:

(2 a) Druga kolekta: o wstawiennictwo Świętych.

Od wszelkich niebezpieczeństw duszy i ciała, broń nas, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i chwalebnej Boga Rodzicielki Marji, zawsze Dziewicy, jak i błogosławionego Józefa, i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, błogosławionego N... (patrona kościoła) i wszystkich świętych, udziel nam miłościwie pomyślności i pokoju, aby Kościół Twój, pokonawszy wszelkie przeciwności i błędy, mógł Ci służyć w bezpiecznej wolności. Przez tegoż Pana...

(2 b) Trzecia dowolna.

(3 a) Druga sekreta: o wstawiennictwo Świętych.

Wysłuchaj nas, Boże, Zbawco nasz: a przez moc tego Sakramentu strzeż nas od wszystkich nieprzyjaciół duszy i ciała, i udziel (nam) łaski w tem życiu, a chwały w przyszłem. Przez Pana.

(3 b) Trzecia dowolna.

(11 a) **Druga po Komunji:** o wstawiennictwo Świętych.

Niech ofiarowany Ci dar boskiego Sakramentu oczyści nas i wzmocni, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i przechwalebnej Dziewicy, Bożej Rodzicielki, jak i błogosławionego Józefa i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, oraz błogosławionego N. (patrona kościoła) i wszystkich Świętych, niech nam wyjedna odpuszczenie wszystkich grzechów i chroni od wszelkich przeciwności. (Przez Pana).

(11 b) Trzecia dowolna.

Czwarta Niedziela po Trzech Królach.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Królestwo Chrystusowe na ziemi czyli Kościół znajduje się czasem w niebezpieczeństwie. Na wzburzonych wodach świata pogańskiego kołysze się łódka Piotrowa płynie mimo wiatry i nawałnice. My sami jesteśmy w ustawicznej walce: zdaje się nam, że Chrystus o nas zapomniał. A przecież On jest blisko. Kto nam zaszkodzi?

(1) **Introit** (Ps. 96, 7—8). Wszyscy Aniołowie oddajcie pokłon Bogu: słyszy to Syjon (Kościół) i raduje się: i weselą się córki judzkie. (Ps. 96, 1) Pan jest królem! niech się raduje ziemia: * niech się weselą wyspy mnogie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, który wiesz, że z powodu ułomności natury ludzkiej nie możemy wytrwać wśród tylu niebezpieczeństw: daj nam zdrowie (moc) duszy i ciała, abyśmy z pomocą Twoją znieśli to, co za grzechy nasze cierpimy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta na str. 143; jeśli zaś ta niedziela (4-ta) po 2 lutego przypadnie, wtedy druga i trzecia na str. 162.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Rzymian (13, 8—10). Bracia! Nie bądźcie nikomu nic winni, jedno abyście się nawzajem miłowali: bo kto miłuje

bliźniego, zakon wypełnił. Przykazania bowiem: Nie cudzołóż: Nie zabijaj: Nie kradnij: Nie mów fałszywego świadectwa: Nie pożądaj: i wszelkie inne, zawierają się w tem jednem przykazaniu: Miłuj bliźniego swego, jak siebie samego. Miłość bliźniego złego nie wyrządza: wypełnieniem tedy zakonu jest miłość.

(4) **Graduał** (Ps. 101, 16—17). Ulękną się poganie Imienia Twego, Panie, i wszyscy królowie ziemi chwały Twojej. ℣. Albowiem Pan odbuduje Syjon (Kościół): i objawi się w Majestacie Swym.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 96, 1) Pan jest Królem! niech się raduje ziemia: niech się weselą wyspy mnogie. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (8, 23-27). W on czas wstąpił Jezus w łódkę, weszli za nim uczniowie jego. A oto burza wielka powstała na morzu, tak iż się łódka falami okrywała: a On spał. I przystąpili do niego uczniowie jego, i obudzili go, mówiąc: Panie, zachowaj nas, giniemy. I rzekł im Jezus: Czemu bojaźliwi jesteście, małej wiary? Tedy wstawszy, rozkazał wiatrom i morzu i stało się uciszenie wielkie. A ludzie zdumieli się, mówiąc: Któż jest ten, że mu wiatry i morze są posłuszne? — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 117, 16—17). Prawica Pańska dokonała czynów wielkich: prawica Pańska wywyższyła mnie: nie umrę, a będę żył: i opowiadać będę sprawy Pańskie.

(8) **Sekreta.** Dozwól, prosimy, Wszechmogący Boże, aby dar tej ofiary Tobie składanej oczyścił ułomność naszą od wszelkiego złego i wzmacniał nas zawsze. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta na str. 144; jeżeli zaś ta niedziela (4-ta) przypadnie po 2 lutego, wtedy druga i trzecia na str. 162.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Łuk. 4, 22). Dziwili się wszyscy słowom, co pochodziły z ust Bożych.

(11) Modlitwa po Komunji. Niechaj dary Twoje, Boże, oddalą nas od rozkoszy ziemskich i wzmocnią pokarmem niebieskim. Przez Pana naszego.

Druga i trzecia po Komunji str. 144—145; jeżeli po 2 lutego, wtedy na str. 163.

Piąta Niedziela po Trzech Królach.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Po raz pierwszy w tym okresie staje przed nami tajemnica Przyjścia Chrystusa Pana. W lekcji mówi św. Paweł o „nowym człowieku", a potem wylicza szereg cnót, któremi odznaczać się powinien chrześcijanin, wśród tych największą i najważniejszą jest miłość, a z nią zawsze idzie w parze pokój Chrystusowy, (pax Christi). Przy końcu zachęca Apostoł do śpiewania psalmów i pieśni. Myśl o dokonaniu żniwa nasuwa uwagę o sądzie ostatecznym (ewangelja). Ale inną prawdę wyjaśnia nąm dzisiejsza liturgja: Kościół ma wrogów wewnętrznych, sam u siebie ma dobrych i złych ludzi. Jak to pogodzić, tłumaczy nam dzisiejsza ewangelja.

(1) Introit (Ps. 96, 7—8). Wszyscy Aniołowie oddajcie pokłon Bogu: słyszy to Syjon (Kościół) i raduje się: i weselą się córki Judzkie. (Ps. 96, 1) Pan jest królem! niech się raduje ziemia: * niech się weselą wyspy mnogie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Sług i służebnic Twoich strzeż, prosimy Cię, Panie, w miłosierdziu Twojem zawsze; a że opieramy się jedynie na nadziei łaski niebieskiej, racz otoczyć nas nieustanną opieką Twoją. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta str. 162.

(3) Lekcja z listu św. Pawła do Kolosan (3, 12—17). Bracia! Przyobleczcież się tedy, jako wybrani Boży, święci i umiłowani, w litość serdeczną, w dobrotliwość, w pokorę, w cichość, w cierpliwość: jedni drugich znosząc i przebaczając sobie, jeśli kto ma skargę przeciw komu: jako Pan

przebaczył wam, tak i wy. A na to wszystko obleczcie miłość, która jest związką doskonałości. A pokój Chrystusowy niechaj panuje w sercach waszych, do którego też wezwani jesteście w jednem ciele: a wdzięczni bądźcie. Słowo Chrystusowe niechaj mieszka w was pełne, abyście z wszelką mądrością jedni drugich nauczali i krzepili przez psalmy, i hymny, i pieśni duchowne, wdzięcznie śpiewając w sercach waszych Bogu. Wszystko, cokolwiek czynicie w słowie lub uczynku, wszystko czyńcie w imię Pana Jezusa Chrystusa, dziękując przezeń Bogu Ojcu.

(4) **Gradual** (Ps. 101, 16—17). Ulękną się poganie Imienia Twego, Panie, i wszyscy królowie ziemi chwały Twojej. ℣. Albowiem Pan odbuduje Syjon (Kościół): i objawi się w Majestacie Swym.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 96, 1) Pan jest Królem! niech się raduje ziemia: niech się weselą wyspy mnogie. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (13, 24-30). W on czas powiedział Jezus rzeszom tę przypowieść: Podobne jest królestwo niebieskie człowiekowi, który posiał dobre nasienie na roli swojej. A gdy ludzie spali, przyszedł nieprzyjaciel jego i nasiał kąkolu między pszenicą i odszedł. A gdy urosła trawa i owoc uczyniła, tedy się pokazał i kąkol. A przystąpiwszy słudzy gospodarscy, rzekli mu: Panie, czyś nie posiał dobrego nasienia na roli Twojej? Skąd tedy kąkol ma? I rzekł im: Nieprzyjazny człowiek to uczynił. A słudzy rzekli mu: Chcesz, pójdziemy i zbierzemy go? I rzekł: Nie, byście snać zbierająć kąkol, nie wykorzenili razem z nim i pszenicy. Dopuśćcie obojgu róść aż do żniwa, a czasu żniwa rzekę żeńcom: Zbierzcie pierwej kąkol, a zwiążcie go w snopki ku spaleniu: a pszenicę zgromadźcie do gumna mojego. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 117, 16—17). Prawica Pańska dokonała czynów wielkich: prawica Pańska wywyższyła mnie: nie umrę, a będę żył: i opowiadać będę sprawy Pańskie.

(8) **Sekreta** (modlitwa nad darami). Składamy Ci, Panie, ofiary przebłagalne, abyś i winy nasze łaskawie nam odpuścił i niestałemi sercami naszemi kierował. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta str. 162.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 4, 22). Dziwili się wszyscy słowom, co pochodziły z ust Bożych.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy uzyskali zbawienie wieczne, któregośmy w tym sakramencie zadatek otrzymali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji na str. 163.

Szósta Niedziela po Trzech Królach.

Myśli przewodnie: Jeżeli Wielkanoc przypada późno, to wtedy ta niedziela jest obchodzona po Trzech Królach, bo zazwyczaj przenosi się ją na czas po Zesłaniu Ducha św. Główna nauka, jaką nam podaje, jest rozrost Królestwa Chrystusowego na ziemi. Ziarno gorczyczne, to Kościół, który — jak sam Chrystus — cicho, spokojnie, w ukryciu zaczął się rozwijać, rozrastać, aż potem opanował różne narody. Druga przypowieść o kwasie wskazuje na wielkie przemiany, których dokonał Kościół (chrześcijaństwo wśród narodów święta, niewolnictwo, kobieta, dziecko, życie rodzinne). Kościół ma siłę w sobie do rozrostu i powiększania się: są także w nim moce, które przemieniają świat zepsuty na lepszy.

(1) **Introit** (Ps. 96, 7—8). Wszyscy Aniołowie oddajcie pokłon Bogu: słyszy to Syjon (Kościół) i raduje się: i weselą się córki judzkie. (Ps. 96, 1) Pan jest królem! niech się raduje ziemia: * niech się weselą wyspy mnogie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy zawsze rozumnie myśląc sło-

wem i czynem wypełniali to, co Tobie się podoba. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta str. 162.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła do Tesaloniczan, (1, 2—10). Bracia! Dziękujemy Bogu zawsze za was wszystkich, ilekroć wspominamy was w modlitwach naszych, bezustannie pamiętając na to, co działa wiara wasza, jak czynną jest wasza miłość, i jak wytrwałą nadzieja wasza w Panu naszym Jezusie Chrystusie, przed Bogiem i Ojcem naszym: a wiemy też, umiłowani od Boga bracia, i o wybraniu waszem: gdyż opowiadaliśmy wam Ewangelję nietylko słowem, ale też z mocą, i z Duchem świętym, i z pełnością przekonania: i sami to wiecie, jakimi byliśmy między wami dla was. Wy też staliście się naśladowcami naszymi, i Pańskimi, przyjąwszy słowo śród wielu ucisków z weselem Ducha świętego: tak, iż staliście się wzorem dla wszystkich wierzących w Macedonji i Achai. Bo od was rozbrzmiało słowo Pańskie nietylko w Macedonji i w Achai, ale wszędy się rozeszła wiara wasza w Boga, tak, że nam nie trzeba o tem co mówić: gdyż oni sami opowiadają o nas, jakie znaleźliśmy przyjęcie, przybywszy do was; i jakoście się nawrócili do Boga od bałwanów, abyście służyli Bogu żywemu i prawdziwemu, i oczekiwali Syna Jego z niebios (którego on wzbudził z martwych) Jezusa, który nas wyrwał od gniewu przyszłego.

(4) **Graduał** (Ps. 101, 16—17). Ulękną się poganie Imienia Twego, Panie, i wszyscy królowie ziemi chwały Twojej. ℣. Albowiem Pan odbuduje Syjon (Kościół): i objawi się w Majestacie Swym.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 96, 1). Pan jest Królem! niech się raduje ziemia: niech się weselą wyspy mnogie. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (13, 31—35). Onego czasu mówił Jezus rzeszom to po-

dobieństwo: Podobne jest królestwo niebieskie ziarnu gorczycznemu, które wziąwszy człowiek posiał na roli swojej, które najmniejsze jest ze wszelkiego nasienia: ale kiedy urośnie, większe jest nad wszystkie jarzyny: i staje się drzewem, tak iż przychodzą ptaki niebieskie i mieszkają na gałązkach jego. Inne podobieństwo powiedział im: Podobne jest królestwo niebieskie do kwasu, który wziąwszy niewiasta zakryła we trzy miary mąki, aż wszystka skwaśniała. — To wszystko mówił Jezus do rzeszy w podobieństwach: a bez podobieństwa nie mówił im: aby się wypełniło, to, co jest rzeczone przez proroka, mówiącego: Otworzę usta moje w przypowieściach, będę wypowiadał skryte rzeczy od założenia świata. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 117, 16—17). Prawica Pańska dokonała czynów wielkich: prawica Pańska wywyższyła mnie: nie umrę, a będę żył: i opowiadać będę sprawy Pańskie.

(8) **Sekreta.** Niechaj ta ofiara, prosimy Cię, Boże, oczyści nas i odnowi, prowadzi nas i wspomaga. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 162.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 4, 22). Dziwili się wszyscy słowom, co pochodziły z ust Bożych.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni niebieskiemi słodkościami, prosimy Cię, Panie, dozwól nam zawsze ich pragnąć, przez nie bowiem prawdziwie żyjemy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji na str. 163.

Okres Wielkanocny

Przedpoście

Objaśnienia wstępne: W sobotę przed 70-tnicą kończy się okres Bożego Narodzenia, a zaczyna się nowy, okres wielkanocny, który składa się także z trzech części:

a) z czasu przedświątecznego (przygotowania, które się rozpada na: Przedpoście i Wielki Post),

b) z właściwego święta Wielkanocy i Zesłania Ducha świętego,

c) z czasu poświątecznego czyli niedziel po Zesłaniu Ducha św.

Niedziela 70-tnicy zaczyna dalsze przygotowanie do Wielkanocy, które się nazywa Przedpościem, a obejmuje jeszcze dwie następne niedziele (60-tnicy i 50-tnicy). Nazwy „70-tnica, 60-tnica i 50-tnica" stąd pochodzą, że w niektórych stronach (na Wschodzie) zaczynano post na 70, 60 lub 50 dni przed Wielkanocą.

Niedziele po Trzech Królach ukazywały nam Chrystusa nauczyciela, głoszącego nowe zasady moralne, których należy przestrzegać w Jego królestwie (w Kościele). Chrystus założył królestwo. To królestwo teraz gwałt cierpi, musi przejść przez próby. Oto teraz zaczyna się walka przeciw grzechowi, światu i ciału.

Zaczynamy pochód ku Wielkanocy, ku zmartwychwstaniu, ku wyswobodzeniu, ku zwyciężeniu w sobie złego, a zapanowaniu w nas Chrystusa. Dawniej w Rzymie katechumeni z 70-tnicą rozpoczynali przygotowanie do chrztu.

Ale czytania (lekcja, ewangelja) przygotowują nas do obchodu nowego czasu, liturgicznie najbogatszego. Dla duszy nastaje teraz prawdziwa wiosna, teraz czas zasiewu (ew. 60-tnicy), pójścia do winnicy na robotę (ew. 70-tnicy), zaczęcia walki i wystąpienia na placu wyścigowym (lekcja 70-tnicy). A na końcu tych przygotowań odsłania się poważny i przejrzysty obraz cierpiącego Zbawiciela. Lecz myśl o zmartwychwstaniu Jego nie opuszcza nas ani na chwilkę.

Chrystus zaś wzywa do winnicy — chodźmy i pracujmy z Nim, Chrystus rzuca ziarna nauki — przyjmijmy Jego słowa, by owoc w nas wydały, Chrystus idzie do Jerozolimy na mękę, — chodźmy za Nim i z Nim — aby umrzeć dla świata — a zmartwychwstać do nowego życia.

Niedziela Siedmdziesiątnicy.

II kl. Barwa fiol. Stacja u ś. Wawrzyńca za murami.

Myśli przewodnie: Modły i śpiewy dzisiejszej mszy pochodzą z czasów wędrówki ludów, gdy to dzikie hordy Langobardów najeżdżały okolice rzymskie. Wtedy urządzano procesje do bazylik, położonych za murami wiecznego miasta, i proszono Boga o zmiłowanie oraz o ratunek przed wrogami. Ale te narzekające modły brzmią również trafnie w ustach św. Wawrzyńca, męczennika i patrona katechumenów, którzy dzisiaj (w dawnych

wiekach) zaczynali swe przygotowania bliższe do chrztu w W. Sobotę. I dla nas te pienia, modły czy czytania są wezwaniem do pokuty, którą teraz zaczynamy.

Od 70-tnicy zaczyna się po części czas pokutny i poważny, który znamionują: barwa fioletowa szat liturgicznych, opuszczanie *Gloria* we Mszy św., a przedewszystkiem zamilknięcie wesołego *śpiewu Alleluja*, aż do W. Soboty.

(1) **Introit.** (Ps. 17, 5, 6, 7). Ogarnęły mnie udręki śmiertelne, boleści piekielne objęły mię; i w ucisku swoim wzywam Pana, a wysłuchą głosu mego z świątyni Swej. (Ps. 17, 2—3) Miłuję Cię, Panie, mocy moja: Pan mi twierdzą i ucieczką moją i wybawieniem mojem. ℣. Chwała Ojcu...

Odtąd (prócz świąt) aż do W. Czwartku nie mówi się *Gloria in excelsis.*

(2) **Kolekta.** Modły ludu Twego, prosimy Cię, Panie, łaskawie wysłuchaj: a choć dla grzechów naszych sprawiedliwie znosimy utrapienie, racz nas dla chwały Imienia Twego miłosiernie wybawić. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta, jeżeli 70-tnica przed 2 lutego, str. 143, jeżeli po tym dniu, to na str. 162.

W lekcji mamy: 1⁰ zachętę do walki, bo życie chrześcijanina jest bojowaniem z przeciwnikiem Boga i duszy; 2⁰ ostrzeżenie, że sam chrzest (katolicy z metryki) i samo uczęszczanie na nabożeństwa (fałszywa pobożność) nie wystarczą, trzeba koniecznie żyć po chrześcijańsku. Życie to podobne jest do biegu na wyścigach.

(3) **Lekcja** z I-go listu św. Pawła do Koryntjan (9, 24—27; 10, 1—5). Bracia! Wiecie, iż którzy biegną w zawody, choć wszyscy biegną, jeden tylko nagrodę dostaje. Tak bieżcie, abyście dostali. A każdy, kto o zakład w zapasy idzie, od wszystkiego się powściąga: a onić, aby zdobyli wieniec skazitelny, a my — nieskazitelny. Ja też biegnę, nie jakby naoślep: tak walczę na pięści, nie jakobym raził powietrze: ale gnębię ciało moje i w niewolę podbijam, abym snadź, gdy nauczam innych, sam nie został odrzucony. Wszak powinniście wie-

dzieć o tem, bracia, iż ojcowie nasi wszyscy pod obłokiem byli i wszyscy przez morze przeszli; i wszyscy pod Mojżeszem w obłoku i w morzu ochrzczeni zostali[1], i wszyscy jedli tenże pokarm duchowny, i wszyscy pili tenże napój duchowny (a pili z opoki duchownej, która im towarzyszyła, a opoką był Chrystus):* ale nie w wielu z nich Bóg podobał Sobie.

(4) **Gradual** (Ps. 9, 10—11; 19—20). Stał się (Bóg) pomocnikiem w potrzebach, w ucisku; będą ufać w Tobie, którzy Ciebie znają, bo nie opuszczasz, Panie, szukających Ciebie. Bo nie zawsze będzie zapomniany biedny; cierpliwość biednych nie pozostanie na wieki płonną. Powstań, Panie, by nie przemógł człowiek (zły).

Od 70-tnicy aż do W. Czwartku jest tak zwany Traktus. Do Popielca, jeżeli msza niedzielna w ciągu tygodnia się powtarza, opuszcza się traktus.

(5) **Traktus** (Ps. 129, 1—4). Z głębokości wołałem ku Tobie, Panie; Panie, wysłuchaj głosu mego. ℣. Niech się nachylają uszy Twoje na modlitwę sługi Twego. ℣. Jeżeli zważać będziesz na nieprawości, Panie: Panie, któż się ostoi? ℣. Ale u Ciebie jest zmiłowanie: przeto ufny w słowa zakonu Twego, ja czekam na Ciebie, o Panie.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (20, 1—16). Onego czasu: Mówił Jezus uczniom swoim to podobieństwo: Podobne jest królestwo niebieskie człowiekowi gospodarzowi, który wyszedł bardzo rano najmować robotników do winnicy swojej. A uczyniwszy umowę z robotnikami po groszu za dzień, posłał ich do winnicy swojej. I wyszedłszy około trzeciej godziny, ujrzał drugich stojących na rynku próżnujących. I rzekł im: Idźcie i wy do winnicy mojej, a co będzie sprawiedliwem, dam

---

[1]) Morze Czerwone, które Żydzi przeszli, było figurą chrztu świętego.

wam. A oni poszli. I znowu wyszedł około szóstej i dziewiątej godziny i tak samo uczynił. A około jedenastej wyszedł, i znalazł innych stojących, i rzekł im: Co tu stoicie cały dzień próżnujący? Rzekli mu: Iż nas nikt nie najął. Rzekł im: Idźcie i wy do winnicy mojej. A gdy wieczór przyszedł, rzekł Pan winnicy rządcy swemu: Zawołaj robotników i oddaj im zapłatę począwszy od ostatniego aż do pierwszych. Gdy tedy przystąpili, którzy około jedenastej godziny byli przyszli, wzięli po groszu. A przyszedłszy pierwsi, mniemali, że więcej otrzymają, ale wzięli i oni po groszu. A wziąwszy szemrali przeciw gospodarzowi, mówiąc: Ci ostatni jedną godzinę robili: a uczyniłeś ich równymi nam, którzyśmy nieśli ciężar dnia i upalenia. A on odpowiadając jednemu z nich, rzekł: Przyjacielu, nie czynię ci krzywdy! Czyżeś się ze mną o grosz nie umówił? Weź co twoje jest, a idź: chcę też temu ostatniemu dać, jako i tobie. Czyli mi się nie godzi uczynić, co chcę? czy oko twoje złośliwe jest, iżem ja jest dobry? Tak ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi. Albowiem wielu jest wezwanych, ale mało wybranych. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 91, 2). Dobrą rzeczą jest wychwalać Pana: i śpiewać Imieniowi Twemu, o Najwyższy.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, błagamy Cię, Panie, dary i modlitwy nasze, a mocą niebieskich tajemnic racz dusze nasze oczyścić i łaskawie nas wysłuchaj. Przez Pana...

Jeżeli 70-tnica przed 2 lutego, to druga i trzecia sekreta na str. 144, jeżeli po tym dniu, to na str. 162.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 30, 17—18). Rozjaśnij oblicze Twe nad sługą Twoim: i zbaw mnie w miłosierdziu Twojem: Panie, niech nie będę zawstydzon, bo Ciebie wzywam.

(11) Modlitwa po Komunji. Niech wierni Twoi, Panie, Twojemi darami będą umocnieni na duszy, aby, przyjmując je, ustawicznie ich pragnęli, a pragnąc, bezustannie niemi się posilali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia na str. 144—145, albo str. 163.

Zamiast Ite missa est, mówi kapłan: *Benedicamus Domino — Błogosławmy Panu.*

Niedziela Sześćdziesiątnicy.

(Mięsopustna).

II kl. Barwa fiol. Kościół stacyjny u ś. Pawła za murami.

Myśli przewodnie: Znów o jedną niedzielę jesteśmy bliżej W. Postu. Kościół zwraca naszą uwagę na potrzebę przygotowania się do postu, a czyni to przez liturgiczne modły i czytania dzisiejszej niedzieli. Najpierw stawia nam za wzór Apostoła narodów, który opowiada o swych cierpieniach i niepowodzeniach (w lekcji). Potem w pięknej przypowieści o roli i nasieniu oraz siewcy, zachęca nas, byśmy ziarn Bożej łaski i nauki nie marnowali, byśmy dobrą rolą byli. Zaś modlitwy i wyjątki z psalmów (śpiewanie niegdyś) tchną żarliwemi prośbami w obliczu utrapień i nieszczęść.

(1) Introit (Ps. 43, 23—26). Ocknij się, czemu śpisz, o Panie? ocknij się, a nie odtrącaj na zawsze. Czemu odwracasz oblicze Twe, zapominasz o naszym ucisku? Ciało nasze przylgnęło do ziemi. Powstań, o Panie, wesprzyj nas, a wybaw nas. (Ps. 43, 2) Boże, usłyszeliśmy na własne uszy: * ojcowie nasi opowiadali nam. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Boże, Ty widzisz, że na własnych uczynkach naszych polegać nie możemy; spraw więc łaskawie, aby nas opieka Apostoła narodów przed wszelkiemi przeciwnościami obroniła. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta, jeżeli ta niedziela przypada przed 2 lutego str. 143, jeżeli po tym dniu, to na str. 162.

(3) **Lekcja z II-go listu św. Pawła do Koryntjan** (11, 19—33; 12, 1—9). Bracia! Radzi znosicie bezrozumnych, będąc sami rozumnymi. Bo znosicie, gdy kto was w niewolę podbija, gdy kto was objada, gdy kto was obiera, gdy się kto wynosi, gdy kto was po twarzy bije. Ku zawstydzeniu mówię, jakobyśmy w tych rzeczach słabymi byli: czem się kto inny śmie chwalić, — mówię od rzeczy — śmiem i ja. Hebrajczycy są oni i ja: Izraelici są, i ja: potomkowie Abrahama są, i ja: słudzy Chrystusowi są (jako niespełna rozumu mówię), daleko więcej ja: w trudach bez liczby, w ciemnicach bez końca, w chłostach bez miary, w niebezpieczeństwach śmierci bardzo często. Od Żydów wziąłem pięć razy po czterdzieści plag bez jednej. Trzykroć byłem smagany rózgami, raz byłem kamienowany, trzykroć doznałem rozbicia się okrętu; cały dzień i całą noc byłem na głębi morskiej; w podróżach częstokroć, w niebezpieczeństwach na rzekach, w niebezpieczeństwach od zbójców, w niebezpieczeństwach od własnego narodu, w niebezpieczeństwach od pogan, w niebezpieczeństwach w mieście, w niebezpieczeństwach na pustyni, w niebezpieczeństwach na morzu, w niebezpieczeństwach między fałszywymi braćmi: w pracy i umęczeniu, w czuwaniach nocnych częstokroć, w głodzie i w pragnieniu, w postach częstokroć, w zimnie i w nagości: oprócz tych rzeczy, o których osobno wspomnieć wypada, jak codzienne obleganie mię, piecza o wszystkie Kościoły. Któż jest chory, a ja nie choruję? Któż się gorszy, a mnie to nie pali? Jeśli się mam chlubić, z krewkości mojej chlubić się będę. Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, który jest na wieki błogosławiony, wie, iż nie kłamię. W Damaszku namiestnik króla Arety otoczył strażą miasto Damascenów, aby mię pojmał: i byłem z okna w koszu przez mur spuszczony, i ta-

kem uszedł rąk jego. Jeśli się już chlubić muszę (nie wypada to wprawdzie), przejdę do tego, jakie widzenia i objawienia miałem od Pana. Znam człowieka w Chrystusie, który przed czternastu laty — czy w ciele, nie wiem: czy poza ciałem nie wiem, Bóg to wie — zachwycony był aż do trzeciego nieba: i wiem, że ten człowiek — czy w ciele, czy poza ciałem, nie wiem, Bóg to wie, zachwycony był do raju, i słyszał tajemnicze słowa, których się człowiekowi mówić nie godzi. Z takiego człowieka chlubić się będę, ale z siebie samego chlubić się nie będę, jedno z krewkości moich. Bo gdybym i chciał się chlubić, nie będę bezrozumnym, gdy powiem prawdę: ale się wstrzymuję, aby kto o mnie nie rozumiał nad to, co widzi we mnie, albo co słyszy ode mnie. Żebym się zaś dla wielkości objawień nie wynosił, dany mi jest w ciało moje kolec, anioł szatana, aby mię bił pięściami. Nękany od niego, trzykroć prosiłem Pana, aby odstąpił ode mnie: ale rzekł mi: Dosyć masz łaski mojej, bo moc w słabości wykazuje się doskonałą. Rad tedy chlubić się będę ze słabości moich, aby we mnie mieszkała moc Chrystusowa.

(4) **Graduał** (Ps. 82, 19, 14). Niech poznają narody, że imię Tobie Bóg; żeś Ty jeden najwyższy na wszystkiej ziemi. ℣. Boże mój, spraw, niech będą jako wicher i jako plewa przed wiatrem.

(5) **Traktus** (Ps. 59, 4—6). Wzruszyłeś, Panie, ziemię i wstrząsnąłeś ją. ℣. Napraw rozpadliny jej, bo się chwieje. ℣. By przed łukiem uciekali (wrogowie) wczas; aby wybawieni byli umiłowani Twoi (chrześcijanie).

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (8, 4-15). Onego czasu, gdy się wielka rzesza schodziła, i z miast garnęli się do Jezusa, rzekł przez podobieństwo. Wyszedł, który sieje, siać nasienie

swoje, a gdy siał, jedno upadło koło drogi, i podeptane jest, a ptaki niebieskie podziobały je. A drugie upadło na opokę: a wszedłszy uschło, iż nie miało wilgoci. A inne padło między ciernie: a społem wszedłszy, ciernie zadusiły je. A inne padło na ziemię dobrą: a wszedłszy, uczyniło owoc stokrotny. To mówiąc wołał: kto ma uszy ku słuchaniu, niechaj słucha. I pytali Go uczniowie Jego, coby znaczyło to podobieństwo. A On im rzekł: Wam dane jest znać tajemnice królestwa Bożego a innym przez podobieństwo, aby widząc nie widzieli, a słysząc nie rozumieli. Jest tedy to podobieństwo: nasieniem jest słowo Boże. A którzy koło drogi, ci są, którzy słuchają, potem przychodzi djabeł, i wybiera słowo z serca ich, aby uwierzywszy nie byli zbawieni. A którzy na opokę, ci są, co gdy usłyszą, z weselem przyjmują słowo, ale korzenia nie mają, i do czasu wierzą, a w chwili pokusy odstępują. A które padło między ciernie: ci są, którzy usłyszeli, a odszedłszy od trosk i bogactw i rozkoszy życia, bywają zaduszeni, i nie przynoszą owocu. A które na ziemię dobrą: ci są, zachowują słowo i owoc przynoszą w cierpliwości. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 16, 5—7). Umocnij kroki me na ścieżkach Twoich: aby się nie chwiały nogi moje: nakłoń mi ucha Twego, a wysłuchaj słów moich. Okaż przedziwne miłosierdzie Twe: Ty, który zbawiasz ufających w Tobie, Panie.

(8) **Sekreta** (Modlitwa nad darami). Niech złożona Tobie, Panie, ofiara zawsze nas ożywia i broni. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta, jeżeli ta niedziela przed 2 lutego, na str. 144; jeżeli po tym dniu, to na str. 162.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 42, 4). Przystą-

pię do ołtarza Bożego: do Boga, który uwesela młodość moją.

(11) Modlitwa po Komunji. Najpokorniej błagamy Cię, wszechmocny Boże: spraw, aby ci, których Boskiemi posilasz Sakramentami, Tobie godnie i przykładnie służyli. Przez Pana naszego.

Druga i trzecia, jeżeli ta niedziela przed 2 lutego str. 144—145; jeżeli po tym dniu, to str. 163

Niedziela Pięćdziesiątnicy.

(Zapustna).

II klasy. Barwa fioletowa. Kościół stacyjny u ś. Piotra.

Myśli przewodnie: Wielki post blisko, już nie św. Wawrzyniec (w niedzielę 70-tnicy), ani św. Paweł (niedz. 60-tnicy), ale sam Chrystus wskazuje nam drogę, którą mamy iść przez ten czas Czterdziestnicy. Oto przez cierpienia, śmierć, ku chwale zmartwychwstania. Chrystus przepowiada Swoją mękę, śmierć i zmartwychwstanie. Po drodze z Jerycha do Jeruzalem uzdrawia ślepego.

Na drodze życia siedzi ociemniały żebrak — to ja. Chrystus w W. Poście przechodzi ze Swą łaską, nauką i miłosierdziem. Zawołam na Niego: Panie, chcę przejrzeć!

(1) Introit (Ps. 30, 3—4). Bądź mi Bogiem-obrońcą i domem ucieczki, abyś mnie zbawił: bo mocą moją i ucieczką moją jesteś Ty: i dla Imienia Twego poprowadzisz mnie i ożywisz mię. (Ps. 30, 2) W Tobie, Panie, mam nadzieję, niechże nie będę zawstydzon na zawsze: w sprawiedliwości Twojej wybaw mię i wyzwól mnie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Prosimy, Panie, wysłuchaj łaskawie modlitw naszych; a wyrwij nas z więzów grzechowych i od wszelkich nieszczęść racz nas zachować. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa.

Druga i trzecia kolekta str. 162.

(3) Lekcja z I-go listu św. Pawła do Koryntjan (13, 1—13). Bracia! Gdybym mówił językami ludzi i Aniołów, a miłości nie miał, miedzią je-

stem dźwięczącą i cymbałem brzmiącym. I gdybym miał dar proroctwa, i wiedział wszystkie tajemnice, i posiadł wszelką wiedzę, i miałbym wszystką wiarę, tak, iżbym góry przenosił, a miłości nie miał, niczem jestem. I gdybym rozdał ubogim na pożywienie wszystką majętność moją: i gdybym wydał ciało moje na spalenie, a miłości nie miał, nic mi nie pomoże. Miłość cierpliwa jest, dobra jest: miłość nie zazdrości, ni działa obłudnie, nie nadyma się, nie pożąda sławy, nie szuka swego, nie złości się, nie pamięta na urazy, nie raduje się z niesprawiedliwości, a raduje się z prawdy: na wszystko jest wyrozumiała, wszystkiemu wierzy, wszystkiego dobrego się spodziewa, wszystko znosi. Miłość nigdy nie ustaje: choć i proroctwa wyniszczeją, choć i języki znikną, choć i wiedza przeminie. Bo tylko po części wiemy i po części prorokujemy. Ale gdy przyjdzie, co doskonałe jest, ustanie, co po części jest. Gdym był dzieckiem, mówiłem jak dziecko, rozumiałem jak dziecko, myślałem jak dziecko. Lecz gdym się stał mężem, pozbyłem się tego, co było dziecinne. Teraz widzimy przez zwierciadło, niejasno: lecz w on czas twarzą w twarz. Teraz wiem po części: lecz w on czas poznam, jakom i poznany jest. Teraz pozostają wiara, nadzieja, miłość, to troje: a z tych największa jest miłość.

(4) **Gradual** (Ps. 76, 15—16). Tyś jest Bóg, który czynisz cuda sam: objawiłeś narodom moc Twoją. ℣. Ramieniem Twem wyzwoliłeś Twój lud, * potomstwo Izraela i Józefa.

(5) **Traktus** (Ps. 99, 1—2). Wykrzykujcie Bogu wszystkie ziemie: służcie Panu z weselem. ℣. Wychodźcie przed oblicze Jego z radością: wyznawajcie, że Bogiem jest Pan. ℣. On nas uczynił, a nie myśmy uczynili siebie: my zaś jesteśmy ludem Jego i owieczkami pastwiska Jego.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (18, 31—43). Onego czasu wziął Jezus dwunastu (Apostołów), i rzekł im: Oto wstępujemy do Jeruzalem, i spełni się to wszystko, co napisane było przez Proroków o Synu człowieczym. Bo będzie wydany poganom: i będzie naigrawany i ubiczowany i oplwany. A ubiczowawszy, zabiją go: a dnia trzeciego zmartwychwstanie. A oni nic z tego nie rozumieli, i było to słowo zakryte przed nimi i nie pojęli, co on mówił. A gdy przybliżył się ku Jerychu, ślepy niektóry siedział wedle drogi, żebrząc. A usłyszawszy rzeszę przechodzącą, pytał, coby to było. I powiedzieli mu, iż Jezus Nazareński przechodzi. I zawołał, mówiąc: Jezusie, synu Dawidów, zmiłuj się nademną. A ci, co szli przodem, łajali go, aby milczał. Lecz on tem głośniej wołał: Synu Dawidów zmiłuj się nademną. A Jezus stanąwszy, kazał przyprowadzić go do siebie. A gdy się przybliżył, spytał go mówiąc: Co chcesz, abym ci uczynił? A on powiedział: Panie, abym przejrzał. A Jezus mu rzekł: Przejrzyj, wiara twoja ciebie uzdrowiła. I natychmiast przejrzał i poszedł za nim, wielbiąc Boga. A cały lud widząc, dawał chwałę Bogu. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum.** (Ps. 118, 12—13). Bądź błogosławiony, o Panie! n a u c z m i ę u s t a w T w o i c h: wargami memi głoszę ja wszystkie orzeczenia ust Twoich.

(8) **Sekreta.** Niechaj te dary, prosimy Cię, Panie, obmyją nas z przewinień naszych, a niech uświęcą ciała i dusze sług Twoich do godnego sprawowania ofiary. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta str. 162.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 77, 29-30). Spożywali, i nakarmili się dosyta, i Pan uczynił za-

dość pragnieniom ich: nie byli zawiedzeni w swej żądzy.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, aby ten pokarm niebieski, który przyjęliśmy, był nam pomocą i obroną we wszystkich przeciwnościach. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji str. 163.

Wielki Post.

Zaczynamy święty czas czterdziestodniowego Postu. Sama liczba 40 już wiele mówi w tym świętym czasie. Oto 40 dni padał deszcz potopu, 40 lat tułali się Żydzi po pustyni, zanim doszli do Ziemi obiecanej, 40 dni pościł Mojżesz, zanim otrzymał przykazania na górze Synaj, przez 40 dni postu i trudów szedł prorok Eljasz do góry Horeb, gdzie miał widzenie Boga, wreszcie sam Chrystus pościł 40 dni i nocy. Post zaczyna się w Środę Popielcową, choć ona jest 47 dniem przed Wielkanocą. Ale dlatego to się dzieje, że w tym czasie jest 6 niedziel, w których dla radości i pamiątki na zmartwychwstanie, niema postu. Żeby jednak cały post trwał pełne 40 dni, zaczyna się go o 6 dni wcześniej od właściwego dnia 40-go. Najważniejszy to okres liturgiczny w całym roku kościelnym. Przyniesie nam życie Boże, łaskę, słowem to wszystko, co nam Chrystus za swego ziemskiego żywota (walki z ciemnościami) wśród trudów, cierpień a wkońcu przez śmierć wysłużył. Myśmy to życie łaski przyjęli przy chrzcie — ale niestety — osłabili lub całkiem utracili przez grzechy. Trzeba tedy odnowić się albo zupełnie odrodzić przez pokutę.

1) **Cierpienia Chrystusa** są przedmiotem całej liturgji. Ale Chrystus nie cierpi i nie umiera, On uwielbiony w niebie, siedzi po prawicy Ojca. Lecz On cierpi w nas — w Kościele, i walczy. Dlatego motyw walki z przeciwnikiem (szatanem) jest główną nutą, która rozbrzmiewa poprzez cały W. Post do niedzieli Męki Pańskiej. Teraz walka wewnętrzna, w duszach naszych także.

2) **Czterdziestodniowy Post** jest wiosną w roku kościelnym, jest (i był przedewszystkiem) czasem przygotowania do chrztu. Tak było niegdyś, gdy na początku W. Postu zapisywano do księgi imiona katechumenów, którzy po dwu-(jedno)-letniej próbie, teraz bliższe czynili przygotowanie do przyjęcia chrztu św. Liturgja wielkopostna (Msza

katechumenów) miała głównie na względzie katechumenów, czego ślady i wspomnienia dziś jeszcze można wyczuć we formularzach mszalnych na niektóre dni W. Postu. Więc przygotowanie do chrztu i Wielkanocy, oto główny temat tego czasu.

Ale przecież my już ochrzczeni! — jakże tedy przygotować się do chrztu? Co tu myśleć o chrzcie? Jednak trzeba myśleć o chrzcie! Odnawiać w sobie łaskę chrztu! Trzeba się duchem przyłączyć do dawnych katechumenów i pokutników, i tak walkę prowadzić ze złym światem, z własną zepsutą naturą, z pokusami — ale pod sztandarem Chrystusa. A przyrzeczenia dane na chrzcie. A ceremonje tak symboliczne i wskazujące na wielkość duszy i łaski!

3) **Czas pokuty.** Do obchodu Wielkiego Tygodnia i Wielkanocy ma ten czas przygotować w nas czyste serca, czystą duszę. Oczyścić duszę można przez uczynki pokutne (post, umartwienie, rozdawanie jałmużny), przez powstrzymywanie się od tego, co jest złe, ziemskie, a przy równoczesnem wchłanianiu w siebie tego, co dobre, duchowe, nadziemskie.

Stacje rzymskiego mszału

Coś 80 świątecznych i ferjalnych (każdy dzień w W. Poście) formularzy mszalnych jest zaznaczonych napisem: „*Statio* np. *ad S. Laurentium: Stacja u św. Wawrzyńca*" itd. Jest to bardzo stary napis, i świadczy o bardzo urozmaiconem dawniej życiu liturgicznem, tak samego Rzymu jak i kościołów wschodnich, skąd właśnie pochodzi nabożeństwo stacyjne. Powstało ono w ten sposób, że najważniejsze święta czy dni roku kościelnego starano się obchodzić w takich kościołach, sanktuarjach, które w jakikolwiek sposób związane były z tajemnicą dnia lub ją przypominały. Najpierw w Jerozolimie doroczne święta zespoliły się z poszczególnemi miejscami, upamiętnionemi życiem, cudami i śmiercią Zbawiciela. Schodzono się w danem miejscu czy świątyni, która przypominała zdarzenie jakieś z życia Chrystusa i tam odprawiano liturgję. Zejście się i odprawianie liturgji nazywały się stacją, a dana świątynia kościołem stacyjnym. W Rzymie rozwinął się porządek oraz wystawność stacyjnych mszy za Grzegorza Wielkiego (590—604).

„Statio" znaczy tyle, co post, co zebranie się ludu i branie przezeń udziału w liturgji, w tym wypadku odprawianej prawie zawsze przez papieża. Te stacje mszalne nie mają nic wspólnego ze stacjami Drogi Krzyżowej. Dzień i kościół takiego zebrania (stacji) zapowiadano tydzień

przedtem albo wcześniej: zawsze jednak w czasie Mszy przed rozdzielaniem Komunji św. Do stacyjnego kościoła szło się w procesji, wśród śpiewu litanji: szedł papież, duchowieństwo i lud wierny. Było to przygotowanie do wspólnej, stacyjnej liturgji. Czasem taka procesja wychodziła z jednego kościoła, w którym się przedtem gromadzono (collecta): tu odmawiano modlitwę nad zebranym ludem, intonowano litanję i pochód ruszał do wyznaczonej na ten dzień bazyliki. U wejścia stacyjnego kościoła duchowieństwo witało papieża.

Najważniejsze bazyliki rzymskie były stacyjnemi kościołami już w 4—5 wieku: ś. Jana na Lateranie, ś. Pawła za murami, ś. Piotra, ś. Marji Większej, ś. Krzyża, ś. Wawrzyńca i później dodano inne.

Kościół stacyjny bardzo często wpływał na wybór odpowiednich perykop i czytań z Pisma św. w lekcji i ewangelji. (Porów. uwagi na niektóre dni W. Postu).

Jeżeli chodzi o Świętych, pod których wezwaniem była dana bazylika, to oni w osobliwszy sposób wciągnięci są w mysterjum dnia. W ich „domu" schodzili się chrześcijanie, pod ich przewodnictwem sprawowali ofiarę i ucztę ofiarną. Tu się uwidoczniało „Świętych obcowanie". Trzeba zauważyć nadto, że sposób odprawiania nabożeństw stacyjnych podkreślał prawdę o jednej ofierze w jednym kościele. Dziś przynajmniej myślą przenośmy się w dniu stacyjnym do danego kościoła w Rzymie, a w ten sposób i nasz kościół parafjalny stanie się rzymską stacją.

Środa Popielcowa

Barwa fioletowa. — Kościół stacyjny u ś. Sabiny.

Poświęcenie popiołu.

Popiół jest symbolem znikomości, śmierci i pokuty za grzechy. Popiołem posypywano głowy pokutnikom, którzy w dniu dzisiejszym publiczną pokutę zaczynali. Dziś już surowość dawnych pokut zmalała. Wszyscy jednak mamy winy na sumieniu, zatem potrzebujemy w pewnej mierze pokuty. Dlatego dziś otrzymujemy popiół na głowę posypany.

Najpierw śpiewa chór antyfonę a kapłan przy mszale.

Antyfona (Ps. 68, 17). Wysłuchaj nas, Panie! bo łaskawe jest miłosierdzie Twoje: Już tyle razy zmiłowałeś się; wejrzyj tedy na nas, Panie! (Ps. 68, 2) Ratuj mię, Boże! boć weszły wody aż do

duszy mojej. ℣. Chwała Ojcu. — Wysłuchaj nas *(aż do psalmu).*

Następnie kapłan mówi:

S. Dominus vobiscum.	*K.* Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	Ch. I z duchem twoim.
S. Oremus.	*K.* Módlmy się.

Wszechmogący, wieczny Boże, przebacz pokutującym, bądź łaskaw dla proszących; racz zesłać Świętego Anioła twego z niebios, któryby pobło†sławił i poświę†cił te popioły, aby się stały zbawiennem lekarstwem dla wszystkich, którzy w pokorze wzywają imienia Twego i oskarżają się, bo są świadomi grzechów popełnionych, i opłakują przewinienia swoje przed oczyma boskiej łaskawości Twojej, najdobrotliwszego miłosierdzia Twojego pokornie i usilnie błagają. Udziel przez to za wzywaniem świętego Imienia Twego, aby posypani popiołem dla odpuszczenia grzechów, zdrowie ciała i pomoc dla duszy otrzymali. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

M ó d l m y s i ę: Boże, Ty nie chcesz śmierci grzesznika, lecz jego pokuty: miej wzgląd łaskawy na ułomną naturę ludzką, i w swej dobroci racz pobło†gosławić ten popiół, którym zamierzamy posypać głowy nasze na znak pokory i dla uzyskania przebaczenia. Bo my wiemy, że prochem jesteśmy i że za karę dla nieprawości naszych w proch się obrócimy, udziel nam w miłosierdziu swem, abyśmy zasłużyli na odpuszczenie wszystkich grzechów naszych oraz na dostąpienie nagrody, obiecanej czyniącym pokutę. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

M ó d l m y s i ę: Boże, Ty dajesz się wzruszyć upokorzeniem, a zadośćuczynieniem przebłagać, nakłoń ucha Twego miłosierdzia na korne modły nasze, i spuść dobrotliwie łaskę błogosławieństwa

Twego na posypane popiołem głowy poddanych sług Twoich: napełnij ich duchem skruchy, udziel im tego, o co Cię słusznie proszą, a dozwól, aby zachowali bezpiecznie i nienaruszenie to, co im udzieliłeś. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Módlmy się: Wszechmogący wieczny Boże, Tyś Niniwitom, którzy w popiele i włosienicy pokutę czynili, przebaczenia i ratunku udzielił; daj nam tę łaskę, abyśmy ich w pokucie tak naśladowali, żebyśmy tak jak oni przebaczenia dostąpić mogli. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Teraz kapłan kropi popiół wodą święconą, mówiąc (bez śpiewu) *„Asperges me“* i bez psalmu, potem okadza. Wierni przybliżają się do ołtarza, kapłan posypując odrobiną popiołu głowę poszczególnego, mówi te znaczące słowa:

Memento, homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris.	(Gen. 3, 19) Pamiętaj, człowiecze, żeś proch, i w proch się obrócisz.

Podczas posypywania popiołem, chór śpiewa następujące rozważania pokutne (antyfony):

Antyfona (Joel 2, 13). Odmieńmy szaty (przyodziejmy pokutne), pokutujmy w popiele, i włosienicy: pośćmy i płaczmy przed Panem, gdyż pełen jest miłosierdzia i gotów jest odpuścić nam grzechy, On, Bóg nasz.

Antyfona (Joel 2, 17; Ester 13, 17). Między przedsionkiem a ołtarzem będą płakać kapłani, słudzy Pańscy, a będą mówić: Przepuść, Panie, przepuść ludowi Twemu: a nie zamykaj ust opiewającym, Panie, chwałę Twoją.

Responsorjum: Zmieńmy na lepsze to, cośmy nieopatrznie źle uczynili, abyśmy, gdy nagle zaskoczy dzień śmierci, nie szukali napróżno czasu do pokuty, i znaleźć go już nie mogli. * Miej baczenie na nas, Panie, i zmiłuj się: bo zgrzeszyliśmy przeciwko Tobie. ℣. (Ps. 78, 9) Pomóż nam,

Boże Zbawicielu nasz: a dla sławy Imienia Twego, Panie, wybaw nas. Miej baczenie na nas... ℣. Chwała Ojcu... * Miej baczenie na nas... *(aż do psalmu)*.

Po ukończeniu posypywania popiołem.

S. Dominus vobiscum.	*K*. Pan z wami.
M. Et cum spiritu tuo.	**Ch**. I z duchem twoim.
S. Oremus.	*K*. Módlmy się.

Dozwól nam, Panie, postem świętym zacząć służbę bojowania pod sztandarem Chrystusa: abyśmy w walce z duchowemi nieprawościami znaleźli pomoc i oparcie we wstrzemięźliwości. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Msza święta.

Myśli przewodnie: Dziś kościół stacyjny u św. Sabiny na Awentynie, pod jej przewodnictwem rozpoczynamy 40-dniowy post. S. Sabina (29 sierpnia) nawrócona przez służącą, gorliwie służyła Bogu, a potem krwią przypieczętowała swą wiarę. **Introit** pełen ufności, bo też pokuta chrześcijańska zawsze jest owiana ufnością. **Kolekta** zawiera prośbę i upomnienie: „abyśmy uroczystość tego świętego postu z prawdziwą pobożnością rozpoczęli". **Lekcja** wskazuje dobitnie, jaka powinna być pokuta (i post także): 1° wewnętrzna (rozdzierajcie serca, a nie szaty wasze), i 2° powszechna (wszyscy, a więc i dzieci, młodzież mają także pokutować, stosownie do swego wieku i pojętności). Specjalnością na środy (i poniedz. oraz piątki) W. Postu jest Traktus wielkopostny, który będzie przez cały ten czas (aż do W. Poniedziałku) modlitwą błagalną (Ps. 102, 10 i Ps. 78, 8—9). **Ewangelja** z kazania na górze: **Chrystus** poucza o istocie postu i otwiera oczy na miłość własną, która największe spustoszenia czyni w dobrych uczynkach. Pościć w skrytości! **W śpiewie przy Komunji** obietnica i program, że w W. Poście będziemy więcej rozmyślali, bo to korzyść przyniesie. **Modlitwa nad ludem** jest to stara formuła błogosławieństwa i bardzo cenna to pamiątka po dawnej liturgji.

(1) Introit (Mądr. 11, 24, 25, 27). Ty masz litość nad wszystkimi, Panie, a w nienawiści nie masz niczego, coś stworzył. Gładzisz ludziom grze-

chy dla pokuty, i przebaczasz im: bo Ty jesteś Pan Bóg nasz. (Ps. 56, 2) Zmiłuj się nade mną, Boże, zmiłuj się nade mną: albowiem w Tobie ufa dusza moja. ℣. Chwała Ojcu...

2) **Kolekta.** Użycz, Panie, wiernym Twoim (łaski), aby czcigodny obchód postu z należną pobożnością rozpoczęli w niezakłóconym spokoju i wytrwale do końca doprowadzili. Przez Pana naszego.

(2 a) **Druga** o wstawiennictwo Świętych.

Od wszelkich niebezpieczeństw duszy i ciała, broń nas, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i chwalebnej, zawsze Dziewicy, Bogarodzicy Marji, jak i błogosławionego Józefa, i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, błogosławionego N... *(patrona kościoła)* i wszystkich świętych, udziel nam miłościwie pomyślności i pokoju, aby Kościół Twój, pokonawszy wszelkie przeciwności i błędy, mógł Ci służyć w bezpiecznej wolności. Przez tegoż Pana...

Przy N... wymienia się imię Patrona kościoła, w którym się msza odprawia, jeżeli przedtem już nie było wypowiedziane; jeżeli patronem kościoła jest jeden z Aniołów, Archaniołów albo św. Jan Chrzciciel, to jego imię wymienia się przed imieniem św. Józefa.

(2 b) **Trzecia** za żywych i umarłych:

Wszechmogący wieczny Boże, który zarówno nad żywymi i umarłymi panujesz i okazujesz miłosierdzie wszystkim, o których wiesz naprzód, że przez wiarę i uczynki Twoimi będą, pokornie Cię błagamy, aby ci, za których postanowiliśmy się modlić, czy żyją jeszcze, czy już pomarli, za przyczyną wszystkich Świętych Twoich, przez miłosierdzie Twoje dostąpili odpuszczenia wszystkich win swoich. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z Joela proroka (2, 12—19). To mówi Pan: Nawróćcie się do mnie ze wszystkiego serca waszego w poście i płaczu i w żalu. I roz-

dzierajcie serca wasze, a nie szaty wasze, a nawróćcie się do Pana Boga waszego: bo dobrotliwy i miłosierny jest, cierpliwy i mnogiego miłosierdzia i łatwy do ubłagania nad złością. Któż wie, czy się nie cofnie i nie odpuści i nie zostawi po sobie błogosławieństwa nad świętą ofiarą z potraw i napojów Panu Bogu waszemu? Zatrąbcie w trąbę na Syjonie, zacznijcie święty post, zwołajcie na nabożeństwo, zgromadźcie lud, poświęćcie Kościół, zbierzcie starców, zbierzcie dzieci i niemowlęta, niech wynijdzie oblubieniec z komory swej, a oblubienica z komnaty swojej. Między przedsionkiem a ołtarzem będą płakać kapłani, słudzy Pańscy, a będą mówić: Przepuść, Panie, przepuść ludowi Twemu, a nie daj dziedzictwa Twego na hańbę, żeby nad niem poganie panowali. Czemuż mieliby mówić między narodami: Gdzież jest Bóg ich? Żalem zdjęty jest Pan nad ziemią Swoją, a przepuścił ludowi Swemu. I odpowiedział Pan i rzekł ludowi Swemu: Oto Ja poślę wam pszenicę i wino i oliwę i nasycicie się niemi: a nie dam was więcej na pośmiechowisko między narody, mówi Pan wszechmogący.

(4) **Graduał** (Ps. 56, 2, 4). Zmiłuj się nade mną, Boże, zmiłuj się nade mną: albowiem w Tobie ufa dusza moja. ℣. Posłał (Pan) z nieba i wybawił mnie: wydał na pohańbienie tych, co mię uciskali.

(5) **Traktus** (102, 10). Panie, nie według grzechów naszych, któreśmy popełnili, ani według nieprawości naszych, oddawaj nam. ℣. (Ps. 78, 8—9) Panie, nie pamiętaj starych grzechów naszych: Niech nas szybko uprzedza zmiłowanie Twoje: bośmy się stali wielkimi nędzarzami. *(Tu się przyklęka).* ℣. Pomóż nam, Boże, Zbawicielu nasz; a dla sławy Imienia Twego, Panie, wybaw nas: a bądź miłościw grzechom naszym dla Imienia Twego.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (6, 16—21). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: A gdy pościcie, nie bądźcie jako obłudnicy smutni; Albowiem twarze swoje wyniszczają, aby się ludziom wydali poszczącymi: Zaprawdę, powiadam wam, iż wzięli zapłatę swoją. Ale ty, kiedy pościsz, namaść głowę twoją i umyj oblicze swoje, abyś się nie okazał ludziom, iż pościsz, ale Ojcu twemu, który jest w skrytości, a Ojciec twój, który widzi, w skrytości odda tobie. Nie skarbcie sobie skarbów na ziemi, gdzie rdza i mól psuje, i gdzie złodzieje wykopują i kradną. Ale skarbcie sobie skarby w niebie, gdzie ani rdza, ani mól nie psuje, i gdzie złodzieje nie wykopują, ani kradną. Albowiem, gdzie jest skarb twój, tam jest i serce twoje.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 29, 2—3). Wywyższać Cię będę, Panie, żeś mnie przyjął, a nie dozwoliłeś wrogom moim, by się weselili nademną. Panie, Boże mój, wołałem do Ciebie: a Tyś mnie uzdrowił.

(8) **Sekreta.** Prosimy, Panie, przygotuj nas do należytego ofiarowania tych darów, którymi obchodzimy rozpoczęcie czcigodnego czasu zbawienia. Przez Pana naszego.

(8 a) **Druga** o wstawiennictwo Świętych.

Wysłuchaj nas, Boże, Zbawco nasz: a przez moc tego Sakramentu strzeż nas od wszystkich nieprzyjaciół duszy i ciała, i udziel (nam) łaski w tem życiu, a chwały w przyszłem. (Przez Pana).

(8 b) **Trzecia** za żywych i zmarłych.

Boże, Tobie tylko znana jest liczba wybranych, których masz umieścić w wiecznej szczęśliwości: spraw, prosimy, aby za pośrednictwem wszystkich świętych Twoich, imiona tych wszyst-

kich, którzy się polecili modłom naszym, jako też i imiona wszystkich wiernych, były zapisane w księdze błogosławionego wybrania. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** wielkopostna, str. 78.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 1, 2, 3). Kto w zakonie Pańskim będzie rozmyślał we dnie i w nocy (zawsze), ten przyniesie swój owoc w swoim czasie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Święty pokarm ofiarny, któryśmy przyjęli, Panie, niech nam dopomoże (do tego), by nasze posty Tobie się podobały, a nam przyniosły uleczenie (z ran duchowych). Przez Pana naszego...

(11 a) **Druga** o wstawiennictwo Świętych.

Niech ofiarowany Ci dar boskiego Sakramentu oczyści nas i wzmocni, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i przechwalebnej Dziewicy, Bożej Rodzicielki, jak i błogosławionego Józefa i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, oraz błogosławionego N. (patrona kościoła) i wszystkich Świętych, niech nam wyjedna odpuszczenie wszystkich grzechów i chroni od wszelkich przeciwności. (Przez Pana).

(11 b) **Trzecia** za żywych i zmarłych.

Wszechmogący wieczny Boże, prosimy, niech nas oczyści przyjęty Sakrament; i spraw za przyczyną wszystkich Świętych Twoich, by ten Twój Sakrament nie był dla nas przyczyną kary, lecz zbawiennym środkiem przebaczenia; niech obmyje nas z grzechów, umocni słabych, uchroni od wszelkich niebezpieczeństw na świecie; niech będzie odpuszczeniem wszelkich przewinień dla żywych i zmarłych. Przez Pana naszego...

(11 c) **Modlitwa nad ludem.** Módlmy się. Skłońcie głowy wasze przed Bogiem! Panie, na korzących się przed Twym majestatem, miłościwie wejrzyj; aby ci, co boskim darem się posilili, niebieskiej zawsze doznawali pomocy. Przez Pana naszego...

Pierwsza Niedziela Postu.

I kl. Barwa fiol. Kościół stacyjny u ś. Jana na Lateranie.

Myśli przewodnie: Jesteśmy na drugim stopniu przygotowania do Wielkanocy t. j. w 40-dniowym Poście. Od dzisiejszej niedzieli aż do W. Czwartku jest 40 dni, stąd dawniej (przed św. Grzegorzem W. † 604) post zaczynano w tą niedzielę (por. Sekretę), później dopiero przesunięto początek W. Postu na Środę Popielcową.

Dzisiejsza Msza św. jest wprowadzeniem do W. Postu, jest pouczeniem, jak odprawiać post i czynić umartwienia. Zapisujemy się do szkoły, gdzie będziemy się uczyć walki pod znakiem Chrystusa. W tej szkole sam Chrystus jest bojownikiem i nauczycielem, zaś przeciwnikiem, z którym i my musimy walczyć — to szatan, świat i ciało nasze. Św. Paweł tylko zaznacza, jak ważny jest ten czas W. Postu dla duszy (lekcja). Przez post i umartwienie nic się nam nie stanie, Bóg z nami, dlatego psalm 90 tak często powraca na usta modlącego się Kościoła.

(1) **Introit** (Ps. 90, 15—16). Wzywać mię będzie, a ja go wysłucham: wyratuję go i wsławię go. Długiemi dniami (długiem życiem) nasycę go. (Ps. 90, 1) Kto mieszka pod osłoną Najwyższego, pod opieką Boga niebios bezpiecznie przebywa. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, który Kościół Twój przez coroczne zachowanie czterdziestodniowego postu udoskonalasz, udziel czeladce Twej łaski, aby to, co przez post od Ciebie osiągnąć usiłuje, w dobrych uczynkach wykonała. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b) str. 187.

(3) **Lekcja** z II-go listu św. Pawła do Koryntjan (6, 1—10). Bracia! Napominamy was, iżbyście nie nadaremno wzięli łaskę Bożą. Albowiem mówi On: Czasu pogodnego wysłuchałem cię, a w dzień zbawienia ratowałem cię. Oto teraz czas pożądany, oto teraz dzień zbawienia! Nie dajmy nikomu w niczem zgorszenia, aby nie ganiono służby naszej: ale we wszystkiem zalecajmy siebie, jako sług Bożych, wielką cierpliwością w utrapieniach, w potrzebach, w uciskach, w chłostach, w więzieniach, w rozruchach, w trudach, w nocnych czuwaniach, w postach: czystością, umiejętnością, pobłażliwością, dobrocią, Duchem świętym, miłością nieobłudną, mówieniem prawdy, mocą Bożą, bronią sprawiedliwości na prawo i na lewo: w chwale i w hańbie, w osławieniu i w dobrej sławie: jako zwodziciele, a rzetelni: jako nieznani, a dobrze znani: jako umierający, a oto żyjemy: jako karani od Boga, a nie straceni: jako smętni, a zawsze weseli: jako ubodzy, a wzbogacający wielu: jako nic nie mający, a posiadający wszystko.

(4) **Gradual** (Ps. 90, 11—12). Aniołom Swoim rozkazał Bóg o tobie, aby cię strzegli na wszystkich drogach twoich. ℣. Na rękach oni nosić cię będą: abyś snadź nigdy nie obraził o kamień nogi twej.

(5) **Traktus** (Ps. 90, 1—7; 11—16). Kto mieszka pod osłoną Najwyższego, pod opieką Boga niebios bezpiecznie przebywa. ℣. Mówi on do Pana: Tyś obrońca mój i ucieczka moja: Bóg mój, w którym pokładam nadzieję moją. ℣. Bo On mię ratuje z sieci ptaszników i z wszelkiej ciężkiej przygody. ℣. Tak! barkami swemi zakrywa On ciebie: bezpiecznyś pod skrzydłami Jego. ℣. Wierność Jego osłania cię tarczą: nie ulękniesz się żadnych strachów nocnych: ℣. Ani strzał latających we dnie, ani przygód snujących się w mro-

ku, ani najazdów złego ducha w południe. ℣. Gdyby i tysiąc padło u boku twego: a dziesięć tysięcy po prawicy twej; ciebie to nie dosięgnie. ℣. Albowiem Aniołom Swoim rozkazał On o tobie, aby cię strzegli na wszystkich drogach twoich. ℣. Na rękach oni nosić cię będą: abyś snadź nigdy nie obraził o kamień nogi twej. ℣. Po lwach i żmijach stąpać będziesz: lwa i smoka podepcesz. ℣. Ponieważ ufał we Mnie, wybawię go: Ochraniać go będę, iż zna Imię Moje. ℣. Wzywać Mię będzie, a Ja go wysłucham: z nim jestem w ucisku: ℣. Wyratuję go i uwielbię go. Nasycę go życiem długiem: i dam mu widzieć zbawienie Moje.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza (4, 1—11).** Onego czasu, Jezus był zawiedziony na puszczę od Ducha, aby był kuszony od djabła. A gdy pościł czterdzieści dni i czterdzieści nocy, potem łaknął. I przystąpiwszy kusiciel rzekł mu: Jeśliś jest Synem Bożym, rzecz, aby te kamienie stały się chlebem. Który odpowiadając rzekł: Napisane jest: nie samym chlebem żyje człowiek, ale wszelkiem słowem, które pochodzi z ust Bożych. Tedy go wziął djabeł do miasta świętego i postawił go na ganku kościelnym, i rzekł mu: Jeśliś jest Synem Bożym, spuść się nadół. Albowiem napisane jest: iż Aniołom swoim rozkazał o tobie, i będą cię na ręku nosić, abyś snadź nie obraził o kamień nogi swojej. Rzekł mu Jezus: Zasię napisane jest: Nie będziesz kusił Pana Boga twego. Wziął Go zaś djabeł na górę wysoką bardzo, i ukazał mu wszystkie królestwa świata i chwałę ich, i rzekł mu: To wszystko dam tobie, jeśli upadłszy, uczynisz mi pokłon. Tedy mu rzekł Jezus: Pójdź precz, szatanie! albowiem napisane jest: Panu Bogu twemu kłaniać się będziesz, a jemu samemu służyć będziesz. Tedy opuścił go djabeł,

a oto Aniołowie przystąpili i służyli jemu. — Kredo.

(7) Ofertorjum (Ps. 90, 4—5). Barkami swemi zakryje cię Pan, i bezpiecznyś pod skrzydłami Jego. Wierność Jego osłoni cię jako tarcza.

(8) Sekreta. Uroczyście przynosimy Ci, Panie, ofiarę rozpoczętego czterdziestodniowego postu i pokornie Cię błagamy, abyśmy, wstrzymując się od pokarmów ciała, wstrzymać się także zdołali od niebezpiecznych (dla duszy) rozkoszy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b) str. 189.

(9) Prefacja wielkopostna, str. 78.

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 90, 4—5). Barkami swemi zakryje cię Pan, i bezpiecznyś pod skrzydłami Jego. Wierność Jego osłoni cię jako tarcza.

(11) Modlitwa po Komunji. Święte pożywanie Twego Sakramentu niech nas odnowi, Panie, abyśmy oczyszczeni z dawnych grzechów, stali się uczestnikami zbawiennej tajemnicy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b) str. 190.

Druga Niedziela Postu.

I kl. Barw fiol. Kościół stacyjny u ś. Marji „in Domnica".

Myśli przewodnie w dzisiejszej Mszy św. są dwie: a) Przemienienie Chrystusa na górze Tabor, b) przemiana (na dobre) duszy naszej. Jesteśmy w kościele jakby u stóp góry Tabor, którą jest ołtarz. Na ołtarzu (por. Tabor w ewangelji) dokonuje się w każdej Mszy św. przemiana = przeistoczenie (podniesienie). — Mamy wstąpić na tę górę, ale najpierw mamy samych siebie przemienić. Droga do przemiany wskazana w lekcji. Droga ta poprzez przykazania (por. Ofertorjum) prowadzi na górę Tabor.

Chrystus ukazał uczniom rąbek Swej chwały i wspaniałości, by potem, gdy Go zobaczą ukrzyżowanego, nie zwątpili. Dla nas także tu pouczenie, że celem umartwienia, postu i walki z grzechem jest uświęcenie, tu, na ziemi, mamy zdobyć łaskę i świętość (1-sze przemienienie), a po śmierci chwałę (2-gie przemienienie).

(1) **Introit** (Ps. 24, 6, 3, 22). Wspomnij na dzieła miłosierdzia Twego, Panie; i na zmiłowanie Twoje, któreś okazał od wieków. Aby snadź nigdy nie panowali nad nami nieprzyjaciele nasi. Wybaw nas, Boże Izraela, ze wszystkich ucisków naszych. (Ps. 24, 1—2) Do Ciebie, Panie, podnoszę duszę moją. * Boże mój, w Tobie ja ufam, a nie będę zawstydzon. ℣. Chwała Ojcu.

(2) **Kolekta.** Boże, Ty widzisz, że sami z siebie jesteśmy bezsilni, strzeż nas wewnętrznie i zewnętrznie: ciała nasze zachowaj od wszelkich przeciwności, a dusze nasze racz z przewrotnych myśli oczyścić. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b) str. 187.

(3) **Lekcja** z I-go listu św. Pawła do Tesaloniczan (4, 1—7). Bracia! Prosimy was i błagamy w Panu Jezusie, aby, jakoście się nauczyli od nas, jako się macie sprawować i Bogu się podobać, tak żebyście się też sprawowali: żebyście coraz doskonalszymi w tem byli. Wiecie wszak, jakie przykazanie wam dałem w imieniu Pana Jezusa. Albowiem ta jest wola Boża, poświęcenie wasze: żebyście się strzegli porubstwa: aby umiał każdy z was ciałem swem władać w czystości i uczciwości: nie w żądzach zmysłowych, jak to czynią poganie, którzy nie znają Boga: i żeby żaden z was nie podchodził, ani oszukiwał w jakiej bądź sprawie brata swego: albowiem mścicielem jest Pan wszystkiego tego, jakośmy już o tem wam powiadali i oświadczali. Bo nas Bóg nie wezwał ku nieczystości, ale ku świętości w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Gradual** (Ps. 24, 17—18). Wzmogły się uciski serca mego: z utrapień moich wyrwij mnie, Panie. ℣. Wejrzyj na poniżenie moje i na boleść moją: i odpuść mi wszystkie grzechy moje.

(5) **Traktus** (Ps. 105, 1—4). Wysławiajcie Pana, bo dobry: bo na wieki miłosierdzie Jego. ℣. Któż wypowie wielkie dzieła Pana: kto wysłowi wszystką chwałę Jego? ℣. Błogosławieni, którzy przestrzegają prawa, a czynią sprawiedliwość każdego czasu. ℣. Wspomnij o nas, Panie, w łaskawości dla ludu Twego: nawiedź nas zbawieniem Twojem.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (17, 1—9). W on czas, wziął Jezus Piotra, Jakóba i Jana brata jego i wyprowadził ich na górę wysoką osobno. I przemienił się przed nimi. A oblicze Jego rozjaśniało jak słońce, a szaty Jego stały się białe jako śnieg. A oto ukazali im się Mojżesz i Eljasz, z Nim rozmawiający. A odpowiadając Piotr rzekł do Jezusa: Panie, dobrze jest nam tu być: jeśli chcesz, uczynimy tu trzy przybytki: Tobie jeden, Mojżeszowi jeden, a Eljaszowi jeden. Gdy on jeszcze mówił, oto obłok jasny okrył ich, a z obłoku odezwał się głos: Ten jest Syn mój miły, w którymem sobie dobrze upodobał: Jego słuchajcie. A usłyszawszy uczniowie, upadli na twarz swoją i zlękli się bardzo. I przystąpił Jezus i dotknął się ich, i rzekł im: Wstańcie, a nie bójcie się. A podniósłszy oczy swe, nikogo nie widzieli, jeno samego Jezusa. A gdy zstępowali z góry, przykazał im Jezus, mówiąc: Nikomu nie opowiadajcie widzenia, aż Syn człowieczy zmartwychwstanie. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 118, 47, 48). Będę rozważał przykazania Twoje: bo je miłuję bardzo: i będę podnosił ręce moje do przykazań Twoich, które miłuję.

(8) **Sekreta** (Modlitwa nad darami). Wejrzyj łaskawie, prosimy Cię, Panie, na te przysposobione ofiary, niech one zwiększą nasze oddanie się Tobie i wyjednają nam zbawienie. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b) str. 189.

(9) **Prefacja** wielkopostna, str. 78.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 5, 2—4). Wysłuchaj mojego wołania; Uważaj na głos modlitwy mej; Królu mój i Boże mój, gdy do Ciebie z prośbą się zwracam, Panie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Wszechmogący Boże! Ty nas posilasz Sakramentami Twemi, dlatego prosimy Cię najpokorniej, spraw, abyśmy Tobie także godnem i wzorowem życiem służyli. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b) str. 190.

Trzecia Niedziela Postu.

I kl. Barwa fiol. Kościół stac. u ś. Wawrzyńca za murami.

Myśli przewodnie: Żeby zrozumieć dzisiejszą lekcję i ewangelję, trzeba sięgnąć w pierwsze wieki chrześcijaństwa, kiedy to do chrztu przystępowali dorośli poganie. Musieli się oni przygotować dobrze do tego sakramentu. To przygotowanie trwało różnie, ale najbliższe odbywało się przez czas W. Postu, a potem w nocy z W. Soboty na niedzielę wielkanocną udzielano im chrztu św. Nazywali się oni katechumenami.

W tę niedzielę (3-cią Postu) mieli pierwszy egzamin, badano ich, czy zasługują na przyjęcie w szeregi chrześcijan. Wierni zaś przychodzili dziś na nabożeństwo i po to, by świadczyli o zachowaniu się i postępie katechumenów (takich egzaminów było 6 w ciągu W. Postu). Stąd dzisiejsza lekcja („byliście ciemnością, teraz jesteście światłością w Panu") i ewangelja (wypędzenie czarta), stoją w ścisłym związku z egzaminowanymi katechumenami. Ważna jest nauka z dzisiejszej ewangelji. W duszy naszej musi być także przewrót, stary pan (djabeł) musi być wyrzucony, dom duszy oczyszczony, nowy Pan (Chrystus) wprowadzony.

(1) **Introit** (Ps. 24, 15—16). Oczy moje zawsze [zwrócone] ku Panu: bo On wyzwala z sideł [szatana] nogi moje: Wejrzyjże [Boże] na mnie i zmiłuj się nademną: bom jest samotny i znękany. (Ps. 24, 1—2) Do Ciebie, Panie, podnoszę duszę moją: Boże mój, w Tobie ja ufam, a nie będę zawstydzon. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Prosimy Cię, wszechmogący Boże wejrzyj na błagalne prośby pokornych sług Twoich, a ku obronie naszej racz wyciągnąć prawicę Majestatu Twego. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b) str. 187.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Efezjan** (5, 1—9). Bracia! Bądźcież tedy naśladowcami Bożymi, jako synowie najmilsi: a chodźcie w miłości, jako i Chrystus umiłował was i wydał samego Siebie za nas na dar i na ofiarę Bogu ku wdzięcznej wonności. A porubstwo i wszelka nieczystość, albo chciwość, niechaj nie będzie ani pomieniona między wami, jako świętym przystoi: ani też sprośność, ani głupie rozmowy, ani płoche żarty, które nie przystoją: ale raczej dziękczynienie. Bo to macie wiedzieć i rozumieć, iż żaden porubca, albo nieczysty, albo chciwiec (bo to jest bałwochwalstwo) nie ma dziedzictwa w Królestwie Chrystusowem i Bożem. Nie dawajcie się nikomu zawodzić próżnemi słowami: gdyż dla tych rzeczy przychodzi gniew Boży na synów niedowiarstwa. Nie stawajcie się tedy uczestnikami tych grzechów. — Bo dawniej byliście wy ciemnością: lecz teraz jesteście światłością w Panu. Jako synowie światłości chodźcie: bo owoc światłości polega na wszelkiej dobroci i sprawiedliwości i prawdzie.

(4) **Graduał** (Ps. 9, 20, 4). Powstań, Panie, by nie przemógł człowiek: niech będą osądzeni poganie przed obliczem Twem. ℣. Bo uciekli nie-

przyjaciele moi [szatan]: opadli ze sił i zginęli przed obliczem Twem.

(5) **Traktus** (Ps. 122, 1—3). Podnoszę oczy moje ku Tobie, który mieszkasz w niebie. ℣. Oto jak oczy sług patrzą na ręce panów swoich. ℣. A oczy służebnicy na ręce pani swej: tak oczy nasze (patrzą) na Pana, Boga naszego, aż się zmiłuje. ℣. Zmiłuj się nad nami, Panie, zmiłuj się nad nami.

(6) **Ewangelja** według ś. Łukasza (11, 14—28). Onego czasu Jezus wyrzucał czarta, który był niemy. A gdy wyrzucił czarta, przemówił niemy, i zadziwiły się rzesze. Ale niektórzy z nich mówili: Przez Belzebuba książęcia czartowskiego wyrzuca czarty. A inni kusząc domagali się od Niego znaku z nieba. A On poznawszy myśli ich, rzekł im: Wszelkie królestwo przeciw sobie rozdzielone, będzie spustoszone i dom na dom upadnie. A jeśli i szatan rozdzielony jest przeciw sobie, jakże się ostoi królestwo jego? bo powiadacie, iż Ja przez Belzebuba wyrzucam czarty. A jeśli Ja przez Belzebuba wyrzucam czarty, synowie wasi przez kogo wyrzucają? dlatego oni sędziami waszymi będą. Lecz jeśli palcem Bożym wyrzucam czarty, zaiste przyszło na was królestwo Boże. Gdy mocarz zbrojny strzeże dworu swego, bezpieczne jest to, co ma. Ale jeśli mocniejszy nad niego przyszedłszy, zwycięży go, zabierze wszystką broń jego, w której ufał, i łupy jego rozda. Kto nie jest ze mną, przeciw Mnie jest: a kto nie zgromadza zemną, rozprasza. Gdy duch nieczysty wyjdzie od człowieka, chodzi po miejscach bezwodnych, szukając odpoczynku. A nie znalazłszy mówi: wrócę się do domu mego, skądem wyszedł. A przyszedłszy, znajduje go umieciónym i oczyszczonym. Tedy idzie i bierze z sobą siedmiu innych duchów gorszych niż sam, a wszedłszy mieszkają tam. I stają się ostatnie

rzeczy człowieka tego gorsze, niż pierwsze. A gdy to mówił, podniosła głos pewna niewiasta z rzeszy, mówiąc: Błogosławiony żywot, który Cię nosił, i piersi któreś ssał. A on rzekł: I owszem błogosławieni, którzy słuchają słowa Bożego i strzegą go. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 18, 9—12) Ustawy Pańskie są słuszne, rozweselają serce: przykazania Jego słodsze nad miód i nad plaster miodu: przeto sługa Twój przestrzega ich.

(8) **Sekreta.** Niech ta ofiara, błagamy Cię, Panie, zgładzi grzechy nasze, a do godnego sprawowania najświętszej tajemnicy niech uświęci ciała i dusze sług Twoich. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b) str. 189.

(9) **Prefacja** wielkopostna, str. 78.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 83, 4—5). Wróbel znalazł dla siebie schronienie: i synogarlica gniazdo, gdzieby położyła pisklęta swe. A dla mnie ołtarze Twoje, Panie Zastępów, Królu mój i Boże mój. Szczęśliwi, którzy mieszkają w domu Twoim; po wszystkie wieki chwalić będą Ciebie

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, prosimy Ciebie, od wszelkich przewinień i niebezpieczeństw racz łaskawie uwolnić nas, którym pozwalasz uczestniczyć w tak wielkich tajemnicach Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b) str. 190.

Czwarta Niedziela Postu (Laetare).

I. klasy. Barwa różowa (albo fioletowa). — Kościół stac u ś. Krzyża „w Jeruzalem".

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dziś Kościół przerywa po ważny nastrój wielkopostny, barwa szat liturgicznych — zamiast fioletowej — jest różowa, na organach można grać w czasie Mszy św. (o ile poza niedzielą i uroczystościami nienależącemi do W. Postu — przez cał

40-dniowy Post przestrzega się przepisu, zabraniającego gry na organach podczas nabożeństw ściśle liturgicznych). Dzisiejsza niedziela w radosnym nastroju podobna jest 3-ciej Adwentu. Dziś ten sam kościół stacyjny (w Rzymie), co w 3-cią niedzielę Adwentu, mianowicie u ś. Krzyża „w Jeruzalem". Bazylika ta ze swym tytułem „w Jeruzalem" jest obrazem matki-Kościoła. W tym dniu, w średnich wiekach, papież uroczyście poświęcał różę i niósł ją procesjonalnie do bazyliki św. Krzyża, a później dawał ją w upominku jednemu z panujących, (stąd niedziela róż).

Skąd radosny charakter tej niedzieli? Oto 1° w pierwszych wiekach katechumeni cieszyli się, że blisko jest termin chrztu, cieszył się Kościół na widok nowo mających się narodzić dzieci przez chrzest w W. Sobotę (introit i lekcja), 2° Wielkanoc blisko, bo już prawie połowa Postu (por. ewangelję „A była blisko Pascha"), 3° Wiosna nadchodzi, wszystko się budzi do życia (stąd było święcenie róży, por. ewang. o rozmnożeniu chleba), 4° Myśl o Eucharystji, o pierwszej Komunji katechumenów, — Niedziela Eucharystyczna — w ewangelji rozmnożenie chleba.

(1) **Introit** (Izajasz 66, 10, 11). W e s e l s i ę J e r u z a l e m, i zgromadźcie się wszyscy, którzy je miłujecie; radujcie się z weselem, którzyście w smutku zostawali, abyście się radowali i nasycili pełnią pociechy waszej. (Ps. 121, 1) Weseliłem się z tego, co mi powiedziano: pójdziemy do domu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy w utrapieniu, na które grzechami naszymi zasługujemy, pociechą z łaski Twej odetchnęli. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b) str. 187.

Dziś trochę zawiła jest lekcja. Św. Paweł w dwóch żonach Abrahama widzi jakby obraz dwu Testamentów, które są w pewnem przeciwieństwie do siebie. Stary Testament, z żydowskiem prawem i niewolniczem usposobieniem niżej stoi o całe niebo od Nowego, gdzie panuje wolność dzieci Bożych.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Galatów (4, 22—31). Bracia! Napisano jest, iż Abraham miał dwóch synów: jednego z niewolnicy, a drugiego z wolnej. Lecz ten, który był z niewolnicy, we-

dług ciała się urodził: a który z wolnej, wskutek obietnicy: co było obrazem innych rzeczy. Są one bowiem dwa przymierza: jedno od góry Synajskiej, które rodzi w niewolę: i takiem jest Agar; bo Synaj jest górą w Arabji, a ma łączność z teraźniejszem Jeruzalem, będącem w niewoli z synami swymi. Ale Jeruzalem górne, wolne jest i onoć jest matką naszą. Albowiem napisano jest: Wesel się, niepłodna, która nie rodzisz: wołaj z radości i wykrzykuj ty, która nie znasz ciężkości rodzenia: bo daleko więcej jest dzieci u tej co była opuszczona, niż u tej, która ma męża. A my bracia, na podobieństwo Izaaka jesteśmy synami obietnicy. Ale jak naonczas ten, który się był urodził według ciała, prześladował tego, który się był urodził według Ducha: tak i teraz. Ale co mówi Pismo? Wyrzuć niewolnicę i syna jej: albowiem nie będzie dziedzicem syn niewolnicy z synem wolnej. A tak, bracia, nie jesteśmy synami niewolnicy, ale wolnej. Na wolność wyzwolił nas Chrystus!

(4) **Gradual** (Ps. 121, 1, 7). Uradowałem się gdy mi powiedziano: Do domu Pana pójdziemy. ℣. Niech będzie pokój w twierdzach Twoich, a dostatek w wieżach Twoich.

(5) **Traktus** (Ps. 124, 1—2). Którzy ufają w Panu, są jako góra Syjon: nie zachwieje się nigdy kto mieszka w Jeruzalem. ℣. Góry wokoło niego a Pan wokoło ludu swego, odtąd i na wieki.

(6) **Ewangelja według św. Jana** (6, 1—15) W on czas, Jezus odszedł za morze Galilejskie to jest Tyberjadzkie. I szła za Nim rzesza wielka, gdyż widzieli znaki, które czynił nad chorymi. Wszedł tedy Jezus na górę, i siedział tam z uczniami swymi. A była blisko Pascha, dzień święty żydowski. Podniósłszy tedy oczy Jezus, gdy ujrzał że wielka rzesza schodzi się do Niego, rzekł d

Filipa: Skąd kupimy chleba, żeby ci jedli? A mówił to, próbując go; bo on wiedział, co miał czynić. Odpowiedział mu Filip: Za dwieście groszy chleba nie wystarczy, choćby każdy mało co wziął. Rzekł mu jeden z uczniów jego, Andrzej, brat Szymona Piotra: jest tu jedno pacholę, co ma pięć chlebów jęczmiennych i dwie ryby: ale co to jest na tak wielu? Rzekł tedy Jezus: Każcie ludziom usiąść. A było trawy wiele na miejscu. A tak usiadło mężczyzn około pięciu tysięcy. Wziął tedy Jezus chleb, a dzięki uczyniwszy, rozdał siedzącym, a tak samo i z ryb, ile chcieli. A gdy się najedli, rzekł uczniom swoim: Zbierzcie zbywające ułomki, aby nie zginęły. Zebrali tedy i napełnili dwanaście koszów ułomków z pięciu chlebów jęczmiennych, które zbyły tym, co jedli. Ci ludzie tedy ujrzawszy cud, który Jezus uczynił, mówili, że On jest prawdziwie Prorokiem, który ma przyjść na świat. Jezus tedy poznawszy, że chcą przyjść, aby Go porwać i ogłosić królem, uszedł znowu sam jeden na górę — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 134, 3, 6). Chwalcie Pana, bo dobrotliwy: śpiewajcie Imieniowi Jego, bo On słodki. On czyni wszystko, co jeno zechce, na niebie i na ziemi.

(8) **Sekreta.** Wejrzyj łaskawie, prosimy Cię, Panie, na ofiarę przygotowaną, aby posłużyła ku zwiększeniu naszego oddania się Tobie i ku naszemu zbawieniu. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b) str. 189.

(9) **Prefacja** wielkopostna, str. 78.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 121, 3—4). Jeruzalem! Zbudowane jesteś jako miasto: gdzie wszyscy z sobą łączą się społem. Tam bowiem wstępują pokolenia, pokolenia Pańskie: by wsławiły Imię Twoje, Panie.

(11) Modlitwa po Komunji. Spraw, prosimy Cię, miłosierny Boże, abyśmy do tych świętych darów, z których pełni nieustannie czerpiemy, ze szczerem zbliżali się sercem i z żywą wiarą zawsze je przyjmowali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b) str. 190.

Niedziela Męki Pańskiej (Piąta Postu).

I klasy. Barwa fioletowa. Kościół stacyjny u ś. Piotra.

Myśli przewodnie: Z dzisiejszą niedzielą po kościołach zauważymy, że obrazy, a przedewszystkiem wszystkie krzyże z Ukrzyżowanym są pozakrywane fioletową zasłoną. Także we Mszy św. i brewjarzu zmiana. Dotąd Kościół miał na względzie katechumenów, to pokutników, to sam się modlił jako jedna rodzina Chrystusowa; teraz zaczyna rozważanie Męki Pańskiej.

Na pierwszy plan wysuwa się postać Chrystusa cierpiącego. Dotąd Chrystus występował w liturgji jako nauczyciel i rządca dusz, teraz przedstawia się nam jako kapłan-ofiara. To kapłaństwo Chrystusowe św. Paweł opisuje w lekcji. Na krzyżu — to był pierwszy ołtarz — złożył w ofierze samego siebie na okup świata. Kościół jakby się smucił, i stare zwyczaje zachowując, opuszcza w ministranturze psalm 42, i chwałośpiew na końcu introitu i ps. przy umywaniu rąk (aż do W. Czwartku włącznie).

Dziś śpiewa Kościół, po raz pierwszy (w roku kośc.) przepiękną prefację o Krzyżu ś. Zwrócić uwagę na dwa drzewa: rajskie i drzewo krzyża; z jednego śmierć, z drugiego życie otrzymaliśmy.

W dzisiejszej mszy liturgja przedstawia nam Chrystusa w trzech obrazach: 1-szy obraz w Jerozolimie zburzonej, którą opłakuje prorok Jeremjasz, autor Trenów czyli Lamentacyj; 2-gi mamy w lekcji, ten już jest ponadczasowy; przedstawia wieczną liturgję w niebie, gdzie Najwyższy Kapłan w królewskim ornacie wchodzi do Przenajświętszego Przybytku i swą krwią dokonuje odkupienia ludzi; zaś 3-ci obraz jest czasowy, ziemski, historyczny; oto Chrystus otoczony jest wrogami — Żydami, którzy go chcą ukamienować.

(1) Introit (Ps. 42, 1—2). Osądź mię, Boże, a rozeznaj sprawę moją, od narodu nieświętego, od człowieka niesprawiedliwego i zdradliwego wyrwij mię: bo Ty jesteś Bóg mój i moc moja.

(Ps. 42, 3) Wyślij światłość Twoją i prawdę Twoją, te mię poprowadziły na górę świętą Twoją i do przybytków Twoich. — Osądź mię.

(2) Kolekta. Prosimy Cię, wszechmogący Boże, wejrzyj łaskawie na czeladkę Twoją i spraw w miłosierdziu Swojem, aby łaska Twoja rządziła nami, i strzegła dusz naszych w służbie Twojej. Przez Pana...

Druga kolekta (aż do Soboty Białej włącznie) będzie jedna z podanych niżej:

(2 a) Druga: przeciw prześladowcom Kościoła:

Przyjmij łaskawie, prosimy Cię, Panie, modlitwy Kościoła Twego, aby po zwalczeniu wszelkich przeciwności i błędów, w bezpiecznej służył Ci wolności. (Przez Pana naszego)

Albo za Papieża:

Boże, wszystkich wiernych Pasterzu i Rządco. Spojrzyj miłosiernie na sługę Twego N..., którego nad Kościołem Twoim uczyniłeś przełożonym: daj mu, prosimy, słowem i przykładem tak przewodniczyć swoim podwładnym, aby z powierzoną sobie owczarnią do żywota przyszedł wiecznego. Przez Pana.

(3) Lekcja z listu św. Pawła do Żydów (9, 11—15). Bracia! Chrystus stawszy się Arcykapłanem dóbr przyszłych, przez przybytek wyższy i doskonalszy, nie rękoma uczyniony, to jest nie z tego świata: i nie z krwią kozłów lub cielców, ale z krwią własną wszedł raz na zawsze do Świątnicy (przed tron Boga), dokonawszy wiecznego odkupienia. Jeżeli bowiem krew kozłów i wołów i pokropienie popiołem z jałowicy poświęcało skalanych, obmywając ich ciało: jako daleko bardziej krew Chrystusa, który przez Ducha Świętego samego Siebie złożył Bogu w niepokalanej ofierze, oczyści sumienia nasze od uczynków mar-

twych, abyśmy służyli Bogu żyjącemu? I dlatego też jest On pośrednikiem nowego przymierza, które jest zarazem jego testamentem, aby przez śmierć, którą poniósł dla odkupienia przestępstw popełnionych pod pierwszem przymierzem, powołani do wiary otrzymali obiecane sobie dziedzictwo wieczne w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) Graduał (Ps. 142, 9—10). Wyrwij mię, Panie, od nieprzyjaciół moich. Naucz mię czynić wolę Twoją. ℣. (Ps. 17, 48—49). Wybawicielu mój, Panie, od nieprzyjaciół moich gniewliwych: i od powstających na mnie wywyższysz mię: od męża niesprawiedliwego wyrwiesz mię.

(5) Traktus (Ps. 128, 1—4). Często uderzali na mnie od młodości mojej. ℣. Tak niechaj mówi teraz Izrael: Często uderzali na mnie od młodości mojej. ℣. A przecież nie zmogli mnie: na grzbiecie moim młotami bili grzesznicy. ℣. Długo wywierali złość swoją: Ale Pan sprawiedliwy pokruszył karki grzesznikom.

(6) Ewangelja według św. Jana (8, 46—59). Onego czasu mówił Jezus do Żydów: Kto z was dowiedzie na mnie grzechu? Jeśli prawdę mówię, czemu mi nie wierzycie? Kto z Boga jest, słów Bożych słucha. Dlatego wy nie słuchacie, że z Boga nie jesteście. Odpowiedzieli tedy Żydzi, i rzekli mu: Czy my nie słusznie mówimy, żeś ty jest Samarytanin i czarta masz? Odpowiedział Jezus: Ja czarta nie mam, ale czczę Ojca mego, a wy mnie znieważacie. Ale ja nie szukam chwały własnej; jest taki, kto szuka i sądzi. Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: Jeśli kto zachowa mowę moją, śmierci nie zazna na wieki. Rzekli tedy Żydzi: Teraz poznaliśmy, że czarta masz. Abraham umarł i Prorocy, a ty powiadasz: Kto zachowa mowę moją, śmierci nie zazna na wieki. Czyś ty to większy nad ojca naszego Abrahama, który

umarł, i nad proroków, którzy pomarli? Kim sam siebie czynisz? Odpowiedział Jezus: Jeśli ja sam się chwalę, niczem jest chwała moja. Jest Ojciec mój, który mnie uwielbia, o którym wy powiadacie, że jest Bogiem waszym. A nie poznaliście go, ale Ja go znam. I jeślibym powiedział, że go nie znam, byłbym podobnym wam kłamcą. Ale go znam, i mowę jego zachowuję. Abraham, ojciec wasz, z radością wyglądał dnia mojego i ujrzał i rozradował się. Rzekli mu tedy Żydzi: Pięćdziesięciu lat jeszcze nie masz, a Abrahama widziałeś. Rzekł im Jezus: Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: Zanim Abraham się stał, jam jest. Porwali tedy kamienie, aby nań rzucać, lecz Jezus ukrył się i wyszedł z kościoła. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 118, 17. 107). Wysławiać Cię będę, Panie, ze wszystkiego serca mego: Użycz łaski słudze Twemu: będę ożywion i przestrzegał słów Twoich: ożyw mię według słowa Twego, Panie.

(8) **Sekreta.** Niech te ofiary, prosimy Cię, Panie, uwolnią nas z więzów nieprawości naszej, i wyjednają nam dar miłosierdzia u Ciebie. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa.

(8 a) **Druga** przeciw prześladowcom Kościoła:

Wspieraj nas opieką swą, Panie, gdy te święte czynności spełniamy, abyśmy się oddali całkiem sprawom Bożym, i tak Tobie wiernie duszą i ciałem służyli. Przez Pana.

Albo za Papieża:

Złożoną ofiarą daj przebłagać się, Panie, prosimy, a sługę Twego N..., którego ustanowiłeś pasterzem Kościoła Swego ustawiczną otaczaj opieką. Przez Pana naszego.

(9) **Prefacja o Krzyżu św.** Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną,

abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmocny, wieczny Boże. Któryś zbawienia rodzaju ludzkiego na drzewie krzyża dokonał; aby skąd śmierć początek wzięła, stamtąd i życie zmartwychwstało; aby ten, który przez drzewo zwyciężył, przez drzewo także był pokonany: przez Chrystusa, Pana naszego. Przez którego wielbią Twój Majestat Aniołowie, oddają pokłon Panowania, drżą Mocarstwa, Niebiosa i Mocy niebieskie, oraz błogosławieni Serafini we wspólnej radości wychwalają. Abyś z nimi i nasze głosy łaskawie przyjąć raczył, usilnie błagamy, w pokornem wyznaniu mówiąc: Święty, itd.

(10) Śpiew przy Komunji (1. Kor. 11, 24. 25). To jest Ciało, które za was będzie wydane: ten Kielich nowego Testamentu jest we Krwi mojej, mówi Pan. To czyńcie, ilekroć pożywać będziecie, na pamiątkę moją.

(11) Modlitwa po Komunji. Przybądź nam z pomocą, Panie, Boże nasz, a ponieważ sakramentami Twemi nas posiliłeś, nieustanną otaczaj nas opieką Swoją. Przez Pana naszego...

(11 a) Druga przeciw prześladowcom Kościoła:

Nie dopuść, prosimy Cię, Panie Boże nasz, aby ci, którym pozwalasz na radosne uczestniczenie w uczcie niebieskiej, ulegali ziemskim niebezpieczeństwom. Przez Pana naszego.

Albo za Papieża:

Niech nam będzie obroną to przyjęcie boskiego sakramentu, prosimy, Panie: i niech ratuje oraz umacnia sługę Twego N..., którego pasterzem Kościoła swego postanowiłeś, wraz z powierzoną mu owczarnią. Przez Pana.

Wielki Tydzień.

Stopniowo, z coraz to większem napięciem, crescendo, zbliżaliśmy się poprzez W. Post, ku właściwemu punktowi i najważniejszemu okresowi w roku kościelnym, jakim jest Wielki Tydzień — Hebdomada maior, Święty Tydzień.

Kościół obchodzi pamiątkę rozstania się ze swym Oblubieńcem, rocznicę jego cierpień, śmierci i zmartwychwstania odnawia z tak wielkim nakładem pracy i różnych środków, jakiemi tylko rozporządzać może. Występuje on w roli poety i artysty, by w najrzewniejszy sposób opisać zdarzenia końcowe. Święto zmartwychwstania kończy wielkotygodniową liturgję, należy więc do W. Tygodnia i stanowi punkt zwrotny w całej akcji dramatycznej. W tych dniach pójdziemy jakby na przedstawienie Męki Pańskiej, zobaczymy dramat, jakiego poza liturgją nikt nie stworzył.

Liturgja W. Tygodnia jest dramatyczna, pełna obrazów i czynności, przesuwa przed nami dzieje śmierci i zmartwychwstania naszego Zbawiciela. Cierpienie i miłość, cierpienie i odkupienie, cierpienie i zmartwychwstanie, to są z woli Bożej uzupełniające się fakty — wydarzenia. Ponieważ Wielkanoc jest punktem wyjścia dla całego roku kościelnego oraz celem, ku któremu zdąża całe przygotowanie, począwszy od Adwentu, dlatego te dni W. Tygodnia wraz z Wielkanocą słusznie nazywamy „wielkimi". Wielkanoc jest najstarszem świętem Kościoła, świętem, które nadało barwy i treści poszczególnej niedzieli w ciągu roku. Wielkanoc zaczyna nietylko nowy porządek w dziedzinie duszy, ale zaczyna nową liturgję, bo stara żydowska minęła bezpowrotnie. Wielkanoc jednak łączy dwa Przymierza: pierwsze było zapowiedzią drugiego, a drugie zaś ukoronowaniem pierwszego. Jak się wzajemnie uzupełnia żydowska Wielkanoc i chrześcijańska, o tem można się przekonać z każdej stronicy mszału.

Niedziela Palmowa.

I klasy. Barwa fioletowa.

Wstęp: Obchód W. Tygodnia zaczynamy przypomnieniem zwycięstwa Chrystusa, które było celem wszystkich Jego cierpień, walk i trudów. Na pięć dni przed swą śmiercią urządził Chrystus uroczysty wjazd do Jerozolimy, jako wódz zwycięski, jeszcze przed zwycięstwem odbył ten wspaniały triumf, a to celem zaznaczenia, że nadchodzi chwila ostatecznej walki z piekłem i szatanem, i że ta walka ma się zakończyć nieśmiertelnem zwycięstwem.

Znaczenie tej niedzieli: Przedewszystkiem ona nie jest tylko przypomnieniem uroczystego wjazdu do Jerozolimy Chrystusa, lecz jej przeznaczeniem jest towarzyszenie uroczyste w Jego krzyżowej drodze. To zaś na tem polega, i wtedy się dokona, gdy się poświęcimy na bojowników i męczenników za sprawę Chrystusową. Wtedy naprawdę zrozumiemy obchód z palmami, gdy sobie przedstawimy żywo Chrystusa między nami będącego, i że my jesteśmy jego uczniami i że mu sprawiamy wspaniałe powitanie. Sami musimy brać udział w tej symbolicznej czynności. Zwróćmy uwagę na osoby i na miejsce, gdzie się cały dramat rozgrywa.

Pierwsze miejsce (scena) to Góra Oliwna (święcenie palm), drugie to droga z Góry Oliwnej do Jeruzalem (procesja z palmami), a trzecie miejsce, to kościół stacyjny, gdzie się msza odprawiała. Osobami, w całym dramacie, najważniejszemi są: sam Chrystus w symbolu palmy, a głównie w krzyżu niesionym na procesji oraz w celebransie, dalej uczniowie w osobach uczestników dzisiejszej liturgji, i dzieci, które dziś wielką rolę odegrały.

Liturgja Niedzieli Palmowej składa się z trzech wyraźnych części: 1⁰ poświęcenia palm, 2⁰ procesji, i 3⁰ Mszy św. W dwu pierwszych częściach jest ona radosna i zwycięska (święcenie palm i procesja), zaś w trzeciej poważna i smutna (Msza św.).

Święcenie palm. Starszą jest procesja z tej niedzieli, bo pochodzi z Jerozolimy, gdzie już w IV. wieku była znana, zaś święcenie palm dołączono później (9 wiek). Ceremonja święcenia palm układem jest bardzo podobna do Mszy św.

Kapłan przy mszale w fioletowej kapie, a chór śpiewa:

Antyfona (Mat. 21, 9). Hosanna Synowi Dawidowemu. Błogosławiony, który idzie w imię Pańskie. O Królu Izraelski! Hosanna na wysokości!

K. Pan z wami.

M. I z Duchem Twoim.

Módlmy się — Boże, którego czcić i kochać powinniśmy, rozmnóż w nas niewypowiedzianej łaski Twojej dary. Tyś nam dał przez śmierć Syna swego nadzieję osiągnięcia tego, w co wierzymy, spraw, abyśmy przez Jego zmartwychwstanie mogli rzeczywiście dojść tam, dokąd dążymy. Który z Tobą żyje...

Opis jak Żydzi wędrowali po pustyni do Ziemi Obiecanej, odpoczywali w oazie z palmami.

Lekcja (Wyjście 15, 27; 16, 1—7). W one dni: Przyszli do Elim synowie Izraelowi, gdzie było dwanaście źródeł wody i siedemdziesiąt palm, i obozem stanęli przy wodzie. I ruszyli z Elim ku Synaj piętnastego dnia, drugiego miesiąca po wyjściu z ziemi Egipskiej. I szemrała wszystka gromada synów Izraelowych przeciw Mojżeszowi i Aaronowi na puszczy. I mówili Synowie Izraelscy do nich: Obyśmy byli pomarli od ręki Pańskiej w ziemi Egipskiej, gdyśmy siedzieli nad garnkami z mięsem i jedli chleb do sytości: czemuście nas wywiedli na tę puszczę, abyście wszystek lud pomorzyli głodem? Rzekł tedy Pan do Mojżesza: Oto Ja spuszczę wam jako deszcz chleb z nieba: niechaj wychodzi lud, a zbiera, ile ma starczyć na każdy dzień; abym go doświadczył, będzie li chodził wedle rozkazu Mego, czy też nie. A dnia szóstego niech przyrządzą, co przyniosą, a niechaj będzie w dwoje tyle, co każdego dnia zbierać zwykli. I rzekli Mojżesz i Aaron do wszystkich synów Izraelowych: W wieczór poznacie, że Pan to was wyprowadził z ziemi Egipskiej: a rano ujrzycie chwałę Pańską.

Responsorjum zamiast graduału (Jan 11, 47—49; 50 i 53). Zebrali tedy najwyżsi kapłani i faryzeusze radę i mówili: Cóż uczynimy, albowiem ten człowiek wiele cudów czyni? Jeśli go tak zaniechamy, wszyscy weń uwierzą: * I przyjdą Rzymianie i wezmą nasze miejsce i naród. — ℣. A Jeden z nich, Kaifasz imieniem, będąc najwyższym kapłanem onego roku prorokował im mówiąc: P o ż y t e c z n o w a m j e s t, ż e b y j e d e n c z ł o w i e k u m a r ł z a l u d, a n i e w s z y s t e k n a r ó d z g i n ą ł. Od onego tedy dnia umyślili, aby zabili, mówiąc: * I p r z y j d ą... *(powtarza się aż do ℣.).*

Inne responsorjum (Mat. 26, 39 i 41). Na Górze Oliwnej modlił się do Ojca: Ojcze, jeśli można, niechaj odejdzie odemnie ten kielich. * Duch wprawdzie jest ochotny, ale ciało mdłe: bądź wola Twoja. ℣. Czuwajcie i módlcie się, abyście nie weszli w pokusę. * Duch wprawdzie...

Ewangelja według św. Mateusza (21, 1—9). Onego czasu: Gdy się przybliżał Jezus do Jeruzalem i przyszedł do Betfage, do góry Oliwnej, wtedy posłał dwóch uczniów, mówiąc im: Idźcie do miasteczka, które jest przed wami, a natychmiast znajdziecie oślicę uwiązaną i oślę z nią: odwiążcie i przywiedźcie mi: A jeśliby wam kto co rzekł, powiedźcie: iż Pan ich potrzebuje: a zaraz puści je. A to wszystko się stało, aby się wypełniło, co jest powiedziane przez proroka mówiącego: Powiedzcie córce Syjońskiej: O t o k r ó l t w ó j i d z i e t o b i e c i c h y, s i e d z ą c y n a o ś l i c y i n a o ś l ę c i u, s y n u p o d j a r z e m n e j. Szedłszy tedy uczniowie uczynili, jako im rozkazał Jezus. I przywiedli oślicę i oślę: i włożyli na nie odzienie swoje, a Jego wsadzili na nie. A rzesza bardzo wielka słała szaty swoje na drodze: A drudzy obcinali gałązki z drzew i na drodze stali. A rzesze, idące naprzód, i z tyłu, wołały, mówiąc: H o s a n n a S y n o w i D a w i d o w e m u: b ł o g o s ł a w i o n y, k t ó r y i d z i e w I m i ę P a ń s k i e.

Teraz zaczyna się właściwe poświęcenie palm.

K. Pan z wami.

***M.* I z duchem twoim.**

1. Modlitwa. — Pomnóż, Panie, wiarę ufającym Tobie, a wysłuchaj prośby błagających Cię: niechaj spłynie na nas obfitość miłosierdzia Twego. N i e c h b ę d ą b ł o g o † s ł a w i o n e i t e g a ł ą z k i p a l m o w e, a l b o o l i w n e; a jakoś

na wyobrażenie Kościoła rozmnożył pokolenie Noego, wychodzącego z korabiu i potomstwo Mojżesza, opuszczające Egipt z synami Izraelskimi, w wielki naród, tak spraw, a b y ś m y, n i o s ą c y t e g a ł ą z k i o l i w n e i p a l m o w e, d o b r e m i u c z y n k a m i z a b i e g l i d r o g ę C h r y s t u s o w i i przez Niego dopuszczeni byli do wiecznej szczęśliwości. Który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha świętego, Bóg przez wszystkie wieki wieków. Amen.

Prefacja.

K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.
K. W górę serca.
M. Mamy wzniesione ku Panu.
K. Czyńmy dzięki Panu Bogu naszemu.
M. Godną i sprawiedliwą jest rzeczą.

Prawdziwie godną i sprawiedliwą, słuszną i zbawienną jest rzeczą, abyśmy Ci zawsze i wszędzie dzięki czynili: Panie święty, Ojcze wszechmogący, wieczny Boże. Chwalebny w zgromadzeniu świętych Twoich. Tobie bowiem służą stworzenia Twoje, które Ciebie swoim Jedynym Stworzycielem i Bogiem wyznawają i wszystko stworzenie Twoje Cię wysławia a błogosławią Cię Święci Twoi. Którzy wielkie imię Jednorodzonego Syna Twego swobodnym głosem wyznają przed królami i potęgami tego świata. Którego otaczają Aniołowie i Archaniołowie, Trony i Panowania i wraz ze wszystkiem wojskiem niebieskiem hymn Twojej chwały śpiewają, powtarzając bez końca: Święty, Święty, Święty... *(śpiewa chór, jak we Mszy).*

K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.

2. Modlitwa. — Prosimy Cię, Panie Święty, Ojcze wszechmogący, wieczny Boże, abyś raczył po-

błogosławić i poświęcić te gałązki, któreś wyprowadził z drzewa palmowego, z których jedną gołębica do arki przyniosła; i spraw, aby wszyscy, którzy ją otrzymają, ściągnęli sobie błogosławieństwo Twoje dla duszy i ciała. I niech ten symbol łaski Twojej, Panie, będzie nam środkiem pomocnym ku zbawieniu duszy. Przez Pana.

3. **Modlitwa.** — Boże, który rozproszonych jednoczysz, a zjednoczonych zachowujesz, któryś błogosławił rzeszom, niosącym gałązki oliwne przed Jezusem: pobłogosław i te gałązki palmowe i oliwne, które wierni słudzy Twoi otrzymują na chwałę Imienia Twego: aby w każdem miejscu, na które zaniesione będą, ściągnęły błogosławieństwo Twoje dla mieszkańców jego, i aby prawica Twoja, oddaliwszy wszelkie od nich przeciwności, chroniła tych, których odkupił Jezus Chrystus, Syn Twój a Pan nasz. Który z Tobą...

4. **Modlitwa.** — Boże, który dziwnem zrządzeniem Opatrzności Twojej udzieliłeś rzeczom nierozumnym mocy przyczyniania się do naszego zbawienia, spraw łaskawie, aby serca sług Twoich pojęły zbawiennie duchowe znaczenie tego hołdu, który rzesza ludu, pod natchnieniem światła niebieskiego, złożyła Zbawicielowi, rzucając mu pod nogi gałązki palmowe. Gałązki te bowiem były zapowiedzią zwycięstwa nad księciem śmierci; gałązki zaś oliwne oznajmiały nadejście panowania Tego, który otrzymał namaszczenie Pomazańca Bożego czyli Mesjasza. I zrozumiała już wtedy szczęśliwa owa rzesza ludu, znaczenie tych gałązek: bo oto Zbawiciel, litując się nad ludzką nędzą, miał walczyć w obronie życia całego świata z księciem śmierci i umierając zwyciężyć. I dlatego to wtedy oddała mu cześć i hołd przez te gałązki, które również oznaczają chwałę zwycięstwa i obfitość miłosierdzia Jego. Przeto my, z całkowitą

wiarą to zdarzenie i znaczenie przyjmując, pokornie Cię prosimy, Panie Święty, Ojcze wszechmogący, wieczny Boże, przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, abyśmy w Nim i przez Niego, którego członkami jesteśmy z Twej woli, odnieśli zwycięstwo nad śmiercią, a zasłużyli na uczestnictwo w Jego chwalebnem zmartwychwstaniu. Który z Tobą żyje...

5. **Modlitwa.** — Boże, któryś rozkazał gołębicy przez gałązkę oliwną pokój ziemi zwiastować, racz, prosimy Cię, poświęcić † błogosławieństwem niebieskiem te gałązki palm oraz innych drzew, aby się przyczyniły do zbawienia wszystkiego ludu Twego. Przez Chrystusa, Pana naszego.

6. **Modlitwa.** — Pobłogosław, † prosimy Cię, Panie, te gałązki palmowe i oliwne i spraw, aby lud Twój, który w dniu dzisiejszym obchodzi tę zewnętrzną uroczystość ku czci Twojej, dopełnił jej wewnętrznie gorącą pobożnością, a odnosząc zwycięstwo nad wrogiem, umiłował nadewszystko dzieło miłosierdzia Twego. Przez Pana.

Tu kapłan kropi gałązki wodą święconą, mówiąc antyfonę *Asperges me* i trzykroć okadza.

K. Pan z wami.

M. I z duchem twoim.

7. **Modlitwa.** — Boże, Tyś Syna swego Jezusa Chrystusa Pana naszego dla zbawienia naszego na ten świat posłał, aby zniżył się ku nam, a podniósł nas ku Tobie, a któremu, gdy przybył do Jerozolimy, aby wypełnić Pismo, lud wierny usłał drogę gałązkami i szatami: spraw, prosimy Cię, abyśmy wiarą naszą usłali mu drogę, na której, po usunięciu wszelkiego kamienia obrazy i zgorszenia, czyny nasze wydadzą gałązki sprawiedliwości przed Tobą, iżbyśmy zasłużyli iść w ślady Tego, który z Tobą żyje...

Rozdawanie palm.

Po powyższej modlitwie najwyższy godnością po celebransie duchowny zbliża się do ołtarza i podaje poświęconą palmę celebransowi, który znowu rozdaje palmy obecnym duchownym i wiernym. Każdy przyklęka na jedno kolano i, odbierając palmę, całuje ją i rękę celebransa. Podczas rozdawania chór śpiewa antyfony:

Antyfona 1. Dzieci Żydowskie niosąc gałązki oliwne, wyszły naprzeciw Panu, wołając i mówiąc: Hosanna na wysokości.

Antyfona 2. Dzieci Żydowskie słały szaty swoje na drodze i wołały, mówiąc: Hosanna Synowi Dawidowemu: Błogosławiony, który idzie w imię Pańskie.

Po rozdaniu palm kapłan mówi:

K. Pan z wami.

M. I z duchem twoim.

Módlmy się. — Wszechmogący, wieczny Boże, Tyś chciał, aby Pan nasz, Jezus Chrystus, jechał na oślęciu i Ty natchnąłeś tłumy ludu, aby szaty swe i gałązki drzew pod nogi Jemu słały ze śpiewem Hosanna na jego chwałę: spraw, prosimy Cię, abyśmy mogli niewinność ich naśladować i mieć udział w ich zasługach. Przez Pana naszego. ℟. Amen.

Procesja z palmami.

Kapłan nasypuje kadzidła w kadzielnice. Potem diakon (lub sam celebrans) woła:

S. Procedamus in pace!

Ch. In nomine Christi. Amen.

K. Postępujmy w pokoju!

Ch. W imię Chrystusa. Amen.

Podczas procesji idą wszyscy, wedle ustalonego porządku niosąc palmy, a chór śpiewa (jedną, kilka) antyfony albo z braku wyszkolonych śpiewaków, wierni śpiewają pieśń: „Krzyżu święty".

1. Antyfona (Mat. 21, 1—3; 7. 8. 9). Gdy się przybliżył Pan do Jeruzalem, posłał dwóch uczniów swoich mówiąc: Idźcie do miasteczka, które jest naprzeciwko was: a znajdziecie oślątko uwiązane, na którem żaden z ludzi nie siedział: odwiążcie i przywiedźcie mi (je). Jeśliby kto was pytał, powiedzcie: Pan potrzebuje. Odwiązawszy więc przywiedli do Jezusa i włożyli na nie odzienie swoje, i usiadł na niem. Jedni słali szaty swoje na drodze: inni rzucali gałązki z drzew, a którzy szli za nim, wołali: Hosanna, błogosławiony, który idzie w Imię Pańskie! Błogosławione królestwo Ojca naszego, Dawida, Hosanna na wysokościach! Zmiłuj się nad nami, Synu Dawidów.

2. Antyfona (Jan, 12, 12. 13). Gdy lud usłyszał, że Jezus idzie do Jeruzalem, nabrali gałęzi palmowych, i wyszli naprzeciwko Niemu, a dzieci wołały, mówiąc: Ten jest, który miał przyjść dla zbawienia narodu. Ten jest zbawienie nasze i odkupienie Izraela. Jakiż jest ten, któremu Trony i Władze drogę zabiegają! Nie bój się, córko Syjońska. Oto król Twój przychodzi do Ciebie, siedząc na źrebięciu oślicy, jako napisano jest. Witaj Królu, Stwórco świata, który przyszedłeś nas zbawić.

3. Antyfona. Na sześć dni przed uroczystością Paschy, gdy Pan przyszedł do miasta, zabiegli Mu drogę chłopcy: a w rękach nieśli gałązki palm i śpiewali głosem wielkim mówiąc: Hosanna na wysokościach! Błogosławiony, któryś przyszedł w wielkości miłosierdzia Swego: Hosanna na wysokościach!

4. Antyfona. Wychodzą naprzeciw Zbawiciela rzesze z kwiatami i palmami: i triumfującemu zwycięzcy należną cześć oddają: Narody ustami (swemi) Syna Bożego głoszą: a na cześć Chrystusa brzmią pod niebiosy śpiewy: Hosanna na wysokościach!

5. Antyfona. Razem z Aniołami i chłopiętami wiernie się stawmy, i zwycięzcy śmierci śpiewajmy: Hosanna na wysokościach.

6. Antyfona. Rzesza wielka zgromadzona na dzień święty, śpiewała Panu: *Błogosławiony, który idzie w imię Pańskie: Hosanna na wysokościach.*

Przy końcu procesji dwaj albo trzej śpiewacy wchodzą do kościoła, zamknąwszy drzwi, zaczynają śpiewać naprzemian z tymi, co stoją przed drzwiami:

Gloria, laus et honor tibi sit, Rex Christe, Redemptor: Cui puerile decus prompsit Hosanna pium. ℟. Gloria, laus.	Chwała Ci, cześć i uwielbienie, o Królu Chryste, Odkupicielu, któremu chłopiąt grono śpiewało pobożnie: Hosanna. ℟. Chwała Ci...
Israel es tu Rex, Davidis et inclita proles: Nomine qui in Domini, Rex benedicte, venis. ℟. Gloria, laus.	Tyś Królem Izraela, i przezacnym potomkiem Dawida, o Królu nasz błogosławiony, który przychodzisz w Imię Pańskie. ℟. Chwała Ci, cześć.
Coetus in excelsis te laudat caelicus omnis, Et mortalis homo, et cuncta creata simul. ℟. Gloria, laus.	Wszystkie chóry niebieskie na wysokościach chwalą Ciebie i śmiertelny człowiek i wszystko stworzenie. ℟. Chwała Ci, cześć.
Plebs Hebraea tibi cum palmis obvia venit: Cum prece, voto, hymnis, adsumus ecce tibi. ℟. Gloria, laus.	Lud izraelski wyszedł naprzeciw Ciebie z palmami: My zaś stoimy przed Tobą z darami, modlitwami, ślubami i hymnami. ℟. Chwała Ci.
Hi tibi passuro solvebant munia laudis: Nos	Oni wielbili Cię przed męką Twoją. My zaś

tibi regnanti pangimus ecce melos. ℟. Gloria, laus.

Hi placuere tibi, placeat devotio nostra: Rex bone, Rex clemens, cui bona cuncta placent. ℟. Gloria, laus.

już królującemu śpiewamy pieśni nasze. ℟. Chwała Ci, cześć.

Oni podobali się Tobie, niechże się spodoba i pobożność nasza. Królu dobry, Królu miłościwy, który podobasz sobie w dobrem. ℟. Chwała Ci...

Tu (subdiakon) kapłan uderza krzyżem w drzwi, które się otwierają. Chór śpiewa antyfonę.

℟. Gdy Pan wchodził do miasta świętego, dzieci żydowskie głosiły zmartwychwstanie Życia. * Z gałązkami palmowemi w rękach wołały: Hosanna na wysokościach. ℣. Gdy lud usłyszał, że Jezus przybywa do Jerozolimy, zabiegł Mu drogę. * Z gałązkami palmowemi... *(powtarza się aż do ℣)*

Na tem kończy się procesja.

Msza święta.

Kościół stacyjny u ś. Jana na Lateranie.

M y ś l i p r z e w o d n i e: W jak odmiennych tonach zaczyna się Msza św.: jak poważny i smutny w niej nastrój w porównaniu z procesją, która rozbrzmiewa weselem i upojeniem po zwycięstwie. Przed chwilą uroczysta i radosna procesja, a teraz trzy opisy Męki Pańskiej (u św. Pawła, Dawida, i Mateusza). We Mszy św. znika radość, widzimy tylko „męża boleści". Chrystus cierpiący (lekcja, traktus, ewangelja), Chrystus prześladowany przez wrogów i opuszczony przez swoich.

(1) Introit (Ps. 21, 20. 22). Panie, z pomocą Twą nie stój zdaleka odemnie, pośpiesz się ku obronie mojej: i wybaw mię z paszczęki lwiej i od rogów jednorożców biedotę moją. (Ps. 21, 2) Boże, Boże mój, wejrzyj na mnie, czemuś mię opuścił? Dalekim ja od ratunku dla grzechów, (którem przyjął na się)... Panie, z pomocą...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, Tyś chciał, aby Zbawiciel nasz dał rodzajowi ludzkiemu przykład pokory do naśladowania przez to, że ciało przyjął i śmierć poniósł krzyżową: spraw łaskawie, abyśmy z cierpliwości Jego skuteczną czerpali naukę i Jego zmartwychwstania uczestnikami być zasłużyli. Przez tegoż Pana naszego...

W lekcji, św. Paweł objaśnia niezmierzoną wielkość i wartość cierpień i poniżeń Chrystusa. W cieniu krzyża przebija się jednak myśl o zmartwychwstaniu i wywyższeniu.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Filipensów (2, 5—11).** Bracia! Albowiem macie rozumieć toż samo (mieć takie samo usposobienie), co i Chrystus Jezus: który będąc w postaci Bożej, nie mniemał, iżby miał chciwie korzystać z tego, że był równym Bogu: ale wyniszczył samego Siebie, przyjął na się postać niewolnika, stał się podobnym do ludzi i dla Swego sposobu życia uznany był za człowieka. Uniżył samego Siebie, stawszy się posłusznym aż do śmierci, i to śmierci krzyżowej: przetoż i Bóg wywyższył Go i dał Mu imię, które jest nad wszelkie imię, aby na imię Jezusa zginało się wszelkie kolano na niebie, na ziemi i pod ziemią: i żeby wszelki język wyznawał, że Jezus Chrystus jest Panem w chwale Boga Ojca.

(4) **Graduał (Ps. 72, 24, 1—3).** Ująłeś mnie za prawą rękę moją: a według woli Twojej prowadziłeś mię i przyjąłeś mię z chwałą. ℣. Jako dobry Bóg Izraelczyków tym, którzy są prostego serca, ale moje nogi mało się nie potknęły; mało nie szwankowały kroki moje, iżem był ruszon zawiścią przeciw złośnikom, widząc pokój grzesznych.

W słowach 21 psalmu, Dawid w widzeniu proroczem opisuje cierpienia i opuszczenie Zbawiciela.

(5) **Traktus (Ps. 21, 2—9, 18, 19, 22, 24, 32).** Boże mój, Boże mój, wejrzyj na mnie: Czemuś mnie opuścił? — ℣. Moja skarga daleką jest od

mego wybawiciela dla grzechów, (którem przyjął na się). — ℣. Boże mój, wołam we dnie, a nie wywysłuchujesz mię: wołam w nocy, a nie mam ulgi w grzechu. — ℣. A Ty wszak mieszkasz w świątnicy, Chwało Izraela. — ℣. W Tobie nadzieję mieli ojcowie nasi: mieli nadzieję, i wybawiłeś ich. — ℣. Wołali do Ciebie i wyzwalani byli: mieli nadzieję w Tobie i nie doznawali zawodu. — ℣. A jam jest robak, a nie człowiek: pośmiewisko ludzi i wzgarda pospólstwa. — ℣. Wszyscy, którzy mię widzą, naśmiewają się ze mnie: lżą usty i potrząsają głową. — ℣. Nadzieję miał w Panu, niechże go ratuje: niechaj go wybawi, bo się kocha w nim! — ℣. I patrzą oni i wpatrują się we mnie. Rozdzielają sobie szaty moje, a o suknię moją miotają losy. — ℣. Wybaw mię z paszczęki lwiej: i od rogów jednorożców biedotę moją. — ℣. Wy, co się boicie Pana, wychwalajcie Go: wszystko potomstwo Jakóbowe, wysławiajcie Go. ℣. Zgłaszać się będą do Pana rody przyszłe: a niebiosa będą opowiadać sprawiedliwość Jego. — ℣. Ludowi, który się narodzi, który stworzy Pan.

(6) Męka Pana naszego Jezusa Chrystusa według (św.) Mateusza (26, 1—75; 27, 1—66). ***(Rada żydowska postanawia zgładzić Pana Jezusa).***

Onego czasu rzekł Jezus uczniom swoim: Wiecie, iż za dwa dni będzie Pascha a Syn Człowieczy będzie wydany, aby był ukrzyżowany. Tedy zebrali się przedniejsi kapłani i starsi ludu do dworu najwyższego kapłana, który nazywał się Kajfasz: i naradzali się, aby Jezusa zdradą pojmać i zabić. Lecz mówili: Nie w dzień święty: aby snać nie stał się rozruch między ludem. A gdy Jezus był w Betanji w domu Szymona trędowatego, przystąpiła do niego niewiasta, mając

słój alabastrowy drogiego olejku i wylała na głowę jego, gdy u stołu siedział. A widząc uczniowie zagniewali się mówiąc: Nacóż to marnotrawstwo? Albowiem można było to drogo sprzedać i dać ubogim. A widząc Jezus, rzekł im: Czemu przykrzycie się tej niewieście? bo dobry uczynek względem mnie wypełniła. Albowiem ubogich zawsze macie pomiędzy sobą, ale mnie nie zawsze macie. Bo ta, wylawszy ten olejek na ciało moje, uczyniła to na pogrzeb mój. Zaprawdę mówię wam, gdziekolwiek będzie opowiadana ta ewangelja po wszystkim świecie, i to co ona uczyniła, będzie powiadane na jej pamiątkę. Wtedy odszedł jeden ze dwunastu, który nazywał się Judasz Iszkarjot, do najwyższych kapłanów i rzekł im: Co mi chcecie dać, a ja go wam wydam? — A oni naznaczyli mu trzydzieści srebrnych. A odtąd szukał sposobnej pory, aby go wydać.

(Ostatnia Wieczerza). W pierwszy tedy dzień Przaśników przystąpili do Jezusa uczniowie, mówiąc: „Gdzie chcesz, abyśmy przygotowali spożycie Paschy?“ A Jezus rzekł: Idźcie do miasta do pewnego człowieka, a powiedzcie mu: Mistrz mówi: czas mój jest bliski, u ciebie urządzam Paschę z uczniami moimi. I uczynili uczniowie, jako im rozkazał Jezus: i przygotowali Paschę. A gdy nadszedł wieczór, zasiadł do stołu z dwunastu uczniami swoimi. A gdy oni jedli, rzekł: Zaprawdę powiadam wam, iż jeden z was mnie wyda. I zasmuciwszy się bardzo, poczęli każdy z osobna mówić: Czyż ja Panie? A On odpowiadając, rzekł: Który macza ze mną rękę w misie, ten mnie wyda. A Syn Człowieczy wprawdzie idzie, jako napisano o nim: Ale biada temu człowiekowi, przez którego Syn Człowieczy będzie wydany, lepiejby mu było, aby się był nie narodził ten człowiek. A odpowiadając Judasz, który go wydał, rzekł: Czy to ja Mistrzu? Rzekł mu: Tyś powiedział.

A gdy oni wieczerzali, wziął Jezus chleb i błogosławił, i łamał, i dawał uczniom swoim i rzekł: Bierzcie i jedzcie: to jest ciało moje. A wziąwszy kielich, dzięki czynił i dał im, mówiąc: Pijcie z tego wszyscy. Albowiem ta jest krew moja nowego testamentu, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. A powiadam wam: Nie będę pił odtąd z tego owocu winnego szczepu, aż do tego dnia, gdy będę pił z wami nowym w królestwie Ojca mego. I hymn odmówiwszy, wyszli na górę Oliwną. Tedy rzekł im Jezus: Wszyscy wy zgorszycie się ze mnie tej nocy. Albowiem jest napisane: Uderzę pasterza, i rozprószą się owce trzody. Lecz, gdy zmartwychwstanę uprzedzę was do Galilei. A odpowiadając Piotr, rzekł mu: Choćby się wszyscy zgorszyli z ciebie, ja nigdy się nie zgorszę. Rzekł mu Jezus: zaprawdę powiadam ci, że tej nocy pierwej niż kur zapieje, trzykroć się mnie zaprzesz. Rzekł mu Piotr: Choćby mi też przyszło z tobą umrzeć, nie zaprę się ciebie. Tak samo i wszyscy uczniowie mówili.

(Chrystus w Ogrodzie Oliwnym). Tedy przyszedł Jezus z nimi do wsi, którą zowią Getsemani, i rzekł uczniom swoim: Siedźcie tu, aż ja pójdę tam i będę się modlił. A wziąwszy Piotra i dwóch synów Zebedeuszowych, począł się smucić i tęsknić sobie: Tedy im rzekł: Smutna jest dusza moja aż do śmierci: zostańcie tu, a czuwajcie ze mną. A postąpiwszy trochę, padł na oblicze swoje, modląc się i mówiąc: Ojcze mój, jeśli może to być, niech odejdzie odemnie ten kielich; wszakże nie jako ja chcę, ale jako ty. I przyszedł do uczniów swoich i znalazł ich śpiących i rzekł Piotrowi: Tak to nie mogliście jednej godziny czuwać ze mną? Czuwajcie, a módlcie się, abyście nie weszli w pokusę. Duch wprawdzie jest ochotny, ale ciało mdłe. Znów powtóre odszedł i modlił się, mówiąc: Ojcze mój, jeśli nie może ten

kielich odejść, ale mam go wypić, niech się dzieje wola twoja. I przyszedł powtóre i znalazł ich śpiących, albowiem oczy ich były obciążone. A zostawiwszy ich znów, odszedł i po trzeci raz się modlił, tę samą mowę mówiąc. Wtedy przyszedł do uczniów swoich i rzekł im: Już śpijcie i odpoczywajcie: oto przybliżyła się godzina, a Syn Człowieczy będzie wydany w ręce grzeszników. Wstańcie, pójdźmy: oto się przybliżył ten, który mnie wyda.

(Pojmanie Chrystusa). A gdy on jeszcze mówił, oto Judasz, jeden z dwunastu, przyszedł, a z nim wielka zgraja z mieczami i kijami, posłana od przedniejszych kapłanów i starszych ludu. A ten co go wydał, dał im znak, mówiąc: Ten którego pocałuję, on to jest, chwytajcie go. A natychmiast przystąpiwszy do Jezusa, rzekł: Bądź pozdrowion, Rabbi. I pocałował go. A Jezus rzekł mu: Przyjacielu, na coś przyszedł? Tedy przystąpili i rzucili się na Jezusa i pojmali go. A oto jeden z tych, którzy byli z Jezusem, wyciągnąwszy rękę, dobył miecza swego; a uderzywszy sługę arcykapłana, uciął mu ucho. Tedy rzekł mu Jezus. Obróć miecz swój na miejsce jego, albowiem wszyscy, którzy miecz biorą, mieczem poginą. Czy myślisz, że nie mógłbym poprosić Ojca mego, a przysłałby mi zaraz więcej niż dwanaście hufców anielskich? Jakże tedy wypełnią się Pisma, że tak musi się stać? Onej godziny rzekł Jezus do tłuszczy. Wyszliście jako na zabójcę z mieczami, z kijami, pojmać mnie: Siedziałem codziennie u was, ucząc w kościele, a nie pojmaliście mnie. A to się wszystko stało, aby się wypełniły Pisma prorockie. Tedy uczniowie wszyscy, opuściwszy go, pouciekali.

(Chrystus w pałacu Kaifasza). A oni pojmawszy Jezusa, wiedli go do Kaifasza, najwyższego kapłana, gdzie się byli zebrali doktorowie i starsi;

a Piotr szedł za nim z daleka, aż do dworu najwyższego kapłana. A, wszedłszy tam, siedział ze sługami, aby widzieć koniec. A najwyżsi kapłani i wszystka Rada szukali fałszywego świadectwa, przeciw Jezusowi, aby go o śmierć przyprawić. I nie znaleźli, choć wielu fałszywych świadków przychodziło. A na koniec, przyszli dwaj fałszywi świadkowie: I rzekli: Ten mówił: Mogę zburzyć Kościół Boży, a po trzech dniach znów go odbudować. A wstawszy, najwyższy kapłan rzekł mu: Nic nie odpowiadasz na to, co ci przeciwko tobie świadczą? Lecz Jezus milczał. A arcykapłan rzekł mu: Poprzysięgam cię przez Boga żywego, abyś nam powiedział, czyś Ty jest Chrystus, Syn Boży? Rzekł mu Jezus: Tyś powiedział. Jednak powiadam wam: odtąd ujrzycie Syna Człowieczego, siedzącego po prawicy mocy Bożej i przychodzącego w obłokach niebieskich. Tedy najwyższy kapłan rozdarł szaty swoje, mówiąc: Zbluźnił: cóż dalej potrzebujemy świadków? otoście teraz słyszeli bluźnierstwo: co się wam zda? A oni odpowiadając, rzekli: Winien jest śmierci. Tedy zaczęli plwać na oblicze jego i bić go pięściami: a inni policzki w twarz mu dawali, mówiąc: Prorokuj nam, Chryste, kto cię uderzył?

(Zaparcie się Piotra). A Piotr siedział przed domem na podwórzu: i przystąpiła do niego jedna służąca, mówiąc: I tyś był z Jezusem Galilejskim. A on zaparł się przed wszystkimi, powiadając: Nie wiem, co mówisz, a gdy wychodził ze drzwi, ujrzała go druga służąca i rzekła tym, co tam byli: I ten był z Jezusem Nazareńskim. A powtóre zaparł się z przysięgą: Iż nie znam tego człowieka. A wnet potem przystąpili ci, którzy tam stali, i rzekli Piotrowi: Prawdziwie i ty jesteś z nich, bo i mowa twoja cię zdradza. Tedy począł przeklinać i przysięgać, iż nie znał tego

człowieka. A natychmiast kur zapiał. I wspomniał Piotr na słowo Jezusowe, które mu był rzekł: Pierwej niż kur zapieje, trzykroć się mnie zaprzesz. A wyszedłszy z dworu, gorzko płakał. A gdy nadszedł ranek, wszyscy przedniejsi kapłani i starsi ludu zebrali się na naradę przeciw Jezusowi, aby go o śmierć przyprawić. I związawszy, przywiedli go i podali Poncjuszowi Piłatowi, staroście.

(Koniec zdrajcy). Tedy ujrzawszy Judasz, który go wydał, że był skazany, żalem zdjęty odniósł trzydzieści srebrnych przedniejszym kapłanom i starszym, mówiąc: zgrzeszyłem, wydawszy krew sprawiedliwą. A oni rzekli: Co nam do tego? ty się patrz! A porzuciwszy srebrniki w kościele, odszedł, i powiesił się. A przedniejsi kapłani wziąwszy srebrniki, mówili: Nie godzi się ich kłaść do skarbony, bo są zapłatą krwi. I naradziwszy się, kupili za nie rolę garncarzową na pogrzeb pielgrzymów. Dlatego rola ta nazywa się aż do dnia dzisiejszego Heceldama, to jest rola krwi. Wtedy się wypełniło, co jest powiedziane przez Jeremjasza Proroka, mówiącego: I wzięli trzydzieści srebrnych, zapłatę oszacowanego, którego oszacowali synowie Izraela: i dali je na rolę garncarzową, jako mi postanowił Pan.

(Pan Jezus przed Piłatem). A Jezus stanął przed starostą i pytał Go starosta, mówiąc: Tyś jest Królem Żydowskim? Rzekł mu Jezus: Ty powiadasz. A gdy nań skarżyli przedniejsi kapłani i starsi, nic nie odpowiedział. Tedy Mu rzekł Piłat: Nie słyszysz, jako wiele świadectw przeciw Tobie przywodzą? I nie odpowiedział mu na żadne słowo, tak iż się bardzo dziwił starosta. A na dzień uroczysty zwykł był starosta wypuszczać pospólstwu jednego więźnia, któregoby chcieli. I miał natenczas więźnia znacznego, którego zwa-

no Barabaszem. Gdy się tedy oni zebrali, rzekł Piłat: Którego chcecie bym wam wypuścił: Barabasza czy też Jezusa, którego zowią Chrystusem? Bo wiedział, iż z zazdrości byli go wydali. Lecz, gdy on siedział na stolicy sądowej, posłała doń żona jego, mówiąc: Nic tobie i sprawiedliwemu temu: albowiem wiele cierpiałam dziś przez sen dla niego. A przedniejsi kapłani i starsi namówili pospólstwo, aby prosili o Barabasza, a Jezusa stracili. A odpowiadając starosta, rzekł im: Któregóż z tych dwóch chcecie, żebym wam wypuścił? A oni rzekli: Barabasza. Rzekł im Piłat: Cóż tedy mam uczynić z Jezusem, którego zowią Chrystusem? Rzekli wszyscy: Niech będzie ukrzyżowany. Rzekł im starosta: Cóż tedy złego uczynił? A oni jeszcze bardziej wołali, mówiąc: Niech będzie ukrzyżowany. A widząc Piłat, iż nic nie pomaga, ale większy rozruch się dzieje, wziąwszy wodę, umył ręce przed pospólstwem, mówiąc: Nie winienem ja krwi tego sprawiedliwego: wy się patrzcie. A odpowiadając cały lud, rzekł: Krew jego na nas i na syny nasze. Wtedy wypuścił im Barabasza: a Jezusa ubiczowanego podał im, aby był ukrzyżowany. Tedy żołnierze starościńscy wziąwszy Jezusa do ratusza, zebrali do Niego całą rotę, a zdjąwszy zeń szaty, włożyli nań płaszcz szkarłatny, i uplótłszy koronę z ciernia, włożyli na głowę jego i trzcinę w prawicę jego. A kłaniając się przed nim, naigrawali go, mówiąc: Bądź pozdrowiony, królu żydowski. A plując nań, brali trzcinę i bili go po głowie. A gdy się z niego naśmiali, zdjęli zeń płaszcz i oblekli go w odzienie jego i wiedli go na ukrzyżowanie.

(Droga krzyżowa i ukrzyżowanie). A wychodząc, znaleźli człowieka Cyrenejczyka, imieniem Szymona: tego przymusili, aby niósł krzyż jego. I przyszli na miejsce, które zowią Golgotą, to znaczy miejsce trupiej głowy. I dali mu pić wino

zmięszane z żółcią, a gdy skosztował, nie chciał pić. A ukrzyżowawszy go, rozdzielili odzież jego, rzuciwszy los, aby się wypełniło, co jest powiedziane przez proroka: Rozdzielili sobie odzienie moje, a o suknię moją los rzucali. A siedząc, strzegli go. I położyli nad głową jego napisaną winę jego: Ten jest Jezus, Król Żydowski. Tedy ukrzyżowano z nim dwóch łotrów: jednego po prawicy, a drugiego po lewicy. A przechodnie bluźnili mu, kiwając głowami swemi i mówiąc: Hej, ty, co rozwalasz Kościół Boży, a za trzy dni znów go budujesz, wybaw sam siebie: Jeśli jesteś Synem Bożym, zstąp z krzyża. Także i przedniejsi kapłani z doktorami i ze starszymi, natrząsając się, mówili: Innych wybawiał, sam siebie wybawić nie może: jeśli jest królem Izraelskim, niech teraz zstąpi z krzyża, a uwierzymy mu: ufał w Bogu, niech go teraz wybawi, jeśli chce: bo mówił: że jestem Synem Bożym. Także i złoczyńcy, którzy byli z nim ukrzyżowani, urągali mu. A od szóstej godziny ogarnęła ciemność całą ziemię, aż do godziny dziewiątej.

(Śmierć Chrystusa). A około dziewiątej godziny zawołał Jezus głosem wielkim, rzekąc: Eli, Eli lamma sabachtami? to jest: Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił? A niektórzy tam stojący, słysząc to, mówili: On Eljasza woła. A natychmiast jeden z nich, pobiegł, a wziąwszy gąbkę, napełnił octem i włożył na trzcinę i dawał mu pić. Lecz inni mówili: Daj pokój, zobaczmy czy przyjdzie Eljasz, aby go wybawić. A Jezus, zawoławszy powtóre wielkim głosem, oddał ducha. *(Tu się przyklęka i jest krótka przerwa).* A oto zasłona kościelna rozdarła się na dwie części, od wierzchu aż do dołu: i ziemia zadrżała, a skały popękały i groby się otwarły: i wiele ciał świętych, którzy byli posnęli, powstało. I wyszedłszy

z grobów, po zmartwychwstaniu jego, szli do miasta świętego i ukazali się wielom. A setnik i ci, co z nim byli, strzegąc Jeuzsa, ujrzawszy trzęsienie ziemi, i to co się działo, zlękli się bardzo, mówiąc: Zaiste ten był Synem Bożym. I było tam wiele niewiast, patrzących zdaleka, które były poszły za Jezusem od Galilei, posługując mu: między niemi była Marja Magdalena i Marja matka Jakóba i Józefa, i matka synów Zebedeuszowych.

(Jezus w grobie). A gdy zapadł wieczór, przyszedł pewien człowiek bogaty z Arymatei, imieniem Józef, który był też uczniem Jezusowyn. Ten poszedł do Piłata i poprosił o ciało Jezusowe. Wtedy Piłat kazał oddać ciało. A Józef wziąwszy ciało, uwinął je w czyste prześcieradło. I położył je w nowym grobie swoim, który był wykuł w skale, i przywalił do drzwi grobu kamień wielki i odszedł. A była tam Marja Magdalena i druga Marja, siedzące naprzeciw grobu.

Tu mówi się *Munda cor*, czyli modlitwę przed ewangelją, i celebrans (diakon) bez *Dominus vobiscum* i bez znaczenia krzyżem mszału i siebie, śpiewa w tonie ewangelji, co następuje:

A nazajutrz, to jest w dzień po przygotowaniu, zebrali się przedniejsi kapłani i faryzeusze do Piłata, mówiąc: Panie, wspomnieliśmy, że ten zwodziciel powiedział jeszcze żyjąc: Po trzech dniach zmartwychwstanę. Przeto rozkaż, aby strzeżono grobu aż do dnia trzeciego: aby snać nie przyszli uczniowie jego i nie ukradli go i nie powiedzieli ludowi: Powstał z martwych: i będzie ostatni błąd gorszy niż pierwszy. Rzekł im Piłat: Macie straż, idźcie, strzeżcie, jak umiecie. A oni przyszedłszy, obwarowali grób, zapieczętowawszy kamień, ze strażą. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 68, 21—22). Serce moje oczekuje urągania i boleści: czekałem, ktoby się nademną użalił, a nie było: szukałem, ktoby mnie pocieszył, a nie znalazłem. I dali mi żółć na pokarm mój: a gdym pragnął, napoili mnie octem.

(8) **Sekreta.** Spraw, prosimy Cię, Panie, aby dar, który przed obliczem Majestatu Twego składamy, wyjednał nam łaskę oddania się Tobie, i zapewnił posiadanie błogosławionej wieczności. Przez Pana...

(9) **Prefacja** o Krzyżu św., str. 207.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 26, 42). Ojcze, jeśli nie może ten kielich odejść, jeno abym go pił; niech się dzieje wola Twoja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech działanie tych tajemnic, Panie, oczyści nas od grzechów naszych i ułatwi spełnienie się prawych pożądań naszych. Przez Pana naszego.

We mszach prywatnych (bez święcenia palm) ostatnia ewangelja o wjeździe do Jerozolimy, str. 212.

Wielki Czwartek.

I kl. Barwa biała. Kościół stacyjny u ś. Jana na Lateranie.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dziś Kościół obchodzi pamiątkę Ostatniej Wieczerzy, oraz ustanowienia Mszy św. Dziś było pojednanie grzeszników pokutujących z Kościołem. Dziś we Mszy biskupiej po katedrach jest święcenie olejów. Tylko w kościołach katedralnych możemy jeszcze widzieć 4 główne ceremonje tego dnia, a mianowicie: 1) Mszę świętą, 2) święcenie olejów, 3) umywanie nóg, 4) obnażanie ołtarzy. W zwykłych kościołach są tylko dwie (zazwyczaj pierwsza i ostatnia) ceremonje.

Msza dzisiejsza jest jedną z trzech, które niegdyś w tym dniu odprawiano. Inne dwie były: na pojednanie pokutników i przy święceniu olejów. Ta dziś jest na

pamiątkę ustanowienia Eucharystji. Dzisiaj powinniśmy w duchu liturgji brać czynny udział w mysterjum ołtarzowem, jak uczniowie w Wieczerniku, jak pierwsi chrześcijanie, jak tego wymagają jeszcze dzisiejsze przepisy wielkoczwartkowe, powinniśmy przystąpić do Komunji świętej, i tak zawsze, jak dziś, w czasie Mszy św., po Komunji kapłańskiej. Msza dziś radosna, bo powód do radości tkwi w ustanowieniu Najśw. Ofiary i uczty ofiarnej, tak, że nawet straszne chwile, co mają wnet nastąpić, jakby na dalszy plan usunięte zostały. Jedyna to Msza w roku, na której cała parafja z proboszczem na czele, czuje się jedną rodziną z jednego stołu i podczas jednej ofiary pokarm anielski przyjmuje. Eucharystja, ustanowiona w dzisiejszym dniu jest nieustannem uobecnieniem ofiary krzyżowej na ołtarzach naszych. Dlatego liturgja nawołuje do chwalenia się i chlubienia krzyżem Chrystusa, bo z Niego wszelkie dobra i łaski spadły na nas.

(1) Introit (Gal. 6, 14). Nam zaś chlubić się trzeba z krzyża Pana naszego Jezusa Chrystusa. W nim jest zbawienie, żywot i zmartwychwstanie nasze, przez którego uratowani i zbawieni jesteśmy. (Ps. 66, 2) Niech się nad nami Bóg zmiłuje i błogosławi nam: niech rozjaśni oblicze swe nad nami, i zlituje się nad nami. — Nam zaś...

Mówi się *Gloria in excelsis* i dzwony dzwonią a po skończonym hymnie milkną aż do W. Soboty.

(2) Kolekta. Boże, od którego Judasz za swą zbrodnię karę, a łotr za swe wyznanie nagrodę otrzymał, spraw, niech doznamy skutków Twej miłości przebaczającej; a jak Jezus Chrystus przy Męce Swojej obydwom wedle tego, jak zasłużyli, odpłacił, tak niech oddali od nas stare omamienie (grzechowe) a udzieli łaski swego zmartwychwstania: Który z Tobą...

(3) Lekcja z listu ś. Pawła Apostoła do Korynljan (1 Kor. 11, 20—32). Bracia! Gdy się tedy zbieracie, nie jest już pożywanie wieczerzy Pańskiej. Bo zanim przyjdzie do wspólnej uczty, każ-

dy już wprzódy wieczerzę swą zjadł. Stąd jeden jest głodny, a drugi opity. Czy domów nie macie do jedzenia i picia? Albo gardzicie Kościołem Bożym i poniewieracie tymi, którzy nic nie mają? Cóż wam powiem? Czy chwalę was? Za to nie chwalę. Albowiem ja wziąłem od Pana, com i wam podał, iż Pan Jezus tej nocy, której był zdradzon, wziął chleb: a dzięki uczyniwszy, łamał, i rzekł: Bierzcie i jedzcie, to jest ciało moje, które za was wydane będzie: to czyńcie na moją pamiątkę. Podobnie i kielich, po wieczerzy, mówiąc: Ten kielich jest nowe przymierze we krwi mojej: to czyńcie, ilekroć pijecie, na moją pamiątkę. Gdyż ilekroć ten chleb jecie, i ten kielich pijecie, śmierć Pańską opowiadacie, aż on przyjdzie. Przetoż ktokolwiek je ten chleb, lub pije kielich Pański niegodnie, winien będzie ciała i krwi Pańskiej. Niechajże tedy dozna człowiek samego siebie, a tak niechaj je z chleba tego, i z kielicha pije. Bo kto je i pije niegodnie, potępienie sobie je i pije, iż nie rozróżni ciała Pańskiego. Dlatego wiele między wami chorych i słabych, a wielu zasnęło. Bo gdybyśmy sami siebie sądzili, nie bylibyśmy sądzeni. A sądzeni, odbieramy karanie od Pana, abyśmy z tym światem potępieni nie byli.

(4) Graduał (Filip. 2, 8—9). Chrystus stał się dla nas posłusznym aż do śmierci, a śmierci krzyżowej. ℣. Przeto i Bóg wywyższył Go: i dał Mu Imię, które jest nad wszelkie imię.

(6) Ewangelja według św. Jana (13, 1—15). Przede dniem świętym Paschy, Jezus wiedząc, że przyszła godzina jego, aby przeszedł z tego świata

do Ojca, umiłowawszy swoich, którzy byli na świecie, do końca ich umiłował. A odprawiwszy wieczerzę, gdyż już djabeł skusił był serce Judasza, syna Szymona Iszkarjoty, żeby go wydał; wiedząc, że wszystko dał mu Ojciec w ręce, a iż od Boga wyszedł i do Boga idzie, wstał od wieczerzy i złożył szaty swe, a wziąwszy prześcieradło, przepasał się. Potem nalał wody w miednicę i począł umywać uczniom nogi i ocierać prześcieradłem, którem się był przepasał. Przyszedł tedy do Szymona Piotra. I rzekł mu Piotr: Panie, ty mnie nogi umywasz? Odpowiedział Jezus i rzekł mu: Co ja czynię, ty teraz nie wiesz, ale dowiesz się później. Rzekł mu Piotr: Nie będziesz mi umywał nóg na wieki. Odpowiedział mu Jezus: Jeśli cię nie umyję, nie będziesz miał części ze mną. Rzekł mu Szymon Piotr: Panie, nie tylko nogi moje, ale i ręce i głowę. Rzekł mu Jezus: Kto umyty jest, temu potrzeba tylko, żeby nogi umył, bo cały jest czysty. I wy jesteście czyści, ale nie wszyscy. Wiedział bowiem, kto był ten, co go miał wydać, dlatego powiedział: Nie wszyscy jesteście czyści. Gdy tedy umył im nogi i przywdział szaty swoje, usiadłszy napowrót, rzekł im: Wiecie, com wam uczynił? Wy mnie nazywacie nauczycielem i panem, a dobrze mówicie, bo nim jestem. Jeśli tedy ja, Pan i Nauczyciel, nogi wam umyłem, i wy powinniście jeden drugiego nogi umywać. Albowiem dałem wam przykład, abyście i wy czynili tak, jak ja wam uczyniłem. — K r e d o.

(7) Ofertorjum (Ps. 117, 16, 17). Prawica Pańska dokonała czynów wielkich, prawica Pańska wywyższyła mię: nie umrę, ale żyć będę, i będę opowiadał dzieła Pańskie.

(8) Sekreta. Niech Ci Ten sam uczyni miłą, prosimy, Panie święty, Ojcze wszechmogący, wieczny Boże, tę naszą ofiarę, który w dniu dzisiejszym ją ustanowił i uczniom swym polecił, aby ją na Jego pamiątkę sprawowali, Jezus Chrystus, Syn Twój, Pan nasz: Który z Tobą żyje...

(9) Prefacja o Krzyżu św., str. 207.

Dziś w Kanonie są następujące zmiany modlitw:

W świętem zjednoczeniu i dzień najświętszy obchodząc, w którym Pan nasz Jezus Chrystus za nas był wydany; lecz i pamiątkę czcząc najpierw chwalebnej zawsze Dziewicy Marji, Matki tegoż Boga i Pana naszego Jezusa Chrystusa i błogosł. (i t. d., str. 82).

Wyciągnąwszy ręce nad ofiarami, mówi kapłan:

Tę więc ofiarę służby naszej i wszystkiej czeladki Twojej, którą Ci składamy na pamiątkę dnia, w którym Pan nasz, Jezus Chrystus, rozkazał uczniom swoim sprawować tajemnicę Ciała i Krwi Pańskiej: prosimy Cię, Panie, byś miłościwie przyjąć... (i t. d., jak na str. 83).

Przed konsekracją także zmienia się nieco modlitwa:

Który wpierw, zanim dla zbawienia nas wszystkich był umęczony, to jest dzisiaj, wziął chleb... (reszta, jak na str. 83).

Dziś nie udziela się pocałunku pokoju.

(10) Śpiew przy Komunji (Jan 13, 12, 13, 15). Pan Jezus, gdy skończył wieczerzę z uczniami swymi, umył nogi ich i rzekł im: Wiecie, com wam uczynił, ja Pan i Nauczyciel? Przykład dałem, abyście i wy tak czynili.

(11) Modlitwa po Komunji. Posileni życiodajnym pokarmem, prosimy Cię, Panie Boże nasz:

abyśmy, jako owoc tego, co teraz w czasie naszej ziemskiej wędrówki święcimy, zdobyli w darze Twojej nieśmiertelności. Przez Pana naszego...

Po Mszy świętej procesja czyli odniesienie Hostji św., do bocznej kaplicy. Jest to pamiątka po dawnym bardzo zwyczaju, kiedy to po każdej Mszy św., odnoszono z ołtarza konsekrowane postacie, bo wtedy nie znano jeszcze praktyki przechowywania Najśw. Sakramentu na ołtarzu.

Obnażanie ołtarzy dawniej było tylko zwykłą czynnością czyli sprzątaniem ołtarza po skończonej ofierze. Dziś jest symbolem obnażenia Chrystusa, stąd przy tej ceremonji odmawia się psalm 21 z odnośną antyfoną.

W katedrach i w klasztorach, jest jeszcze ceremonja umywania nóg.

Wielki Piątek.

I. kl. Barwa czarna. Kośc. stac. u ś. Krzyża „w Jeruzalem".

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dziś w samą rocznicę krwawej ofiary Kościół wstrzymuje się od składania bezkrwawej ofiary: zato pogrąża się w rozważaniu i obchodzeniu śmierci Pana Jezusa.

Dzisiejsze ceremonje rozpadają się na trzy części. — 1) M s z a k a t e c h u m e n ó w, ale w tej formie, jaka była w starożytności przy każdej Mszy: niema introitu, prostracja (leżenie na twarzy przed ołtarzem), trzy czytania przeplatane śpiewem psalmu w formie przedłużonej (Traktus), potem kazanie, po którem sławna „Oratio fidelium" — modlitwa wiernych. Jest to najstarsza część dzisiejszego nabożeństwa. Dziś czyta się Pasję według św. Jana, jako naocznego świadka wydarzeń tego dnia. — 2) A d o r a c j a K r z y ż a stanowi szczyt dzisiejszej liturgji. Ceremonja, choć krótka, ale wzruszająca do głębi, jak żadna druga w ciągu roku kościelnego. Po to były zakryte krzyże od niedzieli Męki Pańskiej. Pierwotnie odkrywano sam krzyż, na którym nie było wyobrażonego Ciała Chrystusowego. I m p r o p e r i a — w y r z u t y śpiewane w czasie adoracji są nowsze, tylko śpiew Agios jest starożytny. — 3) M s z a p o p r z e d n i o p o ś w i ę c o n y c h d a r ó w, to stara ceremonja udzielania Komunji św. poza mszą. Do niedawna w tym dniu komunikowali także świeccy.

Kapłan w czarnych szatach przychodzi przed ołtarz, pada na twarz i modli się chwilę; następnie czyta z mszału.

Pierwsza lekcja z proroka Ozeasza (6, 1—6). To mówi Pan: W utrapieniu swem rano wstaną do mnie mówiąc: Pójdźcie, i nawróćmy się do Pana: bo On sam pojmał, i uleczy nas: ubije, a uzdrowi nas. Ożywi nas po dwóch dniach: trzeciego dnia wzbudzi nas i żyć będziemy przed obliczem Jego. Poznamy, a będziemy naśladować, abyśmy poznali Pana: jako zorza zgotowane jest przyjście jego i przyjdzie nam jako deszcz ranny i wieczorny ziemi. Co uczynię tobie, Efraimie? Co uczynię tobie, Judo? Miłosierdzie wasze, jako obłok poranny, a jako rosa rano przemijająca. Dlatego karałem przez Proroki, pobiłem je słowy ust moich: a sądy twoje jako światłość wyjdą. Bom miłosierdzia żądał, a nie ofiary: a znajomości Bożej więcej, niż całopalenia.

(Nie odpowiada się *Deo gratias,* także przy następnych czytaniach).

Traktus Habakuk (3, 2, 3). Panie, usłyszałem głos Twój i uląkłem się: rozważałem dzieła Twoje i zadrżałem. ℣. Między dwoma bydlętami dasz się widzieć: gdy się przybliżą lata, dasz się poznać: gdy nastąpi czas, ukażesz się. ℣. Wtenczas gdy dusza moja zatrwożona będzie: wśród gniewu na miłosierdzie wspominasz. ℣. Bóg od Libanu przyjdzie, a Święty od góry pokrytej cieniem i ciemnością. ℣. Okryła niebiosa chwała jego, a wysławiania jego pełna jest ziemia.

S. Oremus.	*K.* Módlmy się.
D. Flectamus genua.	*D.* Zegnijmy kolana.
Subd. Levate.	*Subd.* Powstańcie.

Kolekta. Boże, od którego Judasz za swą

zbrodnię karę, a łotr za swe wyznanie nagrodę otrzymał, spraw, niech doznamy skutków Twej miłości przebaczającej; a jak Jezus Chrystus przy Męce Swojej obydwom wedle tego, jak zasłużyli, odpłacił, tak niech oddali od nas stare omamienie (grzechowe) a udzieli łaski swego zmartwychwstania: Który z Tobą...

Druga lekcja z księgi Wyjścia (Ex. 12, 1—11). Onych dni: Rzekł Pan do Mojżesza i Aarona w ziemi Egipskiej: Ten miesiąc będzie dla was początkiem miesięcy: pierwszym będzie między miesiącami roku. Mówcie do wszystkiego zgromadzenia synów Izraelowych i powiedzcie im: Dziesiątego dnia tego miesiąca niech weźmie każdy baranka na rodzinę i dom swój. A jeśli za mała jest liczba domowników, niżby dosyć ich było do zjedzenia baranka, weźmie sąsiada swego, który mieszka podle domu jego, według liczby osób, którychby dosyć było do zjedzenia baranka. A baranek będzie bez zmazy, samczyk, roczny; skoro odpowiada przepisowi temu, wolno wam wziąć i koziołka. I będziecie go chować aż do czternastego dnia miesiąca tego, wtedy ofiaruje go wszystko zgromadzenie synów izraelskich ku wieczorowi. I wezmą krwi z niego i pomażą nią oba podwoje i naprożniki domów, w których go będą pożywać. I będą jeść mięso jego onej nocy ogniem pieczone, oraz przaśne chleby z polną sałatą. Nie będziecie nic z niego jeść surowego, ani warzonego w wodzie, ale tylko pieczone ogniem, całego, głowę i nogi jego i trzewia jeść będziecie. I nie zostanie nic z niego do poranka; jeśli co zostanie, ogniem spalicie. A pożywać go tak będziecie: Biodra swe opaszecie, a mieć będziecie obuwie na nogach, trzymając kije w rękach, a będziecie zaś jeść śpieszno, bo jest Fase (to jest Przejście) Pańskie.

Traktus (Ps. 139, 2—10 i 14). Ratuj mnie, Panie, od ludzi złośliwych: od ludzi bezbożnych zachowaj mnie. ℣. Knują oni w sercu swojem: wzniecają walki ustawicznie. ℣. Ostrzą języki swoje jako węże: jad żmijowy pod wargami ich. ℣. Ochroń mnie, Panie, z ręki grzeszników, zachowaj mię od ludzi bezbożnych. ℣. Którzy usiłują obalić mię z nóg: pyszni ukryli sidło na mnie. ℣. I rozciągnęli powrozy jako sieć na nogi moje: zastawili mi zasadzkę tuż przy drodze. ℣. Rzekłem Panu: Tyś Bóg mój: wysłuchaj głosu modlitwy mojej. ℣. O Panie, Panie, mocy zbawienia mego; w dzień walki ty osłaniasz głowę moją. ℣. Nie wydawaj mię, Panie, grzesznikom wbrew oczekiwaniu memu: knują oni zamysły przeciwko mnie: nie opuszczaj mię, by się snać nie podnieśli. ℣. Głowy otaczających mię. Niechaj robota warg ich spadnie na nich samych! ℣. Zaprawdę sprawiedliwi będą wysławiać imię twoje: i ludzie prawi mieszkać będą przed obliczem twojem.

Męka Pana naszego Jezusa Chrystusa według (św.) Jana (18, 1—40; 19, 1—42). Onego czasu: wyszedł Jezus z uczniami swymi za potok Cedron, gdzie był ogród, do którego wszedł On i uczniowie jego. A Judasz, który go wydał, wiedział o miejscu, i że często przychodził tam Jezus z uczniami swoimi. Judasz tedy, wziąwszy rotę i od najwyższych kapłanów i faryzeuszów pachołków, przyszedł tam z latarniami i z pochodniami i z bronią. Jezus tedy wiedząc wszystko, co nań przyjść miało, wyszedł i spytał ich: Kogo szukacie? Odpowiedzieli mu: Jezusa Nazareńskiego. Rzekł im Jezus: Jam jest. A stał też z nimi Judasz, który go wydał. Skoro im tedy rzekł: Jam jest, cofnęli się w tył i padli na ziemię. Spytał ich tedy znowu: Kogo szukacie? A oni odpowie-

dzieli: Jezusa Nazareńskiego. Odpowiedział Jezus: Powiedziałem wam, żem ja jest. Jeśli tedy mnie szukacie, pozwólcie tym odejść· Aby się wypełniły słowa, które był wyrzekł, że z tych, których mi dałeś, żadnegom nie stracił. Szymon Piotr, mając miecz, dobył go i uderzywszy sługę najwyższego kapłana, uciął mu prawe ucho. Słudze zaś było na imię Malchus. Rzekł tedy Jezus Piotrowi: Schowaj twój miecz do pochwy. Kielicha, który mi dał Ojciec, czyż pić nie będę? Rota tedy i rotmistrz i pachołkowie żydowscy pojmali Jezusa i związali go i przyprowadzili go najpierw do Annasza; bo był teściem Kajfasza, który był najwyższym kapłanem roku tego. A Kajfasz był tym, który dał był radę Żydom, że lepiej jest, aby za lud umarł jeden człowiek. I szli za Jezusem Szymon Piotr oraz drugi uczeń. A ten uczeń był znajomy najwyższemu kapłanowi i wszedł za Jezusem do dworu najwyższego kapłana. Piotr zaś stał u drzwi na dworze. Wyszedł tedy drugi uczeń, który był znajomy najwyższemu kapłanowi, i pomówił z odźwierną i wprowadził Piotra. Rzekła tedy Piotrowi służąca odźwierna: Czy i ty jesteś z uczniów tego człowieka? On odpowiedział: Nie jestem. A czeladź i słudzy roznieciwszy ogień, stali nad żarem i grzali się, bo zimno było: a był z nimi i Piotr, stojąc i grzejąc się. Tedy najwyższy kapłan zapytał Jezusa o jego uczniów i o naukę jego. Odpowiedział mu Jezus: Ja jawnie mówiłem światu; ja zawsze uczyłem w bóżnicy i w świątyni, gdzie się wszyscy Żydzi schodzą, a w skrytości nicem nie mówił. Czemu mnie pytasz? pytaj tych, którzy słyszeli, co im mówiłem: oto oni wiedzą, com ja mówił. A gdy to wyrzekł, jeden ze sług tam stojących dał policzek Jezusowi, mówiąc: Tak odpowiadasz najwyższemu kapłanowi? Odpowiedział mu Jezus: Jeże-

lim źle powiedział, daj świadectwo o złem, a jeśli dobrze, czemu mnie bijesz? I odesłał go Annasz związanego do Kajfasza, najwyższego kapłana. A Szymon Piotr stał i grzał się. Rzekli mu tedy: Czy i ty nie jesteś z uczniów jego? A on zaparł się mówiąc: Nie jestem. Rzekł mu jeden ze sług najwyższego kapłana, krewny tego, któremu Piotr uciął ucho: Czyżem ja cię z nim nie widział w ogrodzie? Znowu tedy zaparł się Piotr, a w tej chwili kur zapiał.

Przyprowadzili tedy Jezusa od Kajfasza na ratusz. A było rano, i sami nie weszli na ratusz, aby się nie skalać, ale żeby *(móc)* pożywać Paschę. Tak więc Piłat wyszedł do nich przed ratusz i rzekł: Co za skargę zanosicie na człowieka tego? Odpowiedzieli mu, mówiąc: Gdyby on nie był złoczyńcą, nie bylibyśmy go podali tobie. Rzekł im tedy Piłat: Weźcie go wy, a według Zakonu waszego osądźcie go. Rzekli mu tedy Żydzi: Nam nie wolno nikogo zabijać; Aby się wypełniły słowa Jezusowe, które powiedział, oznajmiając, jaką śmiercią umrze. Wszedł tedy Piłat napowrót do ratusza i wezwawszy Jezusa, zapytał go: Tyś jest królem żydowskim? Odpowiedział Jezus: Czy sam od siebie to mówisz, czy też inni powiedzieli ci o mnie? Odpowiedział Piłat: Czyż ja żydem jestem? Naród twój i najwyżsi kapłani wydali mi cię; coś uczynił? Odpowiedział Jezus: Królestwo moje nie jest z tego świata; gdyby królestwo moje było z tego świata, biliby się przecież słudzy moi, żebym nie był wydany Żydom; lecz teraz królestwo moje nie jest stąd. Rzekł mu tedy Piłat: Toś ty jest król? Odpowiedział Jezus: Sam mówisz, że ja jestem królem. Jam się na to narodził, i na to przyszedłem na świat, abym świadectwo dał prawdzie. Każdy, który jest z prawdy, słucha głosu mego. Rzekł mu Piłat: Co jest praw-

da? A to rzekłszy, wyszedł znowu do Żydów i rzekł im: Ja żadnej winy w nim nie znajduję. Lecz jest u was zwyczaj, abym wam na Paschę *(z okazji świąt wielkanocnych)* jednego wypuszczał, jeśli tedy chcecie, to wypuszczę wam króla żydowskiego? Zawołali tedy znowu wszyscy, mówiąc: Nie tego, ale Barabasza. A Barabasz był zbójcą. Wtedy Piłat wziął Jezusa i ubiczował. A żołnierze, uplótłszy koronę z ciernia, włożyli mu na głowę i odziali go szatą szkarłatną. I przychodzili do niego, mówiąc: Witaj, królu żydowski! I dawali mu policzki. Piłat tedy wyszedł znowu przed ratusz i rzekł im: Oto wam go wyprowadzam na dwór, abyście poznali, że w nim żadnej winy nie znajduję. (Wyszedł tedy Jezus, niosąc cierniową koronę i szatę szkarłatną). I rzekł im: Oto człowiek. Gdy tedy ujrzeli go najwyżsi kapłani i słudzy zawołali, mówiąc: Ukrzyżuj go. Rzekł im Piłat: Weźcie go wy, a ukrzyżujcie, bo ja w nim winy nie znajduję. Odpowiedzieli mu Żydzi: My Zakon mamy, a według Zakonu ma umrzeć, bo Synem Bożym się czynił. Gdy tedy Piłat usłyszał te słowa, jeszcze bardziej się przeląkł. I wszedłszy znów do ratusza, spytał Jezusa: Skąd ty jesteś? Lecz Jezus nie dał mu odpowiedzi. Rzekł mu tedy Piłat: Nie mówisz ze mną? Nie wiesz, że mam moc ukrzyżować cię i mam moc wypuścić cię? Odpowiedział Jezus: Nie miałbyś żadnej mocy nade mną, gdyby ci z góry dana nie była. Dlatego ten, który mnie wydał tobie, większy grzech ma. I od tej chwili starał się Piłat go uwolnić. Lecz Żydzi wołali, mówiąc: Jeśli tego uwolnisz, nie jesteś przyjacielem cesarskim. Każdy bowiem, co się czyni królem, sprzeciwia się cesarzowi. Piłat więc usłyszawszy te słowa, wyprowadził Jezusa przed ratusz i siadł na stolicy sądowej, na miejscu, które zowią Litostrotos, a po

żydowsku Gabbata. A był to dzień przygotowania Paschy, godzina zaś była jakoby szósta, i rzekł Żydom: Oto król wasz. A oni wołali: Strać, strać, ukrzyżuj go. Rzekł im Piłat: Króla waszego mam ukrzyżować? Odpowiedzieli najwyżsi kapłani: Nie mamy króla, jeno cesarza. Wtedy podał im go, aby był ukrzyżowany. I wzięli Jezusa i wyprowadzili. A niosąc sobie krzyż, wyszedł na to miejsce, które zwano Trupiej głowy, a po żydowsku Golgota. Tam go ukrzyżowali, a z nim innych dwóch, z jednej i drugiej strony, a w pośrodku Jezusa. A wypisał Piłat i napis, który położył nad krzyżem. Było zaś napisane: JEZUS NAZAREŃSKI, KRÓL ŻYDOWSKI. Ten tedy napis czytało wielu Żydów; gdyż blisko miasta było miejsce, gdzie ukrzyżowany był Jezus. A było napisane po żydowsku, po grecku i po łacinie. Mówili tedy Piłatowi najwyżsi kapłani żydowscy: Nie pisz: „Król Żydowski"; ale, że on mówił: „Jestem królem żydowskim". Odpowiedział Piłat: Com napisał, napisałem. Żołnierze tedy, gdy go ukrzyżowali, wzięli szaty jego (i uczynili cztery części, każdemu żołnierzowi część) i suknię. A była suknia nieszyta, od wierzchu całodziana. Rzekli tedy jeden do drugiego: Nie krajmy jej, ale rzućmy o nią los, komu się dostanie, ażeby się te słowa Pisma wypełniły: „Podzielili sobie szaty moje, a o suknię moją rzucali losy". A żołnierze to uczynili. I stały przy krzyżu Jezusowym matka jego, i siostra matki jego, Marja Kleofasowa, i Marja Magdalena. Gdy tedy ujrzał Jezus matkę i ucznia, którego miłował, stojącego, rzekł matce swojej: „Niewiasto, oto syn twój". Potem rzekł uczniowi: „Oto matka twoja". I od tej chwili wziął ją uczeń do siebie. Potem wiedząc, że wykonało się już wszystko, aby się wypełniło Pismo rzekł Jezus: Pragnę. A stało tam naczynie pełne octu: oni tedy wło-

żywszy na hyzop gąbkę, pełną octu, podali mu do ust. Jezus tedy, gdy przyjął ocet, rzekł: Wykonało się. I skłoniwszy głowę, oddał ducha. *(Tu się przyklęka i chwilę jest milczenie).* Żydzi tedy (ponieważ był to dzień przygotowania), aby na szabat nie zostały ciała na krzyżu (albowiem był wielki ten dzień szabatu), poprosili Piłata, aby połamano im golenie, a zdjęto ich. Przyszli tedy żołnierze, a pierwszemu połamali golenie i drugiemu, który z nim był ukrzyżowany. Lecz przyszedłszy do Jezusa, gdy ujrzeli, że już umarł, nie łamali goleni jego. Ale jeden z żołnierzy otwarł włócznią bok jego, a natychmiast wyszła krew i woda. A ten, który widział, dał świadectwo, i prawdziwe jest świadectwo jego, a on wie, że prawdę mówi, abyście i wy wierzyli. Stało się to bowiem, aby wypełniło się Pismo: Nie będziecie łamać kości jego. I znowu inne Pismo mówi: Zobaczą, kogo przebodli.

Co teraz następuje śpiewa się w tonie ewangelji.

A potem poprosił Piłata Józef z Arymatei (przeto iż był uczniem Jezusowym, lecz tajemnym dla bojaźni przed Żydami), żeby zabrać ciało Jezusowe. I pozwolił Piłat. Przyszedł tedy i zdjął ciało Jezusowe. Przybył też i Nikodem, który niegdyś przyszedł był w nocy do Jezusa, niosąc około stu funtów mirry zmieszanej z aloesem. Wzięli tedy ciało Jezusowe i obwiązali je z wonnościami w prześcieradła, jak Żydzi mają zwyczaj chować umarłych. A na miejscu, gdzie był ukrzyżowany, był ogród, w ogrodzie zaś grób nowy, w którym jeszcze nikt nie był złożony. Tam tedy, ponieważ grób był blisko, ze względu na dzień przygotowania żydowski, położyli Jezusa.

Teraz kapłan, po stronie lekcji ze złożonemi rękoma śpiewa ze mszału następujące modlitwy:

Modlitwy wiernych.

Módlmy się, najmilsi nam, za Kościół święty Boży: aby Bóg i Pan nasz obdarzyć go raczył pokojem i jednością, i otoczył go swą opieką na całej kuli ziemskiej, poddając pod jego zwierzchnictwo władze i moce, a nam zaś dozwolił żyć w pokoju oraz bez prześladowania, i chwalić Boga Ojca wszechmogącego.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie.

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, któryś w Chrystusie objawił chwałę swoją wszystkim narodom, prosimy Cię, strzeż nadal dzieł miłosierdzia Twego, aby Kościół Twój, rozszerzając się po całym świecie, trwał w stałej wierze przy wyznawaniu Imienia Twego. Przez tegoż Pana... ℟. Amen.

Módlmy się też za Ojca św. Papieża N., aby Bóg i Pan nasz, który go wyniósł do godności najwyższego Pasterza, raczył go zachować dla Kościoła Swego świętego w zdrowiu i bezpieczeństwie i dla rządzenia świętym ludem Bożym.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie.

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, Swem postanowieniem stworzyłeś wszechświat; racz wejrzeć łaskawie na modlitwy nasze i zachowaj w dobroci swej biskupa, dla nas wybranego, aby lud chrześcijański pod rządami Opatrzności Twojej i zwierzchnictwem takiego Pasterza, wzrastał w zasługach wiary. Przez Pana... Amen.

Módlmy się także za wszystkich biskupów, kapłanów, diakonów, subdiakonów, egzorcystów, lektorów, ostjarjuszów, wyznawców, (zakonników), dziewice i wdowy i za cały święty lud Boży.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie.

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, którego Duch uświęca i rządzi całe Ciało mistyczne (Chrystusa) Kościół, wysłuchaj modlitw naszych za wszystkie stany duchowne, aby łaską Twą wspomożeni, na stopniu powierzonej sobie godności wiernie Ci służyli. Przez Pana... Amen.

Módlmy się za naszych katechumenów, niechaj Pan i Bóg nasz otworzy im uszy serc oraz bramę miłosierdzia swego, aby przez wody odrodzenia otrzymali przebaczenie wszystkich grzechów i z nami połączyli się w Chrystusie Jezusie Panu naszym.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie.

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, który ustawicznie wzbogacasz Kościół swój nowem potomstwem, pomnóż wiarę i zrozumienie w naszych katechumenach, aby odrodziwszy się w wodzie Chrztu św. w poczet twych wybranych dzieci zaliczeni byli. Przez Pana... Amen.

Módlmy się, najmilsi nam, do Boga Ojca wszechmogącego, by od wszelkich błędów świat oczyścił, choroby odwrócił, głód oddalił, więzienia otworzył, rozerwał więzy niewolników, podróżnym szczęśliwy powrót, chorym zdrowie, i żeglującym port zbawienia dać raczył.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie.

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, pociecho strapionych i umocnienie cierpiących: niech dojdą do Ciebie modlitwy tych, którzy w jakiemkolwiek utrapieniu do Ciebie wołają, aby się wszyscy mogli cieszyć z tego, iż im pomocne było miłosierdzie Twe w ich potrzebach. Przez Pana... Amen.

Módlmy się też za heretyków i schizmatyków, aby Bóg i Pan nasz wyrwał ich ze wszel-

kich błędów, i by ich raczył przywieść do świętej Matki Kościoła katolickiego i apostolskiego.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie.

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, który wszystkich zbawiasz, a nie chcesz, by ktokolwiek zginął; wejrzyj łaskawie na dusze uwiedzione podstępem szatana, aby wyrzekłszy się wszystkich błędów, ze zgubnej drogi powróciły do przystani jedności i wiary. Przez Pana... Amen.

Módlmy się też i za wiarołomnych Żydów: aby Bóg i Pan nasz zdjął zasłonę z ich serc; aby i oni poznali Pana naszego, Jezusa Chrystusa.

Tu nie odpowiada się *Amen* ani nie mówi się wezwania *Oremus* — *Módlmy się,* ani *Zegnijmy kolana,* lecz zaraz

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, który w miłosierdziu swojem nikomu, nawet wiarołomnym Żydom, przebaczenia nie odmawiasz, wysłuchaj modlitw naszych za lud ten zaślepiony zanoszonych, aby wreszcie poznawszy światło Twej prawdy, którem jest Chrystus, z ciemności swych został wyprowadzony. Przez tegoż Pana... Amen.

Módlmy się za pogan, aby Bóg Wszechmogący usunął nieprawość z ich serc, aby, wyrzekłszy się bałwochwalstwa, nawrócili się do Boga żywego i prawdziwego, i do Jego Syna Jednorodzonego, Jezusa Chrystusa Boga i Pana naszego.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie.

Modlitwa. Wszechmogący, wieczny Boże, Ty nie szukasz śmierci grzeszników lecz ich życia zawsze pragniesz, przyjmij łaskawie modlitwę naszą a wyzwól ich od bałwochwalstwa i przyłącz ich do świętego Kościoła Twego na cześć i na chwałę Twojego Imienia. Przez Pana... Amen.

Odkrycie i adoracja Krzyża.

Uroczysta i starożytna to ceremonja pochodzi z Jerozolimy. Kapłan zdejmuje ornat, i po stronie lekcji na posadzce stoi, trzyma krzyż zasłonięty odkrywa najpierw górną część i śpiewa trzykroć poniższe słowa, za każdym razem więcej odkrywając krzyż aż przy trzecim razie ukaże całego Chrystusa ukrzyżowanego.

S. Ecce lignum crucis, in quo salus mundi pependit.	*K.* Oto drzewo krzyża, na którem zawisło świata zbawienie.
Ch. Venite, adoremus.	*Ch.* Pójdźcie, pokłońmy się.

Potem sam kapłan niesie krzyż na przygotowane miejsce, gdzie się odbywa adoracja (całowanie) krzyża. Potem kapłan odmawia, a chór zaś śpiewa następujące „Wyrzuty“:

℣. Ludu mój ludu, cóżem ci uczynił, lub czem cię zasmuciłem? odpowiedz mi. ℣. Czyż dlatego, żem cię wyprowadził z ziemi egipskiej, wystawiłeś krzyż Zbawcy swemu?

℣. Święty Boże.
℟. Święty Boże.
℣. Święty mocny.
℟. Święty mocny.
℣. Święty, nieśmiertelny, zmiłuj się nad nami.
℟. Święty, nieśmiertelny, zmiłuj się nad nami.

℣. Czyż dlatego, że cię na pustyni przez czterdzieści lat prowadziłem, karmiłem manną i wprowadziłem do ziemi bardzo dobrej, przygotowałeś krzyż Zbawcy swemu. ℟. Święty Boże...

℣. Co więcej uczynić mogłem dla ciebie, a nie uczyniłem? Zasadziłem cię, jako najpiękniejszą z winnic moich, a ty bardzo gorzkim mi się stałeś; bo gdym był spragniony, octem mnie napoiłeś i włócznią przebodłeś bok Zbawcy swemu. ℟. Święty Boże...

℣. Z miłości dla ciebie karałem Egipt z pierworodnymi jego, a ty mnie po ubiczowaniu na śmierć wydałeś. ℟. Ludu mój...

℣. Wyprowadziłem cię z Egiptu i zatopiłem Faraona w Morzu Czerwonem, a ty wydałeś mnie książętom kapłańskim. ℟. Ludu mój...

℣. Otworzyłem ci przejście w morzu, a tyś włócznią bok mi otworzył. ℟. Ludu mój...

℣. Jam ciebie prowadził w obłoku, a tyś mnie zaprowadził na ratusz Piłata. ℟. Ludu mój...

℣. Żywiłem cię manną na pustyni, a tyś mi twarz zranił policzkowaniem i biczami. ℟. Ludu mój...

℣. Poiłem ciebie wodą tryskającą ze skały, a tyś mnie napoił żółcią i octem. ℟. Ludu mój...

℣. Dla Ciebie pobiłem królów chananejskich, a tyś mnie trzciną bił po głowie. ℟. Ludu mój...

℣. Dałem ci berło królewskie, a tyś mi włożył na głowę koronę cierniową. ℟. Ludu mój...

℣. Wywyższyłem cię mocą wielką, a tyś mnie zawiesił na szubienicy krzyża. ℟. Ludu mój...

Potem jeszcze się śpiewa hymn pochwalny o Krzyżu, a chór (wzgl. celebrans z diakonem i subdiakonem) śpiewa dalej:

Krzyż Twój, Panie, czcimy; a święte zmartwychwstanie Twoje wychwalamy i wysławiamy: oto bowiem przez drzewo (krzyża) przyszła radość na wszystek świat. (Ps. 66, 2) Niech się nad nami zmiłuje Bóg, i błogosławi nam: * ℟. Niech rozświeci oblicze swe nad nami, a zlituje się nad nami. Krzyż Twój... *(jak wyżej aż do psalmu).*

Następnie, jeżeli czas pozwala, śpiewa się hymn o Krzyżu św. na sposób antyfon i odpowiedzi.

℟. Krzyżu wierny, tyś szlachetne drzewo jedno na tym świecie: Któreż inne takie świetne ma gałęzie, owoc, kwiecie.

℟. Słodkie drzewo i gwóźdź drogi noszą z chlubą ciężar drogi.

℣. Niechaj język mój wynosi walki sławnej wieniec świetny. Na cześć Krzyża niechaj głosi

triumf pełny i szlachetny. Jako Zbawca kiedy konał, śmiercią swoją śmierć pokonał. ℟. Krzyżu wierny.

℣. Bóg litosny ubolewa nad Adama ciężką winą, co z bronnego jedząc drzewa, śmierci stał się był przyczyną: więc sam drzewo owo jawił, szkody z drzewa by naprawił. ℟. Słodkie drzewo i gwóźdź drogi noszą z chlubą ciężar drogi.

℣. Zbawcze dzieło tej naprawy wola Boża tak zrządziła, by chytrego zdrajcy sprawy Swą mądrością omyliła: I lekarstwo stąd nam dała, skąd się nasza zguba stała. ℟. Krzyżu wierny...

℣. Gdy więc nadszedł pożądany czas świętego tego lata, z dworu Ojca był posłany narodzony Stwórca świata: Szedł On z łona dziewiczego w szacie ciała człowieczego. ℟. Słodkie drzewo...

℣. Kwili w szopce Dziecię święte, czarny żłóbek wita płaczem, pieluszkami owinięte obwiązuje powijaczem Matka Panna te członeczki: Boże rączki i nóżeczki. ℟. Krzyżu wierny...

℣. Gdy już przeżył lat trzydzieści, co miał spędzić w doczesności, Odkupiciel świata wreszcie na kaźń wydał się z miłości: Z krzyżem w górę się podnosi, śmierć Baranek za nas znosi. ℟. Słodkie drzewo...

℣. Żółcią pojon już On mdleje, ciernie, gwoździe, włócznie bodą czułe ciało; z ran się leje krew strumieniem razem z wodą: W nich obmyły się przestworza, świat i gwiazdy, ląd i morza. ℟. Krzyżu wierny...

℣. Skłoń ramiona drzewo wzniosłe, natężone zwolnij łono, zmiękcz co z tobą jest już zrosłe, twardość twoją przyrodzoną, i pod Króla członki Boże ściel na sobie miękkie łoże. ℟. Słodkie drzewo...

℣. Tyś jedyne było godne okup świata nieść na sobie i na srogie burze wodne świat nasz

znalazł arkę w tobie: napełniła jej bierwiona Krew z Baranka wytoczona. ℟. Krzyżu wierny...

℣. Trójcy świętej cześć i sława niechaj nigdy nie ustawa, równa Ojcu i Synowi i Świętemu też Duchowi: Boga w Trójcy wielkość chwały niech opiewa wszechświat cały. Amen. ℟. Słodkie drzewo...

Msza poprzednio poświęconych darów.

Po ukończeniu adoracji Krzyża, zapala się świece na ołtarzu. Potem przynosi celebrans Najświętszy Sakrament z miejsca, gdzie go wczoraj złożono, w procesji i przy śpiewie hymnu *Vexilla Regis* — *Lśni sztandar*, jak następuje:

Lśni sztandar Króla z górnych stron, — Krzyż tajemniczych pełen chwał, — Na którym Żywot podjął zgon, — I zgonem życie światu dał.

On, srogiej włóczni znosząc raz, — Ażeby drogą dziatwę swą — Od wszelkiem zbrodni obmyć skaz, — Ze serca wydał życie z krwią.

Spełnione, co już śpiewał wprzód — Król Dawid z natchnień świętych strug, — Narodom wielki głosząc cud, — Że zakróluje z drzewa Bóg.

O drzewo, sławne ziemiom wszem — Purpurą Króla zdobne wkrąg, — Coś godne było zacnym pniem — Tak świętych dotknąć nóg i rąk.

Szczęśliwy twoich ramion słup, — Co cenę świata dźwigał sam: — Z twej szali piekłu biorąc łup, — Przeważył Stwórca grzechu kłam.

O witaj, krzyżu, skarbie mój, — W tym czasie męki, co nam dan, — Pomnażaj zbożnym łaski zdrój, — A winnych ulecz z grzechu ran.

Łask zdroju, Trójco, rzesze rzesz — Niech sławią dobroć twą bez miar, — Tym, którym krzyża triumf ślesz, — Nagrody wiecznej przydziel dar. Amen.

Kiedy kapłan przyjdzie do ołtarza, wyjmuje hostję z kielicha, nalewa doń wina i wody, nasypuje kadzidła do kadzielnicy, okadza hostję świętą, i mówi:

Kadzidło to, któreś pobłogosławił, niech wstąpi ku Tobie, Panie, a niech zstąpi na nas miłosierdzie Twoje.

zaś podczas okadzania ołtarza odmawia psalm 140, 2—4:

Niech wstąpi, Panie, modlitwa moja, jako ofiara kadzenia przed oblicze Twoje, a podnoszenie rąk moich, niech będzie jako ofiara wieczorna. Postaw, Panie, straż ustom moim, a bramę obronną wargom moim, aby się nie nachyliło serce moje ku słowom złośliwym, do szukania wymówek z grzechów moich.

oddając kadzielnicę mówi:

Pan niechaj zapali w nas ogień miłości swojej i płomień wiecznej miłości. Amen.

Potem kapłan umywa ręce nic przytem nie mówiąc, a wróciwszy na środek ołtarza odmawia:

W duchu pokory i z sercem skruszonem przyjmij nas, Panie, i tak niechaj się dopełni ofiara nasza w obecności Twojej, aby się stała przyjemną Tobie, Panie Boże.

I zwraca się do ludu i mówi zwyczajnie: *Orate, fratres*, a zwróciwszy się do ołtarza śpiewa „Modlitwę Pańską", str. 86, a po skończonem „*Pater noster*" tym samym głosem, w tonie oracji codziennej odmawia modlitwę: „*Wybaw nas*" (jak na str. 86).

Następnie kapłan czyni głęboki pokłon, kładzie hostję na patenę, podnosi ją w górę prawą ręką, potem ją łamie na trzy cząstki, z tych jedną wpuszcza do kielicha, dwie zaś zostawia na patenie i nic nie mówi, a potem odmawia tylko jedną modlitwę przed komunją:

Przyjęcie Ciała Twego, Panie Jezu Chryste, które ja niegodny odważam się pożywać, niechaj mi nie będzie na sąd i potępienie, lecz z miłosierdzia Twego niech się stanie obroną i lekarstwem duszy i ciała mego. Który żyjesz i królu-

jesz z Bogiem Ojcem w jedności Ducha św., Bóg na wszystkie wieki wieków. Amen.

Teraz klęka, bierze patenę z hostją i pokornie mówi:

Chleb niebieski wezmę i Imienia Pańskiego wzywać będę.

i uderzając się w piersi trzykroć mówi:

Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł do serca mego, ale rzeknij tylko słowem, a będzie zbawiona dusza moja.

Ciało Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj strzeże duszy mojej na żywot wieczny. Amen.

Po spożyciu Ciała Pańskiego, opuszcza wszystkie modlitwy zwykłe, spożywa cząstkę hostji z winem w kielichu, a po obmyciu palców i oczyszczeniu kielicha, ze złożonemi rękoma nachylony mówi:

Cośmy usty przyjęli, Panie, z czystem przyjmijmy sercem, a dar ten, który otrzymaliśmy w doczesności, niech się nam stanie lekarstwem na wieczność.

Więcej nic nie odmawia, nie daje błogosławieństwa. U nas w Polsce teraz jest procesja do grobu, w którym na osobnym tronie umieszcza się Najśw. Sakrament w monstrancji. W niej jest wystawiona trzecia hostja, która była konsekrowana we W. Czwartek. Liturgja rzymska nie zna złożenia Chrystusa do grobu w tej formie.

Wielka Sobota.

I kl. Barwa fioletowa i biała. Kościół stacyjny u ś. Jana na Lateranie.

Myśli przewodnie: Szabat święty „*Sabbatum Sanctum*" nazywa Kościół dzisiejszy dzień przed Wielkanocą. Dziś jest wigilja wielkanocna, najstarsza i prawzór dla innych wigilij w roku kościelnym. Jak w W. Piątek, tak i dziś od czasów starożytnych nie było eucharystycznej ofiary Mszy św. Pierwotnie zbierała się społeczność Kościoła dopiero wieczorem, ażeby podczas nocy uczestniczyć w radosnej liturgji wielkanocnej, która jest najwspanialszą w całym roku kościelnym. Mniej więcej od IV wieku przesunięto początek nabożeństwa na południe, a od wieku XIV na ranne godziny, tak jak się to dziś

odbywa. Lecz teksty liturgiczne nie zmieniły się wcale, ale wskazują treścią oraz niektóremi słowami, że pierwotnie liturgja tej wigilji odbywała się w nocy. Tym faktem tłumaczy się okoliczność, że już poranek W. Soboty rozbrzmiewa radością zmartwychwstania. Główną sprawą, która zajmuje liturgję wielkosobotnią, było udzielenie chrztu katechumenom, jako „sakramentu zmartwychwstania".

Święcenie ognia i („pochwała“) paschału.

Jak dawniej wyglądała liturgja W. Soboty? Co do treści i porządku ceremonij, tak samo, jak dziś, tylko w nocy była i więcej ją rozumiano. Skoro minął dzień smutny, bez liturgji, a nastał drugi wieczór po pogrzebie Chrystusa, czyli W. Sobota po zachodzie słońca, gdy noc nadchodziła, świątynia była jeszcze ciemniejszą. Oto w takiej godzinie wierni gromadzili się w nieoświetlonym kościele. Duchowieństwo przed bramą zebrane stoi, tu z kamienia krzesano ogień i poświęcano go. Takie poświęcanie ognia i światła było w starożytności przed każdem nocnem nabożeństwem, podczas którego musiały się palić światła pobłogosławione. Symbol znów tu przemawia. Z kamienia ogień nowy i czysty, – Chrystus z łona czystej Dziewicy, a teraz z zamkniętego grobu wychodzi. Od tego ognia zapalają jedną świeczkę na trójramiennym świeczniku, a w pochodzie do kościoła dalsze dwie. Po przybyciu zaczyna się *benedictio cerei* — *poświęcenie paschału*, a raczej pochwała paschału. Pochwała, czyli *praeconium paschale*, to arcydzieło w swym rodzaju, ma swój oryginalny śpiew.

Kapłan ubrany w kapę fioletową, idzie ze śpiewakami i ministrantami ku rozpalonemu ognisku na dziedzińcu kościelnym; niosą krzyż, wodę święconą, kadzidło i na tacy 5 ziaren kadzidła.

K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.

M ó d l m y s i ę: — Boże, Ty przez Syna swojego, on kamień węgielny, przyniosłeś dla wiernych ogień jasności Twej, poświęć † ten nowy ogień z krzemienia wykrzesany, ażeby służył naszym potrzebom, i dozwól, by nas te święta wielkanocne niebiańskiemi pragnieniami tak zapaliły, byśmy z czystą duszą obchodzić mogli święta Twojej ja-

szności wiecznej. Przez tegoż Chrystusa Pana naszego. ℟. Amen.

Módlmy się. — Panie Boże, Ojcze wszechmogący, światłości nieustająca, Ty jesteś sprawcą wszelakiego światła, poświęć † i to światło, poświęcone już i pobłogosławione przez Ciebie, Oświecicielu całego świata, abyśmy tem światłem zapaleni byli i ogniem jasności Twojej oświeceni: i jak oświeciłeś Mojżesza, wychodzącego z Egiptu, tak oświeć serca i umysły nasze, abyśmy zasłużyli dojść do życia i światłości wiecznej. Przez Chrystusa Pana naszego. ℟. Amen.

Módlmy się. Panie święty, Ojcze wszechmogący, wieczny Boże, racz współdziałać z nami błogosławiącymi ten ogień w imię Twoje i jednorodzonego Syna Twojego i Pana naszego i Ducha świętego: i wspomóż nas przeciw ognistym pociskom wroga i oświeć łaską z niebios: Który żyjesz i królujesz z tym samym jednorodzonym Synem Twoim i Duchem świętym, Bóg: przez wszystkie wieki wieków. ℟. Amen.

Tu kapłan błogosławi pięć ziarn kadzidła, które będą potem zatknięte do paschału, i odmawia następującą modlitwę:

Niech spłynie na to kadzidło obfite błogosławieństwo † twoje, oto prosimy Cię, wszechmogący Boże; i zapal, niewidzialny Odrodzicielu, to nocne światło, ażeby nietylko ofiara, która tej nocy jest złożona, zajaśniała tajemniczem domieszaniem Twojego światła, lecz do któregokolwiek miejsca z tego misterjum uświęcenia będzie coś zaniesione, niech tam, po odpędzeniu nieprawości djabelskiego podstępu, towarzyszy mu moc Twojego błogosławieństwa. Przez Chrystusa Pana naszego. ℟. Amen.

Podczas tej modlitwy jeden ministrant napełnia kadzielnicę węglami z poświęconego ogniska, zaś kapłan po skończeniu modlitwy dorzuca do kadzielnicy kadzidła i po-

krapia pięć ziarn kadzidła święconą wodą, odmawiając antyfonę „*Asperges me*". W tej chwili w kościele muszą być pogaszone wszystkie światła, by potem były zapalone od nowo poświęconego ognia. Zaś diakon, lub w braku diakona sam celebrans, wdziewa białą dalmatykę, bierze w rękę trzcinę, na której końcu jest umieszczony potrójny świecznik z trzema małemi świecami. Jest to symbol trzech Osób Trójcy Przenajśw., w imię której otrzymali niegdyś tej nocy katechumeni chrzest św. Poprzedzany asystą, w której niosą paschał, 5 ziarn kadzidła, kadzielnicę, udaje się do kościoła, gdzie zaraz u wejścia zapala jedną świecę trójświecznika od płonącego poświęconym ogniem stoczka, niesionego przez jednego z ministrantów.

Zaraz po zapaleniu pierwszej świecy na trójświeczniku, przyklęka a wstając, podnosi trójświecznik w górę, śpiewając:

℣. Lumen Christi.	*K*. Światło Chrystusa.
℟. Deo gratias.	*M*. Bogu (niech będą) dzięki.

Drugą świecę w podobny sposób zapala na środku kościoła i śpiewa to samo w tonie wyższym, a trzeci raz już przed ołtarzem to samo powtarza, śpiewając powyższe słowa jeszcze w wyższym tonie. Teraz następuje:

Poświęcenie paschału.

Po oddaniu trójświecznika ministrantowi, kapłan (jeżeli jest z asystą, to diakon), gotuje się do śpiewania pochwały paschału, tak jak przed ewangelją we Mszy, i idzie do pulpitu po stronie ewangelji, gdzie zaczyna uroczyście:

Niech się już raduje niebieski orszak Aniołów; niechaj z radości drży wszystko, co Boże i święte; niech zabrzmi hejnał na zwycięstwo tak wielkiego Króla, i niech ogłosi zbawienie. Niech się raduje i ziemia, opromieniona tak wielkimi blaskami, a gdy ją oświeci jasność Króla wiekuistego, niech cały świat czuje, że pozbył się ciemności. Niechaj się weseli także (święta) Matka-Kościół, ozdobiony promieniami tak wspaniałego światła, a radosnemi głosy wiernego ludu niechaj zabrzmi ten przybytek. Dlatego też i wy, bracia najmilsi, którzyście tu obecni, ażeby uczestniczyć w dziwnym blasku tego świętego ognia, proszę

was, wzywajcie wraz ze mną miłosierdzia wszechmogącego Boga. Ażeby Ten, który bez moich zasług raczył mię zaliczyć w poczet Lewitów, dopełnił i udoskonalił chwałę tej świecy paschalnej, zlewając jasność swojego światła. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa Syna swojego; który z Nim żyje i króluje w jedności Ducha świętego, Bóg:

S. Per omnia saecula saeculorum.
M. Amen.
S. Dominus vobiscum.
M. Et cum spiritu tuo.
S. Sursum corda.
M. Habemus ad Dominum.
S. Gratias agamus Domino Deo nostro.
M. Dignum et justum est.

K. Po wszystkie wieki wieków.
M. Amen.
K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.
K. W górę serca.
M. Mamy wzniesione do Pana.
K. Dzięki składajmy Panu, Bogu naszemu.
M. Godna i sprawiedliwa to rzecz.

Prefacja. Prawdziwie godną i słuszną jest rzeczą, abyśmy niewidzialnego Boga Ojca wszechmogącego i Syna Jego jednorodzonego, Pana naszego Jezusa Chrystusa, z całego serca i z całej duszy pełnym głosem sławili. Gdyż On dług Adama za nas Ojcu Przedwiecznemu zapłacił i świętą krwią swoją dawnego grzechu list dłużny wymazał. Oto są dziś te uroczystości paschalne, podczas których zabity został ów Baranek prawdziwy, którego krew poświęca drzwi domostw wiernych. Ta jest właśnie noc, w której wywiodłeś najpierw ojców naszych, synów Izraela, z Egiptu i suchą nogą przez Morze Czerwone przeprowadziłeś. Ta więc jest noc, która blaskiem ognistej kolumny ciemności grzechów zniszczyła. Jest to noc, która dziś na całym świecie wierzącym w Chrystusa, z występków świata i ciemności grzechowych wyrwanych, spo-

wrotem łasce oddaje i w społeczność świętych gromadzi. Ta więc jest noc, w której Chrystus, zerwawszy więzy śmierci, zwycięzcą wyszedł z otchłani. Albowiem na nicby się nam zdało nasze narodzenie, gdyby odkupienie pożytku nie dało. O przedziwne względem nas zmiłowanie Twej łaskawości! O niewypowiedziana tkliwości w miłowaniu, która, ażeby sługę odkupić, Syna własnego na śmierć wydałaś! Zaprawdę, potrzebny grzech Adamowy, co śmiercią Chrystusa zgładzony został! O szczęśliwa wina, co na takiego i tak wielkiego zasłużyła Odkupiciela! O nocy prawdziwie błogosławiona, któraś jedyna była godną poznać czas i godzinę, w której Chrystus zmartwychwstał! Oto noc, o której napisano: „A noc, jako dzień zajaśnieje, i noc światłością dla mnie w rozkoszach moich“. Stąd święta ta noc precz oddala występki, zmywa grzechy, upadłym niewinność przywraca, a radość smutnym. Wypędza zawiści, gotuje zgodę a ugina potęgi.

Tu kapłan (diakon) wkłada w pięć otworów paschału pięć ziarn kadzidła, i potem dalej śpiewa:

W tej więc nocy łaski pełnej przyjmij, Ojcze święty, ofiarę wieczorną z tego kadzidła, którą Ci w tem ofiarowaniu uroczystem świecy przez ręce sług swoich z pracy pszczół składa Kościół święty. Lecz znamy już pochwałę tej kolumny (paschału) woskowej, którą na chwałę Boga żółtoczerwony płomień zapala.

Teraz kapłan (diakon) zapala paschał od jednej świecy na trójświeczniku, i śpiewa dalej:

A ten ogień, choć na części rozdzielony, nie doznaje żadnego umniejszenia. Żywi się on bowiem woskiem płynącym, który matka pszczoła na materjał tej cennej pochodni zrobiła.

W tem miejscu zapala się inne światła w kościele.

O prawdziwie błogosławiona noc, która Egipcjan ograbiła, a wzbogaciła Hebrajczyków! O nocy, w której rzeczy ziemskie z niebieskiemi się jednoczą, a boskie z ludzkiemi. Prosimy Cię więc, Panie, ażeby ten paschał na cześć imienia Twego poświęcony, nie ustał świecić aż zniszczy ciemności tej nocy. A przyjęty jako wonna ofiara przyjemna, niechaj się zmiesza z niebieskiemi pochodniami. A na jego płomienie niech patrzy wschodząca gwiazda poranna, ta jutrzenka, która nie zna zachodu. Ta, co wyszła z łona ziemi i swe promienie łaskawe na ród ludzki rozlała. Błagamy Cię przeto, Panie, żebyś nas, sługi swoje, całe duchowieństwo i pobożny lud razem z naszym Ojcem świętym N. i naszym biskupem N. użyczając spokojnego czasu, wśród tych radości wielkanocnych ustawiczną opieką kierować, rządzić i zachować raczył. Przez tegoż Pana naszego Jezusa Chrystusa, Syna Twojego, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha świętego Bóg: przez wszystkie wieki wieków. ℟. Amen.

Na tem się kończy święcenie paschału.

Dwanaście proroctw.

Właściwy obchód wigilji wielkanocnej zaczyna się teraz, bo czytanie ustępów z Pisma św. Starego Testamentu w dawnych czasach stanowiło pierwszą część Mszy wigilijnej. Podobnie jeszcze mają czytania (dosyć liczne) soboty suchedniowe. Lekcje dzisiejsze nazywają się „prophetiae" — proroctwami, choć niemi nie są w dosłownem znaczeniu, i nie wszystkie są wzięte z proroków. Ponieważ jednak są obrazowemi przypowieściami czy przepowiedniami, i symbolizują działalność Kościoła, dlatego można słusznie usprawiedliwić ich nazwę. Były to jeszcze pouczenia katechumenów, ostatnia powtórka Pisma św. przed chrztem, ale powtórka nie ograniczała się do pamięciowego ujęcia faktów i zdarzeń historycznych, bo w tych opowiadaniach przeważa moment symboliczny.

Pierwsze „proroctwo": — Stworzenie świata — i nowe stworzenie przy chrzcielnicy.

(Gen. 1, 1—31; 2, 1—2). Na początku stworzył Bóg niebo i ziemię. A ziemia była pusta i próżna i ciemności były nad głębokością, a Duch Boży unosił się nad wodami. I rzekł Bóg: „Niech się stanie światłość!“ I stała się światłość. I ujrzał Bóg światłość, że była dobra, i przedzielił światłość od ciemności. I nazwał światłość Dniem, a ciemność Nocą. I stał się wieczór i zaranek, dzień jeden. I rzekł Bóg: „Niech się stanie sklepienie między wodami, a niech przedzieli wody od wód“. I uczynił Bóg sklepienie, i przedzielił wody, które były pod sklepieniem. I stało się tak. I nazwał Bóg sklepienie Niebem. I był wieczór i zaranek, dzień wtóry. Potem rzekł Bóg: „Niech się zbiorą wody, które są pod niebem, na jedno miejsce, a niech się ukaże miejsce suche!“. I stało się tak. I nazwał Bóg suche miejsce Ziemią, a zebranie wód nazwał Morzem. I widział Bóg, że było dobre. I rzekł: „Niech zrodzi ziemia ziele zielone i dające nasienie; i drzewo rodzajne, owoc czyniące według rodzaju swego, w któremby nasienie jego było na ziemi!“. I stało się tak. I zrodziła ziemia ziele zielone i dające nasienie według rodzaju swego; i drzewo czyniące owoc i mające każde z nich nasienie według rodzaju swego. I widział Bóg, że było dobre. I stał się wieczór i zaranek, dzień trzeci. I rzekł Bóg: „Niech się staną światła na sklepieniu nieba, a niech dzielą dzień od nocy; i niech będą na znaki, i czasy, i dni i lata; aby świeciły na sklepieniu nieba, a oświecały ziemię!“. I stało się tak. I uczynił Bóg dwa światła wielkie: światło większe, aby rządziło dniem i światło mniejsze, aby rządziło nocą, i gwiazdy. I umieścił je na sklepieniu nieba, aby świeciły nad ziemią, żeby rządziły dniem i nocą, i dzieliły światłość od ciemności. I widział Bóg, iż było dobre. I stał się wieczór

i zaranek, dzień czwarty. Rzekł też Bóg: „Niech wywiodą wody płaz duszy żyjącej, i ptactwo nad ziemią pod sklepieniem nieba!“. I stworzył Bóg wieloryby wielkie, i wszelką duszę żyjącą i ruszającą się, którą wywiodły wody według rodzaju ich; i wszelkie ptactwo według rodzaju jego. I widził Bóg, iż było dobre. I błogosławił im, mówiąc: „Rośnijcie, i mnóżcie się, i napełniajcie wody morskie; a ptactwo niech się mnoży na ziemi!“. I stał się wieczór i zaranek, dzień piąty. Rzekł też Bóg: „Niech zrodzi ziemia duszę żyjącą, według rodzaju swego: bydło, i płaz i zwierzęta ziemne, według rodzajów swoich!“ I stało się tak. I uczynił Bóg zwierzęta ziemne, według rodzajów ich, i bydło, i wszelki ziemiopłaz, według rodzaju swego. I widział Bóg, że było dobre. I rzekł: „Uczyńmy człowieka na obraz i na podobieństwo nasze; a niech panuje nad rybami morskiemi, i nad ptactwem powietrznem i nad zwierzętami, i nad wszystką ziemią, i nad wszelkim płazem, który pełza po ziemi!“ I stworzył Bóg człowieka na wyobrażenie swoje, na wyobrażenie Boże stworzył go; mężczyznę i białogłowę stworzył ich. I błogosławił im Bóg, i rzekł: „Rośnijcie i mnóżcie się, i napełniajcie ziemię, a czyńcie ją sobie poddaną; i panujcie nad rybami morskiemi, i nad ptactwem powietrznem i nade wszelkiemi zwierzęty, które się ruszają na ziemi!“ I rzekł Bóg: „Oto dałem wam wszelkie ziele, rodzące nasienie na ziemi, i wszystkie drzewa, które same w sobie mają nasienie rodzaju swego, aby wam były na pokarm; i wszystkim zwierzętom ziemnym, i wszystkiemu ptactwu powietrznemu, i wszemu, co się rusza na ziemi, i w czemkolwiek jest dusza żyjąca, aby miały co jeść“. I stało się tak. I widział Bóg wszystkie rzeczy, które był uczynił: i były bardzo dobre. I stał się wieczór i zaranek, dzień szósty. Dokoń-

czone zostały tedy niebiosa i ziemia, i wszystka ich ozdoba. I dokonał Bóg w dzień siódmy dzieła swego, które uczynił; i odpoczął w dzień siódmy od wszelkiego dzieła, które sprawił.

Nie odpowiada się *Deo gratias*, ani przy następnych lekcjach.

Po skończonej lekcji celebrans mówi:

Oremus — Módlmy się: Flectamus genua. — Zegnijmy kolana: ℟. Levate — Powstańcie.

Modlitwa. Boże, Ty cudownie stworzyłeś człowieka, a jeszcze cudowniej go odkupiłeś; prosimy Cię, spraw, byśmy siłą ducha opierali się powabom grzechu, a przez to do radości wiecznych trafić zasłużyli. Przez Pana...

Drugie „proroctwo“. — Symbol arki, drzewa, wody = krzyż i chrzest ratunkiem.

(Gen. 5, 6, 7 i 8). Noe zaś, gdy miał pięćset lat, zrodził Sema, Chama i Jafeta. A gdy się ludzie poczęli rozmnażać na ziemi i zrodzili córki, widząc synowie Boży córki ludzkie, iż były piękne, wzięli sobie za żony ze wszystkich, które obrali. I rzekł Bóg: „Nie będzie trwał duch mój na wieki w człowieku, gdyż jest ciałem; i będą dni jego sto i dwadzieścia lat“. A olbrzymi byli na ziemi w one dni; bo gdy weszli synowie Boży do córek ludzkich, a one porodziły: ci są mocarze od wieku, mężowie sławni. A widząc Bóg, że wiele było złości ludzkiej na ziemi, a wszystka myśl serca była napięta ku złemu po wszystek czas, żal mu było, że uczynił człowieka na ziemi, i ruszony serdeczną boleścią wewnątrz, rzekł: „Wygładzę człowieka, któregom stworzył z oblicza ziemi, od człowieka aż do bydląt, od ziemiopłazu aż do ptactwa powietrznego; bo mi żal, żem je uczynił“. Noe zaś znalazł łaskę przed Panem. A te są dzieje Noego. Noe był mężem sprawiedliwym i doskonałym za

czasów swoich, z Bogiem chodził. I zrodził trzech synów, Sema, Chama i Jafeta. Ale ziemia skaziła się przed Bogiem i napełniła się nieprawością. A gdy ujrzał Bóg ziemię skażoną (bo wszelkie ciało skaziło było drogę swą na ziemi), rzekł do Noego: „Koniec wszelkiemu ciału przyszedł przede mną; napełniona jest ziemia nieprawością od oblicza ich, a ja wytracę ich z ziemią. Uczyń sobie korab z drzewa heblowanego; komórki w nim poczynisz i namażesz smołą wewnątrz i zewnątrz. A uczynisz go tak: Trzystu łokci będzie długość korabia, pięćdziesiąt łokci szerokość, a trzydzieści łokci wysokość jego. Okno w korabiu uczynisz, a na łokieć od szczytu uczynisz wierzch jego; a drzwi w korabiu postawisz z boku; dolne średnie i wyższe komórki w nim poczynisz. Oto ja przywiodę wody potopu na ziemię, abym wytracił wszelkie ciało, w którem jest duch żywota pod niebem. Wszystko, co jest na ziemi, zniszczeje. I uczynię przymierze moje z tobą; i wnijdziesz do korabia ty i synowie twoi, żona twoja i żony synów twoich z tobą. I ze wszech zwierząt wszelkiego ciała, po dwoje wwiedziesz do korabia, aby zostały żywe z tobą: samca i samicę. Z ptactwa, według rodzaju jego, i z bydła według rodzaju jego, i ze wszystkiego ziemiopłazu według rodzaju jego: po dwojgu z każdego wnijdą z tobą, aby mogły żyć. Przeto weźmiesz z sobą ze wszelkich pokarmów, które jedzone być mogą, i zniesiesz do siebie; i będą tak tobie jako i im na pokarm“. I uczynił Noe wszystko, co mu Bóg przykazał. A było mu sześćset lat, gdy wody potopu wylały po ziemi. Przerwały się wszystkie źródła głębiny wielkiej i upusty niebieskie otworzyły się, i padał deszcz na ziemię czterdzieści dni i czterdzieści nocy. Onegoż dnia wszedł Noe i Sem, i Cham, i Jafet, synowie jego, żona jego

i trzy żony synów jego z nimi do korabia, — oni i wszelki zwierz według rodzaju swego, i wszystko bydło według rodzaju swego, i wszystko, co pełza po ziemi, według rodzaju swego, i wszystko latające według rodzaju swego. Korab zaś pływał po wodach. I wzmogły się wody nad ziemią, i okryły się wszystkie góry wysokie pod wszystkiem niebem. Piętnaście łokci wyższa była woda ponad góry, które była okryła. I zgładzone zostało wszelkie ciało, które się ruszało na ziemi, ptaków, bydła, zwierząt i wszystkich ziemiopłazów, które pełzają po ziemi, wszyscy ludzie i wszystko, w czem jest duch żywota na ziemi, pomarło; został zaś sam Noe i ci, którzy z nim byli w korabiu. I opanowały wody ziemię sto i pięćdziesiąt dni. Wspomniawszy potem Bóg na Noego i na wszystkie zwierzęta, i na wszystkie bydlęta, które były z nim w korabiu, przywiódł wiatr na ziemię, i opadły wody. I zawarły się źródła głębiny i upusty niebieskie, i wstrzymane zostały dżdże z nieba. I wróciły się wody z ziemi idące i wracające się, i poczęły opadać po stu i pięćdziesięciu dniach. A gdy minęło czterdzieści dni, otworzywszy Noe okno korabia, które był uczynił, wypuścił kruka, który wychodził i wracał się, aż oschły wody na ziemi. Wypuścił też gołębicę za nim, aby poznać, czy już ustały wody na ziemi. Ona jednak nie znalazłszy, gdzieby odpoczęła jej noga, wróciła się do niego do korabia; wody bowiem były po wszystkiej ziemi. I wyciągnął rękę, a uchwyciwszy ją, wniósł do korabia. A poczekawszy jeszcze siedm dni drugich, powtóre wypuścił gołębicę z korabia. A ona przyleciała do niego pod wieczór, niosąc gałązkę oliwy z zielonem liściem w dzióbie swym; a tak poznał Noe, że przestały wody na ziemi. Poczekał jednak jeszcze siedm dni drugich, i wypuścił gołębicę, która się nie

wróciła więcej do niego. Rzekł tedy Bóg do Noego, mówiąc: „Wynijdź z korabia, ty i żona twoja, synowie twoi i żony synów twoich z tobą. Wszystkie zwierzęta, które są u ciebie ze wszego ciała, tak w ptactwie jako i w bydlętach, i we wszystkich płazach, które pełzają po ziemi, wywiedź z sobą, a wnijdźcie na ziemię. Rośnijcie i mnóżcie się na niej". A tak wyszedł Noe i synowie jego, żona jego i żony synów jego z nim. Ale i wszystkie zwierzęta, bydło i płazy, które pełzają po ziemi, według rodzaju swego, wyszły z korabia. I zbudował Noe ołtarz Panu, a wziąwszy z każdego bydła i ptactwa czystego, ofiarował całopalenia na ołtarzu. I poczuł Pan wonność wdzięczności.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, niezmienna mocy i światłości wieczna, spojrzyj na dziwną tajemnicę zbawienia Twego Kościoła, a dzieło zbawcze ludzi dokonuj nieustanną i skuteczną Opatrznością w pokoju; niech świat cały doświadczy i zobaczy, że podwyższasz poniżone, odnawiasz zestarzałe, aby w ten sposób wszystko wróciło do pierwotnej doskonałości przez Tego, przez którego wzięło początek... Pana naszego Jezusa Chrystusa, Syna Twego, który z Tobą...

Trzecie „proroctwo". — Abraham ojcem „naszej wiary". Izaak zaś figurą ofiarującego się Chrystusa.

(Gen. 22, 1—19). W onych dniach: kusił Bóg Abrahama i rzekł do niego: „Abrahamie, Abrahamie!" A on odpowiedział: „Owom ja!" Rzekł mu: „Weźmij syna twego jednorodzonego, którego miłujesz, Izaaka, a idź do ziemi widzenia i tam go ofiarujesz na całopalenie na jednej górze, którą tobie ukażę". Abraham tedy wstawszy w nocy, osiodłał osła swego i wziął z sobą dwu młodzień-

ców i Izaaka syna swego; a narąbawszy drew do całopalenia, szedł na miejsce, na które mu Bóg rozkazał. A dnia trzeciego, podniósłszy oczy ujrzał miejsce z daleka i rzekł do sług swoich: „Poczekajcie tu z osłem, a ja z dziecięciem tam pośpieszymy, skoro zaś uczynimy pokłon, wrócimy do was". Nabrał też drew całopalenia i włożył na Izaaka, syna swego, a sam niósł w rękach ogień i miecz. A gdy obaj szli pospołu, rzekł Izaak ojcu swemu: „Ojcze mój!" A on odpowiedział: „Czego chcesz, synu?" „Oto, mówi, ogień i drwa, a gdzież ofiara całopalenia?" A Abraham rzekł: „Bóg upatrzy sobie ofiarę całopalenia, synu mój". Szli tedy pospołu. I przyszli na miejsce, które mu ukazał Bóg; tam zbudował ołtarz i ułożył na nim drwa, a związawszy Izaaka, syna swego, włożył go na ołtarz, na stos drew. I wyciągnął rękę i porwał miecz, aby ofiarował syna swego. A oto Anioł Pański z nieba zawołał, mówiąc: „Abrahamie, Abrahamie!" A on odpowiedział: „Owom ja!" I rzekł mu: „Nie ściągaj ręki twej na dziecię, ani mu nic nie czyń! Teraz poznałem, że się boisz Boga i nie przepuściłeś jedynemu synowi twemu dla mnie". Podniósł Abraham oczy swoje i ujrzał za sobą barana, który uwikłał się za rogi w cierniu; wziął go tedy i ofiarował na całopalenie miasto syna. I nazwał miejsce to: „Pan widzi". Stąd aż po dziś dzień mówią: „na górze Pan ujrzy". I zawołał Anioł Pański Abrahama powtóre z nieba, mówiąc: „Przez siebie samego przysiągłem, mówi Pan: ponieważeś uczynił tę rzecz, a nie przepuściłeś synowi twemu jednorodzonemu dla mnie, błogosławić ci będę i rozmnożę nasienie twoje jako gwiazdy niebieskie i jako piasek, który jest na brzegu morskim; posiędzie nasienie twoje bramy nieprzyjaciół swoich. I błogosławione będą w nasieniu twojem wszystkie na-

rody ziemi, żeś był posłuszny głosowi memu". I wrócił się Abraham do sług swoich, i przyszli pospołu do Bersabee, i mieszkał tam.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, Ty wiernych najwyższy Rodzicu, który przez łaskę przybrania nieustannie powiększasz liczbę synów obietnicy na całym okręgu ziemskim, a w sakramencie wielkanocnym (chrzcie) czynisz Twego sługę Abrahama — jak to przyrzekłeś — ojcem wszystkich narodów; daj teraz Twemu ludowi to, by godnie przyszedł do łaski Twego wezwania. Przez Pana...

Czwarte „proroctwo". — Przejście przez morze czerwone — symbolem chrztu.

(Exodus 14, 24—31; 15, 1). W one dni: gdy już był czas straży porannej przyszedł, alić oto wejrzawszy Pan na wojsko Egipcjan przez słup ognia i obłoku, pobił wojsko ich i powywracał koła wozów, i pogrążały się w głębię. Rzekli tedy Egipcjanie: „Uciekajmy przed Izraelem; Pan bowiem walczy za nimi przeciwko nam!" I rzekł Pan do Mojżesza: „Wyciągnij rękę twą na morze, żeby się wróciły wody na Egipcjan, na wozy i na jezdnych ich". A gdy wyciągnął Mojżesz rękę ku morzu, wróciło się o pierwszem świtaniu na poprzednie miejsce, a uciekających Egipcjan zaskoczyły wody i zagarnął ich Pan w pośród nawałności. I wróciły się wody, i okryły wozy i jezdnych wszystkiego wojska Faraonowego, którzy goniąc weszli byli w morze; nawet i jednego z nich nie zostało. A synowie Izraelowi szli przez pośrodek suchego morza, a wody im były jakoby murem po prawej i lewej stronie. I wybawił Pan w on dzień Izraela z ręki Egipcjan. I widzieli Egipcjan martwych na brzegu morskim i rękę wielką, której użył Pan przeciwko nim, i bał się

lud Pana, i uwierzyli Panu i Mojżeszowi, słudze jego. Śpiewał tedy Mojżesz i synowie Izraelscy tę pieśń Panu, i rzekli:

Traktus (Exodus 15, 1—2). Śpiewajmy Panu, bo wspaniałym się okazał: konia i jeźdźca wrzucił w morze. Pomocnikiem i obrońcą stał się On ku memu wybawieniu. ℣. Ten jest Bóg mój, i wielbić Go będę: Bóg to ojca mego, i wywyższać Go będę. ℣. Pan (to) kruszący wojny; Pan jest imię Jego.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, my widzimy, jak Twoje dawne cuda dziś jeszcze jaśnieją, bo co uczyniłeś jednemu narodowi przez wybawienie go z niewoli Egipskiej przy potędze prawicy Twej, to to samo teraz działasz przez wodę odrodzenia, aby zbawić ludzi; spraw tedy, by cały świat i cała ludzkość mogła przyjść do łaski dzieci Abrahama i do godności ludu Izraelskiego. Przez Pana...

Piąte „proroctwo". — Woda żywa i postać Mesjasza.

(Iz. 54, 17; 55, 1—11). To jest dziedzictwo sług Pańskich i sprawiedliwość ich u mnie, mówi Pan. Wszyscy pragnący, pójdźcie do wód, a którzy nie macie srebra, kwapcie się, kupujcie i jedzcie; chodźcie, kupujcie bez srebra i bez żadnej zamiany wino i mleko! Czemu odważacie srebro nie za chleb, a pracę waszą nie za nasycenie? Słuchajcie, słuchając mię i jedzcie dobro, a rozkoszować się będzie w tłustości dusza wasza. Nakłońcie ucha swego, a przyjdźcie do mnie; słuchajcie, a żyć będzie dusza wasza, i uczynię z wami przymierze wieczne, zmiłowanie Dawidowe wierne. Otom go uczynił świadkiem narodów, wodzem i nauczycielem ludów. Oto naród, któregoś

nie znał, powołasz, a narody, które cię znały, pobiegną do ciebie dla Pana, Boga twego, i Świętego Izraelowego, gdyż cię wsławił. Szukajcie Pana, póki znalezion być może; wzywajcie go, póki jest blisko! Niech opuści grzesznik drogę swoją, a mąż nieprawy myśli swe, i niech się nawróci do Pana, a zmiłuje się nad nim, i do Boga naszego, bo hojny jest ku odpuszczeniu. Albowiem myśli moje nie są myślami waszemi, ani drogi wasze drogami mojemi, mówi Pan. Bo jako podniesione są niebiosa od ziemi, tak podniesione są drogi moje od dróg waszych. A jako zstępuje deszcz i śnieg z nieba, a tam się więcej nie wraca, ale napaja ziemię i zwilża ją, i czyni, że rodzi, i daje nasienie siejącemu i chleb jedzącemu; tak będzie słowo moje, które wynijdzie z ust moich: nie wróci się do mnie próżne, ale uczyni, cokolwiek chciałem, i powiedzie się mu w tem, na com je posłał. To mówi Pan wszechmogący.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Wszechmogący wieczny Boże, pomnóż ku czci imienia Twego potomstwo, któreś obiecał wiernym Ojcom; i pomnażaj liczbę dzieci obietnicy Twojej przez łaskę świętego przybrania, i zrządź, żeby Kościół Twój widział już spełnione to, o czem Święci dawnych czasów usilnie sądzili, że się stanie. Przez Pana...

Szóste „proroctwo“. — Tęsknota za wybawieniem z niewoli grzechu.

(Baruch 3, 9—38). Słuchaj, Izraelu, przykazań żywota, przyjmij w uszy, abyś poznał mądrość. Co to jest, Izraelu, żeś jest w ziemi nieprzyjacielskiej? Zestarzałeś się w cudzej ziemi, splugawiłeś się z umarłymi, policzonyś jest między tych, którzy zstępują do piekła. Opuściłeś źródło mądrości. Bo gdybyś był chodził drogą Bożą, mieszkałbyś

w pokoju wiecznym. Uczże się, kędy jest mądrość, gdzie jest moc, kędy jest rozum, abyś zarazem wiedział, gdzie jest przedłużenie żywota i życie, gdzie jest światłość oczu i pokój. Kto znalazł miejsce jej? albo kto wszedł do skarbców jej? Gdzie są książęta narodów i którzy panują nad zwierzętami, które są na ziemi? którzy się bawią z ptakami powietrznemi, którzy skarbią srebro i złoto, w którem ludzie ufają, a niemasz końca nabywania ich? którzy obrabiają srebro i trudzą się, a nie masz dojścia robót ich? Wytraceni są i zstąpili do piekła, a inni na ich miejsce powstali. Młodzieńcy ujrzeli światłość i mieszkali na ziemi, ale nie poznali drogi umiejętności ani zrozumieli ścieżek jej; i synowie ich nie przyjęli jej, od oblicza ich oddaliła się. Nie słyszano o niej w ziemi Chananejskiej ani jej widziano w Teman. Synowie też Agary, szukający mądrości, która z ziemi jest, kupcy Merry i Temanu, i opowiadacze bajek, i szukający roztropności i rozumienia, drogi mądrości nie wiedzieli ani nie pamiętali ścieżek jej. O Izraelu, jakże wielki jest dom Boży i niezmierne miejsce posiadłości Jego! Wielkie jest i nie ma końca, wysokie i niezmierne. Tam byli olbrzymi oni sławni, którzy byli od początku, wzrostu wielkiego, znający się na wojnie. Nie tych Pan obrał i nie znaleźli drogi umiejętności, przeto poginęli. A ponieważ nie mieli mądrości, poginęli dla swej nieroztropności. Kto wstąpił do nieba, a dostał jej i wywiódł ją z obłoków? Kto przejechał przez morze, a znalazł ją i przyniósł ją ponad złoto wyborne? Niemasz, ktoby mógł znać drogi jej ani ktoby wyszukał ścieżki jej. Ale który wszystko wie, zna ją i znalazł ją roztropnością swoją; który ziemię zgotował na wieczny czas i napełnił ją bydlętami i czworonogiemi; który wypuszcza światłość, a idzie, i przyzwał ją, a posłuszna mu

jest ze drżeniem. A gwiazdy dały światłość na strażach swoich i radowały się; wezwane są, i rzekły: „Oto jesteśmy!“ i świeciły z radością temu, który je stworzył. Tenci jest Bóg nasz, i nie poczytan żaden inny obok niego. Ten wynalazł wszystką drogę umiejętności i podał ją Jakóbowi, słudze swemu, Izraelowi, miłemu swemu. Potem na ziemi był widzian i z ludźmi obcował.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, Ty przez powołanie pogan do Kościoła powiększasz go; spraw łaskawie, byś obmytych wodą chrztu miał w nieustannej opiece. Przez Pana...

Siódme „proroctwo“. Obraz zmartwychwstania.

(Ezech. 37, 1—14). W onych dniach: Stała się nade mną ręka Pańska, i wyprowadził mnie w duchu Pańskim, i postawił mnie wpośród pola, które było pełne kości. I obwiódł mnie po nich wokoło, a było ich bardzo wiele na polu i bardzo suche. I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, mnie-masz, że żyć będą te kości?“ I rzekłem: „Panie, Boże, ty wiesz“. I rzekł do mnie: „Prorokuj o tych kościach, i rzeczesz im: Kości suche, słuchajcie słowa Pańskiego! To mówi Pan Bóg tym kościom: Oto ja wpuszczę w was ducha, i żyć będziecie. I dam na was ścięgna, i uczynię, że porośnie na was mięso, a powlokę was skórą i dam wam ducha, i żyć będziecie, a poznacie, żem ja Pan“. I prorokowałem, jako mi był rozkazał, i stał się szum, gdym ja prorokował, a oto poruszenie, i przystąpiły kości do kości, każdy do stawu swego. I ujrzałem, a oto na nie ścięgna i ciało wstąpiło, i rozciągnęła się na nich skóra po wierzchu, ale ducha nie miały. I rzekł do mnie: „Prorokuj do ducha, prorokuj, synu człowieczy, i rzeczesz do ducha: To mówi Pan Bóg: Od czterech wiatrów

przyjdź, duchu, a tchnij na tych pobitych, a niech ożyją". I prorokowałem, jako mi był rozkazał, i przyszedł w nie duch, i ożyły, i stanęły na nogach swych, wojsko wielkie bardzo wielce. I rzekł do mnie: „Synu człowieczy, kości te wszystkie to dom Izraelski. Oni mówią: „Wyschły kości nasze i zginęła nadzieja nasza, i jesteśmy odcięci". Przeto prorokuj, a mów do nich: To mówi Pan Bóg: Oto ja otworzę groby wasze i wywiodę was z grobów waszych, ludu mój, i wwiodę was do ziemi Izraelskiej. A poznacie, żem ja Pan, gdy otworzę groby wasze, i wywiodę was z grobów waszych, ludu mój, i gdy dam ducha mego na was, i gdy wam dam odpocząć w ziemi waszej; a poznacie, że ja, Pan, mówiłem i uczyniłem, mówi Pan Bóg".

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, Ty nas pouczasz w obu Testamentach Pisma św., jak mamy obchodzić mysterjum wielkanocne, daj nam poznać miłosierdzie Twoje, byśmy przez otrzymane w tem życiu łaski, jeszcze więcej się spodziewali przyszłych. Przez Pana...

Ósme „proroctwo". — Chrystus zbawicielem — ochrzczeni chrześcijanami.

(Iz. 4, 1—6). I uchwyci siedm niewiast męża jednego w on dzień, mówiąc: „Chleb swój jeść będziemy i odzieniem swem przyodziewać się będziemy, tylko niech będzie mianowane imię twoje nad nami, odejmij sromotę naszą!". W on dzień będzie płód Pański w wielmożności i chwale, a owoc ziemi wyniosły, i radość tym, którzy będą zbawieni z Izraela. I będzie: wszelki, który pozostanie w Syjonie, i kto się ostoi w Jeruzalem, świętym go nazwą, każdego, który jest napisany w żywocie w Jeruzalem. Jeśli omyje Pan plugastwa córek Syjonu, a krew Jeruzalem omyje

z pośrodka niego w duchu sądu i w duchu zapalenia, (wtedy) stworzy Pan nad wszystkiem miejscem góry Syjon i gdzie wzywany był, obłok we dnie, a dym i światło ognia pałającego w nocy, bo nad każdą chwałą nakrycie. I będzie przybytek we dnie od gorąca, a na ubezpieczenie i na skrycie od wichru i od deszczu.

Traktus (Iz. 5, 1—2). Mój umiłowany miał winnicę na miejscu najżyźniejszem. ℣. Otoczył ją murem i okopem i zasadził w niej szczepy ze Sorek, i zbudował wieżę w pośrodku niej. ℣. I urządził w niej winną tłocznię. Winnicą bowiem Pana Zastępów jest dom Izraela.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, Ty przez usta proroków Świętych wszystkim dzieciom Twojego Kościoła oznajmiłeś, że jesteś siewcą dobrych nasion i że pielęgnujesz wybrane szczepy winne na każdem miejscu Twego panowania; daj ludom Twoim, które u Ciebie noszą nazwę „winnicy" i „żniwa", by wykorzeniły u siebie kolce i osty, a przyniosły owoc w obfitości. Przez Pana...

Dziewiąte „proroctwo". — Symbol baranka.

(Exodus 12, 1—11). W one dni: Rzekł Pan do Mojżesza i Aarona w ziemi Egipskiej: „Ten miesiąc będzie wam początkiem miesięcy; pierwszym będzie między miesiącami roku. Mówcie do całego zgromadzenia synów Izraelowych i powiedzcie im: Dziesiątego dnia tego miesiąca niech weźmie każdy baranka według rodzin i domów swoich. A jeśli mniejsza jest liczba, niżby dosyć było do zjedzenia baranka, weźmie sąsiada swego, który mieszka podle domu jego, wedle liczby dusz, którychby dosyć było do jedzenia baranka. A baranek będzie bez zmazy, samczyk, roczny; wedle tegoż przepisu możecie wziąć i koziołka. I będziecie go cho-

wać aż do czternastego dnia miesiąca tego, i ofiaruje go wszystko zgromadzenie synów Izraelowych ku wieczorowi. I wezmą ze krwi jego, i położą na oba podwoje i na naprożniki domów, w których go będą pożywać. I będą jeść mięso jego onej nocy, ogniem pieczone, i przaśne chleby z polną sałatą. Nie będziecie z niego jeść nic surowego, ani warzonego w wodzie, ale tylko pieczone ogniem; głowę z nogami jego i z trzewiami zjecie. I nie zostanie z niego nic do poranku; jeśli co zostanie, ogniem spalicie. A tak go pożywać będziecie: Biodra swe opaszecie, a obuwie będziecie mieć na nogach, trzymając kije w rękach, a będziecie jeść śpiesznie, bo jesz Faze (to jest przejście) Pańskie.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Wszechmogący wieczny, oraz cudowny w rozrządzeniu dziełami swemi, Boże, daj, aby przez Ciebie odkupieni zrozumieli, że dzieło stworzenia świata, dokonane przed wiekami nie jest większe nad dzieło ofiary Chrystusa Pana, który ofiarowan był jako baranek wielkanocny przy końcu wieków: Który z Tobą...

Dziesiąte „proroctwo". — Obraz nawrócenia.

(Jonasz 3, 1—10). W onych dniach stało się słowo Pańskie do Jonasza proroka powtóre mówiąc: Wstań, a idź do Niniwy, miasta wielkiego, a opowiadaj w niem opowiadanie, które Ja mówię do ciebie. I wstał Jonasz i poszedł do Niniwy, według słowa Pańskiego. A Niniwa było miasto wielkie, o trzy dni chodu. I począł Jonasz wchodzić do miasta, ile mógł ujść dnia jednego, i wołał i rzekł: Jeszcze czterdzieści dni, a Niniwa będzie wywrócona. I uwierzyli mężowie Niniwici w Boga i zapowiedzieli post, a oblekli się w wory, od największego aż do najmniejszego. I przyszło słowo do króla Niniwy i wstał ze stolicy

swej, a zrzucił z siebie odzienie swoje i oblókł się w wór, a usiadł w popiele. I obwołano i mówiono w Niniwie na rozkaz króla i książąt jego, rzekąc: Ludzie i bydło i woły i owce, niech nic nie jedzą, niech im nie dawają jeść i wody niech nie piją. A niech się okryją worami ludzie i bydło, a niech wołają do Pana mocno, a niech się nawróci każdy od drogi swej złej i od nieprawości, która jest w ręku ich. Kto wie, czy się nie odwróci Bóg, a zlituje się i odwróci się od zapalczywości gniewu Swego i nie zginiemy? I ujrzał Bóg uczynki ich, że się nawrócili od drogi swej złej i zlitował się nad ludem Swoim Pan Bóg nasz.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, Tyś zjednoczył różne narody w wyznawaniu Twego imienia; użycz nam łaski, byśmy chcieli i mogli spełnić to, co nakazujesz, ażeby lud Twój, powołany do życia wiecznego, zdobiła jedność w przekonaniu z wiary i spełnianiu miłosiernych uczynków. Przez Pana...

Jedenaste „proroctwo". — Obraz zachowania wiary.

(Powt. Prawa 31, 22—30). W one dni: Napisał Mojżesz pieśń i nauczył jej synów Izraelowych. I przykazał Pan Jozuemu, synowi Nuna, i rzekł: „Umacniaj się i bądź mężny, ty bowiem wwiedziesz synów Izraelowych do ziemi, którą obiecałem, i ja będę z tobą". Gdy tedy napisał Mojżesz słowa zakonu tego w księgach i dokończył, przykazał Lewitom, którzy nosili skrzynię przymierza Pańskiego, mówiąc: „Weźmijcie te księgi a połóżcie je u boku skrzyni przymierza Pana, Boga waszego, żeby tam były przeciw tobie na świadectwo. Znam ja bowiem upór twój, i kark twój bardzo twardy. Jeszcze gdym był żyw i chodził z wami, zawszeście przekornie czynili przeciw Pa-

nu, jakoż daleko więcej, gdy umrę? Zgromadźcież do mnie wszystkich starszych wedle pokoleń waszych, nauczycieli, a będę mówił słowa te w uszy ich i będę wzywał przeciw nim nieba i ziemi. Wiem bowiem, że po śmierci mojej źle czynić będziecie i zejdziecie prędko z drogi, którą wam przykazałem, i zabieżą wam nieszczęścia w ostatnim czasie, kiedy czynić będziecie złość przed oblicznością Pańską, abyście go rozdrażnili robotami rąk waszych. I mówił Mojżesz, a słyszało wszystko zgromadzenie izraelskie słowa pieśni tej, i aż do końca wypełnił.

Traktus (Deut. 32, 1—4). Uważajcie, niebiosa, a będę mówił; niechaj słucha ziemia słów ust moich. ℣. Podobna do deszczu ma być oczekiwana moja mowa; i niech zstąpią jako rosa słowa moje. ℣. Jako deszcz na zioła, i jako śnieg na trawę, gdyż imienia Pańskiego wzywać będę. ℣. Dajcie uwielbienie Bogu naszemu; Boże, prawdą są twe dzieła i prawem są twe drogi. ℣. Bóg jest wierny, w Nim niema nieprawości; sprawiedliwy i święty Pan.

Módlmy się. Zegnijmy kolana. Powstańcie!

Modlitwa. Boże, Ty podwyższasz pokornych a sprawiedliwym siły dodajesz, Tyś przez twego świętego sługę Mojżesza, który Ci świętą pieśń śpiewał, chciał pouczyć lud Twój w ten sposób, aby przez to powtarzanie Prawa i dla nas był w tem przykład postępowania; ukaż wszystkim usprawiedliwionym przez Ciebie narodom niezmierzoną potęgę Swoją, złagodź w nich bojaźń, a daj im zato radość, aby, po zgładzeniu wszystkich grzechów przez odpuszczenie Twoje, zapowiedziana kara przeszła w łaskawe zbawienie. Przez Pana...

Dwunaste „proroctwo“. Próba wierności Bogu. (Dan. 3, 1—24). W one dni: Nabuchodonozor, król uczynił bałwana złotego, na wysokość sześć-

dziesiąt łokci, a na szerokość sześć łokci, i postawił go na polu Dura, krainy Babilońskiej. A tak król Nabuchodonozor posłał, aby zebrano przednich panów, urzędników i sędziów, książąt i tyranów, i starostów, i wszystkich przełożonych krain, aby się zeszli na poświęcenie bałwana, którego był postawił król Nabuchodonozor. Wtedy się zgromadzili przedni panowie, urzędnicy i sędziowie, książęta i tyrani i przedni ludzie, którzy byli we władzy ustanowieni, i wszyscy przedniejsi z krain, aby się zeszli na poświęcenie bałwana, którego był wyniósł król Nabuchodonozor. I stali przed bałwanem, którego był postawił król Nabuchodonozor. A woźny wołał mocno: „Wam mówię, ludom, narodom i językom: W godzinę, której usłyszycie głos trąby i piszczałki, i cytry, fletni i harfy, i symfonału, i wszelakiej muzyki, padłszy pokłońcie się bałwanowi złotemu, którego postawił król Nabuchodonozor. A ktoby nie upadł i nie pokłonił się, ten tejże godziny będzie wrzucon w piec ognia pałającego“. Potem tedy, skoro usłyszały wszystkie narody głos trąby, piszczałki i cytry, fletni i harfy, i symfonału, i wszelakiej muzyki, upadłszy wszystkie narody, pokolenia i języki, kłaniały się bałwanowi złotemu, którego postawił król Nabuchodonozor. A wnet tegoż czasu przystąpiwszy mężowie chaldejscy, oskarżyli Żydów i rzekli Nabuchodonozorowi królowi: „Królu, żyj na wieki! Ty, królu, dałeś wyrok, aby każdy człowiek, któryby usłyszał głos trąby, piszczałki i cytry, fletni i harfy, i symfonału, i wszelakiej muzyki, upadł i pokłonił się posągowi złotemu; a ktoby nie upadł i nie pokłonił się, żeby był wrzucon w piec ognia gorejącego. Są tedy mężowie Żydzi, których ustanowiłeś nad sprawami krain babilońskich, Sydrach, Misach i Abdenago; ci mężowie wzgardzili, królu, wyrokiem twoim, bogom twym nie służą i bałwanowi złotemu, któ-

regoś postawił, nie kłaniają się“. Wtedy Nabuchodonozor w zapalczywości i w gniewie rozkazał, aby byli przywiedzeni Sydrach, Misach i Abdenago; których wnet przywiedziono przed oblicze króla. I mówiąc Nabuchodonozor król, rzekł im: „Prawda-li to, Sydrachu, Misachu i Abdenago, że bogom moim nie służycie i bałwanowi złotemu, którego postawiłem, nie kłaniacie się? Przeto teraz, jeśliście gotowi, którejkolwiek godziny usłyszycie głos trąby, piszczałki, cytry, fletni i harfy, symfonału i wszelakiej muzyki, padnijcie i pokłońcie się bałwanowi, którego uczyniłem; a jeśli się nie pokłonicie, tejże godziny będziecie wrzuceni w piec ognia gorejącego; a któryż jest bóg, który was wyrwie z ręki mojej?“ Odpowiadając Sydrach, Misach i Abdenago, rzekli królowi Nabuchodonozorowi: „Nie trzeba nam o tej rzeczy odpowiadać tobie. Bo oto Bóg nasz, któremu służymy, może nas wyrwać z pieca ognia pałającego i z rąk twoich, o królu, wybawić. A jeśliby nie chciał, niech będzie wiadomo tobie, królu, że bogom twoim nie służymy i bałwanowi złotemu, któregoś wystawił, nie kłaniamy się“. Wtedy Nabuchodonozor napełniony jest zapalczywością, i wygląd twarzy jego odmienił się na Sydracha, Misacha i Abdenaga, i rozkazał, żeby rozpalono piec siedmkroć więcej, niźli był zwyczaj palić. A mężom, co mocniejszym z wojska swego rozkazał, aby związawszy nogi Sydracha, Misacha i Abdenaga, wrzucili ich w piec ognia gorejącego. I natychmiast oni mężowie związani z ubraniami swemi i z czapkami, i z obuwiem i szatami wrzuceni są wpośród pieca ognia pałającego, bo rozkazanie królewskie przynaglało; a piec był bardzo rozpalony. Lecz mężów onych, którzy byli wrzucili Sydracha, Misacha i Abdenaga, pobił płomień ogniowy. A ci trzej mężowie, to jest Sydrach, Misach i Abdenago wpadli wpośród pieca ognia pałają-

cego związani. I chodzili wpośród płomienia, chwaląc Boga i błogosławiąc Panu.

Tu nie mówi się: Zegnijmy kolana, lecz tylko: Módlmy się!

Modlitwa. Wszechmogący wieczny Boże, jedyna nadziejo świata, Ty w przepowiedniach Twoich proroków oznajmiłeś tajemnice teraźniejszych czasów, daj się ubłagać i powiększ pragnienia (śluby) ludu Twego, bo żaden z wierzących bez Twego natchnienia nie może uczynić postępu w jakiejkolwiek cnocie. Przez Pana...

Święcenie wody chrzcielnej.

W kościołach parafjalnych i tam, gdzie jest chrzcielnica, bywa poświęcana woda chrzcielna. Kapłan po skończonych „proroctwach" idzie, ubrany w kapę fioletową, w procesji do chrzcielnicy: niosą paschał zapalony: po drodze śpiewa chór słowa pełne tęsknoty za łaską chrztu, za wybawieniem i za Bogiem:

Traktus (Ps. 41, 2—4). Jako jeleń pragnie do źródeł wód; tak pragnie dusza moja do Ciebie, Boże. — ℣. Tęskniła dusza moja do Boga żywego; kiedyż przyjdę a okaże się przed obliczem Bożem? — ℣. Były mi łzy moje za chleb we dnie i w nocy, gdy mi mówią codzień: Kędyż jest Bóg twój?

Przed chrzcielnicą, zanim będzie poświęcał wodę, kapłan odmawia następującą modlitwę:

K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.
K. Módlmy się.

Modlitwa. Wszechmogący wieczny Boże, wejrzyj łaskawie na pobożne pragnienia tej gromadki, która pragnie się odrodzić i poszukuje, jako jeleń, źródła twoich wód; i uczyń łaskawie, aby pragnieniem samej wiary w sakramencie chrztu ciało i dusza były uświęcone. Przez Pana... ℟. Amen.

K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.
K. Módlmy się.

Modlitwa. Wszechmogący wieczny Boże, okaż się wielkim w misterjach Swej wielkiej łaskawości, bądź obecny w sakramentach, i ześlij ducha przybranych dzieci dla odrodzenia nowych narodów, których Ci źródło chrztu rodzi: a to, co mocą obrzędu nasza słabość w pokorze ma spełnić, niech się dopełni skutkiem Twojej potęgi. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, Syna Twojego, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha świętego Bóg

K. Po wszystkie wieki wieków.
M. Amen.
K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.
K. W górę serca.
M. Mamy wzniesione do Pana.
K. Dzięki składajmy Panu Bogu naszemu.
M. Godna i sprawiedliwa to rzecz.

Prefacja. Zaprawdę, godną i sprawiedliwą, słuszną i zbawienną jest rzeczą, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki składali, Panie święty, Ojcze wszechmogący, wieczny Boże: Ty niewidzialną mocą w przedziwny sposób sakramentów swoich dokonujesz skutku, i chociaż niegodni jesteśmy sprawowania tak wielkich misterjów, Ty jednak darów swej łaski nam nie odmawiasz i skłaniasz miłościwie ucha ku naszym prośbom. Boże, Twój Duch ponad wodami na początku świata się unosił, i w ten sposób już w on czas natura wód przyjęła w siebie moc poświęcającą. Boże, Tyś, obmywając wodą winy grzesznego świata, obraz odrodzenia przez samo wylanie potopu oznaczył, ażeby przez misterjum tegoż elementu i grzechom został położony koniec i cnót nastał początek. Wejrzyj, Panie, na oblicze Ko-

ścioła swojego i rozmnóż go, udzielając duszom łaski odrodzenia. Ty, który potężnem łaski swej strumieniem radość przynosisz królestwu swojemu i źródło chrztu dla odrodzenia narodów otwierasz na całym świecie, ażeby wyrokiem Majestatu Twojego, otrzymało łaskę, jednorodzonego Syna Twego od Ducha świętego.

Tu kapłan dłonią rozdziela wodę w kształcie krzyża i dalej śpiewa:

Niechaj On (Duch św.) przez tajemne połączenie swej łaski uczyni płodną tę przygotowaną wodę, ażeby po poczęciu poświęcenia z niepokalanego łona boskiego źródła zrodziło się niebieskie pokolenie, jako nowe odrodzone stworzenie: I żeby tych, co różnią się płcią lub wiekiem, łaska jak matka do jednego zrodziła dziecięctwa. Niech więc, o Panie, stąd zdala za Twoim rozkazem, wszelki nieczysty odejdzie duch i precz niech odstąpi cała djabelska zdradliwa złość. Żadnego niema tu miejsca dla przymieszki mocy nieprzyjacielskiej, niech się nie waży latać wokoło, układając zasadzki, niech się nie wśliźnie tajemnie, niech nie psuje, zarażając. *(Tu kapłan dotyka ręką wody).* Niech to święte i czyste stworzenie od wszelkiej napaści nieprzyjaciela wolne będzie i oczyszczone przez usunięcie wszelkiej nieprawości. Źródłem żywem niechaj się stanie, wodą odradzającą, falą oczyszczającą; ażeby wszyscy tą zbawienną kąpielą obmyci przez działanie w nich Ducha świętego, doskonałego oczyszczenia i win odpuszczenia dostąpili. *(Teraz kapłan czyni trzy razy znak krzyża nad wodą).* Przeto błogosławię cię, stworzenie wody, przez Boga † żywego, przez Boga † prawdziwego, przez Boga † świętego, przez Boga, który cię na początku od suchej ziemi słowem oddzielił, którego Duch nad tobą się unosił.

Teraz kapłan ręką dzieli wodę i część jej wylewa na cztery strony świata.

On to sprawił, żeś wypłynęła ze źródła rajskiego i czterema strumieniami całą ziemię zrosiła. On to na puszczy przez nadanie smaku z gorzkiej uczynił cię zdatną do picia i spragnionemu ludowi wywiódł ze skały. Błogosławię † cię i przez Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego, który cię w Kanie Galilejskiej cudownym znakiem swojej wszechmocy we wino przemienił. On swemi stopami chodził po tobie i przez Jana w Jordanie w tobie został ochrzczony. On też ciebie razem z krwią z boku swojego wyprowadził i uczniom swoim rozkazał, wierzących chrzcić tobą, mówiąc: Idźcie, nauczajcie wszystkie narody, chrzcząc je w imię Ojca i Syna, i Ducha świętego. *(Tu kapłan zmienia ton śpiewu, i mówi następne słowa, jak przy czytaniu):* Przybądź nam miłościwie na pomoc spełniającym te przykazania, o Boże wszechmogący, i dobrotliwie tchnij. *(Teraz kapłan tchnie trzykrotnie nad wodą w formie krzyża i mówi):* Własnemi ustami poświęć te czyste wody, ażeby, prócz naturalnego oczyszczenia, którego przez obmycie mogą użyczyć ciałom, także skutecznie oczyszczały i dusze. *(Tu zanurza paschał potrzykroć we wodzie i śpiewa w tonie prefacji, za każdym razem wyżej, słowa):*

Descendat in hanc plenitudinem fontis virtus Spiritus Sancti.	Niech zstąpi do tego pełnego źródła moc Ducha świętego.

Następnie tchnie trzy razy w wodę w kształcie greckiej litery ψ która przypomina krzyż, i jest pierwszą w słowie: „psyche“ = „dusza“, i przytem mówi:

Niech całą istotę tej wody mocą odradzania zapłodni.

Teraz kapłan wyjmuje z wody paschał i śpiewa:

Niechaj wszystkie plamy grzechowe będą tu zmazane; niech tu natura na obraz Twój stworzona i do pierwotnej zacności przywrócona, od wszelkich zastarzałych zmaz oczyszczona będzie,

by każdy człowiek, który ten sakrament odrodzenia przyjmie, do nowego dziecięctwa prawdziwej niewinności się odrodził. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa Syna Twojego; który przyjdzie sądzić żywych i umarłych i świat przez ogień. — ℟. Amen.

Teraz kapłan pokrapia wodą święconą siebie i lud obecny w kościele. — Następnie wlewa do chrzcielnicy w kształcie krzyża olej katechumenów przy słowach:

Niech ten olej zbawienia poświęci tę wodę i uczyni ją skuteczną dla odradzających się z niej na żywot wieczny. ℟. Amen.

Teraz wlewa w powyższy sposób krzyżmo św.

Wlanie krzyżma Pana naszego Jezusa Chrystusa i Ducha świętego Pocieszyciela niech się i ono dokona w imię Trójcy świętej.

Teraz bierze dwie ampułki; jedną z olejem katechumenów, a drugą z krzyżmem św. i wlewając z obydwóch równocześnie w kształcie krzyża, mówi:

Niechaj to pomieszanie krzyżma poświęcającego, i oleju namaszczenia i wody chrzcielnej, nastąpi również w imię Ojca †, i Syna † i Ducha † świętego. ℟. Amen.

Jeżeli są dzieci, czy dorosłe osoby do chrztu, to się je chrzci. Potem kapłan wraca do ołtarza, podczas pochodu śpiewa się litanję do WW. Świętych, str. 412. Dziś śpiewa się tylko te wezwania, które tam są gwiazdką oznaczone. Tymczasem kapłan przyszedłszy przed ołtarz, zdejmuje kapę, i kładzie się przed stopniami leżąco, aż do słów w litanji: *„Peccatores“* = *My grzeszni*, wtedy powstaje i idzie do zakrystji, by się ubrać do Mszy świętej.

Msza święta W. Soboty.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: Msza dzisiejsza jest bez *introitu*, bo w tym dniu był chrzest, pochodu do ołtarza nie było, kapłan nie mówi *„Kyrie“*, bo przed chwilą śpiewano je w litanji do WW. Świętych, niema śpiewu przy ofiarowaniu, bo nie było pochodu z darami. Na *Gloria* dzwony i organy się odzywają (ceremonja późniejsza), bo Gloria pierwotnie należało tylko do Mszy wielkanocnej (wielkosobotniej). *Kolekta* jest modlitwą za nowoochrzczonych, i ma na względzie noc, bo dzisiejsza

msza dawniej odprawiała się w nocy (nad ranem W. Niedzieli). *Lekcja* jest nauką skierowaną do nowych chrześniaków. Ale po niej najbardziej wzruszający moment w dniu dzisiejszym — trzykrotny *śpiew Alleluja*, — które od 70-tnicy zamilkło. Wyjątek *ewangelji* dobrany na czas przed wschodem słońca, jest pierwszym zwiastunem wesołej nowiny wielkanocnej. Po *Komunji* kapłańskiej (wierni też mogą dziś komunikować, ale w czasie Mszy albo tuż po niej) śpiewa się krótkie pienia dziękczynne psalmu 116 i *Magnificat*, z których dziś składają się Nieszpory, najkrótsze w roku.

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś tę noc najświętszą chwalebnem Zmartwychwstaniem Pańskiem sławną uczynił: zachowaj w nowo ochrzczonych członkach Kościoła Twego ducha dziecięctwa (Bożego), któregoś im dał; aby na duchu i ciele odnowieni, czystem sercem Ci służyli. Przez tegoż Pana...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła Apostoła do Kolosan (3, 1—4). Bracia! Jeśliście tedy powstali wespół z Chrystusem, szukajcie, co w górze jest, gdzie Chrystus siedzi na prawicy Bożej: co w górze jest miłujcie, nie co na ziemi. Boście umarli, i życie wasze ukryte jest z Chrystusem w Bogu. Gdy się Chrystus, życie wasze okaże, i wy z Nim okażecie się w chwale.

(4) **Alleluja.** Po lekcji celebrans zaczyna śpiewać trzykrotnie uroczyste *alleluja*, które zamilkło na czas W. Postu (od 70-tnicy), za każdym razem w coraz wyższym tonie: to samo powtarza chór.

Następnie śpiewa się jeden wiersz z psalmu:

℣. (Ps. 117, 1): Wysławiajcie Pana, bo dobry jest: bo na wieki miłosierdzie jego.

(5) **Traktus** (Ps. 116, 1—2). Chwalcie Pana, wszystkie narody: wysławiajcie Go wszystkie ludy. ℣. Bo możne jest nad nami miłosierdzie Jego: a wierność Pańska trwa na wieki.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (28, 1—7). A po szabacie, gdy świtało na pierwszy dzień tygodnia, przyszła Marja Magdalena i druga Marja oglądać grób. A oto stało się wielkie

drżenie ziemi. Albowiem Anioł Pański zstąpił z nieba i przystąpiwszy, odwalił kamień i usiadł na nim. A było wejrzenie jego jako błyskawica, a odzienie jego jako śnieg. A z bojaźni przed nim stróże przestraszeni są i stali się jakoby umarli. A odpowiadając Anioł, rzekł niewiastom: Nie bójcie się, gdyż wiem, iż Jezusa, który ukrzyżowany jest, szukacie. Niemasz go tu, albowiem powstał, jako powiedział; chodźcie, a oglądajcie miejsce, gdzie był położony Pan. A prędko idąc, powiedzcie uczniom jego, iż powstał: a oto uprzedza was do Galilei, tam go ujrzycie: otom wam zapowiedział.

Potem kapłan mówi:

K. Pan z wami.
M. I z duchem twoim.
K. Módlmy się.

Dziś niema śpiewu przy składaniu darów (ofertorjum).

(8) **Sekreta.** Przyjmij, prosimy Cię, Panie, modły ludu Twego, wraz ze złożoną Ci ofiarą, ażeby, uświęcona tajemnicami wielkanocnemi, przy działaniu Twej łaski, była nam pomocną do zbawienia wiecznego. Przez Pana...

(9) **Prefacja** wielkanocna ze słowami w nawiasie, „w tej przedewszystkiem nocy“, jak na str. 79, a w Kanonie zmiana, jak na str. 82.

Dziś nie mówi się *Agnus Dei* ani nie daje się pocałunku pokoju.

Po Komunji chór śpiewa Nieszpory.

Antyfona: Alleluja, alleluja, alleluja.

Psalm 116. Chwalcie Pana, wszystkie narody: * wysławiajcie Go wszystkie ludy! Bo możne jest nad nami miłosierdzie Jego: * a wierność Pańska trwa na wieki. Chwała Ojcu... *(Powtarza się śpiew antyfony:* alleluja...).

Teraz celebrans intonuje:

Antyfona do Magnificat. (Vespere autem sabbati). Po szabacie, gdy świtało na pierwszy dzień

tygodnia: przyszła Marja Magdalena i druga Marja, by obejrzeć grób. Alleluja.

Potem chór śpiewa *Magnificat*, a kapłan okadza ołtarz.

Wielbi dusza moja Pana.

I rozradował się duch mój w Bogu Zbawicielu moim.

Bo wejrzał na niskość służebnicy swojej: gdyż oto odtąd błogosławioną mię zwać będą wszystkie narody.

Albowiem uczynił mi wielkie rzeczy On, który jest możny: i którego imię święte jest.

A miłosierdzie jego od rodu do rodu: nad tymi, którzy się go boją.

Objawił moc Swoją: rozproszył tych, co się pysznią w myślach serc swoich.

Pozrzucał mocarzy ze stolic ich: a wywyższył maluczkich.

Łaknących napełnił dobrami: a bogaczy z niczem odprawił.

Przygarnął Izraela, sługę swego: pomny na miłosierdzie swoje.

Jako mówił do ojców naszych: Abrahama i potomstwo jego na wieki.

Potem powtarza się antyfonę: *Po szabacie*, a celebrans odmawia modlitwę następującą:

(11) Modlitwa po Komunji. Wlej, Panie, w serca nasze Ducha Swej miłości, abyśmy Sakramentami wielkanocnemi zasileni, przez miłosierdzie Twoje w jedności i zgodzie zawsze trwali. Przez Pana naszego...

Aż do Soboty Białej na końcu śpiewa (mówi) celebrans:

S. Ite, missa est, alleluja, alleluja.

M. Deo gratias, alleluja, alleluja.

Niedziela Zmartwychwstania P. N. J. Ch.

I klasy. Barwa biała. Kościół stacyjny u ś. Marji Większej.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Stacja dzisiejsza jest w marjańskiej bazylice Rzymu, radość wielkanocną przeżywamy z Marją, Matką Zmartwychwstałego Zbawiciela.

Msza święta odznacza się wielką prostotą, ale i majestatycznem ujęciem wielkiej prawdy, że Chrystus zmartwychwstał. „Albowiem Chrystus, nasz baranek wielkanocny, ofiarowan jest", to zdanie św. Pawła powtarza się kilka razy w dzisiejszej liturgji. W *introicie*, jest modlitwa poranna Zmartwychwstałego Chrystusa. On to mówi do nas, do Kościoła, do swej Matki, a przedewszystkiem swemu Ojcu, że zmartwychwstał (Resurrexi). *Kolekta* negatywnie i pozytywnie podaje zasadniczą prawdę dzisiejszej uroczystości: Zwycięzca z Golgoty śmierć zwyciężył, otwarł bramy do raju. My prosimy także o zwycięstwo grzechu i śmierci i o wejście do bram rajskich. *Lekcja* poucza, jak obchodzić święta wielkanocne: „Uprzątnijcie stary kwas, abyście byli nowym zaczynem, jako też przaśni jesteście". (Zrzućcie z siebie grzechową powłokę, w nowego człowieka się przemieńcie).

(1) **Introit** (Ps. 138, 18. 5—6). Powstałem i jeszcze jestem przy Tobie, Alleluja: Położyłeś na mnie rękę Twoją, Alleluja: Przedziwna jest wiedza Twoja, Alleluja, alleluja. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię. Ty wiesz gdy siadam i gdy wstaję. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nam w dniu dzisiejszym przez Jednorodzonego Twego, który zwyciężył śmierć, bramy wieczności otworzyłeś, racz łaskawie wysłuchać i wypełnić prośby nasze, które łaską swą świętą Sam uprzednio poddajesz. Przez tegoż Pana naszego...

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła do Koryntjan (5, 7—8). Bracia! Uprzątnijcież kwas stary, abyście byli nowym zaczynem, jako też przaśni jesteście. Bo nasz Baranek wielkanocny, ofiarowan jest, Chrystus. Ś w i ę t u j m y p r z e t o n i e w s t a-

rym kwasie, ani w kwasie złości i przewrotności, ale w przaśnikach szczerości i prawdy.

(4) **Graduał** (Ps. 117, 24. 1). Tenci jest dzień, który uczynił Pan: radujmy się i weselmy się weń. ℣. Wysławiajcie Pana, bo dobry: bo na wieki miłosierdzie Jego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (1. Kor. 5, 7). Pascha nasza (nasz baranek wielkanocny) ofiarowan jest Chrystus.

Następująca pieśń t. zw. sekwencja, jest żywą rozmową Kościoła z Marją Magdaleną, pierwszą zwiastunką zmartwychwstania.

(5 a) **Sekwencja.** Hołd Ofierze Wielkanocnej składajcie, chrześcijanie.
Jagnię zbawiło owce: Chrystus niewinny z Ojcem znowu pojednał nas, grzeszniki.
Śmierć i życie stoczyły ze sobą walki dziwne: umarły życia wódz — rządzi żywy.
Na drodze, Maryja, coś widziała, wyjaw!
Grobowiec Chrystusa żywego, i chwałę znów zmartwychwstałego.
Anielskie też świadki, i całun, i szatki.
Wskrzesł Chrystus, cel mej nadziei: poprzedzi was do Galilei.
Wiemy: oto zmartwychwstał Chrystus prawdziwy: zwycięski królu, bądź miłościwy. Amen. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Marka (16, 1—7). Onego czasu Marja Magdalena i Marja Jakubowa i Salome nakupiły wonnych olejków, aby przyszedłszy namaścić Jezusa. A bardzo rano pierwszego dnia w tygodniu przyszły do grobu, gdy już weszło słońce. I mówiły między sobą: Kto nam odwali kamień od drzwi grobowych? A spojrzawszy, obaczyły odwalony kamień; był bardzo wiel-

ki. A wszedłszy w grób, ujrzały młodzieńca, siedzącego po prawej stronie, ubranego w szatę białą, i zdumiały się. A on im rzekł: Nie lękajcie się: Jezusa szukacie Nazareńskiego, ukrzyżowanego: wstał, niemasz Go tu: oto miejsce gdzie Go położono. Ale idźcie, powiedzcie uczniom Jego i Piotrowi, iż was uprzedza do Galilei: tam Go oglądacie, jako wam powiedział. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 75, 9—10). Ziemia zadrżała i umilkła, gdy powstał Bóg do sądzenia, alleluja.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, prosimy Cię, Panie, modlitwy ludu Twojego, wraz ze złożoną Ci ofiarą i spraw, aby, tajemnicami wielkanocnemi uświęcona, stała się nam z Twoją pomocą, zadatkiem szczęśliwej wieczności. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** wielkanocna str. 79, („przedewszystkiem w tym dniu"). Dziś zmiana w Kanonie str. 82.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Kor. 5, 7—8). Pascha nasza (baranek nasz wielkanocny) ofiarowan jest Chrystus, alleluja: świętujmy przeto w przaśnikach szczerości, prawdy, alleluja, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Wlej, Panie, w serca nasze Ducha Swej miłości, abyśmy Sakramentami wielkanocnemi zasileni, przez miłosierdzie Twoje w jedności i zgodzie zawsze trwali. Przez Pana naszego...

Poniedziałek Wielkanocny.

I klasy. Barwa biała. Kościół stacyjny u św. Piotra.

Myśli przewodnie: Słowa tej mszy przeważnie odnosiły się do nowoochrzczonych, którzy w białych szatach brali niegdyś udział w liturgji tygodnia wielkanocnego. — Dziś św. Piotr raduje się po smutnych przeżyciach wielkoczwartkowych i piątkowych. My także przeżywamy wielkanocne zdarzenia wraz z uczniami idącymi do Emaus. Przy Mszy św. poznajemy Chrystusa po łamaniu chleba: zaś w codziennych trudach i rozczarowaniach wołamy do Niego: Panie, zostań z nami, bo wieczór (życia, smutku) nadchodzi.

(1) **Introit** (Wyjścia 13, 5. 9). Wprowadził was Pan do ziemi płynącej mlekiem i miodem, alleluja: i aby zakon Pański był zawsze w ustach waszych, alleluja, alleluja. (Ps. 104, 1) Wysławiajcie Pana i wzywajcie Imienia Jego: opowiadajcie między narodami czyny Jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, któryś przez wielkanocną uroczystość światu zbawienie zgotował, zlewaj, prosimy Cię, nadal na lud Twój obfitość darów niebieskich, aby osiągnąwszy zupełną wolność, zasłużył dojść do życia wiecznego. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Dziejów Apostolskich (10, 37—43). W one dni: Stojąc Piotr w pośrodku pospólstwa, mówił: Mężowie, bracia! Wy wiecie, co stało się w całej żydowskiej ziemi, począwszy od Galilei, po chrzcie, który Jan opowiadał, jak Jezus z Nazaretu, którego Bóg namaścił Duchem Świętym i mocą: który przeszedł, czyniąc dobrze i uzdrawiając wszystkich opętanych od djabła: albowiem z Nim był Bóg. A my jesteśmy świadkami wszystkiego, co czynił w krainie żydowskiej i w Jeruzalem: którego zabili, zawiesiwszy na drzewie. Tego Bóg wzbudził dnia trzeciego i sprawił, że się objawił, nie wszystkiemu ludowi, ale świadkom przedtem przygotowanym od Boga: nam, którzyśmy z Nim jedli i pili potem, gdy wstał od umarłych. I rozkazał nam opowiadać ludowi i świadczyć, iż On jest, który postanowiony jest od Boga sędzią żywych i umarłych. Jemu wszyscy prorocy świadectwo dają: iż biorą grzechów odpuszczenie przez Imię Jego wszyscy, którzy weń wierzą.

(4) **Graduał** (Ps. 117, 24). Tenci jest dzień, który uczynił Pan: radujmy się i weselmy się

weń. ℣. Niechajże mówi Izrael: Dobry On (Bóg)! Bo na wieki miłosierdzie Jego!

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. (Mat. 28, 2). Anioł Pański zstąpił z nieba, i przystąpiwszy odwalił kamień, i usiadł na nim.

(5 a) Sekwencja jak w niedzielę, str. 287.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (24, 13-35). W onym czasie dwaj uczniowie tegoż dnia szli do miasteczka, które było na sześćdziesiąt stajów od Jeruzalem, a zwało się Emaus. A ci rozmawiali z sobą o tem wszystkiem, co się było stało. I stało się, gdy rozmawiali i społem się pytali, i sam Jezus przybliżywszy się szedł z nimi. A oczy ich były zatrzymane, aby go nie poznali. I rzekł do nich: Cóż to są za rozmowy, które idąc macie między sobą, a jesteście smutni? A odpowiadając jeden, któremu imię było Kleofas, rzekł mu: Toś ty jeden obcym jesteś w Jeruzalem, a nie wiesz, co się w niem w te dni działo? On im rzekł: Co? I rzekli: O Jezusie Nazareńskim, który był prorokiem, potężnym w uczynku i mowie przed Bogiem i wszystkim ludem, a jako przedniejsi kapłani i przełożeni nasi wydali go na karę śmierci i ukrzyżowali go. A myśmy się spodziewali, iż on miał był odkupić Izraela, a teraz nadto wszystko dziś trzeci dzień jest, jak się to stało. Ale i niewiasty niektóre z naszych przestraszyły nas, które przededniem były u grobu, a nie znalazły ciała jego, przyszły, powiadając, iż i zjawienie Aniołów widziały, którzy powiadają, iż żyje. I poszli niektórzy z naszych do grobu i tak znaleźli, jak niewiasty opowiadały; ale jego samego nie znaleźli. A on rzekł do nich: O głupi, a leniwego serca do wierzenia temu wszystkiemu, co powiedzieli prorocy! Czy nie było potrzeba, aby to był cierpiał Chrystus i tak wszedł do chwały swo-

jej? A począwszy od Mojżesza i wszystkich Proroków, wykładał im we wszystkich Pismach, co o nim było. I przybliżyli się ku miasteczku, do którego szli, a on okazywał, jakoby dalej miał iść. I przymusili go mówiąc: Zostań z nami, boć się ma ku wieczorowi, i dzień się już nachylił. I wszedł z nimi. I stało się, gdy siedział z nimi u stołu, wziął chleb i błogosławił i łamał i podał im. I otwarły się oczy im i poznali go, a On zniknął z oczu ich. I mówili między sobą. Czy serce nasze nie pałało w nas, gdy mówił w drodze i Pisma nam otwierał? A wstawszy tejże godziny, wrócili się do Jeruzalem i znaleźli zgromadzonych jedenastu i tych, którzy z nimi byli, powiadających: Wstał Pan prawdziwie i ukazał się Szymonowi: A oni opowiadali, co się działo w drodze, i jako go poznali przy łamaniu chleba. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Mat. 28, 2. 5. 6). Anioł Pański zstąpił z nieba i rzekł niewiastom: Kogo szukacie, powstał, jak powiedział, alleluja.

(8) **Sekreta** (Modlitwa nad darami). Przyjmij, prosimy Cię, Panie, modlitwy ludu Twojego, wraz ze złożoną Ci ofiarą i spraw, aby tajemnicami wielkanocnemi uświęcona, stała się nam z pomocą Twoją zadatkiem szczęśliwej wieczności. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** wielkanocna str. 79, („przedewszystkiem w tym dniu"). Dziś zmiana w Kanonie str. 82.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 24, 34). Zmartwychwstał Pan, i ukazał się Piotrowi, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Wlej, Panie, w serca nasze Ducha Swej miłości, abyśmy Sakramentami wielkanocnemi zasileni, przez miłosierdzie Twoje w jedności i zgodzie zawsze trwali. Przez Pana naszego...

Niedziela Biała (Oktawa Wielkanocy).

I klasy. Barwa biała. Kościół stacyjny u ś. Pankracego.

Myśli przewodnie: Nazwa Białej Niedzieli stąd pochodzi, że w pierwszych wiekach nowoochrzczeni przez cały tydzień wielkanocny nosili białe szaty, które zdejmowali w przededniu tej niedzieli. Dziś nowoochrzczeni zjawiali się w kościele już w zwykłych szatach. Lecz w duszy mieli zawsze nosić ową godową szatę niewinności.

Treść Mszy św. jest następująca: W tym dniu kończy się oktawa Wielkiejnocy (*kolekta*). Kościół przyrównywa neofitów do nowonarodzonych dzieci, a mleko, którem ich karmi (*Introit*) to wiara Chrystusowa, dająca im moc do zwyciężenia świata. Wiara ta opiera się na świadectwie Ojca Niebieskiego, który przy chrzcie Chrystusa Pana (woda) ogłosił Go swym Synem, na świadectwie Syna, który umierając na krzyżu (krew), okazał się Synem Bożym i na świadectwie Ducha św., który przez Zmartwychwstanie Jezusa świadczy o Jego boskości (*Ewang.*).

(1) Introit (1 Piotra 2, 2). Jako dopiero narodzone niemowlęta, alleluja, tak uduchowieni, pragnijcie szczerego duchownego mleka (nauki duchownej), alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. 80, 2) Sławcie z radością Boga wspomożyciela naszego, wykrzykujcie Bogu Jakubowemu. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Wszechmogący Boże, otośmy uroczystość Wielkanocną obchodzili, spraw, prosimy Cię, abyśmy jej ducha w czynach i postępowaniu przez całe życie zachowali. Przez Pana naszego...

(3) Lekcja z 1 listu św. Jana Apostoła (5, 4—10). Najmilsi! Wszystko, co się narodziło z Boga, zwycięża świat: a tem zwycięstwem, które zwycięża świat, wiara nasza. Któż zwycięża świat, jeno ten, co wierzy, że Jezus jest Synem Bożym? Ten to przyszedł przez wodę i krew, Jezus Chrystus, nie w wodzie tylko, ale w wodzie i krwi. A Duch świadczy, że Chrystus jest prawdą. Trzej

bowiem są, którzy świadectwo dają na niebie: Ojciec, Słowo, i Duch Święty: a ci trzej jednem są. I trzej są, którzy świadectwo dają na ziemi: Duch i woda i krew: a ci trzej jednem są. Jeśli świadectwo ludzkie przyjmujemy, świadectwo Boże większe jest: już zaś to jest świadectwo Boże, które większe jest, którem zaświadczył o Synie swoim. Kto wierzy w Syna Bożego, ma świadectwo Boże w sobie.

Odtąd przez cały czas wielkanocny, zamiast graduału śpiewa się czterokrotne radosne *Alleluja* z odpowiedniemi słowami wedle podanego wzoru.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Mat. 28, 7) W dzień zmartwychwstania mego, mówi Pan, uprzedzę was do Galilei.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Jan 20, 26) Po ośmiu dniach, drzwiami zamkniętemi, stanął Jezus w pośrodku uczniów swoich i rzekł: Pokój wam. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (20, 19—31). Onego czasu: gdy był wieczór tego dnia pierwszego w tygodniu (niedzieli wielkanocnej), a drzwi były zamknięte, gdzie uczniowie byli zgromadzeni z obawy przed Żydami: przyszedł Jezus i stanął w pośrodku i rzekł im: Pokój wam. A to rzekłszy, pokazał im ręce i bok. Uradowali się tedy uczniowie, ujrzawszy Pana. Rzekł im tedy znowu: Pokój wam. Jak mnie posłał Ojciec, i ja was posyłam. To powiedziawszy, tchnął na nich i rzekł im: Weźmijcie Ducha Świętego: których odpuścicie grzechy, są im odpuszczone, a których zatrzymacie, są zatrzymane. A Tomasz jeden ze dwunastu, zwany Didymus, nie był z nimi, kiedy przyszedł Jezus. Powiedzieli mu tedy inni uczniowie:

Widzieliśmy Pana. Ale on im rzekł: Jeśli nie ujrzę w ręku Jego przebicia gwoździ i nie włożę palca mego na miejsce gwoździ, i nie włożę ręki mojej w bok Jego, nie uwierzę. A po ośmiu dniach byli znów uczniowie Jego w domu i Tomasz z nimi. Przyszedł Jezus drzwiami zamkniętemi i stanął w pośrodku i rzekł: Pokój wam. Potem rzekł Tomaszowi: Włóż tu palec twój, a oglądaj ręce moje i wyciągnij rękę twoją, a włóż w bok mój, a nie bądź niewiernym, ale wiernym. Odpowiedział Tomasz i rzekł Mu: Pan mój i Bóg mój. Rzekł mu Jezus: Dlatego, żeś mnie ujrzał, Tomaszu, uwierzyłeś: błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli. Wiele też i innych znaków uczynił Jezus przed oczyma uczniów swoich, które nie są napisane w tych księgach. A te są napisane, abyście wierzyli, że Jezus jest Chrystus Syn Boży: i żebyście wierząc, żywot mieli w Imię Jego. Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Mat. 28, 2. 5. 6). Anioł Pański zstąpił z nieba i rzekł niewiastom: Którego szukacie, powstał jako powiedział, alleluja.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, prosimy Cię, Panie, ofiary radującego się Kościoła Twego, a jakoś mu dał przyczynę tak wielkiego wesela, (tak) daj mu w przyszłości używać radości wiekuistej. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79 („przedewszystkiem w tym czasie"): zmiany w Kanonie, która była przez oktawę wielkanocną, już niema teraz.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 20, 27). Wyciągnij rękę twoją, a poznaj miejsce gwoździ, alleluja: i nie bądź niewiernym, ale wiernym, alleluja, alleluja.

(11) Modlitwa po Komunji. Prosimy Cię, Panie, Boże nasz, aby te najświętsze tajemnice, któreś dla odnowienia naszego ustanowił, stały się lekarstwem dla nas teraz i w przyszłości. Przez Pana naszego...

Modlitwy okresowe
na czas wielkanocny.

Jeżeli przepisy pozwalają (niema w daną niedzielę czy dniu święta rytu zdwojonego) wtedy na drugiem i trzeciem miejscu po kolekcie, sekrecie i po Komunji bierze się następujące:

Kolekty.

Druga o NMPannie.

(2 a). Udziel nam, sługom Twym, prosimy Cię, Panie, byśmy się cieszyli ciągłem zdrowiem duszy i ciała: a za przyczyną błogosławionej Marji, zawsze Dziewicy, byli wolni od smutków obecnego życia, i (potem) zażywali wiecznej radości. (Przez Pana...).

Trzecia przeciw prześladowcom Kościoła:

(2 b). Przyjmij łaskawie, prosimy Cię, Panie, modlitwy Kościoła Twego, aby po zwalczeniu wszelkich przeciwności i błędów, w bezpiecznej służył Ci wolności. (Przez Pana...).

Albo za Papieża:

Boże, wszystkich wiernych Pasterzu i Rządco. Spojrzyj miłosiernie na sługę Twego N..., którego nad Kościołem Twoim uczyniłeś przełożonym: daj mu, prosimy, słowem i przykładem tak przewodniczyć swoim podwładnym, aby z powierzoną sobie owczarnią do żywota przyszedł wiecznego. Przez Pana...

Sekrety.

Druga o NMPannie.

(8 a). Za Twoją łaskawością, Panie, i za przyczyną błogosławionej Marji zawsze Dziewicy, niech ta ofiara przyczyni się do naszego szczęścia i pokoju w tem oraz przyszłem życiu. (Przez Pana...).

Trzecia sekreta: przeciw prześladowcom Kościoła:

(8 b). Wspieraj nas opieką Swą, Panie, gdy te święte czynności spełniamy, abyśmy całkiem się oddali sprawom Bożym i tak Tobie wiernie duszą i ciałem służyli. Przez Pana naszego.

Albo za Papieża:

Złożoną ofiarą, daj, przebłagać się, Panie, prosimy, a sługę Twego N..., którego ustanowiłeś pasterzem Kościoła Swego ustawiczną otaczaj opieką. Przez Pana naszego.

Modlitwy po Komunji.

Druga o NMPannie.

(11 a). Po przyjęciu pomocy (Komunji) do naszego zbawienia, prosimy Cię, Panie, spraw, by nas otaczała nieustanna opieka błogosławionej Marji, zawsze Dziewicy, ku której czci tę ofiarę złożyliśmy Majestatowi Twemu. (Przez Pana...).

Trzecia modlitwa przeciw prześladowcom Kościoła:

(11 b). Nie dopuść, prosimy Cię, Panie Boże nasz, aby ci, którym pozwalasz na radosne uczestniczenie w uczcie niebieskiej, ulegali ziemskim niebezpieczeństwom. Przez tegoż Pana naszego.

Albo za Papieża:

Niech nam będzie obroną to przyjęcie boskiego sakramentu, prosimy, Panie: i niech ratuje

oraz umacnia sługę Twego N..., którego pasterzem Kościoła swego postanowiłeś, wraz z powierzoną mu owczarnią. Przez Pana.

Druga Niedziela po Wielkanocy.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: W dzisiejszej ewangelji jest mowa o Dobrym Pasterzu, stąd ta niedziela nazywa się Niedzielą Dobrego Pasterza.

Św. Piotr, którego Chrystus Pan ustanowił wodzem Kościoła, mówi nam w Epistole, że Jezus jest Pasterzem dusz naszych, które dawniej były jako owce zbłąkane, lecz On przyszedł położyć duszę swą za nie, i zgromadził je wokół siebie. Ewangelja zaś podaje nam przypowieść o Dobrym Pasterzu, który broni owiec swych przed napaścią wilka, i chroni je od śmierci.

(1) **Introit** (Ps. 32, 5—6). Miłosierdzia Pańskiego pełna jest ziemia, alleluja: Słowem Pańskiem stworzone są niebiosa, alleluja, alleluja. (Ps. 32, 1) Weselcie się, sprawiedliwi w Panu; Prawym przystoi wychwalać Go. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, któryś przez uniżenie się Syna swego świat upadły podźwignął, napełnij wiernych Twoich nieustannem weselem, aby ci, których od wiecznej śmierci wyrwałeś, wiekuistego szczęścia dostąpili. Przez tegoż Pana...

Druga i trzecia kolekta str. 295.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Piotra (2, 21—25). Najmilsi: Chrystus cierpiał za nas, zostawiając wam przykład, abyście wstępowali w ślady Jego. Który grzechu nie uczynił, ani znaleziona była zdrada w ustach Jego. Gdy mu złorzeczono, nie

złorzeczył: gdy cierpiał, nie groził, lecz się poddawał niesprawiedliwie sądzącemu: który Sam na ciele swem grzechy nasze nosił na drzewie, abyśmy, umarłszy grzechom, żyli sprawiedliwości: którego sinością jesteśmy uleczeni. Boście byli jako owce błądzące, ale teraz powróciliście do Pasterza i Biskupa dusz waszych.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Łuk. 24, 35) Poznali uczniowie Pana Jezusa po łamaniu chleba.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Jan 10, 14) Jam jest pasterz dobry: i znam owce moje i znają mnie moje. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św.** Jana (10, 11—16). Onego czasu: Mówił Jezus Faryzeuszom: Jam jest Pasterz dobry. Dobry Pasterz duszę swą daje za owce swoje. Lecz najemnik i który nie jest pasterzem, którego nie są owce własne, widzi wilka przychodzącego i opuszcza owce i ucieka, a wilk porywa i rozprasza owce: a najemnik ucieka, gdyż jest najemnikiem i nie obchodzą go owce. Jam jest Pasterz dobry i znam moje i znają mnie moje. Jak mnie zna Ojciec, tak i ja znam Ojca i duszę moją kładę za owce moje. I drugie owce mam, które nie są z tej owczarni: i one potrzeba, abym przywiódł i słuchać będą głosu mego i stanie się jedna owczarnia i jeden pasterz. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 62, 2. 5). Boże, Boże mój, o świcie szukam ja Ciebie: i w imię Twoje będę podnosił ręce moje, alleluja.

(8) **Sekreta.** Niech ta święta ofiara wyjedna nam każdego czasu zbawienne błogosławieństwo Twoje, Panie, abyśmy dostąpili skutków tajemnicy, którą obchodzimy. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 296.

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 10, 14). Jam jest Pasterz dobry, alleluja: i znam owce moje i znają mnie moje, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy, dostąpiwszy ożywiającej łaski Twojej, darem miłosierdzia Twego zawsze się cieszyli. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji, str. 296.

Trzecia Niedziela po Wielkanocy.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: W poprzednie niedziele uwaga nasza skupiona była na cudzie zmartwychwstania Chrystusa, zaś od dzisiejszej (trzeciej po Wielkanocy) myśl Kościoła zajęta jest Jego wniebowstąpieniem i zesłaniem Ducha św.

Gdy Apostołowie ujrzeli zmartwychwstałego Chrystusa doznali ogromnej radości, która przebija jeszcze i w dzisiejszej Liturgji, a jak Wielkanoc jest figurą wiecznego szczęścia w niebie, tak i radość Apostołów jest figurą tej radości, której dozna Kościół wówczas, gdy po bólach ziemskiej tułaczki ujrzy w niebie Chrystusa Pana w całej Jego chwale. „On przemieni nasz ból w radość, której nikt nie będzie mocen odjąć".

(1) **Introit** (Ps. 65, 1—2). Wykrzykujcie Bogu, wszystka ziemio, Alleluja: Pieśń śpiewajcie Imieniowi Jego, Alleluja: Sławcie głośno chwałę Jego, Alleluja, Alleluja, Alleluja... (Ps. 65, 3) Mówcie Bogu: Jakże straszne są dzieła Twoje, Panie! Dla wielkiej Twej mocy schlebiają Tobie nieprzyjaciele Twoi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, który błądzącym światło Twej prawdy ukazujesz, aby na drogę sprawie-

dliwości powrócić mogli, daj wszystkim, którzy się mianem chrześcijan szczycą, by się brzydzili tem, co mianu temu się sprzeciwia, a spełnili to, co z jego świętością jest zgodne. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta str. 295.

Głowa Kościoła św. Piotr mówi nam, jak mamy się zachowywać względem świata niewierzącego i zepsutego. Jesteśmy na drodze ku wiecznej ojczyźnie, stąd Apostoł daje rady, jak mamy odbywać tę ziemską pielgrzymkę: 1) pogarda dla rozkoszy światowych, 2) dobre postępowanie wobec złych ludzi, 3) posłuszeństwo władzy i 4) szacunek, jaki każdemu się należy.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Piotra Apostoła (2, 11—19). Najmilsi! Proszę Was jako przechodniów i gości, abyście się powstrzymywali od pożądliwości cielesnych, które walczą przeciwko duszy. Zachowujcie się dobrze pomiędzy poganami: aby w tem, w czem was pomawiają jako złoczyńców, z dobrych uczynków, przypatrzywszy się wam, chwalili Boga w dzień nawiedzenia. Bądźcież tedy poddani wszelkiemu ludzkiemu stworzeniu dla Boga: czyto królowi jako zwierzchnemu panu, czy urzędom, jako od niego posłanym ku pomście złoczyńców, a ku chwale dobrych, bo taka jest wola Boska, abyście dobrze czyniąc, zamknęli usta głupocie nierozsądnych ludzi: jako wolni, a nie jakoby mający wolność zasłoną złości, ale jako słudzy Boży. Wszystkich czcijcie: braterstwo miłujcie: Boga się bójcie: króla czcijcie. Słudzy, bądźcie poddani panom we wszystkiej bojaźni, nietylko dobrym i skromnym, ale też i przykrym. Bo to jest łaska: w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 110, 9) Zbawienie posłał Pan ludowi swemu.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Łuk. 24, 46) Potrzeba było, aby cierpiał Chrystus i zmar-

twychwstał; i tak wszedł do chwały swojej. Alleluja.

W Ewangelji wyjątek z mowy pożegnalnej Chrystusa, przy Ostatniej Wieczerzy. Pierwsza mała chwilka (maluczko), to śmierć P. Jezusa. Drugie (maluczko) to Zmartwychwstanie, które radość przyniosło uczniom Chrystusowym.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (16, 16—22). Onego czasu: Mówił Jezus uczniom swoim: Maluczko, a już mnie nie ujrzycie, i znów maluczko, a ujrzycie mnie, bo idę do Ojca. Mówili tedy uczniowie jeden do drugiego: Co to znaczy, co nam mówi: Maluczko, a nie ujrzycie mnie, a znów maluczko, a ujrzycie mnie, a że idę do Ojca? Mówili tedy, co to jest, co on mówi: Maluczko? nie wiemy, co powiada. I poznał Jezus, że chcieli Go spytać, i rzekł im: O to pytacie się między sobą, że powiedziałem: Maluczko, a nie ujrzycie mnie, i znów maluczko, a ujrzycie mnie? Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam: Wy będziecie płakać i narzekać, a świat będzie się weselił, a wy smucić się będziecie, ale smutek wasz w radość się obróci. Niewiasta, gdy rodzi, smutek ma, że przyszła jej godzina: lecz gdy porodzi dzieciątko, już nie pamięta uciśnienia z radości, że człowiek na świat się narodził. Tak więc i wy, teraz wprawdzie smutek macie, lecz znowu ujrzę was, i uraduje się serce wasze, a radości waszej nikt od was nie odejmie. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 145, 2). Chwal, duszo moja, Pana: Będę chwalił Pana za żywota mego: Będę śpiewał Bogu memu, póki mnie stanie, alleluja.

(8) **Sekreta.** Niech z temi świętemi tajemnicami spłynie na nas łaska Twoja, Panie, abyśmy za jej pomocą nauczyli się pokonywać żądze ziemskie, a miłować rzeczy niebieskie. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 296.

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 16, 16). Maluczko, a nie ujrzycie mnie, alleluja: i znów maluczko, a ujrzycie mnie, bo idę do Ojca, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Sakramenta, któreśmy przyjęli, prosimy Cię, Panie, niech nam będą posiłkiem dla duszy, i pomocą w doczesnych potrzebach. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji, str. 296.

Czwarta Niedziela po Wielkanocy.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: Myśl o wniebowstąpieniu przebija w dzisiejszej Mszy św. Na tę jedną prawdę zwrócona jest dziś uwaga Kościoła, i że pomiędzy wniebowstąpieniem Chrystusa a zesłaniem Ducha św. jest ścisły związek. „Bo jeżeli nie odejdę, Pocieszyciel nie przyjdzie do was" (*Ewang.*). Dzisiejsza ewangelja mówi nam o działalności Ducha św., która jest wieloraka, dziś jednak podkreśla trojakie działanie Ducha świętego: w świecie, w Kościele i w duszy człowieka. a) Działalność na świecie: Duch św. przekona świat o zbrodni i grzechu, który popełnił, wydając Jezusa na śmierć i jakby w zwierciadle, pokaże światu jego błędy. — b) W Kościele działanie polegać będzie na prowadzeniu dalej dzieła, zaczętego przez Chrystusa: „On Duch prawdy, nauczy wszelkiej prawdy", (dar nieomylności w Kościele i nieskazitelne przechowanie nauki Chrystusowej po wszystkie czasy); c) Duch święty działa w duszy, jest dla niej przewodnikiem i drogowskazem, coraz głębiej będzie wprowadzał duszę w tajniki prawd Bożych, życia łaski i cnoty.

(1) **Introit** (Ps. 97, 1—2). Śpiewajcie Panu pieśń nową, alleluja: bo uczynił cuda, alleluja: przed oczyma narodów okazał sprawiedliwość swoją, alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. 97, 1) Zwycięstwo dała mu prawica Jego: i święte ramię Jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, który jedną wolą obdarzasz umysły wiernych Twoich, daj ludom Twym mi-

łować to, co rozkazujesz i pragnąć tego, co obiecujesz, aby wśród zmienności świata, serca nasze tkwiły tam, gdzie są prawdziwe radości. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta str. 295.

(3) **Lekcja z listu św. Jakuba (1, 17—21).** Najmilsi! Wszelki datek dobry i wszelki dar doskonały, z wysoka zstępuje od Ojca światłości, u którego niema odmiany, ani cienia zmienności. Bo z własnej woli porodził nas słowem prawdy (Ewangelja Chrystusa), żebyśmy byli niejako początkiem stworzenia Jego. Wiecie to, bracia moi najmilsi. Niech każdy człowiek będzie chętny do słuchania, a powolny do mówienia, i powolny do gniewu. Bo gniew człowieka nie sprawuje sprawiedliwości Bożej. A przeto odrzuciwszy wszelki brud i wyuzdanie złości, przyjmijcie wszczepione (w serca wasze) słowo, które może zbawić dusze wasze.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 117, 16) Prawica Pańska dokonała czynów wielkich: Prawica Pańska wywyższyła mnie.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Rzym 6, 9) Chrystus powstawszy z martwych, więcej nie umiera: śmierć Mu więcej panować nie będzie. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (16, 5—14). Onego czasu, rzekł Jezus uczniom swoim: Idę do Tego, który mnie posłał, a żaden z was nie pyta mnie: Dokąd idziesz? Ale żem wam to powiedział, smutek napełnił serce wasze. Ale ja prawdę wam mówię: Lepiej dla was, abym ja odszedł: bo jeśli nie odejdę, Pocieszyciel do was nie przyjdzie: a jeśli odejdę, poślę Go do was. A On gdy

przyjdzie, przekona świat o grzechu i o sprawiedliwości, i o sądzie. O grzechu mówię, że nie uwierzyli we mnie: o sprawiedliwości, że idę do Ojca, i że mnie już widzieć nie będziecie: a o sądzie, że książę tego świata już osądzony został. Jeszcze wiele miałbym wam mówić, ale teraz znieść nie możecie. Lecz gdy przyjdzie ów Duch prawdy, nauczy was wszelkiej prawdy. Bo nie sam od siebie mówić będzie, ale to tylko, co usłyszy, opowie, i to, co przyjść ma, oznajmi wam. On mnie uwielbi, bo z mego weźmie, a wam opowie. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 65, 1—2. 16). Wykrzykujcie Bogu, wszystka ziemio, śpiewajcie pieśń Imieniowi Jego: Chodźcie, a słuchajcie, wszyscy bojący się Boga, a opowiem wam, jak wielkie rzeczy uczynił Pan duszy mojej, alleluja.

(8) **Sekreta.** Boże, który nas przez współuczestnictwo w tej świętej ofierze, z jedynem, najwyższem Bóstwem jednoczysz, spraw, prosimy, abyśmy znając prawdę Twoją, godnie ją czynami naszemi wyznawali. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 296.

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 16, 8). Gdy przyjdzie Pocieszyciel, Duch prawdy, przekona świat o grzechu, i o sprawiedliwości i o sądzie, alleluja, alleluja.

(11 **Modlitwa po Komunji.** Przyjdź nam z pomocą, Panie Boże nasz, abyśmy przez ten Sakrament, z żywą wiarą przyjęty, od występków oczyszczeni i od wszelkich niebezpieczeństw obronieni byli. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji, str. 296.

Piąta Niedziela po Wielkanocy.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: W lekcji dzisiejszej upomina nas św. Jakub, byśmy „Słowo", (o którem w poprzednią niedzielę mówił), na którego przyjęcie i w Ewangelji i przy Komunji przygotowujemy się, przyjmowali nietylko zewnętrznie — ciałem, lecz w duchu, i żebyśmy to codziennem życiem potwierdzali. — Chrystus przy odejściu z tego świata wskazuje nam na konieczność próśb i błagań w Jego duchu i w Jego imieniu. Wtedy prośby nasze odniosą skutek i sprawią nam radość.

(1) **Introit** (Iz. 48, 20). Głoście wesołą wieść, i niech będzie słyszana, alleluja: Rozsławiajcie aż na krańce ziemi; Odkupił Pan lud Swój, Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 65, 1—2) Wykrzykujcie Bogu, wszystka ziemio, śpiewajcie pieśń Imieniowi Jego; sławcie głośno chwałę Jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, od którego wszelkie dobro pochodzi, daj nam proszącym Ciebie, abyśmy za natchnieniem Twojem myśleli to, co prawe, a pod kierownictwem Twojem, to samo czynili. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta str. 295.

(3) **Lekcja z listu św. Jakuba** (1, 22—27). Najmilsi! Bądźcie wykonawcami słowa, a nie zaś słuchaczami tylko, oszukującymi samych siebie. Bo kto jest słuchaczem słowa, a nie wykonawcą, podobny jest człowiekowi, przypatrującemu się obliczu narodzenia swego w zwierciadle; bo obejrzał się i odszedł, i zaraz zapomniał, jak wygląda. Lecz ten, kto pilniej wejrzał w Zakon doskonałej wolności i wytrwał w nim, nie puszczając w niepamięć tego, co usłyszał, ale wypełniając uczynkiem, błogosławiony będzie w sprawach swoich. A jeśli kto ma się za nabożnego, nie powściąga swego języka, ten zwodzi serce swoje, i nabożeństwo jego jest próżne. Czyste i niepokalane

nabożeństwo przed Bogiem i Ojcem to jest, żeby mieć pieczę o sierotach i wdowach w ich utrapieniu, a samego siebie strzec od zmazy tego świata.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. Powstał Chrystus i zajaśniał nam, których odkupił krwią Swoją.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Jan 16, 28) Wyszedłem od Ojca a przyszedłem na świat: znowu opuszczam świat, a idę do Ojca. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (16, 23—30). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Jeśli o co prosić będziecie Ojca w Imię Moje, da wam. Dotychczas o nic nie prosiliście w Imię moje: Proście, a weźmiecie, aby radość wasza była zupełna. To wam mówiłem przez przypowieści. Przychodzi godzina, gdy już nie przez przypowieści mówić wam będę, ale jawnie o Ojcu oznajmię wam. W ten dzień w Imię moje prosić będziecie, i nie mówię wam, że ja będę prosił Ojca za wami: bo sam Ojciec miłuje was, gdyż wyście mnie umiłowali i uwierzyliście, że ja od Boga wyszedłem. Wyszedłem od Ojca, a przyszedłem na świat: znowu opuszczam świat, a idę do Ojca. Rzekli Mu uczniowie Jego: oto teraz jasno mówisz, a żadnej przypowieści nie powiadasz. Teraz wiemy, że wszystko wiesz, i że nie potrzebujesz, żeby Cię kto pytał: dlatego wierzymy, że od Boga wyszedłeś. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 65, 8—9. 20). Błogosławcie, narody, Pana Boga naszego, i sławcie głośno chwałę Jego: ożywił on duszę moją, a nie dał się zachwiać nodze mojej: błogosławiony Bóg, który nie odrzucił modlitwy mojej i miłosierdzia swego (nie odjął) ode mnie, alleluja.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, modły wiernych wraz z poświęconemi Ci ofiarami, abyśmy przez ten czyn pobożnego oddania się (Tobie) do niebieskiej chwały dojść mogli. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 296.

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 95, 1). Śpiewajcie Panu, alleluja: śpiewajcie Panu i błogosławcie imieniowi Jego: wysławiajcie od dnia do dnia zbawienie jego, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Udziel (tej łaski) nam, Panie, abyśmy, mocą niebieskiego pokarmu zasileni, pragnęli tego co prawe, i dobro upragnione osiągnąć mogli. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji, str. 296.

Dni Krzyżowe.

(Dies Rogationum = Dni błagalne).

Dni Krzyżowe: Te trzy dni próśb przed Wniebowstąpieniem są późniejszego pochodzenia niż te w dniu 25 kwietnia, i nie pochodzą z Rzymu, lecz z południowej Francji, a we mszale mają nazwę: Litanje mniejsze — Litaniae minores. Zaprowadził je w swej diecezji bp. Vienne, św. Mamertus (koło 470 roku). Do rzymskiej liturgji wprowadził je pap. Leon III (795—816). W te dni jeszcze się zachował stary zwyczaj, raczej resztki dawnego nabożeństwa stacyjnego, gdzie wierni zgromadzali się w umówionym kościele (Collecta), a potem śpiewając litanję do WW. Świętych, szli w procesji do kościoła stacyjnego. Dziś stacja w Rzymie u ś. Marji Większej, jutro u ś. Jana na Lateranie, a we środę u ś. Piotra na Watykanie.

Procesja i śpiew litanji.

Kapłan ubrany w kapę fioletową z asystą i ministrantami uklęka przed ołtarzem, a tymczasem śpiewa się antyfonę:

Antyfona (Ps. 43, 26). Powstań, o Panie, wesprzyj nas; i ratuj nas dla imienia Twego. (Alle-

luja). (Ps. 43, 2) Boże, słyszeliśmy na własne uszy; ojcowie nasi opowiadali nam. ℣. Chwała Ojcu... (*i powtarza się antyfonę:* Powstań...).

Potem zaczynają śpiewać litanję, przy wezwaniu „Święta Marjo", — *wszyscy powstają i procesja rusza.*

* Gwiazdka przed niektóremi wezwaniami wskazuje, że te wezwania śpiewa się tylko w W. Sobotę i wigilję Zesłania Ducha św.

Litanja do Wszystkich Świętych.

Kyrie elejson, Chryste elejson, Kyrie elejson.
Chryste, usłysz nas; Chryste, wysłuchaj nas.
Ojcze z nieba Boże, zmiłuj się nad nami.
Synu Odkupicielu świata Boże, zmiłuj się nad nami.
Duchu święty Boże, zmiłuj się nad nami.
Święta Trójco jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.
* Święta Marjo,
* Święta Boża Rodzicielko,
* Święta Panno nad Pannami,
* Święty Michale,
* Święty Gabrjelu,
* Święty Rafale,
} Módl się za n.
* Wszyscy święci Aniołowie i Archaniołowie, módlcie się za nami!
* Wszyscy święci niebiescy Duchowie, m. się z. n.!
* Święty Janie Chrzcicielu, módl się za nami!
* Święty Józefie, módl się za nami!
* Wszyscy święci Patrjarchowie i Prorocy módlcie się za nami!
* Święty Piotrze,
* Święty Pawle,
* Święty Andrzeju,
Święty Jakubie,
* Święty Janie,
Święty Tomaszu,
Święty Jakubie,
Święty Filipie,
} Módl się za nami!

Święty Bartłomieju,
Święty Mateuszu,
Święty Szymonie,
Święty Tadeuszu,
Święty Macieju,
Święty Barnabo,
Święty Łukaszu,
Święty Marku,
} Módl się za nami!

* Wszyscy święci Apostołowie i Ewangeliści módlcie się za nami.

* Wszyscy święci uczniowie Pańscy, módlcie się za nami.

Wszyscy święci niewinni Młodziankowie, módlcie się za nami.

* Święty Szczepanie, módl się za nami.
* Święty Wawrzyńcze, módl się za nami.
* Święty Wincenty, módl się za nami.
Święci Fabianie i Sebastjanie, módlcie się za n.
Święci Kosmo i Damjanie, módlcie się za nami.
Święci Gerwazy i Protazy, módlcie się za nami.
* Wszyscy święci Męczennicy, módlcie się za n.

* Święty Sylwestrze,
* Święty Grzegorzu,
Święty Ambroży,
* Święty Augustynie,
Święty Hieronimie,
Święty Marcinie,
Święty Mikołaju,
} Módl się za n.

* Wszyscy święci Biskupi i Wyznawcy, módlcie się za nami.

* Wszyscy święci Doktorowie, módlcie się za n.
* Święty Antoni, módl się za nami.
* Święty Benedykcie, módl się za nami.
* Święty Bernardzie, módl się za nami.
* Święty Dominiku, módl się za nami.
* Święty Franciszku, módl się za nami.
* Wszyscy święci Kapłani i Lewici, módlcie się za nami.

* Wszyscy święci Zakonnicy i Pustelnicy, módlcie się za nami.

* Święta Marjo Magdaleno,
Święta Agato,
Święta Łucjo,
* Święta Agnieszko,
* Święta Cecyljo,
Święta Katarzyno,
* Święta Anastazjo,

Módl się za n.

* Wszystkie święte Panny i Wdowy, módlcie się za nami.

* Wszyscy Święci i Święte Boże, przyczyńcie się za nami.

* Bądź nam miłościw, przepuść nam, Panie,
* Bądź nam miłościw, wysłuchaj nas, Panie,

* Od wszelkiego złego,
* Od grzechu każdego,
Od gniewu Twego,
Od powietrza, głodu, ognia i wojny,
Od nagłej i niespodziewanej śmierci,
Od sideł szatańskich,
Od gniewu, nienawiści i wszelkiej złej woli,
Od ducha nieczystego,
Od piorunów i gwałtownej niepogody,
Od plagi trzęsienia ziemi,
Od powietrza, głodu, ognia i wojny,
* Od potępienia wiekuistego,
* Przez tajemnicę świętego wielenia Twego,
* Przez przyjście Twoje,
* Przez narodzenie Twoje,
* Przez chrzest i święty post Twój,
* Przez krzyż i mękę Twoją,
Przez śmierć i pogrzeb Twój,
* Przez święte zmartwychwstanie Twoje,
* Przez cudowne wniebowstąpienie Twoje,
* Przez Ducha świętego Pocieszyciela zesłanie
* W dzień sądu Twego,

Wybaw nas Panie!

* My grzeszni Ciebie prosimy, wysłuchaj nas Panie!
* Abyś nam grzechy odpuścić raczył, Ciebie prosimy, wysłuchaj nas Panie,

Abyś karanie od nas oddalić raczył, Ciebie prosimy, wysłuchaj nas Panie,

Abyś nas do pokuty prawdziwej przyprowadzić raczył,

Abyś Kościół Twój święty rządzić i zachować raczył,

* Abyś Namiestnika przedniejszego Apostolskiego i wszystkie duchowne stany w świętej pobożności zachować raczył,
* Abyś nieprzyjaciół Kościoła świętego upokorzyć raczył,
* Abyś królom i rządom chrześcijańskim pokój i zgodę prawdziwą dać raczył,

Abyś wszystkiemu ludowi chrześcijańskiemu pokój i jedność darować raczył,

Abyś wszystkich zbłąkanych do jedności z Kościołem przywrócić, i wszystkich niewiernych do światła Ewangelji doprowadzić raczył,

* Abyś też nas samych w służbie Twojej świętej utwierdzić i zachować raczył,

Abyś myśli nasze ku niebieskich rzeczy pożądaniu podnieść raczył,

* Abyś wszystkim dobrodziejom naszym wiekuistą zapłatą uczynność ich nagrodzić raczył,

Abyś dusze nasze, braci, krewnych i dobrodziejów naszych od wiecznego zatracenia zachować raczył,

* Abyś urodzaje ziemskie dać i one zachować raczył,
* Abyś wszystkim wiernym zmarłym wieczny odpoczynek dać raczył,
* Abyś prośby nasze miłościwie przyjąć raczył,

Ciebie prosimy, wysłuchaj nas, Panie!

Synu Boży, Ciebie prosimy, wysłuchaj nas Panie.
* Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Panie.
* Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas Panie.
* Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.
Chryste, usłysz nas.
Chryste, wysłuchaj nas.
Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

Psalm 69.

Boże, wejrzyj ku wspomożeniu memu! Panie pospiesz się ku ratunkowi mojemu.

Niechaj będą zawstydzeni i pohańbieni, którzy szukają duszy mojej.

Niech się obrócą na wstecz, a niech się zawstydzą, którzy mi chcą złego.

Niech się natychmiast obrócą i niech się zawstydzą, którzy mi urągają.

Niech się weselą i radują w Tobie wszyscy, którzy Cię szukają, a niech zawsze mówią: Niechaj uwielbion będzie Pan: którzy miłują zbawienie Twoje.

A jam jest ubogi i żebrak: Boże wspomóż mię.

Pomocnikiem moim i wybawicielem moim jesteś Ty; Panie nie omieszkajże. Chwała Ojcu...

Zbaw sługi Twoje.

Boże mój, w Tobie nadzieję pokładające.

Bądź nam, Panie, miasto zamku obronnego.

W obliczu nieprzyjaciela naszego.

Niech nieprzyjaciel nie bierze góry nad nami.

A syn nieprawości niech się nie waży nam szkodzić.

Panie, nie według grzechów naszych czyń nam.

Ani wedle nieprawości naszych oddawaj nam.

Módlmy się za Papieża naszego N... Niech go Pan zachowuje, utrzymuje przy życiu i błogosławi

mu na ziemi, a niech go nie podaje w moc nieprzyjaciół jego.

Módlmy się za dobrodziejów naszych. Racz nagrodzić, Panie, wszystkich, którzy nam dobrze czynią dla Imienia Twojego, żywotem wiecznym. A.

Módlmy się za wierne zmarłe. Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci.

Niech odpoczywają w pokoju. Amen.

Za braci naszych nieobecnych. Zbaw sługi Twoje, Boże mój, w Tobie nadzieję pokładające.

Ześlij im, Panie, pomoc z świątnicy.

A z Syjonu, racz ich obronić.

Panie, wysłuchaj modlitwy mojej

A wołanie moje, niech do Ciebie przyjdzie.

Pan z wami.

I z duchem twoim.

Módlmy się. — Boże, któremu właściwą jest rzeczą litować się zawsze i przebaczać: przyjmij błagania nasze, by nas i wszystkie sługi Twoje, którzyśmy pętami grzechu związani, miłosierdzie Twojej litości łaskawie rozgrzeszyło.

Wysłuchaj, prosimy Cię, Panie, modłów korzących się, a wyznawającym Tobie odpuść grzechy, ażebyś zarówno przebaczenie i pokój litościwie darować nam raczył.

Niewysłowione miłosierdzie Twoje, Panie, okaż nam łaskawie, abyś nas i od grzechów wszystkich wyzwolił i od karania, na któreśmy przez nie zasłużyli, wybawił.

Boże, który się grzechem obrażasz, ale pokutą ubłagać się dajesz, wejrzyj miłościwie na modlitwy korzącego się ludu Twego, a bicze zapalczywości Twojej, na któreśmy grzechami naszemi zasłużyli, odwróć od nas.

Wszechmogący, wieczny Boże, zmiłuj się nad sługą Twoim, Papieżem naszym N... i prowadź go według łaskawości swojej drogą zbawie-

nia wiecznego: ażeby za łaską Twoją, co się Tobie podoba pożądał i całą siłą wypełniał.

Boże, od którego święte pożądania, dobre rady i sprawiedliwe pochodzą uczynki: udaruj sługi Twoje pokojem, którego świat dać nie może, ażeby serca nasze przykazaniom Twoim były posłuszne i aby dni nasze, wolne od bojaźni nieprzyjaciół, pod Twoją opieką spokojnie płynęły.

Ogniem Świętego Ducha Twojego zapal wnętrzności i serca nasze, Panie: abyśmy Ci niezmazanem ciałem służyli i czystem sercem się podobali Tobie.

Boże, wszystkich wiernych Stwórco i Odkupicielu, duszom sług i służebnic Twoich udziel odpuszczenia wszystkich grzechów, ażeby za przyczyną litośnych modlitw dostąpiły przebaczenia, którego zawsze pragnęły.

Wszystkie sprawy nasze, prosimy Cię, Panie, natchnieniem Twojem uprzedzaj, i pomocą wspieraj, ażeby każda modlitwa i praca nasza zawsze się od Ciebie zaczynała i przez Ciebie zaczęta, w Tobie się kończyła.

Wszechmogący, wieczny Boże, który nad żywymi i umarłymi panujesz, a okazujesz miłosierdzie nad wszystkimi, o których wiesz naprzód, że przez wiarę i uczynki Twoimi być mają: Ciebie kornie błagamy, aby ci wszyscy, za których modlić się postanowiliśmy, tak jeszcze żyjący, jak i już umarli, za przyczyną wszystkich Świętych Twoich, przez litościwe miłosierdzie Twoje, dostąpili odpuszczenia wszystkich win swoich. Przez Pana...

Pan z wami.

I z duchem twoim.

Niech nas wysłucha Pan wszechmogący i miłosierny. Amen.

A dusze wiernych zmarłych, przez miłosierdzie Boże, niech odpoczywają w pokoju. Amen.

Msza święta.

Barwa fioletowa.

Myśli przewodnie: We wczorajszej ewangelji Chrystus pouczał o natarczywej modlitwie i jej skuteczności. Teraz to polecenie spełniamy w tych trzech dniach błagalnych. Dziś przy śpiewie litanji do Wszystkich Świętych obchodzi Kościół w procesji pola, drogi i zagrody, prosząc o błogosławieństwo dla nowych zasiewów.

(1) **Introit** (Ps. 17, 7). Wysłuchał głosu mego z świątyni swojej, alleluja: a wołanie me przed nim doszło do uszu jego, alleluja, alleluja. (Ps. 17, 2—3) Miłuję Cię, Panie, mocy moja: Pan twierdzą moją i ucieczką moją, i wybawicielem moim. ℣. Chwała Ojcu...

W tej mszy nie mówi się ani *Gloria* ani *Credo.*

(2) **Kolekta.** Wszechmogący Boże, spraw, prosimy, aby nas, pokładających nadzieję w Twem miłosierdziu wśród naszych udręczeń, Twa opieka przeciw wszelkim przeciwnościom zawsze zasłaniała. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta str. 295.

(3) **Lekcja** z listu św. Jakuba Apostoła (5, 16—20). Najmilsi! Spowiadajcie się jedni drugim z grzechów waszych, i módlcie się jedni za drugich, abyście byli zbawieni: albowiem wiele może usilna prośba sprawiedliwego. Eljasz był człowiek, jak my, podległy cierpieniom, a modlił się, żeby deszcz nie padał na ziemię, i nie padał trzy lata i sześć miesięcy. I znów się modlił, a niebo spuściło deszcz, i ziemia dała owoc swój. Bracia moi, jeśliby kto z was zabłądził od prawdy, a nawróciłby go kto, ma wiedzieć, że którykolwiek uczynił, iż się nawrócił grzesznik z błędnej drogi swojej, zbawi duszę jego od śmierci i zakryje mnóstwo grzechów.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 117, 1) Wysławiajcie Pana, bo dobry jest: bo na wieki miłosierdzie Jego.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (11, 5—13). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Kto z was mając przyjaciela, gdyby poszedł do niego o północy i rzekł mu: Przyjacielu, pożycz mi trzy chleby, bo przyjaciel mój przyszedł do mnie z drogi, a nie mam co przed nim położyć: a on z wewnątrz odpowiadając, rzekłby: Nie naprzykrzaj się mi, już drzwi zamknięte, a dzieci moje są ze mną w sypialni; nie mogę wstać i dać ci. A jeśli on będzie dalej się dobijał, powiadam wam, chociażby nie dał mu, wstawszy, dlatego, że jest przyjacielem jego; to dla natręctwa jego wstanie i da mu tyle, ile mu potrzeba. A ja wam powiadam: Proście, a będzie wam dano: szukajcie, a znajdziecie: pukajcie, a będzie wam otworzono. Albowiem każdy, który prosi, bierze, a który szuka, znajduje, a pukającemu będzie otworzone. A jeśli który z was ojca poprosi o chleb, czy da mu kamień? Albo o rybę, czy zamiast ryby, poda mu węża? Albo jeśliby prosił o jaje, czy poda mu niedźwiadka? Jeśli tedy wy, choć jesteście złymi, umiecie dobre datki dawać dzieciom waszym, o ileż więcej Ojciec wasz z nieba, da ducha dobrego tym, którzy Go proszą?

(7) **Ofertorjum** (Ps. 108, 30—31). Głośno wysławiać będę Pana usty mojemi: wśród wielkiej rzeszy wychwalać Go będę, iż stoi po prawicy biednego: aby ratować duszę moją od prześladowców jej, alleluja.

(8) **Sekreta.** Te ofiary, prosimy, Panie, niech skruszą więzy naszej przewrotności, a wyjednają nam dary miłosierdzia Twego. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta str. 296.

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 11, 9-10). Proście, a weźmiecie: szukajcie, a znajdziecie: pu-

kajcie, a będzie wam otworzono: albowiem, każdy, który prosi, bierze a który szuka, znajduje, a pukającemu będzie otworzono, alleluja.

(11) Modlitwa po Komunji. Modlitwy nasze łaskawymi względami otocz, prosimy, Panie: abyśmy, jak (teraz) wśród ucisków z darów Twoich bierzemy, tak wśród radości w miłości ku Tobie wzrastali. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji, str. 296.

Wniebowstąpienie Pańskie.

I klasy. Barwa biała. Kościół stacyjny u św. Piotra.

Myśli przewodnie: Dzisiejsze święto należy do najstarszych w Kościele (IV w.). Jest zakończeniem ziemskiej działalności Zbawiciela, i równocześnie Jego triumfalnym wjazdem do nieba. Jako zwycięzca po bitwie odbiera hołdy, tak Chrystus przy swem wniebowstąpieniu, otoczony chórami Aniołów, wchodzi do nieba. Zwyciężył śmierć i piekło, wydarł tym dwom mocom ciemności łupy w postaci odkupionych ludzi, i oto teraz prowadzi ich ze sobą do nieba.

Dzisiejsza uroczystość przypomina nam dwie prawdy: 1) że Jezus siedzi po prawicy Boga Ojca i jest uwielbiony za Swe poniżenia i cierpienia, 2) że zostaliśmy podniesieni do godności synów Bożych, do uczestniczenia w naturze Bożej (por. *Prefację*).

Chrystus odchodzi, Apostołowie patrzą za Nim do nieba. Zdawaćby się mogło, że płacz rozlegnie się po stokach góry Oliwnej. Panie, dokąd idziesz? Idę do Ojca: idę zgotować wam miejsce. Idę — ale przyjdę z powrotem. Radosny zatem nastrój panuje przy odejściu Chrystusa do nieba.

(1) Introit (Dzieje Ap. 1, 11). Mężowie galilejscy, czemu stoicie, patrząc z podziwieniem w niebo? alleluja; jakoście Go (Jezusa) widzieli, wstępującego do nieba, tak przyjdzie. Alleluja, alleluja. (Ps. 46, 2) Wszystkie narody klaszczcie w dłonie; wykrzykujcie Bogu głosem radosnym. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący Boże, my z wiarą wyznajemy, że w dniu dzisiejszym Syn Twój Jednorodzony, a nasz Odkupiciel do nieba wstąpił; spraw, prosimy Cię, abyśmy w niebie sercem i myślą przebywali. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa...

(3) **Lekcja** z Dziejów Apostolskich (1, 1—11). W pierwszem opowiadaniu, o Teofilu, zebrałem to wszystko, co było początkiem czynów i słów Jezusowych, aż do dnia, w którym został wzięty do nieba, gdy przez Ducha świętego pouczył Apostołów, przez siebie wybranych. Im też po Swej męce stawił się żywym w wielu znakach; bo ukazywał się im przez dni czterdzieści i mówił o tem, co dotyczy Królestwa Bożego. A przy wspólnem posilaniu się polecił im, by z Jerozolimy nie odchodzili ale czekali na obietnicę Ojca, o której — rzecze — z ust Moich słyszeliście: że mianowicie Jan chrzcił tylko wodą, wy zaś będziecie ochrzczeni Duchem Świętym po tych dniach niewielu. A gdy oni się zeszli, zapytali Go mówiąc: Panie! czy w tym czasie przywrócisz królestwo Izraela? Ale On im odrzekł: Nie wasza to rzecz znać czasy czy chwile, które Ojciec Sobie zachował do własnego rozporządzenia. Wy natomiast otrzymacie moc, gdy Duch święty zstąpi na was, i będziecie Mi świadkami w Jeruzalem i po całej Judei i Samarji i aż po krańce ziemi. A to rzekłszy, został podniesiony w ich oczach, a obłok zabrał Go z przed ich oczu. A gdy pilnie patrzyli za Nim, do nieba idącym, oto dwaj mężowie w szatach białych stanęli przy nich: Rzekli oni: Mężowie galilejscy! czemu stoicie zapatrzeni w niebo? Ten Jezus, który od was w niebo został wzięty, przyjdzie tak, jakoście Go widzieli, idącego do nieba.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 46, 6) Wstąpił Bóg przy okrzykach radosnych: Pan przy odgłosie trąb.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 67, 18—19) Pan na Synaju, (tenże) w świątyni, wstępując na wysokość, powiódł z Sobą jeńców. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Marka (16, 14—20). Onego czasu: Ukazał się Jezus owym jedenastu razem siedzącym u stołu i wymawiał im niedowiarstwo i zatwardziałość serca, że tym, którzy Go widzieli zmartwychwstałym, nie uwierzyli. I powiedział im: Idąc na cały świat, opowiadajcie ewangelję wszelkiemu stworzeniu. Kto uwierzy i ochrzci się, zbawiony będzie, a kto nie uwierzy, będzie potępiony. A za tymi, co uwierzą, te cuda w ślad pójdą: W imię moje czarty będą wyrzucać: nowemi językami będą mówić: Węże będą brać: i choćby co śmiertelnego (truciznę) pili, szkodzić im nie będzie: na niemocnych ręce będą kłaść, a dobrze się mieć będą. A Pan Jezus potem, kiedy do nich mówił, wzięty jest do nieba, i siedzi na prawicy Bożej. A oni wyszedłszy, przepowiadali wszędzie, a Pan dopomagał i potwierdzał słowa przez cuda w ślad idące. — Kredo.

Dziś na głównej Mszy św. po ewangelji gasi się paschał (grubą świecę wielkanocną), który był symbolem Chrystusa zmartwychwstałego.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 46, 6). Wstąpił Bóg przy okrzykach radosnych a Pan przy odgłosie trąb, alleluja.

(8) **Sekreta.** Racz przyjąć, Panie, dary, które Ci składamy dla uwielbienia chwalebnego Wniebowstąpienia Syna Twego, i spraw miłosiernie, abyśmy od niebezpieczeństw chwili obecnej wybawieni i do szczęśliwości wiecznego żywota doprowadzeni zostali. Przez tegoż Pana naszego...

Na święto Wniebowstąpienia i przez całą oktawę osobna prefacja.

(9) **Prefacja.** Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie Święty, Ojcze wszechmocny, wieczny Boże, przez Chrystusa Pana naszego. Który po Swem Zmartwychwstaniu jawnie się ukazał wszystkim Swoim uczniom, a gdy Nań patrzyli, wstąpił do nieba, by nas uczestnikami Swego Bóstwa uczynił. I przeto z Aniołami i Archaniołami, z Trony i Panowaniami, oraz ze wszystkiemi hufcami niebieskiego wojska hymn chwały Twojej śpiewamy, bez końca mówiąc: Święty...

Zmiana w Kanonie, str. 82.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 67, 33—34). Śpiewajcie Panu, który wstępuje na najwyższe niebiosa, na wschód słońca, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący i miłosierny Boże, abyśmy niewidzialnych skutków tych najświętszych tajemnic dostąpili, które pod widzialnemi przyjęliśmy postaciami. Przez Pana...

Niedziela wśród oktawy Wniebowstąpienia.

(6-ta po Wielkanocy)

Barwa biała.

Myśli przewodnie: Ta niedziela stanowi przejście od święta Wniebowstąpienia do uroczystości Zesłania Ducha św.

Przenieśmy się myślą w ową chwilę, kiedy Apostołowie, po odejściu Chrystusa do nieba, w Jerozolimie zebrani, na modlitwie spędzali czas, czekając nadejścia Ducha św. Jakaś tęsknota i pewien smutek z powodu odejścia Chrystusa powiewa z dzisiejszych modlitw (*intro*

i *śpiew przy Komunji)* ale równocześnie podnosi się spojrzenie do nieba, gdzie Chrystus króluje *(gradual)*.

Jesteśmy w czasie nowenny do Ducha św. pod przewodnictwem św. Piotra (zob. lekcję o życiu godnem chrześcijanina), i z myślą o męczeństwach, ale bohaterskich zwycięstwach w obronie wiary, odprawiajmy te dni przygotowania na przyjście Ducha św.

(1) **Introit** (Ps. 26, 7, 8, 9). Wysłuchaj, Panie, wołania mego do Ciebie, Alleluja. Tobie rzekło serce moje, szukałem oblicza Twego Panie: Oblicza Twego Panie szukać będę, nie odwracaj twarzy Twojej odemnie, alleluja, alleluja. (Ps. 26, 1) Pan światłością moją, i zbawieniem mojem, kogoż będę się bać? ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, spraw, aby wola nasza zawsze była Ci poddaną, a serca nasze szczerze Ci służyły. Przez Pana naszego...

Druga kolekta z Wniebowstąpienia, str. 318.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Piotra Ap. (4, 7—11). Najmilsi! Roztropni bądźcie i czuwajcie w modlitwach, a nadewszystko miejcie ustawiczną miłość jedni ku drugim, bo miłość zakrywa mnóstwo grzechów. Bądźcie nawzajem dla siebie gościnni bez szemrania. Jaką każdy otrzymał łaskę, taką niech usługuje jeden drugiemu, jako dobrzy szafarze rozlicznej łaski Bożej. Kto mówi, *(niech powiada)* słowa Boże; kto posługuje, *(niech to robi)* z siły, której Bóg dodaje, aby we wszystkiem Bóg był pochwalony przez Jezusa Chrystusa, Pana naszego.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 46, 9) Zakrólował Pan nad wszystkiemi narodami: Bóg zasiadł na stolicy swej świętej.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Jan 14, 18) Nie zostawię was sierotami: odchodzę i przychodzę do was i będzie się radowało serce wasze. Alleluja.

W słowach ewangelji Chrystus zapowiada męczeński życie Kościoła początkującego: „Wy świadectwo dawać będziecie".

(6) **Ewangelja** według św. Jana (15, 26—27; 16, 1—4). Onego czasu: rzekł Jezus uczniom swoim: Gdy przyjdzie Pocieszyciel, którego ja wam poślę od Ojca, Duch prawdy, który od Ojca pochodzi, On o mnie świadczyć będzie. I wy świadczyć będziecie, bo ze mną od początku jesteście. To wam powiedziałem, abyście się nie gorszyli. Wyłączą was z bóżnic; i owszem taka godzina nadchodzi, że każdy, co was zabijać będzie, poczyta to sobie za przysługę uczynioną Bogu. Ale to wam czynić będą, bo nie znają Ojca, ani mnie. A ja wam to powiedziałem, abyście, gdy ten czas nadejdzie, wspomnieli sobie, że ja wam to mówiłem. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 46, 6). Wstąpił Bóg przy okrzykach radosnych: i Pan przy odgłosie trąby. Alleluja.

(8) **Sekreta.** Niech te niepokalane ofiary oczyszczą nas, Panie; a duszy naszej niech przydadzą umocnienia nadziemskiej łaski. Przez Pana...

Druga sekreta z Wniebowstąpienia, str. 319.

(9) **Prefacja** z Wniebowst., str. 320, zmiana w Kanonie, str. 82.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 17, 12—13). Ojcze, gdym z nimi był, jam ich zachował, których mi dałeś, alleluja: a teraz idę do Ciebie: nie proszę, abyś ich wziął ze świata, ale żebyś ich zachował od złego, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Świętemi darami zasileni, spraw, prosimy Cię, Panie, abyśmy w dziękczynieniu nie ustawali. Przez Pana naszego...

Druga po Komunji z Wniebowstąpienia, str. 320.

ZESŁANIE DUCHA ŚWIĘTEGO.

I klasy. Barwa czerwona. Kościół stacyjny u ś. Piotra.

Myśli przewodnie: Święto dzisiejsze ma grecką nazwę pięćdziesiątnicy, bo to jest dzień 50-ty po Wielkanocy. Święto Zesłania Ducha św. jest zakończeniem i ukoronowaniem wielkanocnych uroczystości i czasu wielkanocnego. Nie zaczyna nowego (trzeciego) okresu liturgicznego, — jak błędnie sądzą niektórzy — ale jest tylko zakończeniem właściwego czasu wielkanocnego.

Dziś Kościół obchodzi swe narodziny, dziś przeżywa najdroższą pamiątkę po wielkiem zdarzeniu, jakiem było przyjście Ducha św. na świat. Dziś zaczęło się to, co codziennie przeżywamy, mianowicie dalszy rozwój królestwa Chrystusowego na ziemi, i w duszach naszych.

Msza św. bardzo treściwa i zawiera dogmatyczne prawdy, głównie do Ducha św. się odnoszące (por. *introit, sekwencję, kolektę, sekretę* i *modlitwę po Komunji*).

W tym tygodniu Suche Dni letnie.

(1) **Introit** (Mądr. 1, 7). Duch Pański napełnił okrąg ziemi, alleluja: a ten, który wszystko obejmuje, ma wiadomość głosu, alelluja, alleluja. (Ps. 67, 2) Niech powstanie Bóg, a niech się rozproszą nieprzyjaciele jego: niech pierzchną przed obliczem jego ci, którzy go nienawidzą. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, któryś w dniu dzisiejszym serca wiernych światłem Ducha świętego oświecić raczył, daj nam w tymże Duchu poznać, co prawe, i pociechą Jego zawsze się weselić. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Dziejów Apostolskich (2, 1—11). Gdy nareszcie nadszedł dzień Pięćdziesiątnicy, byli wszyscy wspólnie na tem samem miejscu. Wtem znagła padł z nieba szum, jakgdyby zrywającej się silnej wichury, i napełnił dom cały gdzie siedzieli. I zobaczyli oddzielne języki, jakoby z ognia: a na każdym z nich zosobna spoczął jeden. Wszyscy też napełnieni zostali Duchem świętym, i zaczęli mówić rozmaitemi językami,

o ile im Duch święty pozwalał się odzywać. A w Jerozolimie mieszkali Żydzi, ludzie bogobojni z wszelkiego narodu pod niebem. Gdy więc ta wrzawa powstała, zbiegły się rzesze i osłupiały, bo każdy zosobna słyszał ich, mówiących w swym własnym języku. To też wszyscy się zdumiewali i mówili zdziwieni: Czyż ci wszyscy, co rozmawiają, nie są Galilejczykami? Jakże więc każdy z nas słyszy własny swój język, w którymeśmy się urodzili? Partowie i Medowie i Elamici i mieszkańcy Mezopotamji, Judei i Kapadocji, Pontu i Azji, Frygji i Pamfilji, Egiptu, i ziem libijskich koło Cyreny, przychodźcy też z Rzymu, tak żydzi jak i nowonawróceni, Kreteńczycy i Arabowie, — jakoż ich słyszymy głoszących wielkie dzieła Boże w naszych językach.

(4) Pierwszy śpiew Alleluja. Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 103, 30) Wyślij Ducha Twego, a będą stworzone, i odnowisz oblicze ziemi.

(5) Drugi śpiew Alleluja. ℣. Alleluja *(Tu się przyklęka)* Przyjdź, Duchu święty, napełnij serca Twych wiernych: i Twojej miłości ogień w nich zapal.

(5 a) Sekwencja. 1. Przybądź, święty Duchu, spuść z niebiosów na nas światła Twego promień.

2. Przyjdź, ubogich Ojcze, Przybądź, dawco darów, Przybądź, serc światłości.

3. O Pocieszycielu, Słodki gościu duszy, Słodkie pokrzepienie.

4. W pracy Tyś spoczynek, W skwarze Tyś ochłoda, W płaczu Tyś pociecha.

5. O światłości błoga, Napełń wnętrze serca Wszystkich wiernych Twoich.

6. Bez Twojego Bóstwa Niema nic w człowieku, Jedno grzech i szkoda.

7. Zmyj, co jest brudnego, Zroś, co jest oschłego, Zlecz co zranionego.

8. Nakłoń, co oporne, Ogrzej, co jest zimne, Nawróć, co jest zdrożne.

9. Udziel Twoim wiernym w Tobie ufającym Siedem darów świętych.

10. Daj zasługę cnoty, Daj zbawienny koniec, Daj wieczyste szczęście. Amen. — Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (14, 23—31). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Jeśli mię kto miłuje, będzie chował mowę moją, a Ojciec mój umiłuje go, i do niego przyjdziemy i mieszkanie u niego uczynimy: kto mnie nie miłuje, słów moich nie chowa. A słowa, któreście słyszeli, nie są moje, ale tego, który mnie posłał, Ojca. To wam powiedziałem, u was mieszkając. Lecz Pocieszyciel, Duch święty, którego Ojciec pośle w Imię moje, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co tylko wam mówiłem. Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam: nie tak, jak daje świat, ja wam daję. Niech się nie trwoży serce wasze, ani nie lęka. Słyszeliście, żem ja wam powiedział: Odchodzę i przychodzę do was. Gdybyście mnie miłowali, cieszylibyście się, że idę do Ojca: bo Ojciec większy jest niż ja. I teraz wam powiedziałem, zanim się to stanie: abyście, gdy się stanie, uwierzyli. Już wiele z wami mówić nie będę, bo nadchodzi książę świata tego, a we mnie niczego niema. Ale żeby świat poznał, że miłuję Ojca, a jak mi Ojciec rozkazanie dał, tak czynię. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 67, 29—30). Utwierdź, Boże, to, coś w nas sprawił: z świątyni Twojej, która jest w Jeruzalem; królowie ofiarują Ci dary, alleluja.

(8) **Sekreta.** Poświęć, błagamy Cię, Panie, ofiarowane Ci dary, a serca nasze światłem Ducha świętego oczyść. Przez Pana naszego...

Na Zesłanie Ducha św. i przez oktawę (i we wotywie do Ducha św.) osobna prefacja.

(9) Prefacja o Duchu św. Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmocny, wieczny Boże, przez Chrystusa Pana naszego. Który wstąpił nad wszystkie Niebiosa i siedząc po prawicy Twojej, wylał (w dniu dzisiejszym) obiecanego Ducha świętego na synów Sobie przybranych. Przeto w pełnej radości wszystek świat po całej przestrzeni ziemi się weseli. Lecz i Najwyższe Moce, również anielskie Mocarstwa, hymn chwały Twojej śpiewają, bez końca mówiąc: Święty, Święty, Święty itd.

Zmiana w Kanonie, str. 82.

(10) Śpiew przy Komunji (Dzieje Apost. 2, 2. 4). I stał się z prędka z nieba szum, jakoby przypadającego wiatru gwałtownego i napełnił wszystek dom, gdzie siedzieli, alleluja: i napełnieni byli wszyscy Duchem świętym i opowiadali cuda Boże, alleluja, alleluja.

(11) Modlitwa po Komunji. Wlanie Ducha świętego niechaj oczyści serca nasze, Panie, i użyźni je wnętrznie rosą swej łaski. Przez Pana naszego...

Poniedziałek Świąteczny

I klasy. Barwa czerwona. Kościół stacyjny u św. Piotra w Okowach.

Myśli przewodnie: Podobnie jak Wielkanoc, tak dzień Zesłania Ducha świętego był przeznaczony dla katechumenów, którym w tym także terminie udzielano chrztu. Dlatego w tych dniach tyle wspomnień, myśli i pouczeń o chrzcie, o odrodzeniu, o Komunji św., oraz o Duchu świętym. *Introit* wskazuje na ten szczegół, że nowoochrzczeni przyjmowali pierwszą Komunję świętą. — W *lekcji* mamy kazanie św. Piotra do pogan i żydów, którzy się nawracają, dają się ochrzcić i Ducha św. otrzymują.

(1) **Introit** (Ps. 80, 17). Nakarmił ich tłustością pszenicy, alleluja: a nasycił ich miodem z opoki, alleluja, alleluja. (Ps. 80, 2) Sławcie z radością Boga, wspomożyciela naszego: wykrzykujcie Bogu Jakubowemu. ℣. Chwała Ojcu i Synowi...

(2) **Kolekta.** Boże, któryś Apostołów Twoich Duchem świętym oświecił, wysłuchaj łaskawie pokornych próśb ludu Twego; a jako go do wiary świętej powołałeś, racz go pokojem Twoim świętym obdarzyć. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Dziejów Apost. (10, 34 i 42—48). W onych dniach: Piotr otworzywszy usta, przemówił: Mężowie! Bracia! Pan rozkazał nam opowiadać ludowi i świadczyć, że On postanowiony jest od Boga sędzią żywych i umarłych. Jemu świadectwo dają wszyscy prorocy, że przez Imię Jego dostępują odpuszczenia grzechów wszyscy, którzy weń wierzą. Gdy Piotr jeszcze te słowa mówił, padł Duch święty na wszystkich, którzy słuchali słowa. I zdumieli się Żydzi nawróceni, co z Piotrem byli przyszli, iż na pogan łaska Ducha świętego się wylała. Bo słyszeli ich mówiących językami i wielbiących Boga. Wtedy Piotr się odezwał: Czy może kto zabronić wody, by byli ochrzczeni ci, którzy wzięli Ducha świętego jako i my? I rozkazał ich ochrzcić w Imię Pana Jezusa Chrystusa...

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Dzieje Ap. 2, 4). Mówili rozmaitemi językami Apostołowie o wielkich sprawach Bożych.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** *Przyjdź Duchu św.*, jak w święto, str. 324.

(5 a) Sekwencja jak w samo święto, str. 324.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (3, 16—21). W on czas: Rzekł Jezus do Nikodema: Tak Bóg umiłował świat, że Syna Swego Jednorodzonego dał, aby ktokolwiek weń wierzy, nie zginął, ale miał żywot wieczny. Bo nie posłał Bóg Syna

Swego na świat, aby sądził świat, ale na to, by świat zbawiony był przezeń. Kto wierzy w Niego, nie jest sądzony; a kto nie wierzy, już osądzony jest, bo nie uwierzył w Imię Jedorodzonego Syna Bożego. A ten jest sąd, że Światłość przyszła na świat, ale ludzie bardziej umiłowali ciemności niż Światłość: — bo złe były ich uczynki. Każdy bowiem, który źle czyni, nienawidzi światłości i nie idzie na światłość, żeby nie były zganione uczynki jego. Lecz kto czyni prawdę, przychodzi do światłości, aby się okazały sprawy jego, że uczynione są w Bogu. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 17, 14. 16). Zagrzmiał Pan z nieba, a Najwyższy wydał głos Swój: i pokazały się źródła wód, alleluja.

(8) **Sekreta.** Racz, błagamy Cię, Panie, uświęcić łaskawie te dary, a przyjmując oto tę duchową ofiarę, spraw, abyśmy sami wiernym dla Ciebie stali się darem. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** o Duchu św., str. 326. Zmiana w Kanonie, str. 82.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 14, 26). Duch święty nauczy was, alleluja: o czem wam mówiłem, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Ratuj lud Twój, Panie, a jakoś go niebieskiemi sakramentami posilił, chroń go łaskawie od zaciekłości nieprzyjaciół. Przez Pana naszego...

Niedziele po Zesłaniu Ducha świętego

One stanowią osobną grupę, ale nie tworzą osobnego, trzeciego okresu liturgicznego, t. zw. okresu Ducha świętego, jak się mówi wszędzie. Zesłanie Ducha św. należy ściśle do okresu wielkanocnego, jest też ukoronowaniem czyli zakończeniem Wielkanocy. W sobotę po Zesłaniu kończy się czas wielkanocny. Zaś niedziele po tej uroczystości są jej dalszym odgłosem tylko: ściśle biorąc nie nawiązują do Zesłania Ducha św. Na Wielkanoc otrzymaliśmy życie łaski, względnie odnowiliśmy je

przez pokutę, teraz trzeba to życie podtrzymywać Eucharystją, modlitwą, dobrymi uczynkami. Ziarna wrzucone na rolę naszej duszy mają teraz kiełkować, róść, rozwijać się i owoce wydać. Co w nas ziemskiego, nikłego zniszczalnego, to musi zniknąć, ustąpić. Stąd każda niedziela ma być powtórzoną i nanowo przeżywaną Wielkanocą.

Czy te niedziele (1—24) mają jaką jedną wyraźną myśl przewodnią, jak np. Adwent, albo W. Post? My, nowożytni ludzie, chcielibyśmy wszystko widzieć w systemie, w określeniu, w szablonie, by drugi raz nie trudzić się tą rzeczą i nie wracać do niej. Nie tak postępowała dawna pobożność liturgiczna: nie miała upodobania w szufladkowaniu myśli, czy w prywatnych nabożeństwach. Jedna prawda w ogólnych rysach przyświecała jej na te niedziele: obchód małej Wielkanocy i oczekiwanie Pana, kiedy przyjdzie.

Także święta, przypadające w tym okresie, w niczem nie nawiązują do reszty roku kościelnego, są tworami nowoczesnych upodobań liturgicznych, raczej sztucznie wyglądają w porównaniu ze staremi świętami i oficjami.

Trzy jednak naczelne prawdy można odszukać we mszach 24 niedziel po Zesłaniu Ducha św.:

1) Nawiązanie do zmartwychwstania, do chrztu (odnawianie w sobie tej łaski, stąd często są perykopy o uzdrawianiu chorych i wskrzeszaniu umarłych).

2) Pan przyjdzie na sąd, że na spotkanie z Nim trzeba się przygotować. Ten moment eschatologiczny nadaje specjalne zabarwienie niedzielom 18—24.

3) Stara prawda, że życie ludzkie na ziemi jest bojowaniem (o tem wspominają przeważnie lekcje).

Uroczystość Trójcy Przenajświętszej
(Pierwsza Niedziela po Zesłaniu Ducha św.)

I klasy. Barwa biała.

Objaśnienia wstępne. Z wczorajszą sobotą suchedniową kończy się właściwy okres wielkanocny, a nastaje czas poświąteczny, który nie ma żadnych wybitnych świąt. Od Adwentu aż do Zesłania Ducha św. poszczególne święta i uroczystości przedstawiały nam dzieje naszego zbawienia w historyczno-dogmatycznem ujęciu. I ta część roku kościelnego przedstawia się nam, jakby jaki dramat całkowity, jakby całość, w której jedno święto zależy od drugiego.

Z dniem dzisiejszym nastaje druga część roku kościelnego, ale inna i odmienna od poprzedniej, już nie jest tak ułożona według dziejów naszego zbawienia i według następstwa wypadków w życiu Pana Jezusa, jest zato więcej pouczająca, przedstawia nam dobitniej i wyraźniej te

prawdy, które w poprzednim okresie były także podane, ale może nie tak uporządkowane. Co w poprzednim okresie padło do serca jako dobre ziarno nauki Bożej, teraz ma przynieść owoc stokrotny przy pomocy Ducha św.

Święto św. Trójcy jest nowszego pochodzenia. Papież Jan XXII w r. 1334 rozciągnął to święto na cały Kościół.

W introicie składamy hołd Trójcy świętej, bo nam miłosierdzie okazała. Każdy introit (bo się śpiewa psalm) kończy się chwałośpiewem (doksologją) na cześć Trójcy świętej: „Chwała Ojcu, i Synowi i Duchowi", tak w brewjarzu zawsze, a we Mszy św. trzy razy (w ministranturze, drugi raz w introicie, a trzeci w psalmie 25 przy umywaniu rąk).

(1) Introit (Tob. 12, 6). Niech będzie błogosławiona Święta Trójca i nierozdzielna Jedność: wyznawamy ją, albowiem uczyniła nad nami miłosierdzie swoje. (Ps. 8, 2) Panie, Panie nasz, jakże dziwne jest Imię Twoje po wszystkiej ziemi! ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Wszechmogący, wieczny Boże, Ty sługom swym przez wyznawanie prawdziwej wiary dałeś poznać chwałę przedwiecznej Trójcy, a w potędze Majestatu Jej Jedność uwielbiać dozwoliłeś, spraw, prosimy, by moc tej wiary broniła nas od wszelkiej przeciwności. Przez Pana...

(2 a) Druga z 1-szej niedzieli po Zesłaniu Ducha św.

Boże, mocy ufających w Tobie, wysłuchaj łaskawie błagania nasze; a że ułomność śmiertelnych nic bez Ciebie uczynić nie może, wspomóż nas łaską swoją, abyśmy, pełniąc przykazania Twoje, wolą i uczynkiem podobali się Tobie. Przez Pana...

(3) Lekcja z listu św. Pawła do Rzymian (11, 33—36). O głębokości bogactw, mądrości i umiejętności Boga; jakże są niepojęte sądy Jego i niedościgłe drogi Jego! Bo któż poznał myśl Pańską? albo kto był radcą Jego? Albo kto Mu co dał pierwszy, iżby On mu oddawać miał? Albowiem z Niego i przez Niego i w Nim jest wszystko: Jemu chwała na wieki. Amen.

Z dzisiejszą niedzielą (przez cały rok aż do Wielkanocy) wraca znów śpiew po lekcji, zwany *gradualem.*

(4) **Gradual** (Daniel 3, 55—56). Błogosławiony jesteś, Panie, który zgłębiasz przepaści i siedzisz na Cherubinach. ℣. Błogosławiony jesteś, Panie, na utwierdzeniu niebieskiem i godny chwały na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Dan. 3, 52) Błogosławiony jesteś, Panie, Boże ojców naszych: i godny chwały na wieki. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (28, 18-20). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Dana mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi. Idąc tedy nauczajcie wszystkie narody chrzcząc je w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego: ucząc je chować wszystko, comkolwiek wam przykazał. A oto ja jestem z wami po wszystkie dni aż do skończenia świata. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Tob. 12, 6). Niech będzie błogosławiony Bóg Ojciec, Jednorodzony Syn Boży, jakoteż i Duch Święty, który uczynił nad nami miłosierdzie swoje.

(8) **Sekreta.** Uświęć, prosimy Cię, Panie, Boże nasz, przez wezwanie najświętszego Imienia Twego złożoną Ci ofiarę, a skuteczną jej mocą uczyń nas godnym dla Siebie darem. Przez Pana...

(8 a) Druga sekreta z 1-szej niedzieli po Zesłaniu.

Błagamy Cię, Panie, przyjmij łaskawie złożoną Ci ofiarę, i spraw, aby się dla nas wieczną stała pomocą. Przez Pana...

Od tej niedzieli (z wyjątkiem dwu następnych i świąt z własną prefacją) przez cały rok aż do W. Postu, znowu wraca prefacja o Trójcy św. Cała nauka o Bogu w Trójcy Jedynym w tej prefacji streszczona i tak ułożona do śpiewu, że stanowi (w tekście łac.) prawdziwie arcydzieło muzyki i śpiewu gregorjańskiego.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Tob. 12, 6). Błogosławimy Boga niebieskiego, a przed wszystkimi żyjącymi wyznawać Mu będziemy: bo uczynił nad nami miłosierdzie swoje.

(11) Modlitwa po Komunji. Panie Boże nasz, niech przyjęcie tego Sakramentu oraz wyznanie Przedwiecznej i Świętej Trójcy w Jej nierozdzielnej Jedności, posłuży nam do zbawienia duszy i ciała. Przez Pana naszego...

(11 a) 2-ga modlitwa z niedzieli 1-szej po Zesłaniu.

Nasyciwszy nas tak wielkiemi darami, spraw, prosimy Cię, Panie, abyśmy korzystali z tych zbawiennych darów i nigdy nie przestawali Cię chwalić. Przez Pana...

Jako ostatnią ewangelję bierze się dziś ewang. z niedzieli 1-szej po Zesłaniu Ducha św.

Ostatnia Ewangelja według ś. Łukasza (6, 36—42). Onego czasu: mówił Jezus uczniom swoim: Bądźcie miłosierni jak i Ojciec wasz miłosierny jest. Nie sądźcie, a nie będziecie sądzeni: nie potępiajcie, a nie będziecie potępieni. Odpuszczajcie, a będzie wam odpuszczono. Dawajcie, a będzie wam dano: miarą dobrą i natłoczoną i potrzęsioną i opływającą dadzą na łono wasze. Bo tą samą miarą, którą mierzycie, będzie wam odmierzono. A powiedział im i podobieństwo: Czy może ślepy ślepego prowadzić? czy nie obydwaj w dół wpadną? Nie jest uczeń nad mistrza: lecz każdy będzie doskonały, jeżeli będzie jako mistrz jego. A cóż widzisz źdźbło w oku brata twego, a belki, która jest w oku twojem, nie spostrzegasz? Albo jak możesz mówić bratu twemu: Bracie! pozwól, że wyrzucę źdźbło z oka twego, sam w oku twem belki nie widząc? Obłudniku, wyrzuć pierwej belkę z oka twego: a wtedy przejrzysz, aby wyjąć źdźbło z oka brata twego.

Modlitwy okresowe

Od Trójcy świętej aż do Adwentu w niedziele 4—24 po Zesłaniu Ducha św., jeżeli niema wtedy święta zdwojonego rytu ani oktawy, odmawia się:

Kolekty

(2 a) Druga kolekta o przyczynę Świętych.

Od wszelkich niebezpieczeństw duszy i ciała, broń nas, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i chwalebnej zawsze Dziewicy Bogarodzicy Marji, jak i błogosławionego Józefa, i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, błogosławionego N... *(patrona kościoła)* i wszystŚwiętych, udziel nam miłościwie pomyślności i pokoju, aby Kościół Twój, pokonawszy wszelkie przeciwności i błędy, mógł Ci służyć w bezpiecznej wolności. Przez tegoż Pana...

Przy N..., wymienia się imię Patrona Kościoła, w którym się msza odprawia, jeżeli przedtem już nie było wypowiedziane: jeżeli patronem kościoła jest jeden z Aniołów, Archaniołów, albo św. Jan Chrzciciel, to jego imię wymienia się przed imieniem św. Józefa.

(2 b) Trzecia dowolna.

Sekrety

(8 a) Druga sekreta o wstawiennictwo Świętych.

Wysłuchaj nas, Boże Zbawco nasz: a siłą działania tego Sakramentu strzeż nas od wszystkich nieprzyjaciół duszy i ciała, i udziel (nam) łaski w tem życiu, a chwały w przyszłem. Przez Pana.

(8 b) Trzecia dowolna.

Modlitwy po Komunji.

(11 a) Druga po Komunji o wstawiennictwo Świętych.

Niech ofiarowany Ci dar boskiego Sakramentu oczyści nas i wzmocni, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i przechwalebnej Dziewicy, Bożej Rodzicielki, jak i błogosławionego Józefa i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, oraz błogosławionego N... *(patrona kościoła)* i wszystkich Świętych, niech nam wyjedna odpuszczenie wszystkich grzechów i chroni od wszelkich przeciwności. (Przez Pana).

(11 b) Trzecia dowolna.

Boże Ciało.

I klasy. Barwa biała.

Wstępne objaśnienia: Wielki Czwartek jest prawdziwą rocznicą ustanowienia Najśw. Sakramentu. Powaga jednak W. Tygodnia i smutek Kościoła z powodu cierpień i śmierci Zbawiciela, nie pozwalają na radosny i uroczysty obchód tej pamiątki. Dlatego w XIII wieku zaprowadzono osobne święto ku uczczeniu ustanowienia Najśw. Sakramentu. Zasługa to świątobliwej Juljanny z Mont Cornillon i papieża Urbana IV, który w r. 1264 ustanowił uroczystość Bożego Ciała w całym Kościele. Tenże papież polecił św. Tomaszowi († 1274) ułożenie modłów mszalnych i brewjarzowych na tę uroczystość. Św. Tomasz ułożył bardzo piękne czytania i pieśni (por. Sekwencję i koniec zwrotki hymnu *„Pange lingua gloriosi"*, znane nam *„Przed tak wielkim Sakramentem"*) ku czci Najśw. Sakramentu.

Procesja z Najśw. Sakramentem jest późniejszego pochodzenia. Obecnie podczas niej śpiewane początki 4-ech ewangelji pochodzą z procesji polnej, w czasie której błogosławiono zasiewy, i czytano wyjątki z 4-ech ewangelij ku czterem stronom świata.

(1) Introit (Ps. 80, 17). Nakarmił ich tłustością pszenicy, alleluja i nasycał ich miodem z opoki, alleluja, alleluja, alleluja. (Ps. 80, 2) Sławcie z radością Boga, wspomożyciela naszego: Wykrzykujcie Bogu Jakubowemu. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Boże, któryś nam w tym cudownym Sakramencie pamiątkę męki Swej zostawił, spraw, prosimy Ciebie, abyśmy przez głęboką cześć dla tajemnicy Ciała i Krwi Twej, owoce Twojego odkupienia w duszach naszych odczuwali. Który żyjesz i królujesz.

Lekcja z 1-go listu św. Pawła do Koryntjan (11, 23—29). Bracia! Albowiem ja wziąłem od Pana, com i wam podał, iż Pan Jezus tej nocy, której był zdradzon, wziął chleb: a dzięki uczyniwszy, łamał i rzekł: Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało Moje, które za was wydane będzie: to czyńcie na moją pamiątkę. Podobnie i kielich, po

wieczerzy mówiąc: Ten kielich jest nowe przymierze we Krwi Mojej: to czyńcie, ilekroć pijecie, na Moją pamiątkę. Gdyż ilekroć ten chleb jecie i ten kielich pijecie, śmierć Pańską opowiadacie, aż On przyjdzie. Przetoż ktokolwiek je ten chleb, lub pije kielich Pański niegodnie, winien będzie Ciała i Krwi Pańskiej. Niechajże tedy dozna człowiek samego siebie, a tak niechaj je z chleba tego i z kielicha pije. Bo kto je i pije niegodnie, potępienie sobie je i pije, iż nie rozróżnia Ciała Pańskiego.

W graduale są zestawione dwa światy: natura i łaska: dwie modlitwy: o codzienny pokarm i chleb niebieski, w słowach psalmu 144 Bóg jako żywiciel świata, zaś w zdaniu z ewangelji (*Śpiew Alleluja*) Chrystus wskazuje na siebie jako na prawdziwy pokarm duszy.

(4) **Gradual** (Ps. 144, 15—16). Oczy wszystkich czekają na Cię, o Panie: a Ty im dajesz pokarm czasu swojego. ℣. Otwierasz Ty rękę Swoją: i wszystko, co żyje, napełniasz błogosławieństwem Twojem.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Jan 6, 55-57) Ciało moje prawdziwie jest pokarm, a krew moja prawdziwie jest napój. Kto pożywa mego ciała, a pije moją krew, we mnie mieszka, a ja w nim.

Sekwencja jest utworem św. Tomasza. Jest to pieśń dogmatyczna, w której zawarta jest cała nauka o Eucharystji. Warto ją uważnie odczytać i rozważyc.

(5 a) **Sekwencja.** Chwal, Syjonie, Zbawiciela, * Chwal pieśniami wśród wesela * Wodza i Pasterza rzesz. * Ile zdołasz, sław Go śmiało, * Bo przewyższa wszystko chwałą, * I pieśń niczem, którą ślesz.

2. Chwały przedmiot nad podziwy * Chleb, — żyjących pokarm żywy, * Dzisiaj się objawia nam. * Za wieczerzy świętym stołem * Pan go, łamiąc z braćmi społem, * Iście dał Dwunastom sam.

3. Niech brzmi sława w zgodnym dźwięku, * Z serc radosnych, pełne wdzięku, * Niech mu pieśni płyną chwał. * Dzień obchodzim głośny sławą, * W którym pierwszą Pan ustawą * Rajski stół ten światu dał.

4. W uczcie tej nowego Pana * Pascha, nowem prawem dana, * „Faze" dawne kończy już. * Przeszłość starą — nowa era, * Cień rozprasza prawda szczera, * Pierzcha noc przed blaskiem zórz.

5. Co Pan czynił przy Wieczerzy, * Wskazał, że i nam należy * Spełniać ku pamięci nań. * Pouczeni tą ustawą, * Chleb i wino na bezkrwawą * Święcim Odkupienia dań.

6. Dogmat dan jest do wierzenia, * Że się w Ciało chleb przemienia, * Wino zaś przechodzi w Krew. * Gdzie zmysł próżno dojść się stara, * Serce żywa wzmacnia wiara, * Porządkowi rzeczy wbrew.

7. Pod odmiennych szat figurą, * W znakach różny, nie naturą, * Kryje się tajemnic cud. * Ciało — strawą, Krew — napojem, * W obu znakach z Bóstwem Swojem * Cały Chrystus trwa bez złud.

8. Przez biorących nie łamany, * Nie pokruszon, bez odmiany, * Cały jest w spożyciu bran. * Bierze jeden, tysiąc bierze: * Ten, jak tamci, w równej mierze, * Wzięty zaś nie ginie Pan.

9. Biorą dobrzy i grzesznicy, * Lecz się losów przyjrz różnicy: * Życie tu, zagłada tam! * Złym śmierć niesie, dobrym życie: * Patrz, jak w skutkach rozmaicie * Czyn ujawnia się ten sam.

10. Kiedy kruszą się znamiona, * Nie wątp, lecz wierz z głębi łona, * Że toż kryje ukruszona * Cząstka, co i całość wprzód. * Rzecz się sama nie rozrywa, * Znaków kruszą się ogniwa * Przez co stan i postać żywa * Znaczonego nie zna szkód.

11. Oto chleb Aniołów błogi, * Dan wędrowcom pośród drogi, * Synów wraca w Ojca progi, * Rzucać go nie można psom! * Figur głoszą go osłony! * Izaak, na stos wiedziony, * Jagniąt Paschy krwawe zgony, * Manna, ojcom dana w dom.

12. Dusz Pasterzu! prawy Chlebie! * Dobry Jezu, prosim Ciebie: * Ty nas karmij, broń w potrzebie, * Ty nam dobra okaż w niebie, * Kędy jest żyjących kraj! * Twa dłoń Panie, wszystko zdoła, * Ty nas karmisz z Twego stoła: * — Gdzie wciąz uczta trwa wesoła, * W gronie niebian nasze czoła * Na Twe łono skłonić daj! Amen. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana, (6, 56—59). W on czas mówił Jezus do rzesz żydowskich: Ciało moje prawdziwie jest pokarmem, a krew moja prawdziwie jest napojem. Kto pożywa ciało moje a pije moją krew, we mnie mieszka, a ja w nim. Jako mnie posłał żyjący Ojciec, tak ja żyję przez Ojca, a kto mnie pożywa, ten też żyć będzie przeze mnie. To jest chleb, który z nieba zstąpił. Nie jako ojcowie wasi jedli mannę i pomarli. Kto pożywa tego chleba, żyć będzie na wieki. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Levit. 21, 6). Kapłani Pańscy kadzidło i chleb ofiarują Bogu; a przeto świętymi będą Bogu Swemu; a nie splugawią Imienia Jego, alleluja.

(8) **Sekreta.** Udziel łaskawie, prosimy Cię, Panie, Kościołowi Twemu darów jedności i pokoju, które złożona Ci ofiara symbolicznie wyraża. Przez Pana...

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu, str. 132.

(10) **Śpiew przy Komunji** (1 Kor. 11, 26—27). Ilekroć ten chleb jecie i kielich pijecie, śmierć Pańską opowiadacie, aż On przyjdzie: przetoż

ktokolwiek je ten chleb lub pije kielich Pański niegodnie, winien będzie Ciała i Krwi, Pańskiej, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, Panie, byśmy w wieczności radowali się pełnem Bóstwa Twego posiadaniem, które przyjęcie Najświętszego Ciała i Krwi Twojej symbolicznie wyraża. Który żyjesz i królujesz...

Niedziela wśród oktawy Bożego Ciała.

(Druga po Zesłaniu Ducha św.).

Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Oktawa Bożego Ciała wypełnia całe ośm dni rozważaniem i uwielbieniem Eucharystji. Stąd treść dzisiejszej Mszy św. da się ująć w dwu słowach: M i ł o ś ć i N a j ś w i ę t s z y S a k r a m e n t. Na potrójną miłość wskazuje nam dzisiejsza msza niedzielna: a) miłość bliźniego, o której tak wzniośle mówi św. Jan w lekcji: kto miłuje, ma znamię synostwa Bożego. b) Miłość Boga, my kochamy Boga, (por. *introit*), o to prosimy w *kolekcie*. c) Miłość Boga ku nam: zapraszająca miłość (por. przypowieść o uczcie w dzisiejszej ewangelji), miłość do ostatnich granic posunięta (Bóg położył duszę swą za nas por. *lekcję*). Jesteśmy zaproszeni na gody eucharystyczne. Sam Chrystus daje się na pokarm. Do której grupy zaproszonych gości należymy? czy do tych, którzy na wszystko mają czas, tylko na Mszę św. i na przystępowanie do Komunji św. brak im czasu.

(1) **Introit** (Ps. 17, 19—20). Pan jest obrońcą moim i wywiódł mię na swobodę: wybawił mnie, bo upodobał sobie we mnie. (Ps. 17, 2. 3) Miłuję Cię, Panie, mocy moja: Pan twierdzą dla mnie, ucieczką moją i wybawicielem moim. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy Cię, Panie, abyśmy b o j a ź ń i m i ł o ś ć świętego Imienia Twego, zawsze w sercu zachowywali, albowiem nigdy nie

przestajesz kierować tymi, których w miłości Twojej utwierdzasz. Przez Pana naszego...

(2 a) Druga kolekta z B. Ciała, str. 334.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Jana Apostoła (3, 13—18). Najmilsi: Nie dziwcie się, że was świat nienawidzi. My wiemy, że zostaliśmy przeniesieni ze śmierci do życia, gdyż miłujemy braci. Kto nie miłuje, trwa w śmierci: każdy, kto nienawidzi brata swego, mężobójcą jest. A wiecie, że żaden mężobójca nie ma żywota wiecznego w samym sobie trwającego. W tem poznaliśmy miłość Boga, że On duszę swą za nas położył: i my powinniśmy kłaść dusze za braci. Kto ma majętność tego świata, a widząc, że brat jego jest w potrzebie, zamyka przed nim wnętrzności swoje: jakże w nim przebywa miłość Boża? Synaczkowie moi, nie miłujmy słowem, ani językiem, ale uczynkiem i prawdą.

(4) **Graduał** (Ps. 119, 1—2). Do Pana wołam, gdym jest w ucisku i wysłuchuje mnie. ℣. Panie, wybaw duszę moją od ust przewrotnych i od języka zdradliwego.

(5) **Śpiew Alleluja.** ℣. Alleluja, alleluja. (Ps. 7, 2) Panie, Boże mój, w Tobie nadzieja moja: wybaw mię od wszystkich prześladowców moich i ratuj mnie. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (14, 16—24). Onego czasu: Powiedział Jezus Faryzeuszom tę przypowieść: Pewien człowiek wyprawił wieczerzę wielką i wezwał wielu. I posłał sługę swego o godzinie wieczerzy, aby powiedział zaproszonym, żeby przyszli, bo już wszystko gotowe. I zaczęli wszyscy razem się wymawiać. Pierwszy mu rzekł: Kupiłem wieś i muszę wyjść ją obejrzeć: proszę cię, miej mnie za wymówionego. A drugi rzekł: Kupiłem pięć par wołów i idę ich spróbować: proszę cię, miej mnie za wymó-

wionego: A trzeci rzekł: Żonę pojąłem, a przeto nie mogę przyjść. A wróciwszy się sługa, oznajmił to Panu swemu. Tedy rozgniewał się gospodarz i rzekł słudze swemu: Wyjdź prędko na ulice i uliczki miasta, a ubogich i ułomnych i ślepych i chromych wprowadź tu. I rzekł sługa: Panie, stało się jak rozkazałeś: a jeszcze jest miejsce. Rzekł Pan słudze: wyjdź na drogi i między opłotki: a przymuś wnijść, aby był napełniony dom mój. A powiadam wam, że żaden z tych mężów, którzy byli zaproszeni, nie skosztuje wieczerzy mojej. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 6, 5). Panie, zwróć się, a ocal duszę moją: Wybaw mię dla miłosierdzia Twego.

(8) **Sekreta.** Niechaj ta ofiara, Panie, złożona Imieniowi Twemu, oczyści nas: i niech z dnia na dzień sposobi nas do prowadzenia życia doskonałego. Przez Pana...

(8 a) Druga sekreta z B. Ciała, str. 337.

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu, str. 132.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 12, 6). Będę śpiewał Panu, bo dobra dał mi: I opiewać będę Imię Pana Najwyższego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjąwszy najświętsze dary, prosimy Cię, Panie, niech przez częste przyjmowanie tych tajemnic wzrastają w nas skutki odkupienia. Przez Pana...

(11 a) Druga po Komunji z B. Ciała, str. 338.

Piątek po Oktawie Bożego Ciała.

Uroczystość Najśw. Serca Pana Jezusa.

I klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: To święto ma na celu uczczenie Najśw. Serca Jezusowego. Serce tu jest symbolem bosko-ludzkiej miłości naszego Zbawiciela, którą On okazał nam przedewszystkiem w swych cierpieniach dla naszego

zbawienia poniesionych. Pap. Klemens XIII zezwolił na obchód tego święta w roku 1765, ale tylko tym kościołom, które o to umyślnie prosiły. Dopiero Pius IX w roku 1856 rozciągnął je na cały Kościół.

(1) **Introit** (Ps. 32, 11. 19). Myśli Serca Jego w czasy potomne; aby ratował od śmierci dusze ich: i żywił czasu głodu. (Ps. 32, 1) Wychwalajcie Pana, sprawiedliwi: sprawiedliwym przystoi wysławiać Go. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty w sercu Syna Swego, zranionem grzechami naszemi, darzysz nas litościwie niezmiernymi skarbami miłości, daj, prosimy, abyśmy, składając mu (Sercu) hołd naszego wdzięcznego oddania się, spełniali także obowiązek należnego zadośćuczynienia. Przez tegoż Pana naszego...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Efezjan (3, 8—19). Bracia: Mnie, najmniejszemu ze wszystkich Świętych, dana jest ta łaska, abym wśród pogan głosił niedościgłe bogactwa Chrystusowe: i żebym oświecał wszystkich, jak wielkiem jest dziełem ta tajemnica, która od wieków była zakryta w Bogu Stworzycielu wszystkich rzeczy: aby księstwa i władze na niebiosach poznały przez Kościół wieloraką mądrość Bożą; wedle odwiecznego postanowienia, które wykonał On w Chrystusie Jezusie, Panu naszym: w którym mamy ufność i śmiały przystęp (do Boga) przez wiarę w Niego. Dlatego zginam kolana moje przed Ojcem Pana naszego Jezusa Chrystusa, od którego biorą swe imię wszyscy synowie Jego na niebie, i na ziemi; aby udzielić wam raczył wedle bogactwa chwały Swej, iżby każdy z was utwierdzony był mocą przez Ducha Jego w wewnętrznym swym człowieku; aby Chrystus mieszkał przez wiarę w sercach waszych: żebyście w miłości wkorzenieni i ugruntowani, mogli pojąć ze wszystkimi Świętymi, jak jest szeroka i długa i wysoka i głęboka;

i mogli poznać, jak nieskończenie przewyższa wszelką wiedzę miłość Chrystusowa; abyście napełnieni zostali całą pełnością Bożą.

(4) **Graduał** (Ps. 24, 8—9). Dobry i sprawiedliwy jest Pan: przeto drogę wskazuje błądzącym. ℣. Powolnych prowadzi w sprawiedliwości i cichych naucza dróg Swoich.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Mat. 11, 29) Weźmijcie jarzmo moje na siebie, a uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca, a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. Alleluja.

We wotywach po 70-tnicy odprawianych opuszcza się *„Śpiew alleluja"*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 102, 8—10). Miłosierny i łaskawy jest Pan: nieskory na gniew, i wielce miłościwy. ℣. Nie chowa gniewu na zawsze: i nie sroży się wiecznie. ℣. Nie wedle grzechów naszych odpłaca nam.

W czasie wielkanocnym zamiast graduału mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Mat. 11, 29) Weźmijcie jarzmo moje na siebie, a uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca; a znajdziecie odpoczynek duszom waszym.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** ℣. (Mat. 11, 28) Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a ja was ochłodzę. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja według św. Jana** (19, 31—39). Onego czasu: Żydzi (ponieważ był to dzień przygotowania), aby na szabat nie zostały ciała na krzyżu (albowiem był wielki ten dzień szabatu), poprosili Piłata, aby połamano im golenie i zdjęto ich. Przyszli tedy żołnierze, a pierwszemu połamali golenie i drugiemu, który z nim był ukrzyżowany. Lecz przyszedłszy do Jezusa, gdy ujrzeli, że już umarł, nie łamali goleni jego. Ale jeden

z żołnierzy otwarł włócznią bok jego, a natychmiast wyszła krew i woda. A ten, który widział, dał świadectwo, i prawdziwe jest świadectwo jego. A on wie, że prawdę mówi, abyście i wy wierzyli. Stało się to bowiem, aby wypełniło się Pismo. Nie będziecie łamać kości jego. I znowu inne Pismo mówi: zobaczą kogo przebodli. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 68, 21). Serce moje oczekuje urągania i boleści. Czekałem, ktoby się nade mną użalił, a nie było (takiego), i ktoby mnie pocieszył, a nie znalazłem.

Jednak we wotywach czasu wielkanocnego *ofertorjum* się zmienia:

(7) **Ofertorjum** (Ps. 39, 7—9). Nie żądałeś ani całopalenia, ani ofiary za grzech: przeto rzekłem: Oto idę. W zwoju księgi (Zakonu) napisano jest o mnie, abym uczynił wolę twoją: Boże mój, ja też pragnę tego: i zakon twój jest w środku (głębi) serca mego, alleluja.

---

(8) **Sekreta.** Spojrzyj, prosimy, Panie, na niewymowną miłość Serca umiłowanego Syna Swego, aby nasza ofiara była Tobie miłą daniną i przebłaganiem za nasze przewinienia. Przez tegoż Pana naszego...

(9) **Prefacja** o Najśw. Sercu Pana Jezusa.

Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny: Który chciałeś, aby Syn Twój jednorodzony, wisząc na krzyżu, został przebity włócznią żołnierza; żeby to otwarte Serce, skarbnica szczodrobliwości Bożej zlewało na nas strumienie zmiłowania i łaski; iżby ono (Serce), które nigdy nie przestało pałać miłością ku nam, było dla pobożnych odpocznieniem, a dla poku-

tujących stało się otworem ku ochronie i zbawieniu: I przeto z Aniołami i Archaniołami, z Trony i Mocarstwami oraz ze wszystkiemi hufcami niebieskiego wojska, hymn chwały Twej śpiewamy, bez końca mówiąc: Święty, Święty, Święty, itd...

(10) Śpiew przy Komunji (Jan 19, 34). Jeden z żołnierzy włócznią otwarł bok Jego, a natychmiast wyszła krew i woda.

Zaś w czasie wielkanocnym we mszach wotywnych zmienia się *„śpiew przy Komunji"*.

(10) Śpiew przy Komunji (Jan 7, 37). Jeśli kto pragnie, niech do mnie przyjdzie, a pije, alleluja, alleluja.

---

(11) Modlitwa po Komunji. Panie Jezu, niech nam Twe święte Tajemnice udzielą Bożego zapału, abyśmy w nim zakosztowali rozkoszy Najsłodszego Serca Twego i nauczyli się gardzić ziemskiemi sprawami, a umiłowali niebieskie: Który żyjesz i królujesz...

Niedziela wśród Oktawy N. Serca P. J.

(Trzecia po Zesłaniu Ducha św.).

Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Jesteśmy po uroczystości Najśw. Serca P. Jezusa, którą Kościół obchodził w ubiegły piątek po oktawie Bożego Ciała. Dlatego też dzisiejsza niedziela jest pod pewnym wpływem tej uroczystości: biały ornat, 2-ga modlitwa i prefacja o Najśw. Sercu P. J.

Pierwotny jednak charakter niedzieli został nadal zachowany. Oto bowiem mamy w dzisiejszej Mszy św. wzruszający obraz miłości Boga ku grzesznikom. Dwie przypowieści (*ewangelja*) przedstawiają nam tę miłość szukającą nas i prowadzącą do portu zbawienia. Zgubiona owca i drachma to obraz duszy grzesznika, który odpadł od Boga, zgubił się na manowcach i bezdrożach tego świata. Warto zwrócić uwagę na te modlitwy, które dziś Kościół wkłada w usta uciśnionych i zbłąkanych owiec-grzeszników (por. *introit, kolekta, ofertorjum i sekretę*

i na te zapewnienia Boskiego Pasterza, który idzie, szuka zgubionej owcy, znajduje ją i bierze na ramiona swe (*gradual, ewangelja, i śpiew przy Komunji*).
Do grzeszników — do zgubionych owiec — zwraca się dziś Chrystus we Mszy św., w tej ofierze daje im sposobność przebaczenia i zadośćuczynienia za grzechy.

(1) **Introit** (Ps. 24, 16. 18). Wejrzyj na mnie, a zmiłuj się nademną, Panie: Bom jest samotny i ubogi; wejrzyj na poniżenie moje i na pracę moją a odpuść mi wszystkie grzechy moje, Boże mój. (Ps. 24, 1—2) Do Ciebie, Panie, podnoszę duszę moją: Boże mój, w Tobie ja ufam, nie będę zawstydzon. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Obrońco nadzieję w Tobie pokładających, Boże, bez którego niema nic stałego ani świętego: pomnóż miłosierdzie Twoje nad nami, abyśmy pod rządami i przewodnictwem Twojem tak przeszli przez dobra doczesne, by nie utracić wiecznych. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa...

(2 a) Druga kolekta o N. Sercu P. J., str. 341.

Zastępca Najwyższego Pasterza, św. Piotr daje wskazówki dla swej owczarni.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Piotra Apostoła (5, 6—11). Najmilsi: Uniżajcie się tedy pod mocną ręką Bożą, aby was wywyższył czasu nawiedzenia: wszystką troskę waszą składając nań, gdyż On ma pieczę o was. Trzeźwymi bądźcie a czuwajcie, boć przeciwnik wasz djabeł, jako lew ryczący krąży, szukając, kogoby pożarł: któremu się sprzeciwiajcie mocni w wierze: wiedząc, iż to utrapienie spotyka braci waszych, którzy są na świecie. A Bóg wszelakiej łaski, który wezwał nas do wiecznej swej chwały w Chrystusie Jezusie, maluczko utrapionych On doskonałymi uczyni, utwierdzi, ugruntuje. Jemu chwała i moc na wieki wieków. Amen.

(4) **Gradual** (Ps. 54, 17. 19). Złóż na Pana troski swoje, a On cię wychowa. ℣. Ja zaś wo-

łam do Pana i wysłucha głosu mego, chroniąc mię od napastników moich.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 7, 12) Bóg sędzia sprawiedliwy, mocny i cierpliwy, czyż się gniewa na każdy dzień? Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (15, 1—10).** Onego czasu: przybliżali się do Jezusa celnicy i grzesznicy, aby Go słuchać. A faryzeusze i doktorowie szemrali mówiąc: iż ten przyjmuje grzeszników i jada z nimi. I rzekł do nich to podobieństwo, mówiąc: Czy, który z was, mając sto owiec, jeśli jedną z nich straci, nie zostawia dziewięćdziesięciu i dziewięciu na puszczy, a nie idzie za tą, która zginęła, aż ją odnajdzie? A gdy ją znajdzie, kładzie ją na ramiona swe z radością, a wróciwszy do domu, zwołuje przyjaciół i sąsiadów, mówiąc im: Radujcie się ze mną, że znalazłem owcę moją, która była zginęła. Powiadam, wam, że tak będzie w niebie radość nad jednym grzesznikiem pokutę czyniącym, niż nad dziewięćdziesięciu i dziewięciu sprawiedliwymi, którzy nie potrzebują pokuty. Albo czy niewiasta, która ma dziesięć drachm, jeśli drachmę jedną straci, nie zapala świecy i nie wymiata domu i nie szuka z pilnością, aż ją odnajdzie? A gdy znajdzie, zwołuje przyjaciółki i sąsiadki, mówiąc: Radujcie się ze mną, bo znalazłam drachmę, którą byłam straciła. Tak, mówię wam, radość będzie przed Aniołami Bożymi nad jednym grzesznikiem pokutę czyniącym. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum (Ps. 9, 11—12. 13).** Niech ufają w Tobie wszyscy, którzy znają Imię Twoje, Panie: Bo nie opuszczasz szukających Cię: Śpiewajcie Panu, który mieszka na Syjonie: albowiem nie zapomniał modlitwy ubogich.

(8) **Sekreta.** Spojrzyj, Panie, na dary błagającego Cię Kościoła i spraw, by wierni Twoi przyj-

mowali je zawsze ze zbawiennym pożytkiem na żywot wieczny. Przez Pana...

(8 a) Druga sekreta o N. Sercu P. J., str. 343.

(9) Prefacja o N. Sercu P. J., str. 343.

(10) Śpiew przy Komunji (Łuk. 15 10). Powiadam wam: radość jest przed Aniołami Bożymi nad jednym grzesznikiem, pokutę czyniącym.

(11) Modlitwa po Komunji. Niechaj przyjęcie świętych tajemnic Twoich ożywi nas, Panie, i niech pokutującym zaskarbi miłosierdzie wieczne. Przez Pana...

(11 a) Druga po Komunji o N. Sercu P. J., str. 344.

Czwarta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Dziś oglądamy nowy obraz, na którym stoi Jezus jako rybak, przygotowujący się do połowu, szuka i zgromadza koło siebie rybaków. Morze, jezioro burzliwe w Galilei to świat, łódka — to Kościół, rybacy to apostołowie, a kierownikiem połowu sam Chrystus. Dziś staje Chrystus przed nami jako rybak, jako założyciel Kościoła. My rybki Chrystusa, powiada Tertuljan — złowione przez Niego w wodzie chrzcielnej. Cała tajemnica życia duchownego w tem się zbiega, żebyśmy się dali złowić Chrystusowi.

(1) Introit (Ps. 26, 1. 2). Pan światłość moja i zbawienie moje, kogóż będę się bał? Pan obrońcą życia mego, kogóż się ulęknę? Którzy mię trapią, nieprzyjaciele moi, sami mdleją i upadają. (Ps. 26, 3) Choćby stanęły przeciw mnie wojska: nie ulęknie się serce moje. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Spraw, prosimy Cię, Panie, by bieg wypadków świata pod Twojem kierownictwem odbywał się spokojnie dla nas: i aby Kościół Twój w niezamąconej radości mógł Ci służyć. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

Odtąd w lekcjach niedzielnych przemawiać będzie św. Paweł. Dziś tak głębokie myśli wypowiada o tęsknocie stworzeń (człowieka i przyrody nierozumnej) za nieznikomością, za nieśmiertelnością.

(3) Lekcja z listu św. Pawła do Rzymian (8, 18—23). Bracia! Sądzę, że cierpienia czasu teraźniejszego niczem są w porównaniu z przyszłą chwałą, która w nas się objawi. Bo wszystko stworzenie z tęsknotą wyczekuje objawienia synów Bożych: Stworzenie bowiem znikomości poddane zostało nie dobrowolnie, lecz za sprawą Tego, który je poddał w nadziei, że i ono wyzwolone będzie z niewoli skażenia na wolność chwały synów Bożych. Wiemy bowiem, iż wszystko stworzenie wzdycha i jak rodząca wije się w bólach aż dotąd. A nietylko ono, ale i my, którzy mamy pierwociny Ducha, i my także sami w sobie wzdychamy, oczekując przybrania za synów Bożych, odkupienia ciała naszego w Jezusie Chrystusie, Panu naszym...

(4) Graduał (Ps. 78, 9. 10). Przebacz, Panie, grzechy nasze, aby snać nie mówiono między pogany: Gdzież jest Bóg ich? ℣. Wspomóż nas, Boże, Zbawicielu nasz, i dla chwały Imienia Twego wybaw nas, Panie.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 9, 5, 10) Boże, który siedzisz na stolicy i sądzisz w sprawiedliwości: bądź ucieczką ubogich w ucisku. Alleluja.

(6) Ewangelja według św. Łukasza (5, 1—11). Onego czasu: Gdy rzesze cisnęły się do Jezusa, aby słuchać słowa Bożego, a On stał nad jeziorem Genezaret. I ujrzał dwie łodzie, stojące na jeziorze: a rybacy wyszli byli, i płókali sieci. A wszedłszy w jedną łódź, która była Szymonowa, poprosił go, aby trochę odjechał od ziemi. A siadłszy, uczył rzesze z łodzi. A gdy przestał mówić,

rzekł do Szymona: Zajedź na głębię, a zapuśćcie sieci wasze na połów. A Szymon odpowiedziawszy, rzekł Mu: Nauczycielu, przez całą noc pracując, niceśmy nie ułowili, wszakże na słowo Twe zapuszczę sieć. A gdy to uczynili, zagarnęli ryb mnóstwo wielkie, i rwała im się sieć. I skinęli na towarzyszów, co byli w drugiej łodzi, aby przybyli im dopomóc. I przybyli i napełnili obie łódki, tak iż się mało nie zanurzały. Co widząc Szymon Piotr, upadł u kolan Jezusowych, mówiąc: Wynijdź odemnie, Panie, bom jest człowiek grzeszny. Albowiem ogarnęło było zdumienie i jego i wszystkich, co przy nim byli, z połowu ryb, które pojmali: a także Jakuba i Jana, synów Zebedeusza, którzy byli towarzyszami Szymona. I rzekł Jezus do Szymona: Nie bój się: odtąd już ludzi łowić będziesz. A wyciągnąwszy łodzie na ziemię, opuściwszy wszystko, poszli za Nim. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 12, 4—5). Oświeć oczy moje, bym snać kiedy nie zasnął w śmierci: by kiedy nie rzekł nieprzyjaciel mój: Przemogłem go.

(8) **Sekreta.** Daj się przebłagać, prosimy Cię, Panie, przez ofiarowane Ci dary i spraw łaskawie, aby niesforna wola nasza skłoniła się ku Tobie. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 17, 3). Pan twierdzą moją i ucieczką moją i wybawicielem moim; Bóg mój wspomożycielem moim.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Prosimy Cię, Panie, niech najświętsze tajemnice, którośmy przyjęli, oczyszczą nas i mocą swoją zawsze nas chronią. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Piąta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Ta niedziela przypada zwykle przed albo po uroczystości śś. App. Piotra i Pawła, i nawiązuje (*lekcja* z listu św. Piotra) do tego święta. Poszczególne zaś części formularza mszalnego snują w dalszym ciągu myśli poprzednich niedziel. Oto główny nacisk położony jest na miłość i wierne spełnianie obowiązków miłości. W tem wszystkiem miłość Boga jest podstawą i początkiem innych miłości. Wyjątek z ewangelji podaje nam już naukę, a nie obrazowe przedstawienie (porównanie). Lekcja zachęca do jedności i wspólnoty także w modlitwie, bo tylko wspólna modlitwa nabywa wartości, gdy się wszyscy łączymy przy niej duchem i sercem.

(1) **Introit** (Ps. 26, 7. 9). Wysłuchaj, Panie, głosu mego, którym wołam do Ciebie: Bądź pomocnikiem moim, nie opuszczaj mnie, ani mną pogardzaj, Boże Zbawicielu mój. (Ps. 26, 1) Pan światłością moją i zbawieniem mojem, kogoż będę się bał? ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, któryś miłującym Cię niewidzialne dobra zgotował, wlej w serca nasze głęboką miłość ku Tobie, abyśmy, miłując Cię we wszystkiem i nadewszystko, dostąpili obietnic Twoich, które przewyższają wszelkie nasze pożądania. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Piotra Apostoła (3, 8—15). Najmilsi! Wszyscy jednomyślnie trwajcie w modlitwie, bądźcie współczujący, braterstwa miłośnicy, miłosierni, skromni, pokorni: nie oddawajcie złem za złe, ani złorzeczeniem za złorzeczenie, lecz przeciwnie błogosławcie: bo na to wezwani jesteście, abyście błogosławieństwo dziedzictwem posiedli. Kto bowiem chce miłować żywot i oglądać dni dobre, niech powściąga język swój od złego i usta jego niech nie mówią zdrady. Niech uchodzi od złego, a niech czyni dobro

niech szuka pokoju, a niech go ściga. Gdyż oczy Pańskie nad sprawiedliwymi, a uszy Jego ku prośbie ich: lecz twarz Pańska przeciw działającym złości. I któż wam zaszkodzi jeśli będziecie gorliwi w czynieniu dobrze? Ale jeśli też mielibyście co ucierpieć dla sprawiedliwości, błogosławieni jesteście, a gróźb ich nie lękajcie się i nie poddawajcie się trwodze. Lecz Pana Chrystusa święćcie w sercach waszych.

(4) **Graduał** (Ps. 83, 10, 9). Obrońco nasz, Boże, obacz: i wejrzyj na sługi Twoje. ℣. Panie, Boże zastępów, wysłuchaj modlitw sług Twoich.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 20, 1) Panie, w mocy Twojej weseli się król: a w zbawieniu Twojem raduje się wielce. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (5, 20-24). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Jeśli nie będzie obfitowała sprawiedliwość wasza więcej niż doktorów zakonnych i faryzeuszów, nie wnijdziecie do królestwa niebieskiego. Słyszeliście, iż powiedziane było starym: Nie będziesz zabijał: a ktoby zabił, będzie winien sądu. A ja wam powiadam: iż każdy, który się gniewa na brata swego, będzie winien sądu. A ktoby rzekł bratu swemu: Raka (t. j. niegodziwcze) będzie winien Rady: A ktoby rzekł: Głupcze (t. z. bezbożniku), będzie winien ognia piekielnego. Jeśli tedy ofiarujesz dar twój do ołtarza, a tam wspomnisz, iż brat twój ma nieco przeciwko tobie, zostaw tam dar twój przed ołtarzem, a idź pierwej pojednać się z bratem twoim: a wtedy przyszedłszy, ofiarujesz dar twój. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 15, 7—8). Błogosławię Panu, iż mi dał rozum: Widzę Pana zawsze przed oczyma memi: Bo mi jest po prawicy, abym się nie zachwiał.

(8) **Sekreta.** Racz przyjąć błagania nasze, Panie, a na dary sług i służebnic Twoich łaskawie wejrzyj, aby to, co każdy złożył dla chwały Imienia Twego, wszystkim posłużyło ku zbawieniu. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 26, 4). O jedno prosiłem Pana i tego pragnę: Abym przebywał w domu Pańskim po wszystkie dni żywota mego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posiliwszy nas, Panie, darami niebieskiemi, oczyść nas łaskawie ze skrytych win naszych i strzeż od zasadzek nieprzyjacielskich. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Szósta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Z tą niedzielą zaczyna się pewien zwrot w treści tak lekcji jak i ewangelji. Dotąd było obrazowe przedstawienie prawd Bożych, sam Chrystus występował przed nami jako gospodarz zapraszający na gody, jako pasterz, to znów jako rybak. Od tej niedzieli aż do 17-tej po Zesłaniu, przeważać będzie nauczanie o życiu chrześcijańskiem z wiary i według wiary.

(1) **Introit** (Ps. 27, 8—9). Pan mocą ludu swego i obrońcą dóbr zbawiennych Chrystusa swego jest: Zbaw lud Twój, Panie, a błogosław dziedzictwu Twemu i rządź nimi aż na wieki. (Ps. 27, 1) Do Ciebie wołam, o Panie, Boże mój, nie milcz przedemną, abym, gdy będziesz milczał na głos mój, nie stał się podobnym (do tych co umierają) zstępującym do grobu. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże zastępów, od którego wszelkie dobro pochodzi, wlej w serca nasze miłość Imienia Twego i wzmóż w nas ducha pobożności, wzmacniając to, co

w nas jest dobrego, a wzmocnione umiłowaniem pobożności zachowaj. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

Kościół jest przejęty jeszcze myślą o Chrzcie i Eucharystji, których to sakramentów udzielał w uroczystości Zmartwychwstania i Zesłania Ducha świętego. Dziś przypomina skutki tych dwóch wielkich Sakramentów. — Umarli przez grzech, byliśmy zanurzeni, jakby pogrzebani w wodzie chrzestnej, „Którzykolwiek w Jezusie Chrystusie jesteśmy ochrzczeni, — mówi św. Paweł — w śmierci Jego ochrzczeni jesteśmy". „A jeśliśmy z Chrystusem umarli — mówi dalej Apostoł — wierzymy, że wespół też z Chrystusem żyć będziemy".

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Rzymian (6, 3—11).** Bracia! Wszyscy, którzyśmy na chrzcie zostali zanurzeni w Chrystusie Jezusie, w Jego śmierci zanurzeni zostaliśmy. Zanurzeni zaś w śmierci Jego, my z Nim razem i pogrzebieni jesteśmy: aby jak Chrystus wstał z martwych przez chwałę Ojca, tak żebyśmy i my w nowości życia chodzili. Bo jeśliśmy się z Nim zrośli przez podobieństwo w śmierci Jego, to i przez podobieństwo w zmartwychwstaniu Jego zróść się z Nim mamy: wiedząc, iż stary nasz człowiek został z Nim razem ukrzyżowany, aby zniszczone było ciało grzechu i abyśmy nie służyli nadal grzechowi. Bo kto umarł, wyzwolony został z pod grzechu. A jeśliśmy z Chrystusem umarli, wierzymy, że wespół z Chrystusem żyć też będziemy: wierząc, że Chrystus, powstawszy z martwych, więcej nie umiera, śmierć Mu więcej panować nie będzie. Umarłszy grzechowi, raz umarł: a żyjąc, żyje Bogu. Podobnież i wy o sobie rozumieć macie, żeście umarli grzechowi, a żyjecie Bogu w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Graduał (Ps. 89, 13. 1).** Nawróć się, Panie, maluczko, a daj się ubłagać sługom Twoim. ℣. Panie, stałeś się ucieczką dla nas, od pokolenia do pokolenia.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 30, 2—3) Tobie, Panie, ufałem, niech nie będę zawstydzon na wieki: W sprawiedliwości Twojej wybaw mnie: nakłoń ku mnie ucha Twego, pośpiesz się, abyś mię wyrwał. Alleluja.

(6) Ewangelja według św. Marka (8, 1—9). Onego czasu: Gdy wielka rzesza była z Jezusem, a nie mieli co jeść, wezwawszy uczniów swoich, rzekł im: żal mi ludu, bo oto już trzy dni trwają przy mnie, a nie mają co jeść. A jeśli ich puszczę głodnych do domów ich, ustaną w drodze: bo niektórzy z nich przyszli zdaleka. I odpowiedzieli Mu uczniowie Jego: Skądże ich tu na puszczy będzie kto mógł nakarmić chlebem? I zapytał ich: Wiele chlebów macie? A oni rzekli: Siedm. I rozkazał rzeszy usiąść na ziemi. A wziąwszy siedm chlebów, dzięki czyniąc łamał i dawał uczniom swoim, aby przed nich kładli; i kładli przed rzeszą. Mieli też i trochę rybek; i te pobłogosławił i kazał przed nimi położyć. I jedli i najedli się i zebrali, co zbyło ułomków, siedm koszów. A tych co jedli było około czterech tysięcy: i rozpuścił ich. — K r e d o.

(7) Ofertorjum (Ps. 16, 5. 6—7). Umocnij kroki me na ścieżkach Twoich, aby się nie zachwiały nogi moje: Nakłoń ucha Twego, a wysłuchaj słów moich: Okaż przedziwne miłosierdzie Twoje: Który zbawiasz ufających w Tobie, Panie.

(8) Sekreta. Daj się, Panie, przebłagać modły naszemi, a ofiarę ludu Twego przyjmij łaskawie, aby żaden ślub bezskuteczny, ani żadna prośba daremna nie była, i spraw, abyśmy osiągnęli to, o co z wiarą prosimy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 26, 6). Przystąpię do ołtarza i ofiaruję w przybytku Jego ofiarę radosną: I będę śpiewał psalmy przed Panem.

(11) Modlitwa po Komunji. Posiliłeś nas, Panie, darami Twojemi, spraw tedy, prosimy Cię, abyśmy przez ich skuteczne działanie byli oczyszczeni, a mocą ich wspomożeni. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Siódma Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Dziś Kościół stawia nam przed oczy zasadnicze prawdy o boskiem życiu łaski, najlepiej to wykazuje na przeciwstawieniach: łaska — grzech, wierny sługa Boży — niewolnik grzechu, dobre drzewo, dobre owoce przynoszące — złe, dzikie i nierodzące owoców. Dobry człowiek — jak dobre drzewo — na każdy czas przynosi swój owoc sprawiedliwości. Dobre owoce — to dobre uczynki.

Prawdziwe chrześcijaństwo odznacza się wierną służbą Bogu, ustawiczną walką i wyzwalaniem się z niewoli grzechu *(lekcja)*, a przedewszystkiem spełnianiem woli Bożej *(ewangelja)*, a nie ogranicza się tylko do powtarzania pewnych pobożnych zdań lub dobrych słów. *Nie każdy, który mi mówi: Panie, Panie, wejdzie do królestwa niebieskiego.*

(1) Introit (Ps. 46, 2). Klaszczcie w dłonie, wszystkie narody: wykrzykujcie Bogu głosem wesela. (Ps. 46, 3) Albowiem Pan najwyższy straszny jest: Król wielki nad wszystką ziemią. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Boże, którego Opatrzność w rozporządzeniach swoich nigdy się nie myli: usilnie Cię błagamy, abyś to, co szkodliwe, oddalił od nas, a wszystkiego (tego), co użyteczne udzielić nam raczył. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) Lekcja z listu św. Pawła do Rzymian, (6, 19—23). Bracia! Mówię sposobem ludzkim dla słabości ciała waszego: Jakoście obracali członki wasze na służbę nieczystości i nieprawości, aby brnąć w nieprawości: tak teraz obracajcie członki wasze na służbę sprawiedliwości, aby róść w świętości.

Bo kiedyście byli niewolnikami grzechu, wolni byliście od służby sprawiedliwości. Ale jakiż pożytek mieliście wtedy z onych rzeczy, których się dzisiaj wstydzicie? Bo końcem ich jest śmierć. Teraz zaś, gdy, wolni od grzechu, staliście się sługami Bożymi, macie owoc wasz w uświęceniu, a końcem jego jest żywot wieczny. Bo żołdem grzechu śmierć, a darem Bożym życie wieczne w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Gradual** (Ps. 33, 12. 6). Pójdźcie, synowie, słuchajcie mię: bojaźni Pańskiej nauczę was. ℣. Przystąpcie do Niego, a rozjaśnijcie się, a oblicza wasze nie będą zawsze zawstydzone.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 46, 2) Klaszczcie w dłonie wszystkie narody: wykrzykujcie Bogu głosem wesela. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (7, 15—21). Onego czasu: Mówił Jezus uczniom swoim: **Strzeżcie się pilnie fałszywych proroków, którzy do was przychodzą** w odzieniu owczem, a wewnątrz są wilki drapieżne. Z owoców ich poznacie ich. Czy zbierają z ciernia jagody winne albo z ostu figi? Tak wszelkie drzewo dobre, owoce dobre rodzi, a złe drzewo, owoce złe rodzi. Nie może drzewo dobre owoców złych rodzić, ani drzewo złe owoców dobrych rodzić. Wszelkie drzewo, które nie rodzi owocu dobrego, będzie wycięte i w ogień wrzucone. A przeto z owoców ich poznacie ich. Nie każdy, który mi mówi: Panie, Panie, wejdzie do królestwa niebieskiego; ale który czyni wolę Ojca mego, który jest w niebiesiech, ten wejdzie do królestwa niebieskiego. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Dan. 3, 40). Jako całopalenie baranów i wołów i jako w tysiącach baranków tłustych, tak niechaj będzie ofiara nasza dziś przed Tobą, aby Ci się podobała: bo niemasz zawstydzenia ufającym w Tobie, Panie.

W sekrecie tak pięknie wyrażone jest znaczenie ofiary N. Testamentu: odnowienie ofiary krzyżowej, spełnienie się starozakonnych figur, to jest Msza św.

(8) **Sekreta.** Boże, Tyś rozmaitość ofiar Starego Testamentu zastąpił sprawowaniem jednej najdoskonalszej ofiary; przyjmij tę ofiarę oddanych Ci sług i zlej na nią takie błogosławieństwo, jakiem poświęciłeś dary Abla, aby to, co każdy z nas złożył na chwałę Majestatu Twego, wszystkim posłużyło do zbawienia. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 30, 3). Nakłoń ucha Twego, pośpiesz się, abyś mi pomógł (Boże).

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, niech Twe leczące działanie od przewrotności własnej nas łaskawie wyzwoli, i do tego, co prawe doprowadzi. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Ósma Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Dziś mamy przed oczyma dwa przeciwne sobie światy: życie według ciała — życie według ducha, duch niewolnictwa — duch przysposobienia (przybrania, adopcji), włodarstwo doczesne u światowych ludzi — i włodarzenie duchowne czyli troska o zbawienie własnej duszy. Synowie tego świata — a synowie światłości.

(1) **Introit** (Ps. 47, 10—11). Przyjęliśmy, o Boże, miłosierdzie Twe wpośród świątyni Twojej: jako Imię Twoje, Boże, tak i chwała Twoja na krańce ziemi: Sprawiedliwości pełna jest prawica Twoja. (Ps. 47, 2) Wielki jest Pan i chwalebny bardzo: w mieście Boga naszego i na swojej świętej górze. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Użycz nam, prosimy Cię, Panie, ducha myślenia i czynienia tego, co dobre; a że

bez Ciebie istnieć nie możemy, daj nam żyć według woli Twojej. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Rzymian (8, 12—17). Bracia! Nie ciału powinni jesteśmy (nie jesteśmy dłużnikami ciała), abyśmy podług ciała żyli. Bo jeśli podług ciała żyć będziecie, pomrzecie: ale jeśli duchem uczynki ciała umorzycie, żyć będziecie. Bo którzy dają się spowodować Duchowi Bożemu, ci są synami Bożymi. Boście nie wzięli ducha niewoli znowu ku bojaźni; aleście wzięli ducha synostwa, w którym wołamy: Abba, Ojcze! A sam Duch daje świadectwo duchowi naszemu, żeśmy synami Bożymi. Jeżeli synami, tedy i dziedzicami: dziedzicami Bożymi, a spółdziedzicami Chrystusowymi.

(4) **Graduał** (Ps. 30, 3). Bądź Bogiem obrońcą i domem ucieczki, abyś mię zbawił. ℣. (Ps. 79, 1) Boże, w Tobie mam nadzieję: Panie, nie będę zawstydzon na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 47, 2) Wielki jest Pan i chwalebny wielce w mieście Boga naszego, na swojej świętej górze. Alleluja.

Żeby tej przypowieści o niesprawiedliwym zarządcy źle nie zrozumieć, trzeba pamiętać, że Chrystus zestawia tu gorliwość i skrzętność człowieka światowego, z podobną ale — często — bardzo małą gorliwością opieszałych chrześcijan. Chrystus chwali włodarza nie za to, że oszukiwał, lecz za to, że sam dla siebie był zapobiegliwy, że był pracowity tam, gdzie chodziło o jego szczęście. Gdybyśmy w rzeczach duchownych byli tak gorliwi jak w doczesnych, toby inaczej wyglądał świat.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza, (16. 1—9). Onego czasu: Mówił Jezus uczniom swoim tę przypowieść: Pewien człowiek bogaty miał włodarza, o którym mu doniesiono jakoby roztrwonił dobra jego. I wezwał go i rzekł mu: Cóż to słyszę o tobie? Zdaj sprawę z włodarstwa twego, bo dalej

już włodarzyć nie będziesz mógł. I rzekł włodarz sam do siebie: Cóż uczynię, skoro Pan mój odbiera mi włodarstwo? kopać nie mogę, żebrać się wstydzę. Wiem, co uczynię, żeby, gdy złożą mnie z włodarstwa, przyjęli mnie do domów swoich. Wezwawszy tedy dłużników pana swego, każdego zosobna, spytał pierwszego: ile winieneś panu swemu? A on odpowiedział: Sto barył oliwy: I rzekł mu: Weź zapis twój, a siądź natychmiast i napisz pięćdziesiąt Potem drugiego spytał: A ty ileś winien? A on rzekł: Sto korcy pszenicy. I rzekł mu: Weź zapis twój, a napisz ośmdziesiąt. I pochwalił pan niesprawiedliwego włodarza, że roztropnie uczynił; bo synowie tego świata roztropniejsi są w rodzaju swoim nad synów światłości. A ja wam powiadam: Czyńcie sobie przyjaciół z mamony niesprawiedliwości, aby po zgonie przyjęli was do wiecznych przybytków. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 17, 28. 32). Lud poniżony zbawiasz, Panie, a oczy pysznych poniżasz: albowiem, któż Bogiem oprócz Ciebie, Panie?

(8) **Sekreta.** Przyjmij, prosimy Cię, Panie, dary, które z szczodrobliwości Twej Tobie składamy, i spraw, aby te najświętsze tajemnice z pomocą Twojej łaski teraźniejsze życie nasze przez uczestnictwo w nich uświęciły i do wiecznych radości doprowadziły. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 33, 9). Skosztujcie, a obaczcie, jak słodki jest Pan: błogosławiony człowiek, który ma nadzieję w Nim.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Boże, niechaj ta niebieska tajemnica odnowi nas na duszy i na ciele, abyśmy przez jej sprawowanie skutków jej doznawali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dziewiąta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Pamiętać trzeba, że 6—17 niedziele po Zesłaniu Ducha św. mówią nam przedewszystkiem o życiu z wiary i według wiary. Dwie poprzednie niedziele już o tem pouczały (niewolnik ciała — a sługa Boży, człowiek zmysłowy — a człowiek uduchowiony, por. 7-mą i 8-mą niedz.).

Dziś mamy przerażający obraz, jaki przedstawia nam naród wybrany przed upadkiem i po upadku. Kara Boża spadła na Żydów za niewierność i sprzeniewierzenie się Bogu *(lekcja)*. W tem brzmi ostrzeżenie surowe, że i dla nas jest kara, że jest piekło. Niebezpieczeństwa życiowe są tak liczne, na powierzchni morza wzburzonego płynie okręt naszego życia, idziemy ku wieczności, płyniemy do dalekiego portu, latarnia morska ostrzega nas, byśmy przez zepsucie obyczajów i bezbożność nie zostali wypędzeni z królestwa Bożego jak kupcy ze świątyni.

(1) **Introit** (Ps. 53, 6—7). Oto Bóg mi dopomaga, a Pan jest obrońcą duszy mojej: Obróć złe na nieprzyjaciół moich, a według prawdy Twej wytrać ich, obrońco mój, Panie. (Ps. 53, 3) Boże, w imię Twoje zbaw mnie: A mocą Twoją wybaw mię: ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Nakłoń ucha Twego i bądź miłosierny na prośby błagających Cię, Boże, abyś zaś mógł wysłuchać proszących Cię, spraw, niechaj o to proszą, co się Tobie podoba. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła do Koryntjan (10, 6—13). Bracia! Nie pożądajcie złego, jak oni (żydzi) pożądali. I abyście się nie stawali bałwochwalcami, jak niektórzy z nich, jak napisano jest: Usiadł lud jeść i pić: a potem wstali i jęli się bawić. I abyśmy się nie dopuszczali porubstwa, jak niektórzy z nich porubstwa dopuścili się byli: i legło ich dnia jednego dwadzieścia trzy tysiące. I abyśmy nie kusili Chrystusa, jak niektórzy z nich kusili: i od wężów poginęli. I abyście nie szemrali, jak niektórzy z nich szemrali: i poginęli od niszczyciela. Wszystko to wydarzyło

się im jako figura rzeczy przyszłych: a napisano jest, iżby było przestrogą dla nas, którym żyć wypadło w tych czasach ostatnich. Przeto kto mniema, że stoi, niech patrzy, aby nie upadł. Pokusa aby się was nie jęła, jedno ludzka: a wierny zaś jest Bóg i nie dopuści kusić was nad siły wasze, ale razem z pokusą da też wyjście z niej, abyście ją przetrzymać mogli.

(4) **Gradual** (Ps. 8, 2). Panie, Panie nasz, jakże dziwne jest imię twe po wszystkiej ziemi! ℣. Bo nad niebiosa wywyższył się majestat twój.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 58, 2) Wyrwij mię od nieprzyjaciół moich, Boże mój: i od napastników moich wybaw mnie. Alleluja.

Przerażającą i wzruszającą historję widzimy dziś w ewangelji. Chrystus uroczyście wjeżdża do Jerozolimy, płacze nad tem niewdzięcznem miastem, a równocześnie zapowiada mu smutny bardzo koniec. Ta zapowiedź spełniła się w 70 r., gdy Rzymianie pod wodzą Tytusa miasto zburzyli i spalili.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (19, 41—47).** Onego czasu: Gdy się przybliżył Jezus do Jerozolimy, ujrzawszy miasto, zapłakał nad niem, mówiąc: O gdybyś i ty było poznało, i to w ten dzień twój, co (jest) ku pokojowi twemu, a teraz zakryte to jest przed oczyma twemi. Albowiem przyjdą na cię dni, że otoczą cię nieprzyjaciele twoi wałem: i oblęgną cię i ścisną cię zewsząd: i na ziemię cię powalą i synów twoich, którzy w tobie są: a nie zostawią w tobie kamienia na kamieniu: dlatego żeś nie poznało czasu nawiedzenia twego. A wszedłszy do kościoła, począł wyganiać sprzedających w nim i kupujących, mówiąc im: Napisano: Iż dom mój domem modlitwy jest, a wyście go uczynili jaskinią zbójców. I uczył codziennie w kościele. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 18, 9. 10. 11). Ustawy Pańskie prawe uweselają serca; a sądy jego słodsze

nad miód i plastr miodowy: przeto sługa twój chowa je.

Dzisiejsza sekreta godna jest uwagi, bo poucza nas o Mszy św., że ile razy sprawuje się ta ofiara, tyle razy sprawuje się dzieło naszego zbawienia.

(8) **Sekreta.** Spraw, prosimy Cię, Panie, abyśmy zawsze godnie do tych tajemnic przystępowali; ilekroć bowiem obchodzimy pamiątkę tej ofiary, sprawujemy dzieło odkupienia naszego. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 6, 57). Kto pożywa mego ciała, a pije moją krew, we mnie mieszka, a ja w nim, mówi Pan.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, niechaj uczestnictwo w Twoim Sakramencie oczyści nas i zjednoczy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dziesiąta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Dziś mamy bliżej określone, na czem polega życie chrześcijańskie, a przedewszystkiem, na czem się ono opiera.

Oto początkiem i pierwszym krokiem na drodze ku Bogu, ku doskonałości, jest pokora. Bez pokory ani mądrość, ani świętość, ani sprawiedliwość nie mogą być tem, czem być powinny; bez pokory niema przystępu do Boga.

Jak piękny, a prosty i wymowny obraz odmalował nam Chrystus w dwóch postaciach: faryzeusza i celnika.

(1) **Introit** (Ps. 54, 17. 18. 20. 23). Ja zaś wołam do Pana i wysłucha głosu mego i ochroni od tych, którzy mi się sprzeciwiają i poniży ich (Ten), który jest przedwieczny i trwa na wieki: Zrzuć na Pana starania twoje, a on cię zachowa. (Ps. 54, 2) Wysłuchaj, Boże, modlitwę moją, a nie wzgardzaj

błaganiem mojem: wejrzyj na mnie i wysłuchaj mię. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty wszechmoc swoją objawiasz najbardziej w okazywaniu miłosierdzia i w przebaczaniu; okaż nam wielkość miłosierdzia Twego, abyśmy dążąc do obietnic Twoich, doszli do uczestnictwa w szczęśliwości wiecznej. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

Św. Paweł poucza, że każdy powinien pracować wedle swych zdolności i powołania, że we wszystkiem ma być pokora: niech każdy swe obowiązki spełnia, bo za siebie będzie odpowiadał.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła do Koryntjan (12, 2—11). Bracia! Wiecie, że gdyście poganami byli, do niemych bałwanów, jak was prowadzono, tak szliście. Przetoż oznajmiam wam, iż żaden z tych, którzy mówią w Duchu Bożym, nie mówią przekleństwa Jezusowi: i że nikt nie może wymówić „Pan Jezus", jeno w Duchu Świętym. A różne są dary łaski, lecz tenże Duch. I różna jest służba, ale tenże Pan. I różne są sposoby działania, ale tenże Bóg, który sprawia wszystko we wszystkich. A każdemu daje się dar, przez który Duch się objawia, dla pożytku wszystkich. Jednemu bywa dana przez Ducha mowa mądrości: a drugiemu mowa umiejętności według łaski tegoż Ducha; innemu wiara w tymże Duchu: drugiemu dar łaski uzdrawiania w tymże Duchu: drugiemu dar czynienia cudów: drugiemu proroctwo: drugiemu rozpoznawanie duchów: innemu rozmaite języki: drugiemu tłumaczenie języków: a to wszystko sprawia jeden i tenże Duch, udzielając każdemu, jako chce.

(4) **Graduał** (Ps. 16, 8. 2). Strzeż mnie, Panie, jako źrenicy oka: pod cieniem skrzydeł twoich chroń mnie. ℣. Niechaj wynijdzie sąd mój od ciebie: oczy twoje niech obaczą, co słuszne jest.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 64, 2) Tobie przystoi, o Boże, pieśń na Syjonie; I w Jeruzalem należy spełniać śluby (Tobie). Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (18, 9—14). Onego czasu: Mówił Jezus i do takich, którzy ufali sami w sobie, mając się za sprawiedliwych, a innymi gardzili, to podobieństwo: Dwóch ludzi weszło do kościoła, aby się modlić, jeden faryzeusz a drugi celnik. Faryzeusz stojąc, tak się sam w sercu modlił: Boże, dziękuję Ci, że nie jestem jak inni ludzie: drapieżni, niesprawiedliwi, cudzołożni, jak naprzykład ten celnik. Poszczę dwa razy w tydzień; daję dziesięciny ze wszystkiego, co mam. A celnik stojąc zdaleka, nie śmiał ani oczu podnieść w niebo: ale bił się w piersi, mówiąc: Boże, bądź miłościw mnie grzesznemu. Powiadam wam, poszedł ten usprawiedliwiony do domu swego ponad tamtego, bo ktokolwiek się podwyższa, będzie uniżony, a kto się uniża będzie podwyższony. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 24, 1—3). Do Ciebie, Panie, podnoszę duszę moją: Boże mój, w tobie ja ufam, a niech nie będę zawstydzon i niechaj się nie śmieją ze mnie nieprzyjaciele moi: bo wszyscy ufający w Tobie, nie będą zawstydzeni.

(8) **Sekreta.** Tobie, Panie, przeznaczone ofiary oddajemy, które na chwałę Imienia Twego tak składać zezwoliłeś, iżbyśmy przez nie uleczeni zostali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 50, 21). Przyjmiesz ofiary prawe, dary i całopalenia na ołtarzu twym, Panie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Błagamy Cię, Panie Boże nasz, nie racz odmawiać pomocy Twej tym, których bezustannie Boskiemi Sakramentami posilasz. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Jedenasta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Ciągle teraz jest mowa o życiu według wiary. To życie jednak napotyka trudności, które są w nas samych (zaślepienie, dusza nie słyszy, zatwardziałość) albo poza nami, na świecie (ludzie źli, co do złego uwodzą). Nie należy jednak tracić odwagi, choroby i słabości wewnętrzne choć bardzo nas dręczą, przyczyniają się do większej gorliwości w modlitwie, a gorącej ufności w pomoc Boga.

Dlatego dziś przerywamy rozważania o życiu z wiary a zastanawiamy się raczej nad łaską n a w r ó c e n i a. Uzdrowienie głuchoniemego (*ewangelja*), to obraz nawrócenia. Prawdziwe n a w r ó c e n i e odznacza się tem, że dusza słucha Boga i m ó w i do Niego albo o Nim. Przykładem nawrócenie św. Pawła.

(1) **Introit** (Ps. 67, 6—7. 36). Bóg w świętem miejscu swojem: Bóg, który jednomyślnych osadza społem w domu: ten daje moc i siłę ludowi swemu. (Ps. 67, 2) Niech powstanie Bóg, a niechaj się rozproszą nieprzyjaciele jego: niech pierzchną przed obliczem jego ci, którzy go nienawidzą. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący, wieczny Boże, Ty wielkością litości Twojej przewyższasz zasługi i pożądania błagających Cię, wylej na nas miłosierdzie Twe, i odpuść nam to, co nasze sumienie niepokoi, a udziel tego, o co Cię prosić nie śmiemy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła do Koryntjan (15, 1—10). Bracia! Ogłaszam wam ewangelję, którą wam opowiedziałem, którąście też przyjęli i w której trwacie, przez którą też zbawienia do-

stępujecie, jeżeli ją zachowujecie taką, jaką wam opowiedziałem: bo nie napróżno uwierzyliście. A najpierw podałem wam, co też wziąłem: że Chrystus umarł za grzechy nasze podług Pisma: i że był pogrzebion i że dnia trzeciego zmartwychwstał podług Pisma: i że się ukazał Kefie (Piotrowi), a potem jedenastom: następnie ukazał się więcej niż pięciuset braciom pospołu, z których wielu żyje dotychczas, a niektórzy zasnęli: potem ukazał się Jakóbowi; potem wszystkim Apostołom: a na ostatku po wszystkich ukazał się i mnie, jako poronieńcowi. Bom ja najmniejszy między Apostołami, niegodzien zwać się Apostołem, bom prześladował Kościół Boży. Ale z łaski Bożej jestem tem, czem jestem: a łaska Jego, której mi udzielił, nie była próżną.

(4) **Graduał** (Ps. 27, 7. 1). W Bogu pokłada nadzieję serce moje, a On mnie ratuje: i zakwitło na nowo ciało moje, i z woli mojej wyznawać mu będę. ℣. Do Ciebie, Panie, wołam: Boże mój, nie milcz; nie odchodź ode mnie.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 80, 2—3). Sławcie z radością Boga, Wspomożyciela naszego, wykrzykujcie Bogu Jakubowemu: zanućcie pieśń wdzięczną i uderzcie w cytry. Alleluja.

Znaki, które Jezus czynił nad głuchoniemym, wskazują na to, co się dzieje w naszej duszy przy nawróceniu i pokucie. Dzisiejsze niektóre obrzędy przy chrzcie przypominają w pewnej mierze postępowanie Chrystusa z głuchoniemym.

(6) **Ewangelja według św. Marka** (7, 31—37). Onego czasu: Wyszedłszy Jezus z granic Tyru, przyszedł przez Sydon do morza Galilejskiego pod przez granice Dekapolu. I przywiedli mu głuchoniemego, i prosili Go, aby nań rękę włożył. A wziąwszy go na stronę od rzeszy, wpuścił palce swoje w uszy jego; a splunąwszy, dotknął języka jego; a wejrzawszy w niebo, westchnął i rzekł mu:

Effeta, to znaczy: otwórz się. I wnet otworzyły się uszy jego, i rozwiązała się związka języka jego, i mówił dobrze. I przykazał im, aby nikomu nie powiadali. Ale, im więcej on zakazywał, tem daleko bardziej rozsławiali, i nad miarę dziwili się, mówiąc: Dobrze wszystko uczynił; i głuchym przywrócił słuch, i niemym mowę. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 29, 2—3). Wywyższać Cię będę, Panie, iżeś mię przyjął, a nie dozwoliłeś nieprzyjaciołom moim, by się weselili nade mną. Panie, wołałem do Ciebie, i uzdrowiłeś mię.

(8) **Sekreta.** Wejrzyj łaskawie, prosimy Cię, Panie, na pokorną ofiarę sług Twoich i spraw, aby to, co Ci składamy, było Ci miłym darem, a dla nas w niemocy wsparciem. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Przysł. 3, 9—10). Czcij Pana z majętności twojej i z pierwocin zboża twego: a napełnią się gumna twoje obfitością i prasy twe winem opływać będą.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, Panie, abyśmy przez przyjęcie Sakramentu Twego, znaleźli umocnienie duszy i ciała, a uzdrowiwszy jedno i drugie, używali w całej pełni skutków tej niebieskiej tajemnicy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dwunasta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Niechaj się nam nie zdaje, że prawdziwymi jesteśmy chrześcijanami, jeżeli tylko znamy przepisy o życiu według wiary. Łatwo mówić, łatwo pisać o życiu umartwionem, ale trudniej tak postępować. Ale jeszcze jedna niewłaściwość jest wśród ludzi, którzy przecież chcą dobrze postępować: oto są zacieśnieni

w swych pobożnych praktykach, najdrobniejsze przepisy czy polecenia drobnostkowe spełniają skrupulatnie, ale przytem brak im pokory, cierpliwości, a przedewszystkiem miłości i zgody.

(1) **Introit** (Ps. 69, 2—3). Boże, wejrzyj ku wspomożeniu memu: Panie, pośpiesz się ku ratunkowi memu, niechaj będą zawstydzeni i pohańbieni, którzy szukają duszy mojej. (Ps. 69, 4) Niech się obrócą wstecz, i niech się zawstydzą, którzy mi chcą złego. ℣. Chwała Ojcu.

(2) **Kolekta.** Wszechmogący i miłosierny Boże, Ty łaską swą pobudzasz wiernych, by Ci godnie i chwalebnie służyli, spraw, prosimy Cię, abyśmy do uzyskania obiecanych darów bez przeszkody, skwapliwie zdążali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

Lekcja wymagałaby większego wyjaśnienia. Paweł przeciwstawia Stary Testament Nowemu, ten ostatni jest wyższy od tamtego, tam stare prawo na tablicach kamiennych, bez łaski, — tu miłość, odkupienie, nowe życie.

(3) **Lekcja z 2-go listu św. Pawła do Koryntjan** (3, 4—9). Bracia! Taką ufność my odnosimy do Boga przez Chrystusa; nie iżbyśmy zdatnymi byli pomyśleć co sami z siebie, jako z siebie; ale zdatność nasza z Boga jest; który też uzdatnił nas, abyśmy byli sługami nowego przymierza, nie literą, lecz Duchem: bo litera zabija, a Duch ożywia. A jeśli służba litery, która zabija, wyryta na kamieniu, taką miała chwałę, iż synowie Izraela nie mogli patrzeć na twarz Mojżeszową dla jasności oblicza jego, choć ona gasła: jakoż nie daleko większą chwałę służba Ducha mieć będzie? Bo jeśli chwałą była służba potępienia, to tem więcej w chwałę obfitować musi służba sprawiedliwości.

(4) **Gradual** (Ps. 33, 2—3). Będę błogosławił Pana na wszelki czas: chwała jego jest zawsze w ustach moich. ℣. W Panu chlubić się będzie

dusza moja: niechaj słyszą to cisi, a niech się weselą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 87, 2) Panie Boże, Zbawicielu mój, wołam w dzień i w nocy do Ciebie. Alleluja.

Najpiękniejszy wyjątek z ewangelji o miłosiernym Samarytaninie. Owym zranionym na drodze do Jerycha, to cała ludzkość zraniona pierworodnym jadem grzechu, zbójcą szatan, droga z Jerozolimy do Jerycha, to droga z Raju na ten świat, kapłan i lewita, to prawo starozakonne, które nie mogło uzdrowić chorej ludzkości, Chrystus przyszedł, obmył rany (chrzest), wlał w nie oliwy (sakramenta św., łaska), zaprowadził do gospody (Kościół) i kazał gospodarzowi (biskupi, kapłani) mieć pieczę nad choremi duszami.

(6) **Ewangelja** według **św. Łukasza** (10, 23-37). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Błogosławione oczy, które widzą, co wy widzicie. Bo powiadam wam, iż wielu proroków i królów pragnęło widzieć, co wy widzicie, a nie widzieli i słyszeć, co słyszycie, a nie słyszeli. A oto pewien biegły w Zakonie powstał, kusząc go, a mówiąc: Nauczycielu, co mam czynić, aby dostąpić żywota wiecznego? A on rzekł do niego: W Zakonie co napisane? jakże czytasz? On odpowiedziawszy, rzekł: Będziesz miłował Pana Boga twego z całego serca twego i z całej duszy twojej i ze wszystkich sił twoich i z całej myśli twojej, a bliźniego twego jako samego siebie. I rzekł mu: dobrześ odpowiedział: to czyń, a będziesz żył. A on chcąc samego siebie usprawiedliwić, rzekł do Jezusa: A kto jest moim bliźnim? A Jezus podejmując, rzekł: Pewien człowiek szedł z Jeruzalem do Jerycha, i wpadł między zbójców, którzy go też złupili i rany zadawszy, odeszli, na pół umarłego zostawiając. I zdarzyło się, że jakiś kapłan szedł tą samą drogą, a ujrzawszy go, minął. Także i Lewita, przyszedłszy na to miejsce, i widząc go, minął. A pewien Samarytanin jadąc, przyszedł aż do niego, i ujrzawszy go, wzruszył się

miłosierdziem. A przybliżywszy się, zawiązał rany jego, nalawszy oliwy i wina, a włożywszy go na bydlę swoje, zaprowadził do gospody i pielęgnował go. A nazajutrz wyjąwszy dwa grosze, dał gospodarzowi i rzekł: Miej staranie o nim, a gdybyś co więcej wydał, ja, za powrotem, oddam tobie. Któryż z tych trzech, zdaje ci się być bliźnim tego, co wpadł między zbójców? A on rzekł: Ten, który z nim miłosierdzie uczynił. I rzekł mu Jezus: Idźże, i ty uczyń podobnie. — Kredo.

Piękne zestawienie mamy w śpiewie na ofertorjum: — niegdyś Mojżesz modlił się za lud swój, teraz zaś Chrystus za nas na ołtarzu.

(7) Ofertorjum (Exod. 32, 11, 13—14). Modlił się Mojżesz przed obliczem Pana Boga swego i mówił: Czemu Panie gniewasz się na lud twój? Ucisz gniew twojej duszy: wspomnij na Abrahama, Izaaka i Jakóba, którym obiecałeś dać ziemię płynącą mlekiem i miodem. I ubłagany jest Pan, żeby nie uczynił złego, które mówił, że uczynił przeciw ludowi swemu.

(8) Sekreta. Wejrzyj łaskawie, prosimy Cię, Panie, na ofiarę, którą na świętych ołtarzach składamy, aby, wyjednając nam przebaczenie, Imieniowi Twemu przyniosła chwałę. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) Prefacja o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 103, 13—15). Z owocu dzieł twoich nasyci się ziemia: abyś dostał chleb z ziemi, i aby wino rozweselało serce człowieka; aby rozjaśnił oblicze oliwą, a chleb serce człowieka wzmocnił.

(11) Modlitwa po Komunji. Niech nas ożywi, prosimy Cię, Panie, uczestnictwo w tej świętej tajemnicy, oraz niech nam udzieli przebaczenia i pomocy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Trzynasta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Wiara w Chrystusa, którą już miał Abraham i przez nią stał się ojcem narodu wybranego i wszystkich wierzących, ta wiara osobliwie dziś jest wychwalana (por. lekcję). Wiara cię uzdrowiła — trędowaci przez wiarę w Chrystusa zostali oczyszczeni.

Dziś dwie prawdy przedstawia nam liturgja: 1⁰. strzeżmy się mniemania o sobie, jakobyśmy własną tylko pracą mogli zostać świętymi, — wiara, życie łaski nie od nas pochodzą (por. *lekcję* dosyć trudną); 2⁰. zachowując przykazania kościelne, nie zapominajmy o miłości i wdzięczności. Dziewięciu żydów trędowatych nie podziękowało za uzdrowienie, a przecież oni znali Prawo (przepisy Mojżeszowe) i przestrzegali je.

(1) **Introit** (Ps. 73, 20. 19. 22). Wejrzyj, Panie, na przymierze Twoje, i dusz biednych Twoich nie zapominaj na zawsze: powstań, Boże, i rozsądź sprawę Twoją, a nie zapominaj głosu szukających Ciebie. (Ps. 73, 1) Czemuż, o Boże odpychasz nazawsze; czemuż się sroży gniew twój na owce pastwiska Twego? ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący, wieczny Boże, pomnóż w nas wiarę, nadzieję i miłość, abyśmy zaś na to, co obiecujesz, zasłużyli, daj nam miłować to, coś rozkazał. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

Dzisiejsze czytanie z listu św. Pawła do Galatów należy do najtrudniejszych w roku kościelnym. Trzeba pamiętać, że św. Paweł w tym liście zwalczał Żydów i chrześcijan z żydowstwa nawróconych, którzy bardzo przeszkadzali w pracy św. Apostołowi. Wywody Pawłowe obracają się koło tego, że samo prawo nie może zbawić, ani uświęcić, tylko potrzeba łaski.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Galatów, (3, 16—22). Bracia! Obietnice dane zostały Abrahamowi i potomstwu jego. Nie powiedziano: I potomkom, jakgdyby mowa była o wielu, lecz o jednym: I potomstwu twemu, którym jest Chrystus. To tedy powiadam: Testamentu potwierdzonego od Boga nie mógł znieść zakon dany w lat czte-

rysta trzydzieści później, tak, iżby się obietnica próżną stać miała. Bo jeśliby dziedzictwo dane było na mocy zakonu, jużby nie było z obietnicy. Lecz Abrahamowi w moc obietnicy Bóg tę łaskę darował. — Pocóż tedy zakon? Dla przestępstw dodany on został potem, ażby przyszło potomstwo, któremu dana była obietnica: ogłoszony przez Aniołów, podany przez pośrednika. Lecz niemasz pośrednika, gdzie strona jest tylko jedna, a Bóg jest jeden tylko. Zakon tedy jest przeciw obietnicom Bożym? Bynajmniej. Bo gdyby dany był zakon, któryby mógł ożywiać, tedyby prawdziwie sprawiedliwość była z zakonu. Lecz Pismo zamknęło wszystko pod grzechem, iżby obietnica przez wiarę w Jezusa Chrystusa była dana wierzącym.

(4) **Graduał** (Ps. 73, 20. 19. 22). Wejrzyj, Panie, na przymierze Twoje: i dusz biednych twoich nie zapominaj na zawsze. ℣. Powstań, o Boże, i rozsądź sprawę twoją: pamiętaj o pohańbieniu sług twoich.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 89, 1) Panie, stałeś się nam ucieczką od rodzaju do rodzaju (na zawsze). Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (17, 11—19). Onego czasu: Gdy szedł Jezus do Jeruzalem, szedł poprzez Samarję i Galileę. A gdy wchodził do pewnego miasteczka zabiegło mu dziesięciu trędowatych, którzy stanęli zdaleka, i podnieśli głos, mówiąc: Jezusie! Nauczycielu, zmiłuj się nad nami. A gdy ich ujrzał, rzekł: Idźcie, pokażcie się kapłanom. I stało się, że idąc, zostali oczyszczeni. A jeden z nich, gdy zobaczył, że jest uzdrowiony, wrócił się, chwaląc Boga głosem wielkim, i padł na twarz u nóg jego, dziękując, a ten był Samarytaninem. A Jezus odpowiadając, rzekł: Czyż nie dziesięciu zostało oczyszczonych? a dziewięciu gdzie jest? Nie znalazł się żaden, któryby

się wrócił, a dał chwałę Bogu, jeno ten cudzoziemiec. I rzekł mu: Wstań, idź: bo wiara twoja cię uzdrowiła. — Kredo.

(7) Ofertorjum (Ps. 30, 15—16). A ja, o Panie, miałem nadzieję w tobie; rzekłem: Tyś jest Bogiem moim, w rękach twoich są losy moje.

(8) Sekreta. Wejrzyj łaskawie, Panie, na lud Twój i na te dary, a przebłagany ofiarą, daj odpuszczenie grzechów i udziel tego, o co prosimy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Mądr. 16, 20). Chleb z nieba dałeś nam, Panie, mający w sobie wszystkie rozkosze i słodycze wszelkiego smaku.

(11) Modlitwa po Komunji. Prosimy Cię, Panie, niech przez niebieskie sakramenta, któreśmy przyjęli, wzrastają w nas skutki odkupienia wiecznego. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Czternasta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: My, chrześcijanie przeznaczeni do wyższych rzeczy, oczekujący innego szczęścia, nie powinniśmy się tak zbytnio troszczyć o doczesne dobra. Mamy służyć Bogu i Jego sprawie. Nie troszczcie się zbytnio o ciało, Bóg przecież pamięta o nas, ale gdy będziemy szukali najpierw królestwa Bożego i sprawiedliwości jego.

Dwa państwa, dwie potęgi, ze sobą walczące, stawia nam przed oczy dzisiejsza liturgja. Ciało — potęgi zmysłowe i materjalne, i państwo ducha, gdzie Bóg w ładzie i porządku wszystko utrzymuje.

Dawniej ta niedziela, dla opisu ewangelicznego o opiece Bożej nad ptaszkami i trawą polną nazywała się niedzielą opatrzności.

(1) Introit (Ps. 83, 10—11). Obrońco nasz, Boże, obacz i wejrzyj na oblicze Chrystusa Poma-

zańca twego: bo lepszy jest dzień jeden w przedsieniach twoich niż tysiące. (Ps. 83, 2—3) Jakże miłe są przybytki twoje, Panie zastępów: tęskni i ustaje dusza moja do przedsieni Pańskich. — ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Strzeż, prosimy Cię, Panie, Kościół swój nieustanną opieką, a ponieważ śmiertelna natura ludzka bez Ciebie ostać się nie może, niech Twoja ciągła pomoc chroni nas od złych rzeczy, a prowadzi do zbawienia. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Galatów** (5, 16—24). Bracia! Chodźcie w duchu, a pożądliwości ciała pełnić nie będziecie. Albowiem ciało pożąda przeciwko duchowi, a duch przeciw ciału: bo się one sprzeciwiają sobie nawzajem, abyście nie czynili, czego chcecie. Ale jeśli się duchowi kierować dajecie, nie jesteście pod zakonem. A znane są uczynki ciała. Są to: porubstwo, nieczystość, niewstydliwość, rozpusta, bałwochwalstwo, gusła, nieprzyjaźnie, spory, zawiści, gniewy, zwady, swary, rozdwojenia, nienawiści, mężobójstwa, pijaństwa, biesiady i tym podobne: o których ostrzegam was, jakom już przedtem ostrzegał, że którzy takie rzeczy czynią, Królestwa Bożego nie dostąpią. A owocem ducha są: miłość, wesele, pokój, cierpliwość, dobrotliwość, dobroć, nieskwapliwość, cichość, wierność, skromność, wstrzemięźliwość, czystość. Przeciwko takim niemasz zakonu. A którzy są Chrystusowi, ciało swe ukrzyżowali z namiętnościami i pożądliwościami.

(4) **Graduał** (Ps. 117, 8—9). Lepiej jest ufać w Panu, niż ufać w człowieku. ℣. Lepiej jest mieć nadzieję w Panu, niż polegać na książętach.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 94, 1) Pójdźcie, radujmy się w Panu, śpiewajmy Bogu Zbawicielowi naszemu. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (6, 24—33). Onego czasu: Mówił Jezus uczniom swoim: Nikt nie może dwom panom służyć: bo albo jednego będzie nienawidził, a drugiego będzie miłował: albo przy jednym stać będzie, a drugim wzgardzi. Nie możecie Bogu służyć i mamonie. Dlatego wam powiadam, nie troszczcie się o duszę waszą, cobyście jedli, ani o ciało wasze, czembyście się odziewali. Czyż dusza nie jest ważniejsza niż pokarm? i ciało niźli odzienie? Wejrzyjcie na ptaki niebieskie, iż nie sieją, ani żną, ani zbierają do gumien, a Ojciec wasz niebieski żywi je. Czyżcie wy nie daleko ważniejsi niż one? A kto z was obmyślając może przydać do wzrostu swego łokieć jeden? A o odzienie czemu się troszczycie? Przypatrzcie się liljom polnym, jak rosną: nie pracują, nie przędą. A powiadam wam, iż ani Salomon we wszystkiej chwale swojej nie był odziany jako jedna z tych. A jeśliż trawę polną, która dziś jest, a jutro będzie w piec wrzucona, Bóg tak przyodziewa, jakoż daleko więcej was małej wiary? Nie troszczcie się tedy, mówiąc: Cóż będziemy jeść, albo co będziem pić, albo czem będziem się przyodziewać? Bo tego wszystkiego poganie pilnie szukają. Albowiem Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. Szukajcież tedy naprzód królestwa Bożego i sprawiedliwości jego, a to wszystko będzie wam przydane. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 33, 8—9). Anioł Pański strzeże wokoło bojących się go i ratuje ich: Skosztujcie, a obaczcie, że słodki jest Pan.

(8) **Sekreta.** Spraw, prosimy Cię, Panie, aby ta ofiara zbawienia naszego wyjednała nam odpuszczenie grzechów naszych i przebłagała Twój potężny Majestat. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 6, 33). Szukajcież naprzód królestwa Bożego, a wszystko będzie wam przydane.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech Twe Sakramenty, Boże, zawsze nas oczyszczają i bronią, oraz do osiągnięcia wiecznego zbawienia prowadzą. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Piętnasta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: W dzisiejszej Mszy św. jakby umyślnie, przeprowadzona jest przez wszystkie czytania jedna myśl o duchowem wskrzeszeniu do życia. Wskrzeszenie młodzieńca, to nietylko raz cud uczyniony przez Chrystusa w Naim, lecz codzienne, rzeczywiste, choć teraz dla oczu naszych niedostrzegalne zdarzenia (np.: powstanie z grzechu do lepszego życia, słowem nawrócenia wewnętrzne). Młodzieniec umarły przedstawia ludzkość śpiącą snem grzechowym, umarłą na duszy. Matka płacząca nad martwem dzieckiem, to Kościół, który zawsze w jakikolwiek sposób pragnie nas ze snu i śmierci duchowej wskrzesić. Chrystus Pan zaś jest tym, który wskrzesza i daje duszom życie nadprzyrodzone. Na prośby Swego Kościoła lituje się nad nieszczęśliwemi dziećmi.

(1) **Introit** (Ps. 85, 1, 2—3). Nakłoń, Panie, ucha twego, a wysłuchaj mnie: Zbaw sługę twego, Boże, w tobie nadzieję pokładającego: Zmiłuj się nademną, Panie, bo wołam do ciebie bezustannie. (Ps. 85, 4) Rozwesel duszę sługi twego: Bo ku tobie, Panie, podnoszę duszę moją. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Panie, niechaj miłosierdzie Twoje oczyszcza i wzmacnia nieustannie Kościół Twój, a że bez Ciebie istnieć nie może, niech łaska Twoja zawsze nim rządzi. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Galatów** (5, 25—26; 6, 1—10). Bracia! Jeśli żyjemy duchem, według ducha też chodźmy. Nie bądźmy chciwi próżnej chwały, przez co jedynie drugich drażnimy, jedni drugim zazdrościmy. Bracia, jeśliby też kto przez niebaczność dopuścił się jakiego upadku, wy, którzy duchowni jesteście, sprostujcie takiego w duchu łagodności: bacząc każdy na samego siebie, abyś i ty nie uległ pokusie. Jeden drugiego brzemiona noście: a tak wypełnicie zakon Chrystusowy. Bo jeśli kto mniema, żeby czem był, gdy niczem jest, samego siebie oszukuje. A każdy niech bada własne swe postępowanie, a tak z samego siebie tylko chlubić się będzie, a nie z drugiego: bo każdy własne brzemię poniesie. Kto pobiera naukę, z tym, który go uczy, niechaj się dzieli wszystkiem swem dobrem. Nie łudźcie się! nie da się Bóg z Siebie naśmiewać. Bo co człowiek sieje, to i żąć będzie. Kto sieje na swem ciele, z ciała też żąć będzie skażenie: a kto sieje na duchu, z ducha żąć będzie życie wieczne. Czyńmy przeto dobrze, a nie ustawajmy, bo czasu swego żąć będziemy, jeśli nie ustaniemy. I dlatego póki czas mamy, czyńmy dobrze wszystkim, a zwłaszcza tym, którzy jednej wiary są z nami.

(4) **Gradual** (Ps. 91, 2—3). Dobrze jest wyznawać Panu: i śpiewać imieniowi twemu, o Najwyższy. ℣. Wysławiać od rana miłosierdzie twoje i wierność twoją przez noc.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 94, 3) Albowiem Bóg wielki, Pan i król wielki nad wszystką ziemią. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (7, 11—16). Onego czasu: Szedł Jezus do miasta, które zowią Naim: a z nim szli uczniowie jego i rzesza wielka. A gdy się przybliżył ku bramie miejskiej, oto wynoszono umarłego, jedynego syna matki wdowy: a wielka rzesza miejska była z nią. A ujrzaw-

szy ją Pan, ulitował się nad nią i rzekł jej: Nie płacz. I przystąpił i dotknął się mar. (A ci, co nieśli, stanęli). I rzekł: Młodzieńcze, tobie mówię, wstań. I usiadł, ten który był umarły i począł mówić, i oddał go matce jego. I zdjął wszystkich strach, i wielbili Boga, mówiąc: Że prorok wielki powstał między nami, a Bóg nawiedził lud swój. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 39, 2, 3 i 4). Z upragnieniem czekałem Pana i wejrzał na mnie: I wysłuchał modłów moich; I włożył w usta moje pieśń nową, hymn Bogu naszemu.

(8) **Sekreta.** Niech Sakramenta Twe, Panie, strzegą nas i bronią zawsze przeciw napaściom szatana. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 6, 52). Chleb, który ja dam, jest ciało moje za żywot świata.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, Panie, niech działanie daru niebieskiego przeniknie duszę i ciało nasze, by pobudką czynów naszych były nie zmysły nasze, ale skutki tego Sakramentu. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Szesnasta Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Dziś cud uzdrowienia człowieka opuchłego wskazuje na duchowe uzdrowienie, którego w człowieku dokonuje Bóg.

(1) **Introit** (Ps. 85, 3, 5). Zmiłuj się nademną, Panie, bo wołam do ciebie bezustannie: Boś Ty, Panie, dobry i cichy i wielce miłosierny dla wszystkich, wzywających ciebie. (Ps. 85, 1) Nakłoń, Panie, ucha twego, a wysłuchaj mnie, bom ja jest nędzny i ubogi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Niechaj łaska Twoja, prosimy Cię, Panie, uprzedza nas i towarzyszy nam zawsze, oraz niech nas czyni gorliwymi w nieustannem wykonywaniu dobrych uczynków. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Efezów** (3, 13—21). Bracia! Proszę, abyście nie upadali na duchu dla ucisków moich za was, które są chlubą waszą. Dlatego zginam kolana moje przed Ojcem Pana naszego Jezusa Chrystusa, od którego biorą swe imię wszyscy synowie Jego na niebie i na ziemi: aby udzielić wam raczył wedle bogactwa chwały Swej, iżby każdy z was, utwierdzony był mocą przez Ducha Jego we wewnętrznym swym człowieku: aby Chrystus mieszkał przez wiarę w sercach waszych: żebyście, w miłości wkorzenieni i ugruntowani, mogli pojąć ze wszystkimi Świętymi, jak jest szeroka i długa i wysoka i głęboka — i mogli poznać — jak nieskończenie przewyższa wszelką wiedzę miłość Chrystusowa: abyście napełnieni zostali całą pełnością Bożą. A Temu, który ponad wszelką miarę uczynić może więcej, niż my prosimy, albo rozumiemy, wedle działającej w nas mocy, Jemu niech będzie chwała w Kościele, i w Chrystusie Jezusie, od pokolenia do pokolenia na wiek wieków. Amen.

(4) **Gradual** (Ps. 101, 16—17). Ulękną się narody imienia twego, Panie, i wszyscy królowie ziemscy chwały twojej. ℣. Albowiem Pan odbuduje Syjon i objawi się w majestacie swym.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 97, 1) Śpiewajcie Panu pieśń nową: bo dziwne rzeczy uczynił Pan. Alleluja.

Dwie myśli podsuwa nam czytanie dzisiejszej ewangelji: 1) Chrystus jest lekarzem naszych dusz. W ciągu tygodnia różne rany zadajemy naszej duszy grzechami, w niedzielę trzeba duszę uzdrowić, pokrzepić, i to jest niedzielna praca Chrystusa i dobrego katolika. Chrystus

stawia nas koło Swego ołtarza, daje lekarstwo i posiłek. Druga myśl: że jedynem lekarstwem dla duszy chorej jest pokora, bo ona jest podstawą i fundamentem innych cnót i całego życia wewnętrznego.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (14, 1—11).** Onego czasu: Gdy Jezus wszedł do domu jednego z przedniejszych faryzeuszów jeść chleb w szabat, a oni go podpatrywali. A oto jakiś człowiek opuchły był przed nim. A Jezus odezwał się do biegłych w Zakonie i faryzeuszów, mówiąc: Czy godzi się w szabat uzdrawiać? Lecz oni milczeli. A on ująwszy, uzdrowił go i odprawił. A odpowiadając rzekł do nich: jeśli osioł albo wół którego z was wpadnie do studni, czy nie wyciągnie go zaraz w dzień sobotni? I nie mogli mu na to odpowiedzieć. A gdy widział jak zaproszeni obierali pierwsze miejsca u stołu, powiedział do nich podobieństwo, mówiąc: Gdy będziesz wezwany na gody, nie siadajże na pierwszem miejscu, aby snać godniejszy od ciebie nie był zaproszony przez niego, i żeby ten, który ciebie i jego zaprosił, przyszedłszy, nie powiedział ci: Ustąp temu miejsca; bo wtedy musiałbyś ze wstydem zająć ostatnie miejsce. Ale gdy będziesz wezwany, idź, usiądź na ostatniem miejscu, aby ten, który cię wezwał, gdy przyjdzie, powiedział ci: Przyjacielu, posiądź się wyżej. Wtedy będziesz miał chwałę przed współsiedzącymi. Bo wszelki, co się wynosi, będzie poniżony, a kto się uniża, będzie wywyższony. — Kredo.

(7) **Ofertorjum (Ps. 39, 14, 15).** Panie, wejrzyj ku wspomożeniu memu: niechaj będą zawstydzeni i pohańbieni, którzy szukają duszy mojej, aby ją zagubić: Panie, wejrzyj ku wspomożeniu memu.

(8) **Sekreta.** Oczyść nas, prosimy Cię, Panie, skutkami tej ofiary, a daj się przebłagać i spraw, abyśmy na uczestnictwo w niej zasłużyli. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 70, 16—18). Panie, będę wysławiać sprawiedliwość twoją: Boże, uczyłeś mnie od młodości mojej: przetoż aż do starości i sędziwych lat, Boże, nie opuszczaj mię.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Prosimy Cię, Panie, oczyść łaskawie dusze nasze i odnów je niebieskimi Sakramentami, aby ciała nasze mogły w nich czerpać pomoc teraz i w przyszłości. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Siedemnasta Niedziela po Zesł. Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Po tej niedzieli we mszale jest mała przerwa, są trzy msze na trzy Suche Dni jesienne, (choć niezawsze przypadają po tej niedzieli).

Z tą niedzielą w tym długim okresie poświątecznym mszał kończy pouczanie o życiu z wiary. Ale dziś jeszcze raz stawia nam wyraźnie trzy prawdy: 1) że Chrystus jest Synem Bożym, 2) że Kościół jest mistycznem ciałem Chrystusa, 3) i że miłość jest największem przykazaniem *(lekcja)*.

(1) **Introit** (Ps. 118, 137, 124). Sprawiedliwy jesteś, Panie, i prawe są sądy twoje: uczyń z sługą twoim według miłosierdzia twego. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy; którzy chodzą według zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw, błagamy Cię, Panie, by lud Twój uniknął wpływu szatana i by sercem czystem szukał Ciebie samego, swojego Boga. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

List do Efezów pisał św. Paweł we więzieniu. Dlatego w nim nawołuje do miłości, zgody i jedności.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Efezów** (4, 1—6). Bracia! Proszę was tedy, ja, więzień w Panu, abyście wiedli życie godne powołania, do któ-

rego wezwani jesteście: ze wszelką pokorą i cichością, z cierpliwością, znosząc jeden drugiego w miłości: starając się pilnie o to, abyście zachowali jedność ducha, połączeni z sobą węzłem pokoju. Jedno ciało i jeden duch, jako jesteście wezwani do jednej nadziei wezwania waszego. Jeden Pan, jedna wiara, jeden chrzest. Jeden Bóg i Ojciec wszystkich, który panuje nad wszystkimi, działa przez wszystkich i jest we wszystkich nas. Który jest błogosławiony na wieki wieków. Amen.

(4) **Graduał** (Ps. 32, 12, 6). Błogosławiony naród, którego Bogiem ich jest Pan, a lud, który obrał Pan na dziedzictwo sobie. ℣. Słowem Pańskiem utwierdzone są niebiosa: a tchnieniem ust jego wszystek zastęp ich.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 101, 2) Panie, wysłuchaj modlitwę moją, a wołanie moje niech do ciebie przyjdzie. Alleluja.

Chrystus poucza, że największem przykazaniem jest miłość Boga i bliźniego, a potem na podstawie proroczego psalmu 109 dowodzi, że jest synem Bożym. Istota chrześcijaństwa w tych dwu prawdach zamknięta.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (22, 34—46). Onego czasu: Przyszli do Jezusa faryzeusze: i zapytał go jeden z nich, zakonny doktor, kusząc go: Nauczycielu, które jest wielkie przykazanie w zakonie? Rzekł mu Jezus: Będziesz miłował Pana Boga twego, ze wszystkiego serca twego i ze wszystkiej duszy twojej i ze wszystkiej myśli twojej. To jest największe i pierwsze przykazanie. A wtóre podobne jest temu. Będziesz miłował bliźniego twego jako samego siebie. Na tych dwóch przykazaniach wszystek zakon zawisł i prorocy. A gdy się faryzeusze zebrali, spytał ich Jezus, mówiąc: Co sądzicie o Chrystusie, czyim jest synem? Rzekli mu: Dawidowym. Rzekł im: Jakże tedy Dawid w duchu zowie go Panem, mówiąc: Rzekł Pan Panu memu: siedź po prawicy

mojej, aż położę nieprzyjaciół twoich podnóżkiem nóg twoich? Jeśli tedy Dawid zowie Go Panem, jakże jest synem jego? A żaden nie mógł mu odpowiedzieć słowa, ani nikt nie śmiał od onego dnia więcej go pytać. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Dan. 9, 17, 18, 19). Modliłem się do Pana mojego, ja, Daniel, mówiąc: Wysłuchaj, Panie, modlitwy sługi twego: rozświeć oblicze twoje nad świątynią twoją i łaskawie wejrzyj na lud twój, nad którym wzywane jest imię twoje, Boże.

(8) **Sekreta.** Pokornie błagamy Majestatu Twego, Panie, by te święte tajemnice, które dziś sprawujemy, uwolniły nas od grzechów przeszłych i przyszłych. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 75, 12—13). Czyńcie i oddawajcie śluby Panu Bogu waszemu, wszyscy, którzyście około Niego i przynoście dary Straszliwemu, temu, który ukróca hardość książąt: który straszny jest dla królów ziemskich.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech Twe święte tajemnice, wszechmogący Boże, uleczą nas z występków naszych i staną się nam lekarstwem wiecznem. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Osiemnasta Niedziela po Zesł. Ducha św.

Barwa zielona.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Ta niedziela ma zupełnie odmienne od poprzednich niedziel zabarwienie. Zwykle następuje po Suchych Dniach jesiennych (niezawsze), a ponieważ w Sobotę suchedniową udzielano święceń kapłańskich, stąd modły i czytania dzisiejszej mszy zwracają myśli nasze ku kapłaństwu.

W starożytnym Rzymie, sam papież w sobotę suchedniową udzielał święceń u św. Piotra na Watykanie. Potem nowowyświęceni kapłani rozchodzili się po rzymskich kościołach, by w tę niedzielę odprawić pierwszą Mszę św. Msza tedy dzisiejsza jest starą mszą prymicyjną. Módlmy się dziś o dobrych i gorliwych kapłanów. Chcąc zrozumieć czytania i śpiewy dzisiejszej Mszy, pamiętać trzeba o kapłaństwie i świątyniach.

(1) Introit (Ekkl. 36, 18). Udaruj pokojem, Panie, tych, którzy Cię oczekują, aby się znaleźli prawdziwi prorocy twoi: Wysłuchaj próśb sługi twego i ludu twego Izraelskiego. (Ps. 121, 1) Weseliłem się z tego, co mi powiedziano: do domu Pańskiego pójdziemy. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Prosimy Cię, Panie, niech działanie miłosierdzia Twego nami kieruje, bo bez Ciebie nie możemy podobać się Tobie. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

Lekcja dzisiejsza wspomina o przyjściu Chrystusa w dniu ostatnim. Odtąd też we mszach niedzielnych będzie mowa o przygotowaniu na to przyjście i przyjęciu Pana.

(3) Lekcja z 1-go listu św. Pawła do Korynt-jan (1, 4—8). Bracia! Dziękuję Bogu mojemu zawsze za was z powodu łaski Bożej, która jest wam dana w Chrystusie Jezusie, iż zbogaciliście się w Nim we wszystko: we wszelką wiedzę i we wszelką umiejętność: ponieważ świadectwo o Chrystusie mocno jest utwierdzone wśród was; tak, iż na żadnej łasce nie schodzi wam, oczekującym objawienia Pana naszego Jezusa Chrystusa, który też was umocni aż do końca, abyście byli bez winy w dzień przyjścia Pana naszego Jezusa Chrystusa.

W śpiewach graduału mamy wyjątek z psalmu 121, który był pieśnią pielgrzymów, zdążających do świątyni jerozolimskiej. Cieszyli się, gdy zdaleka ujrzeli świątynię

na górze położoną. Podobne uczucie, oraz przywiązanie do naszych kościołów, powinniśmy mieć i dzisiaj.

(4) **Gradual** (Ps. 121, 1, 7). Weseliłem się z tego, co mi powiedziano: do domu Pańskiego pójdziemy. ℣. Niech będzie pokój w twierdzach twoich: a dostatek w basztach twoich.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 101, 16) Ulękną się narody imienia Twego, Panie: i wszyscy królowie ziemscy chwały Twojej. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (9, 1—8). Onego czasu: Wstąpiwszy Jezus w łódkę, przewiózł się i przyszedł do miasta swego (do Kafarnaum). A oto przynieśli mu powietrzem ruszonego, leżącego na łożu. A widząc Jezus wiarę ich, rzekł powietrzem ruszonemu: Ufaj synu, odpuszczają ci się grzechy twoje. A oto niektórzy z doktorów mówili sami w sobie: Ten bluźni. A widząc Jezus myśli ich, rzekł: Czemu myślicie złe w sercach waszych? Cóż jest łatwiej rzec: Odpuszczają ci się grzechy twoje; czyli rzec: Wstań, a chodź? A iżbyście wiedzieli, że Syn człowieczy ma moc na ziemi odpuszczać grzechy, tedy rzekł powietrzem ruszonemu: Wstań, weźmij łoże twe, a idź do domu twego. I wstał i poszedł do domu swego. A ujrzawszy rzesze, ulękły się i pochwaliły Boga, który dał taką moc ludziom. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (2 Mojż. 24, 4, 5). Zbudował Mojżesz ołtarz Panu, ofiarując na nim całopalenie i składając ofiarę: i uczynił ofiarę wieczorną w woni słodkości Panu Bogu przed obliczem synów Izraelskich.

(8) **Sekreta.** Boże, który przez tę najświętszą ofiarę sprawiasz, iż stajemy się uczestnikami jedynego i najwyższego Bóstwa, uczyń to, prosimy, abyśmy prawdę Twoją, którąśmy poznali, godnemi uczynkami wyznawali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 95, 8—9). Bierzcie ofiary, a wchodźcie do przedsieni Jego: kłaniajcie się Panu w świętym przybytku Jego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni najświętszym darem, składamy Ci dzięki, o Panie, błagając Twego miłosierdzia, abyś nas uczynił godnymi współuczestnictwa w tej ofierze. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dziewiętnasta Niedziela po Zesł. Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Zbliżamy się ku końcowi Roku kościelnego. Mszalne czytania i śpiewy również są przepojone myślami o końcu. Ten koniec jednak będzie inny od zwykłych końców na ziemi. Będzie to zakończenie doczesnego żywota a przejście do wiecznego, gdzie będą inne warunki bytowania... Gdy przyjdzie ten koniec, wtedy się zjawi Chrystus Pan. Na to przyjście Jego w dniu ostatecznym przygotowuje nas Kościół w swych naukach.

Chrystus przychodzi, ucztę sprawia w swem królestwie (Kościele). Chrześcijanie są gośćmi zaproszonymi na tę ucztę, ale gospodarz (Chrystus) się zjawia, aby oglądać czy zaproszeni mają szatę godową. Przychodzi, aby nas pozwać na śmierć (sąd), ale godzina jego odwiedzin nieznana. Stąd troską naszą ma być zachowanie i utrzymanie w całości szaty godowej (łaski poświęcającej, czystości duszy).

(1) **Introit.** Zbawieniem ludu jam jest, mówi Pan: wśród jakiegokolwiek ucisku wołać będą do mnie, wysłucham ich: i będę ich Panem na wieki. (Ps. 77, 1) Słuchaj, ludu mój, zakonu mego: nakłońcie ucha ku słowom ust moich. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący i miłosierny Boże, oddal od nas wszelkie przeciwności, abyśmy, od niebezpieczeństw duszy i ciała uwolnieni, swobodnie mogli Ci służyć. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Efezów (4, 23—28). Bracia! Odnówcie się duchem umysłu waszego: i obleczcie się w nowego człowieka, stworzonego na obraz Boży w sprawiedliwości i w świętości prawdziwej. Przetoż odrzuciwszy kłamstwo, mówcie każdy prawdę z bliźnim swoim: bo jesteście członkami jeden drugiego. Obruszajcie się, lecz nie grzeszcie: słońce niechaj nie zachodzi na rozgniewanie wasze. Nie dawajcie miejsca djabłu. Kto kradł, niech już nie kradnie: lecz raczej niechaj pracuje, robiąc rękoma swemi, co jest dobrego, aby miał skąd udzielić potrzebującym.

(4) **Gradual** (Ps. 140, 2). Niech wstąpi modlitwa moja jako ofiara kadzielna przed oblicze twoje, Panie. ℣. A podnoszenie rąk moich (niech Ci będzie jak) ofiara wieczorna.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 104, 1) Wysławiajcie Pana i wzywajcie imienia jego: opowiadajcie między narodami dzieła jego. Alleluja.

Przypowieść dzisiejszej ewangelji mówi nam, że nie wystarczy należeć do Kościoła wiarą (siedzieć przy stole na sali godowej), ale trzeba mieć szatę godową (łaskę poświęcającą, unikać złego, wogóle spełniać wolę Bożą).
Gody weselne oznaczają zbawienie. Królem jest Bóg Ojciec, syn, to Chrystus, który jest oblubieńcem, a oblubienicą Jego jest Kościół, zaś gośćmi zaproszonymi są ludzie, wizyta króla i sprawdzanie, kto ma szatę godową, to chwila sądu (po śmierci i na końcu świata).

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (22, 1—14). Onego czasu: Mówił Jezus arcykapłanom i faryzeuszom w przypowieściach, powiadając: Podobne jest królestwo niebieskie królowi, który sprawił

gody małżeńskie synowi swemu. I posłał sług swoich wzywać zaproszonych na gody. Ale nie chcieli przyjść. Znowu posłał innych sług, mówiąc: Powiedzcie zaproszonym: Oto obiad mój nagotowałem, woły moje i karmne rzeczy są pobite i wszystko gotowe: pójdźcie na gody. A oni zaniedbali i odeszli, jeden do wsi swojej, a drugi do kupiectwa swego: a inni pojmali sługi jego i zelżywość im uczyniwszy, pobili. A usłyszawszy król, rozgniewał się i posławszy wojsko swe, wytracił onych mężobójców i miasto ich spalił. Wtedy rzekł służebnicom swoim: Gody wprawdzie są gotowe; lecz zaproszeni nie byli godni. A przeto idźcie na rozstajne drogi, a kogokolwiek znajdziecie, wezwijcie na gody. I wyszedłszy słudzy jego na drogi, zebrali wszystkich, których znaleźli, złych i dobrych; i napełniły się gody siedzącymi. A wszedłszy król, aby oglądał siedzących, i zobaczył tam człowieka, nie odzianego szatą godową. I rzekł mu: Przyjacielu! jakoś tu wszedł, nie mając szaty godowej? A on zamilknął. Tedy rzekł król sługom: Związawszy ręce i nogi jego, wrzućcie go w ciemności zewnętrzne: tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. Albowiem wielu jest wezwanych, lecz mało wybranych. — **K r e d o.**

(7) **Ofertorjum** (Ps. 137, 7). Choćbym chodził wśród utrapienia, ożywisz mię, Panie: a na gniew nieprzyjaciół moich wyciągniesz rękę twoją i zbawi mnie prawica twoja.

(8) **Sekreta.** Niechaj te dary, prosimy Cię, Panie, które przed oczyma Majestatu twego składamy, zbawiennemi nam będą. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 118, 4—5). Tyś rozkazał, aby przykazania twego strzeżono pilnie:

oby drogi moje zmierzały ku strzeżeniu sprawiedliwości twoich.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niechaj leczące działanie Twojej łaski, Panie, wyzwoli nas od przewrotności naszej i niechaj nas zaprawi do trwałego umiłowania przykazań Twoich. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dwudziesta Niedziela po Zesł. Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Uciski i prześladowania końcowe podobne będą do położenia Żydów w niewoli, dlatego słowa ofertorjum tak trafnie włożone są w usta Kościoła i wszystkich synów tej ziemi, co czekają na nową w niebie ojczyznę.

Życie każdego człowieka jest wygnaniem, każda dusza, za Bogiem tęskniąca, czuje się tu na ziemi jak w niewoli. To wygnanie i smutki z niem złączone należy przyjąć w duchu pokuty, a czas tu na ziemi dobrze wykorzystać *(lekcja)*.

Tęsknota za niebem — za Bogiem, powinna nam towarzyszyć przez całą wędrówkę ziemską.

Zaraz na początku mamy modlitwę wygnańców (w *introicie)*, wspominających swe błędy, za które spotkał ich los tułaczki po obczyźnie. Daniel, prorok w niewoli babilońskiej modli się za naród, wyznaje, że grzechy są powodem tych cierpień.

(1) **Introit** (Daniel 3, 31, 29, 35). Wszystko, co nam uczyniłeś, Panie, sprawiedliwym sądem uczyniłeś, bośmy zgrzeszyli przeciw Tobie i przykazań Twoich nie strzegliśmy: lecz daj chwałę Imieniowi Twemu i uczyń z nami według mnóstwa miłosierdzia Twego. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy: którzy chodzą w zakonie Pańskim. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Prosimy Cię, Panie, udziel wiernym Twoim przebaczenia i pokoju, aby oczyszczeni ze wszystkich win swoich, mogli Ci służyć sercem spokojnem. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Efezów (5, 15—21). Bracia! Patrzcież, jako chodzić macie ostrożnie: nie jako niemądrzy, ale mądrzy: czas okupując, ponieważ dni są złe. I dlatego nie bądźcie nierozsądnymi, ale starajcie się wyrozumieć, jaka jest wola Boża. A nie upajajcie się winem, bo to prowadzi do rozpusty; ale napełniajcie się Duchem świętym, wygłaszając między sobą psalmy i hymny i pieśni duchowne, nucąc i śpiewając Panu w sercach swych: dzięki czyniąc zawsze za wszystko, w Imię Pana naszego Jezusa Chrystusa Bogu i Ojcu. Poddawajcie się jedni drugim w bojaźni Chrystusowej.

(4) **Gradual** (Ps. 144, 15—16). Oczy wszystkich nadzieję mają w Tobie, Panie: a Ty im dajesz pokarm czasu swojego. ℣. Otwierasz Ty rękę Twoją: i napełniasz wszelkie stworzenie błogosławieństwem Twojem.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 107, 2) Gotowe serce moje, Boże, gotowe serce moje: będę śpiewał i grał Tobie, chwało moja. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (4, 46—53). W on czas: był pewien (dworzanin) królewski, którego syn chorował w Kafarnaum. Ten gdy usłyszał, że Jezus przyszedł z Judzkiej ziemi do Galilei, poszedł do Niego i prosił Go, aby przyszedł uzdrowić syna jego, bo zaczynał umierać. Rzekł tedy do niego Jezus: Jeśli znaków i cudów nie ujrzycie, nie wierzycie. Rzekł do niego ów dworzanin: Przyjdź, Panie, zanim syn mój umrze. Rzekł mu Jezus: Idź, syn twój żyje. Uwierzył człowiek słowom, które mu powiedział Jezus i odszedł. A gdy on już powracał, zabiegli mu słudzy, i oznajmili, że syn jego żyje. Zapytał ich tedy, o której godzinie mu się polepszyło. I powiedzieli mu, że wczoraj o siódmej godzinie opuściła go

gorączka. Poznał tedy ojciec, że o tej godzinie rzekł mu był Jezus: Syn twój żyje, i uwierzył sam i cały dom jego. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 136, 1). Nad rzekami Babilonu, tameśmy siedzieli i płakali; gdyśmy wspominali na Syjon.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, aby te najświętsze tajemnice stały się dla nas środkiem zbawienia, a serca nasze z wszelkiej oczyściły nieprawości. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 118, 49—50). Pomnij na obietnicę Twoją, daną słudze Twemu, Panie, w której nadzieję położyłem: to mnie pociesza w utrapieniu mojem.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, Panie, abyśmy się stali godnymi darów Twoich przez posłuszeństwo przykazaniom Twoim. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dwudziestapierwsza Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: W poprzednie niedziele przebijała tęsknota i wyczekiwanie za niebieską ojczyzną, dziś już wyraźnie powiedziano, że przed Sędzią-Bogiem sprawozdanie złożyć będziemy musieli.

Życie jest wygnaniem (poprz. niedziela), ale jest również walką, i to na śmierć i życie (*lekcja*). Chrystus jako król, sprawiedliwy sędzia karze złych (*ewangelja*), ale jest miłosierny dla dobrych. Oto prawdy, których nas uczy dzisiejsza niedziela: 1⁰. na sądzie ostatecznym Chrystus będzie sądził nas według miłosierdzia, jakieśmy bliźnim okazali, 2⁰. życie ziemskie, zwłaszcza przed śmiercią, jest ciężką walką z wrogiem duszy, 3⁰. do tej walki trzeba się przygotować (*lekcja*), ale pomocą nam będzie Bóg (*kolekta*).

(1) **Introit** (Ester 13, 9, 10—11). W woli Twojej, Panie, wszystko jest położone i niemasz, ktoby się mógł sprzeciwić woli Twojej: Tyś bowiem uczynił wszystko, niebo i ziemię i cokolwiek się zawiera w okręgu niebieskim: Panem wszystkich jesteś Ty. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy: którzy chodzą w zakonie Pańskim. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Prosimy Cię, Panie, strzeż miłościwie czeladki Twojej, aby dzięki Twej opiece była wolna od wszelkich przeciwności, a przez dobre czyny była oddana czci Imienia Twego. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Efezów (6, 10—17). Bracia! Krzepcie się w Panu i w sile mocy Jego. Obleczcie się w pełną zbroję Bożą, abyście mogli stawić czoło przeciwko zasadzkom djabelskim: albowiem bojowanie nasze nie jest przeciwko ciału i krwi, ale przeciwko książętom i władzom, przeciwko rządcom świata tych ciemności, przeciwko złym duchom w przestworzach niebieskich. Przetoż weźmijcie pełną zbroję Bożą, abyście mogli dać odpór w dzień zły, a zaopatrzeni we wszystko, dotrzymali pola. Stójcież tedy, przepasawszy biodra wasze prawdą, i obłokłszy pancerz sprawiedliwości i obuwszy nogi w gotowość Ewangelji pokoju: a do tego wszystkiego ujmijcie tarczę wiary, którąbyście mogli zgasić wszystkie strzały ogniste złośnika: weźmijcie też przyłbicę zbawienia i miecz ducha, którym jest słowo Boże.

(4) **Graduał** (Ps. 89, 1—2). Panie, stałeś się nam ucieczką od pokolenia do pokolenia. ℣. Pierwej niźli stanęły góry, zanim ziemia i świat był stworzony, od wieku aż do wieku Tyś jest Bóg.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 113, 1) Gdy wychodził Izrael z Egiptu, dom Jakóbów od ludu obcego. Alleluja.

Obraza Boga choćby jednym grzechem jest porównana do długu kilku miljonów złotych, a obraza bliźniego do około 100 złotych. Bóg przebacza nam wielkie winy, a my nawet drobnostki nie chcemy darować bliźnim.

(6) **Ewangelja według św.** Mateusza (18, 23—35). W on czas: Powiedział Jezus uczniom tę przypowieść: Podobne jest królestwo niebieskie królowi, który chciał uczynić porachunki ze sługami swoimi. A gdy począł czynić obrachunek, przywiedziono mu jednego, który był mu winien dziesięć tysięcy talentów. A gdy nie miał skąd oddać, kazał go Pan jego sprzedać i żonę jego i dzieci i wszystko, co miał, i oddać. A upadłszy sługa on, prosił go, mówiąc: Miej cierpliwość nademną, a wszystko tobie oddam. A Pan zlitowawszy się nad onym sługą, wypuścił go i dług mu darował. Lecz sługa on wyszedłszy, znalazł jednego z towarzyszów swoich, który był mu winien sto groszy: i ująwszy, dusił go, mówiąc: Oddaj coś winien. A upadłszy towarzysz jego, prosił go, mówiąc: Miej cierpliwość nademną, a oddam ci wszystko. A on nie chciał, ale szedł i wsadził go do więzienia, ażby oddał dług. A ujrzawszy towarzysze jego, co się działo, zasmucili się bardzo, i przyszli i opowiedzieli panu swemu wszystko, co się było stało. Wtedy zawołał go pan i rzekł mu: Sługo niegodziwy! wszystek dług odpuściłem ci, iżeś mnie prosił: czyż więc i ty nie powinieneś był zmiłować się nad towarzyszem twoim, jak ja zmiłowałem się nad tobą? I rozgniewawszy się pan jego, podał go katom, ażby oddał wszystek dług. Tak też i Ojciec mój niebieski uczyni wam, jeśli nie odpuścicie, każdy bratu swemu ze serc waszych. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Job. 1). Mąż był w ziemi Hus, imieniem Job, szczery i prosty, i bojący się Boga. O niego dopraszał się szatan, iżby go kusił: i dana jest jemu władza od Pana nad własnościami i nad ciałem jego: zatracił więc wszelką majętność jego i synów jego: a także ciało jego ciężkim wrzodem zranił.

(8) **Sekreta.** Panie, przyjmij łaskawie ofiary, któremi chciałeś być przebłagany, a ogromem miłosierdzia Swego wróć nam zbawienie. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 118, 81, 84, 86). Dusza moja zbawienia żąda od Ciebie, i w słowie Twojem nadzieję położyła: kiedyż uczynisz sprawiedliwość nad prześladowcami moimi? złośnicy prześladują mnie, wspomóż mnie, Panie Boże mój.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, Panie, abyśmy, posileni pokarmem nieśmiertelnym, zachowali w sercu czystem to, cośmy ustami przyjęli. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dwudziestadruga Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

M y ś l i   p r z e w o d n i e: Myśl o dokonaniu wieków nie opuszcza nas w miarę, jak się zbliżamy ku końcowi roku kościelnego.

Myśl to poważna i przerażająca, ale takie właśnie nastawienie duszy wywołuje w nas okrzyk-modlitwy błagalnej. Bo kto się ostoi przed Bogiem, badającym wszystkie myśli, słowa i uczynki? *(introit)*. Miejmy jednak nadzieję, że przy pamięci na rzeczy ostateczne szczęśliwie dokonamy żywota. Lekcja dziś poucza, że Chrystus Pan, „który począł w nas dobre dzieło" przy chrzcie, będzie nas strzegł i zaprowadzi nas do szczęśliwości w niebie. A to się stanie w „dniu Jezusa Chrystusa". Na ten wielki dzień trzeba się nam przygotować (miłość, ukochanie

sprawy Chrystusowej, obrona Ewangelji), a to przygotowanie polega na spełnieniu swych obowiązków (oddać ludziom, co im się należy, zaś Bogu cześć, uznanie, miłość).

(1) **Introit** (Ps. 129, 3—4). Jeśli będziesz obaczał nieprawości, Panie, Panie, któż się ostoi? — albowiem u Ciebie jest zmiłowanie, Boże Izraela. (Ps. 129, 1—2) Z głębokości wołam ku tobie, Panie; Panie, wysłuchaj głosu mego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, ucieczko nasza i mocy, wysłuchaj łaskawie pokorne modły Kościoła Swego i spraw, jedyny sprawco pobożności, abyśmy to, o co z wiarą prosimy, ze zbawiennym skutkiem otrzymali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Filipensów (1, 6—11). Bracia! Żywimy tę ufność niezawodną w Panu Jezusie, iż ten, który począł w was dobre dzieło, dokona go aż do dnia Chrystusa Jezusa: bo też za rzecz słuszną uważam tak sądzić o was wszystkich, ponieważ noszę was w mem sercu, a wy wszyscy tak w więzach moich, jak i w obronie i umacnianiu Ewangelji, radości mojej uczestnikami jesteście. Albowiem świadkiem mi jest Bóg, jak tęsknię za wami wszystkimi w sercu Jezusa Chrystusa: i o to się modlę, aby miłość wasza pomnażała się coraz więcej i więcej w umiejętności i we wszelkiem rozumieniu: abyście doznawali, co lepsza, iżbyście byli czystymi i bez obrazy na dzień Chrystusowy: pełni owoców sprawiedliwości przez Jezusa Chrystusa, ku czci i chwale Bożej.

(4) **Graduał** (Ps. 132, 1—2). O jak dobrze i jak miło mieszkać braciom społem. ℣. Jako olejek na głowie, co na brodę spływa, brodę Aarona.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 113, 11) Wszyscy, którzy się boją Pana, niech

mają nadzieję w Nim: wspomożycielem i obrońcą jest ich. Alleluja.

Jezus jedną odpowiedzią zamknął usta podstępnych i fałszywych gorliwców o chwałę Boga i dobro swej ojczyzny. Odpowiedź Chrystusa została poprzez wieki, jak granitowy głaz, niewzruszona, i jest wskazówką, jaki ma być nasz stosunek do Kościoła i państwa, do wiary i naszego zawodu. Co ludziom, to ludziom, ale dusza nosi na sobie piętno Boże, pieczęć Ducha św., dlatego do Boga należy, żadna władza ziemska nie może sobie rościć praw do rządzenia i kierowania duszami.

(6) Ewangelja według św. Mateusza (22, 15—21). Onego czasu: Odszedłszy faryzeusze, naradzili się, jakby Jezusa pochwycić w mowie. I posłali mu uczniów swoich z Herodjanami, mówiąc: Nauczycielu, wiemy żeś jest prawdziwy i drogi Bożej w prawdzie nauczasz, a nie dbasz na nikogo: albowiem nie oglądasz się na osobę ludzką. Powiedzże nam tedy, co ci się zda? godzi się dawać czynsz cesarzowi, czy też nie? A Jezus poznawszy złość ich, rzekł: Czemu mnie kusicie, obłudnicy? Pokażcie mi monetę czynszową. A oni mu przynieśli grosz. I rzekł im Jezus: Czyj jest ten obraz i napis? Rzekli mu: Cesarski. Tedy rzekł im: Oddajcież więc co jest cesarskiego, cesarzowi, a co jest Bożego, Bogu. — K r e d o.

(7) Ofertorjum (z księgi Estery 24, 12—13). Wspomnij na mnie, Panie, panujący nad wszelką władzą i daj mowę prawą w usta moje, iżby się podobały słowa moje w obliczu książęcia.

(8) Sekreta. Spraw, miłościwy Boże, by ta ofiara zbawienna strzegła nas zawsze od własnych upadków naszych i ochraniała od wszelkiej przeciwności. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) Prefacja o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 16, 6). Ja wołam, bo Ty mnie wysłuchujesz, Boże; nakłoń ucha Twego, a wysłuchaj słowa mego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjąwszy te najświętsze tajemnice, pokornie prosimy Cię, Panie, aby ofiara, którą nam rozkazałeś sprawować na pamiątkę Twoją, wysłużyła nam pomoc w ułomnościach naszych. Który żyjesz...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dwudziestatrzecia Niedziela po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Msza św. 23-ciej niedzieli jeszcze dobitniej stawia nam przed oczy prawdę o przyszłem życiu, wiara w zmartwychwstanie ciała (*ewangelja*) oraz znikomość doczesnych zysków i przyjemności (*lekcja*), to są zasadnicze dla nas wskazówki.

Nasza ojczyzna jest w niebie, tam zdążać nam trzeba, tam będziemy, ale po dokonanej wędrówce ziemskiego życia. Zanim to nastąpi, musimy tu upodobnić się do Chrystusa, bo On sam odmieni ciała nasze. Nasza ojczyzna w niebie, ale sami mamy się troszczyć o to, byśmy byli zapisani w księdze żywota czyli między wybranymi.

Doczesne życie jest czasem niewoli, ciało jest więzieniem dla duszy; stąd takie prośby o wyzwolenie i uwolnienie od więzów i ucisku, przeplatają dzisiejszą Mszę (zob. *kolektę, graduał, ofertorjum*).

(1) **Introit** (Jer. 29, 11, 12, 14). To mówi Pan: Ja żywię myśli pokoju, a nie udręczenia: będziecie mnie wzywać, a wysłucham was: i wrócę was do domu z niewoli ze wszystkiej ziemi. (Ps. 84, 2) Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Swojej: przywróciłeś z niewoli synów Jakóbowych. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Odpuść, Panie, prosimy Cię, winy ludu Twego, abyśmy przez miłosierdzie Twoje zostali uwolnieni od grzechowych więzów, któremiśmy skrępowani wskutek słabości naszej. Przez Pana...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Filipensów** (3, 17—21; 4, 1—3). Bracia! Bądźcie naśladowcami

moimi, i zapatrujcie się na tych, którzy tak chodzą, jako w nas wzór macie. Boć wielu jest, którzy chodzą, jakom wam często mówił (a teraz i ze łzami mówię), jako nieprzyjaciele krzyża Chrystusowego: których koniec zatracenie: których bogiem jest brzuch, i których chwała w sromocie: którzy za rzeczami ziemskiemi gonią. Ale co do nas, myśmy obywatelami nieba, skąd też Zbawiciela oczekujemy, Pana naszego Jezusa Chrystusa, który przemieni ciało ziemskie niskości naszej, iżby podobnem się stało do ciała jasności Jego, wedle dzielności, przez którą wszystko też mocen on podbić sobie. A tak, bracia moi najmilsi i ukochani, wesele moje, i korono moja! tak stójcie mocno w Panu, najmilsi! — Ewodję proszę, i Syntychę proszę, aby jednomyślne były w Panu. Ciebie też, wierny mój towarzyszu, upraszam, pomagaj im, gdyż razem ze mną pracowały około Ewangelji, z Klemensem i z innymi, których imiona są w księgach żywota.

(4) Graduał (Ps. 43, 8—9). Ty nas wybawiasz, Panie, od prześladowców naszych i zawstydzasz nienawidzących nas. W Bogu chlubimy się zawsze i Imię Twoje wysławiać będziemy na wieki.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 129, 1—2). Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego. Alleluja.

(6) Ewangelja według św. Mateusza (9, 18—26). Onego czasu: Gdy Jezus mówił do rzeszy, oto jeden z przedniejszych przystąpił i pokłonił Mu się, mówiąc: Panie, córka moja dopiero skonała; ale pójdź, włóż na nią rękę Twoją, a żyć będzie. A wstawszy Jezus szedł za nim i uczniowie Jego. A oto niewiasta, która krwotok przez dwanaście lat cierpiała, przystąpiła z tyłu i dotknęła się kraju szaty Jego. Bo mówiła sama w sobie: Bylebym tylko dotknęła się szaty Jego, będę zdrowa. A Jezus obróciwszy się i ujrzawszy ją, rzekł:

Ufaj, córko, wiara twoja ciebie uzdrowiła. I uzdrowiona została niewiasta od onej godziny. A gdy przyszedł Jezus w dom przedniejszego i ujrzał piszczki i lud zgiełk czyniący, mówił: Odstąpcie: albowiem nie umarła dzieweczka, ale śpi. I śmiali się z Niego. A gdy wygnano rzeszę, wszedł i ujął rękę jej, i powstała dzieweczka. I rozeszła się ta sława po wszystkiej onej ziemi. Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 129, 1—2). Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego: z głębokości wołam ku Tobie, Panie.

(8) **Sekreta.** Składamy Ci, Panie, tę ofiarę czci naszej, aby zwiększyć gorliwość naszą w służeniu Tobie: abyśmy przez miłosierdzie Twoje doznali skutków tych darów, których bez naszej zasługi nam udzieliłeś. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Mar. 11, 24). Zaprawdę powiadam wam, wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam.

(11) Modlitwa po Komunji. Prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyś tych, którym dałeś szczęście uczestniczenia w Boskich tajemnicach, raczył też bronić od niebezpieczeństw zagrażających ludzkiej naturze. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Dziś zwrócić uwagę na to, jaka jest liczba niedziel po Zesłaniu, bo to zależy zawsze od ruchomej (wczesnej czy późniejszej) Wielkanocy. Zbadać to w kalendarzu, i zastosować się do uwag na tablicy poniżej umieszczonej.

Niedziele pozostałe po Trzech Królach.

Ponieważ Wielkanoc niejednako przypada, raz później, raz wcześniej, dlatego w większości wypadków liczba niedziel po Zesłaniu Ducha św., nie jest 24, lecz zazwyczaj wyższa od tejże. Ponieważ w latach, w których Wielkanoc wcześniej wypada, kilka niedziel po Trzech Królach zupełnie musi odpaść, a znów brakuje ich po Zesłaniu Ducha św., więc muszą te pozostałe (zbywające) niedziele być przeniesione i obchodzone przy końcu Roku kościelnego, czyli po 23 niedzieli po Zesłaniu, ale zawsze tak, że 24 niedziela jest ostatnia, choć faktycznie czasem nie jest 24-tą.

To przeniesienie albo raczej wsuwanie odbywa się wedle poniższej tablicy:

		24 niedz.	25 niedz.	26 niedz.	27 niedz.	28niedz.
Liczba niedz. po Zesłaniu	25	6 po3 Kr.	Ostatnia			
	26	5 po3 Kr.	6 Po3 Kr.	Ostatnia		
	27	4 po3 Kr.	5 po3 Kr.	6 po3 Kr.	Ostatnia	
	28	3 po3 Kr.	4 po3 Kr.	5 po3 Kr.	6 po3 Kr.	Ostatnia

Innemi słowy, jeżeli wypada 25 niedziel (Wielkanoc między 10 a 16 kwietnia) to w 24-tą niedzielę odprawia się Mszę z 6-tej niedzieli po Trzech Królach.

Jeżeli wypada 26 niedziel (Wielkanoc między 3 a 9 kwietnia), to w 24-tą niedzielę odprawia się Mszę z 5-tej niedzieli; a w 25-tą Mszę z 6-tej niedzieli po 3-ch Królach.

Jeżeli wypada 27 niedziel (Wielkanoc między 27 marca a 2 kwietnia), to w 24-tą niedzielę odprawia się Mszę 4-tej niedzieli; w 25-tą z 5-tej niedzieli; w 26-tą Mszę z 6-tej niedzieli po Trzech Królach.

Jeżeli wypada 28 niedziel (Wielkanoc między 22 a 26 marca), to w 24-tą niedzielę odprawia się Mszę z 3-ciej niedzieli; w 25-tą Mszę z 4-tej niedzieli; w 26-tą Mszę z 5-tej niedzieli; a w 27-mą Mszę z 6-tej niedzieli po Trzech Królach.

W ostatnią niedzielę po Zielonych Świątkach odprawia się zawsze Mszę z 24-tej niedzieli.

W razie, gdyby 23-cia niedziela była ostatnią okresu, wtedy Mszę z niej odprawia się w poprzednią sobotę.

Trzecia Niedziela pozostała po Trzech Królach.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Śpiewy (*introit, gradual, przy Komunji*) są te same, co w 23-cią niedzielę. I one nadają pewnego zabarwienia modlitwom i czytaniom, które na czas poświąteczny, tuż przed sam prawie Adwent przeniesione zostały. Gdy ta niedziela była po Trzech Królach, to nacisk główny spoczywał na innych szczegółach ewangelji czy lekcji: teraz uwaga zwrócona jest tylko na końcowe momenty tego świata, na rzeczy ostateczne. „Moja jest pomsta. Ja oddam, mówi Pan", a to przypomina sąd ostateczny. Również ewangelja wskazuje w tym okresie na ucztę niebieską, do której poganie zasiędą z Abrahamem, a mówi także o „ciemnościach zewnętrznych", co wskazuje na sąd ostateczny.

(1) **Introit** (Jer. 29, 11, 12, 14). To mówi Pan: Ja żywię myśli pokoju, a nie udręczenia: będziecie mnie wzywać, a wysłucham was: i wrócę was do domu z niewoli ze wszystkiej ziemi. (Ps. 84, 2). Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Swojej: przywróciłeś z niewoli synów Jakubowych. — ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, wejrzyj łaskawie na słabość naszą: a dla obrony naszej podnieś prawicę Majestatu Twego. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Rzymian (12, 16—21). Bracia! Za mądrych sami siebie nie miejcie. Nikomu złem za złe nie oddawajcie: a co dobre, starajcie się czynić nietylko przed Bogiem ale i przed wszystkimi ludźmi. Jeśli można, o ile od was to zależy, ze wszystkimi ludźmi pokój chowajcie. Sami sobie, najmilsi, sprawiedliwości nie wymierzajcie, ale pozostawcie to gniewowi Bożemu, bo napisano jest: Moja jest pomsta, Ja oddam mówi Pan. — Raczej: jeśli nieprzyjaciel twój łaknie, nakarm go, jeśli pragnie, napój go: bo to

czyniąc, nagarniesz żaru na głowę jego. Nie daj się zwyciężyć złemu, ale złe dobrem zwyciężaj.

(4) **Gradual** (Ps. 43, 8—9). Ty nas wybawiasz, Panie, od prześladowców naszych i zawstydzasz nienawidzących nas. W Bogu chlubimy się zawsze i Imię Twoje wysławiać będziemy na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 129, 1—2) Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (8, 1—13). Onego czasu, gdy zstąpił Jezus z góry, szły za nim wielkie rzesze. A oto trędowaty przyszedłszy, pokłonił się mu, mówiąc: Panie, jeżeli chcesz, możesz mnie oczyścić. I wyciągnąwszy Jezus rękę, dotknął się go, mówiąc: Chcę, bądź oczyszczon. I zaraz został oczyszczony trąd jego. I rzekł Mu Jezus: patrz, abyś nikomu nie powiadał, ale idź, ukaż się kapłanowi i ofiaruj dar, który przykazał Mojżesz na świadectwo im. A gdy wszedł do Kafarnaum, przyszedł do niego setnik, prosząc go, i mówiąc: Panie, sługa mój leży w domu powietrzem ruszony, i ciężko trapiony jest: I rzekł mu Jezus: Ja przyjdę i uzdrowię go. I odpowiadając setnik rzekł: Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł pod dach mój: ale tylko powiedz słowo, a będzie uzdrowiony sługa mój. Bo i ja jestem człowiek pod władzą postawiony, mający pod sobą żołnierzy, i mówię temu: Idź, a idzie, a drugiemu: chodź, a przychodzi; a słudze mojemu: Czyń to, a czyni. A usłyszawszy Jezus zadziwił się i rzekł tym, którzy szli za nim. Zaprawdę, powiadam wam, nie znalazłem tak wielkiej wiary w Izraelu, a powiadam wam, że wielu ich ze wschodu słońca i zachodu przyjdzie, i usiędą z Abrahamem, Izaakiem i Jakóbem, w królestwie niebieskiem. A synowie królestwa (zatwardziali Żydzi) będą wyrzuceni w ciemności zewnętrzne: tam

będzie płacz i zgrzytanie zębów. I rzekł Jezus setnikowi: Idź, a jakoś uwierzył, niech cię się stanie: I uzdrowiony został sługa onej godziny. — Kredo.

(7) Ofertorjum (Ps. 129, 1—2). Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego: z głębokości wołam ku Tobie Panie.

(8) Sekreta. Prosimy Cię, Panie, niech ta żertwa oczyści nas z przewinień, a ciało i dusze sług Twoich niech uświęci do godnego sprawowania ofiary. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) Śpiew przy Komunji (Mar. 11, 24). Zaprawdę powiadam wam, wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam.

(11) Modlitwa po Komunji. Użyczyłeś nam, Panie, łaski uczestniczenia w tak wzniosłych tajemnicach: spraw tedy, byśmy się stali prawdziwie godnymi ich skutków. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Czwarta Niedziela pozostała po Trzech Królach

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Rzeczy ostateczne będą i dla wiernych synów Kościoła ciężkie: będą bowiem prześladowania i różne klęski. Ponieważ sami od siebie nie możemy przezwyciężyć tylu trudności, zatem błagamy Boga o pomoc *(kolekta)*. Jednak przykazanie miłości braterskiej zawsze obowiązywać będzie: ono jest ukoronowaniem wszelkich przepisów i prawd *(lekcja)*. W ewangelji, w symbolu łódki miotanej falami jeziora Genezaret obraz końcowych prześladowań Kościoła.

(1) Introit (Jer. 29, 11, 12, 14). To mówi Pan: Ja żywię myśli pokoju, a nie udręczenia: będzie-

cie mnie wzywać, a wysłucham was: i wrócę was do domu z niewoli ze wszystkiej ziemi. (Ps. 84, 2). Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Swojej: przywróciłeś z niewoli synów Jakóbowych. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, który wiesz, że z powodu ułomności natury ludzkiej nie możemy wytrwać wśród tylu niebezpieczeństw: daj nam zdrowie (moc) duszy i ciała, abyśmy z pomocą Twoją znieśli to, co za grzechy nasze cierpimy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Rzymian** (13, 8—10). Bracia! Nie bądźcie nikomu nic winni, jeno abyście się nawzajem miłowali: bo kto miłuje bliźniego, zakon wypełnił. Przykazania bowiem: Nie cudzołóż: Nie zabijaj: Nie kradnij: Nie mów fałszywego świadectwa: Nie pożądaj, i wszelkie inne, zawierają się w tem jednem przykazaniu: Miłuj bliźniego swego, jak siebie samego. Miłość bliźniemu złego nie wyrządza: wypełnieniem tedy zakonu jest miłość.

(4) **Gradual** (Ps. 43, 8—9). Ty nas wybawiasz, Panie, od prześladowców naszych i zawstydzasz nienawidzących nas. W Bogu chlubimy się zawsze i Imię Twoje wysławiać będziemy na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 129, 1—2) Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (8, 23—27). W on czas wstąpił Jezus w łódkę, weszli z nim uczniowie jego. A oto burza wielka powstała na morzu tak, iż się łódka falami okrywała: a On spał. I przystąpili do niego uczniowie jego, i obudzili go, mówiąc: Panie, zachowaj nas, giniemy. I rzekł im Jezus: Czemu bojaźliwi jesteście, ma-

łej wiary? Tedy wstawszy, rozkazał wiatrom i morzu i stało się uciszenie wielkie. A ludzie zdumieli się, mówiąc: Któż jest ten, że mu wiatry i morze są posłuszne? — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 129, 1—2). Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego: z głębokości wołam ku Tobie Panie.

(8) **Sekreta.** Dozwól, prosimy, wszechmogący Boże, aby dar tej ofiary Tobie składanej, oczyścił ułomność naszą od wszelkiego złego i wzmacniał nas zawsze. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mar. 11, 24). Zaprawdę powiadam wam, wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niechaj dary Twoje, Boże, oddalą nas od rozkoszy ziemskich i wzmocnią pokarmem niebieskim. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Piąta Niedziela pozostała po Trzech Królach

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Poza modlitwami i czytaniami wszystkie inne części zmienne dzisiejszej Mszy są te same co w poprzednią niedzielę. *Lekcja* kładzie nacisk w dalszym ciągu na miłość wzajemną i przebaczającą. Zaś *ewangelja* bardzo trafnie przedstawia sąd ostateczny, który będzie końcowym żniwem „pszenicy i kąkolu", czyli osądzeniem dobrych i złych.

(1) **Introit** (Jer. 29, 11, 12, 14). To mówi Pan: Ja żywię myśli pokoju, a nie udręczenia: bę-

dziecie mnie wzywać, a wysłucham was: i wrócę was do domu z niewoli ze wszystkiej ziemi. (Ps. 84, 2). Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Swojej: przywróciłeś z niewoli synów Jakóbowych. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Sług i służebnic Twoich strzeż, prosimy Cię, Panie, w miłosierdziu twojem zawsze; a że opieramy się jedynie na nadziei łaski niebieskiej, racz otoczyć nas nieustanną opieką Twoją. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Kolosan (3, 12—17).** Bracia! Przyobleczcież się tedy, jako wybrani Boży, święci i umiłowani, w litość serdeczną, w dobrotliwość, w pokorę, w cichość, w cierpliwość: jedni drugich znosząc i przebaczając sobie, jeśli kto ma skargę przeciw komu: jako Pan przebaczył wam, tak i wy. A na to wszystko obleczcie miłość, która jest związką doskonałości. A pokój Chrystusowy niechaj panuje w sercach waszych, do którego też wezwani jesteście w jednem ciele: a wdzięczni bądźcie. Słowo Chrystusowe niechaj mieszka w was pełne, abyście z wszelką mądrością jedni drugich nauczali i krzepili przez psalmy, i hymny i pieśni duchowne, wdzięcznie śpiewając w sercach waszych Bogu. Wszystko, cokolwiek czynicie w słowie lub uczynku, wszystko czyńcie w imię Pana Jezusa Chrystusa, dziękując przezeń Bogu Ojcu.

(4) **Graduał (Ps. 43, 8—9).** Ty nas wybawiasz, Panie, od prześladowców naszych i zawstydzasz nienawidzących nas. W Bogu chlubimy się zawsze i Imię Twoje wysławiać będziemy na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 129, 1—2) Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (13, 24—30). W on czas powiedział Jezus rzeszom tę przypowieść: Podobne jest królestwo niebieskie człowiekowi, który posiał dobre nasienie na roli swojej. A gdy ludzie spali, przyszedł nieprzyjaciel jego i nasiał kąkolu między pszenicą i odszedł. A gdy urosła trawa i owoc uczyniła, tedy się pokazał i kąkol. A przystąpiwszy słudzy gospodarscy, rzekli mu: Panie, czyś nie posiał dobrego nasienia na roli Twojej? Skąd tedy kąkol ma? I rzekł im: Nieprzyjazny człowiek to uczynił. A słudzy rzekli mu: Chcesz, pójdziemy i zbierzemy go? I rzekł: Nie, byście snać zbierając kąkol, nie wykorzenili razem z nim i pszenicy. Dopuście obojgu róść aż do żniwa, a czasu żniwa rzekę żeńcom: Zbierzcie pierwej kąkol a związcie go w snopki ku spaleniu: a pszenicę zgromadźcie do gumna mojego. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 129, 1—2). Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego: z głębokości wołam ku Tobie Panie.

(8) **Sekreta.** Składamy Ci, Panie, ofiary przebłagalne, abyś i winy nasze łaskawie nam odpuścił i niestałemi sercami naszemi kierował. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mar. 11, 24). Zaprawdę powiadam wam, wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy uzyskali zbawienie wieczne, któregośmy w tym sakramencie zadatek otrzymali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Szósta Niedziela pozostała po Trzech Królach

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Zmienne części, przeznaczone do śpiewu (introit, graduał, ofertorjum, przy Komunji), jak w poprzednią niedzielę. Tylko *lekcja*, choć mówi o początkach chrześcijaństwa w gminie Tessaloniki, nawiązuje do sądu ostatecznego, bo wtedy był czas zasiewu, wtedy zakładano chrześcijaństwo, a przy końcu świata będą zbiory i żniwa ze wszystkich prac apostolskich. *Ewangelja* jeszcze wyraźniej podsuwa myśl o końcu, bo drzewo wyrosłe z małego nasionka jest już w pełni rozkwitu, ciasto już przeszło zupełnie kwasem, już wszystko dokonane, i gotowe na koniec.

(1) **Introit** (Jer. 29, 11, 12, 14). To mówi Pan: Ja żywię myśli pokoju, a nie udręczenia: będziecie mnie wzywać, a wysłucham was: i wrócę was do domu z niewoli ze wszystkiej ziemi. (Ps. 84, 2). Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Swojej: przywróciłeś z niewoli synów Jakóbowych. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy zawsze rozumnie myśląc słowem i czynem wypełniali to, co Tobie się podoba. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła do Tesaloniczan, (1, 2—10). Bracia! Dziękujemy Bogu zawsze za was wszystkich ilekroć wspominamy was w modlitwach naszych, bezustannie pamiętając na to, co działa wiara wasza, jak czynną jest wasza miłość, i jak wytrwałą nadzieja wasza w Panu naszym Jezusie Chrystusie, przed Bogiem i Ojcem naszym: a wiemy też, umiłowani od Boga bracia, i o wybraniu waszem: gdyż opowiadaliśmy wam Ewangelję nietylko słowem, ale też z mocą, i z Duchem świętym, i z pełnością przekonania; i sami to wiecie, jakimi byliśmy między wami dla was. Wy też staliście się naśladowcami naszymi,

i Pańskimi, przyjąwszy słowo śród wielu ucisków z weselem Ducha Świętego: tak, iż staliście się wzorem dla wszystkich wierzących w Macedonji i Achai. Bo od was rozbrzmiało słowo Pańskie nietylko w Macedonji i w Achai, ale wszędy się rozeszła wiara wasza w Boga, tak, że nam nie trzeba o tem co mówić: gdyż oni sami opowiadają o nas, jakie znaleźliśmy przyjęcie, przybywszy do was; i jakoście się nawrócili do Boga od bałwanów, abyście służyli Bogu żywemu i prawdziwemu, i oczekiwali Syna Jego z niebios (którego on wzbudził z martwych) Jezusa, który nas wyrwał od gniewu przyszłego.

(4) **Gradual** (Ps. 43, 8—9). Ty nas wybawiasz, Panie, od prześladowców naszych i zawstydzasz nienawidzących nas. W Bogu chlubimy się zawsze i Imię Twoje wysławiać będziemy na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 129, 1—2) Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (13, 31—35). Onego czasu mówił Jezus rzeszom to podobieństwo: Podobne jest królestwo niebieskie ziarnu gorczycznemu, które wziąwszy człowiek posiał na roli swojej, które najmniejsze jest ze wszelkiego nasienia: ale kiedy urośnie, większe jest nad wszystkie jarzyny: i staje się drzewem, tak iż przychodzą ptaki niebieskie i mieszkają na gałązkach jego. Inne podobieństwo powiedział im: Podobne jest królestwo niebieskie do kwasu, który wziąwszy niewiasta zakryła we trzy miary mąki, aż wszystka skwaśniała. — To wszystko mówił Jezus do rzeszy w podobieństwach: a bez podobieństwa nie mówił im: aby się wypełniło, to, co jest rzeczone przez proroka mówiącego: Otworzę usta moje w przypowieściach, będę wypowiadał skryte rzeczy od założenia świata. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 129, 1—2). Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego: z głębokości wołam ku Tobie Panie.

(8) **Sekreta.** Niechaj ta ofiara, prosimy Cię, Boże, oczyści nas i odnowi, prowadzi nas i wspomaga. Przez Pana...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mar. 11, 24). Zaprawdę powiadam wam, wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni niebieskiemi słodkościami, prosimy Cię, Panie, dozwól nam zawsze ich pragnąć, przez nie bowiem prawdziwie żyjemy. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

Ostatnia Niedziela (24-ta) po Zesłaniu Ducha św.

Barwa zielona.

Myśli przewodnie: Ostatnia to niedziela w Roku kościelnym. Ostatnia w całym szeregu niedziel po Zesłaniu Ducha świętego. W łacińskim mszale zawsze oznaczona jest jako 24-ta, choć bardzo często jest więcej niedziel po Świątkach niż 24.

Dziś kończymy Rok kościelny. A na to zakończenie Kościół zwraca się do nas z nauką — jakby kazaniem — o marności tego świata i jego końcu. Kazanie to ujęte jest w opis sądu ostatecznego. *Ewangelja* właśnie opowiada nam o tem, a *lekcja* poucza, jak się na ten sąd przygotować.

Chrystus przepowiada upadek Jerozolimy, koniec świata i sąd ostateczny. Zburzenie Jerozolimy bliżej oznaczył, kiedy będzie koniec świata, tego nie powiedział, tylko tyle pewne, że ten koniec przyjdzie, dlatego zawsze trzeba być w pogotowiu.

(1) **Introit** (Jer. 29, 11, 12, 14). To mówi Pan: Ja żywię myśli pokoju, a nie udręczenia: będziecie mnie wzywać, a wysłucham was: i wrócę was do domu z niewoli ze wszystkiej ziemi.

(Ps. 84, 2). Pobłogosławiłeś, Panie, ziemi Swojej: przywróciłeś z niewoli synów Jakóbowych. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Pobudź, prosimy Cię, Panie, wolę wiernych Swoich, aby z łaską Boską dobre uczynki gorliwie spełniając, obfitszą miłosierdzia Twego pomoc otrzymali. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia kolekta (2 a, 2 b), str. 333.

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Kolosan (1, 9—14). Bracia! Nie przestajemy modlić się za was i prosić, abyście byli uzupełnieni znajomością woli Boga we wszelkiej mądrości i wyrozumieniu duchownem: abyście chodzili godnie przed Bogiem, we wszystkiem podobając się Jemu: przynosząc owoc w każdym uczynku dobrym i rosnąc w znajomości Boga: umocnieni wszelką mocą, według przemożnej chwały Jego ku wszelkiej stateczności i cierpliwości, z radością: dziękując Bogu Ojcu, że nas godnymi uczynił, abyśmy byli uczestnikami dziedzictwa Świętych w światłości: wyrwał nas z mocy ciemności, i przeniósł do Królestwa Syna umiłowania Swego, w którym mamy odkupienie przez krew Jego, odpuszczenie grzechów.

(4) **Gradual** (Ps. 43, 8—9). Ty nas wybawiasz, Panie, od prześladowców naszych i zawstydzasz nienawidzących nas. W Bogu chlubimy się zawsze i Imię Twoje wysławiać będziemy na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 129, 1—2) Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (24, 15—35). W on czas rzekł Jezus do uczniów swoich: Gdy tedy ujrzycie brzydkość spustoszenia, która jest opowiedziana przez Daniela proroka, stojącą na miejscu świętem, kto czyta, niech rozumie. Wtedy, co są w Judzkiej ziemi, niech uciekają na góry, a kto na dachu, niech nie zstępuje, aby co

wziąć z domu swego; a kto na roli, niech się nie wraca brać sukni swojej. A biada brzemiennym i karmiącym w one dni. A proście, aby uciekanie wasze nie było w zimie, albo w szabat. — Albowiem na on czas będzie wielki ucisk, jaki nie był od początku świata aż dotąd, ani nie będzie. A gdyby nie były skrócone one dni, żadne ciało nie byłoby zachowane; ale dla wybranych będą skrócone dni one. Wtedy jeśliby wam kto rzekł: Oto tu jest Chrystus, albo tam, nie wierzcie. Albowiem powstaną fałszywi Chrystusowie i fałszywi prorocy, i czynić będą znaki wielkie i cuda, tak iżby w błąd wprowadzeni byli (jeśli być może) i wybrani. Otom wam przepowiedział. Jeśliby tedy wam rzekli: Oto na puszczy jest, nie wychodźcie, oto w tajemnych gmachach, nie wierzcie. Albowiem jako błyskawica wychodzi od wschodu słońca i okazuje się aż na zachodzie, tak będzie i przyjście Syna Człowieczego. Gdziekolwiek będzie ciało, tam zbiorą się orły.. A natychmiast po utrapieniu onych dni słońce się zaćmi, i księżyc nie da światłości swojej, a gwiazdy będą padać z nieba, i mocy niebieskie poruszone będą. A na on czas ukaże się znak Syna Człowieczego na niebie; i wtedy będą narzekać wszystkie pokolenia ziemi, i ujrzą Syna Człowieczego, przychodzącego w obłokach niebieskich z mocą wielką i majestatem. I pośle Anioły swoje z trąbą i głosem wielkim, i zgromadzą wybranych jego ze czterech wiatrów, od krańca aż do krańca niebios. — A od figowego drzewa uczcie się podobieństwa: gdy już gałązka jego odmładza się, i liście wypuszcza, wiecie, iż blisko jest lato. Tak też i wy, gdy ujrzycie to wszystko, wiedzcie, iż blisko jest we drzwiach. Zaprawdę powiadam wam, iż nie przeminie to pokolenie, ażby się stało to wszystko. Niebo i ziemia przeminą, ale słowa moje nie przeminą. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 129, 1—2). Z głębokości wołam ku Tobie, Panie: Panie, wysłuchaj głosu mego: z głębokości wołam ku Tobie, Panie.

(8) **Sekreta.** Bądź łaskaw, Panie, dla błagań naszych: a po przyjęciu ofiar i modłów ludu Swego zwróć serca nasze ku Sobie: abyśmy, od pożądliwości ziemskich uwolnieni, niebieskiemi pragnieniami napełnieni byli. Przez Pana naszego...

Druga i trzecia sekreta (8 a, 8 b), str. 333.

(9) **Prefacja** o Trójcy świętej str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mar. 11, 24). Zaprawdę powiadam wam, wszystko, o cokolwiek modląc się prosicie, wierzcie, że otrzymacie, a stanie się wam.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, Panie, aby święte Sakramenta, które przyjęliśmy, oczyściły dusze nasze z wszystkiego, co występne. Przez Pana...

Druga i trzecia po Komunji (11 a, 11 b), str. 333.

MSZE WŁASNE

na święta Pańskie, Najśw. Marji Dziewicy ŚŚ. Apostołów, oraz Świętych Patronów Polski

(Według porządku kalendarzowego uwzględnione są święta I i II klasy, a z śś. Patronów Polski te, które na terenie całej diecezji są obchodzone.

Dnia 30 listopada.

Ś. Andrzeja Apostoła.

II klasy. Barwa czerwona.

Myśli przewodnie: Ś. Andrzej był bratem ś. Piotra, obaj byli z najpierw powołanych uczniów Chrystusa. Ewangelja mówi o powołaniu Andrzeja na Apostoła, zaś lekcja nawiązuje do głoszenia przezeń nauki Chrystusowej.

(1) Introit (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty wiesz, gdy siadam i gdy wstaję (w każdej chwili). ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Majestatu Twego, Panie, usilnie błagamy, aby święty Andrzej Apostoł, jak był dla Kościoła Twego nauczycielem i przewodnikiem, tak niech będzie przed Tobą nieustannym za nas orędownikiem. Przez Pana naszego...

W Adwencie 2-ga kolekta z niedzieli poprzedniej.

(3) Lekcja z listu ś. Pawła do Rzymian (10, 10—18). Bracia: Bo sercem się wierzy ku usprawiedliwieniu. Pismo bowiem powiada: Ktokolwiek weń uwierzy, zawstydzon nie będzie. Bo niemasz różnicy pomiędzy Żydem a Grekiem: albowiem jeden jest Pan wszystkich, bogaty dla wszystkich, którzy go wzywają. Gdyż każdy, kto wzywa imienia Pańskiego, zbawion będzie. Lecz jakże wzywać będą tego, w którego nie uwierzyli? Albo jak uwierzą w tego, o którym nie słyszeli? A jakże

usłyszą, jeśli niema opowiadającego? A jakże będą opowiadać, jeśli posłani nie będą? jako napisano jest: Jak piękne są nogi zwiastujących pokój, zwiastujących dobre rzeczy. Ale nie wszyscy są posłuszni Ewangelji: bo Izajasz mówi: Panie, któż uwierzył temu, co słyszał od nas? Wiara tedy ze słuchania, a słuchanie przez słowo Chrystusowe. Lecz pytam, czy nie słyszeli? I owszem, po wszystkiej ziemi rozszedł się głos ich, a słowa ich na krańce okręgu ziemi.

(4) **Gradual** (Ps. 44, 17—18). Postanowisz ich książętami nad wszystką ziemią: będą wspominać imię Twoje, Panie. ℣. Zamiast ojców narodzą się Tobie synowie: przetoż narody wysławiać Cię będą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. Andrzej był miły Panu jako wonna ofiara. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (4, 18—22). W owym czasie: Gdy Jezus chodził nad morzem Galilejskiem, ujrzał dwóch braci, Szymona, którego zowią Piotrem, i Andrzeja brata jego, zapuszczających sieci w morze, (albowiem byli rybakami). I rzekł im: Pójdźcie za mną, a uczynię was rybakami ludzi. A oni natychmiast opuściwszy sieci, poszli za nim. A postąpiwszy stamtąd, ujrzał drugich dwóch braci, Jakuba Zebedeuszowego i Jana, brata jego w łodzi z Zebedeuszem ojcem ich, naprawiających sieci swoje, i wezwał ich. A oni natychmiast opuściwszy sieci i ojca, poszli za nim. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, niech święta modlitwa błogosławionego Andrzeja Apostoła ofiarę naszą zaleci Tobie, aby była przyjęta przez zasługi tego, na którego cześć Tobie ją składamy. Przez Pana...

W Adwencie druga sekreta z niedzieli poprzedniej.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 4, 19—20). Pójdźcie za mną: uczynię was rybakami ludzi: a oni natychmiast opuściwszy sieci, poszli za Panem.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjęliśmy, Panie, boskie sakramenta, radując się z uroczystości św. Andrzeja: i prosimy, aby nam zjednały przebaczenie tak, jak Twoim świętym przyczyniły się do chwały. Przez Pana...

W Adwencie druga modlitwa z poprzedniej niedzieli.

Dnia 4 grudnia

Ś. Barbary Dziewicy i Męczennicy

II klasy tylko w diecezjach: częstochowskiej i katowickiej. Barwa czerwona.

Martyrologjum rzymskie: „W Nikomedji (M. Azja) cierpienie świętej Barbary, dziewicy i męczennicy, która w prześladowaniu Maksyminowem, po okrutnem w ciemnicy morzeniu, świecami paleniu, piersi obcięciu i innych mękach, mieczem dokonała męczeństwa".

(1) **Introit** (Ps. 118, 46—47). Mówiłam o świadectwach Twych przed królami: i nie wstydziłam się; i rozważałam przykazania Twoje: bo je miłuję. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy, którzy chodzą według zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wstawiennictwo św. Barbary, dziewicy i męczennicy Twej, Panie, prosimy, niech nas od przeciwności ochrania: abyśmy za jej przyczyną zasłużyli sobie na przyjęcie Najśw. Sakramentu Ciała i Krwi Pana naszego Jezusa Chrystusa, zanim dzień śmierci nadejdzie, po prawdziwej pokucie i szczerej spowiedzi. Który z Tobą.

Druga kolekta z poprzedniej niedzieli adwentowej.

(3) **Lekcja** z księgi Mądrości (Syrach 51, 1—8. 12). Wyznawać Ci będę, Panie królu, i będę Cię chwaliła, Boga Zbawiciela mego. Będę wyznawała imię Twoje, boś mi się stał pomocnikiem i obrońcą, i zachowałeś ciało moje od zguby, od sidła języka złośliwego i od ust knujących kłamstwo, i stałeś mi się pomocnikiem przed oczyma przeciwników. I wybawiłeś mię według wielkości miłosierdzia imienia Swego, od ryczących, gotowych do żeru, z rąk czyhających na życie moje, i od bram utrapienia, które mię ogarnęły; od ucisku płomienia, który mię ogarnął, a w pośród ognia nie upaliłam się; z głębokiego łona otchłani, i od języka splugawionego i od słowa kłamliwego, od króla bezbożnego i od języka niesprawiedliwego. Będzie chwaliła aż do śmierci dusza moja Pana; bo wyrywasz czekających na Cię, i wybawiasz ich z rąk pogańskich, Panie Boże nasz.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 8). **Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości. ℣. Przeto namaścił Cię Bóg, Bóg twój, olejkiem wesela.**

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 44, 15. 16) Za nią poprowadzą panny do Króla: druchny jej wiodą do ciebie, wiodą je z radością. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (25, 1—13). W on czas: Rzekł Jezus uczniom swoim tę przypowieść: Podobne będzie królestwo niebieskie dziesięciu pannom, które wziąwszy lampy swoje, wyszły naprzeciw oblubieńca i oblubienicy. A pięć z nich było głupich, a pięć mądrych. Ale pięć głupich, wziąwszy lampy, nie wzięło oleju (oliwy) ze sobą, a mądre wzięły oleju (oliwy) w naczynia swoje z lampami. A gdy Oblubieniec omieszkiwał, zdrzemnęły się wszystkie i posnęły. A o północy rozległo się wołanie: Oto oblubieniec

idzie, wyjdźcie naprzeciw niemu. Tedy wstały one wszystkie panny i oczyściły lampy swoje. Lecz głupie rzekły mądrym: Dajcie nam z oleju waszego, bo lampy nasze gasną. Odpowiedziały mądre mówiąc: By snać nam i wam nie zabrakło, idźcie raczej do sprzedających, a kupcie sobie. A gdy szły kupować, przyszedł oblubieniec, a te, które były gotowe, weszły z nim na gody, i zamknięto drzwi. A nakoniec przyszły i drugie panny, mówiąc: Panie, Panie, otwórz nam. A on, odpowiadając, rzekł: Zaprawdę mówię wam: nie znam was. Czuwajcież tedy, bo nie wiecie dnia ani godziny.

(7) Ofertorjum (Ps. 44, 15. 16). Za nią prowadzą panny do Króla: druchny jej wiodą do ciebie. Wiodą je z radością i weselem: prowadzą do pałacu królewskiego.

(8) Sekreta. Przyjmij, Panie, dary przyniesione Ci, w uroczystość świętej Barbary, dziewicy i męczennicy Twojej, za której opieką spodziewamy się wybawienia. Przez Pana...

Druga sekreta z poprzedniej niedzieli adwentowej.

(9) Prefacja ogólna, str. 80.

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 118, 78. 80). Niech będą zawstydzeni pyszni, bo niesłusznie trapią mię: a ja się ćwiczę w przykazaniach Twoich, w ustawach Twoich, abym nie była zawstydzona.

(11) Modlitwa po Komunji. Niech nam pomocą będą, Panie, przyjęte sakramenta; a za przyczyną świętej Barbary, dziewicy i męczennicy Twojej niech sprawią, byśmy ustawicznie cieszyli się jej opieką. Przez Pana...

Druga modlitwa z poprzedniej niedzieli adwentowej.

Dnia 8 grudnia

Uroczystość Niepokal. Poczęcia NMP.

I klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Bóg, postanowiwszy przedwiecznie uczynić Marję Matką Syna Bożego (*lekcja*), chciał, aby od pierwszej chwili swego poczęcia starła głowę węża. Przyodział ją szatą świętości (*introit*) i uczynił z duszy jej, którą zachował od wszelkiej zmazy grzechowej, „mieszkanie godne Syna Swego" (*kolekta*).

Święto „Niepokalanego Poczęcia Marji" obchodzono na Wschodzie już w 8-ym wieku (9 grudnia), w Irlandji w 9-tym wieku, (3 maja), w Anglji zaś 8 grudnia w 11-tym wieku. Benedyktyni ze św. Anzelmem i Franciszkanie z Duns Scotem († 1308) sprzyjali świętu „Niepokalanego Poczęcia", obchodzonemu od roku 1128 w klasztorach anglo-saksońskich. W XV wieku papież Sykstus IV wzniósł na Watykanie kaplicę Sykstyńską na cześć Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Panny. Pap. Klemens IX († 1721) zaprowadził to święto w całym Kościele. Zaś Pius IX 8-go grudnia 1854, ogłaszając uroczyście dogmat Niepokalanego Poczęcia, i czyniąc zadość powszechnej chrześcijańskiej tradycji, streszczonej w słowach anioła: „Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami", ustanowił to święto jako nakazane.

(1) **Introit** (Iz. 61, 10). Weseląc się, będę się weseliła w Panu i rozraduje się dusza moja w Bogu moim: iż mię oblókł w szaty zbawienia i ubiorem sprawiedliwości odział mię jako oblubienicę ubraną klejnotami jej. (Ps. 29, 2) Wywyższać Cię będę, Panie, żeś mnie przyjął: a nie dał pociechy nieprzyjaciołom moim nademną. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, któryś przez Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marji Dziewicy, godne mieszkanie Synowi swemu przygotował, a w moc zasług przewidzianej śmierci tegoż Syna, od wszelkiej zmazy Ją zachował; dozwól nam, prosimy, za Jej wstawiennictwem czystymi dojść do Ciebie: Przez tegoż Pana...

Druga kolekta z poprzedniej niedzieli adwentowej.

Dzisiejsza lekcja wyjęta jest z księgi Przypowieści, która należy do ksiąg Mądrości (jest ich pięć) w Piśmie św. Starego Testamentu. W tych księgach jest bardzo czę-

sto mowa o Mądrości, która to mądrość jest uosobiona, raz samego Boga to znów jego przymioty oznacza. Zatem słowa tej lekcji w pierwszym rzędzie do Boga się odnoszą. Liturgja jednak, idąc za Ojcami Kościoła, odnosi te powiedzenia do N. M. Panny, bo Marja najdoskonalsza i najświętsza ze wszystkich stworzeń, wybrana i przewidziana od wieków na Matkę Synowi Bożemu, jest jak ta Mądrość — Świętość, doskonałość.

(3) Lekcja z księgi Mądrości (Przypow. 8, 22—35). Pan mnie posiadł na początku dróg swoich, pierwej niźli co czynił z początku. Od wieku jestem rządzona i ze starodawna pierwej, niźli się ziemia stała. Jeszcze nie było przepaści, a jam już poczęta była. Ani jeszcze źródła wód wyniknęły były, ani jeszcze góry ciężką wielkością były stanęły; przed pagórkami ja się rodziłam: jeszcze był ziemi nie uczynił, ani rzek, ani zawias okręgu ziemi. Gdy gotował niebiosa, tamem ja była: gdy pewnym porządkiem i kołem otaczał przepaści: gdy niebiosa utwierdzał w górze, ważył źródła wód: gdy zakładał morzu granicę jego, a ustawę dawał wodom, aby nie przestępowały granic swoich: kiedy zawieszał fundamenta ziemi. Z Nim byłam, wszystko, składając: i cieszyłam się na każdy dzień, igrając przed Nim na każdy czas: igrając na okręgu ziemi: a rozkoszą moją być z synami człowieczymi. Teraz tedy, synowie, słuchajcie mnie. Błogosławieni, którzy strzegą dróg moich. Słuchajcie ćwiczenia, a bądźcie mądrymi, a nie odrzucajcie go. Błogosławiony człowiek, który mnie słucha i który czuwa u drzwi moich na każdy dzień, a pilnuje u podwojów drzwi moich. Kto mnie znajdzie, znajdzie żywot i zaczerpnie zbawienie od Pana...

(4) Graduał (Judyt. 13, 23, 15, 10). Błogosławionaś Ty, Marjo Panno, od Pana Boga najwyższego, nad wszystkie niewiasty ziemi. ℣. Tyś chwałą Jeruzalem, Tyś weselem Izraela, Tyś chlubą ludu naszego...

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Pieśń 4, 7) Cała piękna jesteś Marjo, i zmazy pierworodnej niemasz w tobie. Alleluja.

Wyjątek z dzisiejszej ewangelji, czytany przeważnie i w inne święta N. M. P., zawiera najważniejszy dowód i świadectwo, że Marja jest Niepokalaną.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (1, 26—28). W on czas: Posłany został Anioł Gabrjel od Boga do miasta Galilejskiego, Nazaret, do panny poślubionej mężowi, któremu imię było Józef, z domu Dawidowego, a imię panny Marja. I wszedłszy Anioł do niej rzekł: Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami. — **K r e d o.**

(7) **Ofertorjum** (Łuk. 1, 28). Zdrowaś Marjo, łaski pełna: Pan z tobą: błogosławionaś Ty między niewiastami, alleluja.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, hostję zbawienia, którą w uroczystość Niepokalanego Poczęcia błogosławionej Dziewicy Marji, Tobie składamy: a jako wyznajemy, żeś uprzedzającą łaską swoją od wszelkiej zmazy Ją zachował, tak za Jej przyczyną, racz nas wyzwolić od wszelkich win. Przez Pana...

Druga sekreta z poprzedniej niedzieli adwentowej.

Na święta Matki Boskiej osobna prefacja, w której zaznacza się zazwyczaj poszczególną uroczystość (jak wymieniono w nawiasie).

Vere dignum et justum est, aequum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere: Domine sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus: Et te in Conceptione immaculata (*vel:* Annuntiatione, Visitatione, Assumptione,	Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny. I abyśmy Cię w Niepokal. Poczęcie (*albo: Zwiastowanie*,

Nativitate, Transfixione, Festivitate, Veneratione) beatae Mariae semper Virginis collaudare, benedicere et praedicare. Quae et Unigenitum tuum Sancti Spiritus obumbratione concepit: et virginitatis gloria permanente, lumen aeternum mundo effudit, Jesum Christum, Dominum nostrum. Per quem majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates. Caeli caelorumque Virtutes ac beata Seraphim socia exsultatione concelebrant. Cum quibus et nostras voces ut admitti jubeas, deprecamur, supplici confessione dicentes: Sanctus, Sanctus...

Nawiedzenie, Wniebowzięcie, Narodzenie, Przeszycie mieczem, Ofiarowanie, święto, obchodzie) błogosławionej Marji zawsze Dziewicy wychwalali, błogosławili i wysławiali — która i Jednorodzonego Syna Twego za sprawą Ducha św. poczęła i, pozostając chwalebnie Dziewicą, wydała światu Światło odwieczne, Jezusa Chrystusa, Pana naszego. Przez którego Twój majestat wielbią Aniołowie, oddają pokłon Panowania, drżą Mocarstwa, Niebiosa i Moce niebieskie, oraz błogosławieni Serafini ze wspólną radością wychwalają. Z którymi aby i nasze głosy były połączone, rozkaż Panie, usilnie prosimy, w pokornem wyznaniu wołając: Święty, Święty...

(10) Śpiew przy Komunji. Chwalebne rzeczy powiedziane są o Tobie, Marjo, albowiem uczynił Ci wielkie rzeczy, który możny jest.

(11) Modlitwa po Komunji. Panie Boże nasz, niechaj te sakramenty, któreśmy przyjęli, uleczą nas z ran tego grzechu, od którego Niepokalanie Poczętą Marję Dziewicę w szczególny sposób zachowałeś. Przez Pana naszego...

Druga po Komunji z poprzedniej niedzieli adwentowej.

Dnia 21 grudnia

Ś. Tomasza Apostoła

II klasy. Barwa czerwona.

Myśli przewodnie: Ś. Tomasz znany jest jako „niewierny" Apostoł, który powątpiewał w zmartwychwstanie Zbawiciela. Skoro jednak Go ujrzał, tem silniej uwierzył i publicznie wyznał swą wiarę. Opowiadał ewangelję Partom, Persom i Medom, i doszedł aż do Indyj, gdzie za Chrystusa męczeństwem zakończył życie.

(1) **Introit** (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty wiesz, gdy siadam i gdy wstaję (w każdej chwili). ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Pozwól nam, prosimy Cię, Panie, uroczystość świętego Tomasza Apostoła Twego, radośnie obchodzić, abyśmy i jego stałej opieki doznawali, i jego wiarę w należnem oddaniu się (Tobie) naśladowali. Przez Pana...

Druga kolekta z poprzed. niedzieli adwentowej

(3) **Lekcja** z listu ś. Pawła Apostoła do Efezjan (2, 19—22). Bracia! Nie jesteście już obcymi i przychodniami, aleście współobywatelami świętych i domownikami Bożymi: budowaniem opartem na fundamencie Apostołów i Proroków, którego kamieniem węgielnym jest sam Jezus Chrystus: na którym wszystko budowanie, z sobą spojone, rośnie w Kościół święty w Panu: na którym też i wy pospołu stajecie się budową na mieszkanie Bogu w Duchu świętym.

(4) **Gradual** (Ps. 138, 17—18). We czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. ℣. Liczę ich, ale od piasku liczniejsi są oni.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 32, 1) Cieszcie się, sprawiedliwi, w Panu: sprawiedliwym przystoi wysławiać Go. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (20, 24—29). W owym czasie: Tomasz jeden z dwunastu, zwany Dydymus, nie był z nimi, kiedy przyszedł Jezus. Powiedzieli mu tedy inni uczniowie: Widzieliśmy Pana. Ale on im rzekł: Jeśli nie ujrzę w ręku jego przebicia gwoździ, a nie włożę palca mego na miejsce gwoździ, i nie włożę ręki mojej w bok jego, nie uwierzę. A po ośmiu dniach byli znowu uczniowie jego w domu, i Tomasz z nimi. Przyszedł Jezus drzwiami zamknionemi, i stanął w pośrodku i rzekł: Pokój wam. Potem rzekł Tomaszowi: Włóż tu palec twój, a obejrzyj ręce moje, i wyciągnij rękę twoją, i włóż w bok mój, a nie bądź niewiernym, ale wiernym. Odpowiedział Tomasz i rzekł mu: Pan mój i Bóg mój. Rzekł mu Jezus: Dlatego, żeś mnie ujrzał, Tomaszu, uwierzyłeś: Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 18, 5). Na wszystką ziemię idzie głos ich, i słowa ich na krańce okręgu ziemi.

(8) **Sekreta.** Dług służebnictwa naszego Tobie, Panie, oddajemy i w pokorze błagamy, abyś strzegł w nas darów Twoich za przyczyną św. Tomasza Apostoła Twego, którego wyznanie wiary dziś czcimy, a Tobie pochwalną ofiarę składamy. Przez Pana...

Druga sekreta z poprzedniej niedzieli adwentowej.

(9) **Prefacja** o Apost., jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 20, 27). Włóż rękę twoją, a poznaj miejsce gwoździ; a nie bądź niewiernym, ale wiernym.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Bądź przy nas, miłosierny Boże, a za wstawiennictwem św. Tomasza

Apostoła, strzeż łaskawie w nas darów Twoich. Przez Pana...

Druga modlitwa z poprzedniej niedzieli adwentowej.

Dnia 2 lutego
Oczyszczenie N. M. P.

II klasy. Barwa fioletowa (przy święceniu świec), biała (przy Mszy).

Ostatnie święto w cyklu Bożego Narodzenia. Jedno obok Wniebowzięcia z najstarszych świąt N. M. Panny; jest jednak świętem Chrystusa Pana, a na drugiem miejscu świętem marjańskiem (por. Prefację o Bożem Narodzeniu).

Główne myśli: Chrystus jako Król i Kapłan wchodzi poraz pierwszy do świątyni, spotyka się ze Swem Kapłaństwem, ze Swym Kościołem, na Jego spotkanie wychodzi ludzkość w osobie starca Symeona. Dalsze myśli, to oczyszczenie i złożenie ofiary przez N. Pannę Marję.

W procesji i przy święceniu świec najpiękniejszy symbol Chrystusa, który jako światłość, jako Król światłości przychodzi do nas, a my na spotkanie Jego wychodźmy ze światłem czyli dobremi uczynkami.

Symbolika światła jest dzisiaj jakby pierwszą rzeczą przed innemi momentami. Światło oznacza Chrystusa i życie łaski w naszych duszach. Że w tym dniu jest procesja ze świecami, to niekoniecznie należy szukać do tego powodu w powiedzeniu Symeona: „światłość na oświecenie pogan", bo procesja zdaje się starsza jest od samego święta. Dziś poświęca Kościół świece, które się palą potem na ołtarzu, przy nabożeństwach, albo rozdawane są wiernym. Kapłan osobiście powinien po poświęceniu wręczać wiernym świece, a nie żeby oni sami gotowe trzymali w ręce. Taki jest przepis, a symbolika wtedy jest wyraźna, że od Kościoła biorąc świecę, bierzemy także od Kościoła Chrystusa. Kościół zawsze nam daje Chrystusa i życie łaski. Jeżeli dziś trzymamy świecę i niesiemy ją w procesji, to jest w tem symbol bardzo znaczący, bo tak mamy nosić Chrystusa, jako początek i źródło łask i życia nadprzyrodzonego. Jeżeli w niedzielę Palmową niesiemy palmy, to jest to uzupełnieniem dzisiejszej procesji, bo wtedy niesiemy Chrystusa triumfatora, ale jako męczennicy i bojownicy za jego sprawę. Gdy po procesji wchodzimy do kościoła, wtedy ten dom Boży jest obrazem nieba, do którego mamy wejść z gorejącemi pochodniami — z Chrystusem. Jeżeli — według przepisu — wierni dziś trzymają zapalone świece podczas śpiewania ewangelji, przez cały

Kanon aż do Komunji, to w tem znowu symbol — wskaźnik, że Chrystusa mamy obecnego między nami jako nauczyciela i sakramentalnie jako ofiarę na ołtarzu.

Msza św.: Najlepiej uczynimy, gdy się wstawimy dziś w położenie Symeona, jakbyśmy z otwartemi rękoma czekali na Pana Jezusa. Wtedy śpiewy *introitu i graduału* będą nam bliższe i zrozumialsze. Podwójne spotkanie w tej Mszy św. (jak w każdej) Boga z ludzkością — (Bóg schodzi do nas), nas z Bogiem — (my do niego wyciągamy ręce). On niegdyś widzialny stanął w świątyni, — i dziś staje na ołtarzu niewidzialny. Tak kiedyś znów my powinni stawić się u Niego w niebie (*kolekta*). Spotkanie się Pana (Jezusa Chrystusa) ze swem kapłaństwem, nawiedzenie przez Niego świątyni jerozolimskiej (i wogóle świątyni) opisane jest przez jednego z ostatnich proroków (Malachjasz w dzisiejszej *lekcji*). Proroctwo to widzimy spełnione w *ewangelji*. A jeszcze w większym stopniu na ołtarzu przy ofierze — konsekracji. „Oto przychodzi Panujący, Anioł przymierza". Jako światło, jako ogień przychodzi, by oczyścić nas jak złoto lub srebro. Przy *ofertorjum* przenieśmy się do Jerozolimy, stańmy przy ołtarzu w osobie Marji, która niesie Chrystusa do świątyni. Gdy *Komunję św.* przyjmiemy, zaśpiewamy z Symeonem: „Teraz oczy moje oglądały Zbawiciela mego". Pieśń Symeona jest modlitwą dziękczynną, którą Kościół codziennie w Komplecie na zakończenie modłów brewjarzowych i prac dziennych odmawia.

Święcenie światła (gromnic)

Kapłan, stojąc w kapie fioletowej po stronie lekcji przy mszale, odmawia 5 modlitw.

K. Pan z wami. M. I z duchem twoim.

1. **Módlmy się.** — Panie święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny, Tyś wszystko z niczego stworzył, i Ty rozkazałeś, aby ten wosk do sporządzenia świec pracą pszczół powstał; i Ty w dniu tym wysłuchałeś prośby sprawiedliwego starca, Symeona; błagamy Cię pokornie, wzywając Imienia Twego i za wstawieniem się błogosławionej Marji zawsze Dziewicy, której święto z nabożeństwem obchodzimy: racz pobłog†osławić i poś†więcić te gromnice dla pożytku ludzi, dla zdrowia ciała i duszy na ziemi i na morzu: wysłuchaj z świętego przybytku Twego w niebie i tronu

głosu ludu Twego, który pragnie je ze czcią nosić w swych rękach i śpiewem wielbić Ciebie. Bądź łaskaw, Panie, dla wszystkich, którzy Cię wzywają, a których Ty odkupiłeś drogą Krwią Syna swego: Który z Tobą żyje... ℟. Amen.

2. **Módlmy się.** — Wszechmogący wieczny Boże, któryś dzisiaj Jednorodzonego Syna Twego, przyjętego na rękach przez błogosławionego Symeona, w świątyni swej ukazał, błagamy pokornie Twej łaskawości, a b y ś t e ś w i e c e, k t ó r e m y s ł u d z y T w o i, n a c h w a ł ę I m i e n i a T w e g o p ł o n ą c e p r a g n i e m y n o s i ć, raczył pobło†gosławić i poświę†cić, iżbyśmy, godnie ofiarując je Tobie, Panie i Boże nasz, r o z p a l e n i ś w i ę t y m o g n i e m s ł o d k i e j m i ł o ś c i T w o j e j, zasłużyli stanąć w świętym przybytku Twej chwały. Przez tegoż Pana naszego Jezusa Chrystusa. ℟. Amen.

3. **Módlmy się.** — Panie Jezu Chryste, światłości prawdziwa, która oświeca każdego człowieka na ten świat przychodzącego; ześlij bło†gosławieństwo swoje na te świece i u†święć je światłem swej łaski: oraz spraw dobrocią swoją, aby, jak te świece płonące światłem widzialnem rozpraszają ciemności nocy, tak serca nasze rozpalone ogniem niewidzialnym t. j. światłem Ducha św. były wolne od zaślepienia grzechowego, by jasny wzrok duszy naszej mógł oglądać rzeczy Tobie miłe, a nam pożyteczne do zbawienia, tak, iżbyśmy pokonawszy niebezpieczne ciemności tego świata, zasłużyli na osiągnięcie światłości, która nigdy się nie zaćmi. Przez Ciebie, Jezu Chryste, Zbawicielu świata, który żyjesz i królujesz, w doskonałej Jedności Trójcy św. Bóg, po wszystkie wieki wieków. ℟. Amen.

4. **Módlmy się.** — Wszechmogący wieczny Boże, który przez Mojżesza, sługę swego, rozkazałeś

przygotować najczystszą oliwę do lamp, mających bez przerwy przed obliczem Twojem płonąć; ześlij w dobroci swojej łaskę † błogosławieństwa swego na te świece, aby, gdy one zewnętrznie płonąć będą, za łaską Twoją światło Ducha św., w nas nie gasło. Przez Pana naszego... w jedności tegoż... ℟. Amen.

5. **Módlmy się.** — Panie Jezu Chryste, który, ukazawszy się nam dzisiaj w postaci ciała naszego, zostałeś ofiarowany przez rodziców swoich w świątyni: Ty, którego czcigodny starzec Symeon oświecony światłem Ducha św., poznał, przyjął i błogosławił, spraw w dobroci swojej, abyśmy, oświeceni i nauczeni łaską tegoż Ducha św., poznali Cię w prawdzie i umiłowali wiernie. Który z Bogiem Ojcem i z Duchem św. w jedności żyjesz i królujesz, Bóg po wszystkie wieki wieków. ℟. Amen.

Kapłan kropi i trzykrotnie okadza świece. Teraz najstarszy według godności duchowny przystępuje do ołtarza i podaje poświęconą świecę celebransowi; poczem celebrans, stojąc na środku ołtarza, zwrócony do ludu, rozdziela świece, podając najpierw temu, od którego sam otrzymał, następnie innym duchownym, wkońcu wiernym świeckim. Wszyscy klękają i odbierając świecę, całują ją i rękę celebransa. Podczas rozdawania świec śpiewa chór, antyfonę i kantyk Symeona:

Antiphona (Luc. 2, 32). Lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israel.	**Antyfona** (Łuk. 2, 32). Światłość na oświecenie pogan i na chwałę ludu Twego Izraelskiego.

Potem pieśń Symeona (Łuk. 2, 29—31) i po każdej zwrotce powtarza się powyższą antyfonę.

Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace. **Antiph.** Lumen.	Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, według słowa Twego. **Ant.** Światłość...
Quia viderunt oculi	Gdyż oczy moje oglą

mei salutare tuum. Antiph. Lumen.

Quod parasti ante faciem omnium populorum. Antiph. Lumen.

Lumen ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israel. Antiph. Lumen.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto. Ant. Lumen.

Sicut erat in principio, et nunc, et semper, et in saecula saeculorum. Amen. Antiph. Lumen.

dały zbawienie Twoje. Ant. Światłość...

Któreś zgotował przed oblicznością wszystkich narodów. Ant. Światłość...

Światłość na oświecenie pogan i na chwałę ludu Twego Izraelskiego. Ant. Światłość...

Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi św. Ant. Światłość...

Jak było na początku teraz i zawsze na wieki wieków. Amen. Ant. Światłość...

Antyfona (Ps. 43, 26). Powstań, o Panie, wesprzyj nas, i ratuj nas dla imienia Twego. (Ps. 43, 2) Boże, słyszeliśmy na własne uszy; ojcowie nasi opowiadali nam. ℣. Chwała Ojcu... *(i powtarza się antyfonę:* Powstań...).

Następnie kapłan po rozdaniu świec mówi ostatnią modlitwę:

Jeżeli jest po 70-tnicy i dziś niema niedzieli, kapłan (diakon) mówi: *Zegnijmy kolana.* ℟. *Powstańcie.*

Módlmy się: Wysłuchaj, prosimy Cię, Panie, ludu Twego, i daj nam przez światło łaski Twojej zakosztować wewnętrznych owoców tego, czego pamiątkę zewnętrzną pozwalasz nam co roku uroczyście obchodzić. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

Teraz procesja, w czasie której śpiewają albo antyfony (podane we mszale na ten dzień) albo pieśń do Matki Boskiej.

S. Procedamus in pace.
M. In nomine Christi. Amen.

K. Idźmy w pokoju.
M. W imię Chrystusa. Amen.

Antyfona: Przyozdób mieszkanie twoje, Syjonie, i przyjmij Chrystusa Króla: powitaj z miłością Marję, która jest bramą niebios: ona sama niesie Króla chwały nowej światłości. Oto stoi Dziewica, niesie na rękach Syna, przed jutrzenką zrodzonego, którego Symeon, biorąc na ręce swoje, ogłosił narodom jako Pana życia i śmierci i Zbawiciela świata.

Inna antyfona (Łuk. 2, 26 i 28—29). Odpowiedź był otrzymał Symeon od Ducha świętego, że nie miał oglądać śmierci, dopókiby wpierw nie ujrzał Chrystusa Pańskiego. A gdy wnosili Dzieciątko do świątyni, wziął Je na ręce swoje i błogosławił Boga i mówił: Teraz puszczasz, Panie, sługę Twego w pokoju. ℣. Gdy wnosili Dzieciątko Jezus rodzice Jego, aby z Niem uczynić według przepisu Zakonu, on wziął Je na ręce swoje.

Gdy się wchodzi po procesji do kościoła, śpiewa się:

℣. Ofiarowali za niego Panu parę synogarlic albo dwoje gołąbiąt; jako napisano jest w zakonie Pańskim. — ℣. Gdy się wypełniły dni oczyszczenia Marji według zakonu Mojżeszowego, przynieśli Jezusa do Jeruzalem, aby Go stawili Panu. * Jako napisane jest w zakonie Pańskim. — ℣. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi świętemu. — * Jako napisane jest w Zakonie Pańskim.

Po procesji celebrans (i asysta) zdejmują szaty fioletowe, a biorą białe do Mszy św., podczas której trzyma się zapalone świece tylko przez całą ewangelję śpiewaną, następnie od *Sanctus* aż do skończonej Komunji, a nie przez całą Mszę św.

Msza święta

(1) Introit (Ps. 47, 10—11). Przyjęliśmy, Boże, miłosierdzie Twoje w pośrodku Kościoła Twego; jako Imię Twoje, Boże, tak i chwała Twoja na krańce ziemi: sprawiedliwości pełna jest prawica Twoja. (Ps. 47, 2) Wielki Pan i chwalebny bar-

dzo, w kościele Boga naszego, na górze świętej swojej. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, Majestatu Twego pokornie błagamy, oto Syn Twój Jednorodzony dnia dzisiejszego w postaci naszego ciała do świątyni został przyniesiony, spraw tak, byśmy z sercem oczyszczonem przed Tobą stanąć mogli. Przez tegoż Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Malachjasza proroka (3, 1—4). To mówi Pan Bóg: Oto ja posyłam Anioła mego, a przygotuje drogę przed obliczem mojem. A wnet przyjdzie do kościoła swego Panujący, którego wy szukacie i Anioł przymierza, którego wy chcecie. Oto idzie mówi Pan Zastępów, a kto będzie mógł ogarnąć dzień przyjścia Jego, bo On jako ogień wypalający i jako ziele farbiarskie i usiądzie wypalając i wyczyszczając srebro, i wyczyści syny Lewi i przecedzi jako złoto i jako srebro, i będą ofiarować Panu ofiary sprawiedliwości. I spodoba się Panu ofiara Judy i Jeruzalem, jako za dni dawnych i jako dawne lata: mówi Pan wszechmogący.

(4) **Graduał** (Ps. 47, 10—11, 9). Przyjęliśmy Boże, miłosierdzie Twoje w pośrodku Twego Kościoła: jako Imię Twoje, Boże, tak i chwała Twoja na krańce ziemi. ℣. Jakośmy słyszeli, takeśmy i widzieli w mieście Boga naszego, na górze świętej Jego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Starzec niósł dziecię lecz dziecię starcem rządziło. Alleluja.

Jeżeli święto Oczyszczenia przypadnie po 70-tnicy, wtedy opuszcza się *Śpiew Alleluja,* a zamiast tego jest:

(5) **Traktus** (Łuk. 2, 29—32). Teraz puszczasz sługę Twego, Panie, w pokoju, według słowa Twe-

go. ℣. Gdyż oczy moje oglądały zbawienie Twoje. ℣. Któreś zgotował przed oblicznością wszystkich narodów: ℣. Światłość na oświecenie poganów i chwałę ludu Twego izraelskiego.

Zapalone gromnice trzyma się w ręku w czasie Ewangelji i od *Sanctus* aż do Komunji, a nie przez całą Mszę św.

(6) Ewangelja według św. Łukasza (2, 22—23). Onego czasu, gdy się wypełniły dni oczyszczenia Marji według Zakonu Mojżeszowego, przynieśli Jezusa do Jeruzalem, aby Go stawili Panu. Jako napisane jest w zakonie Pańskim, że wszelki pierworodny syn, świętym Panu nazwany będzie. I żeby złożyć ofiarę wedle tego, co powiedziane jest w Zakonie Pańskim, parę synogarlic, albo dwoje gołąbiąt. A oto był człowiek w Jeruzalem, któremu imię było Symeon: a był to człowiek sprawiedliwy i bogobojny, wyczekujący pociechy Izraelskiej: a Duch św. był w nim. I otrzymał był zapowiedź od Ducha świętego, że nie miał oglądać śmierci, dopókiby wpierw nie ujrzał Chrystusa Pańskiego. I przyszedł w duchu do kościoła; a gdy wnosili dzieciątko Jezusa rodzice Jego, aby z niem uczynić wedle przepisów Zakonu, on też wziął je na ręce swoje i błogosławił Boga i mówił: Teraz puszczasz, Panie, sługę twego w pokoju, według słowa Twego, gdyż oczy moje oglądały zbawienie Twoje, które zgotowałeś przed oblicznością wszystkich narodów: Światłość na oświecenie poganów i chwałę ludu Twego izraelskiego. K r e d o.

(7) Ofertorjum (Ps. 44, 3). Wdzięk rozlany na ustach Twoich, przeto ubłogosławił Cię Bóg na wieki, i na wieki wieków.

(8) Sekreta. Wysłuchaj, Panie, błagania naszego; i aby te dary, które przed oczyma Majestatu Twego składamy, godnemi były Ciebie, użycz nam miłościwie pomocy Twojej. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Bożem Narodzeniu, str. 132.

(10) **Śpiew przy Komunji**. (Łuk. 2, 26). Symeon otrzymał od Ducha świętego odpowiedź, że nie miał oglądać śmierci, dopókiby pierwej oglądał Chrystusa Pańskiego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Błagamy Cię, Panie, Boże nasz, spraw, aby te święte tajemnice, któreś ustanowił dla odrodzenia naszego, za przyczyną błogosławionej Marji, zawsze Dziewicy stały się nam lekarstwem teraz i na życie przyszłe. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga po Komunji z tej niedzieli.

Dnia 14 lutego

Ś. Walentego, Kapłana i Męczennika

Poj. simplex. (I klasy z oktawą do 21, w diecezji przemyskiej). Barwa czerwona.

Martyrologium rzymskie: „W Rzymie, na drodze Flamińskiej, narodzenie (dla nieba) świętego Walentego, kapłana i męczennika, który po wielu znakomitych pracach, w ludzi nauczaniu, i w uzdrawianiu chorób nieuleczalnych, kijmi zbity, i ścięty został za Klaudjusza Cezara".

Msza wspólna „In virtute", jak w święto Męczennika, co nie był biskupem, zob. str. 559, gdzie są 1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, prócz:

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy, wszechmogący Boże, abyśmy, obchodząc rocznicę narodzin (dla nieba) świętego Walentego Męczennika Twego, za jego przyczyną wolni byli od wszelkich grożących nam nieszczęść. Przez Pana...

(8) **Sekreta.** Przyjmij, prosimy Cię, Panie, dary z należną czcią Tobie złożone, i spraw, by dla zasług św. Walentego Męczennika Twego przyszła nam pomoc ku zbawieniu. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80, jeżeli W. Post, to wielkopostna, str. 78.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, niech będzie dla nas ta niebieska tajemnica odnowieniem duszy i ciała, abyśmy za wstawieniem się Świętego Walentego Męczennika Twego, doznali skutków tego, co w tej świętej czynności spełniamy. Przez Pana naszego...

Dnia 24 (w roku przestępnym 25) lutego

Ś. Macieja, Apostoła

II klasy. Barwa czerwona

Należał do 72 uczniów Chrystusa. Na miejsce zdrajcy Judasza został wybrany apostołem (lekcja). Miał głosić ewangelję najpierw Żydom, potem w Etjopji, gdzie też męczeństwa dokonał. Według starego podania część jego relikwij miała przywieźć do Rzymu (i Trewiru) św. Helena. Dziś święto apostolskie, cieszymy się z godności, posłannictwa oraz z wielkości tych, którzy byli pierwsi przy Chrystusie.

(1) **Introit** (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty wiesz, gdy siadam i gdy wstaję (w każdej chwili). ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty św. Macieja do grona Twoich Apostołów przyłączyłeś, spraw, prosimy Cię, abyśmy za jego przyczyną doświadczali zawsze na sobie Twej serdecznej względem nas opieki. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Dziejów Apostolskich (1, 15—26). W one dni, powstawszy Piotr wpośród braci (a było w całej gromadzie osób około studwudziestu) odezwał się: Mężowie bracia, musiało wypełnić się Pismo, które opowiedział Duch święty przez usta Dawidowe o Judaszu, który był wodzem tych, co pojmali Jezusa; który policzony był z nami i otrzymał udział w tem posługiwaniu. Otóż on posiadł rolę z zapłaty nieprawości: a powiesiwszy się rozpękł się na dwoje i wypłynęły wszystkie wnętrzności jego. I stało się jawnem wszystkim mieszkańcom w Jeruzalem, tak, że rolę tę nazwano w ich języku Haceldana, to jest rola krwi. Napisano bowiem w księdze Psalmów: Niech mieszkanie ich będzie puste, a niech nie będzie, ktoby w niem mieszkał, a biskupstwo jego niech weźmie inny. Potrzeba tedy z tych mężów, którzy się z nami schodzili przez cały czas, którego Pan Jezus wchodził i wychodził między nami; począwszy od chrztu Janowego, aż do tego dnia, w którym jest wzięty od nas (wybrać jednego), aby był z nami świadkiem zmartwychwstania jego. I wyznaczyli dwu: Józefa, zwanego Barsabasem, który miał przydomek Justus, i Macieja. A modląc się mówili: Ty, Panie, który znasz serca wszystkich, pokaż, którego z tych dwóch obrałeś, aby wziął miejsce urzędu tego i apostolstwa, z którego wypadł Judasz, aby odejść na miejsce swe. I dali im losy, i padł los na Macieja, i policzony został do jedenastu Apostołów.

(4) **Graduał** (Ps. 138, 17—18). We czci wielkiej są przyjaciele twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. ℣. Liczę ich, ale od piasku liczniejsi są oni.

(5) **Traktus** (Ps. 20, 3—4). Czego pragnęło serce jego, dałeś mu: i prośbie ust jego nie odmówiłeś. ℣. Bo szczodremi błogosławieństwy u-

przedziłeś go. ℣. Włożyłeś mu na głowę wieniec z kamienia drogiego.

(6) Ewangelja według św. Mateusza (11, 25—30). W on czas: odpowiadając Jezus rzekł: Wyznawam Tobie, Ojcze, Panie nieba i ziemi, żeś te rzeczy zakrył przed mądrymi i roztropnymi, a objawiłeś je maluczkim. Tak Ojcze: bo się tak upodobało przed Tobą. Wszystko dane mi jest od Ojca mego. I nikt nie zna Syna, jeno Ojciec ani Ojca kto zna, jeno Syn, a komuby chciał Syn objawić. Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i jesteście obciążeni, a ja was ochłodzę. Weźmijcie jarzmo moje na się, a uczcie się odemnie, żem jest cichy i pokornego serca: a znajdziecie odpoczynek duszom waszym. Albowiem jarzmo moje wdzięczne jest, a brzemię moje lekkie. — Kredo.

(7) Ofertorjum (Ps. 44, 17—18). Postanowisz ich książętami nad wszystką ziemią: będą wspominać imię Twoje, Panie, od pokolenia do pokolenia.

(8) Sekreta. Panie, darom, które Imieniowi Twemu na ofiarę poświęcamy, niech towarzyszy modlitwa św. Macieja Apostoła Twego, a przez nią chciej nas oczyścić od przewinień i dać nam obronę. Przez Pana...

(9) **Prefacja** o Apostołach, str. 473.

(10) Śpiew przy Komunji (Mat. 19, 28). Wy, którzyście poszli za mną, będziecie siedzieć na stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich.

(11) Modlitwa po Komunji. Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy przez te święte tajemnice, któreśmy przyjęli, a za przyczyną świętego Macieja Apostoła Twego, dostąpili przebaczenia i pokoju. Przez Pana naszego...

Dnia 4 marca

Ś. Kazimierza, Wyznawcy

Półzdw. sem. Barwa biała. (I klasy w diecezjach: łomżyńskiej, pińskiej, wileńskiej, II klasy tylko w krakowskiej).

Patron Polski, dziecko królewskie, ur. 1458, zm. 4 marca 1484, pobożny, wielki czciciel N. P. Marji.

Dla diecezji krakowskiej msza „Os justi", jak w dniu ś. Wyznawcy, str. 589, prócz kolekty w poniższej mszy.

Jeżeli jest W. Post to (9) **Prefacja** wielkopostna, str. 78.

Dla diececzyj: łomżyńskiej, pińskiej i wileńskiej jest osobna msza, jak poniżej podano.

---

(1) **Introit** (Ps. 118, 167). Strzegła dusza moja świadectw Twoich i kochała się w nich bardzo. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy: którzy chodzą według Zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś wśród królewskich rozkoszy i ułud światowych umocnił świętego Kazimierza cnotą wytrwałości; prosimy Cię, aby wierni Twoi za jego przyczyną ziemskiemi rzeczami gardzili a do niebieskich zawsze wzdychali. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Syr. 51, 17—25, 27—28, 35). Będę dziękował i będę chwalił i błogosławił imię Pańskie. Gdym jeszcze był młodzieniaszkiem, zanim począłem błądzić, przez modlitwę swą szukałem jawnie mądrości. Przed świątynią prosiłem o nią, i aż do końca szukać jej będę. I zakwitnęła, jako przed czasem dojrzała ja-

goda winna, rozweseliło się serce moje: Noga moja chodziła prostą drogą, szukałem jej od młodości mojej. Nakłoniłem trochę ucha mego i przyjąłem ją. Znalazłem w sobie wielką mądrość i uczyniłem w niej wielki postęp. Będę chwalił dającego mi mądrość. Bom u siebie postanowił, abym ją czynił. Pragnąłem zapalczywie dobrego, i nie będę zawstydzon. Walczyła dusza moja o nią, i byłem utwierdzony, czyniąc ją. Zwróciłem duszę moją ku niej, i znalazłem ją w uznaniu. Posiadłem serce z nią od początku, dlatego nie będę opuszczon. Zobaczcie oczyma waszemi, żem mało pracował, a znalazłem sobie wielkie odpocznienie.

(4) Graduał (Syrach 4, 13—14). Choć tak prędko dokonał żywota, przeżył czasów wiele. ℣. Podobała się bowiem Bogu dusza jego; dlatego pośpieszył się wywieść go z pośród nieprawości.

(5) Traktus (Ps. 70, 17). Boże, Tyś mię ćwiczył od młodości mojej: i ja aż dotąd opowiadam cuda twe. ℣. (Ps. 118, 103, 101) Jakże są słodkie słowa twoje podniebieniu memu! Słodsze są one od miodu ustom moim. ℣. Od wszelkiej złej drogi hamowałem nogi moje: abym strzegł słowa Twego.

(6) Ewangelja według ś. Łukasza (12, 35—40). W owym czasie: Rzekł Jezus uczniom swoim: Niech będą przepasane biodra wasze i pochodnie gorejące w rękach waszych: A wy podobni ludziom, oczekującym pana swego, rychło z godów weselnych powróci: aby, gdy przyjdzie i zapuka, natychmiast mu otworzyć. Błogosławieni ci słudzy, których Pan przyszedłszy zastanie czuwających. Zaprawdę powiadam wam, że się przepasze i każe im usiąść za stołem, a przechodząc będzie im służył. A jeśliby przyszedł o drugiej straży, albo i o trzeciej straży, a takby znalazł: błogosławieni są ci słudzy. A to wiedzcie, że gdyby

wiedział gospodarz, o której godzinie złodziej przyjdzie, czuwałby bezwątpienia i nie pozwoliłby włamać się do domu swego. I wy bądźcie gotowi: bo o godzinie, której się nie domyślacie, Syn Człowieczy przyjdzie. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 23, 3—4). Któż wstąpi na górę Pańską? lub kto stanie na świętem miejscu jego? Kto ma ręce niewinne i serce czyste.

(8) **Sekreta.** Spojrzyj, miłosierny Boże, na dary, które składamy odnawiając w duchu ową miłość, którą gorzał święty Kazimierz podczas tych tajemnic. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80, jeżeli W. Post, to wielkopostna, str. 78, w niedzielę o Trójcy św., str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 24, 46—47). Błogosławiony sługa on, którego, gdy przyjdzie Pan jego, znajdzie czuwającego. Zaprawdę powiadam wam, że go postanowi nad wszystkiemi dobrami swemi.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni niebiańskim pokarmem, prosimy Cię, miłosierny Boże, spraw to, abyśmy, idąc w ślady świętego Kazimierza, drogą przykazań Twoich biegli z wesołem sercem. Przez Pana...

Dnia 19 marca

Ś. Józefa, Oblubieńca N. M. P.

I klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Ś. Józef jest „Wyznawcą", bo choć nie cierpiał, ani śmierci męczeńskiej nie poniósł dla Jezusa, jednak życiem swem pobożnem, skromnem i sprawiedliwem, złożył świadectwo o Chrystusie. Jako Oblubieniec NMP. i przybrany ojciec Syna Bożego, był wybrany z pomiędzy wszystkich śmiertelników na opiekuna i żywiciela Najświętszej Rodziny. Te cnoty oraz wybranie jego podnosi dzisiejsza uroczysta msza.

(1) **Introit** (Ps. 91, 13—14). Sprawiedliwy zakwitnie jako palma: rozkrzewi się jako cedr na Libanie, i posadzony w domu Pańskim; w przedsionkach domu Boga naszego. (Ps. 91, 2) Błogo jest wychwalać Pana: i śpiewać imieniowi Twemu, o Najwyższy. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Prosimy Cię, Panie, niechaj zasługi Oblubieńca Najświętszej Rodzicielki Twojej wspierają nas, aby to, w czem nie starczy możność nasza, za jego przyczyną dane nam było. Przez Pana...

(3) **Lekcja z Księgi Mądrości** (Syrach 45, 1—6). Miły Bogu i ludziom, którego pamięć w błogosławieństwie. Podobnym go uczynił świętym w chwale, i uczynił go wielkim na postrach dla nieprzyjaciół, i na jego słowa czary uśmierzył. Uczynił go sławnym przed oczyma królów; i dał mu rozkazy nad ludem swoim, i ukazał mu chwałę swoją. Uczynił go świętym w wierze i w cichości jego, i wybrał go z wszelkiego ciała. Albowiem słuchał go i głosu jego, i wprowadził go w obłok, i podał mu ustnie przykazania i prawo żywota i umiejętności.

(4) **Gradual** (Ps. 20, 4—5). Panie, szczodremi błogosławieństwy uprzedziłeś go: włożyłeś mu na głowę koronę z kamienia drogiego. ℣. Życia prosił u Ciebie, a tyś przedłużył dni jego na wieki wieków.

(5) **Traktus** (Ps. 111, 1—3). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie. ℣. Sława i bogactwo w domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wieki.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* i *Traktusa* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Syrach 45, 9) Umiłował go Pan i przyozdobił go; szatą chwały przyodział go.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ozeasz 14, 6) Sprawiedliwy zakwitnie jako lilja i będzie kwitnął przed Panem na wieki. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja według ś. Mateusza (1, 18—21).** Gdy była poślubiona matka Jezusa, Marja Józefowi, pierwej niż się zeszli, znaleziona jest w żywocie mająca z Ducha św. A Józef, mąż jej, będąc sprawiedliwym i nie chcąc jej zniesławić, chciał ją potajemnie opuścić. A gdy on to myślał, oto Anioł Pański ukazał mu się we śnie, mówiąc: Józefie, synu Dawidów, nie bój się przyjąć Marji, małżonki Twej, albowiem co się w niej narodziło, jest z Ducha świętego. A porodzi syna i nazwiesz imię jego Jezus, albowiem On zbawi lud swój od grzechów ich. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 25). Wierność moja i miłosierdzie moje będzie z nim: a w imieniu mojem podniesie się jego siła.

(8) **Sekreta.** Panie, oddajemy Ci to, cośmy winni z należnej Tobie służby, i pokornie prosimy, abyś za przyczyną św. Józefa, Oblubieńca Rodzicielki Syna Twego, Pana naszego, strzegł w nas darów Twej łaski, wszak my w dniu jego uroczystym ofiarę pochwalną Tobie składamy. Przez tegoż...

(9) **Prefacja o św. Józefie:**

Prawdziwie godną i sprawiedliwą, słuszną i zbawienną jest rzeczą, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze

wszechmogący, wieczny Boże. I abyśmy Ci w święto błogosławionego Józefa, należne składali uwielbienie, błogosławili Cię i sławili. Którego jako męża sprawiedliwego Bogarodzicy Dziewicy za Oblubieńca dać raczyłeś, a jako sługę wiernego i roztropnego nad rodziną swoją postanowiłeś; aby Jednorodzonego Syna Twego, za sprawą Ducha św. poczętego, ojcowską otaczał opieką. Przez którego (Syna Twego) Twój Majestat wielbią Aniołowie, oddają pokłon Panowania, drżą Mocarstwa, a Niebiosa i Moce niebieskie oraz błogosławieni Serafini ze wspólną radością wychwalają. Z którymi racz, Panie połączyć nasze głosy, usilnie o to prosimy w pokornem wyznaniu mówiąc: Święty, Święty, itd.

(10) Śpiew przy Komunji (Mat. 1, 20). Józefie, synu Dawidów, nie bój się przyjąć Marji, małżonki twej, albowiem co się z niej narodziło, jest z Ducha świętego.

(11) Modlitwa po Komunji. Bądź przy nas, prosimy Cię, dobrotliwy Boże, a przez wstawienie się za nami św. Józefa Wyznawcy, strzeż w nas miłościwie darów Twoich. Przez Pana naszego...

Dnia 25 marca

Zwiastowanie N. M. P.

I klasy. Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dziś Anioł zwiastował Marji, że pocznie i porodzi Syna Bożego. Dziś dokonał się wielki cud, bo Marja za sprawą Ducha świętego, poczęła Syna Bożego: Bóg stał się człowiekiem: „A Słowo stało się ciałem, i mieszkało między nami". Tę tajemnicę Kościół czci osobnem świętem, i to bardzo wcześnie, tylko nie w dzisiejszym dniu. Bo np. Hiszpanja obchodziła to święto w grudniu przed Bożem Narodzeniem, zaś rzymska liturgja

ustaliła, że na 9 miesięcy przed Bożem Narodzeniem ma być świętowane poczęcie Syna Bożego w łonie Bogarodzicy.

(1) **Introit** (Ps. 44, 13, 15, 16). O względy twe ubiegać się będą wszyscy najbogatsi z ludu: przywiodą do Króla panny za nią; przyprowadzą do Ciebie jej towarzyszki; wiodą je z radością i weselem. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją poświęconą królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś chciał, aby Słowo Twoje przy zwiastowaniu anielskiem z żywota błogosławionej Marji Dziewicy ciało przyjęło; prosimy Cię w pokorze: abyśmy za wstawieniem się Tej, w której boskie macierzyństwo wierzymy, u Ciebie pomoc znaleźli. Przez tegoż Pana...

(3) **Lekcja z Izajasza proroka** (7, 10—15). Onych dni: Rzekł Pan przez Izajasza do Achaza, mówiąc: żądaj sobie znaku od Pana, Boga Twego w głębokości piekielnej, albo na wysokości w górze. I rzekł Achaz: nie będę prosił i nie będę kusił Pana. I rzekł: Słuchajcież tedy, domie Dawidów: Czyż wam na tem mało, że się uprzykrzacie ludziom, iż się też uprzykrzacie i Bogu mojemu? Przeto da wam sam Pan znak: oto Panna pocznie i porodzi syna i nazwą imię Jego Emanuel. Masło i miód jeść będzie; aby umiał odrzucać złe, a obierać dobre.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 3, 4). Wdzięk rozlany na ustach twych: przeto ubłogosławił cię Bóg na wieki. ℣. Dla prawdy, cichości i sprawiedliwości, a poprowadzi cię dziwnie prawica twoja.

(5) **Traktus** (Ps. 44, 11, 12). Słuchaj, córko, a patrz, a nakłoń ucha twego: bo rozmiłował się Król w piękności twojej. ℣. (Ps. 44, 13, 10) O względy twe ubiegać się będą wszyscy najbogatsi z ludu: córki królów, co są w orszaku twym.

℣. (Ps. 44, 15—16) Za nią poprowadzą panny do Króla: druchny jej wiodą do Ciebie. ℣. Wiodą je z radością i weselem: poprowadzą do pałacu królewskiego.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (1, 26—38).** Onego czasu: Posłan jest Anioł Gabrjel od Boga do miasta Galilejskiego, zwanego Nazaret, do Panny, poślubionej mężowi, któremu było Józef, z domu Dawidowego, a imię Panny Marja. I wszedłszy Anioł do niej, rzekł: Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami. Ona, gdy usłyszała, zatrwożyła się na mowę jego i myślała, jakieby to było pozdrowienie. I rzekł jej Anioł: Nie bój się, Marjo, albowiem znalazłaś łaskę u Boga. Oto poczniesz w żywocie i porodzisz Syna, a nazwiesz imię jego Jezus. Ten będzie wielki, a będzie nazwany Synem Najwyższego, i da mu Pan Bóg stolicę Dawida, ojca Jego, i będzie królował w domu Jakubowym na wieki, a królestwu jego nie będzie końca. A Marja rzekła do Anioła: Jakże się to stanie, gdyż męża nie znam? Anioł zaś, odpowiedziawszy rzekł jej: Duch Święty zstąpi na cię, a moc Najwyższego zaćmi tobie. Przeto i to, co się z ciebie narodzi Święte, będzie nazwane Synem Bożym. A oto Elżbieta, krewna twoja, i ona poczęła syna w starości swej, a ten miesiąc szósty jest tej, którą zowią niepłodną. Bo u Boga nie będzie żadne słowo niepodobne. I rzekła Marja: Oto służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Łuk. 1, 28, 42) Zdrowaś Marjo, łaski pełna, Pan z tobą, błogosławionaś ty między niewiastami, i błogosławion owoc żywota twego.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, utwierdź w duszach naszych tajemnice prawdziwej wiary,

byśmy Poczętego z Dziewicy prawdziwym Bogiem i Człowiekiem wyznawali, i mocą Jego zbawiennego zmartwychwstania do wiecznej radości dojść zasłużyli. Przez tegoż Pana...

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421 („I Ciebie w Zwiast.“).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Izaj. 7, 14). Oto Panna pocznie i porodzi Syna: i nazwą imię jego Emanuel.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Łaskę Twoją, prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy, którzy za zwiastowaniem Anielskiem wcielenie Chrystusa, Syna Twego poznali, przez Mękę jego i krzyż do chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni. Przez tegoż Pana...

Dnia 23 kwietnia

Ś. Wojciecha, Biskupa i Męczennika

I wzgl. II klasy. Barwa czerwona.

Ś. Wojciech, biskup, apostoł Słowian i Prusaków, męczennik, ur. 956 w Czechach, od młodu otrzymał staranne wychowanie i wszechstronne wykształcenie, poświęcił się stanowi duchownemu, zostaje bpem praskim (982), i musiał opuścić ojczyznę i udać się do Rzymu. Stąd na rozkaz pap. Jana XIV, a na prośby swych ziomków, wraca do Czech. Ale i drugi raz uszedł z niewdzięcznej ojczyzny i znowu wraca do Rzymu. Potem już nie wracał do ojczyzny, ale przez Węgry, gdzie ochrzcił św. Szczepana, — Morawy udaje się do Polski 996, a następnie do Prus, gdzie 997 (23. kwietnia) ginie śmiercią męczeńską. Życie jego było pełne ofiar, walk i męczeństwa: Przyjaciel królów i cesarza, mnich benedyktyński i biskup zarazem.

We Mszy św. widzimy obraz biskupa (i naszego Apostoła) jako kapłana *(lekcja)* i dobrego Pasterza *(ewangelja).*

(1) **Introit** (Ps. 63, 3). **Osłoniłeś mnie, Panie, przed zborem złośników, alleluja: przed gromadą działających nieprawość, alleluja, alleluja.** (Ps. 63,

2) Wysłuchaj, Boże, modlitwy mej, gdy błagam Cię: od wroga strasznego zachowaj życie moje. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Prosimy, Panie, niech nam wyjedna u Ciebie miłosierdzie święty Wojciech Biskup i Męczennik, abyś nam przewinienia łaskawie przebaczył oraz upragnionych łask udzielił. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

W praskiej prowincji kościelnej jest nast. kolekta:

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś świętego Wojciecha, Męczennika Twego i Biskupa raczył ozdobić koroną czci i chwały; spraw, prosimy Cię, abyśmy w niebie mieli za orędownika tego, który na ziemi posługiwał nam do wiecznego zbawienia. Przez Pana naszego...

---

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła Apostoła do Żydów (5, 1—6). Bracia: każdy arcykapłan, wzięty z pomiędzy ludu, stanowi się dla ludzi w rzeczach, które należą do Boga, aby ofiarował ofiary za grzechy: i mógł się litować nad nieumiejętnymi i błądzącymi: ponieważ i sam jest obleczon słabością. I dlatego musi jako za lud, tak też i za samego siebie ofiarować ofiary za grzechy. A nikt się nie poważa brać tej godności jeno kto jest wezwan od Boga, jak Aaron. Tak i Chrystus nie sam siebie podniósł do tego zaszczytu, iż został arcykapłanem, ale ten, który rzekł był do niego: Tyś mój syn, jam dziś zrodził ciebie. Jak i na innem miejscu powiada: Tyś jest kapłanem na wieki według porządku Melchizedecha.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Jan 10, 14) Jam jest pasterz dobry: i znam owce moje i znają mnie moje.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 109, 4) Ty jesteś kapłanem na wieki na podobieństwo Melchizedeka. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Jana (10, 11—16).** Onego czasu: Mówił Jezus faryzeuszom: Jam jest pasterz dobry. Dobry pasterz duszę swą daje za owce swoje. Lecz najemnik, i ten, co nie jest pasterzem, którego owce nie są własne, widzi wilka przychodzącego, i opuszcza owce i ucieka: a wilk porywa i rozprasza owce: A najemnik ucieka, bo jest najemnikiem, i nie obchodzą go owce. Jam jest pasterz dobry: i znam moje i znają mnie moje. Jak mnie zna Ojciec, tak i ja znam Ojca: a duszę moją kładę za owce moje. I inne owce mam, które nie są z tej owczarni, i trzeba abym je przyprowadził i posłuchają głosu mego: i stanie się jedna owczarnia i jeden pasterz.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 20, 4—5). Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego: życia prosił u Ciebie, a Tyś przedłużył dni jego, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Złożoną ofiarę, racz przyjąć łaskawie, prosimy Cię, Panie: niech nam to, co przynosimy Imieniowi Twemu w uroczystość świętego Wojciecha Męczennika Twego i Biskupa, wyjedna przebaczenie (win). Przez Pana...

W praskiej prowincji kościelnej jest odmienna sekreta:

(8) **Sekreta.** Dary gorącej pobożności, które ku uczczeniu św. Wojciecha, Męczennika Twego i Biskupa przynosimy Majestatowi Twemu, Panie,

niech nas uczynią godnymi wiecznej szczęśliwości, do której on, po wylaniu krwi za Ciebie, przyjść zasłużył. Przez Pana...

---

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 10, 14). Jam jest pasterz dobry, alleluja: i znam owce moje, i znają mię moje, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni świętymi darami, prosimy Cię z pokorą, Panie; niech wstawiennictwo świętego Wojciecha, Męczennika i Biskupa Twego wyprosi nam u Ciebie darowanie (kary). Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś jest niedziela, to 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

W praskiej prowincji kościelnej jest odmienna modlitwa po Komunji:

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni Sakramentem przenajdroższego Ciała i Krwi Twojej, prosimy Cię, Panie Boże nasz; abyśmy przez prośby św. Wojciecha, Męczennika Twego i Biskupa, byli przywiązani do prawdziwej i czystej wiary i zasłużyli na dojście do obietnic danych tym, co wierzą. Przez Pana naszego...

Tego samego dnia 23 kwietnia

Ś. Jerzego, Męczennika

Półzdw. sem. (I kl., tylko w diec.: wileńskiej i pińskiej).
Barwa czerwona.

(1) **Introit** (Ps. 63, 3). Osłoniłeś mnie, Panie, przed zborem złośników, alleluja: przed gromadą działających nieprawość, alleluja, alleluja. (Ps. 63, 2) Wysłuchaj, Boże, modlitwy mej, gdy błagam Cię: od wroga strasznego zachowaj życie moje. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nam radość sprawiasz zasługami i orędownictwem świętego Jerzego Męczennika Twego; uczyń to w łaskawości, abyśmy Twoje dobrodziejstwa, o które przez niego prosimy, jako podarunek Twej łaski otrzymali. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja z 2-go listu św. Pawła Apostoła do Tymoteusza** (2, 8—10; 3, 10—12). Najmilszy: Pamiętaj, że Pan Jezus Chrystus, z rodu Dawida, powstał z martwych, wedle Ewangelji mojej, dla której cierpię, bo oto i kajdany dźwigam jako złoczyńca: ale słowo Boże nie jest związane. Przeto wszystko znoszę dla wybranych, aby i oni dostąpili zbawienia, które jest w Chrystusie Jezusie, z chwałą niebieską. A tyś poznał zbliska moją naukę, sposób życia, zamiary, wiarę, wytrwałość, miłość, cierpliwość, prześladowania, uciski, jakie mię spotkały w Antjochji, w Ikonjum i w Listrze: jakie prześladowania zniosłem, a ze wszystkich wyrwał mię Pan. I wszyscy, którzy chcą żyć pobożnie w Chrystusie Jezusie, prześladowanie cierpieć będą.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 88, 6) Panie, niebiosa wysławiają cuda Twe: i wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 20, 4) Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Jana** (15, 1—7). Onego czasu: Rzekł Jezus uczniom swoim: Ja jestem winnym szczepem prawdziwym, a Ojciec mój jest oraczem. Wszelką latorośl we mnie, nieprzynoszącą owocu, odetnie a wszelką, która przynosi owoc, oczyści, aby więcej owocu przynosiła. Już wy jesteście czyści dla słów, które do was mówi-

łem. Mieszkajcie we mnie, a ja w was. Jak latorośl nie może przynosić owocu samą ze siebie, jeśli nie tkwi w winnym szczepie, także i wy, jeśli we mnie mieszkać nie będziecie. Jam jest szczep winny, wyście latorośle. Kto mieszka we mnie, a ja w nim, ten wiele owocu przynosi, bo beze mnie nic uczynić nie możecie. Kto we mnie tkwić nie będzie, zostanie precz wyrzucony i uschnie. Jeśli we mnie trwać będziecie, a słowa moje w was trwać będą, czegokolwiek zechcecie, prosić będziecie, i stanie się wam.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 6). Panie, niebiosa wysławiają cuda twe: a wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych, alleluja, alleluja.

(8) **Sekreta.** Poświęć, Panie, ofiarowane Ci dary, a przez nie za wstawieniem się świętego Jerzego, Męczennika Twego, oczyść nas ze zmaz grzechów naszych. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 63, 11). Będzie się weselił sprawiedliwy w Panu i będzie ufał w Nim: i chlubić się będą wszyscy prawego serca, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pokornie Cię prosimy, wszechmogący Boże, wszak posilasz nas Twymi Sakramentami, dozwól i nam za przyczyną Świętego Jerzego Męczennika Twego, abyśmy Tobie godnie służyli w dobrem postępowaniu. Przez Pana naszego...

Dnia 25 kwietnia

Ś. Marka, Ewangelisty

II klasy. Barwa czerwona.

Ś. Marek, ewangelista, syn Marji właścicielki Wieczernika. Przy śmierci Chrystusa był jeszcze młodzieńcem (Mar. 14, 51). Potem pozbierał różne wiadomości o pierwszym Kościele, był towarzyszem św. Barnaby w jego [...]

sjach, — i św. Pawła (ale w Perge opuszcza Apostoła), również ze św. Piotrem żył bliżej, bo jego opowiadania o Chrystusie spisał, które stanowią drugą Ewangelję.

Dziś, jeżeli jest procesja Dni Krzyżowych, to po niej msza, jak na str. 315, a wtedy druga kolekta, sekreta i po Komunji o św. Marku.

Gdyby nawet święto św. Marka było przeniesione na inny dzień, nie przenosi się procesji ani mszy. Gdyby zaś dziś wypadła Wielkanoc (tak w 1943), to procesję ze mszą z Dni Krzyżowych przenosi się na wtorek po Wielkanocy.

(1) **Introit** (Ps. 63, 3). Osłoniłeś mnie, Panie, przed zborem złośników, alleluja: przed gromadą działających nieprawość, alleluja, alleluja. (Ps. 63, 2) Wysłuchaj, Boże, modlitwy mej, gdy błagam Cię: od wroga strasznego zachowaj życie moje. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś wyniósł do zaszczytu świętego Marka, Ewangelistę Twego, żeś mu dał łaskę opowiadania ewangelji, prosimy Cię, udziel nam korzystania zawsze z jego nauki oraz doznawania jego pomocy. Przez Pana naszego...

Druga kolekta z Dni Krzyżowych, str. 315, zaś w niedziele druga z niedzieli, a trzecia z Dni Krzyżowych.

(3) **Lekcja** z Ezechiela proroka (1, 10—14). Podobieństwo oblicza czterech zwierząt: twarz człowiecza i twarz lwia po prawicy wszystkich czworga; a twarz wołowa po lewicy wszystkich czworga; a twarz orłowa zwierzchu wszystkich czworga. Twarze ich i skrzydła ich były podniesione w górę; dwa skrzydła każdego łączyły się, a dwa zakrywały ciała ich; a każde z nich przed obliczem swem chodziło: dokąd duch pędził, tam chodziły, i nie odwracały się, kiedy chodziły. A co do podobieństwa zwierząt, — postać ich była jako węgla ognistego gorejącego i jako kształt pochodni. To zaś można było widzieć przebiegające między zwierzętami: jasność ogniowa i z ognia wychodząca błyskawica. A zwierzęta chodziły i wracały się nakształt błyskawicy jaśniejącej.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 88, 6) Panie, niebiosa wysławiają cuda Twe: i wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 20, 4) Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (10, 1—9).** W on czas: Naznaczył Pan i innych siedemdziesięciu dwóch i rozesłał ich parami przed sobą do wszystkich miast i miejsc, do których sam przyjść miał. I mówił im: Żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało. Proścież tedy Pana żniwa, aby wysłał robotników na żniwo swoje. Idźcież, oto ja was posyłam, jako baranki między wilki. Nie noście mieszka, ani torby podróżnej, ani butów: a nikogo po drodze nie pozdrawiajcie. Do jakiegokolwiek domu wejdziecie, naprzód mówcie: Pokój temu domowi. A jeśliby tam był syn pokoju spocznie na nim pokój wasz, a jeśli nie, wróci się do was. A w tym samym domu mieszkajcie, jedząc i pijąc to, co u nich jest: bo godzien jest robotnik zapłaty swej. Nie przechodźcie z domu do domu. A do jakiegokolwiek miasta wejdziecie, a przyjmą was, jedzcie, co przed was położą. I uzdrawiajcie niemocnych, którzy w niem są, a powiadajcie im: Przybliżyło się do was królestwo Boże. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 6). Panie, niebiosa wysławiają cuda twe: a wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych, alleluja, alleluja.

(8) **Sekreta.** Przynosimy Ci, Panie, dary w dniu świętego Marka, Ewangelisty Twego, i prosimy; jak on przez głoszenie ewangelji zjednał sobie sławę, tak niech nasze słowa i uczynki będą Tobie przyjemne za jego wstawiennictwem. Przez Pana naszego...

Druga sekreta z Dni Krzyżowych, str. 316.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 63, 11). Będzie się weselił sprawiedliwy w Panu i będzie ufał w Nim: i chlubić się będą wszyscy prawego serca, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech Twe święte Tajemnice, prosimy Cię, Panie, nieustannie nas wspomagają, a przez prośby świętego Marka, Ewangelisty Twego, niech nas zawsze strzegą od wszelkich przeciwności. Przez Pana naszego...

Druga po Komunji z Dni Krzyżowych, str. 317.

Trzecia środa po Wielkanocy

Uroczystość ś. Józefa Oblubieńca N. M. P.

I klasy z oktawą. Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Z wyroku Bożego św. Józef został wybrany na opiekuna i żywiciela Najśw. Rodziny. To zlecenie Boże nietylko za jego żywota ziemskiego spoczywało na nim, lecz i teraz, z nieba opiekuje się nadal wielką rodziną Bożą, Oblubienicą Chrystusa — Kościołem świętym. Dziś właśnie wspominamy sobie tę wielką rolę opiekuńczą św. Józefa. Wszystkie czytania i modlitwy nawiązują do tej prawdy, że św. Józef jest opiekunem, obrońcą, orędownikiem Kościoła — i naszym także.

(1) **Introit** (Ps. 32, 20—21). Pomocnikiem i obrońcą naszym jest Pan: w nim też weseli się serce nasze, a w świętem imieniu jego pokładamy nadzieję, alleluja, alleluja. (Ps. 79, 2) Władco Izraela, słuchaj, proszę: ty, który jako owczarnię prowadzisz ród Józefów. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty w niewypowiedzianej Opatrzności raczyłeś wybrać świętego Józefa na oblubieńca Najświętszej Rodzicielki Twojej; prosimy Cię, niech zasłużymy na orędownictwo jego w niebie, bo go tu na ziemi czcimy jako obrońcę. Który żyjesz...

Jeżeli w niedziele, to 2-ga kolekta z 3-ciej po Wielkanocy, str. 299.

(3) **Lekcja z Księgi Rodzaju** (Gen. 49, 22—26). Szczepem, co wzrasta, to Józef, szczepem, co wzrasta, i śliczny, że patrzeć: gałęzie pną się nad mur. Ale rozjątrzyli go i swary toczyli, i zawiścią ścigali go ci, co w strzały byli zbrojni. Ostał się silnie łuk jego, i zerwały się więzy ramion i rąk jego rękami Tego, co mocarzem jest Jakuba; odtąd pasterz stał się opoką Izraela. Bóg ojca twego będzie pomocą dla ciebie, Wszechmogący będzie błogosławił tobie błogosławieństwy niebios tam z góry, błogosławieństwy głębiny, leżącej tam nisko, błogosławieństwy z piersi i łona. Błogosławieństwa Ojca twego wzmocnione są przez błobłogosławieństwa ojców jego ażby przyszło to, co pożądaniem jest wiecznych pagórków, niechaj spoczną na głowie Józefa i na ciemieniu wybrańca wśród braci swych.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. W jakiemkolwiek utrapieniu będą wołać do mnie, wysłucham ich, i będę obrońcą ich nazawsze.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. Spraw, Józefie (święty), abyśmy niewinne prowadzili życie; i aby ono zawsze Twą opieką zabezpieczone było. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (3, 21—23). Onego czasu: Stało się, gdy był chrzczony wszystek lud, i gdy Jezus był ochrzczony i modlił się, że się niebo otworzyło. I zstąpił nań Duch święty w postaci cielesnej jako gołębica i stał się głos z nieba: Tyś jest Syn mój miły, w tobie upodobałem sobie. A ten Jezus poczynał być jakoby we trzydziestu latach, jako mniemano, syn Józefa. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 147, 12, 13). Chwal, Jeruzalem, Pana: bo umocnił zawory bram twoich

błogosławił synom twoim w tobie, alleluja, alleluja.

(8) **Sekreta.** Przy pomocy naszego opiekuna a Oblubieńca Najświętszej Matki Twojej, wołamy do Twej łaskawości, Panie; uczyń, aby serca nasze gardziły tem wszystkiem, co ziemskie, a Ciebie Boga prawdziwego kochały doskonałą miłością: Który żyjesz...

Jeżeli w niedzielę, druga sekreta z 3-ciej niedzieli po Wielkanocy, str. 301.

(9) **Prefacja** o św. Józefie, str. 441.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 1, 16). Jakub zrodził Józefa, męża Marji, z której się narodził Jezus, którego zowią Chrystusem, alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Darami Boskimi, tym zdrojem łask posileni, prosimy Cię, Panie Boże nasz; jak nam sprawiasz radość opieką świętego Józefa, tak przez jego zasługi i za jego przyczyną, dopuść nas do uczestnictwa w niebieskiej chwale. Przez Pana naszego...

Jeżeli w niedzielę, to 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z 3-ciej niedzieli po Wielkanocy, str. 301 i 302.

ŚŚ. Filipa i Jakuba, Apostołów

II klasy. Barwa czerwona.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Św. Filip jest jednym z pierwszych uczniów P. Jezusa. Po wniebowstąpieniu głosił ewangelję we Frygji, gdzie przez ukrzyżowanie i kamieniowanie, poszedł po niebieską koronę. — Ś. Jakub Młodszy, krewny Chrystusa, pierwszy biskup jerozolimski, w prześladowaniu Kościoła za Heroda, strącony z ganku świątyni, a potem mu głowę pałką rozbito. On jest autorem jednego listu, bardzo treściwego, który należy do ksiąg Pisma św. Nowego Testamentu.

(1) **Introit** (2 Ezdr. 9, 27). Wołali do Ciebie, Panie, w czasie ucisku, i wysłuchałeś ich z nieba, alleluja, alleluja. (Ps. 32, 1) Wysławiajcie Pana, sprawiedliwi: sprawiedliwym przystoi wysławiać Go. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nas uweselasz doroczną uroczystością świętych Apostołów Twoich Filipa i Jakuba; prosimy Cię, daj nam przy radości z ich zasług budować się ich przykładami. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (5, 1—5). Staną *(na sądzie ostatecznym)* sprawiedliwi z wielką stałością przeciwko tym, którzy ich uciskali, i którzy pozbawili ich owocu prac. Na ten widok będą zatrwożeni bojaźnią straszliwą i zdumiewać się będą ich nieoczekiwanem zbawieniem; mówić będą sami do siebie, żalem zdjęci i w ucisku ducha wzdychając: Oto ci są, których niegdyś wyśmiewaliśmy i obsypywaliśmy szyderstwami! My głupi mieliśmy życie ich za szaleństwo, a śmierć ich bez zaszczytu: Oto jako policzeni są między synów Bożych i między Świętymi cząstka ich jest.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 88, 6) Panie, niebiosa wysławiają cuda Twe: i wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Jan 14, 9) Przez tak długi czas jestem z wami, a nie poznaliście mnie? Filipie, kto mnie widzi, widzi i Ojca mego. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (14, 1—13). Onego czasu: Mówił Jezus uczniom swoim: Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga, i we mnie wierzcie. W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby inaczej było, powiedziałbym wam: bo idę gotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce: przyjdę znowu

i wezmę was do siebie; abyście tam, gdzie ja jestem, i wy byli. A dokąd ja idę, wiecie i drogę znacie. Rzekł mu Tomasz: Panie, nie wiemy, dokąd idziesz: a jakże możemy znać drogę? Rzekł mu Jezus: Ja jestem droga i prawda i żywot. Nikt nie przychodzi do Ojca, jeno przez mnie. Gdybyście byli mnie poznali, tobyście pewnie i Ojca mego poznali: a odtąd już znacie go, i widzieliście go. Rzekł mu Filip: Panie, pokaż nam Ojca, a to nam wystarczy. Rzekł mu Jezus: Przez tak długi czas jestem z wami, a nie poznaliście mnie? Filipie, kto mię widzi, widzi i Ojca. Jakże ty mówisz: Pokaż nam Ojca? Nie wierzycie, że ja jestem w Ojcu, a Ojciec jest we mnie? Słowa, które ja do was mówię, nie od samego siebie mówię. Lecz Ojciec, który we mnie mieszka, on czyni uczynki. Nie wierzycie, że ja jestem w Ojcu, a Ojciec we mnie? Choćby dla samych uczynków wierzcie. Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam, kto wierzy we mnie, uczynki, które ja czynię i on czynić będzie i większe nad nie czynić będzie. Bo ja do Ojca idę: a o cokolwiek będziecie prosić Ojca w imię moje, to uczynię. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 6). Panie, niebiosa wysławiają cuda twe: a wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych, alleluja, alleluja.

(8) **Sekreta.** Panie, dary, które Ci przynosimy w dniu uroczystym Twoich Apostołów Filipa i Jakuba, przyjmij łaskawie, a oddal od nas wszelkie nieszczęścia, na któreśmy zasłużyli. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 14, 9, 10). Przez tak długi czas jestem z wami, a nie poznaliście Mnie? Filipie, kto mnie widzi, widzi i Ojca mego,

alleluja: nie wierzysz, że ja w Ojcu, a Ojciec we mnie jest? Alleluja, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Nasyceni zbawczemi sakramentami, prosimy Cię, Panie, niech nas wspomaga modlitwa Apostołów, których święto obchodzimy. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Ś. Zygmunta króla, Męczennika

Patrona diecezji i miasta Płocka

I klasy (z oktawą). Barwa czerwona.

S. Zygmunt, król Burgundji, nawrócony z arjanizmu na katolicyzm, po różnych burzliwych kolejach życia i rządów zamordowany i do studni wrzucony z żoną i dziećmi z poduszczenia arjańskich obywateli państwa. († 524), grób w Pradze.

Msza „Protexisti" czyli wspólna na święto Męczenników w czasie wielkanocnym, str. 575, prócz następujących modlitw:

(2) **Kolekta.** Boże, Ty świętego Zygmunta Króla dwoma koronami, mianowicie doczesną i wieczną oraz koroną upragnionego męczeństwa ozdobić raczyłeś, a jego szczątki z głębin wód ku czci wiernym wydobyłeś, uczyń to, prosimy Cię, aby on, gdy czcimy jego zasługi, bronił nas zawsze swem wstawiennictwem od wszelkich przeciwności. Przez Pana naszego...

(8) **Sekreta.** Spraw, prosimy Cię, Królu wieczny, aby ta ofiara złożona przez przyczynę świętego Zygmunta Króla Męczennika, wspierała naszą słabą naturę i broniła jej od wszelkich wrogów. Przez Pana naszego...

(11) **Modlitwa po Komunji.** Królu wieczny, prosimy Cię, niech Twe święte Sakramenta przyjęte oczyszczą nas, a za przyczyną świętego Zygmunta Króla i Męczennika Twego, niech nas zwolnionych od wszelkich win uczynią Tobie miłymi. Przez Pana naszego...

Dnia 3 maja

W całej Polsce.

Najśw. Marji Panny, Królowej Polski

II klasy. (I kl. w diec.: częstochow., lwowsk., przemysk.). Barwa biała.

Myśli przewodnie: Szczególna opieka Marji nad naszym narodem, i tak zakorzeniona w sercach naszych cześć i miłość ku Matce Zbawiciela oraz naszej Królowej, to streszczenie dzisiejszego święta. Święto przypominające wielkie chwile i zdarzenia w dziejach Polski i w dziejach kultu Marji u nas (Częstochowa, Ostra Brama, Śluby Jana Kazimierza, Cud nad Wisłą).

(1) **Introit.** Radujmy się wszyscy w Panu, dzień uroczysty obchodząc ku czci Najśw. Marji Panny; z Jej uroczystości cieszą się Aniołowie i wysławiają jednocześnie Syna Bożego, Alleluja, alleluja. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną: śpiewam ja pieśń swoją Królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, który dla obrony narodu naszego w Najśw. Marji Dziewicy cudowną nam pomoc ustanowiłeś, spraw łaskawie, abyśmy taką siłą wsparci, walcząc tu za życia odnieśli zwycięstwo w godzinę śmierci nad wrogiem nienawistnym. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Księgi Judyty (13, 22—23, 25). Pobłogosławił Cię Pan w mocy swojej, iż przez cię wniwecz obrócił nieprzyjacioły nasze. Błogosławionaś Ty, córko, od Pana wysokiego, nade wszystkie niewiasty ziemi. Błogosławiony Pan, który stworzył niebo i ziemię, bo tak dziś imię Twoje uwielbił, że nie odejdzie chwała Twoja z ust ludzi, którzy będą pamiętać na moc Pańską wiecznie, dla których nie przepuściłaś duszy twojej, dla ucisku i utrapienia ludu twego, aleś zabieżała upadkowi przed oczyma Boga naszego.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Pieśń 6, 3, 9) Całaś wdzięczna i ozdobna jest, Córko Syjońska, piękna jako księżyc, wybrana jako słońce, strach wzbudzająca jako wojska uszykowane do boju.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Judyt 13, 22) Pobłogosławił Cię Pan w mocy swojej, iż przez cię wniwecz obrócił nieprzyjacioły nasze. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Jana (19, 25—27).** W on czas: Stały podle krzyża Jezusowego Matka jego i siostra Matki jego Marja Kleofasowa i Marja Magdalena. Gdy tedy ujrzał Jezus Matkę i ucznia, którego miłował, stojącego, rzekł Matce swojej: Niewiasto! Oto Syn Twój. Potem rzekł uczniowi: Oto Matka Twoja. I od onej godziny wziął Ją uczeń na swą pieczę. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum.** Pamiętaj, Dziewico-Matko Boża, abyś stojąc przed obliczem Pana, przemawiała za nami, i aby On odwrócił od nas swe zagniewanie. Alleluja.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, dar ofiarowany Tobie przez nas, gdy czcimy pamięć Najlitościwszej Dziewicy Marji, która jest Pocieszycielką naszą we wszystkich troskach naszych, i spraw, aby umysł nasz niebiańskiem światłem Ducha świętego oświecony, gardził ziemskiemi, a wzdychał do niebiańskich rzeczy. Przez Pana... w jedności tegoż Ducha...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421 („I Ciebie w uczczeniu").

(10) **Śpiew przy Komunji.** Królowo świata Najgodniejsza, Marjo, zawsze Dziewico, uproś nam pokój i zbawienie, Ty któraś porodziła Chrystusa Pana, Zbawiciela wszystkich, Alleluja.

(11) Modlitwa po Komunji. Boże! Tyś nam dał Najświętszą Pannę Marję za szczególną Patronkę, spraw w swej łaskawości, byśmy świętymi darami Twymi nasyceni, cieszyli się we wszelkich przeciwnościach opieką tejże Najśw. Dziewicy Marji. Przez tegoż Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 4 maja

Znalezienie świętego Krzyża

II klasy. Barwa czerwona.

Myśli przewodnie: Dziś pamiątka znalezienia św. Krzyża przez św. Helenę. Jednak dzisiaj liturgja więcej poświęca uwagi samemu drzewu Krzyża jako symbolowi zbawienia i zwycięstwa.

(1) Introit (Gal. 6, 14). Nam zaś chlubić się trzeba z krzyża Pana naszego Jezusa Chrystusa. W nim jest zbawienie, żywot i zmartwychwstanie nasze, przez którego uratowani i zbawieni jesteśmy, alleluja, alleluja. (Ps. 66, 2) Niech się nad nami Bóg zmiłuje i błogosławi nam: niech rozjaśni oblicze swe nad nami, i zlituje się nad nami. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Boże, Tyś przy chwalebnem Znalezieniu Krzyża, który nam zbawienie przyniósł, cuda Twej Męki odnowił; spraw, abyśmy za cenę tego drzewa żywota (życiodajnego), dostąpili nagrody życia wiecznego. Który żyjesz...

Jeżeli dziś jest niedziela, druga kolekta z tej niedzieli. W cichych mszach wsp. śś. Męcz. Aleksandra I, pap., Ewencjusza i Teodula i bpa Juwenalisa:

(2 a) Kolekta. Wszechmogący Boże, spraw, prosimy Cię, abyśmy, przy obchodzie rocznicy narodzin Świętych Twoich Aleksandra, Ewencjusza, Teodula i Juwenalisa, za ich przyczyną byli uwolnieni od wszelkich grożących nam niebezpieczeństw. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła Apostoła do Filipensów (2, 5—11), jak w Niedzielę Palmową, str. 220.

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 95, 10) Powiadajcie między narodami, iż Pan królował z drzewa.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. Słodkie drzewo, słodkie gwoździe, unoszące słodki ciężar: ty samo jedno byłoś godne nosić Króla niebios i Pana. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (3, 1—15). Onego czasu: Był pewien faryzeusz, imieniem Nikodem, znamienity wśród Żydów. Ten przyszedł do Jezusa w nocy i rzekł mu: Rabbi, wiemy, żeś przyszedł jako nauczyciel od Boga, bo nikt takich cudów czynić nie może, jakie Ty czynisz, jeśli Bóg nie jest z nim. Odpowiedział Jezus i rzekł mu: Zaprawdę, zaprawdę, mówię tobie: jeśli się kto na nowo nie odrodzi, nie może oglądać królestwa Bożego. Rzekł do Niego Nikodem: Jakże się może człowiek narodzić, będąc starym? Czy może napowrót wejść w łono matki swojej i znów się rodzić? Odpowiedział Jezus: Zaprawdę, zaprawdę powiadam ci: jeśli się kto nie odrodzi z wody, i z Ducha świętego, nie może wejść do królestwa Bożego. Co narodziło się z ciała, ciałem jest, a co narodziło się z Ducha, duchem jest. Nie dziw się, żem ci powiedział: Trzeba się wam na nowo narodzić. Wiatr wionie kędy chce, i szum jego słyszysz, ale nie wiesz, skąd przychodzi i dokąd idzie: tak jest z każdym, który się narodził z Ducha. Odpowiedział Nikodem i rzekł mu: Jakże to stać się może? Odpowiedział Jezus i rzekł mu: To ty jesteś nauczycielem w Izraelu, a tego nie wiesz? Zaprawdę, zaprawdę powiadam tobie, iż my co wiemy, mówimy, a cośmy widzieli, świadczymy, a świadectwa naszego nie przyjmujecie. Jeżeli ziemskie rzeczy wam powiedziałem, a nie wierzycie, jakże uwierzycie, gdy wam opowiadać

będę niebieskie? A nikt nie wstąpił do nieba, jeno ten, który zstąpił z nieba, Syn Człowieczy, który jest w niebie. A jak Mojżesz podwyższył węża na puszczy, tak trzeba aby podwyższony był Syn Człowieczy: aby ktokolwiek weń wierzy, nie zginął, ale miał żywot wieczny. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 117, 16—17). Prawica Pańska dokonała czynów wielkich: prawica Pańska wywyższyła mnie: nie umrę, ale żyć będę, i będę opowiadał dzieła Pańskie, alleluja.

(8) **Sekreta.** Wejrzyj łaskawem okiem, Panie, na ofiarę, którą Ci składamy, niech nas ona wyrwie od wszelkiej nieprawej kłótni, i zapewni Twą obronną opiekę, byśmy pod sztandarem krzyża Syna Twego mogli wniwecz obrócić zasadzki potężnego przeciwnika. Przez tegoż Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

Druga sekreta w cichych mszach o ś. Męcz.:

(8 a) **Sekreta.** Na te ofiary, prosimy, Panie, niech zstąpi Twe błogosławieństwo, które niech dokonuje w nas uświęcenia, i raduje nas uroczystością Świętych. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** o Krzyżu św., str. 207.

(10) **Śpiew przy Komunji.** Przez znak Krzyża wybaw nas, Boże, od nieprzyjaciół naszych, alleluja.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Nakarmieni pokarmem niebieskim, a duchowym napojem orzeźwieni, prosimy Cię, wszechmogący Boże; przed nienawistnym nieprzyjacielem broń tych, którym dozwoliłeś zwyciężyć przez święte drzewo Krzyża Syna Twego, tę broń sprawiedliwości, która wywalcza zbawienie świata. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Wspom. śś. Męczenników, (tylko w cichych mszach):

(11 a) Modlitwa po Komunji. Pokrzepieni uczestnictwem w świętej uczcie, prosimy Cię, Panie Boże, nasz; abyśmy za przyczyną Świętych Twoich Aleksandra, Ewencjusza, Teodula i Juwenalisa, doznali skutków tego, co w świętych czynnościach dokonujemy. Przez Pana naszego...

Dnia 8 maja

Ś. STANISŁAWA, BPA i MĘCZENNIKA, Patrona Polski

W niektórych diecezjach I klasy z oktawą, tylko lwowska i przemyska II klasy. Barwa czerwona.

Ś. Stanisław bp., męcz., ze Szczepanowa, poświęcony przez rodziców służbie Bożej, poszedł do szkół, najpierw do Gniezna, potem zagranicę, otrzymuje święcenia, zostaje kanonikiem krakowskim, a po śmierci bpa Lamberta († 1071) biskupem w Krakowie, — rządzi prawie wtedy diecezją, gdy Kościołem pap. Grzegorz VII. Miłosierny, gorliwy i święty. Popadł w zatarg z królem Bolesławem, którego upominał za gorszące życie, co śmiercią męczeńską przepłacił, porąbany w czasie Mszy św. w kościele św. Michała na Skałce († 11 kwietnia 1079), kanonizowany w Asyżu 8 września 1253.

Msza św. przedstawia ideał kapłana-pasterza.

Wszystko (1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11), jak w dniu św. Wojciecha, str. 445—448, prócz następujących modlitw:

(2) Kolekta. Boże! dla Twej chwały poniósł śmierć od miecza nieprzyjaciół święty Stanisław Biskup; spraw, błagamy Cię, aby wszyscy wzywający jego pomocy, osiągnęli zbawienny skutek swych próśb. Przez Pana naszego...

(8) Sekreta. Złożone Ci dary, uświęć, Panie, a za przyczyną św. Stanisława Męczennika Twego i Biskupa, daj się niemi przebłagać i na nas zwróć Swe oczy. Przez Pana...

(11) Modlitwa po Komunji. Połączenie się z Tobą, Panie, niech nas oczyści z grzechów: a za przyczyną świętego Stanisława Męczennika Twego

i Biskupa, niech nam ułatwi uczestniczenie w niebieskich łaskach. Przez Pana naszego...

Dnia 1 czerwca

(W diecezji lwowskiej sobota przed III-cią niedzielą po Zesłaniu Ducha św.).

Bł. Jakuba Strepy, Bpa i Wyznawcy

(II klasy, tylko w diecezji lwowskiej). Barwa biała.

Bł. Jakub Strepa, arbp. halicko-lwowski, jako franciszkanin, zasłynął gorliwością w pracach misyjnych na Rusi i Wołoszczyźnie, od 1385—1388 gwardjanem we Lwowie, po 1391 mianowany arbpem halickim. Czekała go ogromna praca zorganizowania Kościoła na ziemiach wschodnich. Umarł 1409, pierwotnie pogrzebany w kościele franciszk. św. Krzyża, a od 1785 w katedrze lwowskiej, policzony w poczet błogosławionych przez Piusa VI, 11 września 1790 roku.

Msza (Spiritus Domini) bardzo piękna, odtwarza w oczach naszych wspaniały obraz duszpasterza, misjonarza i biskupa.

(1) Introit (Izaj. 61, 1). Duch Pański nade mną, przeto że mię Pan pomazał: posłał mię, abym oznajmił cichym (dobrą nowinę). (Ps. 131, 1) Pomnij, Panie, na Dawida: i na wszystką cierpliwość jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Boże, Ty w błogosławionym Jakubie, Wyznawcy Twoim i Biskupie, wskrzesiłeś cudownie ducha apostolskiego ku głoszeniu ewangelji; spraw, prosimy Cię, abyśmy za jego przyczyną przez wiarę i uczynki zawsze z Tobą byli złączeni. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) Lekcja z listu św. Pawła Ap. do Filipensów (1, 3—11). Dziękuję Bogu memu w każdem wspominaniu o was. We wszystkich prośbach moich, za was wszystkich zawsze modląc się z weselem, za współudział wasz w ewangelji Chrystusowej od pierwszego dnia aż dotąd. A ufam w to, że Ten, który rozpoczął w was dobrą sprawę, dokona jej aż do dnia Chrystusa Jezusa. Bo i słusz-

ne to jest, abym ja to myślał o was wszystkich, gdyż noszę w sercu wszystkich was, którzy współtowarzyszami łaski mojej jesteście w moich więzach i w obronie i w umocnieniu ewangelji. Bo świadkiem jest mi Bóg, jak miłuję was wszystkich we wnętrznościach Jezusa Chrystusa. I o to proszę, aby miłość wasza bardziej a bardziej obfitowała w umiejętności i we wszelkiem zrozumieniu. Abyście umieli rozeznać to, co jest pożyteczniejsze, żebyście byli szczerymi, i bez obrazy na dzień Chrystusowy. Napełnieni plonem sprawiedliwości przez Jezusa Chrystusa, ku sławie i chwale Bożej.

W czasie wielkanocnym:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 109, 4) Tyś jest kapłanem na wieki na podobieństwo Melchizedeka.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. Oto jest kapłan, którego Pan ukoronował. Alleluja.

Poza czasem wielkanocnym:

(4) **Graduał** (Syr. 44, 16, 20). Oto kapłan wielki, który za dni swoich podobał się Bogu. ℣. Nie jest znalezion podobny jemu, któryby zachował prawo Najwyższego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 109, 4) Tyś jest kapłanem na wieki na podobieństwo Melchizedeka. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja** ś. Jana, jak w dniu ś. Wojciecha (23-go kwietnia), str. 447.

(7) **Ofertorjum.** Wybrał go sobie Pan na kapłana do składania ofiary pochwalnej.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, niech te dary Twoje wzniecą w nas takie płomienie miłości, jakimi błogosławiony Jakub pałał, ilekroć sprawował tę ofiarę. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 10, 27). Co wam w ciemności mówię, powiadajcie na świetle: a co na ucho słyszycie, przepowiadajcie na dachach.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech trwa w sercach naszych, najmiłosierniejszy Boże, łaska przyjętego Sakramentu, abyśmy nią wzmocnieni, za przykładem błogosławionego Jakuba mogli zwyciężyć nieprzyjaciół i niewiędnący wieniec chwały osiągnąć. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 24 czerwca

NARODZENIE Ś. JANA CHRZCICIELA

I klasy z oktawą. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Święto św. Jana Chrzciciela łączy się ściśle z wewnętrznym biegiem roku kościelnego: jest ono zapowiedzią Adwentu i Adwentem po części, jakby drugiem zwiastowaniem narodzenia Chrystusa (6 miesięcy przed B. Narodzeniem). Sama osoba Poprzednika Chrystusowego, jest wielka: jego cudowne narodzenie, życie święte i umartwione, tak bliski, zewnętrzny i wewnętrzny, jego stosunek do Jezusa.

Jan pierwszy z synów ludzkich — po Marji — odkupiony. Żaden Święty, ani Starego ani Nowego Zakonu, w chwili swego narodzenia ani w życiu swem nie złożył tak ważnego świadectwa o Chrystusie. Żadnego Świętego — poza N. M. Panną — nie obchodzi Kościół rocznicy urodzin (tylko rocznicę śmierci — narodzin dla nieba), a czyni to przy św. Janie Chrzcicielu.

(1) **Introit** (Izaj. 49, 1 i 2). Z żywota matki mojej powołał mię Pan imieniem mojem: i położył usta moje jako miecz ostry: cieniem ręki swej zakrył mię, i położył mię jako strzałę wyborną. (Ps. 91, 2) Błogo jest wychwalać Pana: i śpiewać imieniowi Twemu, o Najwyższy. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś uczynił nam ten dzień znamiennym przez narodzenie św. Jana: udziel tedy ludom Twoim łaski duchowych radości,

a umysły wszystkich wiernych skieruj na drogę zbawienia wiecznego. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) Lekcja z Izajasza Proroka (49, 1—3, 5, 6, 7). Słuchajcie, wyspy, a uważajcie, narody zdaleka: Pan z żywota powołał mnie, z żywota matki mojej wspomniał na imię moje. I położył usta moje jako miecz ostry: pod cieniem ręki swej zakrył mię, i położył mię jako strzałę wyborną, w sajdaku swym ukrył mię. I rzekł mi: Sługą moim jesteś ty, Izraelu, bo się w tobie chlubić będę. A teraz mówi Pan, który mię stworzył z żywota sługą sobie. Oto dałem cię na światłość narodów, abyś niósł zbawienie moje, aż do krańców ziemi. Królowie będą oglądać, i powstaną książęta i padną na twarz dla Pana i dla świętego Izraela, który cię wybrał.

(4) Graduał (Jerem. 1, 5 i 6). Pierwej, niźli cię utworzyłem w żywocie, znałem cię; i pierwej, niżeliś wyszedł z żywota, poświęciłem cię. ℣. Wyciągnął Pan rękę swą, i dotknął się ust moich, i rzekł do mnie.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Łuk. 1, 76) Ty, dziecię, prorokiem Najwyższego będziesz nazwane; pójdziesz przed Panem prostując drogi Jego. Alleluja.

(6) Ewangelja według św. Łukasza (1, 57—68). Elżbiecie wypełnił się czas porodzenia i porodziła syna. I usłyszeli sąsiedzi i krewni jej, iż uwielbił z nią Pan miłosierdzie swoje i radowali się z nią. A gdy dnia ósmego, przyszli obrzezać dzieciątko i chcieli je nazwać imieniem ojca jego, Zacharjaszem. A matka jego, odpowiadając, rzekła: Nie tak! ale nazwany będzie Janem. I mówili do niej, iż żadnego niema w rodzie twoim, coby był zwany tem imieniem. I pytali przez znaki ojca jego, jakby go chciał nazwać. A zażądawszy

tabliczki, napisał mówiąc: Jan jest imię jego. I zdziwili się wszyscy. A wnet otworzyły się usta jego i język jego, i mówił, błogosławiąc Boga. I padł strach na wszystkich sąsiadów ich, i po wszystkich górach Judzkiej ziemi rozsławiły się te wszystkie słowa. A wszyscy, którzy słyszeli, brali do serca swego, mówiąc: Czem, mniemasz, dziecię to będzie? Albowiem była z niem ręka Pańska. A Zacharjasz, ojciec jego, napełniony został Duchem świętym, i prorokował, mówiąc: Błogosławiony Pan, Bóg Izraelski, iż nawiedził i uczynił odkupienie ludu swego.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 91, 13). Sprawiedliwy zakwitnie jako palma: i rozrośnie się jako cedr na Libanie.

(8) **Sekreta.** Panie, na Twych ołtarzach gromadzimy dary, z należną czcią obchodząc narodziny tego, który przyjście Zbawiciela świata zapowiedział i wskazał na obecnego Pana naszego, Jezusa Chrystusa, Syna Twego: Który z Tobą żyje...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80; jeżeli dziś niedziela, to o Trójcy św., str. 77, albo też o N. Sercu P. J., jeżeli wtedy jest oktawa.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 1, 76). Ty, dziecię, prorokiem Najwyższego będziesz nazwane; pójdziesz przed Panem, prostując drogi Jego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech ma radość Kościół Twój, Panie, z narodzin świętego Jana Chrzciciela, przez którego poznał sprawcę swego odrodzenia, Pana naszego Jezusa Chrystusa, Syna Twego, który z Tobą żyje...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 29 czerwca

ŚŚ. PIOTRA I PAWŁA, APOSTOŁÓW

I klasy z oktawą. Barwa czerwona.

Myśli przewodnie: Wielkość i znaczenie tego święta można wypowiedzieć tylko słowami samej liturgji, która dzisiejszy dzień tak wyszczególnia: „Dziś Szymon Piotr wstąpił na szubienicę krzyża, Alleluja; Dzisiaj klucznik niebieski z radością poszedł do Chrystusa; Dzisiaj Paweł Apostoł, światło okręgu ziemskiego, poddawszy (pod miecz) głowę dla imienia Chrystusa, koronę męczeńską otrzymał; Alleluja" (*antyfona* do Magnifikat).

Dzisiejszy dzień, to święto prymatu papieskiego, dziś uczczenie nieomylności Kościoła, dzień pamiątkowy dwu apostołów, z których jednemu dana jest najwyższa władza w Kościele, a drugiemu łaska i posłannictwo głoszenia ewangelji między poganami.

Liturgja dzieli te dwie pamiątki i dziś wyłącznie zajmuje się św. Piotrem, a drugi dzień przeznacza na osobne uczczenie św. Pawła.

Najstarszy kalendarz rzymski z roku 354 wyznacza 29 czerwca na dzień śś. Apostołów Piotra i Pawła. W tym dniu bowiem w roku 258 przeniesiono (z powodu prześladowań) na pewien czas ciała obu Apostołów do katakumb.

W *introicie* piękny obrazek: Piotr wybawiony z więzienia dziękuje za uwolnienie od zguby, o czem dokładniej opowiada *lekcja;* to modlitwa dziękczynna św. Piotra, (i wszystkich innych papieży) za wybawienie z prześladowania. Szczególna opieka nad głową Kościoła.

(1) **Introit** (Dz. Ap. 12, 11). Teraz wiem prawdziwie, iż Pan posłał Anioła swego: i wyrwał mię z ręki Herodowej i od wszystkiego oczekiwania ludu żydowskiego. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty widzisz, gdy siadam i gdy wstaję. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś dzień dzisiejszy uświęcił męczeństwem Apostołów Twoich, Piotra i Pawła: daj Kościołowi Twojemu, aby szedł we wszystkiem za wskazówkami tych, którym pierwsze początki swej wiary zawdzięcza. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

W *lekcji* mamy opis pierwszych ataków na Głowę Kościoła. Będzie ich jeszcze więcej w ciągu wieków. Ale prześladowcy wszyscy przepadli, a papiestwo trwa dalej i trwać będzie aż do końca świata. Niejedni już próbowali obalić Rzym.

(3) **Lekcja** z Dziejów Ap. (12, 1—11). W one dni przyłożył król Heród ręce, aby niektórych z Kościoła utrapić. I zabił Jakuba, brata Janowego, mieczem. A widząc, że się to podoba Żydom, pojmał nadto i Piotra. A były to dni Przaśników. A pojmawszy, osadził go w więzieniu, oddając go pod straż czterem oddziałom po czterech żołnierzy, aby po święcie Paschy wyprowadzić go przed lud (na stracenie). A Piotra trzymano w więzieniu: lecz Kościół bez przestanku modlił się za niego do Boga. A gdy Heród miał go już wyprowadzić, tej nocy spał Piotr między dwoma żołnierzami, związany podwójnym łańcuchem, a stróże przed drzwiami strzegli więzienia. A oto stanął nad nim Anioł Pański, a blask oświecił izbę, a trąciwszy Piotra w bok, obudził go, mówiąc: Wstań prędko: Opasz się i obuj sandały twoje. I uczynił tak. I rzekł mu: Włóż na siebie płaszcz twój a idź za mną. A wywyszedłszy, szedł za nim: a nie wiedział, że to, co czynił Anioł, było prawdą; lecz sądził, że widzenie ogląda. A minąwszy pierwszą i drugą straż, gdy przyszli do bramy żelaznej, która wiedzie do miasta, ona sama im się otwarła. A wyszedłszy, przeszli jedną ulicę, i natychmiast odszedł od niego Anioł. A Piotr przyszedłszy do siebie, rzekł: Teraz wiem prawdziwie, że posłał Pan Anioła swego i wyrwał mnie z ręki Heroda i z całego oczekiwania ludu żydowskiego.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 17—18). Postanowisz ich książętami nad wszystką ziemią: będą wspominać Imię Twoje, Panie. ℣. Zamiast ojców narodzi się Tobie synów: przetoż narody wysławiać Cię będą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Mat. 16, 18) Tyś jest opoka (Piotr) i na tej opoce zbuduję Kościół mój. Alleluja.

Ustęp dzisiejszej ewangelji najwięcej sprawia kłopotu wszelkim odszczepieńcom, sekciarzom, heretykom i różnym reformatorom Kościoła. Wiemy jednak dobrze z katechizmu, co znaczą słowa dzisiejszej ewangelji.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (16, 13—19). Onego czasu: przyszedł Jezus w strony Cezarei Filipowej, i pytał uczniów swoich, mówiąc: Kim mienią być ludzie Syna człowieczego, A oni rzekli: Jedni Janem Chrzcicielem, a drudzy Eljaszem a inni Jeremjaszem, albo jednym z Proroków. Rzekł im Jezus: A wy, kim mnie być powiadacie? Odpowiadając Szymon Piotr rzekł: Ty jesteś Chrystus, Syn Boga żywego. A odpowiadając Jezus, rzekł mu: Błogosławiony jesteś Szymonie, Barjona: bo ciało i krew nie objawiła tobie, ale Ojciec mój, który jest w niebiesiech. A ja tobie powiadam, żeś ty jest opoka, a na tej opoce zbuduję Kościół mój: a bramy piekielne nie przemogą go. I tobie dam klucze Królestwa niebieskiego. A cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane i w niebiesiech: a cokolwiek rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane i w niebiesiech. K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 44, 17—18). Postanowisz ich książętami nad wszystką ziemią: będą wspominać Imię Twoje, Panie, od pokolenia do pokolenia.

(8) **Sekreta.** Niechaj tym ofiarom, które składamy Imieniowi Twemu, Panie, towarzyszy świętych Apostołów modlitwa, dla której racz nam udzielić odpuszczenia win i bronić nas zawsze. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

Na święta Apostołów osobna prefacja (prócz św. Jana Ew. 27 grudnia), w której prośba, aby „Pasterz wieczny", Jezus Chrystus nie opuszczał nas, ale rządził nami przez Apostołów i ich następców.

(9) Prefacja o Apostołach:

Vere dignum et justum est, aequum et salutare: Te, Domine, suppliciter exorare, ut gregem tuum, Pastor aeterne, non deseras: sed per beatos Apostolos tuos continua protectione custodias. Ut iisdem rectoribus gubernetur, quos operis tui vicarios eidem contulisti praeesse pastores. Et ideo cum Angelis et Archangelis, cum Thronis et Dominationibus, cumque omni militia caelestis exercitus, hymnum gloriae tuae canimus, sine fine dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth. etc.

Prawdziwie godną i sprawiedliwą, słuszną i zbawienną jest rzeczą, pokornie Cię, Panie, błagać, abyś trzody Twojej, Pasterzu wieczny, nie opuszczał, lecz przez błogosławionych Apostołów Twoich, ustawicznie miał ją w opiece: aby była zawsze rządzona przez tych, których postanowiłeś namiestnikami dzieła Twojego i pasterzami owczarni Twojej. Dlatego też wraz z Aniołami i Archaniołami, z Tronami i Panowaniami, oraz z całem wojskiem niebieskiem hymn ku chwale Twej śpiewamy, bez końca powtarzając: Święty, itd.

(10) Śpiew przy Komunji (Mat. 16, 18). Tyś jest opoka, i na tej opoce zbuduję Kościół mój.

(11) Modlitwa po Komunji. Racz, Panie, za przyczyną świętych Apostołów od wszelkich przeciwności ustrzec tych, których posiliłeś pokarmem niebieskim. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 1 lipca

Przenajdroższej Krwi P. N. J. Chrystusa

I klasy. Barwa czerwona.

Myśli przewodnie: Dzisiejsze święto jest uczczeniem Przenajświętszej Krwi Zbawiciela, której ceną odkupieni jesteśmy. A zarazem jest podziękowaniem Chrystusowi za łaskę odkupienia.

(1) Introit (Objaw. 5, 9—10). Wykupiłeś nas, Panie, krwią Twoją, ze wszelakiego pokolenia i języka, i ludu i narodu; i uczyniłeś z nas Królestwo Bogu naszemu. (Ps. 88, 2) Miłosierdzie Pańskie wiecznie opiewać będę: od rodu do rodu opowiadać będę ustami memi wierność twoją. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Wszechmogący, wieczny Boże, Tyś Jednorodzonego Syna Swego na Odkupiciela świata przeznaczył, i krwią jego dałeś się przebłagać; dozwól nam, prosimy Cię, w uroczystość dzisiejszą tak czcić tę cenę okupu zbawienia naszego, abyśmy mocą tegoż okupu byli zabezpieczeni od wszelkich nieszczęść w tem życiu na ziemi, a w niebie jej owocem zawsze się cieszyli. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) Lekcja z listu św. Pawła Apost. do Żydów (9, 11—15). Bracia: Chrystus stawszy się arcykapłanem dóbr przyszłych, przez przybytek wyższy i doskonalszy, nie rękoma uczyniony, to jest nie tego świata: i nie z krwią kozłów lub cielców, ale z krwią własną wszedł raz nazawsze do świątnicy, dokonawszy wiecznego odkupienia. Jeżeli bowiem krew kozłów, i wołów, i pokropienie popiołem z jałowicy poświęcało skalanych, obmywając ich ciało: jakoż daleko bardziej krew Chrystusa, który przez Ducha świętego samego siebie złożył Bogu w niepokalanej ofierze, oczyści su-

mienia nasze od uczynków martwych, abyśmy służyli Bogu żyjącemu? I dlatego też jest On pośrednikiem nowego przymierza, które jest zarazem jego testamentem, aby przez śmierć, którą poniósł dla odkupienia przestępstw popełnionych pod pierwszem przymierzem, powołani do wiary otrzymali obiecane sobie dziedzictwo wieczne: w Chrystusie Jezusie Panu naszym...

(4) **Gradual** (1 Jan 5, 6, 7—8). Ten jest, który przyszedł przez wodę i krew, Jezus Chrystus: nie w wodzie samej, lecz w wodzie i we Krwi. ℣. Trzej są, którzy dają świadectwo w niebie: Ojciec, Słowo, i Duch Święty: a ci trzej jedno są. A trzej są, którzy dają świadectwo na ziemi: Duch, Woda i Krew: a ci trzej jedno są.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (1 Jan 5, 9) Jeżeli przyjmujemy świadectwo ludzkie, tedy świadectwo Boże większe jest, Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (19, 30—35). W on czas: Gdy przyjął Jezus ocet, rzekł: Wykonało się. I skłoniwszy głowę, oddał ducha. Żydzi (ponieważ był to dzień przygotowania), aby na szabat nie zostały ciała na krzyżu (albowiem był wielki ten dzień szabatu), prosili Piłata, aby połamano im golenie, a zdjęto ich. Przyszli tedy żołnierze, a pierwszemu połamali golenie i drugiemu, który z nim był ukrzyżowany. Lecz przyszedłszy do Jezusa, gdy ujrzeli, że już umarł, nie łamali goleni jego. Ale jeden z żołnierzy włócznią otworzył bok jego, a natychmiast wyszła krew i woda. A który widział, wydał świadectwo i prawdziwe jest świadectwo jego. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (I. Kor. 10, 16). Kielich błogosławieństwa, który błogosławimy, czy nie jest uczestnictwem we krwi Chrystusowej? a chleb, który łamiemy, czy nie jest uczestnictwem w ciele Pańskiem?

(8) **Sekreta.** Panie Zastępów, przez te boskie tajemnice, niechaj mamy przystęp do Jezusa, Pośrednika w nowem przymierzu, a zaś na Twoich ołtarzach niechaj ponawiamy wylanie krwi, któraby lepiej niż Ablowa wołała (do Ciebie). Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Krzyżu św., str. 207.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Żyd. 9, 28). Chrystus raz jeden ofiarował siebie, by zgładził grzechy wielu: po raz drugi okaże się bez grzechu tym, którzy go oczekują, aby zbawił ich.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Do świętego stołu dopuszczeni, Panie, czerpaliśmy z radością wody ze źródeł Zbawicielowych; niechaj Krew jego stanie się dla nas źródłem wody, tryskającej ku żywotowi wiecznemu. Który z Tobą żyje...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 2 lipca

Nawiedzenie N. M. P.

II klasy. Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Zaraz w 8 dni po narodzeniu św. Jana, Kościół obchodzi pamiątkę nawiedzin Elżbiety przez Marję. Piękny obraz przedstawia się dzisiaj naszej duszy: oto Marja śpieszy w góry Judei, niosąc w swem łonie przeczystem Syna Bożego, z którym Jej dusza rozmawia *(lekcja).*

(1) **Introit.** Witaj, Święta Rodzicielko, któraś porodziła Króla, co niebem i ziemią rządzi po wszystkie czasy. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją poświęconą królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Sługom Twoim, prosimy Cię, Panie, racz udzielić daru łaski niebieskiej, aby wszystkim, dla których macierzyństwo Najśw. Dziewicy stało się początkiem zbawienia, uroczysty obchód Jej Nawiedzenia przyczynił się do większego pokoju. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Pieśń nad Pieśniami 2, 8—14). Oto ten idzie, skacząc po górach, przeskakując pagórki; podobny jest miły mój do sarny i do młodego jelenia. Oto on stoi za ścianą naszą, spoglądając przez okna, patrząc przez kraty. Oto miły mój mówi do mnie: Wstań, śpiesz się, przyjaciółko moja, gołębico moja, piękna moja, i przyjdź! Boć już zima minęła, deszcz przeszedł i przestał. Ukazały się kwiatki na ziemi naszej, przyszedł czas winnic obrzynania, głos synogarlicy słyszan jest w ziemi naszej; figa wypuściła niedojrzałe figi swoje, winnice kwitnące wydały wonność swoją. Wstań, przyjaciółko moja, piękna moja, i przyjdź! Gołębico moja, w rozpadlinach skalnych, w wydrążeniu kamiennego parkanu, ukaż mi oblicze twoje, niechaj głos twój zabrzmi w uszach moich: albowiem głos twój słodki, a oblicze twoje piękne.

(4) **Graduał.** Błogosławiona i wielce czcigodna jesteś, Marjo Dziewico: bez naruszenia czystości, zostałaś Matką Zbawiciela. ℣. Dziewico, Boża Rodzicielko, Ten, którego świat cały objąć nie może, ukrył się w Twem łonie, stawszy się człowiekiem.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Szczęśliwa jesteś, święta Dziewico, Marjo, i wszelkiej chwały najgodniejsza, albowiem z Ciebie wyszło słońce sprawiedliwości, Chrystus, Bóg nasz, Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (1, 39—47).** W on czas: Powstawszy Marja poszła z pośpiechem w góry do miasta Judzkiego: i weszła w dom Zacharjasza i pozdrowiła Elżbietę. I stało się, skoro usłyszała Elżbieta pozdrowienie Marji, skoczyło w żywocie jej dzieciątko; Elżbieta napełniona została Duchem świętym, i zawołała głosem wielkim, mówiąc: Błogosławionaś ty między niewiastami, i błogosławiony owoc żywota twego. A skądże mnie to, że matka Pana mego przyszła do mnie? Albowiem skoro tylko głos pozdrowienia twego zabrzmiał w uszach moich, oto skoczyło z radości dzieciątko w żywocie moim. A błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła, albowiem spełni się to, co ci zostało powiedziane od Pana. I rzekła Marja: Wielbi, dusza moja, Pana, I rozradował się duch mój w Bogu Zbawicielu moim.

(7) **Ofertorjum.** Błogosławiona jesteś, Dziewico Marjo, Tyś nosiła Stworzyciela wszechrzeczy; porodziłaś Tego, który Cię stworzył, a na wieki zostajesz dziewicą.

(8) **Sekreta.** Jednorodzonego Syna Twego człowieczeństwo niech nas wspomaga, Panie; a jak On, narodziwszy się z Dziewicy, nie zmniejszył nienaruszalności Matki, ale ją uświęcił, tak niech przy obchodzie święta Jej Nawiedzenia, uwolni nas od grzechów, a ofiarę naszą niech Ci przyjemną uczyni Jezus Chrystus, Pan nasz: Który z Tobą...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421 („Ciebie w Nawiedzenie").

(10) **Śpiew przy Komunji.** Błogosławione wnętrzności Dziewicy Marji, które nosiły Syna Ojca Przedwiecznego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjęliśmy, Panie, w tę doroczną uroczystość święte Sakramenta; spraw, prosimy Cię, aby nam były pomocą do

teraźniejszego i przyszłego życia. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 25 lipca
Ś. Jakuba, Apostoła

II klasy. Barwa czerwona.

Ś. Jakub, syn Zebedeusza, brat św. Jana. Dla odróżnienia od drugiego św. Jakuba Młodszego. (1 maja) nazywa się św. Jakub Starszy. On pierwszy z Apostołów pił „kielich cierpień", bo za Heroda Agrypy I, w roku 43 (44) w Jeruzalem, został ścięty, (Dzieje Apost. 12, 2) a ciało jego spoczywa w Kompostelli (Hiszpanja).

(1) **Introit** (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty wiesz, gdy siadam i gdy wstaję (w każdej chwili). ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Uświęć, Panie, lud Twój i strzeż go, aby wsparty orędownictwem świętego Jakuba Apostoła Twego, i podobał Ci się w swem postępowaniu i służył Ci w spokojnem sumieniu. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z I-go listu św. Pawła Ap. do Koryntjan (4, 9—15). Bracia: Zdaje mi się, że nas Apostołów wystawił Bóg jako ostatnich, jako na śmierć przeznaczonych: bośmy się stali widowiskiem światu, i aniołom, i ludziom. My głupi dla Chrystusa, a wy mądrzy w Chrystusie: my słabi, a wy mocni: wy we czci, a my w pogardzie. Aż do tej godziny i łakniemy, i pragniemy, i nadzy jesteśmy, i pięściami nas biją, i tułamy się, i trudzimy się, pracując rękoma własnemi: złorzeczą nam, a my błogosławimy: prześladują nas, a my

znosimy: potwarzają nas, a my się modlimy: staliśmy się jako pomyje świata tego, i jako wymieciny wszystkich aż dotychczas. Nie żebym chciał was zawstydzić, to piszę, ale jako najmilsze me dzieci upominam. Bo choćbyście mieli dziesięć tysięcy przewodników w Chrystusie, to jednak ojców macie niewiele. Bo w Jezusie Chrystusie przez Ewangelję jam się stał ojcem waszym.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 17—18). Postanowisz ich książętami nad wszystką ziemią: będą wspominać imię Twoje, Panie. ℣. Zamiast ojców narodzą się Tobie synowie: przetoż narody wysławiać Cię będą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Jan 15, 16) Jam was wybrał ze świata, abyście szli i przynieśli owoc, żeby owoc wasz trwał. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (20, 20—23). W on czas: Przystąpiła do Jezusa matka synów Zebedeuszowych z synami swymi (Jakóbem i Janem) oddając mu pokłon i prosząc czegoś od niego; a On jej rzekł: Czego chcesz? Rzekła mu: Powiedz, aby ci dwaj synowie moi, siedzieli, jeden po prawicy twojej, a drugi po lewicy twojej w królestwie twojem. A Jezus odpowiadając rzekł: Nie wiecie, czego prosicie. Możecie pić kielich, który ja będę pił? Rzekli mu: Możemy. Rzekł im: Kielich mój wprawdzie pić będziecie, ale siedzieć po prawicy mojej, albo po lewicy nie jest moją rzeczą dać wam, ale którym jest przygotowane od Ojca mojego. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 18, 5). Na wszystką ziemię idzie głos ich, i słowa ich na krańce okręgu ziemi.

(8) **Sekreta.** Ofiary ludu Twego, prosimy Cię, Panie, niech Ci będą przyjemne dla błogosławionej śmierci zwycięskiej świętego Jakuba Apostoła, a ponieważ one dla naszych zasług nie są dosyć

godne, niech na jego prośbę będą przez Ciebie przyjęte. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 19, 28). Wy, którzyście poszli za mną, będziecie siedzieć na stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Prosimy Cię, Panie, niech nas wspomaga modlitwa świętego Jakuba Apostoła Twego, w którego uroczystość przyjęliśmy z radością święte Sakramenta. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 26 lipca

Ś. Anny, Matki N. M. P.

II klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Ś. Anna jest wzorem każdej dobrej chrześcijańskiej żony i matki domu, która przy zajęciach domowych pracuje dla Boga i dla dobra bliźnich, a zwłaszcza domowników (*lekcja*). Ale przy wszystkich zabiegach i troskach doczesnych potrafi znaleźć czas na cichą rozmowę z Bogiem, i stara się oddać Bogu swą duszę nienaruszoną (zob. 1, 4, 5, 7, 10), — serca nie przywiązuje do rzeczy ziemskich, ale ponad nie wznosi się ku niebu.

(1) **Introit.** Radujmy się wszyscy w Panu obchodząc dzień uroczysty ku uczczeniu świętej Anny, z której uroczystości weselą się Aniołowie i wychwalają Syna Bożego. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną: śpiewam ja pieśń swoją Królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś raczył udzielić świętej Annie tej łaski, że godna była zostać matką Ro-

dzicielki Jednorodzonego Syna Twego; dozwól łaskawie, byśmy przy obchodzie jej święta, byli wspierani jej orędownictwem u Ciebie. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Przyp. 31, 10—31), jak we mszy „Cognovi", str. 614.

(4) **Gradual** (Ps. 44, 8). Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości. ℣. Przeto namaścił cię Bóg, Bóg twój olejkiem wesela nad współtowarzyszki twoje.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 3). Wdzięk rozlany na ustach twych: przeto ubłogosławił cię Bóg na wieki. Alleluja.

(6) **Ewangelja** u św. Mateusza (13, 44—52), str. 615.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 44, 10). Córki królów są ozdobnym orszakiem twym: po prawicy twej stoi królowa (Marja) w złotogłowiu, w stroju różnobarwnym.

(8) **Sekreta.** Na obecne (na ołtarzu) ofiary wejrzyj łaskawie, prosimy Cię, Panie, aby przez orędownictwo świętej Anny, która była matką Rodzicielki Syna Twego, Pana naszego, Jezusa Chrystusa, zwiększyły (te ofiary) nasze oddanie się (Tobie) i przyczyniły się do zbawienia. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 44, 3). Wdzięk rozlany na ustach twych: przeto ubłogosławił cię Bóg na wieki.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni niebieską strawą, tajemnicy pełną, prosimy Cię, Panie Boże nasz; byśmy za przyczyną świętej Anny, która według Twej woli porodziła Matkę Syna Twego;

zasłużyli na dojście do zbawienia wiecznego. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 6 sierpnia

Przemienienie Pańskie

II klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dzisiejsze święto, choć nowszego pochodzenia (wprowadzone w 1457 przez Kaliksta III na pamiątkę zwycięstwa nad Turkami pod Belgradem, na Wschodzie jednak sięga to święto 5-go wieku) jest pewnym łącznikiem między Wielkanocą a Adwentem, jest jakby w środku między tymi dwoma okresami, nawet swem znaczeniem. Zmartwychwstanie i Przyjście Pana przesuwa się nam dziś jako rzecz dokonana i jeszcze mająca się dokonać. Chrystus uwielbiony, oto naczelna myśl dnia dzisiejszego. Takiego przedstawia nam liturgja w tajemnicy ołtarza. On od czasu swego zmartwychwstania uwielbiony, taki również przyjdzie na Sąd ostateczny.

Dziś wspominani święci męczennicy są: S. Sykstus II, papież (257—258), co walczył z herezjami, a w prześladowaniu za ces. Walerjana w czasie Mszy św. zabity, został męczennikiem: również jego dwu diakonów, Felicyssyma i Agapita wtedy także ścięto.

(1) **Introit** (Ps. 76, 19). Błyskawice twe oświecały świat cały: drżała i trzęsła się ziemia. (Ps. 83, 2—3) Jakże miłe są przybytki Twoje, Panie Zastępów! Tęskni i usycha dusza moja do przedsieni Pańskich. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty przy chwalebnem Przemienieniu Twego Jednorodzonego (Syna) świadectwem ojców potwierdziłeś tajemnice wiary, a głosem, który z jasnego zabrzmiał obłoku, w dziwny sposób zapowiedziałeś doskonałe przybranie za dzieci (Boga); spraw łaskawie, abyśmy się stali współdziedzicami samego Króla chwały i uczestnikami Jego wspaniałości. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z II-go listu św. Piotra Apostoła (1, 16—19). Najmilsi! Bo nie uwiedzeni przez zmyślone baśnie oznajmiliśmy wam moc i przyjście Pana naszego Jezusa Chrystusa, ale przypatrzywszy się sami wielmożności jego. Gdy bowiem odbierał od Boga Ojca cześć i chwałę i gdy dochodził do Niego taki głos z przedziwnego blasku: „Ten jest Syn mój miły, w którym sobie upodobałem, jego słuchajcie"; my słyszeliśmy ten głos przyniesiony z nieba, gdy byliśmy z Nim na górze świętej. I tak potwierdzona nam została mowa proroków, której trzymając się, jak świecy świecącej w ciemnem miejscu, dobrze czynicie, dopóki dzień nie zaświta i jutrzenka nie wzejdzie w sercach waszych.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 3, 2). Piękniejszyś Ty urodą nad syny ludzkie: wdzięk rozlany na ustach Twych. Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną: śpiewam ja pieśń moją, poświęconą Królowi.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Mądr. 7, 26). (On) jasnością jest wiecznej światłości i zwierciadłem bez zmazy, i wyobrażeniem dobroci Jego. Alleluja.

(6) **Ewangelja** jak w II-gą niedzielę Postu, str. 196.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 111, 3). Sława i bogactwo w domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wieki, alleluja.

(8) **Sekreta.** Prosimy, Panie, złożone Ci dary uświęć przez chwalebne Przemienienie Jednorodzonego (Syna) Twego; a nas od zmaz grzechowych oczyść wspaniałością Jego światłości. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** z Bożego Narodzenia, str. 132.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 17, 9). Nikomu nie powiadajcie widzenia, któreście widzieli, aż Syn Człowieczy zmartwychwstanie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy przenajświętsze tajemnice Przemienienia Syna Twego mogli pojąć wnikliwością czystego umysłu. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 10 sierpnia

Ś. Wawrzyńca, Diakona i Męczennika

II klasy (zaś w diec. pelplińskiej I klasy z okt. zwykłą).
Barwa czerwona.

Ś. Wawrzyniec, nieustraszony męczennik i bohater w bronie wiary. Był przy Sykstusie II archidiakonem, asystował papieżowi przy Mszy św., i miał dozór nad majątkiem kościelnym i nad ubogimi. W czasie prześladowania za ces. Walerjana uwięziony, potem na kracie palony (258) oddał Bogu bohaterską duszę.

Msza przedstawia dziś obraz mysterium „zamierającego ziarna pszenicy". Tem ziarnem sam Chrystus, „zabity przez Żydów, a powiększony przez wiarę nawróconych narodów" — tem ziarnem sam ś. Wawrzyniec, co padł na rolę przy śmierci, ale się pomnożył przez przykład na ziemi, a modły w niebie. Ilu chrześcijan zapalił miłością ku Chrystusowi!

„Przylgnęła dusza moja do Ciebie, gdyż ciało moje zgorzało od ognia dla Ciebie, Boże mój".

(1) **Introit** (Ps. 95, 6). Chwała i piękność przed obliczem jego: świętość i majestat w świątyni jego. (Ps. 95, 1) Śpiewajcie Panu pieśń nową: śpiewajcie Panu, wszystkie ziemie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Daj nam, prosimy Cię, wszechmogący Boże, tak zgasić płomienie naszych namiętności, jakeś dał moc świętemu Wawrzyńcowi do

przetrzymania męczarni na ogniu, którym go palono. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z 2-go listu św. Pawła do Koryntjan (9, 6—10). Bracia: Kto skąpo sieje, skąpo też żąć będzie: kto sieje z błogosławieństwy, z błogosławieństwy też żąć będzie. Każdy niech daje, jako postanowił w swem sercu: nie ze smutkiem i z musu: albowiem ochotnego dawcę Bóg miłuje. A Bóg mocen jest udzielić wam wszelkiego daru w obfitości, abyście, mając zawsze wszystkiego pod dostatkiem, szczodrzy byli na wszelki uczynek dobry: jako napisano jest: Rozsypał, dał biednym: sprawiedliwość jego trwa na wieki. A ten, który daje nasienie siejącemu, da też chleba na pokarm, i rozmnoży nasienie wasze, i przysporzy owoców sprawiedliwości waszej.

(4) **Graduał** (Ps. 16, 3). Badałeś, Panie, serce moje, i nawiedziłeś w nocy. ℣. Doświadczałeś mię ogniem, a nie znalazła się we mnie nieprawość.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Lewita Wawrzyniec dobre dzieło wykonał, przez znak krzyża ślepym wzrok przywrócił. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (12, 24—26). W on czas: Rzekł Jezus uczniom swoim: Zaprawdę, zaprawdę mówię wam: jeśli ziarno pszeniczne, wpadłszy w ziemię, nie obumrze, samo zostaje; lecz jeśli obumrze, wielki owoc przynosi. Kto miłuje duszę (życie doczesne) swą, traci ją, a kto nienawidzi duszy swojej na tym świecie, ku żywotowi wiecznemu zachowa ją. Jeśli kto mi służy, niech idzie za mną, a gdzie ja jestem, tam i sługa mój będzie. Jeśli mi kto będzie służył, uczci go Ojciec mój.

W diecezji pelplińskiej (chełmińskiej) mówi się *Credo*.

(7) Ofertorjum (Ps. 95, 6). Chwała i piękność przed obliczem jego: świętość i Majestat w świątyni jego.

(8) Sekreta. Przyjmij, prosimy, Panie, dary należycie złożone; a dla zasług świętego Wawrzyńca, spraw, by nam wyszły na pomoc do zbawienia. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) Prefacja w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) Śpiew przy Komunji (Jan 12, 26). Kto mnie służy, niech za mną idzie, a gdzie ja jestem, tam i sługa mój będzie.

(11) Modlitwa po Komunji. Poświęconym darem nasyceni, z pokorą błagamy Cię, Panie, abyśmy przy tem święcie przez sprawowanie powinnej Tobie służby, na prośby św. Wawrzyńca, Męczennika Twego, doznali wzmożenia zbawczych skutków. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 15 sierpnia

WNIEBOWZIĘCIE N. MARJI PANNY

I klasy z oktawą do 22 sierpnia. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dzisiejsza uroczystość, to jedno z najstarszych świąt ku czci Matki Najśw. (4 wiek).

Marja wzięta jest do nieba z ciałem i duszą. Ta prawda opiera się na tem, że Matka Syna Bożego była wolna od grzechu pierworodnego, a więc i następstw tego grzechu nie ponosiła (czyli ciało Jej nie miało podlegać śmierci, a głównie rozkładowi w ziemi).

Msza św. więcej zwraca uwagę na cnoty i wielką godność Marji. Dziś święcenie ziół i kwiatów polnych: jakby owoce z ogrodów i pól życia ludzkiego — Kościół składa dziś Marji hołd w symbolu ziół. Ale te zioła wskazują na cnoty Najśw. Marji Panny.

(1) Introit. Radujmy się wszyscy w Panu, obchodząc dzień uroczysty ku uczczeniu błogosławionej Marji Dziewicy, z której Wniebowzięcia weselą

się Aniołowie i wychwalają Syna Bożego. (Ps. 44, 2). Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną: śpiewam ja pieśń swoją Królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Grzechy sług Twoich, przebacz, prosimy Cię, Panie, i daj, abyśmy, gdy sami od siebie w czynach swych podobać się Tobie nie potrafimy, uzyskali zbawienie za pośrednictwem Rodzicielki Syna Twojego: Który z Tobą...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

Lekcja wzięta z Księgi Syracha, opowiada w dosłownem znaczeniu o Mądrości Bożej, która jest bez początku i końca, wieczna, niezrównana, nieogarniona. Ta Mądrość jednak zamieszkała w łonie Dziewicy Marji, i stała się człowiekiem, a to jest Jezus Chrystus. Dlatego i w przenośnem znaczeniu Kościół stosuje te powiedzenia do Marji, Matki Chrystusa.

(3) Lekcja z Księgi Syracha (24. 11—13 i 15—20). We wszystkich szukałam odpoczynku i w dziedzictwie Pańskiem mieszkać będę. Tedy przykazał i rzekł mi Stworzyciel wszystkich rzeczy: a który mię stworzył, odpoczął w przybytku moim, i rzekł mi: Mieszkaj w Jakubie i w Izraelu weźmij dziedzictwo, a między wybranymi moimi rozpuść korzenie. A tak jestem w Syjonie utwierdzona, a w mieście świętem także odpoczywałam i w Jeruzalem władza moja. I rozkrzewiłam się w zacnym narodzie, i w dziale Boga mego dziedzictwo Jego, a w pełności Świętych przebywanie moje. Wyniesionam w górę jako cedr na Libanie, a jako cyprys na górze Syjon. Wywyższyłam się jako palma w Kades, i jako szczepy różane w Jerycho. Jako piękna oliwa na polu, a jako jawor jestem podwyższona nad wodą na ulicach. Jako cynamon i balsam wonny, wydałam wonność. Jako mirra wyborna, dałam słodkość wonności.

(4) Graduał (Ps. 44, 5, 11, 12). Dla prawdy i cichości i sprawiedliwości, poprowadzi Cię dziw-

nie prawica Twoja. ℣. Słuchaj córko, a patrz, i nakłoń ucho twoje, i będzie pożądał Król śliczności twojej.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Wzięta jest Marja do nieba, radują się zastępy Aniołów, alleluja.

Ewangelja dzisiejsza mówi o dwóch siostrach w Betanji. (Te dwie siostry przedstawiają dwa sposoby służenia Bogu, jeden zdala od świata w skupieniu i rozmyślaniu, a drugi przy pracy i zajęciach codziennych — to Marta). Tylko ostatnie zdanie, wzięte w przenośnem znaczeniu, odnosi się do Marji Panny, bo Ona najlepszą cząstkę miała.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza (10, 38—42).** Onego czasu: Zaszedł Jezus do pewnego miasteczka, a niejaka niewiasta imieniem Marta przyjęła Go do domu swego. A ona miała siostrę imieniem Marję, która też siedząc u stóp Pana słuchała słowa Jego. Marta zaś zabiegała około rozmaitej posługi. A stanąwszy rzekła: Panie, czy nie dbasz o to, że siostra moja zostawia mnie samą przy posłudze? Powiedzże jej tedy, by mi pomogła. A odpowiadając, rzekł jej Pan: Marto, Marto, troszczysz się i frasujesz około bardzo wiela. Ale jednego potrzeba: Marja najlepszą cząstkę obrała, która od niej odjęta nie będzie. — Kredo.

(7) **Ofertorjum.** Wzięta jest Marja do nieba, radują się Aniołowie, współwielbiąc błogosławią Pana, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Niech modlitwa Bożej Rodzicielki wspomaga lud Twój, Panie, a jako wiemy, że opuściła tę ziemię ze swem ciałem, tak niech doznajemy skutków jej wstawiennictwa za nami w niebieskiej chwale. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421, („Ciebie w Wniebowzięcie").

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 10, 42). Marja najlepszą cząstkę sobie wybrała, która od niej odjęta nie będzie na wieki.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Stawszy się uczestnikami niebieskiego stołu, żebrzemy, Panie Boże nasz, miłosierdzia Twego; abyśmy od wszelkich grożących nam niebezpieczeństw wybawieni byli za wstawiennictwem Bogarodzicy, której Wniebowzięcie święcimy. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 16 sierpnia

Ś. Joachima, Ojca N. M. P.

II klasy. Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Ś. Joachim patrjarcha, ojciec Bogarodzicy Marji, jest wzorem sprawiedliwego i dobroczynnego życia.

(1) **Introit** (Ps. 111, 9). Szczodrze rozdaje biednym: sprawiedliwość jego trwa na wieki: i podnosi się w chwale siła jego. (Ps. 111, 1) Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany jest bardzo w przykazaniach jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś przed wszystkimi świętymi błogosławionego Joachima wybrał na ojca Rodzicielki Syna Twego; spraw, prosimy Cię, abyśmy zawsze doznawali opieki tego, którego święto ze czcią obchodzimy. Przez tegoż...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja z Księgi Mądrości** (Syr. 31, 8—11). Szczęśliwy mąż, który jest znalezion bez zmazy, i który za złotem nie biegał, ani nie ufał w pieniądzach i skarbach. Któż to jest taki a będziemy go chwalić? Albowiem uczynił dziwy w życiu swojem. Kto jest w tem doświadczony a jest doskonały, będzie miał chwałę wieczną: który mógł zgrzeszyć, a nie zgrzeszył; źle czynić, a nie czynił. Przetoż utwierdzone są dobra jego w Panu, a ja-

mużny jego będzie wysławiało całe zgromadzenie Świętych.

(4) **Graduał** (Ps. 11, 9, 2). Szczodrze rozdawał biednym: sprawiedliwość jego trwa na wieki. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Joachimie, świętej Anny małżonku; ojcze Dostojnej Dziewicy, sługom twym tu (na ziemi) daj pomoc do zbawienia.

(6) **Ewangelja**, jak 8 września. str. 502.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 8, 6—7). Czcią i chwałą uwieńczyłeś go: nad dziełami rąk Twoich postawiłeś go, Panie!

(8) **Sekreta.** Przyjmij, najłaskawszy Boże, ofiarę, którą Majestatowi Twemu składamy ku uczczeniu świętego Patrjarchy Joachima, ojca Dziewicy Marji: aby on sam ze swą małżonką i błogosławioną Córką za nami się wstawiał, żebyśmy zasłużyli osiągnąć całkowite grzechów odpuszczenie oraz chwałę wieczną. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421, („Ciebie w Wniebowzięcie").

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 12, 42). Sługa wierny i roztropny, którego Pan postanowił nad czeladką swoją, aby dał im w czasie (stosownym) miarę pszenicy.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Prosimy, wszechmogący Boże, abyśmy przez te Sakramenta, któreśmy przyjęli, oraz przez prośby i zasługi świętego Joachima, ojca Matki najmilszego Twego Syna, Pana naszego Jezusa Chrystusa, byli uczestnikami Twej łaski tu w tem życiu, a wiecznej chwały w przyszłem. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 17 sierpnia

Ś. Jacka, Wyznawcy, Patrona Polski

II klasy (względnie I w katowickiej i łuckiej diecezji).

Barwa biała.

Ś. Jacek. Ze Śląska pochodził, był najpierw kanonikiem katedralnym w Krakowie, jedzie do Rzymu z bpem Iwonem i bratem Czesławem, gdzie poznał się ze św. Dominikiem, i wstąpił do jego zakonu. Wraca do Polski, w Krakowie urządza życie zakonne przy kościele ś. Trójcy, wyprawia się kilka razy na Ruś i Węgry w celach misyjnych, zakłada w Kijowie klasztor. Pod koniec życia pracuje w Krakowie, gdzie w dniu Wniebowzięcia (1257) po odprawieniu modłów brewjarzowych przy słowach: „W ręce Twoje, Panie, polecam duszę moją", poszedł po nagrodę do Chrystusa.

Msza (In ecclesiis) dla Polski tylko dozwolona, nasuwa zaraz wspomnienie o pracach misyjnych ś. Jacka. Psalm 33, tamże śpiewany, czyni pewną aluzję do cudownych ocaleń czy innych dowodów opieki Bożej nad św. Jackiem.

(1) **Introit** (Syrach 24, 2—4). Na zgromadzeniach Najwyższego otworzy usta swe; a wpośród ludu będzie wywyższon, w wielkości wybranych będzie miał chwałę, a między błogosławionymi będzie błogosławion. (Ps. 33, 16) Oczy Pańskie nad sprawiedliwymi: a uszy jego na prośby ich. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś świętego Jacka Wyznawcę Twego wsławił u różnych narodów i ludzi świętością życia oraz rozgłosem cudów; daj nam, prosimy Cię, abyśmy za jego przykładem ku lepszemu się zwrócili, a w przeciwnościach zaś jego pomocą byli wspierani. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła Apostoła do Tesaloniczan (2, 2—8). Bracia: Silni ufności w Bogu naszym, opowiadaliśmy wam ewangelję z wielką pilnością. A w tem opowiadaniu naszem nie było ani błędu, ani żadnej pobudki nieczystej

ani podstępu: ale, jakośmy od Boga uznani byli za godnych, by nam zwierzona była Ewangelja, tak też i mówimy: nie jako się ludziom podobając, ale Bogu, który bada serca nasze. Bośmy nigdy nie używali słów pochlebnych, jak to sami wiecie: aniśmy się powodowali ukrytą chciwością, jak tego świadkiem jest Bóg: nie szukaliśmy też chwały u ludzi: ani u was, ani u drugich. Mogąc, jako Apostołowie Chrystusa, obciążać was, myśmy nie czynili tego: ale staliśmy się maluczkimi w pośrodku was, byliśmy jako matka karmiąca swe dziatki. A taką czuliśmy do was miłość, że chętnie gotowiśmy byli dać wam nietylko ewangelję, ale i życie nasze: boście się nam stali bardzo drogimi.

(4) **Graduał** (Syrach 47, 15—16; 46, 17—18). Stał się uczonym od młodości swej, napełnion jest mądrością, jako rzeka: w wierności swej był doświadczony, i poznany jest w słowach swoich, wiernym. ℣. (Syrach 48, 15) Za żywota swego czynił dziwy; i przy śmierci swej cuda działał.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Raduj się, Jacku, synu (mój), bo prośby twe słyszane są przez Syna mego: a cokolwiek będziesz uważał za godne prośby, za moją przyczyną to uzyskasz. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (10, 7—10). W on czas mówił Jezus uczniom swoim: A szedłszy przepowiadajcie, mówiąc: Iż się przybliżyło królestwo niebieskie. Niemocnych uzdrawiajcie, umarłych wskrzeszajcie, trędowatych oczyszczajcie, czarty wyrzucajcie: darmoście wzięli, darmo dawajcie. Nie miejcie złota, ani srebra, ani pieniędzy w trzosach waszych. Ani torby podróżnej, ani dwóch sukien, ani butów, ani laski. Albowiem godzien jest robotnik strawy swojej. — Kredo.

(7) Ofertorjum (Izaj. 46, 11). Z dalekiej ziemi wezwał Pan męża woli swej: i dał mu skarby ukryte i tajniki swych tajemnic.

(8) Sekreta. Poświęcone dary Panie, niech zaniesie przed oblicze Twego majestatu boskiego święty Jacek, który pod opieką Najśw. Matki szedł po falach wody; i racz je przyniesione przyjąć łaskawie ku zbawieniu naszemu. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) Prefacja o NMP., str. 421, („Wniebowzięcie").

(10) Śpiew przy Komunji (Pieśń nad pieśn., 5, 10, 14). Miły mój biały i rumiany; ręce jego jakby utoczone ze złota, pełne hiacentów.

(11) Modlitwa po Komunji. Pokrzepieni niewypowiedzianą słodyczą Ciała i Krwi Twojej, prosimy Cię, Panie; abyś nas, na skutek pobożnych próśb świętego Jacka doprowadzić raczył do wiecznych radości: Który żyjesz...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 24 sierpnia

Ś. Bartłomieja, Apostoła

II. klasy. Barwa czerwona.

Martyrologjum rzymskie: „Ś. Bartłomieja, Apostoła, który w Indjach Chrystusową ewangelję przepowiadał, skąd do Większej Armenji zaszedłszy, gdy tam wielu bardzo do wiary nawrócił, żywo ze skóry od ludzi pogańskich odarty jest, i z rozkazania króla Astjagesa ścięciem głowy, męczeństwo wypełnił".

(1) Introit (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty wiesz, gdy siadam i gdy wstaję. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Wszechmogący wieczny Boże, Ty sprawiasz (nam) czcigodną i świętą radość w dniu

świętego Bartłomieja, Apostoła Twego; prosimy Cię, uczyń to, aby Kościół Twój kochał to, w co (św. Bartłomiej) wierzył, i aby ogłaszał to, czego On uczył. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła do Koryntjan (12, 27—31). Bracia: Wyście ciałem Chrystusowem, członkami jedni drugich. A z pomiędzy nich Bóg postanowił w Kościele najpierw Apostołów, powtóre proroków, potrzecie nauczycieli, potem moce, a dalej dary uzdrawiania, posługiwania, rządzenia, mówienia różnymi językami i tłumaczenia języków. Czy wszyscy prorokami? czy wszyscy nauczycielami? czy wszyscy cudownemi mocami? czy wszyscy mają dar uzdrawiania? czy wszyscy językami mówią? czy wszyscy tłumaczą? A pożądajcie darów, które lepsze są.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 17 i 18). Postanowisz ich książętami nad wszystką ziemią: będą wspominać imię Twoje, Panie. ℣. Zamiast ojców narodzą się Tobie synowie: przetoż narody wysławiać Cię będą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ciebie wspaniały chór Apostołów chwali, Panie!

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (6, 12—19). Onego czasu: odszedł Jezus na górę modlić się: i nocował na modlitwie Bożej. A gdy nastał dzień, przywołał uczniów swoich i wybrał z nich dwunastu, których też nazwał Apostołami: Szymona, którego nazwał Piotrem, i Andrzeja brata jego, Jakuba i Jana, Filipa i Bartłomieja; Mateusza i Tomasza, którego zowią Zelotem, i Judę Jakubowego, i Judasza Iskarjota, który był zdrajcą. A zeszedłszy z nimi, stanął na polu i rzesza uczniów jego i wielkie mnóstwo ludu z całej Judzkiej ziemi i z Jeruzalem i z nad morza i Tyru i Sydonu, którzy byli przyszli go słuchać i znaleźć

uzdrowienie z niemocy swoich. I ci, którzy dręczeni byli od duchów nieczystych, byli uzdrawiani. A wszystka rzesza starała się go dotknąć: bo moc wychodziła z niego i uzdrawiała wszystkich. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich.

(8) **Sekreta.** Przy obchodzie uroczystości świętego Bartłomieja Apostoła Twego, prosimy Cię, Panie niech otrzymujemy od Ciebie dobrodziejstwa przy pomocy tego, ku czci którego składamy Ci ofiarę pochwalną. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 19, 28). Wy, którzyście poszli za mną, będziecie siedzieć na stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich, mówi Pan.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjęty zadatek wiecznego zbawienia, prosimy Cię, Panie, niech nam będzie przez orędownictwo świętego Bartłomieja Apostoła Twego, pomocą w tem i przyszłem życiu. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 26 sierpnia

Najśw. Marji Panny Częstochowskiej

W diec. częstochowskiej i włocławskiej
I (wzgl. II) klasy. Barwa biała.

(1) **Introit** (Ps. 86, 1). Podwaliny Jego na górach świętych: miłuje Pan bramy Syjońskie nad wszystkie siedziby Jakubowe. (Ps. 86, 3) Sławne rzeczy przepowiedziane są o tobie, miasto Boże. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący i miłosierny Boże, Ty dałeś do obrony narodowi polskiemu nieustanną pomoc w Najświętszej Dziewicy Marji, i Jej święty Obraz Jasnogórski wielką czcią u wiernych wsławiłeś; spraw łaskawie, abyśmy taką siłą wsparci, walcząc za życia; odnieśli zwycięstwo w godzinę śmierci nad nienawistnym wrogiem. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja z Księgi Mądrości (Przyp. 8, 17—24; 32—35).** Ja miłuję tych, którzy mię miłują, a którzy rano szukają mnie, znajdą mię. Przy mnie są bogactwa i sława, pyszne majętności i sprawiedliwość. Lepszy bowiem jest owoc mój niż złoto i kamienie drogie, a urodzaje moje niż srebro wyborne. Na drogach sprawiedliwości chodzę, w pośrodku ścieżek sądowych, abym ubogaciła tych, którzy mię miłują, abym napełniła skarbce ich. Pan posiadł mię na początku dróg swoich, pierwej, aniżeli co czynił z początku. Od wieków jestem ustanowiona i oddawna, pierwej aniżeli się ziemia stała. Jeszcze nie było przepaści, a jam już poczęta była. Teraz tedy, synowie, słuchajcie mię: Błogosławieni, którzy strzegą dróg moich. Słuchajcie ćwiczenie i bądźcie mądrymi, a nie odrzucajcie go. Błogosławiony człowiek, który mię słucha, i który czuwa u drzwi moich na każdy dzień, i pilnuje u podwoi drzwi moich. Kto mię znajdzie, znajdzie żywot i wyczerpnie zbawienie od Pana.

(4) **Graduał.** Bramą niebios i gwiazdą morza jesteś, Dziewico Marjo, wiecznego Króla matko i Królowo nasza. ℣. Oddaj nas miłych (w łasce) Synowi Swemu: albowiem wszelka potęga i ozdoba i chwała jaśnieje od Ciebie.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Łuk. 1, 28) Bądź pozdrowiona, łaski pełna; Pan z tobą, błogosławionaś Ty między niewiastami. Alleluja.

(6) **Ewangelja,** jak w 2-gą niedzielę po Trzech Królach, str. 158 i mówi się *Kredo.*

(7) **Ofertorjum** (Ps. 47, 13—15). Otoczcie Syjon, i obejdźcie go wokoło: sławcie go w basztach jego: Uważcie pilnie na warowne mury jego: i policzcie domy jego, abyście opowiadali pokoleniu przyszłemu, że ten jest Bogiem (naszym).

(8) **Sekreta.** Za odniesione zwycięstwo religji chrześcijańskiej składamy Ci, Panie, ofiary przebłagalne; oby one nam pomocnemi były, niech doda siły Wspomożycielka Dziewica, przez którą dokonało się tak wielkie zwycięstwo. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421 („Ciebie w święto").

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 86, 3, 2). Sławne rzeczy przepowiedziane są o tobie, miasto Boże. Miłuje Pan bramy Syjońskie nad wszystkie siedziby Jakubowe.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Bądź pomocnym, Panie, ludom, które się posilają pożywaniem Ciała i Krwi Twojej, aby przy pomocy Twej Najświętszej Rodzicielki były wolne od wszelakiego zła i nieszczęścia, a strzeżone we wszelkim dobrym uczynku. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Niektóre diecezje polskie mają pozwolenie na powyższe święto, ale mszę biorą z Wniebowzięcia, z wyjątkiem następujących części:

(4) **Graduał** (Machab. 6, 14—15). Przełożył Ją Pan nad wszystkiem królestwem swojem, dał Jej koronę, aby Syna jego wychowała, i aby królo-

wała. ℣. (Syr. 45, 14) Korona złota na głowie Jej wyryta znamieniem świętości, chwała zacności i dzieło odwagi.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Przyjdź, Królowo nasza, przyjdź, Pani, do ogrodu Twego. Wonność szat Twoich nad wszystkie wonności. Alleluja.

(7) **Ofertorjum.** Pamiętaj, Dziewico-Matko Boża, abyś stojąc przed obliczem Pana, przemawiała za nami i aby On odwrócił od nas swe zagniewanie.

(10) **Śpiew przy Komunji.** Królowo świata, Najgodniejsza, Marjo zawsze Dziewico, uproś nam pokój i zbawienie, Ty, któraś porodziła Chrystusa Pana, Zbawiciela wszystkich.

Dnia 29 sierpnia

Ścięcie głowy św. Jana Chrzciciela

Zdw. w. (I klasy z oktawą w diec. warszawsk.). Barwa czerwona.

Myśli przewodnie: Dziś Kościół obchodzi drugą uroczystość ku czci ś. Poprzednika Chrystusowego. W dniu 24 czerwca miał na myśli rolę i powołanie Jana, dziś patrzy na jego ból i walkę w obronie prawa Bożego, w obronie czystości i świętości ogniska domowego.

(1) **Introit** (Ps. 118, 46—47). Mówiłem o świadectwach Twych przed królami; i nie wstydziłem się: i będę rozważał przykazania Twoje, bo je miłuję. (Ps. 91, 2) Błogo jest wychwalać Pana, i śpiewać imieniowi Twemu, o Najwyższy. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Prosimy, Panie, niech uroczystość ku czci świętego Jana Chrzciciela, Twego Poprzednika i Męczennika, sprowadzi na nas skutki Twej zbawiennej pomocy: Który żyjesz...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Jeremjasza Proroka, (1, 17—19). W one dni: stało się do mnie słowo Pańskie mówiąc: Przepasz biodra swoje, a wstań i mów do nich wszystko, co ja każę tobie. Nie bój się oblicza ich, bo ja uczynię, że się nie ulękniesz twarzy ich. Albowiem ja uczyniłem cię dziś miastem obronnem i słupem żelaznym i murem miedzianym na wszystkiej ziemi, królom Judy, książętom jego i kapłanom i ludowi ziemi. I będą walczyć przeciwko tobie, a nie przemogą, bom ja z tobą jest, mówi Pan, abym cię wybawił.

(4) **Graduał** (Ps. 91, 13 i 14). Sprawiedliwy zakwitnie jako palma; rozkrzewi się jako cedr na Libanie, posadzony w domu Pańskim. ℣. (Ps. 91, 3) Aby wysławiać od rana miłosierdzie twoje; a wierność Twoją przez noc całą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ozeasz 14, 6) Sprawiedliwy zakwitnie jako lilja i na wieki będzie kwitnąć przed Panem, Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Marka (6, 17—29). Onego czasu: Herod posłał i pojmał był Jana i związał go w więzieniu dla Herodjady, żony Filipa, brata swego, iż ją był pojął. Bo Jan mówił Herodowi: Nie godzi się tobie mieć żony brata twego. A Herodjada czyhała nań i chciała go zabić, a nie mogła. Albowiem Herod bał się Jana, wiedząc, że jest mężem sprawiedliwym i świętym, i strzegł go, a za jego radą wiele rzeczy czynił i chętnie go słuchał. A gdy nadszedł czas sposobny, na dzień urodzin swoich, sprawił Herod wieczerzę dostojnikom swoim i tysiącznikom i przedniejszym Galilei. A gdy weszła córka owej Herodjady i tańcowała i spodobała się Herodowi i wespół siedzącym, rzekł król dzieweczce: Proś mnie, o co chcesz, a dam tobie. I przysiągł jej: „iż o cokolwiek prosić będziesz, dam ci, choćby

i połowę królestwa mego". Ona wyszedłszy, rzekła matce swojej: O co mam prosić? Ta zaś odrzekła: O głowę Jana Chrzciciela. I gdy do króla weszła, zaraz z pośpiechem poprosiła, mówiąc: „Chcę, abyś mi natychmiast dał na misie głowę Jana Chrzciciela". I zasmuciwszy się król, dla przysięgi i dla wespół siedzących nie chciał jej odmówić. Ale posławszy kata, rozkazał przynieść głowę jego na misie. I ściął go w więzieniu i przyniósł głowę jego na misie i oddał ją dzieweczce, a dzieweczka oddała ją matce swojej. Co usłyszawszy uczniowie jego, przyszli i wzięli ciało jego i położyli je w grobie.

(*Kredo* tylko w diecezji warszawskiej).

(7) **Ofertorjum** (Ps. 20, 2—3). Panie, z mocy Twej weseli się sprawiedliwy, i ze zbawienia, któreś mu dał, raduje się wielce: czego pragnęło serce jego, dałeś mu.

(8) **Sekreta.** Przynosimy Ci, Panie, dary w dniu męczeństwa świętego Jana Chrzciciela, Męczennika Twego, i prosimy, aby za jego wstawiennictwem wyszły nam na pożytek zbawienny. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 20, 4). Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech uroczystość świętego Jana Chrzciciela przyczyni się nam (do tego), Panie, abyśmy te przezacne sakramenta, które przyjęliśmy, czcili w tem, co oznaczają, a jeszcze więcej cieszyli się z ich działania w naszej duszy. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 8 września

Narodzenie N. M. P.

II klasy (w diecezji tarnowskiej i sandom. I kl. z oktawą).
Barwa biała.

(1) **Introit.** Witaj, Święta Rodzicielko, któraś porodziła Króla, co niebem i ziemią rządzi po wszystkie czasy. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją, poświęconą królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Sługom Twoim, prosimy, Panie, racz udzielić daru niebieskiej łaski; aby tym wszystkim, dla których macierzyństwo Najśw. Dziewicy stało się początkiem zbawienia, uroczystość Jej Narodzenia przymnożyła pokoju. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja,** jak 8 grudnia, str. 420.

(4) **Graduał.** Błogosławiona i wielce czcigodna jesteś, Marjo Dziewico: bez naruszenia czystości, zostałaś Matką Zbawiciela. ℣. Dziewico, Boża Rodzicielko, Ten, którego świat cały objąć nie może, ukrył się w Twem łonie, stawszy się człowiekiem.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Szczęśliwa jesteś, święta Dziewico Marjo, i wszelkiej chwały najgodniejsza, albowiem z Ciebie wyszło słońce sprawiedliwości, Chrystus, Bóg nasz. Alleluja.

(6) **Ewangelja według ś. Mateusza (1, 1—16).** Księga rodzaju Jezusa Chrystusa, syna Dawidowego, syna Abrahamowego. Abraham zrodził Izaaka, a Izaak zrodził Jakuba. A Jakub zrodził Judę i braci jego, a Juda zrodził Faresa i Zarę z Tamary, a Fares zrodził Ezrona. A Ezron zro-

dził Arama, a Aram zrodził Aminadaba. Aminadab zrodził Naassona, a Naasson zrodził Salmona, a Salmon zrodził Booza z Rahaby, a Booz zrodził Obeda z Ruty. Obed zaś zrodził Jessego, a Jesse zrodził Dawida króla. Dawid król zrodził Salomona z tej, która była Urjaszowa, a Salomon zrodził Roboama. Roboam zrodził Abiasza, a Abiasz zaś zrodził Azę. Aza zrodził Jozafata, a Jozafat zrodził Jorama. Joram zrodził Ozjasza, a Ozjasz zrodził Joatama. Joatam zrodził Achaza, Achaz zaś zrodził Ezechiasza. Ezechiasz zaś zrodził Manasesa, a Manases zrodził Amona. Amon zaś zrodził Jozjasza, Jozjasz zrodził Jechoniasza i braci jego w przeprowadzeniu Babilońskiem. A po przeprowadzeniu Babilońskiem Jechoniasz zrodził Salatiela, a Salatiel zaś zrodził Zorobabela. Zorobabel zrodził Abiuda, Abiud zaś zrodził Eliacima. Eliacim zrodził Azora, Azor zaś zrodził Sadoka. A Sadok zrodził Achima, Achim zaś zrodził Eliuda. Eliud zrodził Elezara, a Elezar zaś zrodził Mattana, a Mattan zrodził Jakuba, Jakub zrodził Józefa, męża Marji: z której się narodził Jezus, którego zowią Chrystusem. — Kredo.

(7) **Ofertorjum.** Błogosławiona jesteś, Dziewico Marjo. Tyś nosiła Stworzyciela wszechrzeczy; porodziłaś Tego, który Cię stworzył, a na wieki zostajesz dziewicą.

(8) **Sekreta.** Jednorodzonego Syna Twego człowieczeństwo niech nas wspomaga, Panie; a jak On, narodziwszy się z Dziewicy, nie zmniejszył nienaruszalności Matki, ale ją uświęcił, tak niech przy obchodzie święta Jej Narodzenia, uwolni nas od grzechów, a ofiarę naszą niech przyjemną uczyni Tobie, Jezus Chrystus, Pan nasz: Który z Tobą...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421, („Ciebie w Narodzenie").

(10) **Śpiew przy Komunji.** Błogosławione wnętrzności Dziewicy Marji, które nosiły Syna Ojca Przedwiecznego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjęliśmy, Panie, w tę doroczną uroczystość święte Sakramenta; spraw, prosimy Cię, aby nam były pomocą do teraźniejszego i przyszłego życia. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 14 września

Podwyższenie św. Krzyża

Barwa czerwona.

Myśli przewodnie: Msza dzisiejsza wskazuje na „podwyższenie Krzyża" przez śmierć krzyżową Chrystusa. To podwyższenie zawdzięcza krzyż tylko Chrystusowi. Jak z jednej strony była to najhaniebniejsza śmierć, a i samo narzędzie śmierci budziło odrazę i wstręt, tak z drugiej strony przez to, że Chrystus zawisł na tem drzewie kaźni, krzyż nabrał znaczenia, stał się czcigodnym.

We Mszy św. *(lekcja i ewangelja)* jest mowa o „podwyższeniu" samego Chrystusa. „Uniżył samego siebie, stał się posłusznym aż do śmierci, i to śmierci krzyżowej: przetoż i Bóg wywyższył go". „A ja jeśli będę podwyższony od ziemi, pociągnę wszystko do siebie" (Jan 12, 32).

(1) **Introit** (Gal. 6, 14). Nam zaś chlubić się trzeba z krzyża Pana naszego Jezusa Chrystusa. W nim jest zbawienie, żywot i zmartwychwstanie nasze, przez którego uratowani i zbawieni jesteśmy. (Ps. 66, 2) Niech się nad nami Bóg zmiłuje i błogosławi nam: niech rozjaśni oblicze swe nad nami, i zlituje się nad nami. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nas napawasz radością w dniu dzisiejszym przez obchód rocznicy Podwyższenia świętego Krzyża; spraw to, prosimy, abyśmy dostąpili w niebie zbawienia przez Jezusa

Chrystusa, którego tajemnice (tu) na ziemi poznaliśmy. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja**, jak w Niedzielę Palmową, str. 220.

(4) **Graduał** (Filip. 2, 8—9). Chrystus stał się posłusznym aż do śmierci, a śmierci krzyżowej: ℣. Przetoż i Bóg wywyższył go, i dał mu imię, które jest nad wszelkie imię.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Słodkie drzewo, słodkie gwoździe, unoszące słodki ciężar: ty samo jedno byłoś godne nosić Króla niebios i Pana. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (12, 31—36). Onego czasu: Mówił Jezus rzeszom żydowskim: Teraz jest sąd świata, teraz książę tego świata precz wyrzucony będzie. A ja, gdy będę podwyższony nad ziemię, pociągnę wszystko do siebie. (To zaś mówił oznajmiając, jaką śmiercią ma umrzeć). Odpowiedziała mu rzesza: My słyszeliśmy z Zakonu, że Chrystus trwa na wieki, cóż więc ty powiadasz: Potrzeba, żeby podwyższony był Syn człowieczy? Kto jest tym Synem człowieczym? Rzekł im tedy Jezus: Jeszcze przez krótki czas jest wśród was światłość; chodźcie, póki światłość macie, żeby was ciemności nie ogarnęły; a kto w ciemności chodzi, nie wie, dokąd idzie. Póki światłość macie, wierzcie w światłość, abyście byli synami światłości. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum.** Ochraniaj, Panie, lud Twój znakiem Krzyża świętego, przed wszelkiemi zasadzkami wszystkich wrogów, abyśmy mogli składać miłą Tobie służbę, i aby nasza ofiara była przyjęta przez Ciebie, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Panie, Boże nasz, ponieważ mamy posilić się (dzisiaj) Ciałem i Krwią Jezusa Chrystusa Pana naszego, który poświęcił sztandar Krzyża; prosimy Cię, abyśmy, jak teraz możemy

czcić Krzyż, tak kiedyś mogli osiągnąć na zawsze zbawienne jego działanie ku wiecznej chwale. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Krzyżu św., str. 207.

(10) **Śpiew przy Komunji.** Przez znak Krzyża wybaw nas od wszystkich wrogów naszych, Boże nasz.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjdź nam z pomocą, Panie Boże nasz; a jak nas cieszysz obchodem ku czci świętego Krzyża, tak nas wspieraj jego zawsze pomagającą mocą. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 15 września

Siedmiu Boleści N. M. P.

II klasy. Barwa biała.

Dzieje święta: Nabożeństwo do 7 Boleści rozpowszechnili Serwici (ś. Filip Benicjusz, 23 sierpnia), którzy założyli bractwo Czarnego Szkaplerza. W 16 wieku odżyło nanowo to nabożeństwo, a 1667 Kongregacja Obrzędów pozwoliła na osobne święto ku czci 7 Boleści, które miało być obchodzone w III-cią niedzielę września. Przy końcu 17 wieku otrzymały niektóre klasztory OO. Serwitów pozwolenie na obchód tego święta w piątek przed Palmową niedzielą. W 1727 Benedykt XIII rozciągnął na cały Kościół święto piątkowe przed Palmową niedzielą, a Pius VII (po wyjściu z więzienia 1814) znów dzisiejsze (wrześniowe) rozszerzył na cały świat katolicki. Od 1908 jest świętem 2 klasy, a przy ostatniej reformie brewjarza ustalono je na dzień 15 września. Nabożeństwo do Boleści NMP., ma swe uzasadnienie w Biblji.

Msza nowszego układu, odbiega zbyt od starych klasycznych form. *Introit* nie ma żadnego psalmu, tylko obraz sytuacyjny. Lekcja o Judycie jako przedobrażeniu Marji, co narażeniem życia swego uratowała naród. Sekwencja „Stabat Mater", pochodzi od Jacopone da Todi (um. 1306).

(1) **Introit** (Jan 19, 25). Stały przy krzyżu Jezusowvm matka jego i siostra matki jego, Marja

Kleofasowa, i Salome i Marja Magdalena. (Jan 19, 26—27) Niewiasto, oto syn twój: rzekł Jezus; a do ucznia: oto matka twoja. ℣. Chwała Ojcu...

W święto przypadające w piątek po niedzieli Męki Pańskiej jest poniższa kolekta:

(2) **Kolekta.** Boże! przy Twojej Męce, według przepowiedni Symeona, przesłodką duszę chwalebnej Dziewicy i Matki Marji przeszył miecz boleści; spraw łaskawie, abyśmy obchodząc pamiątkę jej przeszycia mieczem i jej cierpień, przez chwalebne zasługi i modlitwy wszystkich Świętych, wiernie stojących pod krzyżem, dostąpili zbawczych skutków Męki Twojej: Który żyjesz...

---

(2) **Kolekta.** Boże, przy Twojej męce, według przepowiedni Symeona przesłodką duszę chwalebnej Dziewicy i Matki Marji przeszył miecz boleści; spraw łaskawie, abyśmy przez rozpamiętywanie ze czcią jej boleści, osiągli (również) błogosławione skutki Twej Męki: Który żyjesz...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

W cichych mszach wsp. ś. Nikomedesa, Męcz.:

(2) **Kolekta.** Bądź blisko ludu Twego, Panie, który staje przed Tobą z jaśniejącemi zasługami świętego Męczennika Twego Nikomedesa, aby miał zawsze w jego opiece pomoc do uzyskania Twego miłosierdzia. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Księgi Judyty, jak na str. 459.

(4) **Graduał.** Bolesna i we łzach jesteś, Dziewico Marjo, stojąc pod Krzyżem Pana Jezusa, Syna Swego, Odkupiciela. ℣. Dziewico, Boża Rodzicielko, Ten, którego świat cały objąć nie może, On sprawca życia, stawszy się człowiekiem, karę śmierci na krzyżu ponosi.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Święta Marja, niebios Królowa i Pani świata, stała

przy krzyżu Pana naszego, Jezusa Chrystusa, pełna boleści. Alleluja.

Jeżeli to jest w piątek po niedz. Męki Pańskiej, to zamiast *Śpiewu Alleluja*, mówi się:

(5) **Traktus.** Święta Marja, niebios Królowa i Pani świata, stała bolesna pod krzyżem Pana naszego Jezusa Chrystusa. ℣. (Treny 1, 12) O wy wszyscy, którzy idziecie przez drogę, obaczcie a przypatrzcie się, czy jest boleść taka, jako boleść moja.

(5 a) **Sekwencja:**

Olejąca Matka stała * Obok krzyża we łzach cała, * Gdy na krzyżu wisiał Syn.

Duszę jej, pod mąk nawałą * Zasmuconą i zbolałą * Przeszedł miecz dla naszych win.

O, jak smutna i strapiona * Była ta Błogosławiona, * Której Synem — chwały Król!

Jakiż żal Jej piersi rozrywa, * Gdy ogląda, Matka tkliwa, * Jedynego Dziecka ból!

Gdzież jest człowiek, co łzę wstrzyma, * Gdy mu stanie przed oczyma * W mękach — Matka ta bez skaz?!

Kogóż żal nie przejmie wielki, * Gdy łzy zważy Rodzicielki, * Bolejącej z Synem wraz?!

Widzi, jak za ludu zbrodnie * Ubiczowan tak niegodnie, * Cierpi Jezus, Zbawca dusz!

Jak najmilszy Jej Rodzony * Kona w smutku, opuszczony, * Gdy oddawał ducha już!

Matko, coś miłości zdrojem, * Spraw, bym odczuł w sercu swojem * Twój płacz u Jezusa nóg!

Spraw, by serce me gorzało, * By, ukochan duszą całą * Szczęściem mem był Chrystus, Bóg!

Matko, ponad wszystkie świętsza, * Rany Zbawcy aż do wnętrza * W serce me głęboko wpój!

Twego Syna ból i ciernie, * Co chciał za mnie tak niezmiernie * Cierpieć — duch niech dzieli mój!

Niech do śmierci płaczę rzewnie, * Tu, przy krzyża krwawem drewnie, * Serce me z Cierpiącym zwiąż!

Pragnę stać pod krzyżem z Tobą, * Z twą jednocząc się żałobą, * W płaczu się rozpływać wciąż!

O Dziewico, pełna sławy, * Wzrok swój na mnie obróć łzawy: * Jeden niech nas łączy płacz!

Spraw, niech żyję Zbawcy zgonem, * Na mem sercu rozżalonem * Jego ból wycisnąć racz!

Niech mnie męki gwoździe zranią, * Niechaj, kiedy patrzę na nią, * Krew upoi mnie i krzyż!

Kaźnią ognia nieustanną * Nie daj gorzeć, lecz o Panno, * W sądu dzień swą pomoc zbliż!

Gdy nadejdzie zgon, o Chryste, * Daj przez Matkę mi wieczyste * Wziąć zwycięstwo, palmy wian!

Kiedy ciało śmierć pokruszy, * Spraw, by w niebie mojej duszy * Triumf był twej chwały dan! Amen.

(6) **Ewangelja** jak w dniu 3 maja, str. 460.

(7) **Ofertorjum.** Pamiętaj, Dziewico, Matko Boża, abyś, stojąc przed obliczem Pana, przemawiała za nami, i aby On odwrócił od nas swe zagniewanie.

(8) **Sekreta.** Przynosimy Ci prośby i ofiary, Panie Jezu Chryste, i błagamy pokornie, abyśmy, przy wspominaniu w modłach Przeszycia słodkiego ducha Najśw. Marji Matki Twojej, zasłużyli za gorliwem wstawiennictwem Jej i Świętych, co pod krzyżem stali, na wspólne ze Świętymi korzystanie ze zasług męki Twojej: Który żyjesz...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

W cichych mszach wsp. ś. Nikomedesa, Męcz.:

(8 a) **Sekreta.** Panie, przyjm łaskawie złożone Ci dary, które Majestatowi Twemu niech poleci modlitwa świętego Nikomedesa Męczennika. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421 („Ciebie w Przeszyciu").

(10) **Śpiew przy Komunji.** Błogosławione zmysły (serce) Najśw. Marji Dziewicy, które sobie bez śmierci zasłużyły pod krzyżem Pana na palmę męczeńską.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Uczta ofiarna, którąśmy spożyli, Panie Jezus Chryste, przy pobożnym obchodzie Siedmiu boleści Dziewicy i Matki Twojej niech nam wyjedna u miłosierdzia Twego wszelkie dobra zbawienne: Który żyjesz...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

W cichych mszach wsp. ś. Nikomedesa, Męcz.:

(11 a) **Modlitwa po Komunji.** Przyjęte przez nas sakramenta, Panie, niech nas oczyszczą oraz sprawią za przyczyną świętego Nikomedesa, Męczennika Twego, byśmy byli wolni od występków. Przez Pana naszego...

Dnia 21 września

Ś. Mateusza, Apostoła i Ewangelisty

II klasy. Barwa czerwona.

Ś. Mateusz, znany nam jest jako autor 1-szej ewangelji: przed swem nawróceniem i przystąpieniem między uczniów P. Jezusa, był urzędnikiem celnym. Opuszcza ten urząd i idzie za Chrystusem. W dniu pożegnania z kolegami urządził ucztę, na której był także Jezus z uczniami. Po Wniebowstąpieniu Pana Jezusa apostołuje w Palestynie

i Etjopji. Zmarł w Persji, przedtem spisał naukę Chrystusa w swej ewangelji, jego ciało przywiózł do Salerno pap. Grzegorz VII (6 maja 1084).

Msza wyróżnia się od innych mszy na święta Apostołów. Głównym tematem dziś jest powołanie i nawrócenie ś. Mateusza. *Ewangelja* dzisiejsza jest obrazem Mszy św.: oto my siedzimy przy stole Chrystusa, między celnikami, i słuchamy Jego zapewnień, że przyszedł wzywać (do nieba) grzeszników. W *lekcji* obraz 4 Cherubinów, co stoją przed tronem Bożym (symbole 4 ewangelistów).

Ewangelja ś. Mateusza była napisana po aramajsku, ale pierwotnego tekstu nie posiadamy, tylko tłumaczenie greckie. Ona podaje najdokładniejszy opis życia Chrystusa, w niej ewangelista udowadnia, że Jezus jest obiecanym Mesjaszem. Układ jej nie idzie według czasowego następstwa wypadków, ale według treści i poszczególnych zagadnień. Wyjątki z tej ewangelji są czytane prawie we wszystkie niedziele roku.

(1) **Introit** (Ps. 36, 30—31). Usta sprawiedliwego rozważają mądrość, a język jego wygłasza prawo: Zakon Boga jego jest w sercu jego. (Ps. 36, 1) Nie obruszaj się z powodu ludzi złych, ani zazdrość czyniącym nieprawość. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Niech nas wspomaga, Panie, swemi modlitwami święty Apostoł i Ewangelista Mateusz; a czego własnemi siłami zdobyć nie możemy, za jego wstawiennictwem niech nam będzie dane. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja**, jak w dniu ś. Marka, str. 451.

(4) **Graduał** (Ps. 111, 1—2). Błogosławiony jest mąż bojący się Pana: rozmiłowany jest bardzo w przykazaniach Jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ciebie, Panie, wychwala przesławny chór Apostołów. Alleluja.

(6) **Ewangelja według ś. Mateusza** (9, 9—13). W on czas: Ujrzał Jezus człowieka siedzącego na cle, Mateusza imieniem. I rzekł mu: Pójdź za mną. A wstawszy poszedł za Nim. I stało się, gdy on siedział u stołu w domu, oto wielu celników i grzeszników przyszedłszy, siedziało u stołu z Jezusem i z uczniami jego. A widząc faryzeusze, mówili uczniom jego: Czemu z celnikami i z grzesznikami je nauczyciel wasz? Lecz Jezus usłyszawszy, rzekł: Nie potrzeba zdrowym lekarza, ale źle się mającym. A szedłszy, nauczcie się, co jest: Miłosierdzia chcę, nie ofiary. Nie przyszedłem bowiem wzywać sprawiedliwych, ale grzesznych. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 20, 4—5). Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego: życia prosił u Ciebie, a Tyś przedłużył dni jego, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, niech św. Mateusz Apostoł i Ewangelista swemi błagalnemi prośbami poleci ofiarę Kościoła Twego, czerpiącego naukę z jego apostolskiego opowiadania: Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 20, 6). Wielka jest chwała Jego ze zwycięstwa (któreś mu dał): sławą i blaskiem okryłeś go, Panie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Po przyjęciu świętego pokarmu, Panie, prosimy Cię, przez przyczynę świętego Mateusza Apostoła i Ewangelisty, aby ta uroczystość ku jego czci obchodzona, nam była (zbawiennem) lekarstwem. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 25 września

Bł. Ładysława z Gielniowa, Wyznawcy

tylko w archidiecezji warszawskiej. Barwa biała.

Bł. Ładysław z Gielniowa: ur. 1440 r., zdolny i pobożny chłopiec, posłany do Krakowa na studja w Akademji Jagiell., gdzie poznał się ze świętymi: Janem Kantym, Szymonem z Lipnicy, i świątobliwymi mężami: Stanisławem Kazimierczykiem, Izajaszem Bonerem, Michałem Gedrojciem i Świętosławem. W r. 1462 wstępuje w Warszawie do zakonu OO. Bernardynów. Gorliwy kaznodzieja, święty zakonnik, miłośnik i czciciel Chrystusa Ukrzyżowanego, umarł 5 maja 1505 w Warszawie, beatyfikowany w 1750 r.

Msza wspólna „Justus", str. 595, gdzie są 1, 3, 4, 5, 6, 7, 10, prócz następujących modlitw:

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś sprawił, że błogosławiony Ładysław zajaśniał wszystkim niezwykłą doskonałością zakonną; udziel (nam tej) łaski, abyśmy za jego przykładem nieustannie w cnotach postępy czynili. Przez Pana naszego...

Tylko w Warszawie mówi się *Kredo.*

(8) **Sekreta.** Panie, na ołtarzu Twym składamy Ci ofiary: obdarz nas (prosimy) ową żarliwą pobożnością, jakąś wlał (w serce) błogosławionemu Ładysławowi, abyśmy z czystą myślą i gorącem sercem brali udział w świętych czynnościach oraz składali ofiarę Tobie miłą a nam zbawienną. Przez Pana naszego...

(11) **Modlitwa po Komunji.** Wszechmocny Boże, niech nam doda pomocy ten święty posiłek dla próśb natarczywych błogosławionego Ładysława Wyznawcy Twego, abyśmy zachowali czystość ciała, a światło prawdy okazywali w czynie. Przez Pana naszego...

Dnia 28 września

Ś. Wacława Księcia, Męczennika

Półzdw. Barwa czerwona.

Ś. Wacław, książę czeski, wychowany po chrześcijańsku przez babkę św. Ludmiłę, choć matka była poganką,

pobożny, przez całe życie zachował cnotę czystości, był łaskawy dla poddanych, zwłaszcza biedaków, którym sam osobiście np. drzewo do palenia przynosił, i odwiedzał więzienia. Wielką czcią otaczał kapłanów, własnemi rękoma wyrabiał hostje, oraz przyrządzał wino do Mszy św.: gorliwy ministrant-akolita ginie z ręki brata u bramy świątyni w Starym Bolesławiu, dnia 28 września 929, (czy też 935), grób w Pradze w tumie ś. Wita.

(1) **Introit** (Ps. 63, 11). Będzie się weselił sprawiedliwy w Panu, i będzie ufał w nim: i chlubić się będą wszyscy prawego serca. (Ps. 63, 2) Wysłuchaj, Boże, modlitwę moją, gdy błagam Cię: od wroga strasznego zachowaj życie moje. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś świętemu Wacławowi (doczesne) zaszczyty zamienił na większe dostojeństwo a przez bohaterskie męczeństwo zaprowadziłeś go do niebieskiej chwały; błagamy Cię, abyś na jego prośby, wyzwolił nas od wszelkiej przeciwności, i udzielił nam zażywania szczęścia w wiecznej chwale. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z I-go listu św. Piotra Apost. (4, 13—19). Najmilsi: Będąc uczestnikami cierpień Chrystusowych, radujcie się, abyście i w objawieniu chwały jego radowali się z weselem. Jeśli wam zelżywość czynią dla imienia Chrystusowego, błogosławieni jesteście, bo Duch chwały i mocy, Duch Boży na was spoczywa. A nikt z was niech nie cierpi jako mężobójca albo złodziej, albo złoczyńca, albo jako cudzego pragnący. Lecz jeśli (cierpi) jako chrześcijanin, niech się nie wstydzi, ale niech chwali Boga w tem imieniu. Gdyż czas jest, aby rozpoczął się sąd od domu Bożego. A jeśli najpierw od nas, jakiż koniec tych, co nie wierzą ewangelji Bożej? Bo jeśli sprawiedliwy zaledwie się zbawi, bezbożnik i grzesznik gdzież się

okażą? Tak więc ci, którzy cierpią wedle woli Bożej, niech wiernemu Stworzycielowi zalecają swe dusze przez dobre uczynki.

(4) **Gradual** (Ps. 36, 24). Sprawiedliwy, jeżeli upada, nie uraża się, bo Pan podtrzymuje go ręką Swoją. ℣. (Ps. 36, 26) Każdego czasu lituje się i pożycza, a potomstwo jego jest w błogosławieństwie.

(5) **Śpiew Alleluja.** ℣. (Jan 8, 12) Kto idzie za mną, nie chodzi w ciemnościach, ale będzie miał światłość żywota wiecznego. Alleluja.

(6) **Ewangelja** ze Mszy św. „In virtute", na dzień św. Męczennika nie-biskupa, str. 560.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 20, 4—5). Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego: życia prosił u Ciebie, a Tyś przedłużył dni jego, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Niech będzie przyjęta u Ciebie, Panie, nasza ofiara, i niech nam będzie zbawienną przez modlitwy tego, w którego uroczystość ją składamy. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 12, 26). Kto mi służy, niech idzie za mną, a gdzie ja jestem, tam i sługa mój będzie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Posileni uczestnictwem w poświęconych darach, prosimy Cię, Panie Boże nasz, abyśmy doznali skutków w pośrednictwie świętego Wacława Męczennika Twego, którego uroczystość świętujemy. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 29 września
Ś. MICHAŁA ARCHANIOŁA

I klasy. W łomżyńsk., lwowsk., przemysk. i tarnowskiej z oktawą do 6 października. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dziś rocznica Poświęcenia jednego z rzymskich kościołów, co był przy drodze Salaryjskiej, św. Michałowi. Temu Archaniołowi, jako patronowi i opiekunowi Kościoła bardzo dużo świątyń i kaplic było poświęconych. Później ten dzień stał się głównem świętem ku czci ś. Michała. — Dziś niebo przed nami się rozwiera, gdzie widzimy chóry anielskie i słyszymy śpiewy podczas liturgji niebieskiej (1, 4, 7, 10). W *ewangelji* Chrystus przypomina nam, że my na ziemi zawsze jesteśmy w towarzystwie świętych Duchów niebieskich, którzy nas pilnują i chronią przed szatanem. Dlatego ich wodza prosimy o pomoc na sądzie ostatecznym (2, 5). Święty Michał walczył w obronie czci Boga, niech nas wspomaga w tej ziemskiej walce z przeciwnikiem Kościoła i naszego zbawienia.

(1) **Introit** (Ps. 102, 20). Błogosławcie Panu, wszyscy Aniołowie jego; wy — mocni w sile, którzy pełnicie rozkazy jego, skoro usłyszycie głos mowy jego. (Ps. 102, 1) Błogosław, duszo moja, Panu: i wszystko, co jest we mnie, świętemu imieniowi Jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty w dziwny sposób rozdzielasz obowiązki między Aniołów i ludzi: dozwól łaskawie, aby ci, co w niebie w świętej służbie przed Tobą zawsze stoją, tu na ziemi życia naszego strzegli. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja z Księgi Objawienia św. Jana Apostoła** (1, 1—5). W one dni: Oznajmił Bóg, co ma się stać rychło, przez poselstwo Anioła swego słudze swemu Janowi, który daje świadectwo słowu Bożemu i świadectwo Jezusowi Chrystusowi o wszystkiem, co widział. Błogosławiony, który czyta i słucha słów proroctwa tego i zachowuje to, co w niem jest napisane, albowiem czas jest blisko. Jan siedmiu kościołom które są w Azji

Łaska wam i pokój od tego, który jest i który był, i który przyjdzie; i od siedmiu duchów, którzy są przed oblicznością tronu jego. I od Jezusa Chrystusa, który jest wierny świadek, pierworodny z umarłych i książę królów ziemi, który nas umiłował i omył nas z grzechów naszych we krwi swojej.

(4) **Graduał** (Ps. 102, 20, 1). Błogosławcie Panu, wszyscy Aniołowie Jego: wy — mocni w sile, którzy pełnicie rozkazy jego. ℣. Błogosław, duszo moja, Panu: i wszystko, co jest we mnie, świętemu imieniowi jego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Święty Michale Archaniele, broń nas w walce, żebyśmy nie zginęli na strasznym sądzie. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według ś. Mateusza (18, 1—10). W on czas: przyszli do Jezusa uczniowie, mówiąc: Kto, mniemasz, większym jest w królestwie niebieskiem? A Jezus wezwawszy dziecię, postawił je w pośrodku nich, i rzekł: zaprawdę, powiadam wam: Jeśli się nie nawrócicie i nie staniecie się jako dziatki, nie wnijdziecie do królestwa niebieskiego. Ktokolwiek tedy uniży się jako to dzieciątko, ten jest większy w królestwie niebieskiem. A ktoby przyjął jedno dzieciątko takie w imię moje, mnie przyjmuje. A ktoby zgorszył jednego z tych małych, którzy we mnie wierzą, lepiejby mu było, aby mu zawieszono kamień młyński u szyi, i zatopiono go w głębokościach morskich. Biada światu dla zgorszenia; albowiem muszą przyjść zgorszenia: a wszakże biada człowiekowi onemu, przez którego zgorszenie przychodzi. A jeśli ręka twoja, albo noga twoja gorszy cię, odetnij ją i zarzuć od siebie. Lepiej ci jest ułomnym albo chromym wnijść do żywota, niźli z dwoma rękami albo dwoma nogami, być wrzuconym w ogień wieczny. A jeśli oko twoje gorszy

cię, wyłup je i zarzuć od siebie. Lepiej ci jest z jednem okiem wnijść do żywota, niźli z dwojgiem oczu być wrzuconym do piekła ognistego. Patrzcież, abyście nie wzgardzili jednym z tych małych; albowiem wam powiadam, iż Aniołowie ich w niebiesiech zawsze widzą oblicze Ojca mego, który jest w niebiesiech. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Objawienie 8, 3 i 4). Stanął Anioł przed ołtarzem w świątyni, mając kadzielnicę złotą w ręce swojej: i dano mu wiele kadzidła: i wstąpił dym kadzidła (z modlitwą świętych) przed obliczem Bożem, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Ofiary pochwalne składamy Ci, Panie, i pokornie błagamy; abyś je, przez prośby za nami świętych Aniołów, przyjął łaskawie i ku naszemu zbawieniu obrócił. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Dan. 3, 58). Błogosławcie, wszyscy Aniołowie Pańscy, Panu: chwalcie i wywyższajcie Go na wieki.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Świętego Archanioła twego Michała prośbami wsparci, błagamy Cię w pokorze, Panie; byśmy to, co ustami przyjmujemy, duchem także posiedli. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 30 września

Bł. Jana z Dukli, Wyznawcy

II klasy tylko w archidiecezji lwowskiej. (Cała Polska obchodzi jego dzień 1 października). Barwa biała.

Bł. Jan z Dukli, ur. 1414, uczeń Akademji Krak., później pustelnik koło Dukli, potem franciszkanin w Sączu, wyświęcony na kapłana, był gwardjanem w Krośnie, Lwowie, w Krakowie, gdzie poznał się ze ś. Janem Kapistra-

nem, a potem we Lwowie przenosi się do Bernardynów, czas poświęcał na modlitwę, pracę duszpasterską i umartwienia, zakończył życie dnia 29 września 1484 we Lwowie. Klemens XII wpisał go w poczet błogosławionych.

Wszystkie części, jak we mszy „Justus ut palma", str. 595, prócz następującej kolekty:

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś ozdobił błogosławionego Jana, Wyznawcę Twego, darami nadzwyczajnej pokory i cierpliwości; spraw łaskawie, abyśmy naśladując jego przykłady, osiągnęli również i nagrodę. Przez Pana naszego...

Dnia 3 października

Ś. Teresy od Dzieciątka Jezus

(I klasy z oktawą w diecezji łuckiej). Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Ś. Teresa ✠ 30 IX. 1897, kanonizowana 17 maja 1925, a 14 grudnia 1927 Patronką misyj ogłoszona.

Msza zawiera dużo osobnych tekstów, które uwydatniają życie i cnoty naszej Świętej. *Introit* jest zaproszeniem Chrystusa, by Oblubienica przyszła do Niego, zaś w psalmie wezwanie do dzieci, by Boga chwaliły, a w *kolekcie* prośba o usposobienie i niewinność dziecka. Pełna polotu jest *lekcja* z Izajasza (mistyka karmelitańska). W *ewangelji* znowu mowa o prostocie, niewinności i usposobieniu dziecka.

(1) **Introit** (Pieśń 4, 8—9). Pójdźże z Libanu, oblubienico moja, pójdź z Libanu, pójdź! Zraniłaś serce moje, siostro moja oblubienico, zraniłaś serce moje. (Ps. 112, 1) Chwalcie, dziatki, Pana, chwalcie imię Pańskie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Panie, Tyś powiedział: Jeśli nie staniecie się jako dziatki, nie wnijdziecie do Królestwa niebieskiego; oto prosimy Cię, użycz nam (łaski), byśmy szli w ślady prostoty i pokory ś. Teresy Dziewicy, i nagrodę otrzymali wieczną: Który żyjesz...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja z Izajasza proroka** (66, 12—14). To mówi Pan: Oto, ja obrócę na nią jakby rzekę pokoju i jakby strumień zalewający chwałę naro-

dów, którą ssać będziecie: przy piersiach was poniosą, i na kolanach będą się z wami pieścić. Jako gdy kogo matka pieści, tak ja was cieszyć będę, i w Jeruzalem pocieszeni będziecie. Ujrzycie, i rozweseli się serce wasze, a kości wasze jako trawa zakwitną, i poznana będzie ręka Pańska sługom jego.

(4) **Gradual** (Mat. 11, 25). Wyznawam Tobie, Ojcze, Panie nieba i ziemi, żeś te rzeczy zakrył przed mądrymi i roztropnymi, a objawiłeś je maluczkim. ℣. (Ps. 70 5) Panie, nadziejo moja, od młodości mojej.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Syrach 39, 17—19) Jako róża, posadzona nad strumieniem wód, owoc czyńcie: Jako Liban wydajcie z siebie miłą woń: wypuszczajcie kwiatki jako lilja, a dawajcie woń, i wypuszczajcie latorośle miłe, a śpiewajcie pieśń chwały i błogosławcie Pana w dziełach jego. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (18, 1—4). W on czas: przyszli do Jezusa uczniowie, mówiąc: Kto, mniemasz, większym jest w królestwie niebieskiem? A Jezus wezwawszy dziecię, postawił je w pośrodku nich i rzekł: Zaprawdę, powiadam wam: Jeśli się nie nawrócicie i nie staniecie się jako dziatki, nie wnijdziecie do królestwa niebieskiego. Ktokolwiek tedy uniży się jako to dzieciątko, ten jest większy w królestwie niebieskiem.

Tylko w diecezji łuckiej mówi się *Credo.*

(7) **Ofertorjum** (Łuk. 1, 46—48). Wielbi dusza moja Pana: i rozradował się duch mój w Bogu, Zbawicielu moim: iż wejrzał na niskość służebnicy swojej: albowiem uczynił mi wielkie rzeczy Ten, Który możny jest.

(8) **Sekreta.** Panie, my prosimy, niech niewinne wstawiennictwo świętej Teresy Dziewicy Two-

jej uczyni ofiarę naszą Tobie przyjemną (przyjazną), aby, dla zasług tej, ku której czci dziś ją uroczyście składamy, była przez Ciebie przyjęta. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Deut. 32, 10—12). Prowadził ją i pouczał, i strzegł jako źrenicy oka swego. Jako orzeł roztoczył skrzydła swe i wziął ją i niósł na swych lotach. Pan sam był jej wodzem.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, ten niebieski Sakrament niech nas rozpali swym ogniem miłości, w którym święta Teresa Dziewica Twoja poświęciła się Tobie z miłości na ofiarę za ludzi. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 7 października

N. M. P. Różańcowej

II klasy. Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Dzisiejsze święto ustanowił papież, ś. Pius V, na podziękowanie za zwycięstwo odniesione nad Turkami dnia 7 października 1571, które przypisywano skutkom modlitwy różańcowej. Msza nowsza, w całości swej jest uwielbieniem Marji.

(1) **Introit.** Radujmy się wszyscy w Panu, obchodząc dzień uroczysty ku uczczeniu błogosławionej Marji Panny; z Jej uroczystości weselą się Aniołowie i wychwalają Syna Bożego. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją Królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Twój Syn Jednorodzony zgotował nam nagrodę zbawienia przez Swe życie, śmierć i zmartwychwstanie; prosimy Cię (tedy), użycz nam łaski byśmy przy rozpamiętywaniu ta-

jemnic świętego Różańca Najśw. Marji Panny, naśladowali to, co one zawierają, a dostąpili tego, co obiecują. Przez tegoż Pana...

W cichych mszach 2-ga kolekta o ś. Marku († 336).

(2 a) Wysłuchaj, Panie, modlitw naszych i za przyczyną świętego Marka, Twego Wyznawcy i Papieża, daj nam odpuszczenie i pokój. (Przez Pana naszego...).

Potem wspom. śś. Męczenników Sergjusza, Bakchusa, Marcelego i Apuleusa:

(2 b) Niech nam towarzyszą, Panie, błogosławione zasługi świętych Męczenników Twoich Sergjusza, Bakchusa, Marcelego i Apuleusa i niech sprawią, byśmy gorzeli Twą miłością. (Przez Pana naszego...).

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) Lekcja z Księgi Mądrości (Przyp. 8, 22—24; 32—35). Pan posiadł mię na początku dróg swoich, pierwej aniżeli co uczynił z początku. Od wieków jestem ustanowiona i oddawna pierwej aniżeli się ziemia stała. Jeszcze nie było przepaści, a jam już poczęta była. Teraz tedy synowie, słuchajcie mię: Błogosławieni, którzy strzegą dróg moich. Słuchajcie ćwiczenia i bądźcie mądrymi, a nie odrzucajcie go. Błogosławiony człowiek, który mię słucha, i który czuwa u drzwi moich na każdy dzień, i pilnuje u podwoi drzwi moich. Kto mnie znajdzie, znajdzie żywot i wyczerpnie zbawienie od Pana.

(4) Graduał (Ps. 44, 5, 11, 12). Dla prawdy, cichości i sprawiedliwości, a poprowadzi cię dziwnie prawica twoja. ℣. Słuchaj, córko, a patrz, i nakłoń ucha twego, bo rozmiłuje się Król w piękności twojej.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. Dzień świąteczny jest dzisiaj chwalebnej Dziewicy Marji

z potomstwa Abrahama, pochodzącej z pokolenia Judy, z szlachetnego rodu Dawida. Alleluja.

(6) **Ewangelja** u ś. Łukasza (1, 26—38), jak w święto Zwiastowania, str. 444, i mówi się *Kredo*.

(7) **Ofertorjum** (Syr. 24, 25; 39, 17). We mnie wszelka łaska drogi i prawdy, we mnie wszystka nadzieja żywota i cnoty: ja jako róża, posadzona nad strumieniami wód, owoc uczyniłam.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, daj nam łaskę, byśmy się przygotowali do godnego składania Tobie tych darów; i spraw, abyśmy w tajemnicach Różańca świętego tak rozpamiętywali życie, mękę i chwałę Jednorodzonego Syna Twego, żeby przez to stać się godnymi Jego obietnic: Który z Tobą żyje...

W cichych mszach 2-ga o ś. Marku:

(8 a) Niech Ci miłą będzie, Panie, modlitwa uświęconego ludu ku czci Twoich Świętych, przez których zasługi spodziewa się otrzymać pomoc w utrapieniu. (Przez Pana naszego...).

Potem o śś. Męczennikach:

(8 b) Ta składana żertwa, prosimy Cię, Panie, niech dla nas Twój majestat ułagodzi przez godne modły Świętych Twoich. (Przez Pana naszego...).

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421, („Ciebie w święto").

(10) **Śpiew przy Komunji** (Syrach 39, 19). Wypuszczajcie kwiatki jako lilje, a dawajcie woń, i wypuszczajcie latorośle miłe, a śpiewajcie pieśń chwały i błogosławcie Pana w dziełach jego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, niechaj nas wspomagają modlitwy Najśw. Rodzicielki, Dziewicy Twojej, której uroczystość różańcową święcimy, abyśmy doznali mocy tajemnic, które czcimy, i doświadczyli na sobie skutków Sakramentów przyjętych: Który żyjesz...

W cichych mszach 2-ga o ś. Marku:

(11 a) Daj, prosimy Cię, Panie, wiernym ludom radować się zawsze z czci Twoich Świętych i być chronionymi przez ich stałe modły. Przez Pana naszego...

Potem o śś. Męczennikach:

(11 b) Niech nas umocnią, Panie, przyjęte sakramenta, a broń niebieska niech nas za przyczyną Świętych Twoich Męczenników Sergjusza, Bakchusa, Marcelego i Apuleusa zasłoni przed wszelkiemi nacierającemi niegodziwościami. (Przez Pana naszego...).

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 8 października

Bł. Wincentego Kadłubka, Bpa, Wyznawcy

Patrona diecezji sandomierskiej.

I klasy tylko w diecezji sandomierskiej. Barwa biała.

Msza „Statuit", str. 582, prócz następujących modlitw:

(2) Kolekta. Boże, Ty błogosławionego Wincentego Wyznawcę i Biskupa Twego, który porzucił światowe uciechy, chwałą pokory ozdobiłeś; spraw prosimy Cię, abyśmy korzystali z jego przykładu tak wielkich cnót, a przez jego zasługi byli uczestnikami wiecznej chwały. Przez Pana naszego...

(8) Sekreta. Święci Twoi, Panie, niech wszędzie nam radość sprawiają, a my, gdy ich zasługi czcimy, niech doznamy także ich opieki. Przez Pana naszego...

(11) Modlitwa po Komunji. Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy za spożyte dary dzięki czyniąc, przez wstawienie się błog. Wincentego Wyznawcy Twego i Biskupa, do wyższych dóbr doszli. Przez Pana naszego...

Dnia 10 października

Dziękczynienie za zwycięstwo chocimskie

w roku 1621 nad Turkami odniesione

Barwa biała.

(1) **Introit** (Tob. 12, 6). Niech będzie błogosławiona Święta Trójca i nierozdzielna Jedność: wyznawamy ją, albowiem uczyniła nad nami miłosierdzie swoje. (Ps. 8, 2) Panie, Panie nasz, jakże dziwne jest Imię Twoje po wszystkiej ziemi! ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty wznowiłeś dawne cuda (potężnego) ramienia Twego w największych niebezpieczeństwach królestwa naszego, przyjmij teraz podziękowanie od uradowanego ludu; a tym, dla których byłeś przyczyną tak wielkiego wesela, daj zakosztować owocu wiecznej radości. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z II-go listu św. Pawła do Koryntjan (Kor. 13, 11, 13). Bracia: Weselcie się, bądźcie doskonali, pocieszajcie siebie nawzajem, bądźcie jednomyślni, pokój chowajcie, a Bóg pokoju i miłości będzie z wami. Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa i miłość Boża, i społeczność Ducha świętego, niech będzie z wami wszystkimi. Amen.

(4) **Graduał** (Daniel 3, 55—56). Błogosławiony jesteś, Panie, który zgłębiasz przepaści i siedzisz na Cherubinach. ℣. Błogosławiony jesteś, Panie, na utwierdzeniu niebieskiem i godny chwały na wieki.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Dan. 3, 52) Błogosławiony jesteś, Panie, Boże, ojców naszych: i godny chwały na wieki. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza, 21, 9—19, jak we mszy „Intret“, str. 567.

(7) **Ofertorjum** (Tob. 12, 6). Niech będzie uwielbiony Bóg Ojciec, Jednorodzony Syn Boży, jakoteż i Duch święty, który uczynił nad nami miłosierdzie swoje.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, wonność tej ofiary wraz z podziękowaniem, i spraw; aby ci których raczyłeś w całości zachować, byli w przyszłości strzeżeni od wszelkiej przeciwności i wzrastali w Twej świętej służbie i miłości. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Trójcy św. str. 77.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Tob. 12, 6). Błogosławimy Boga niebieskiego, a przed wszystkimi żyjącymi wyznawać Mu będziemy: bo uczynił nad nami miłosierdzie swoje.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Boże, Ty nikomu z ufających w Tobie nie pozwalasz zbyt się męczyć, lecz łaskawie nadstawiasz ucha na prośby; oto dzięki Ci składamy za spełnione żądania nasze oraz otrzymane dary, i prosimy Twej łaskawości, abyśmy przez przyjęte Sakramenta zasłużyli sobie na wyrwanie ze wszelkich przeciwności. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 11 października
Macierzyństwa N. M. P.

II klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: W roku 431 na soborze efeskim ogłoszono uroczyście prawdę do wierzenia, że NMP jest Matką Bożą — Bogarodzicą. Zaś w roku 1931, kiedy obchodzono 1500-lecie owego soboru, pap. Pius XI, rozciągnął święto dzisiejsze na cały Kościół.

We Mszy przedstawiona jest tajemnica Macierzyństwa Boskiego na tle starego Testamentu (1, 4) oraz w słowach samej Marji (6), a głównie w modlitwach (2, 5, 8, 10, 11).

(1) **Introit** (Izaj. 7, 14). Oto Panna pocznie i porodzi syna, i nazwą imię Jego Emanuel (Bóg z nami). (Ps. 97, 1) Śpiewajcie Panu pieśń nową, bo uczynił cuda. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś chciał, aby Słowo Twoje przy zwiastowaniu anielskiem z żywota błogosławionej Marji Dziewicy ciało przyjęło; prosimy Cię tedy w pokorze: abyśmy za wstawieniem się tej, w której boskie macierzyństwo wierzymy, u Ciebie pomoc znaleźli. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja z Księgi Mądrości** (Syrach 24, 23—31). Ja jako winne drzewo wypuściłam przyjemną wonność, i kwiatki moje stały się owocem czci i bogactwa. Ja matka pięknej miłości i bogobojności, i poznania i nadziei świętej. We mnie wszelka łaska drogi i prawdy, we mnie wszystka nadzieja żywota i cnoty. Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy mnie pragniecie, i najedzcie się owoców moich. Albowiem duch mój słodszy nad miód, a dziedzictwo moje nad miód i plastr miodu. Pamięć moja na pokolenia wieków. Którzy mię jedzą, jeszcze łaknąć będą, a którzy mnie piją, jeszcze pragnąć będą. Kto mnie słucha, nie będzie zawstydzon, a którzy przeze mnie działają, nie zgrzeszą. Którzy mnie objaśniają, będą mieć żywot wieczny.

(4) **Graduał** (Izaj. 11, 1—2). Wyjdzie różdżka z korzenia Jessego, i kwiat z korzenia jego wyrośnie. ℣. I odpocznie na Nim Duch Pański.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Dziewico, Boża Rodzicielko; Ten, którego świat cały objąć nie może, ukrył się w Twem łonie, stawszy się człowiekiem. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (2, 43—51). W on czas: Gdy powracali, zostało Dziecię Jezus w Jeruzalem, a nie obaczyli rodzice Jego. A mniemając, że on był w towarzystwie, uszli dzień drogi i szukali go między krewnymi i znajomymi. A nie znalazłszy wrócili do Jeruzalem, szukając Go. I po trzech dniach znaleźli Go w kościele, siedzącego w pośrodku doktorów, słuchającego i pytającego ich. A zdumiewali się wszyscy, którzy Go słuchali, rozumowi i odpowiedziom Jego. A ujrzawszy dziwili się. I rzekła do Niego Matka Jego: Synu, cóżeś nam tak uczynił. Oto ojciec Twój i ja, żałośni szukaliśmy Cię. I rzekł do nich: Cóż jest, żeście Mię szukali? nie wiedzieliście, że w tych rzeczach, które są Ojca mojego, potrzeba żebym był? A oni nie zrozumieli słowa, które im powiedział. I poszedł z nimi i przyszedł do Nazaretu: a był im poddany. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (Mat. 1, 18). Gdy była poślubiona Matka Jego, Marja Józefowi, znaleziona jest w żywocie mająca z Ducha świętego.

(8) **Sekreta.** Panie, niechaj Twe miłosierdzie i wstawiennictwo Najświętszej Marji, zawsze Dziewicy, Jednorodzonego (Syna) Twego Matki, sprawią, by ta ofiara w teraźniejszem i wiecznem życiu przysporzyła nam pomyślności i pokoju. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421, („Ciebie w święto").

(10) **Śpiew przy Komunji.** Błogosławione wnętrzności Dziewicy Marji, które nosiły Syna Ojca Przedwiecznego.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, ta Komunja (św.) niech nas oczyści od winy i uczyni nas uczestnikami niebiańskiego orzeźwienia przez modły Najśw. Dziewicy, Bożej Rodzicielki Marji. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 15 października

Ś. Jadwigi, Wdowy

I klasy. Barwa biała.

Ś. Jadwiga, ur. koło 1174, (krewna ś. Elżbiety z Turyngji), jako wzór dziewic, żon, matek i wdów: po śmierci swego syna, Henryka II, na polu bitwy z Tatarami, nie traci ducha, ale z radością składa tę ofiarę Bogu. Zmarła 15 października 1243, grób w klasztorze Trzebnickim.

Msza „Cognovi", na święta śś. Wdów, str. 613, tylko kolekta osobna, jak w poniżej podanej mszy; tylko dla katowickiej diecezji, i gdzie ś. Jadwiga jest tytułem kościoła jest następująca msza:

(1) **Introit.** Radujmy się wszyscy w Panu, obchodząc dzień uroczysty ku uczczeniu świętej Jadwigi; z Jej uroczystości weselą się Aniołowie i wychwalają Syna Bożego. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją Królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty świętą Jadwigę pouczyłeś o przejściu całem sercem od światowego przepychu do pokornego kroczenia drogą Twego Krzyża; spraw dla jej zasług, abyśmy się nauczyli za jej przykładem gardzić znikomemi rozkoszami tego świata, a obejmując Krzyż Twój, zwyciężali wszelkie przeciwności. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) Lekcja, (4) Graduał, (5) Śpiew Alleluja, (6) Ewangelja, (7) Ofertorjum, jak we mszy „Cognovi", str. 614—616.

(8) Sekreta. Składając Ci żertwę, Panie Boże, przedłożoną (w dniu) ku czci świętej Jadwigi, pokornie prosimy, byśmy ugruntowali silną ufność w Tobie, a pobożne usiłowania serca naszego zawsze mieli od Ciebie. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) Prefacja w niedzielę o Trójcy św., str 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 44, 8). Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości: przeto namaścił Cię Bóg, Bóg twój, olejkiem wesela nad współtowarzyszkami twemi.

(11) Modlitwa po Komunji. Wszechmogący Boże, spożyta uczta ofiarna ku zbawieniu, niechaj nas strzeże od wszelkich najazdów przeciwnika, a po trudach na tem ziemskiem wygnaniu przez wzgląd na zasługi świętej Jadwigi, niech nas zaprowadzi tam, gdzie pokój bez końca. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 18 października

Ś. Łukasza, Ewangelisty

II klasy. Barwa czerwona.

Ś. Łukasz, pochodził z Antjochji, z zawodu lekarz, po nawróceniu był wiernym towarzyszem i współpracownikiem św. Pawła. Napisał trzecią ewangelję i Dzieje Apostolskie.

(1) Introit (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. (Ps. 138, 1—2) Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty wiesz, gdy siadam i gdy wstaję. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Niech się wstawia za nami, prosimy, Panie, Twój święty Łukasz Ewangelista, który na swem ciele dźwigał wytrwale krzyż umartwień ku czci Twego imienia. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) Lekcja z II-go listu św. Pawła Apostoła do Koryntjan (8, 16—24). Bracia: Dzięki niech będą Bogu, który też gorliwość o was dał do serca Tytusa: iż nietylko prośbę naszą przyjął, ale też, że mu było bardzo pilno, z własnej ochoty do was się udał. Posłaliśmy też z nim brata, którego chwała jest w Ewangelji po wszystkich kościołach: a nietylko to, ale też wybrany on został od Kościołów na towarzysza podróży naszej w tej posłudze miłości, której się podejmujemy ku chwale Pańskiej, i z naszej własnej ochoty: strzegąc się tego, aby o nas kto źle nie mówił z powodu tego hojnego daru, który się przez nas posyła. Bo się staramy czynić dobrze nietylko przed Bogiem, ale i przed ludźmi. A z nimi posłaliśmy też brata naszego, którego pilności nieraz w wielu rzeczach doświadczyliśmy, a który teraz w swej ku wam ufności stał się jeszcze pilniejszym. A czy mowa o Tytusie, — jest on moim towarzyszem i pomocnikiem u was: czy o braciach — są oni posłami Kościołów, chwałą Chrystusową: dowody tedy miłości waszej i naszego chlubienia się wami okażcie im przed obliczem Kościołów.

(4) Graduał (Ps. 18, 5, 2). Na wszystką ziemię idzie głos ich: a słowa ich na krańce okręgu ziemi. ℣. Niebiosa rozpowiadają chwałę Boga: a niebokrąg rozgłasza dzieła rąk Jego.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Jan 15, 16) Jam was wybrał ze świata, abyście szli i przynieśli owoc, żeby owoc wasz trwał. Alleluja.

(6) Ewangelja, jak w dniu św Marka, str. 452.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 138, 17). A dla mnie wo czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich.

(8) **Sekreta.** Przez te dary niebieskie użycz nam, prosimy Cię, Panie, byśmy Ci wolnem (od grzechu) sercem służyli, a danina ofiarna, którą przynosimy, niech za przyczyną św. Łukasza Ewangelisty Twego uzdrowi nas na ciele i duszy. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, 29 czerwca, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 19, 28). Wy, którzyście poszli za mną, będziecie siedzieć na stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelowych.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj, prosimy, wszechmogący Boże, aby pokarm co ze świętego ołtarza Twego przyjęliśmy, na prośby świętego Łukasza Ewangelisty Twego uświęcił naszą duszę, byśmy przez to byli spokojni i bezpieczni. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 20 października

Ś. Jana Kantego, Wyznawcy

W diecezji krakowskiej I klasy. Barwa biała.

Ś. Jan Kanty, ur. 1397 w Kętach, uczeń a później profesor Wszechnicy Jagiellońskiej, przez jakiś czas proboszcz w Olkuszu, potem znowu profesor: miłośnik prawdy, przyjaciel biedaków, jałmużnik wielki, patron uczącej się młodzieży, umarł 24 grudnia 1473.

Msza św. nawiązuje do dwu głównych cnót Świętego: pilność i postęp w nauce Świętych, oraz wielkie miłosierdzie względem biednych.

(1) **Introit** (Syr. 18, 12—13). Miłosierdzie człowieka ku bliźniemu swemu, ale miłosierdzie Boże na wszelkie ciało. Kto ma miłosierdzie, naucza

i ćwiczy jako pasterz trzodę swoją. (Ps. 1, 1) Błogosławiony mąż, który nie idzie za radą bezbożnych, ani na drodze grzeszników nie stoi, ani w kole ludzi zaraźliwych (zepsutych) nie zasiada. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Daj nam (łaskę), prosimy Cię, wszechmogący Boże, abyśmy za przykładem świętego Jana w umiejętności Świętych postępowali, i bliźnim miłosierdzie okazywali, a przez to u Ciebie przebaczenia dostąpili. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z listu świętego Jakuba Apostoła (2, 12—17). Tak mówcie i tak czyńcie, jak ci, co mają być sądzeni przez Zakon wolności. Sąd bowiem bez miłosierdzia czeka tego, który miłosierdzia nie czynił. A miłosierdzie nad sądem triumf odnosi. Jeśli ktoś mówi, Bracia moi, że ma wiarę, a nie ma uczynków, cóż z tego? Czy wiara może go zbawić? A jeśli brat i siostra byliby nadzy i nie mieli chleba powszedniego. A powiedziałby im kto z was: Idźcie w pokoju, zagrzewajcie się i najedzcie się, czy to zdałoby się na co, gdybyście im nie dali tego, co ciału potrzebne? Tak samo ma się rzecz z wiarą: jeśli nie ma uczynków, martwa jest sama w sobie.

(4) **Graduał** (Ps. 106, 8—9). Niechajże wysławiają Pana za miłosierdzie jego, i za cuda jego dla synów ludzkich. ℣. Bo nasycił duszę łaknącą, bo duszę zgłodniałą napełnił dobrami.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Przyp. 31, 20) Rękę swoją otworzył ubogiemu i dłonie swe wyciągnął ku biedakowi. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według ś. Łukasza (12, 35—40). Onego czasu: rzekł Jezus uczniom swoim: Niech będą przepasane biodra wasze i pochodnie gorejące w rękach waszych. A wy podobni ludziom,

oczekującym pana swego, rychło z godów weselnych powróci, aby, gdy przyjdzie i zapuka, natychmiast mu otworzyć. Błogosławieni ci słudzy, których pan przyszedłszy, zastanie czuwających. Zaprawdę powiadam wam, że się przepasze i każe im usiąść za stołem, a przechodząc, będzie im służył. A jeśliby przyszedł o drugiej straży, albo o trzeciej straży i takby znalazł, błogosławieni są ci słudzy. A to wiedzcie, że gdyby wiedział gospodarz, o której godzinie złodziej przyjdzie, czuwałby bezwątpienia, i nie pozwoliłby włamać się do domu swego. I wy bądźcie gotowi; bo o godzinie, której się nie domyślacie, Syn człowieczy przyjdzie.

Tylko w diecezji krakowskiej mówi się *Kredo.*

(7) **Ofertorjum** (Job 29, 14—16). Obłóczyłem się w sprawiedliwość i przywdziałem sąd mój jak szatę i koronę. Ślepemu byłem okiem, i chromemu nogą: ojcem byłem ubogich.

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(8) **Sekreta.** Te ofiary, prosimy, Panie, racz przyjąć łaskawie dla zasług świętego Jana Wyznawcy Twego: i spraw, byśmy Ciebie nad wszystkie rzeczy, a wszystkich zaś dla Ciebie miłowali, i w myślach i uczynkach Tobie się podobali. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 6, 38). Dawajcie, a będzie wam dano; miarę dobrą i natłoczoną i potrzęsioną i opływającą dadzą na łono wasze.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Nasyceni rozkoszami drogiego Ciała i Krwi Twojej, Panie, pokornie żebrzemy Twojej łaskawości; abyśmy dla zasług i za przykładem świętego Jana Kantego Wyznawcy Twego, byli również naśladowcami jego miło-

ści (dobroczynnej), i uczestnikami chwały (w niebie). Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Ostatnia Niedziela października

ŚWIĘTO CHRYSTUSA KRÓLA

I klasy (w diecezji gdańskiej z oktawą). Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dziś święcimy jedno z najnowszych świąt, które papież Pius XI ku czci Chrystusa Pana ustanowił (dnia 11 grudnia 1925). Przy ustanawianiu tego święta ten cel przyświecał papieżowi, by przywróció i nanowo stawić przed oczyma wiernych starochrześcijański obraz Chrystusa-Króla. Starożytność chrześcijańska przedstawiała sobie Chrystusa uwielbionego w niebie, jako Króla, siedzącego po prawicy Ojca i mającego przyjść sądzić ludzi na końcu świata. W liturgji (brewjarzu i mszale) obraz ten nie zatracił pierwotnego wyglądu, lecz wierni zupełnie zapomnieli o Chrystusie-Królu. Jest jeszcze społeczne i apostolskie znaczenie tego święta, by spoganiałe społeczeństwo przywrócić ku Bogu, by światu przypomnieć, że do Chrystusa należy wszystko (nad wszystkiem panuje), że nie można ograniczać chrześcijaństwa do pobożnych praktyk w kościele, do modlitw i cichego życia w domu, a sprawy świata oddać w ręce szatana. Pokój Chrystusowy w królestwie Chrystusowem.

(1) Introit (Obj. 5, 12; 1, 6). Godzien jest Baranek, który jest zabity, wziąć moc i bóstwo, i mądrość, i siłę, i cześć. Jemu chwała i władza na wieki wieków. (Ps. 71, 1) Boże, daj sąd Swój Królowi, a sprawiedliwość Swoją Synowi królewskiemu. ℣. Chwała Ojcu i Synowi...

(2) Kolekta. Wszechmogący wieczny Boże, Tyś w umiłowanym Synu Swoim, Królu wszechświata, wszystko odnowić (zjednoczyć pod jedną głową Chrystusa) postanowił: spraw łaskawie, aby wszystkie narody świata, grzechem zranione i rozbite, Jego najsłodszemu poddały się panowaniu. Który z Tobą żyje i króluje...

2-ga kolekta z przypadającej niedzieli.

W lekcji ś. Paweł objaśnia jaki jest stosunek Chrystusa Pana do wszechstworzenia. Chrystus jest głową świata, a w szczególności Kościoła.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła do Kolosan (1, 12—20).** Bracia: Dziękujemy Bogu Ojcu, że nas godnymi uczynił, abyśmy byli uczestnikami dziedzictwa Świętych w światłości: wyrwał nas z mocy ciemności, i przeniósł do królestwa Syna umiłowania Swego, w którym mamy odkupienie przez krew Jego, odpuszczenie grzechów. Jest On obrazem Boga niewidzialnego, pierworodnym przed wszystkiem stworzeniem: w Nim bowiem wszystko stworzonem zostało, cokolwiek jest na niebie i na ziemi, widzialne i niewidzialne, bądź Trony, bądź Państwa, bądź Księstwa, bądź Władze: wszystko przezeń i dla Niego jest stworzone: a On jest przed wszystkiem, i wszystko w Nim stoi. On też jest głową ciała Kościoła: On, który jest początkiem, pierworodnym z umarłych, aby Onże we wszystkiem trzymał pierwszeństwo: bo tak się podobało Bogu, aby wszystka mieszkała w Nim pełność: i żeby przezeń, uczyniwszy pokój przez krew krzyża Jego, pojednał z sobą wszystko, cokolwiek jest tak na ziemi, jak i na niebie, w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Gradual (Ps. 71, 8, 11).** I będzie panował od morza do morza, i od rzeki aż do krańców ziemi... ℣. **I będą Mu się kłaniać wszyscy królowie ziemscy i wszystkie narody będą Mu służyć.**

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Dan. 7, 14). Władza Jego, władza wieczna, która nie będzie odjęta, a królestwo Jego nigdy nie przeminie. Alleluja.

(6) **Ewangelja według św. Jana (18, 33—37).** Onego czasu: zapytał Piłat Jezusa: Tyś jest królem żydowskim? Odpowiedział Jezus: Czy sam od siebie to mówisz czy też inni powiedzieli ci o mnie? Odpowiedział Piłat: Czyż ja jestem

Żydem? Naród Twój i najwyżsi kapłani wydali mi Cię; coś uczynił? Odpowiedział Jezus: Królestwo moje nie jest z tego świata; gdyby królestwo moje było z tego świata, biliby się przecież słudzy moi, żebym nie był wydany Żydom; lecz teraz królestwo moje nie jest stąd. Rzekł Mu tedy Piłat: Toś Ty jest król? Odpowiedział Jezus: Sam mówisz, że ja jestem królem. Jam się na to narodził, i na to przyszedłem na świat, abym świadectwo dał prawdzie. Każdy, który jest z prawdy, słucha głosu mego. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 2, 8). Żądaj odemnie, a dam Ci narody w dziedzictwo Twoje, a w posiadłość Twoją krańce ziemi.

(8) **Sekreta.** Tobie, Panie, zanosimy ludzkiego pojednania ofiarę: spraw, prosimy Cię, aby Ten, którego w tej ofierze składamy, wszystkim narodom daru jedności i pokoju użyczył, Jezus Chrystus, Syn Twój i Pan nasz: Który z Tobą żyje...

2-ga sekreta z przypadającej niedzieli.

(9) **Prefacja o Chrystusie-Królu.** Prawdziwie godną i sprawiedliwą rzeczą, słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny: któryś Jednorodzonego Syna Swego, Pana naszego Jezusa Chrystusa, Kapłana od wieków i Króla wszechświata, olejkiem wesela namaścił: ażeby On, składając na ołtarzu krzyża Siebie samego jako niepokalaną, pokój przynoszącą ofiarę, dokonał dzieła odkupienia rodzaju ludzkiego; i aby, poddawszy wszelakie stworzenie Swej mocy, odwieczne to i powszechne królestwo powierzył nieskończonemu Twemu Majestatowi: królestwo prawdy i żywota, królestwo świętości i łaski, królestwo sprawiedliwości, miłości i pokoju... I przeto z Aniołami i Archaniołami, z Trony i Panowaniami oraz z wszelkiemi hufcami niebieskiego

wojska hymn chwały Twojej śpiewamy, bez końca mówiąc: Święty i t. d.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 28, 10 i 11). Pan zasiada jako Król na wieki: Pan błogosławić będzie ludowi Swemu w pokoju.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjąwszy pokarm nieśmiertelności, prosimy Cię, Panie, abyśmy, którzy z chlubą walczymy pod sztandarem Chrystusa Króla, z Nim w niebieskiej krainie trwale królować mogli. Który z Tobą żyje...

2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 28 października

ŚŚ. Szymona i Judy, Apostołów

II klasy (w diecezji podlaskiej I klasy z oktawą). Barwa czerwona.

Szymon zwany „Gorliwcem" a Juda Tadeusz „bratem Jakuba" nazwany, głosili ewangelję w Persji, gdzie męczeństwa dokonali. Ś. Juda Tadeusz jest autorem jednego z apostolskich listów.

(1) **Introit** (Ps. 138, 17). A dla mnie we czci wielkiej są przyjaciele Twoi, Boże: wzmocniło się bardzo panowanie ich. (Ps. 138, 1—2). Panie, przenikasz mię i znasz mię: Ty wiesz, gdy siadam i gdy wstaję (w każdej chwili). ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Tyś nas przez świętych Apostołów Twoich Szymona i Judę do poznania Twego Imienia doprowadził; daj nam tedy, abyśmy, postępując w cnocie, cześć im oddawali, a czcząc ich, w cnocie postępowali. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja z listu św. Pawła Apost. do Efezjan** (4, 7—13). Bracia: Każdemu z nas dana jest łaska wedle miary daru Chrystusowego. Dlatego mówi

Pismo: Wstąpił na wysokość, powiódł z sobą jeńców, rozdał dary ludziom. Słowo „wstąpił" cóż oznacza innego, jeżeli nie to, że pierwej był on zstąpił do niskości ziemskich? Ten tedy, który był zstąpił, onże jest, który też wstąpił nad wszystkie niebiosa, aby napełnił wszystko. I onże postanowił jednych Apostołami, a drugich Prorokami, a innych Ewangelistami, a innych pasterzami i nauczycielami: aby wprawiali świętych do roboty w posługiwaniu, ku budowaniu ciała Chrystusowego: ażbyśmy wszyscy poszli do jedności wiary i poznania Syna Bożego, rozwinęli się w męża doskonałego, w miarę wieku, mogącego objąć pełność Chrystusową.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 17—18). Postanowisz ich książętami nad wszystką ziemią: będą wspominać imię Twoje, Panie. ℣. Zamiast ojców narodzą się Tobie synowie: przetoż narody wysławiać Cię będą.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 138, 17) We czci wielkiej są przyjaciele twoi, o Boże, wzmocniło się bardzo panowanie ich. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (15, 17—25). W on czas: Mówił Jezus uczniom swoim: To wam przykazuję, abyście się wzajemnie miłowali. Jeśli was świat nienawidzi, wiedzcie, że mnie pierwej niż was nienawidził. Gdybyście byli ze świata, miłowałby świat to, co swoje: ale, że nie jesteście ze świata, dlatego was świat nienawidzi. Wspomnijcie na słowa moje, którem ja wam mówił: Sługa nie jest większy nad Pana swego. Jeśli mnie prześladowali, i was prześladować będą. Jeśli mowę moją chowali, i waszą chować będą. Ale to wszystko czynić wam będą dla imienia mego: bo nie znają tego, który mnie posłał. Gdybym był nie przyszedł i nie mówił im, nie mieliby grzechu;

lecz teraz nie mają wymówki z grzechu swego. Kto mnie nienawidzi, i Ojca mego nienawidzi. Gdybym był między nimi nie czynił takich rzeczy, jakich nikt inny nie czynił, nie mieliby grzechu; lecz teraz i widzieli i nienawidzili tak mnie, jak Ojca mego. Ale żeby się wypełniły słowa, które w Zakonie ich są napisane: Że bez przyczyny mieli mnie w nienawiści. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 18, 5). Na wszystką ziemię idzie głos ich; i słowa ich na krańce okręgu ziemi.

(8) **Sekreta.** Panie, oddajemy cześć świętym Apostołom Twoim, Szymonowi i Judzie, których chwała (w niebie) bez końca; i prosimy Cię, byśmy, oczyszczeni świętymi sakramentami, jeszcze godniej ich chwałę uczcić mogli. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o Apostołach, jak w dniu śś. Piotra i Pawła, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 19, 28). Wy, którzyście poszli za mną, będziecie siedzieć na stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Po przyjęciu św. Sakramentów, kornie Cię prosimy, Panie; niech ta uroczystość obchodzona ku czci cierpienia świętych Apostołów Twoich, Szymona i Judy, za ich przyczyną przyniesie nam zbawienne lekarstwo. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 1 listopada

WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH

I klasy z oktawą. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dziś przy końcu Roku kościelnego mamy jakby święto żniw i zbiorów duchownych. Dzisiejsza uroczystość jakby była zakończeniem i uwieńczeniem poprzednich świąt i obchodów liturgicz-

nych. Cały Rok kościelny jest czasem zasiewu, wzrostu i dojrzewania łaski Bożej i świętości w duszach chrześcijan-katolików. Zaś niektóre święta, jak: Wniebowzięcie, WW. Świętych, Dzień Zaduszny, Rocznica Poświęcenia Kościoła — są jakby przeglądem zwycięstw i zdobyczy duchowych.

Dzisiejszy dzień jest świętem triumfu Kościoła, jest manifestacją radosną z powodu odniesionego zwycięstwa nad wrogami Boga i duszy. Kościół się cieszy patrząc na swe dzieci bohaterskie w niebie i ze św. Janem (Obj. 7, 9) woła: „Widziałem rzeszę wielką, której nie mógł nikt przeliczyć, ze wszech narodów i pokoleń, stojących przed stolicą"". Święto znane już w IV wieku na Wschodzie, w Rzymie pap. Bonifacy IV w roku 609 (610) wyznaczył na obchód tego święta dzień 13 maja, zaś Grzegorz IV przeniósł je na 1 listopada, a 835 rozszerzył je na całe państwo frankońskie.

(1) **Introit.** Radujmy się wszyscy w Panu obchodząc uroczyście dzień poświęcony uczczeniu wszystkich Świętych, albowiem z ich triumfu weselą się Aniołowie i wychwalają Syna Bożego. (Ps. 32, 1) Weselcie się, sprawiedliwi, w Panu, prawym przystoi chwała. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wszechmogący wieczny Boże, Ty nam dozwalasz jedną uroczystością czcić zasługi wszystkich Świętych Twoich; daj nam, pokornie prosimy, dostąpić łask tem obfitszych, im liczniejszych do miłosierdzia Twego wzywamy pośredników. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Księgi Objawienia św. Jana Apostoła (7, 2—13). W one dni: Oto, ja Jan, ujrzałem innego Anioła, wstępującego od wschodu słońca, mającego pieczęć Boga żywego. I zawołał głosem wielkim do czterech Aniołów, którym dano jest szkodzić ziemi i morzu, mówiąc: Nie szkodźcie ziemi i morzu ani drzewom, aż popieczętujemy sługi Boga naszego na czołach ich. I usłyszałem liczbę pieczętowanych, sto i czterdzieści i cztery tysiące pieczętowanych ze wszech pokoleń synów Izraelskich. Z pokolenia Judy dwanaście tysię-

cy pieczętowanych. Z pokolenia Ruben dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Gad dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Aser dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Neftali dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Manasse dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Symeon dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Lewi dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Isachar dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Zabulon dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Józefa dwanaście tysięcy pieczętowanych. Z pokolenia Benjamina dwanaście tysięcy pieczętowanych. Potem widziałem rzeszę wielką, której przeliczyć nie mógł nikt, ze wszystkich narodów, pokoleń i ludzi i języków, stojącą przed tronem i przed obliczem Baranka, obleczonych w szaty białe, a palmy w ręku ich. I wołali głosem wielkim mówiąc: Zbawienie Bogu naszemu który siedzi na tronie i Barankowi. A wszyscy Aniołowie stali około tronu i starszych i czworga zwierząt i padli przed tronem na oblicza swoje i pokłon oddali Bogu, mówiąc: Amen. Błogosławieństwo i chwała i mądrość i dziękczynienie, i cześć i moc i siła Bogu naszemu na wieki wieków. Amen.

(4) **Gradual** (Ps. 33, 10 i 11). Bójcie się Pana, wszyscy Święci Jego, bo niemasz niedostatku bojącym się Jego. ℣. Szukającym Pana na żadnem dobru nie będzie schodzić.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Mat. 11, 28). Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy pracujecie i obciążeni jesteście, a ja was ochłodzę. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (5, 1—12). Onego czasu: Widząc Jezus rzesze, wstąpił na górę, a gdy usiadł, przystąpili ku Niemu uczniowie Jego, a otworzywszy usta swe nauczał ich, mówiąc:

Błogosławieni ubodzy duchem, albowiem ich jest królestwo niebieskie. Błogosławieni cisi, albowiem oni posiędą ziemię. Błogosławieni, którzy płaczą, albowiem oni będą pocieszeni. Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni. Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią. Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą. Błogosławieni pokój czyniący, albowiem nazwani będą Synami Bożymi. Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem ich jest Królestwo niebieskie. Błogosławieni jesteście, gdy wam złorzeczyć będą i prześladować was będą, i mówić wszystko złe przeciwko wam, kłamiąc dla mnie. Radujcie się i weselcie się, albowiem zapłata wasza obfita jest w niebiesiech. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ks. Mądrości, 3, 1—2, 3). Dusze sprawiedliwych są w ręce Bożej, a nie tknie się ich męka przez złych; zdało się oczom głupich, że umarli, lecz oni są w pokoju, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Dary wierności naszej, które ofiarujemy Ci, Panie, niech będą na cześć Twoją i ku uczczeniu Świętych, a nam na zbawienie. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80; zaś w siedleckiej diecezji o Apostołach, str. 473.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 5, 8—10). Błogosławieni czystego serca albowiem oni Boga oglądać będą; Błogosławieni pokój czyniący, albowiem nazwani będą synami Bożymi; Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem ich jest Królestwo niebieskie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj, prosimy Cię, Panie, aby lud Twój wierny ze czci wszystkich

Świętych zawsze się radował i był wspierany ich ustawicznem wstawianiem się do Ciebie. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 2 listopada

(Jeżeli niedziela przypadnie, to 3-go listopada).

Dzień Zaduszny

Msza na ten dzień zob. str. 620.

Dnia 9 listopada

Rocznica Poświęcenia Bazyliki na Lateranie

II klasy. Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dziś rocznica konsekracji pierwszego (co do znaczenia) kościoła w chrześcijaństwie, Bazyliki Laterańskiej, „Matki i Głowy wszystkich kościołów całego świata". Ta bazylika jest katedrą papieską (nie u ś. Piotra), poświęcona Zbawicielowi, a później ś Janowi Chrzcicielowi, jedna z najważniejszych bazylik stacyjnych, z którą łączą się największe uroczystości w roku (chrzest i Wielkopostna liturgja). Zbudował ją Konstantyn W., a poświęcił uroczyście pap. Ś. Sylwester, 9 listopada 324 roku.

Msza św. jak w Rocznicę Poświęcenia kościoła, str. 616.

Ale we mszach cichych jest wspomnienie św. Teodora (umęczony za ces. Maksymjana):

(2 a) Kolekta. Boże, Ty zaszczytnem wyznaniem (wiary) u ś. Teodora, Męczennika Twego, opieką nas otaczasz i pomoc dajesz; pozwól nam korzystać z naśladowania jego (cnót) oraz mieć podporę w jego modłach. Przez Pana naszego...

(8 a) Sekreta. Przyjm, Panie, prośby Twych wiernych wraz ze złożonemi Ci ofiarami, a za przyczyną świętego Teodora Męczennika Twego, niech przejdziemy do chwały niebieskiej przez te czynności zupełnego oddania się Tobie. Przez Pana naszego...

(11 a) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam, prosimy Cię, Panie, za przyczyną św. Teodora Męczennika Twego, byśmy czystem sercem przyjmowali to, czegośmy się ustami dotknęli. Przez Pana naszego...

Dnia 13 listopada

W całej Polsce

Ś. Stanisława Kostki

II kl. (w diecezji łódzkiej I klasy z oktawą). Barwa biała.

Ś. Stanisław Kostka. Z senatorskiej rodziny Kostków pochodził, od wczesnej młodości umiłował czystość i roztropność. Przezwyciężył przeciwności oraz swój cel osiągnął, bo został Świętym za krótki czas. Czciciel Marji, Najśw. Sakramentu, patron młodzieży i nowicjuszów: umiera 15 sierpnia 1568.

Msza (Consummatus) jest odbiciem życia i cnót Świętego młodzieńca. Przedwcześnie umiera, a jakby przeżył dziesiątki lat, bo podobała się dusza jego Bogu, dlatego tak prędko został zabrany z tego świata *(introit)*. Z czasu dobrze korzystał — my również tak samo postępować mamy, jak w *kolekcie* o to prosimy. Bardzo trafna jest *lekcja* (Mądr. 4, 7—16), *ewangelja* zaś o dziecięctwie i młodzieńcu, co chciał być doskonałym. Myślą przewodnią całej mszy są jednak słowa w *ofertorjum:* „Przystąpię do ołtarza Bożego: do Boga, który uwesela młodość moją".

(1) **Introit** (Mądr. 4, 13—14). Stawszy się za krótki czas doskonałym, przeżył czasów wiele; podobała się bowiem Bogu dusza jego; dlatego pośpieszył się wywieźć go z pośród nieprawości. (Ps. 112, 1) Chwalcie Pana, dziatki, chwalcie imię Pańskie. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty wśród innych cudów mądrości Twojej, także w młodocianym wieku dałeś łaskę dojrzałej świętości; spraw, prosimy Cię, byśmy za przykładem świętego Stanisława, skrzętnie pracując z czasu korzystali, a do wiecz-

nego pokoju śpiesznie zdążali. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) Lekcja z Księgi Mądr. (4, 7—16). Sprawiedliwy, choćby umarł przedwcześnie, w ochłodzeniu będzie. Starość bowiem szanowna jest nie ta, która daje długi żywot, ani też nie mierzy się na liczbę lat; ale sędziwością jest roztropność człowieka, a wiekiem starości żywot niepokalany. Ponieważ podobał się Bogu, stał się umiłowanym, i ponieważ żył między grzesznikami, został przeniesiony. Zabrany został, aby złość nie odmieniła umysłu jego albo ułuda nie oszukała duszy jego; urok bowiem marności zaciemnia dobre rzeczy, a niestateczna pożądliwość wywraca umysł bez złości. Stawszy się za krótki czas doskonałym, przeżył czasów wiele; podobała się bowiem Bogu dusza jego, dlatego pośpieszył się wywieźć go z pośród nieprawości. A ludzie widzieli i nie rozumieli ani nie brali sobie do serca takich rzeczy, że łaska Boża i miłosierdzie jest ze świętymi Jego, i wzgląd na wybranych Jego. Potępia zaś sprawiedliwy umarły żywych bezbożnych, a młodość prędzej skończona długi żywot niesprawiedliwego.

(4) Gradual (Ps. 20, 3—4). Czego pragnęło serce jego, dałeś mu (Panie); i prośbie jego ust nie odmówiłeś. ℣. Bo szczodremi błogosławieństwy uprzedziłeś go.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 118, 152) Oddawna wiem ja ze świadectw Twoich, żeś na wieki utwierdził je.

(6) Ewangelja według ś. Mateusza (19, 13—21). W on czas: Przyniesiono dziatki do Jezusa, aby ręce włożył na nie i modlił się, a uczniowie ła-

jali ich. Lecz Jezus rzekł im: Zaniechajcie dziatek, a nie zabraniajcie im przychodzić do mnie: albowiem takich jest królestwo niebieskie. A gdy włożył na nie ręce, odszedł stamtąd. A oto jeden przystąpiwszy, rzekł mu: Nauczycielu dobry! co dobrego mam czynić, abym miał żywot wieczny? A on mu rzekł: Co mnie pytasz o dobro? Jeden jest dobry, Bóg. A jeśli chcesz wejść do żywota, chowaj przykazania. Rzekł mu: Jakie? A Jezus rzekł: Nie będziesz mężobójstwa czynił; Nie będziesz cudzołożył; Nie będziesz czynił kradzieży; Nie będziesz fałszywego świadectwa mówił. Czcij ojca twego i matkę twoją; a będziesz miłował bliźniego twego, jako samego siebie. Rzekł mu młodzieniec: Wszystkiego tego strzegłem od młodości mojej, czegóż mi jeszcze nie dostaje? Rzekł mu Jezus: Jeśli chcesz być doskonałym, idź, sprzedaj co masz, i daj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie: a przyjdź, pójdź za mną.

W diecezji łódzkiej *Kredo* przez całą oktawę.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 42, 4). Przystąpię do ołtarza Bożego, do Boga, który uwesela młodość moją.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, niech modlitwa świętego Stanisława uczyni nas godnymi anielskiego chleba, którym on był posilony z rąk Anioła, jak sobie na to zasłużył. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Syrach 15, 3). Nakarmił go Pan chlebem żywota i zrozumienia, a wodą mądrości zbawiennej napoił go.

(11) Modlitwa po Komunji. Prosimy Cię, Panie, aby ten chleb niebieski, któryśmy spożyli, był chlebem żywota; a za wstawieniem się świętego Stanisława niech nam będzie pokarmem duchowym i napojem z krynicy mądrości zbawiennej. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 14 listopada

Ś. Jozafata, Biskupa i Męczennika

(II klasy tylko w diecezji pińskiej). Barwa czerwona.

Ś. Jozafat Kuncewicz, ur. na Wołyniu koło 1580, wstępuje do zakonu Bazyljanów, tam zostaje archimandrytą w Wilnie, a wkońcu arbpem w Połocku: tu pracował nad zjednoczeniem prawosławia z Kościołem katolickim. Wrógowie unji postanowili go zabić, czego też dokonali w Witebsku w dniu 12 listopada 1623. Ciało jego spoczywa obecnie we Wiedniu, w kościele św. Barbary.

(1) Introit. Radujmy się wszyscy w Panu, obchodząc dzień uroczysty ku uczczeniu świętego Jozafata Męczennika, z którego cierpień radują się Aniołowie i wychwalają Syna Bożego. (Ps. 32, 1) Wychwalajcie Pana, sprawiedliwi, sprawiedliwym przystoi wysławiać go. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Wzbudź, prosimy Cię, Panie, w Kościele Twoim Ducha, którym napełniony święty Jozafat, Męczennik Twój, dał życie swe za owce; aby i my również tymże duchem ożywieni i umocnieni, za jego przyczyną, nie wahali się życia poświęcić dla naszych braci. Przez Pana... w jedności tegoż...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z listu do Żydów (5, 1—6), jak w dniu ś. Wojciecha, str. 446.

(4) **Graduał** (Ps. 88, 21—23). Znalazłem w Dawidzie sługę mego: świętym olejem moim namaściłem go. Ręka bowiem moja wspierać go będzie, a ramię moje umocni go. ℣. Nic nie zyska na nim nieprzyjaciel: a syn nieprawości nie zaszkodzi mu.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ten jest kapłan, którego ukoronował Pan. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według ś. Jana 10, 11—16), jak w dniu ś. Wojciecha, str. 447.

(7) **Ofertorjum** (Jan 15, 13). Większej miłości nikt nie ma nad tego, który duszę swą (życie swe) kładzie za przyjaciół swoich.

(8) **Sekreta.** Boże najłaskawszy, zlej strumienie błogosławieństwa Twego na te dary, a nas utwierdź w wierze, którą święty Jozafat Męczennik i Biskup Twój przelaniem krwi przypieczętował. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** w niedzielę o Trójcy św., str. 77, inaczej zwykła, str. 80.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 10, 14). Jam jest pasterz dobry, i znam owce moje, i znają mię moje.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, ten stół niebieski (święta uczta) umacniał życie Twego świętego Męczennika i Biskupa Jozafata, na chwałę Kościoła aż do zwycięstwa; niechaj i nam teraz udzieli ducha męstwa. Przez Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 16 listopada
N. M. P. Ostrobramskiej

W diec.: pińskiej i wileńskiej II klasy. Barwa biała.

(1) **Introit** (Ester. 13, 17). Obróć żałobę naszą w radość, abyśmy żywi będąc, chwalili imię Twoje, Panie, a nie zamykaj ust o Tobie śpiewających, i chwalących Cię. (Ps. 66, 2) Niech się nad nami zmiłuje Bóg, i błogosławi nam: niech rozświeci nad nami oblicze Swe, i zlituje się nad nami. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Przybądź, Panie, z pomocą ludowi Twemu, gdy się zwraca z pobożnością do Dziewicy Marji, Matki Miłosierdzia, aby przy wypraszaniu u Ciebie litości, Jej orędownictwem był zawsze wspomagany. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tej niedzieli.

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Przyp. 8, 22—35), jak w święto Niepokal. Poczęcia NMP., str. 420.

(4) **Graduał** (Judyt 13, 22). Pobłogosławił Cię Pan w mocy swojej, iż przez cię wniwecz obrócił nieprzyjacioły nasze. (Judyt 13, 23) Błogosławionaś Ty od Pana, Boga wysokiego, nad wszystkie niewiasty na ziemi

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Judyt 13, 24—25) Błogosławiony Pan, który tak dziś imię Twoje uwielbił, że nie odejdzie chwała Twoja z ust ludzi, którzy będą pamiętać na moc Pańską wiecznie. Alleluja.

(6) **Ewangelja** u ś. Łukasza (1, 26—38), jak 25 marca, str. 444.

(7) **Ofertorjum.** Pamiętaj, Dziewico, Matko Boża, abyś, stojąc przed obliczem Pana, przemawiała za nami, i aby On odwrócił od nas swe zagniewanie.

(8) **Sekreta.** Boże, Ty nas czynisz uczestnikami najwyższego bóstwa przez czcigodną zamianę w tej

ofierze; spraw (tedy) łaskawie, abyśmy, poznając, dzięki szczególnemu pocieszeniu nas przez Najśw. Dziewicę Marję, Prawdę Twoją, godnie ją w czyn wprowadzali. Przez tegoż Pana...

Jeżeli dziś niedziela, druga sekreta z tej niedzieli.

(9) **Prefacja** o NMP., str. 421, („Ciebie w święto").

(10) **Śpiew przy Komunji (Ps. 29, 11—13).** Stałaś się Pomocnicą naszą: odmieniłaś płacz nasz w radość; oblekłaś nas weselem, aby Ci śpiewała chwała nasza.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Tak wielkimi nasyceni sakramentami, Panie, spraw, prosimy Cię; byśmy przez chwalebną Rodzicielkę Syna Twego, zawsze za nami orędującą, i zbawienne dary otrzymali i w chwaleniu Ciebie nie ustawali. Przez tegoż Pana naszego...

Jeżeli dziś niedziela, 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z przypadającej niedzieli.

Dnia 18 listopada

Rocznica Poświęcenia Bazylik

Ś. Piotra na Watykanie i Ś. Pawła za murami.

Barwa biała.

Myśli przewodnie: Dziś pielgrzymujemy myślą do dwu wielkich świątyń świata katolickiego: do bazyliki z grobem ś. Piotra i takiejże z kośćmi ś. Pawła. Obie zawdzięczają swe powstanie hojności ces. Konstantyna Wielkiego († 337). Obecną bazylikę watykańską zbudowano w 16 wieku według planów Bramante'go i Michała Anioła. Uroczyście ją poświęcił (konsekrował) pap. Urban VIII w dniu 18 listopada 1626. Bazylika nad grobem ś. Pawła spłonęła w 1823, ale odbudowano ją, a Pius IX konsekracji dokonał w dniu 10 grudnia 1854.

Msza, jak na str. 617.

MSZE WSPÓLNE

na uroczystości Świętych

Msze wspólne o jednym Męczenniku poza czasem wielkanocnym.

I.

Na święto Męczennika Biskupa.

Pierwsza msza „Statuit“.

Myśli przewodnie: Msza ta przedstawia świętego Męczennika i biskupa w promiennym blasku i jasności samego Chrystusa, którego doskonałem odbiciem jest nasz Święty. Dwa obrazy ukazuje nam liturgja w dzisiejszej Mszy: kapłaństwo i męczeństwo świętego N... Kapłaństwo naszego bohatera nabiera blasku od kapłaństwa Chrystusowego, jest jego odbiciem i na niem się wzoruje (*introit, gradual*). O męczeństwie mówią: lekcja i Ewangelja (dla Chrystusa trzeba wszystko poświęcić, nawet życie, „kto nie odstępuje wszystkiego, co ma, nie może być uczniem moim", ew.). Psalm 131, który jest w introicie śpiewany, stawia nam Dawida, jako przykład i prawzór wybrania i namaszczenia Bożego, a takim jest każdy biskup-pontifex. *Kolekta* jest dowolna, a ta wspólna, niżej podana, wskazuje na słabość, która nas przygniata, i na siłę próśb św. Męczennika, który tę słabość pokonał. *Lekcja* z listu św. Jakóba, który sam był biskupem (pierwszym w Jerozolimie) i sam śmierć męczeńską poniósł. W niej św. Jakub przedkłada, że nie na wielkich czynach czy gwałtownych katuszach polega męczeństwo, że trzeba próbę życia przejść i pomyślnie dla Chrystusa ją zakończyć, nie ulegać doświadczeniom i pokusom. Na to samo kładzie nacisk *ewangelja*. Nie nadzwyczajne męczarnie, które zwracają uwagę świata, ale praca w zaparciu siebie dla Kościoła, dla sprawy Chrystusowej, nie przelotna gorliwość czy chwilowa cierpliwość, ale ciągłe postępowanie za Chrystusem, — to jest męczeństwo.

(1) **Introit** (Syr. 45, 30). Zawarł z nim, Pan przymierze pokoju, i uczynił go przełożonym, aby przy nim została godność kapłańska na wieki. (Ps. 131, 1) Pomnij, Panie, na Dawida, i na wszystką cierpliwość jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Na ułomności nasze miej wzgląd, wszechmogący Boże: a ponieważ ciężar własnych win nas przygniata, niech zaszczytne wstawiennictwo świętego N... Męczennika Twego i Biskupa nas wspomaga. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z listu św. Jakuba Ap. (1, 12—18). Najmilsi: Błogosławiony mąż, który wytrwa w pokusie, bo wypróbowany doświadczeniem, otrzyma koronę żywota, którą obiecał Bóg tym, którzy go miłują. Doznając pokus, niech nikt nie mówi, że przez Boga jest kuszony, gdyż Bóg nie podlega pokusie do złego, ani sam nikogo nie kusi. Lecz każdy bywa kuszony przez własną pożądliwość, która go pociąga i przynęca. A potem pożądliwość, gdy pocznie, rodzi grzech, a grzech wykonany uczynkiem, rodzi śmierć. Nie błądźcie więc, bracia moi najmilsi. Wszelki dar dobry i wszelki dar doskonały z wysoka zstępuje od Ojca światłości, u którego niema odmiany, ani cienia zmienności. Bo z własnej woli porodził nas słowem prawdy, żebyśmy byli niejako początkiem stworzenia jego.

(4) **Graduał** (Ps. 88, 21—23). Znalazłem w Dawidzie sługę mego: świętym olejem moim namaściłem go. Ręka bowiem moja wspierać go będzie, a ramię moje umocni go. ℣. Nic nie zyska na nim nieprzyjaciel: a syn nieprawości nie zaszkodzi mu.

(5) **Śpiew** Alleluja. Alleluja, Alleluja. ℣. (Ps. 109, 4) Tyś jest kapłanem na wieki na podobieństwo Melchizedeka. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 20, 3—4). Czego pragnęło serce jego, dałeś mu: a prośbie ust jego nie odmówiłeś. ℣. Bo szczodremi błogosławieństwy uprzedziłeś go. ℣. Włożyłeś mu na głowę koronę z kamienia drogiego.

---

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (14, 26—33). Onego czasu: Mówił Jezus do rzesz: Jeśli kto idzie do mnie, a nie ma w nienawiści ojca swego i matki i żony i dzieci, i braci i sióstr, jeszcze też duszy swojej (życia swego), nie może być uczniem moim. A kto nie dźwiga krzyża swego, a nie idzie za mną, nie może być uczniem moim. Albowiem kto z was, jeśli chce zbudować wieżę, pierwej nie usiędzie i nie obliczy nakładów, których potrzeba, czy ma na dokonanie: aby, gdyby założył fundament, a nie mógł dokończyć, wszyscy patrzący nie zaczęli śmiać się z niego, mówiąc: Iż ten człowiek począł budować, a nie mógł dokonać? Albo który król, jeśli ma jechać stoczyć wojnę z innym królem, pierwej siadłszy, nie pomyśli, czy będzie mógł z dziesięciu tysiącami zmierzyć się z tym, który z dwudziestu tysiącami ciągnie przeciw niemu? Bo jeśli nie, to wtedy, gdy on jeszcze jest daleko, poselstwo wyprawi, prosząc o to, czego pokój wymaga. Tak tedy żaden z was, który nie odstępuje wszystkiego, co ma, nie może być moim uczniem.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 25). Wierność moja i miłosierdzie moje będzie z nim: a w imieniu mojem podniesie się siła jego.

(8) **Sekreta.** Ofiary tobie, Panie, przeznaczone łaskawie przyjmij dla zasług świętego N..., Męczennika i Biskupa Twego; a nam dozwól pobierać z nich nieustanną pomoc. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 88, 36, 37—38). Raz przysiągłem na świętość moją: ród jego trwać będzie na wieki: a stolica jego będzie jako słońce przede mną, i jako księżyc zbudowany mocno na zawsze, i świadek na niebie wierny.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pokrzepieni uczestnictwem w świętej uczcie, prosimy Cię, Panie Boże nasz: abyśmy za przyczyną świętego N... Męczennika i Biskupa Twego, doznali skutków tego, co w świętych czynnościach dokonujemy. Przez Pana naszego...

II.

Na święto Męczennika Biskupa.

Druga msza „Sacerdotes".

Myśli przewodnie: **Msza „Sacerdotes" jest drugą mszą na dzień św. Męczennika-Biskupa. W tym formularzu wracają te same dwa obrazy: kapłaństwa i męczeństwa. Ale więcej tu mowy o wiecznej nagrodzie za śmierć bohaterską w obronie wiary, a nastrój tu weselszy, więcej triumfalny, bo świadomość zwycięstwa przebija się w całym układzie tego formularza.** *Introit*, **(z Daniela) wzywa dwa stany: kapłanów i laików, — do wielbienia Boga: Zamiast zwyczajnego psalmu, mamy Pieśń trzech młodzieńców. Radość z wywyższenia męczennika jest udziałem obchodzących to święto, ale ta radość ma nam towarzyszyć aż do nieba, — i to za przyczyną świętego**

Męczennika (*kolekta*). W *lekcji* sam Męczennik przemawia do nas słowami św. Pawła. Trzeba brać udział w cierpieniach i smutkach naszych Świętych, a przez to i radość ich będzie naszym udziałem; i Chrystus cierpiał za nas, my mamy dopełnić w naszem ciele cierpienia Chrystusowe. W *ewangelji* przemawia sam Chrystus, wzór męczenników (kazanie o Krzyżu). Gdzież jest wspólnota z Chrystusem, jeżeli nie w cierpieniach, umartwieniu i posłuszeństwie woli Ojca niebieskiego. Droga do nagrody prowadzi przez trudy, znoje i cierpienia. Droga męczeństwa prowadzi do Chrystusa. On zaś przyjdzie na końcu świata i odda każdemu wedle zasługi uczynków.

(1) **Introit** (Dan. 3, 84, 87). Kapłani Boży, błogosławcie Panu: święci i pokornego serca, chwalcie Boga. (Dan. 3, 5, 7) Błogosławcie, wszystkie dzieła Pańskie Panu: chwalcie a wywyższajcie Go na wieki. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nas uweselasz doroczną uroczystością świętego N... Męczennika i Biskupa Twego: spraw łaskawie, abyśmy się cieszyli opieką tego, którego narodziny (dla nieba) obchodzimy. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła Ap. do Koryntjan (2 Kor. 1, 3—7). Bracia! Błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, Ojciec miłosierdzia i Bóg wszelkiej pociechy, który nas cieszy we wszelkiem strapieniu naszem, abyśmy i my cieszyć mogli tych, którzy są w jakiemkolwiek utrapieniu, pociechą, której doznajemy sami od Boga. Albowiem jako mnogie są w nas cierpienia Chrystusowe, tak też przez Chrystusa obfitą jest pociecha nasza. A czy jesteśmy trapieni, dla waszego pocieszenia i zbawienia trapieni jesteśmy; czy doznajemy pociechy, doznajemy jej dla waszego pocieszenia, które sprawia, że cierpliwie znosicie takież same utrapienia, jakie i my

cierpimy. A nadzieja nasza o was mocna jest: gdyż wiemy, iż jako jesteście uczestnikami utrapienia, tak też uczestnikami będziecie i pociechy w Jezusie Chrystusie, Panu naszym.

(4) **Graduał** (Ps. 8, 6—7). Chwałą i czcią uwieńczyłeś go. ℣. Nad dziełami rąk swoich postawiłeś go, Panie.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ten jest kapłan, którego Pan ukoronował. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 111, 1—3). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion a sprawiedliwość (czyn sprawiedliwy) jego trwa na wieki.

---

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (16, 24—27). W on czas: Rzekł Jezus uczniom swoim: Jeśli kto chce ze mną iść, niech sam siebie zaprze i weźmie krzyż swój, a naśladuje mnie. Bo ktoby chciał zachować duszę swoją (życie), straci ją, a ktoby stracił duszę swoją (życie swoje doczesne) dla mnie, znajdzie ją. Bo cóż pomoże człowiekowi, choćby wszystek świat zyskał, a na duszy swej szkodę podjął? Albo co za odmianę da człowiek za duszę swoją? Albowiem przyjdzie Syn Człowieczy w chwale Ojca swego z Anioły swoimi: a wtedy odda każdemu według uczynków jego.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 21—22). Znalazłem w Dawidzie sługę mego: świętym olejem moim namaściłem go: ręka bowiem moja wspierać go będzie, a ramię moje umocni go.

(8) **Sekreta.** Złożone Ci dary uświęć, Panie: a za przyczyną świętego N... Męczennika Twego

i Biskupa, daj się niemi przebłagać i na nas zwróć Twe oczy. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 20, 4). **Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego.**

(11) Modlitwa po Komunji. **Połączenie się z Tobą, Panie, niech nas oczyści z winy: a za przyczyną świętego N... Męczennika Twego i Biskupa, niech nam ułatwi uczestniczenie w niebieskich łaskach. Przez Pana naszego...**

III.
Msza na święto Męczennika, który nie był biskupem.

Pierwsza msza „In virtute".

Myśli przewodnie: **Msza „In virtute"** jest na święto Męczennika, który nie był biskupem. Główną myślą i tej mszy jest radość z odniesionego zwycięstwa nad cierpieniami. Z radością wchodzi na scenę liturgiczną bohater i zapewnia nas (i siebie), że „w mocy Bożej weseli się sprawiedliwy" *(introit)*. Radość, że Bóg potężniejszy od wszystkich wrogów. Słowa psalmu 20 (skąd introit wzięty), bardzo trafnie oddają charakter króla-bohatera, który po odniesionem zwycięstwie śpiewa pieśń dziękczynną. W *kolekcie* prośba znamienna, „By obchodzenie pamiątki śmierci (narodzin dla nieba) tego N... męczennika, w miłości Imienia Bożego nas wzmocniło". W *lekcji* sam Kościół-Matka znowu pożycza opisów ze St. Testamentu (odnoszą się one do Józefa egipskiego) celem wysławienia swego dziecka bohaterskiego. Przepiękny rys opieki Bożej nad swymi wybranymi: „Jak go Pan prowadził drogami prostemi, dał mu poznanie Świętych, zachował go od nieprzyjaciół, obronił go od zwodzicielów". Nie jest to dosłowny opis życia św. Bohatera, którego w danym dniu czcimy, ale ogólne przedstawienie ideału, który i dla nas winien być przedmiotem starań i ćwiczeń duchownych. *Gradual* znowu uderza w radosne pienia triumfu i szczęścia za odniesione zwycięstwo i za odbyte próby. W *ewangelji* (jak w dwu poprzednich formularzach) sam Chrystus-mistrz Męczenników głosi kazanie o dźwiganiu krzyża. Trzeba rozumieć męczeństwo, choć w części naśladować odwagę i ochoczość Męczenników. Trzeba najpierw prowadzić wojnę z ciałem, namiętnościami. Chrystus tu nie przyniósł pokoju, ale miecz, kto chce z Chrystusem

się cieszyć, musi tu na ziemi z Chrystusem ukrzyżować swe pożądliwości. Na ofiarowanie widzimy naszego bohatera, jak przychodzi do ołtarza w koronie złotej na głowie. Przy *Komunji* powtarza się pieśń o naśladowaniu Chrystusa, ale już nie jako zachęta do męczeństwa, tylko jako pieśń utwierdzenia. Chleb Pański ma dodać sił przy męczeństwie i przeciwnościach dnia.

(1) **Introit** (Ps. 20, 2—3). Panie, z mocy Twojej weseli się sprawiedliwy: i ze zbawienia, któreś mu dał, raduje się wielce: czego pragnęło serce jego, dałeś mu. (Ps. 20, 4) Bo szczodremi błogosławieństwy uprzedziłeś go: włożyłeś mu na głowę koronę z kamienia drogiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy Cię, wszechmogący Boże: abyśmy przez obchodzenie rocznicy narodzin (dla nieba) świętego N... Męczennika Twego, za jego przyczyną w miłości Twego imienia byli utwierdzeni. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (10, 10—14). Sprawiedliwego prowadził Pan ścieżkami prostemi i ukazał mu Królestwo Boże, i dał mu wiedzę Świętych: uczcił go w pracach i dopełnił prace jego. W zdradzie oszukujących go był przy nim, i ubogacił go. Zachował go od nieprzyjaciół i obronił go od uwodzicieli, i dopomógł mu zwyciężyć w twardej walce, aby poznał, że nadewszystko mocniejsza jest Mądrość. On sprawiedliwego sprzedanego nie opuścił, ale go od grzesznych wybawił i zstąpił z nim do dołu, i w więzieniu go nie opuścił, aż mu przyniósł berło królewstwa i moc przeciwko tym, którzy go uciskali; i pokazał, że kłamcami byli ci, którzy go lżyli, i dał mu sławę wieczną, Pan Bóg nasz.

(4) **Gradual** (Ps. 111, 1—2). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany jest bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 20, 4) Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 20, 3—4). Czego pragnęło serce jego, dałeś mu: a prośbie ust jego nie odmówiłeś. ℣. Bo szczodremi błogosławieństwy uprzedziłeś go. ℣. Włożyłeś mu na głowę koronę z kamienia drogiego.

---

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (10, 34—42). W on czas: Rzekł Jezus uczniom swoim: Nie mniemajcie, żebym przyszedł puszczać pokój na ziemię: nie przyszedłem puszczać pokoju, ale miecz. Bo przyszedłem rozłączyć człowieka przeciw ojcu jego, i córkę przeciw matce jej, i synową przeciw świekrze jej; a kto miłuje syna albo córkę nademnie, nie jest mnie godzien. I będą nieprzyjaciółmi człowieka domownicy jego. Kto miłuje ojca albo matkę więcej niż mnie, nie jest mnie godzien. A kto nie bierze krzyża swego a nie naśladuje mnie, nie jest mnie godzien. Kto znalazł duszę swoją (życie doczesne), straci ją: a ktoby utracił duszę swą (życie doczesne) dla mnie, znajdzie ją. Kto was przyjmuje, mnie przyjmuje: a kto mnie przyjmuje, przyjmuje tego, który mię posłał. Kto przyjmuje proroka w imię proroka, zapłatę proroka weźmie: a kto przyjmuje sprawiedliwego w imię sprawiedliwego, zapłatę sprawiedliwego weźmie. A ktobykolwiek dał się napić jednemu z tych najmniejszych kubek zimnej wody, tylko w imię ucznia: zaprawdę powiadam wam, nie straci zapłaty swojej.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 8, 6—7). Chwałą i czcią uwieńczyłeś go: i nad dziełami rąk swoich postawiłeś go, Panie.

(8) **Sekreta.** Darami naszymi, prosimy Cię, Panie, oraz prośbami przyjętemi, i niebieskimi sakramentami racz nas oczyścić i łaskawie wysłuchać. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. . 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 16, 24) Kto chce iść za mną, niech zaprze samego siebie, i niech weźmie krzyż swój, a naśladuje Mnie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam (tę łaskę), prosimy Cię, Panie Boże nasz, abyśmy tak się cieszyli wiecznym widokiem Świętych Twoich (w niebie), jak tu na ziemi obchodzimy z radością ich uroczystą pamiątkę. Przez Pana naszego...

IV.

Na święto Męczennika, który nie był biskupem.

Druga msza „Laetabitur".

Myśli przewodnie: W otoczeniu chórów Świętych cieszy się zwycięzca za sprawę Chrystusową. Teraz nowy psalm 63 służy za opis męczeństwa *(introit)*. *Lekcja* podaje kazanie wielkiego Apostoła i Męczennika, więźnia i gorliwego misjonarza — św. Pawła. Apostoł oświadcza, że i za nas „wybranych" cierpi, byśmy tem łatwiej zbawienia dostąpili. Takie znaczenie dla nas mają cierpienia Świętych Męczenników. Do cierpliwego znoszenia trudów i prześladowań zachęca św. Paweł. „Wszyscy, co pragną żyć pobożnie w Chrystusie Jezusie, prześladowanie będą cierpieć". *Gradual* jest pewną refleksją gminy chrześcijańskiej nad bohaterstwem i cierpliwością Męczennika. Nawet w chwili strasznej katuszy, gdy ciemności moc miały, święty bojownik nie zgubił drogi, szedł za Chrystusem i nie błąkał się w ciemnościach. W *ewangelji* Chrystus zachęca nas do nieustraszonego wyznawania wiary. Co słyszeliśmy na ucho, w domu prywatnym (w rodzinie) musi-

my tego bronić przed światem. Nikogo się nie lękać, tylko Boga i śmierci wiecznej, a nie doczesnej, cielesnej. Nic nam nie może się stać, wszak Opatrzność czuwa nad nami. Święty Męczennik, którego dziś obchodzimy pamiątkę, tak postępował: oto koronę złotą otrzymał, żywot wieczny ma, bo o to prosił.

(1) **Introit** (Ps. 63, 11). Będzie się weselił sprawiedliwy w Panu, i będzie ufał w Nim; i chlubić się będą wszyscy prawego serca. (Ps. 63, 2) Wysłuchaj, Boże, modlitwę moją, gdy błagam Cię: od wroga strasznego zachowaj życie moje. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw prosimy Cię, wszechmogący Boże: aby przez wstawiennictwo świętego N... Męczennika Twego ciało nasze wolne było od wszelkich przeciwności, a dusza oczyszczona od złych myśli. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z 2-go listu św. Pawła Ap. do Tymoteusza (Tym. 2, 8—10; 3, 10—12). Najmilszy! Pamiętaj, że Pan Jezus Chrystus, z rodu Dawida, powstał z martwych, wedle Ewangelji mojej, dla której cierpię, bo oto i kajdany dźwigam jako złoczyńca: ale słowo Boże nie jest związane. Przeto wszystko znoszę dla wybranych, aby i oni dostąpili zbawienia, które jest w Chrystusie Jezusie, z chwałą niebieską. A tyś poznał z bliska moją naukę, sposób, życie, zamiary, wiarę, wytrwałość, miłość, cierpliwość prześladowania, uciski, jakie mię spotkały w Antjochji, w Ikonjum i w Listrze: jakie prześladowania zniosłem, a ze wszystkich wyrwał mię Pan. I wszyscy, którzy chcą żyć pobożnie w Chrystusie Jezusie, prześladowanie cierpieć będą.

(4) **Gradual** (Ps. 36, 24). Sprawiedliwy, jeżeli upada, nie uraża się, bo Pan podtrzymuje go ręką swoją. ℣. (Ps. 36, 26) Każdego czasu lituje się i pożycza: a potomstwo jego jest w błogosławieństwie.

(5) **Śpiew Alleluja.** ℣. (Jan 8, 12) Kto idzie za mną, nie chodzi w ciemnościach, ale będzie miał światłość żywota. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 111, 1—3). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie. ℣. Sława i bogactwo w domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wieki.

---

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (10, 26—32). W on czas: Rzekł Jezus uczniom swoim: Niema nic skrytego, coby odkryte być nie miało: ani tajemnego, czegoby wiedzieć nie miano. Co wam w ciemności mówię, powiadajcie na świetle: a co w ucho słyszycie, przepowiadajcie na dachach. A nie bójcie się tych, którzy zabijają ciało, a duszy zabić nie mogą: ale raczej bójcie się tego, który i duszę i ciało może zatracić do piekła. Czyż dwóch wróbli za grosz nie sprzedają; a jeden z nich nie upadnie na ziemię bez Ojca waszego? A wasze włosy wszystkie na głowie są policzone. Nie bójcież się tedy: lepsiście wy, niż wiele wróbli. Wszelki tedy, który mię wyzna przed ludźmi, wyznam go ja też przed Ojcem moim, który jest w niebiesiech.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 20, 4—5). Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego: życia prosił u Ciebie, a Tyś przedłużył dni jego, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Niech Ci będzie miłą, Panie, nasza ofiara, i niech wyjdzie nam na zbawienie za przyczyną tego, w którego uroczystość ją zanosimy. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Jan 12, 26). Kto mnie służy, niech za mną idzie, a gdzie ja jestem, tam i sługa mój będzie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pokrzepieni uczestnictwem w świętej uczcie, prosimy Cię, Panie Boże nasz: abyśmy za przyczyną świętego N... Męczennika Twego, doznali skutków tego, co w świętych czynnościach sprawujemy. Przez Pana naszego...

Jeszcze może być inna lekcja na dzień ś. Męczennika:

(3) **Lekcja z listu św. Jakuba Apost.** (1, 2—12). Najmilsi! Uważajcie to za wielką radość, gdy w rozmaite pokusy wpadniecie: wiedząc, że doświadczenie wiary waszej sprawuje cierpliwość. Cierpliwość zaś niech ma doskonałe uczynki, abyście byli doskonali i zupełni, w niczem nie mający braku. A jeśli komu z was zbywa na mądrości, niech prosi Boga, który z prostotą wszystkim daje, nie wymawiając, a będzie mu dana. A niech prosi z wiarą, zgoła nie wątpiąc, bo kto wątpi, podobny jest do fali morskiej, poruszanej i miotanej wiatrem. Dlatego taki człowiek niech nie sądzi, że otrzyma coś od Pana: mąż dwoistego serca, niestateczny na wszystkich drogach swoich. Niech brat ubogi chlubi się w podwyższeniu swojem (jako chrześcijanin), a bogacz w poniżeniu swojem, bo tak, jak kwiat trawy przeminie. Weszło bowiem słońce z upaleniem i wysuszyło trawę, i kwiat jej opadł, i zginęła śliczność oblicza jego, tak i bogacz w drogach swych uwiędnie. Błogosławiony człowiek, który wytrwa w pokusie, bo wypróbowany doświadczeniem, otrzyma koronę żywota, którą obiecał Bóg tym, co go miłują.

Msze wspólne na święto kilku Męczenników
poza czasem wielkanocnym
I.
Na święto kilku Męczenników.
Pierwsza msza „Intret".

Myśli przewodnie: Dla kilku lub kilkunastu Męczenników mamy osobne formularze mszalne. Niema tylko wyróżnienia dla męczenników-biskupów i męczenników nie-biskupów. Msza „Intret" odmienna jest od poprzednich głównie tokiem myśli i nastrojem smutnym i błagalnym. Już nie radość ze zwycięstwa, jak raczej samo cierpienie i ból są główną nutą poprzez całą Mszę św. W *introicie* zaraz słychać krzyk i wołanie Kościoła w obronie prześladowanych dzieci. Dziwne to jest, ale jest naturalnym objawem. *Lekcja* atoli zmienia te bolesne nastroje, uderza w ton świadomości z odniesionego zwycięstwa i osiągnięcia nieba. Wspaniałe obrazy dwu światów, stojących na sądzie naprzeciwko siebie: po jednej stronie ci, których świat tu na ziemi uważał za szaleńców, ich śmierć męczeńską za hańbę, a oni teraz są w niebie w pokoju; po drugiej zaś stronie stoją ci, co tu górą byli, co tu światem próbowali rządzić, teraz zdumiewają się z tak nagłej zmiany losu. Których uważali za straconych, tych widzą uwielbionych! Wspaniała ta lekcja uderza swą pewnością i argumentacją eschatologiczną. Zato *ewangelja* smutne maluje horoskopy. Zjawiska i katastrofy przy końcu świata, a do tych także należy martyrjum — męczeństwo — składanie świadectwa o Jezusie Chrystusie. „Dla mnie będziecie włóczeni po sądach, przed królów i panujących wzywać was będą. Nie myślcie, co wtedy i jak odpowiadać będziecie. Dam wam mądrość". Przepowiednia jednak coraz czarniejsza: rodzice, przyjaciele, bracia, znajomi was wydadzą, znienawidzą dla imienia mego. Lecz ani włos z głowy wam nie spadnie! Przy *Ofiarowaniu* akomodacja psalmu 67, 36. „Cudowny Bóg w Świętych swoich". On daje moc, On udziela siły swym wyznawcom. Jeszcze przy *Komunji* wraca okropność mąk, ale teraz patrzymy na nie okiem nadprzyrodzonem, jako na ofiarę złożoną Barankowi, jako na czyste złoto, ogniem wypróbowane. Takiem złotem oczyszczonem są dusze Męczenników.

(1) **Introit** (Ps. 78, 11, 12, 10). Niech przyjdzie przed oblicze Twe, Panie, wzdychanie więźniów: oddaj siedmkroć w łono sąsiadów naszych obelgę ich; pomścij krew świętych Twoich, którą wylano. (Ps. 78, 1) Boże, poganie wtargnęli do

dziedzictwa Twego: znieważyli kościół Twój święty: obrócili Jeruzalem w budę ogrodniczą. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Uroczystość Świętych Męczenników i Biskupów N... i N... prosimy Cię, Panie, niech nas strzeże, a chwalebna ich modlitwa niech nas Tobie poleca. Przez Pana...

Jeżeli śś. Męczennicy nie byli biskupami, wtedy mówi się modlitwę:

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nam pozwalasz czcić pamiątkę narodzin (dla nieba) Twych Świętych N... i N... Męczenników; spraw, abyśmy się cieszyli ich towarzystwem w wiecznej szczęśliwości. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (3, 1—8). Dusze sprawiedliwych są w ręce Bożej, i nie dotknie ich męka śmierci. Zdało się oczom głupich, że umarli; za karę uważana była śmierć ich, i odejście od nas jako zatracenie; lecz oni są w pokoju. I, choć przed ludźmi męki cierpieli, nadzieja ich pełna jest nieśmiertelności. Po małych utrapieniach wiele dobrodziejstw otrzymają, bo ich Bóg doświadczył i uznał za godnych Siebie. Jak złoto w piecu próbował ich, i jako ofiarę całopalenia przyjął ich, i czasu swego będzie wzgląd na nich. Jaśnieć będą sprawiedliwi i jako iskry po trzcinie biegać będą; będą sądzić narody i panować nad ludem, a Pan będzie nad nimi królował na wieki.

(4) **Graduał** (Wyjś. 15, 11). Chwalebny jest Bóg w Świętych swoich: dziwny w Swym majestacie, czyniący cuda. ℣. (Wyjś. 15, 6) Prawica Twoja, Panie, wsławiła się mocą; prawica Twoja rozbiła wroga.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Syrach 44, 14) Ciała Świętych są w pokoju pogrze-

bane, a sława ich żyje z pokolenia na pokolenie. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 125, 5—6). Którzy sieją ze łzami, żąć będą z radością. ℣. Idą oni i płaczą, siejąc nasienie swe. ℣. Ale wrócą z weselem, niosąc snopy swoje.

---

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (21, 9—19). W on czas: Mówił Jezus uczniom swoim: Gdy usłyszycie o walkach i rozruchach, nie lękajcie się: musi to stać się przedtem, ale nie zaraz będzie koniec. Tedy im mówił: Powstanie naród przeciw narodowi, i królestwo przeciw królestwu: I wielkie trzęsienia ziemi będą miejscami, i mory, i głody, i strachy z nieba, i znaki wielkie będą. Ale przed tem wszystkiem podniosą na was ręce swoje, i będą was prześladować, podając do bóżnic i więzień, ciągnąc do królów i starostów dla imienia mego. A spotka was to na świadectwo. A przeto weźcie sobie do serca nie obmyślać zgóry, co będziecie odpowiadać. Bo ja *(włożę)* wam w usta mądrość, której nie będą mogli sprostać, ani się sprzeciwić wszyscy przeciwnicy wasi. A wydawać was będą rodzice, i bracia i krewni i przyjaciele, a niektórych z was o śmierć przyprawią: I będziecie w nienawiści u wszystkich dla imienia mego: A włos z głowy waszej nie zginie. W cierpliwości waszej posiądziecie dusze wasze.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 67, 36). Dziwny jest Bóg w Świętych swoich: Bóg Izraelów daje moc i siłę ludowi swemu: niech będzie Bóg uwielbiony, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Usłysz, Panie, prośby nasze, które do Ciebie zanosimy przy obchodzie pamiątki Twych Świętych, a jak w sprawiedliwości własnej

nie mamy ufności, tak niech nam będą pomocą zasługi Tych, którzy się Tobie podobali. Przez Pana...

Jeżeli śś. Męczennicy nie byli biskupami, wtedy mówi się sekretę:

(8) **Sekreta.** Dary naszego Tobie oddania się przynosimy Ci, Panie; aby, na chwałę Twoich sprawiedliwych złożone, przyjęte przez Ciebie były, a nam przez miłosierdzie Twe stały się zbawienne. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mądr. 3, 4, 5, 6). I choć przed ludźmi męki cierpieli, Bóg ich doświadczył: jako złoto w piecu próbował ich, i jako ofiarę całopalenia przyjął ich.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pełni boskich tajemnic (sakramentów) prosimy Cię, Panie, niech nas wspomagają modły tych, których uroczystość świętujemy. Przez Pana...

Jeżeli śś. Męczennicy nie byli biskupami, wtedy mówi się modlitwę:

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam, prosimy Cię, Panie, za przyczyną świętych Męczenników Twoich N... i N..., byśmy czystem sercem przyjmowali to, czegośmy się ustami dotknęli. Przez Pana naszego...

II.

Na święto kilku Męczenników.

Druga msza „Sapientiam".

M y ś l i p r z e w o d n i e: Ta msza nie należała do wspólnych formularzy, ale była na 27 września, święto śś. Kosmy i Damjana, dwu lekarzy. Stąd ewangelja o uzdrowieniach i cudach P. Jezusa, stąd też *introit* wynosi pod niebiosy „mądrość" tych Świętych. Dopiero później ta Msza św. przeszła między wspólne formularze dla kilku męczenników.

Koło grobu śś. Męczenników zgromadzony Kościół-wierni, podziwiają „Mądrość" t. j. świętość i gorliwość naszych bohaterów dnia. Kościół zaś (słowami psalmu

32, 1) zachęca do radości z triumfu Świętych. *Lekcja* — podobnie jak w poprzedniej mszy — uderza w poważne i zwycięskie tony. „Sprawiedliwi żyć będą na wieki, a u Pana jest zapłata ich". Walka męczenników nie kończy się jednak z ich doczesnem życiem, oni dalej dotąd biorą udział w walce duchów z przeciwnikami Boga. Oni dalej wspierać będą Kościół w trudnych chwilach. W *graduale* sami Męczennicy przemawiają, opisując swą śmierć i zwycięstwo: „przeciwnicy, jak łowiący zastawili sidła na nas. Oto sidło się zerwało, a my jesteśmy wybawieni". Dla zrozumienia dzisiejszej *ewangelji* trzeba pamiętać, że w pierwszych wiekach przynoszono chorych na groby Męczenników, aby tu zdrowie odzyskali. Ale ewangelja zawiera także przemówienie Chrystusa, skierowane do Męczenników (do nas również). Ośm błogosławieństw, z których św. Łukasz 4 przytacza. Za to, że byli cierpliwi, że sławę tu na ziemi dla Chrystusa utracili, że tu płakali, smucili się, błogosławionymi nazywa ich Zbawiciel i wkońcu zapewnia: „radujcie się, bo oto zapłata wasza jest obfita w niebie". *Ofertorjum* otwiera niebo i pozwala nam zobaczyć radość śś. Męczenników. Przy *Komunji* tym, którzy wzięli posiłek niebieski i tym, co nieustraszenie bronili Go, mówi boski Wynagrodziciel: „wy przyjaciele moi, nie lękajcie się tych, co was prześladują". Odwaga rodzi się przy Komunji św., bo ona umacnia do walki duchowej.

(1) **Introit** (Syr. 44, 15, 14). Mądrość Świętych niech opowiadają narody, a chwałę ich niech śpiewa zgromadzenie, a sława ich (niech) żyje z pokolenia na pokolenie. (Ps. 32, 1) Wychwalajcie Pana, sprawiedliwi: sprawiedliwym przystoi wysławiać Go. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nam pozwalasz czcić pamiątkę narodzin (dla nieba) Twych świętych Męczenników N... i N... spraw, abyśmy się cieszyli ich towarzystwem w szczęśliwości wiecznej. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (5, 16—20). Ale sprawiedliwi na wieki żyć będą, a zapłata ich jest u Pana i staranie o nich u Najwyższego. Dlatego otrzymają wspaniałe królestwo i piękną koronę z ręki Pana, gdyż prawicą swą chronić ich będzie i ramieniem swem świętem obroni ich. Weźmie za wszelkie uzbrojenie gorliwość swoją i u-

zbroi stworzenie na pomstę nieprzyjaciół. Oblecze zamiast pancerza sprawiedliwość i zamiast przyłbicy weźmie sąd nieomylny. Weźmie prawość jako tarczę niezwyciężoną.

(4) **Graduał** (Ps. 123, 7—8). Dusza nasza wyrwała się jako ptak z sideł ptaszników. ℣. Sidło się potargało, a myśmy ocaleli: pomoc nasza w imieniu Pana, który stworzył niebo i ziemię.

(5) **Śpiew Alleluja.** ℣. (Ps. 67, 4) Sprawiedliwi niechaj ucztują i weselą się przed Bogiem: i niech rozkoszują w radości. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja,* a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 125, 5—6). Którzy sieją ze łzami, żąć będą w radości. ℣. Idą oni i płaczą, siejąc nasienie swe. ℣. Ale wrócą z weselem, niosąc snopy swoje.

---

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (6, 17—23). Onego czasu: Zszedłszy Jezus z góry, stanął w polu, i rzesza uczniów jego, i wielkie mnóstwo ludu z całej Judzkiej ziemi i z Jeruzalem i z nad morza i z Tyru i Sydonu: którzy byli przyszli, aby go słuchać, i znaleźć uzdrowienie z niemocy swoich. I ci którzy dręczeni byli od duchów nieczystych, byli uzdrawiani. A wszystka rzesza starała się go dotknąć; bo moc wychodziła z niego i uzdrawiała wszystkich. A on podniósłszy oczy na uczniów swoich, mówił: Błogosławieni ubodzy; bo wasze jest królestwo Boże. Błogosławieni, którzy teraz łakniecie; bo będziecie nasyceni. Błogosławieni, którzy teraz płaczecie; bo się śmiać będziecie. Błogosławieni będziecie, gdy ludzie nienawidzieć was będą, i gdy was wyłączą i będą wam złorzeczyć, a imię wasze jako złe, będą zniesławiać, dla Syna Człowieczego. Weselcie się tedy i radujcie się: bo oto zapłata wasza obfita jest w niebie.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 149, 5—6). Niech się radują Święci z chwały swej, niechaj się weselą na łożach swych: hymny na cześć Boga w ustach ich, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Dary naszego Tobie się oddania przynosimy Ci, Panie: aby, na chwałę Twoich Sprawiedliwych złożone, przyjęte przez Cię były a nam przez miłosierdzie Twe stały się zbawienne. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 12, 4). A mówię wam przyjaciołom moim: Nie dajcie się zastraszyć tym, którzy was prześladują.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam, prosimy Cię, Panie, za przyczyną świętych Męczenników Twoich N... i N..., byśmy czystem sercem przyjmowali to, czegośmy się ustami dotknęli. Przez Pana...

III.

Na święto kilku Męczenników

Trzecia msza „Salus autem".

Myśli przewodnie: W tej mszy spotykamy całkiem nowy motyw, który wyróżnia się zabarwieniem eschatologicznem. Przyjście Pana (Paruzja-Adwent) to główna myśl w dzisiejszej ofierze. Chrystus przychodzi — jak zawsze we Mszy św. — ale w otoczeniu śś. Męczenników, w szacie białej, jako Król Męczenników. Męki Męczenników były wielkie, życie ich było jednym łańcuchem cierpień, ale Bóg nie zapomniał o nich, wspomagał ich, zwłaszcza w chwilach prześladowań *(introit)*. *Lekcia* (słowami św. Pawła) opisuje dzieje męczeńskie pierwszych chrześcijan i poleca wspominać sobie ich walki, jakie po chrzcie musieli zawsze staczać. Czy my chcemy ich naśladować? Czy ich cierpliwość nie jest dla nas upomnieniem? Bo niedługo będzie trwać to wszystko na tym świecie, bo wnet przyjdzie, który ma przyjść. *Gradual* w dalszym ciągu nawiązuje do poważnej lekcji i wkłada w usta męczennikom słowa okrzyku i wołania o pomoc. *Ewangelja* zachęca do męczeństwa. Nie mamy się lękać nikogo. Co w skrytości postanowimy, co podczas liturgji przeżyliśmy, z tem mamy wyjść w świat. Dusze śś. Mę-

czenników są już u Boga, już im nikt nie zaszkodzi (*Ofertorjum*).

(1) **Introit** (Ps. 36, 39). Zbawienie zaś sprawiedliwych od Pana: on ich obrońcą w czasie ucisku. (Ps. 36, 1) Nie obruszaj się z powodu ludzi złych: ani zazdrość czyniącym nieprawość. V. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty nas uweselasz doroczną uroczystością Świętych Twoich: spraw łaskawie, byśmy się zapalili przykładami tych, których zasługami się cieszymy. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła do Żydów (10, 32—38). Bracia: Przypomnijcie sobie dni dawne, kiedy zaraz po swem oświeceniu srogą wytrzymaliście nawałę utrapień: stając się bądź sami widowiskiem w urąganiu i uciskach, bądź towarzyszami tych, którzy w podobnem byli udręczeniu. Boście i z uwięzionymi spółcierpieli, i zrabowanie mienia waszego przyjęliście z weselem, wiedząc, że posiadacie majętność lepszą i trwałą. Nie traćcież ufności waszej, która ma wielką zapłatę. Potrzeba wam tylko cierpliwości, abyście pełniąc wolę Bożą, dostąpili skutku obietnic. Chwila jeszcze, chwileczka, a przyjdzie ten, który ma przyjść, i nie omieszka. A sprawiedliwy mój z wiary żyje.

(4) **Gradual** (Ps. 33, 18—19). Wołają sprawiedliwi, a Pan ich wysłuchuje: i ze wszystkich utrapień wyzwala ich. ℣. Bliski jest Pan tym, którzy strapionego są serca: i uciśnionych na duchu ratuje.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ciebie, Panie, świetne wojsko Męczenników chwali. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 125, 5—6). Którzy sieją ze łzami, żąć będą w radości. ℣. Idą oni i płaczą,

siejąc nasienie swe. ℣. Ale wrócą z weselem, niosąc snopy swoje.

---

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (12, 1—8). W on czas; mówił Jezus uczniom swoim: Strzeżcie się kwasu faryzejskiego, którym jest obłuda. A niema nic ukrytego, coby się wyjawić nie miało, ani tajemnego, czegoby się nie dowiedziano. Albowiem co mówiliście w ciemnościach, na świetle mówić będą; a co na ucho mówiliście w komorach, na dachach głoszone będzie. A mówię wam przyjaciołom moim: Nie dajcie się zastraszyć tym, którzy zabijają ciało, a potem nie mają dalej co czynić. Lecz pokażę wam, kogo się bać macie: Bójcie się tego, który gdy zabije, ma moc wtrącić do piekła: Zaiste powiadam wam, tego się bójcie. Czyż pięciu wróbli nie sprzedają za dwa pieniążki, a jeden z nich nie jest w zapomnieniu u Boga? Ale i włosy na głowie waszej wszystkie są policzone, a przeto się nie bójcie; drożsi wy jesteście, niż wiele wróbli. A mówię wam: Ktokolwiek wyzna mnie przed ludźmi, i Syn Człowieczy wyzna go przed Aniołami Bożymi.

(7) **Ofertorjum** (Ks. Mądrości, 3, 1—2, 3). Dusze sprawiedliwych są w ręce Bożej, a nie tknie się ich męka przez złych; zdało się oczom głupich, że umarli, lecz oni są w pokoju, Alleluja.

(8) **Sekreta.** Prosimy, Panie, złożonymi darami daj się przebłagać; a za wstawiennictwem świętych Męczenników Twych N... i N... od wszelkich wybaw nas niebezpieczeństw. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 10, 27). Co wam w ciemności mówię, powiadajcie na świetle,

mówi Pan: a co w ucho słyszycie, przepowiadajcie na dachach.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Połączenie się z Tobą, Panie, niech nas oczyści z grzechu: a za przyczyną świętych Męczenników Twoich N... i N... niech nam ułatwi uczestniczenie w niebieskich łaskach. Przez Pana...

Nadto w święta kilku śś. Męczenników inna ewangelja:

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (24, 3—13). Onego czasu: gdy Jezus siedział na Górze Oliwnej przystąpili do niego osobno uczniowie, mówiąc: Powiedz nam, kiedy to się stanie? a co za znak przyjścia Twego i dokonania świata? A odpowiadając Jezus, rzekł im: Patrzcie, aby was kto nie zwiódł. Albowiem wielu ich przyjdzie w imię moje, mówiąc: Jam jest Chrystus: i wielu zwiodą. Bo usłyszycie wojny i wieści o wojnach. Patrzcie, abyście się nie trwożyli; bo to się musi stać, ale jeszcze nie jest koniec. Albowiem powstanie naród przeciw narodowi i królestwo przeciw królestwu, i będą mory i głody i trzęsienia ziemi po miejscach. Ale to wszystko są początki boleści. Tedy podadzą was w udręczenie i będą was zabijać, i będziecie znienawidzeni od wszystkich narodów dla imienia mego. A wtedy wielu się zgorszy, i będą się wzajemnie wydawać, i jedni drugich nienawidzieć. I wielu fałszywych proroków powstanie, i wielu zwiodą. A iż się rozmnoży nieprawość, oziębnie miłość wielu. A kto wytrwa aż do końca, ten będzie zbawiony.

Msze wspólne na święta Męczenników w czasie wielkanocnym.

I.

Na dzień jednego Męczennika.

Msza „Protexisti".

M y ś l i   p r z e w o d n i e: Msza „Protexisti" jest wspólnym formularzem dla Apostołów i pojedyńczych Męczenników, których pamiątki doroczne przypadają w czasie wielkanocnym. Podobnie brewjarz dla tych Świętych na czas wielkanocny jest odmienny, zwłaszcza antyfony, hymny i responsorja! Dlaczego? Bo ci Święci swą śmiercią męczeńską i zdobyciem korony niebieskiej przez męczeństwo, najbliżej stoją Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego Chrystusa, najwięcej się do Niego upodobnili. Ich śmierć zwycięska jest dalszem zwycięstwem, jakie Chrystus odniósł nad śmiercią, szatanem i piekłem. Wielkanoc dla Męczenników była największem świętem i przeżyciem. Wspomnienie wielkanocnego triumfu Chrystusowego było dla nich bodźcem do niesienia życia w ofierze za Chrystusa. Chrystus zwyciężył na krzyżu, i teraz zwycięża w swych męczennikach. Niema nic wznioślejszego nad refreny wielkanocnej liturgji na święta Apostołów i Męczenników. Te formularze są bardzo stare, odznaczają się głębią myśli i klasyczną harmonją układu. *Introit* jest pieśnią dziękczynną w ustach triumfującego męczennika. Psalm 63 jest hymnem wielkanocnym. Tę samą myśl podtrzymuje i dobitniej wyraża *lekcja*, kiedy opisuje wspaniałe orszaki Świętych, stojących na sądzie ostatecznym w obliczu świata i tych ludzi, co niegdyś Męczenników tu na ziemi prześladowali. Jest to lekcja tchnąca upojeniem i zwycięstwem. Jakie zdumienie ogarnia tych, którzy sądzili, że przez zadanie śmierci wyznawcom Chrystusa, już tem samem zniszczyli ich i imię ich wykreślili z historji. Powiedzą sobie wtedy: „My głupi, życie ich uważaliśmy za szaleństwo, a śmierć ich bez honoru (niezaszczytną). Tymczasem oni żyją w pokoju". Jeszcze bardziej przejmującą jest *Ewangelja* o szczepie winnym i gałązkach w nim tkwiących. Dlatego, że w święto Męczenników bywa czytana, tak ze wzruszeniem przemawia do nas. Piękny obraz Chrystusa i Męczenników. Nikt tak nie był i nie jest wszczepiony w Niego, jak właśnie Męczennicy. „Mieszkajcie we mnie", tkwijcie we mnie, a ja w was będę! Cóżby wartało męczeństwo bez łączności z Chrystusem. Za Chrystusa cierpieć, z Chrystusem ponosić poniżenia, oto treść i synteza chrześcijaństwa. Są, i byli różni męczennicy, ale Kościół uznaje i czci tylko takie męczeństwo, które było za Chrystusa i z Chrystusem.

(1) Introit (Ps. 63, 3). Osłoniłeś mnie, Panie, przed zborem złośników, alleluja: przed gromadą działających nieprawość, alleluja, alleluja. (Ps. 63, 2) Wysłuchaj, Boże, modlitwy mej, gdy błagam Cię: od wroga strasznego zachowaj życie moje. ℣. Chwała Ojcu...

1. Na dzień ś. Męczennika-Biskupa.

(2) Kolekta. Na ułomności nasze miej wzgląd, wszechmogący Boże, a ponieważ własnych win ciężar nas przygniata, niech zaszczytne wstawiennictwo świętego N... Męczennika Twego i Biskupa nas wspomaga. Przez Pana...

2. Na tenże dzień inna modlitwa.

(2) Kolekta. Boże, Ty nas uweselasz doroczną uroczystością świętego N... Męczennika i Biskupa Twego: spraw łaskawie, abyśmy się cieszyli opieką tego, którego narodziny (dla nieba) obchodzimy. Przez Pana naszego...

3. Na dzień tylko ś. Męczennika.

(2) Kolekta. Spraw, prosimy, wszechmogący Boże: abyśmy przez obchodzenie pamiątki narodzin (dla nieba) świętego N..., Męczennika Twego, za jego przyczyną w miłości Twego imienia byli utwierdzeni. Przez Pana...

4. Na tenże dzień inna modlitwa.

(2) Kolekta. Spraw, prosimy, wszechmogący Boże: aby przez wstawiennictwo świętego N... Męczennika Twego ciało nasze wolne było od wszelkich przeciwności, a dusza oczyszczona od złych myśli. Przez Pana...

(3) Lekcja z Księgi Mądrości (5, 1—5). Staną sprawiedliwi z wielką stałością przeciwko tym, którzy ich uciskali i którzy pozbawili ich owocu prac. Na ten widok będą zatrwożeni bojaźnią straszliwą i zdumiewać się będą ich nieoczekiwanem zbawieniem; mówić będą sami do siebie, pokutę czyniąc, i w ucisku ducha wzdychając: „Oto

ci są, których niegdyś wyśmiewaliśmy i obsypywaliśmy szyderstwami! My głupi mieliśmy życie ich za szaleństwo, i za sromotny ich koniec. Oto jako policzeni są między synów Bożych, i między świętymi dział ich jest".

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 88, 6) Panie, niebiosa wysławiają cuda Twe: i wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 20, 4) Włożyłeś mu, Panie, na głowę koronę z kamienia drogiego. Alleluja.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (15, 1—7). W on czas: Mówił Jezus uczniom swoim: Ja jestem winnym szczepem prawdziwym, a Ojciec mój jest oraczem. Wszelką latorośl we mnie, nieprzynoszącą owocu, odetnie, a wszelką, która przynosi owoc, oczyści, aby więcej owocu przynosiła. Już wy jesteście czyści dla słów, które do was mówiłem. Mieszkajcie we mnie, a ja w was. Jak latorośl nie może przynosić owocu sama ze siebie, jeśli nie tkwi w winnym szczepie: tak i wy, jeśli we mnie mieszkać nie będziecie. Jam jest szczep winny, wyście latorośle. Kto mieszka we mnie, a ja w nim, ten wiele owocu przynosi; bo bezemnie nic czynić nie możecie. Kto we mnie tkwić nie będzie, zostanie precz wyrzucony i uschnie jak latorośl, którą i zbierają i do ognia wrzucają, i płonie. Jeśli we mnie trwać będziecie, a słowa moje w was trwać będą, czegokolwiek zechcecie, prosić będziecie, i stanie się wam.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 6). Panie, niebiosa wysławiają cuda twe: a wierność Twoją w zgromadzeniu Świętych, alleluja, alleluja.

1. Na dzień ś. Męczennika-Biskupa.

(8) **Sekreta.** Ofiary tobie, Panie, przeznaczone łaskawie przyjmij dla zasług świętego N... Mę-

czennika Twego i Biskupa; a nam dozwól przyjść do wiecznej zapłaty. Przez Pana naszego...

2. Na tenże dzień inna modlitwa.

(8) **Sekreta.** Złożone Ci dary uświęć, Panie, a za przyczyną świętego N... Męczennika Twego i Biskupa, daj się niemi przebłagać i na nas zwróć Twe oczy. Przez Pana...

3. Na dzień tylko ś. Męczennika.

(8) **Sekreta.** Darami naszymi, prosimy Cię, Panie, oraz prośbami przyjętemi, i niebieskimi sakramentami racz nas oczyścić i łaskawie wysłuchać. Przez Pana...

4. Na tenże dzień inna modlitwa.

(8) **Sekreta.** Niech Ci będzie miłą, Panie, nasza ofiara, i niech wyjdzie nam na zbawienie za przyczyną tego, w którego uroczystość ją zanosimy. Przez Pana...

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79; wśród oktawy Wniebowstąpienia z tego święta, str. 320.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 63, 11). Będzie się weselił sprawiedliwy w Panu i będzie ufał w Nim: i chlubić się będą wszyscy prawego serca, alleluja, alleluja.

1. Na dzień ś. Męczennika-Biskupa.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pokrzepieni uczestnictwem w świętej uczcie, prosimy Cię, Panie Boże nasz: abyśmy za przyczyną świętego N... Męczennika i Biskupa Twego, doznali w sobie działania tych rzeczy, które sprawujemy przy świętych czynnościach. Przez Pana naszego...

2. Na tenże dzień inna modlitwa.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Połączenie się z Tobą, Panie, niech nas oczyści z grzechu: a za przyczyną świętego N... Męczennika Twego i Biskupa, niech nam ułatwi uczestniczenie w niebieskich łaskach. Przez Pana naszego...

3. Na dzień tylko ś. Męczennika.

(11) Modlitwa po Komunji. Daj nam (tę łaskę), prosimy Cię, Panie Boże nasz, abyśmy tak cieszyli się wiecznym widokiem Świętych Twoich (w niebie), jak tu na ziemi obchodzimy z radością ich uroczystą pamiątkę. Przez Pana naszego...

4. Na tenże dzień inna modlitwa.

(11) Modlitwa po Komunji. Pokrzepieni uczestnictwem w świętej uczcie, prosimy Cię, Panie Boże nasz: abyśmy za przyczyną świętego N... Męczennika Twego, doznali w sobie działania tych rzeczy, które sprawujemy przy świętych czynnościach. Przez Pana naszego...

II.

Na dzień wielu Męczenników.

Msza „Sancti tui".

Myśli przewodnie: **Msza „Sancti tui"** nie wiele różni się od poprzedniej. Przebija z niej pewność zwycięstwa oraz dziękczynny nastrój *(introit)*. *Lekcja* jest pociechą Męczenników i wyliczeniem nagród, które czekają walczących i ginących w obronie wiary. Małą chwilę trwa cierpienie, ale chwała wieczna. *Ewangelja* jest ta sama, co w poprzedniej mszy, tylko o kilka (8—10) wierszy dłuższa. Śpiewy przy *Ofiarowaniu* i *Komunji* brzmią radością i triumfem.

(1) Introit (Ps. 144, 10—11). Święci twoi, niech Cię błogosławią, Panie, niech opowiadają chwałę królestwa Twego, alleluja, alleluja. (Ps. 144, 1) Wywyższać Cię będę, Boże, Królu mój: i wysławiać będę imię Twoje zawsze i na wieki. ℣. Chwała Ojcu...

1. Na dzień kilku śś. Męczenników-Biskupów.

(2) Kolekta. Uroczystość Świętych Męczenników i Biskupów N... i N... prosimy Cię, Panie, niech nas strzeże, a chwalebna ich modlitwa niech nas Tobie poleca. Przez Pana...

2. Na dzień tylko śś. Męczenników.

(2) Kolekta. Boże, Ty nam pozwalasz czcić pamiątkę narodzin (dla nieba) Twych świętych Mę-

czenników N... i N... spraw, abyśmy się cieszyli ich towarzystwem w szczęśliwości wiecznej. Przez Pana...

3. Również inna modlitwa.

(2) Kolekta. Boże, Ty nas uweselasz doroczną uroczystością Świętych N... i N... Męczenników Twoich; spraw łaskawie, byśmy się zapalili przykładami tych, których zasługami się cieszymy. Przez Pana...

(3) Lekcja z I-go listu św. Piotra Apostoła (1, 3—7). Błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, który według wielkiego miłosierdzia swego odrodził nas przez zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, do nadziei żywej, do nieskazitelnego i niepokalanego i niezwiędłego dziedzictwa, zachowanego na niebiesiech dla was, których moc Boża strzeże przez wiarę dla zbawienia na to zgotowanego, by okazało się w ostatecznym czasie. W tej myśli opływacie w wesele, choć potrzeba wam jeszcze przez czas krótki posmucić się w przeróżnych pokusach, aby doświadczenie wiary waszej, daleko cenniejsze nad znikome złoto, (którego przez ogień próbują), wyszło wam na cześć i sławę, w objawieniu Jezusa Chrystusa, Pana naszego.

(4) Pierwszy śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. Święci Twoi, Panie, kwitną przed Tobą jako lilja: a jak balsam wonny są przed obliczem Twem.

(5) Drugi śpiew Alleluja. Alleluja. ℣. (Ps. 115, 15) Droga jest w oczach Pana śmierć Świętych Jego. Alleluja.

(6) Ewangelja według św. Jana (15, 5—11). W on czas: Mówił Jezus uczniom swoim: Jam jest szczep winny, wyście latorośle. Kto mieszka we mnie, a ja w nim, ten wiele owocu przynosi; bo bezemnie nic uczynić nie możecie. Kto we mnie

tkwić nie będzie, zostanie precz wyrzucony, i uschnie jako latorośl, którą zbierają i do ognia wrzucają i płonie. Jeśli we mnie trwać będziecie, a słowa moje w was trwać będą, czegokolwiek zechcecie, prosić będziecie, i stanie się wam. W tem jest uwielbiony Ojciec mój, żebyście bardzo wiele owocu przynieśli i stali się uczniami moimi. Jak mnie umiłował Ojciec, i ja umiłowałem was: trwajcież w miłości mojej. Jeśli przykazania moje zachowacie, będziecie trwać w miłości mojej; jak i ja zachowałem przykazania Ojca mego, i trwam w miłości jego. To wam powiedziałem, aby wesele moje w was było, a wesele wasze wypełniło się.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 31, 11). Weselcie się w Panu i radujcie się, sprawiedliwi: i wesoło śpiewajcie, wszyscy prawego serca, alleluja, alleluja.

1. Na dzień kilku śś. Męczenników-Biskupów.

(8) **Sekreta.** Usłysz, Panie, prośby nasze, które do Ciebie zanosimy przy obchodzie pamiątki Twych Świętych, a jak w sprawiedliwości własnej nie mamy ufności, tak niech nam będą pomocą zasługi Tych, którzy się Tobie podobali. Przez Pana...

2. Na dzień tylko śś. Męczenników.

(8) **Sekreta.** Dary naszego Tobie się oddania przynosimy, Panie; aby, na chwałę Twoich Sprawiedliwych złożone, przyjęte przez Cię były a nam przez miłosierdzie Twe stały się zbawienne. Przez Pana...

3. Również inna modlitwa.

(8) **Sekreta.** Prosimy, Panie, złożonymi darami daj się przebłagać; a za wstawiennictwem świętych Męczenników Twych N... i N..., od wszelkich wybaw nas niebezpieczeństw. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** wielkanocna, str. 79; wśród oktawy Wniebowstąpienia z tego święta, str. 320.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 32, 1) Weselcie się (wychwalajcie Pana) w Panu, sprawiedliwi, alleluja: sprawiedliwym przystoi wysławiać go, alleluja.

1. Na dzień kilku śś. Męczenników-Biskupów.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pełni boskich tajemnic (sakramentów) prosimy Cię, Panie, niech nas wspomagają modły tych, których uroczystość świętujemy. Przez Pana...

2. Na dzień tylko śś. Męczenników.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Daj nam, prosimy Cię, Panie, za przyczyną świętych Męczenników Twoich N... i N..., byśmy czystem sercem przyjmowali to, czegośmy się ustami dotknęli. Przez Pana...

3. Również inna modlitwa.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Połączenie się z Tobą, Panie, niech nas oczyści z grzechu: a za przyczyną świętych Męczenników Twoich N... i N... niech nam ułatwi uczestniczenie w niebieskich łaskach. Przez Pana...

Msze wspólne na święta Wyznawców-Biskupów.

I.

Na dzień Wyznawcy Biskupa.

Pierwsza msza „Statuit".

Myśli przewodnie: Jeżeli Doktor Kościoła nie musi być biskupem, i jego nauka nie jest urzędową czynnością w Kościele, to biskup występuje, działa, naucza i ofiarę sprawuje, z istoty swego posłannictwa, na mocy święceń i z woli Chrystusa. On ma w sobie pełnię kapłaństwa, jest „sacerdos et pontifex". Ma osobliwy charakter, który go wyróżnia raz nazawsze od reszty wiernych. Mszalny formularz na święto Wyznawcy-biskupa kładzie nacisk na łaskę, przez którą został wybrany do urzędu biskupiego. „Ja was wybrałem", mówił Chrystus do Apostołów. Łaska powołania kapłańskiego, to główna myśl mszy „Statuit". To kapłaństwo ma zlecone skarby pokoju

t. zn. Kościół ze środkami zbawczemi. „Powierzył mu Pan przymierze pokoju". Słowa w *introicie* jak i przy *Ofiarowaniu* odnoszą się do Dawida, który słynął z gorliwości o chwałę Bożą i o kult liturgiczny w Przybytku Pańskim; a stąd król-prorok jest obrazem, typem świętego Biskupa. *Lekcja* w lapidarnych zdaniach ujmuje godność, posłannictwo i rolę kapłana-biskupa (w dosłownem znaczeniu opisy te odnoszą się do Noego, Abrahama, Mojżesza i Aarona; ale zastosowane są do kapłana Nowego Przymierza. Bóg w każdym razie, jak wybrał tych mężów, tak i kapłanów powołuje do swego ołtarza i swej świątyni). Kapłaństwo, to talenty dane przez Chrystusa. Dlatego porachunki i sprawozdanie z użycia talentów — łask sakramentu kapłaństwa, będą wielkie. Chrystus przyjdzie i sądzić będzie tych, co Go tu na ziemi zastępowali, i którym dał moc rozgrzeszania, poświęcania i spełniania ofiary. Ale wierny kapłan-biskup nagrodę otrzyma. Już tylu wielkich świętych biskupów otrzymało nagrodę i pochwałę: „Sługa wierny i roztropny, którego Pan postanowił nad czeladzią swoją". (*Śpiew przy Komunji*).

(1) **Introit** (Syr. 45, 30). Zawarł z nim, Pan przymierze pokoju, i uczynił go przełożonym, aby przy nim została godność kapłańska na wieki (*czasu wielk.* alleluja, alleluja). (Ps. 131, 1) Pomnij, Panie, na Dawida, i na wszystką cierpliwość jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Spraw, prosimy, wszechmogący Boże, by czcigodna uroczystość świętego N... Wyznawcy Twego i Biskupa powiększyła w nas oddanie się Tobie, i łaski Twej nam przysporzyła. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Syr. 44, 16—17; 45, 3—20). Oto kapłan wielki, który za życia podobał się Bogu, i znaleziony jest sprawiedliwym, a w czasie rozgniewania stał się pojednaniem. Nie znalazł się jemu podobny, któryby zachował Zakon Najwyższego. Przetoż pod przysięgą rozmnożył go Pan w narodzie jego. Błogosławieństwo wszystkich narodów dał mu i przymierze swoje potwierdził na głowie jego. Poznał go w błogosławieństwach swoich: zachował mu miłosierdzie swoje: i znalazł łaskę przed oczyma Pana. Uczy-

nił go sławnym przed oczyma królów: i dał mu koronę chwały. Uczynił z nim przymierze wieczne i poruczył mu urząd kapłański wielki, i ubłogosławił go w chwale. Aby sprawował urząd kapłański i miał urząd chwalenia w imieniu jego, i aby ofiarował mu kadzenie godne.

(4) Graduał (Syr. 44, 16). Oto kapłan wielki, który za życia podobał się Bogu. ℣. (Syr. 44, 20) Nie znalazł się jemu podobny, którybby zachował zakon Najwyższego.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 109, 4) Ty jesteś kapłanem na wieki na podobieństwo Melchizedeka. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) Traktus (Ps. 111, 1—3). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie. ℣. Sława i bogactwo w domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wieki.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) Pierwszy śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 109, 4) Ty jesteś kapłanem na wieki na podobieństwo Melchizedeka.

(5) Drugi śpiew Alleluja. Alleluja. ℣. Ten jest kapłan, którego Pan ukoronował. Alleluja.

---

(6) Ewangelja według św. Mateusza (25, 14—23). W on czas powiedział Jezus uczniom swoim tę przypowieść: Człowiek, odjeżdżając w podróż, wezwał sługi swoje i powierzył im majętność swoją. I dał jednemu pięć talentów, a drugiemu dwa, a trzeciemu jeden, każdemu według jego przemożenia i wnet odjechał. A poszedłszy ten, który był wziął pięć talentów, robił niemi i zy-

skał drugie pięć. Także i ten, który był wziął dwa, zyskał drugie dwa. Lecz ten, który był wziął jeden, szedłszy wykopał ziemię, i ukrył pieniądze pana swego. A po niemałym czasie wrócił się pan onych sług i począł rachować się z nimi. A przystąpiwszy ten, który wziął był pięć talentów, przyniósł drugie pięć talentów, mówiąc: Panie, dałeś mi pięć talentów: otom drugie pięć zyskał. Rzekł mu pan jego: Dobrze, sługo dobry i wierny! Skoro na małem byłeś wierny, nad wielą cię postanowię; wnijdź do wesela Pana twego. I przystąpił też, który był wziął dwa talenty i rzekł: Panie, dałeś mi dwa talenty, otom drugie dwa zyskał. Rzekł mu pan jego: Dobrze, sługo dobry i wierny: skoro na małem byłeś wierny, nad wielą cię postanowię; wnijdź do wesela Pana twego.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 21—22). Znalazłem w Dawidzie sługę mego: świętym olejem moim namaściłem go: ręka bowiem moja wspierać go będzie, a ramię moje umocni go (*czasu wielk.* alleluja).

(8) **Sekreta.** Święci Twoi, prosimy, Panie, niech wszędzie radość nam sprawiają; a my, gdy ich zasługi czcimy, niech doznajemy od nich opieki. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 12, 42). Wierny sługa i roztropny, którego Pan postanowił nad czeladzią swoją, aby im dał miarę pszenicy w swoim czasie (*czas. wielk.* alleluja).

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy Cię, wszechmocny Boże: abyśmy, za spożyte dary dzięki czyniąc, przez wstawienie się Świętego N..., Wyznawcy Twego i Biskupa, do wyższych dóbr doszli. Przez Pana...

II.
Na dzień Wyznawcy Biskupa.

Inna msza „Sacerdotes".

Myśli przewodnie: **Msza „Sacerdotes" to druga msza na święta Wyznawców-biskupów, rzadziej (od poprzedniej) używana.** Podnosi i więcej wyszczególnia godność kapłaństwa, które jest tylko dalszym ciągiem Kapłaństwa Chrystusowego. W *introicie* jakbyśmy widzieli w celebransie naszego świętego, przystępującego do ołtarza; Dawid znowu tu występuje jako typ, figura Kapłaństwa Chrystusowego. *Lekcja* wykazuje, na czem polega wielka godność kapłaństwa. Oto kapłaństwo Nowego Zakonu jest odblaskiem, powtórzeniem i ciągiem dalszym Kopłaństwa Chrystusowego. Działalność kapłana-biskupa to widzialna działalność niewidzialnego Kapłana-Chrystusa. Przez kapłaństwo i dzięki kapłaństwu przebywa i działa w nas Chrystus. Przez kapłanów Chrystus powtarza i przydziela nam swą ofiarę, raz złożoną na krzyżu. W częściach śpiewanych (*gradual, ofertorjum*) opiewana jest znowu wielkość kapłaństwa: „wieczne według obrządku Melchizedecha, białą szatą odziane, co wskazuje na czystość, o której wspominała lekcja. W *Ewangelji* zjawia się sam Chrystus-Arcykapłan i opowiada, że drugi kapłan na ziemi ma być jakby ojcem w rodzinie, i ma czuwać, by ze strony wrogów żadna się jej szkoda nie stała; — ale musi być sługą czuwającym i czekającym na „Przyjście Pana", ma być gotowym w każdej chwili na stawienie się przed Panem. Takim ojcem rodziny i wiernym, i dobrym sługą był nasz święty biskup, N... W chwili swej śmierci (przyjścia Pana) znalezion był jako wierny.

(1) **Introit** (Ps. 131, 9—10). Kapłani Twoi, Panie, niech się obloką w sprawiedliwość, a Święci Twoi niechaj się weselą: dla Dawida, sługi Twego, nie odpychaj prośby Pomazańca Twego (*czas. wielk.* alleluja, alleluja). (Ps. 131, 1) Pomnij, Panie, na Dawida i na wszystką cierpliwość jego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Usłysz, prosimy, Panie, prośby nasze, które (do Ciebie) zanosimy w dniu uroczystym Świętego N..., Wyznawcy Twego i Biskupa: on Ci tak godnie służył, dla jego zasług wybaw nas od wszystkich grzechów. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z listu św. Pawła Ap. do Żydów (7, 23—27). Bracia: Tamtych kapłanów było wie-

lu, bo śmierć nie pozwalała im pozostawać na zawsze: Jezus zaś, ponieważ pozostaje na wieki, ma wieczne kapłaństwo. Przetoż i zbawiać może na wieki tych, którzy przez Niego przystępują do Boga, bo żyje zawsze, aby się wstawiał za nami. Przystało bowiem, abyśmy takiego mieli kapłana: świętego, niewinnego, niepokalanego, odłączonego od grzeszników, wyższego nad niebiosa: który nie potrzebuje, jak owi arcykapłani, w każdy dzień doroczny sprawować ofiary najpierw za przewinienia swoje, a potem za przewinienia ludu, gdyż to uczynił raz jeden, ofiarowawszy samego siebie, Jezus Chrystus, Pan nasz.

(4) **Graduał** (Ps. 131, 16—17). Kapłanów jego przyoblekę w zbawienie: a święci jego bez końca radować się będą. ℣. Tam wywiodę wysoko róg Dawidowy, zgotuję pochodnię Pomazańcowi memu.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 109, 4) Poprzysiągł Pan, i nie pożałuje: Ty jesteś kapłan na wieki na podobieństwo Melchizedeka. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja,* a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 111, 1—3). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie. ℣. Sława i bogactwo w domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wieki.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 109, 4). Poprzysiągł Pan, i nie pożałuje: Ty jesteś kapłanem na wieki na podobieństwo Melchizedeka. Alleluja.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Syr. 45, 9) Umiłował go Pan i przyozdobił go i szatą chwały przyodział go. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (24, 42—47). W on czas: Mówił Jezus uczniom swoim: Czuwajcież tedy, albowiem nie wiecie, której godziny Pan wasz przyjdzie. A to wiedzcie, że gdyby wiedział gospodarz, której godziny złodziej przyjdzie, czuwałby, a nie pozwoliłby włamać się do domu swego. Przeto i wy bądźcie gotowi, bo o godzinie, której się nie spodziewacie, Syn Człowieczy przyjdzie. Który mniemasz jest tym sługą wiernym i roztropnym, którego Pan jego postanowił nad czeladzią swoją, aby im dał żywność czasu swego? Błogosławiony on sługa, którego, gdy Pan jego przyjdzie, znajdzie tak czyniącego. Zaprawdę powiadam wam, że go postanowi nad wszystkiemi dobrami swemi.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 25). Wierność moja i miłosierdzie moje będzie z nim: a w imieniu mojem podniesie się róg jego (siła jego).

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, by ta doroczna uroczystość Świętego N... Wyznawcy Twego i Biskupa, pojednała nas z Twem miłosierdziem, a przez tę pobożnie złożoną ofiarę przebłagalną niech jemu towarzyszy szczęśliwa zapłata a nam zjednane dary łaski twojej. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 24, 46—47). Błogosławiony sługa, którego, gdy Pan przyjdzie, znajdzie czuwającego: zaprawdę powiadam wam, że go postanowi nad wszystkiemi dobrami swemi.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Boże, dusz wiernych wynagrodzicielu: spraw, abyśmy przebaczenie uzyskali przez prośby Świętego N... Wyznawcy Twego i Biskupa, którego czcimy w dniu uroczystym. Przez Pana...

Msza wspólna na dzień śś. Doktorów (Biskupów lub Wyznawców).

Msza „In medio".

Myśli przewodnie: Główną prawdą w tym formularzu mszalnym jest to, że święty Doktor przemawia do nas. *Kolekta* zaznacza, że on jest nauczycielem mądrości życiowej i życia według Boga. A takim był, jak *lekcja* słowami św. Pawła wskazuje. I tu, raz przemawia do nas, że mamy być głosicielami słowa Bożego, niestrudzonymi pracownikami, a drugi raz (w tej samej lekcji) mamy żywe odmalowanie apostolskiej i nauczycielskiej działalności naszego św. Doktora N... To samo w *Ewangelji* czytamy. Był solą ziemi, światłem na świeczniku, miastem na górze — uczył, że należy zachowywać najważniejsze i najmniejsze przykazania.

(1) **Introit** (Syr. 15, 5). Pan otworzył usta jego pośród zgromadzenia wiernych i napełnił go duchem mądrości i zrozumienia: szatą chwały przyodział go (*czas. wielk.* alleluja, alleluja). (Ps. 91, 2) Błogo jest wychwalać Pana: * i śpiewać Imieniowi Twemu, o Najwyższy. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta**. Boże, Ty świętego N..., uczyniłeś pomocnikiem ludowi Twemu do zbawienia wiecznego, użycz nam (tej łaski), prosimy Cię, byśmy zasłużyli mieć orędownika w tym, który tu na ziemi był dla nas drogowskazem (nauczycielem) życia. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z 2-go listu św. Pawła do Tymoteusza (4, 1—8). Najmilszy! Zaklinam ciebie przed Bogiem, i przed Jezusem Chrystusem, który będzie sądził żywych i umarłych, na przyjście jego, i na jego królestwo: przepowiadaj słowo, nalegaj w czas i nie w czas: karć, napominaj, grom z wszelką cierpliwością i nauką. Bo przyjdzie czas, gdy zdrowej nauki nie ścierpią, ale według swoich pożądliwości nagromadzą sobie nauczycieli, chciwi tego, co ucho łechce: od prawdy słuch odwrócą, a obrócą się ku baśniom. Ale ty czuwaj, znoś wszelkie trudy, pilnuj obowiązku opowiada-

cza Ewangelji, wypełniaj twój urząd. Bądź baczym! Co do mnie bowiem, już się gotują do przelania krwi mojej w ofierze, i czas rozwiązania mego nadchodzi. Potykaniem dobrem potykałem się, zawodum dokonał, wiarym dochował. Naostatek odłożon mi jest wieniec sprawiedliwości, który mi odda Pan, sędzia sprawiedliwy, w on dzień: a nietylko mnie, ale i tym, którzy miłują Przyjście jego.

(4) **Graduał** (Ps. 36, 30—31). Usta sprawiedliwego rozważają mądrość: a język jego wygłasza prawo. ℣. Zakon Boga jego jest w sercu jego; nie zachwieją się kroki jego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Syr. 45, 9) Pan go miłował, i ozdobił go; szatą chwały przyodział go. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 111, 1—3). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie. ℣. Sława i bogactwo w domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wieki.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Syr. 45, 9) Umiłował go Pan i przyozdobił go; szatą chwały przyodział go.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ozeasz 14, 6) Sprawiedliwy zakwitnie jako lilja i będzie kwitnął przed Panem na wieki. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (5, 13—19). W on czas: Mówił Jezus uczniom swoim: Wy jesteście solą ziemi. A jeśli sól zwietrzeje, czem solona będzie? Na nic się więcej nie przyda, jeno aby była precz wyrzucona i podeptana od ludzi.

Wy jesteście światłością świata. Nie może się miasto zakryć na górze osadzone: Ani zapalają świecy i kładą jej pod korzec, ale na świeczniku, aby świeciła wszystkim, którzy są w domu. Tak niechaj świeci światłość wasza przed ludźmi, aby widzieli uczynki wasze dobre i chwalili Ojca waszego, który jest w niebiesiech. Nie mniemajcie, abym przyszedł rozwiązywać zakon, albo proroków: Nie przyszedłem rozwiązywać, ale wypełnić. Zaprawdę bowiem powiadam wam: Aż przeminie niebo i ziemia, jedno jota, albo jedna kreska nie odmieni się w Zakonie, aż się wszystko stanie. Ktoby tedy rozwiązał jedno z tych przykazań najmniejszych i takby ludzi nauczał: będzie zwany najmniejszym w królestwie niebieskiem; a ktoby czynił i nauczał, ten będzie wielkim w królestwie niebieskiem. — Kredo.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 91, 13). Sprawiedliwy zakwitnie jako palma, rozwinie się jako cedr na Libanie (*czas. wielk.* alleluja).

Na dzień ś. Doktora-Biskupa.

(8) **Sekreta.** Panie, niech nie będziemy pozbawieni życzliwej prośby Świętego N... Biskupa Twego i Doktora, oby ona i dary nasze Tobie przyjemnymi uczyniła, a nam przebaczenie u Ciebie zawsze wyjednała. Przez Pana...

Na dzień ś. Doktora nie-Biskupa.

(8) **Sekreta.** Panie, niech nie będziemy pozbawieni życzliwej prośby Świętego N... Wyznawcy Twego i Doktora, oby ona i dary nasze Tobie przyjemnymi uczyniła, a nam przebaczenie u Ciebie zawsze wyjednała. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 12, 42). Wierny sługa i roztropny, którego Pan postanowił nad

czeladzią swoją, aby im dał miarę pszenicy w swoim czasie.

Na dzień ś. Doktora-Biskupa.

(11) Modlitwa po Komunji. Prosimy Cię, Panie, niech Święty N... Biskup Twój i Doktor znamienity, przyłączy się jako orędownik za nami, aby te święte ofiary sprawiły w nas zbawienie. Przez Pana...

Na dzień ś. Doktora nie-Biskupa.

(11) Modlitwa po Komunji. Prosimy Cię, Panie, niech Święty N... Wyznawca Twój i Doktor znamienity, przyłączy się jako orędownik za nami, aby te święte ofiary sprawiły w nas zbawienie. Przez Pana...

Msze wspólne na dzień ś. Wyznawcy

I.

Na dzień ś. Wyznawcy, nie-Biskupa.

Msza „Os justi".

M y ś l i p r z e w o d n i e: **Msza „Os iusti"** (to jest pierwszy formularz) przedstawia świętego ascetę, który ustawicznie pracował nad swem udoskonaleniem, żył na tym świecie, ale nie dla świata. *Introit* już charakteryzuje jego świętość i cnoty: „Sprawiedliwy posiada i opowiada mądrość. On w swem sercu nosi prawo Boże". Nie szukał złota, nie gonił za skarbami świata, lecz niebieskie gromadził i znalazł nagrodę u Pana: o jego miłosierdziu i jałmużnach opowiada teraz „gmina chrześcijańska", zebrana w kościele na liturgję *(lekcja)*. Jako palma i cedr, — drzewa niepospolite, wielkiej wartości, — tak i nasz Święty na wieki będzie u Pana w chwale i poważaniu. Szczęśliwy nasz Święty, który w każdym momencie życia był gotów do podróży na tamten świat i na spotkanie z Chrystusem; miał pochodnię gorejącą wiary i uczynków, i czekał na powrót swego Pana. Ta sama myśl powraca we mszy na uroczystość SS. Dziewic. Sam Chrystus teraz gotuje gody swemu wybrańcowi i wiernemu słudze. Przy *Ofiarowaniu* idziemy na spotkanie z Chrystusem, pod przewodnictwem naszego Świętego. Szczęśliwi będziemy, jeżeli Chrystus nas znajdzie czuwających *(Śpiew przy Komunji)*. Ten formularz o czuwającym słudze kładzie nacisk na oczekiwanie Pana i na życie odpowiednie tej prawdzie.

(1) Introit (Ps. 36, 30—31). Usta sprawiedliwego rozważają mądrość, a język jego wygłasza

prawo: Zakon Boga jego jest w sercu jego. (Ps. 36, 1) Nie obruszaj się z powodu ludzi złych, * ani zazdrość czyniącym nieprawość. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Boże, Ty nam sprawiasz radość doroczną uroczystością świętego N... Wyznawcy Twego, spraw łaskawie, abyśmy w czynach naśladowali tego, którego rocznicę narodzin (dla nieba) obchodzimy. Przez Pana...

(3) Lekcja z Księgi Mądrości (Syr. 31, 8—11). Szczęśliwy mąż, który jest znalezion bez zmazy, i który za złotem nie biegał, ani nie ufał w pieniądzach i skarbach. Któż jest taki? a będziemy go chwalić, albowiem uczynił dziwy w życiu swojem. Kto jest w tem doświadczony a jest doskonały, będzie miał chwałę wieczną: który mógł zgrzeszyć, a nie zgrzeszył; źle czynić, a nie czynił. Przetoż utwierdzone są dobra jego w Panu, a jałmużny jego będzie wysławiało całe zgromadzenie Świętych.

(4) Graduał (Ps. 91, 13, 14). Sprawiedliwy zakwitnie jako palma, jako cedr na Libanie rozwinie się, w domu Pańskim. ℣. (Ps. 91, 3) Wysławia on od rana miłosierdzie twoje, a wierność Twoją przez całą noc.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Jak. 1, 12) Błogosławiony mąż, który wytrwa w pokusie, bo wypróbowany doświadczeniem, otrzyma koronę żywota. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) Traktus (Ps. 111, 1—3). Błogosławiony mąż, który się boi Pana: rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. ℣. Wzmoże się na ziemi potomstwo jego: ród prawych błogosławion będzie. ℣. Sława i bogactwo w domu jego: a sprawiedliwość jego trwa na wieki.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Jak. 1, 12) Błogosławiony mąż, który wytrwa w pokusie, bo wypróbowany doświadczeniem otrzyma koronę żywota.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Syr. 45, 9) Umiłował go Pan, i ozdobił go, szatą chwały przyodział go. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (12, 35—40). Onego czasu: rzekł Jezus uczniom swoim: Niech będą przepasane biodra wasze i pochodnie gorejące w rękach waszych. A wy podobni ludziom, oczekującym pana swego, rychło z godów weselnych powróci, aby, gdy przyjdzie i zapuka, natychmiast mu otworzyć. Błogosławieni ci słudzy, których pan przyszedłszy, zastanie czuwających. Zaprawdę powiadam wam, że się przepasze i każe im usiąść za stołem, a przechodząc, będzie im służył. A jeśliby przyszedł o drugiej straży, albo o trzeciej straży i takby znalazł, błogosławieni są ci słudzy. A to wiedzcie, że gdyby wiedział gospodarz, o której godzinie złodziej przyjdzie, czuwałby bezwątpienia, i nie pozwoliłby włamać się do domu swego. I wy bądźcie gotowi; bo o godzinie, której się nie domyślacie, Syn człowieczy przyjdzie.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 88, 25). Wierność moja i miłosierdzie moje będzie z nim: a w imieniu mojem podniesie się róg jego (siła jego).

(8) **Sekreta.** Panie, w dzień wspomnienia Świętych Twoich składamy Ci ofiarę pochwalną, i spodziewamy się, że ona nas uwolni od teraźniejszego jak i przyszłego zła. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 24, 46—47). Błogosławiony sługa on, którego, gdy przyjdzie

Pan jego, znajdzie czuwającego. Zaprawdę, powiadam wam, że go postanowi nad wszystkiemi dobrami swojemi.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Pokrzepieni pokarmem oraz napojem niebieskim, prosimy Cię uniżenie, Boże nasz; niech nas ochrania wstawiennictwem ten, na którego pamiątkę ten Sakrament przyjęliśmy. Przez Pana...

II.

Na dzień ś. Wyznawcy, nie-Biskupa.

Druga msza „Iustus ut palma".

Myśli przewodnie: **Msza „Justus"** podnosi u naszego Świętego, raczej czynne wysiłki nad własnem uświęceniem (więcej negatywna strona ascezy). Tu nie tyle kontemplacja i zatapianie się w prawdach i prawach Pańskich, jak raczej praca nad wykorzenieniem złego i zdobyciem cnoty, pierwsze zajmują miejsce. Porównanie do palmy urodzajnej, zawsze zielonej (*w introicie*) jest ulubionym zwrotem Pisma św. na oznaczenie świętości i wartości moralnej. W *lekcji* występuje nasz Święty jako kaznodzieja i słowami św. Pawła przedstawia siebie i nas, zestawia wady i ułomności, ale może za ostro z nami postąpił, dlatego się usprawiedliwia, że tylko dla naszego upomnienia i poprawy naszej tak przemawiał. *Ewangelja* porusza problem ascezy w najdoskonalszych wyrażeniach. Nie lękaj się mała gromadko, Ojciec niebieski da wam niebo! Sprzedajcie co macie, rozdajcie na jałmużnę. Gromadźcież skarby w niebie, gdzie ani mole ani rdza ani złodziej nie dostaną i nie zniszczą ich. Ideał ascezy i umartwienia.

(1) **Introit** (Ps. 91, 13—14). Sprawiedliwy zakwitnie jako palma: rozkrzewi się jako cedr na Libanie; posadzony w domu Pańskim, w przedsionkach domu Boga naszego (*czas. wielk.* alleluja, alleluja). (Ps. 91, 2) Błogo jest wychwalać Pana, i śpiewać Imieniowi Twemu, o Najwyższy. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Usłysz, Panie, modły nasze, które zanosimy (do Ciebie) w uroczystość świętego N... Wyznawcy Twego; On się Tobie podobał, niech prośby jego wspomagają nas, bo sami nie ufamy sprawiedliwości własnej. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła Apostoła do Koryntjan (4, 9—14). Bracia! Staliśmy się widowiskiem światu, i aniołom, i ludziom. My głupi dla Chrystusa, a wy mądrzy w Chrystusie: my słabi, a wy mocni: wy we czci, a my w pogardzie. Aż do tej chwili i łakniemy, i pragniemy, i nadzy jesteśmy, i pięściami nas biją, i tułamy się, i trudzimy się, pracując rękoma własnemi: złorzeczą nam, a my błogosławimy: prześladują nas, a my znosimy: potwarzają nas, a my się modlimy: staliśmy się jako pomyje świata tego, i jako wymieciny wszystkich aż dotychczas. Nie żebym chciał was zawstydzić, to piszę, ale jako najmilsze me dzieci upominam w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Graduał** (Ps. 36, 30—31). Usta sprawiedliwego rozważają mądrość: a język jego wygłasza prawo. ℣. Zakon Boga jego jest w sercu jego; nie zachwieją się kroki jego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 111, 1) Błogosławiony mąż, który się boi Pana; rozmiłowany (jest) bardzo w przykazaniach jego. Alleluja.

Po 70-tnicy zamiast *Śpiewu Alleluja* mówi się Traktus jak we mszy poprzedniej, str. 593 pod (5).

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 111, 1) Błogosławiony mąż, który się boi Pana; rozmiłowany jest bardzo w przykazaniach jego.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ozeasz 14, 6). Sprawiedliwy zakwitnie jako lilja i będzie kwitnął przed Panem na wieki. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja** według św. Łukasza (12, 32—34). W on czas: Mówił Jezus do uczniów swoich: Nie bójcie się, małe stado, bo podobało się Ojcu

waszemu dać wam królestwo. Sprzedajcie, co macie, a dajcie jałmużnę; sprawcie sobie trzosy, które nie niszczeją, skarb nieprzebrany w niebie, dokąd złodziej się nie przybliża, i gdzie mól nie psuje. Albowiem gdzie jest skarb wasz, tam i serce wasze będzie.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 20, 2—3). Z mocy Twej, Panie, weseli się sprawiedliwy, i ze zbawienia (zwycięstwa), któreś mu dał, raduje się wielce: czego pragnęło serce jego dałeś mu (*czasu wielk.* alleluja).

(8) **Sekreta.** Wszechmogący Boże, Ciebie prosimy, niech ta ofiara naszej uniżoności ku czci Twoich Świętych będzie Tobie przyjemną, a nas niech oczyści na duszy i ciele. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 20 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 19, 28, 29). Zaprawdę powiadam wam: iż wy, którzyście opuścili wszystko, a poszliście za mną, sto razy tyle weźmiecie, i żywot wieczny otrzymacie.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Prosimy Cię, wszechmogący Boże, ten niebieski pokarm, któryśmy przyjęli, niech za przyczyną świętego N... Wyznawcy Twego, ochrania nas od wszelkich przeciwności. Przez Pana naszego...

Msza wspólna na uroczystość śś. Opatów

Msza „Os justi".

Myśli przewodnie: **Msza na święto ŚŚ. Opatów** przypomina formularz na uroczystość Wyznawców niebiskupów. Zaczyna się od słów: „Os iusti" (jak wyzn. niebiskup), ale lekcja i ewangelja są odmienne. Opat, zastępca mnichów, przedstawiciel życia klasztornego, ideału monastycznego, zajmuje między biskupem a doktorem pośrednie miejsce, on także jest postanowiony nad swą rodziną (klasztorną), by jej w swym czasie łamał chleb (*Komunja*). W klasztorze opat ma jakby biskupią władzę

nad swą rodziną zakonną. Bóg go wybrał z pomiędzy innych ludzi i zakonników, w obliczu królów uczynił go zacnym, i dał mu rozkazy do ludu swego (zakonników). Ma tedy prowadzić swych poddanych na górę świętości. Sam zaś prowadzony był przez Boga — w samotności i skupieniu — jak niegdyś Mojżesz na górę Synaj — na szczyty świętości i doskonałości (*lekcja*). W *Ewangelji* znowu myśl o oczekiwaniu Pana, a raczej tęsknota za Nim. Wszystko opuścił, więcej kochał Chrystusa aniżeli dom, rodzinę, aniżeli siebie... poszedł za Chrystusem i życie wieczne (stokrotnie więcej) otrzymał.

(1) **Introit** (Ps. 36, 30—31). Usta sprawiedliwego rozważają mądrość, a język jego wygłasza prawo: Zakon Boga jego jest w sercu jego. (Ps. 36, 1) Nie obruszaj się z powodu ludzi złych, * ani zazdrość czyniącym nieprawość. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Niech nas polecają Tobie, prosimy, Panie, modły świętego N... Opata Twego, abyśmy za jego pomocą osiągnęli to, czego własnemi zasługami uzyskać nie możemy. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Syr. 45, 1—6). Miły Bogu i ludziom, którego pamięć jest w błogosławieństwie. Podobnym go uczynił do Świętych w chwale, i uczynił go wielkim przez strach nieprzyjaciół, i na jego słowa dziwy uśmierzył. Uczynił go sławnym przed oczyma królów, i dał mu rozkazy przed ludem swoim, i ukazał mu chwałę swoją. Uczynił go świętym w wierze i w cichości jego, i wybrał go z wszystkich ludzi. Albowiem słuchał go i głosu jego, i uwiódł go w obłok, i podał mu ustnie przykazania, i prawo żywota i umiejętności.

(4) **Graduał** (Ps. 20, 4—5). Panie, szczodremi błogosławieństwy uprzedziłeś go, włożyłeś mu na głowę koronę z kamienia drogiego. Życia prosił u Ciebie, a Tyś przedłużył dni jego na wieki wieków.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 91, 13) Sprawiedliwy zakwitnie jako palma, i rozwinie się jako cedr na Libanie. Alleluja.

Po 70-tnicy zamiast *Śpiewu Alleluja* mówi się Traktus jak na str. 593 pod (5).

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 91, 13) Sprawiedliwy zakwitnie jako palma; i rozwinie się jako cedr na Libanie.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ozeasz 14, 6). Sprawiedliwy zakwitnie jako lilja i będzie kwitnął przed Panem na wieki. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (19, 27—29). Onego czasu rzekł Piotr do Jezusa: Oto my opuściliśmy wszystko i poszliśmy za tobą: cóż nam tedy będzie? A Jezus rzekł im: Zaprawdę powiadam wam, iż wy, którzyście poszli za mną, w odrodzeniu, gdy usiędzie Syn Człowieczy na stolicy majestatu swego, będziecie i wy siedzieć na dwunastu stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich. I każdy, któryby opuścił dom, albo braci, albo siostry, albo ojca, albo matkę, albo żonę, albo dzieci, albo role dla imienia mego, sto razy tyle weźmie i żywot wieczny odzierży.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 20, 3, 4). Czego pragnęło serce jego, dałeś mu, Panie: i prośbie jego ust nie odmówiłeś: włożyłeś mu na głowę koronę z kamienia drogiego.

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, niech Święty N... Opat wyjedna nam, by te dary na świętych ołtarzach złożone wyszły nam na zbawienie. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Łuk. 12, 42). Wierny sługa i roztropny, którego Pan postanowił nad

czeladzią swoją, aby im dał miarę pszenicy w swoim czasie.

(11) Modlitwa po Komunji. Panie, niech święty N... Opat, wspiera nas swą modlitwą wraz z przyjętym Sakramentem, abyśmy korzystali ze wzorów postępowania, które nam zostawił, a skuteczności jego modlitw doznali. Przez Pana naszego...

Msze wspólne na uroczystość śś. Dziewic

I.

Msza na dzień ś. Dziewicy i Męczennicy

Msza „Loquebar".

Myśli przewodnie: Ta i następna msza na uroczystość SS. Dziewic-Męczennic podnosi znaczenie dziewictwa, opromienionego męczeństwem. Podwójną koronę zdobyła sobie ta, która dziewictwo Bogu ślubowała i w obronie tegoż krew przelała i życie oddała. Odwagą i męstwem tchną słowa *introitu*, który jest modlitwą dziękczynną za odebrane łaski męstwa, a również jest wyznaniem swych cnót bohaterskich. Ale zatapianie się w Bogu i kontemplacja występują obok bohaterskiej walki: „Rozmyślam o Twoich naukach, które umiłowałem bardzo". Charakterystyczne jest wyrażenie w *kolekcie* „Boże, który słaby rodzaj niewieści zwycięstwem w męczeństwie obdarzyłeś". *Lekcja* mszy „Loquebar", jak i „Me exspectaverunt" jest modlitwą dziękczynną Świętej za to, że ją Bóg i Zbawiciel wyrwał z rąk niegodziwców, czyhających na jej cnotę, życie i zbawienie. *Gradual* rozbrzmiewa radosnem uniesieniem nad niewinnością i czystością oraz cieszy się, że oblubienica idzie za Oblubieńcem, który ją wzywa. *Ewangelja* zawiera przypowieść o 10-ciu pannach. Myśl tu zwrócona na oczekiwanie Oblubieńca z wiarą i uczynkami przez całe życie (lampy i oliwa w nich).

Jeżeli święci mężczyźni w liturgji przedstawiają postać samego Chrystusa jako pierwowzór wszelkiej świętości, to święte znów niewiasty są wyobrażeniem Kościoła-Oblubienicy Chrystusowej. Ten ideał świętości nie polega ani na walce i obronie, nie wyczerpuje się w cierpieniach i umartwieniach, ale szczytem jego dążeń to zupełne oddanie się Chrystusowi, jest tu więcej kontemplacji i cichego wpatrywania się w osobę Boskiego Oblubieńca. Święty Męczennik to „żołnierz" Chrystusa, święta Dziewica to „Oblubienica" Chrystusa. Dlatego liturgja w święto Dziewic, które nie były męczennicami unika wzmianki o cierpieniach i bólu, a mówi o miłości, radości i uroku dziewictwa. Dziewica oddana Chrystusowi w miłości naj-

czystszej i bezgranicznej, czuje się szczęśliwą i nie boleje nad utratą dla Chrystusa dóbr i rozkoszy światowych. Święta Dziewica uchodziła oddawna za obraz Kościoła, stąd to np. w Nieszporach na święta Dziewic (i NMP.) śpiewane są psalmy 121, 126, i 127, w których mowa o „Domu Pana", „Jerozolimie", „mieście Bożem". Najwyraźniej naszkicowany ideał dziewicy mamy w formularzu mszalnym na święto Dziewicy nie-męczennicy.

(1) **Introit** (Ps. 118, 46—47). Będę mówić o świadectwach Twych przed królami: i nie będę się wstydzić: i będę rozważać przykazania Twoje: bo je miłuję. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy, którzy chodzą według zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty wśród innych cudów potęgi Twojej także słaby rodzaj niewieści zwycięstwem w męczeństwie obdarzyłeś, użycz nam łaskawie, abyśmy, naśladując przykład świętej N... Dziewicy i Męczennicy Twojej, której dziś rocznicę narodzin (dla nieba) obchodzimy, ku Tobie skierowali nasze kroki. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Syrach. 51, 1—8 i 12). Wyznawać Cię będę, Panie Królu, i będę Cię chwaliła, Boga Zbawiciela mego. Będę wyznawała imię Twoje, boś mi stał się pomocnikiem i obrońcą, i zachowałeś ciało moje od zguby, od sidła języka złośliwego i od ust knujących kłamstwo, i stałeś mi się pomocnikiem przed oczyma przeciwników. I wybawiłeś mnie według wielkości miłosierdzia imienia Swego, od ryczących, gotowych do żeru, z rąk szukających duszy mojej, i z bram utrapienia, które mię ogarnęły; od ucisku płomienia, który mię ogarnął, a w pośród ognia nie upaliłam się; z głębokości żywota otchłani, od języka splugawionego i od słowa kłamliwego, od króla bezbożnego i od języka niesprawiedliwego. Będzie chwaliła aż do śmierci dusza moja Pana; bo wyrywasz czekających na Cię, i wybawiasz ich z rąk pogańskich, Panie, Boże nasz.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 8). Miłujesz sprawiedliwość, a nienawidzisz nieprawości. ℣. Przeto namaszcza Cię Bóg, Bóg twój, olejkiem wesela.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 15, 16) Za nią poprowadzą panny do Króla: druchny jej wiodą do ciebie, wiodą je z radością. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus.** Pójdź, Oblubienico Chrystusa, weź koronę, którą ci na na wieczność zgotował Pan, Tyś za niego (dla jego czci) krew przelała. ℣. (Ps. 44, 8 i 5) Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości; przeto namaścił cię Bóg, Bóg twój olejkiem wesela. ℣. W krasie twej i w piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie i panuj.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 15, 16) Za nią prowadzą dziewice do Króla; druchny jej wiodą do Ciebie.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 44, 5) W krasie twej i w piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie, i panuj. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja,** jak 4 grudnia, w dzień św. Barbary, str. 417.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 44, 15 i 16). Za nią prowadzą panny do Króla; druchny jej wiodą do Ciebie. Wiodą je z radością i weselem; prowadzą do pałacu królewskiego.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, dary przyniesione Ci w uroczystość świętej N... Dziewicy i Męczennicy Twej, za której opieką spodziewamy się wybawienia. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 118, 78 i 80). Niech będą zawstydzeni pyszni, bo niesłusznie

trapią mnie: a ja się ćwiczę w przykazaniach Twoich, i w ustawach Twoich, abym nie była zawstydzona.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Panie, tajemnice, któreśmy przyjęli, niech nam będą pomocne i radują nas nieustanną obroną przez przyczynę świętej N... Dziewicy i Męczennicy Twojej. Przez Pana naszego...

II.

Na dzień ś. Dziewicy i Męczennicy

Druga msza „Me exspectaverunt".

Myśli przewodnie: Ten formularz mszalny od poprzedniego różni się tem, że uwypukla wielkość męczeństwa. Już w *introicie* zauważyć możemy tę nutę triumfalną. *Kolekta* wspomina o podwójnej koronie męczeństwa i dziewictwa. *Lekcja* jest w dalszym ciągu podziękowaniem za pomoc Bożą przy znoszeniu męczarni i za wyrwanie z rąk nieprzyjaciół. W *Ewangelji* widzimy, jak św. Dziewica znalazła „cenny skarb ukryty", „drogą perłę" i dla nich poświęciła wszystko. Druga część perykopy znowu potrąca o koniec świata i dokonanie wszystkiego. Na *Ofiarowanie* powraca motyw miłości Oblubienicy ku Oblubieńcowi. O jak piękny jest rodzaj czysty. Przy *Komunji* jakby oświadczenie Chrystusowi, złożone przez świętą Męczennicę, że Jego mocą pokonała wrogów i została świętą. Pokrzepieni Eucharystją czyńmy podobnie: „wszelką drogę nieprawą miejmy w nienawiści".

(1) **Introit** (Ps. 118, 95—96). Czatowali na mnie grzesznicy, by zgubić mnie; a ja staram się wyrozumieć świadectwa Twoje. Wszelkiej rzeczy stworzonej widziałam koniec; (zaś) przykazanie Twoje sięga daleko poza wszelki czas. Ps. (118, 1) Błogosławieni których droga bez skazy; którzy chodzą według zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Błagamy Cię, Panie, by święta N... Dziewica i Męczennica wyprosiła nam u Ciebie przebaczenie; Ona zawsze była Ci miłą dla zasług w czystości i we wyznawaniu Twej mocy. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja z Księgi Mądrości** (Syr. 51, 13—17). Panie, Boże mój, wywyższyłeś na ziemi mieszkanie moje, gdy o wybawienie od śmierci prosiłam. Wzywałam Pana, Ojca mego, aby mnie nie opuszczał w dzień utrapienia mego i w czasie pysznych bez pomocy. Będę chwalić ustawicznie imię Twoje, i będę je wysławiać w wyznaniu, i wysłuchana jest modlitwa moja. I zachowałeś mnie od zguby, i z czasu złego wyrwałeś mnie. Przeto będę dziękować i będę chwalić Ciebie, Panie Boże nasz.

(4) **Graduał** (Ps. 45, 6, 5) Bóg jej pomaga wejrzeniem swem (łaski); Bóg jest w niej, dlatego nie zachwieje się. ℣. Rzeka bystra rozwesela miasto Boże: Najwyższy poświęcił (w niem) przybytek sobie.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ta jest dziewica mądra, jedna z roztropnych. Alleluja.

Po 70-tnicy zamiast *Śpiewu Alleluja* mówi się Traktus jak w poprzedniej mszy, str. 602.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ta jest dziewica mądra, jedna z roztropnych.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Mądr. (4, 1) O jak piękny jest czysty rodzaj w jasności (swej). Alleluja.

---

(6) **Ewangelja według św. Mateusza** (13, 44—52). W on czas: Mówił Jezus uczniom swoim: Podobne jest królestwo niebieskie skarbowi ukrytemu w roli, który znalazłszy człowiek, skrył, a pełen radości z niego, odchodzi i wszystko, co ma sprzedaje, a ową rolę kupuje. Znowu podobne jest królestwo niebieskie kupcowi, szukającemu dobrych pereł. A znalazłszy jedną, drogą per-

lę, odszedł i sprzedał wszystko, co miał i kupił ją. Znowu podobne jest królestwo niebieskie niewodowi, zapuszczonemu w morze, a ze wszelkiego rodzaju ryby zgromadzającemu. Który, gdy się napełnił, wyciągnąwszy, a na brzegu usiadłszy, wybrali dobre w naczynia, a złe precz wyrzucili. Tak będzie w dokonaniu świata: wynijdą Aniołowie i wyłączą złych z pośrodka sprawiedliwych. I wrzucą ich w piec ognisty; tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. Wyrozumieliście to wszystko? Mówią mu: Tak. Rzekł im: Przetoż każdy nauczyciel uczony w królestwie niebieskiem podobny jest człowiekowi gospodarzowi, który wyjmuje ze skarbu swego nowe i stare rzeczy.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 44, 3). Wdzięk rozlany na ustach twych; przeto ubłogosławił cię Bóg na wieki *(czasu wielk.* Alleluja).

(8) **Sekreta.** Przyjm łaskawie, prosimy Cię, Panie, te święte dary ofiarne, które Ci składamy dla zasług świętej N... Dziewicy i Męczennicy Twojej, i spraw, by z nich spływała na nas stała pomoc. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 118, 121, 122 i 128). Przestrzegałam prawa i sprawiedliwości, Panie; pyszni nie mogą mnie lżyć; sprawowałam się według wszystkich przykazań Twoich, a miałam w nienawiści wszelką drogę nieprawą.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Bogactwem boskiego daru nasyceni, prosimy Cię, Panie Boże nasz, niech z uczestnictwa (w tym darze) zawsze czerpiemy życie za wstawieniem się świętej N... Dziewicy i Męczennicy Twojej. Przez Pana naszego...

III.

. Na dzień tylko Dziewicy

Msza „Dilexisti".

M y ś l i   p r z e w o d n i e: W uroczystość Dziewicy, która nie była Męczennicą, ideał dziewictwa jest uwidoczniony na pierwszem miejscu. Ta msza jest najbardziej jednolita i rzeczywiście może się nazwać „Mszą Oblubieńców". W śpiewanych częściach (*introit*, *gradual*, *ofertorjum*, *Komunja*) raz poraz powtarza się psalm 44, który naprawdę jest pieśnią oblubienicy na cześć Oblubieńca, a równocześnie odpowiedzią tego ostatniego na różne przyrzeczenia oblubienicy. Kościół to dziewica czysta, krwią Chrystusa obmyta. Taką dziewicę (wiernych, duszę czystą) przedstawia Kościół Chrystusowi (*lekcja*). *Ewangelja* (ta sama co we mszy „Loquebar") o 10-ciu pannach, czuwających i czekających na Oblubieńca z pochodniami w ręku, wskazuje na czem polega istota dziewictwa: lampy gorejące — wiara żywa; oliwa w lampach — uczynki dobre. Trafnie brzmią słowa w śpiewie przy *Komunji*: „Oto oblubieniec nadchodzi". Przez całą mszę przewija się jedna myśl o Oblubienicy i Dziewicy.

(1) **Introit** (Ps. 44, 8). Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości, przeto namaścił cię, Bóg, Bóg twój olejkiem wesela przed współtowarzyszkami twemi. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją Królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wysłuchaj nas, Boże, Zbawco nasz; abyśmy, jak cieszymy się z uroczystości świętej N... Dziewicy, tak w szczerem i pobożnem oddaniu się Tobie wewnętrzny postęp czynili. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z 2-go listu św. Pawła do Koryntjan (Kor. 10, 17—18; 11, 1—2). Bracia: Kto się chlubi, niech się w Panu chlubi. Bo nie kto sam siebie zaleca, ten jest takim, jakim być winien, ale kogo Bóg zaleca. Obyście znieśli odrobinę niedorzeczności z mej strony: ale i mnie też znieście! Albowiem zawistny jestem o was zawiścią z Boga: bom was zaręczył mężowi jednemu, abym was stawił panną czystą Chrystusowi.

(4) **Gradual** (Ps. 44, 5). W krasie twej i piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie, i panuj. ℣. Dla prawdy, cichości i sprawiedliwości, a poprowadzi cię dziwnie prawica twoja.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 15 i 16) Za nią poprowadzą panny do Króla: druchny jej wiodą do ciebie, wiodą je z radością. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 11 i 12). Słuchaj, córko, a patrz, a nakłoń ucha twego, bo rozmiłował się Król w piękności twej. ℣. (Ps. 44, 13 i 10) O względy twe ubiegać się będą wszyscy najbogatsi z ludu: córki królów są ozdobnym orszakiem twym. ℣. (Ps. 44, 15 i 16) Powiodą do króla panny za nią; przyprowadzą do Ciebie jej towarzyszki. ℣. Wiodą je z radością i weselem: prowadzą do pałacu królewskiego.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 15 i 16) Powiodą do Króla panny za nią: przyprowadzą do ciebie jej towarzyszki.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Ps. 44, 5) W krainie twej i piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie i panuj. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja,** jak 4 grudnia w dniu św. Barbary, str. 417.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 44, 10). Córki królów są ozdobnym orszakiem twym: po prawicy twej stoi królowa w złotogłowiu, w stroju różnobarwnym.

(8) **Sekreta.** Niech Ci będzie, Panie, przyjemna ofiara ludu Twego, złożona przy uczczeniu Świętych Twoich, przez których zasługi doznaje (on) pomocy w doświadczeniach. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 25, 4, 6). Pięć panien mądrych wzięło oleju w naczynia swoje z lampami: a o północy rozległo się wołanie: oto oblubieniec idzie, wyjdźcie naprzeciw Chrystusowi Panu.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Nasyciłeś, Panie, rodzinę Twoją świętymi darami, prosimy Cię tedy, wspieraj nas zawsze na prośby tej, której (dziś) uroczystość świętujemy. Przez Pana...

IV.

Na dzień tylko ś. Dziewicy

Druga msza „Vultum tuum".

M y ś l i   p r z e w o d n i e: We mszy **„Vultum tuum"** mamy uwielbienie i podziw dla św. Dziewicy, która dla Chrystusa poświęciła świat *(introit)*. Św. Paweł w *lekcji* dowodzi, że dziewictwo przedstawia wielkie wartości; Apostoł życzy sobie, byśmy wszyscy byli dziewicami w duchu; „żonaci niech tak żyją, jakgdyby nie byli żonatymi, którzy płaczą, jakoby nie płakali". A to wszystko ma być ze względu na Przyjście Pana. *Ewangelja* może być w tym formularzu albo z przypowieścią o 10-ciu pannach, albo o perle i skarbie ukrytym — jak w poprzednich mszach.

(1) **Introit** (Ps. 44, 13, 15, 16). O względy twe ubiegać się będą wszyscy najbogatsi z ludu: przywiodą do Króla panny za nią; przyprowadzą do Ciebie jej towarzyszki; wiodą je z radością i weselem. (Ps. 44, 2) Zagrało we mnie serce moje rzeczą cudną, śpiewam ja pieśń moją poświęconą królowi. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wysłuchaj nas, Boże, Zbawco nasz, abyśmy, jak cieszymy się z uroczystości świętej N... tak w szczerem i pobożnem oddaniu się Tobie wewnętrzny postęp czynili. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z 1-go listu św. Pawła Apostoła do Koryntjan (7, 25—34). Bracia! A o pannach rozkazania Pańskiego nie mam: ale radę daję jako ten, który, dla doznanego od Pana miłosierdzia, zasługuje na wiarę. Sądzę tedy, że rzecz to dobra

przy troskach czasu teraźniejszego, że dobrze jest człowiekowi tak być. Związanyś z żoną? nie szukaj rozwiązania: wolnyś jest? nie szukaj żony. Jeśli żonę weźmiesz, nie grzeszysz. Jeśliby też panna wyszła zamąż, nie grzeszy: wszelakoż utrapienia ciała mieć będą takowi. A mnie żal was. To tedy powiadam, bracia: Czas krótki jest: stąd i ci, co mają żony, niech będą tak, jakoby ich nie mieli: a którzy płaczą, jakoby nie płakali: a którzy się weselą, jakoby się nie weselili: a którzy kupują, jakoby nie posiadali: a którzy używają świata tego, jakoby nie używali: gdyż postać tego świata przemija. A ja pragnę, abyście byli bez troski. Nieżonaty troszczy się o to, co Pańskiego jest, jakby się podobał Bogu. A żonaty troszczy się o rzeczy światowe, jakby się podobał żonie: i rozdzielon jest. Niewiasta też bez męża i panna myśli o tem, co Pańskiego jest, aby była święta ciałem i duchem w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

(4) **Graduał** (Ps. 44, 12, 11). Rozmiłował się Król w piękności twojej, albowiem On Panem Bogiem twoim. ℣. Słuchaj, córko, a patrz i nakłoń ucha twego.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ta jest dziewica mądra, jedna z roztropnych. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus** (Ps. 44, 12, 13 i 10). Bo rozmiłował się Król w piękności twojej. ℣. O względy twe ubiegać się będą wszyscy najbogatsi z ludu: córki królów są ozdobnym orszakiem twym. ℣. (Ps. 44, 15—16) Powiodą do króla panny za nią; przyprowadzą do Ciebie jej towarzyszki. ℣. Wiodą je z radością i weselem: poprowadzą do pałacu królewskiego.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. Ta jest dziewica mądra, jedna z roztropnych.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. (Mądr. 4, 1) O jak piękny jest czysty rodzaj w jasności (swej). Alleluja.

---

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (25, 1—13), jak w dniu 4 grudnia, str. 417, lub inna ze str. 604.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 44, 15, 16). Za nią poprowadzą panny do Króla: druchny jej wiodą do ciebie. Wiodą je z radością i weselem: prowadzą do pałacu królewskiego.

(8) **Sekreta.** Niech Ci będzie, Panie, przyjemna ofiara ludu Twego, złożona ku czci Świętych Twoich, przez których zasługi doznaje (on) pomocy w doświadczeniach. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 13, 45—46). Podobne jest królestwo niebieskie kupcowi, szukającemu dobrych pereł. A znalazłszy jedną drogą perłę, odszedł i sprzedał wszystko, co miał i kupił ją.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Nasyciłeś, Panie, rodzinę Twoją świętymi darami, prosimy Cię tedy, wspieraj nas zawsze na prośby tej, której (dziś) uroczystość świętujemy. Przez Pana...

Msze wspólne na święta ŚŚ. Niewiast

I.

Na dzień ś. Niewiasty Męczennicy

Msza „Me exspectaverunt".

M y ś l i p r z e w o d n i e: Ta msza niczem się nie różni od omawianej poprzednio na święto Dziewicy-Męczennicy, tylko wzgląd na to, że nasza Święta nie była dziewicą, każe odmiennie patrzeć na teksty i więcej je rozumieć pod kątem otrzymanej korony za męczeństwo. Odnosi się to głównie do *introitu, graduału, i ofertorjum.*

(1) **Introit** (Ps. 118, 95—96). Czatowali na mnie grzesznicy, by zgubili mnie; a ja staram się wyrozumieć świadectwa Twoje. Wszelkiej rzeczy stworzonej widziałam koniec; (zaś) przykazanie Twoje sięga daleko poza wszelki czas. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy; którzy chodzą według zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Boże, Ty wśród innych cudów potęgi Twojej także słaby rodzaj niewieści zwycięstwem w męczeństwie obdarzyłeś, użycz nam łaskawie, abyśmy, naśladując przykład świętej N... Męczennicy Twojej, której dziś rocznicę narodzin (dla nieba) obchodzimy, ku Tobie skierowali nasze kroki. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Syr. 51, 1—8, 12). Wyznawać Cię będę, Panie, Królu, i będę Cię chwaliła, Boga, Zbawiciela mego. Będę wyznawała imię Twoje, boś mi stał się pomocnikiem i obrońcą, i zachowałeś ciało moje od zguby, od sidła języka złośliwego, i od ust knujących kłamstwo, i stałeś mi się pomocnikiem przed oczyma przeciwników; I wybawiłeś mnie według wielkości miłosierdzia imienia Twego, od ryczących, gotowych do żeru; z rąk szukających duszy mojej, i z bram utrapienia, które mię ogarnęły; od ucisku płomienia, który mię ogarnął, a w pośród ognia nie upaliłam się, z głębokości żywota otchłani, i od języka splugawionego i od słowa kłamliwego, od króla bezbożnego i od języka niesprawiedliwego. Będzie chwaliła aż do śmierci dusza moja Pana. Bo wyrywasz czekających na Cię, i wybawiasz ich z rąk pogańskich, Panie, Boże nasz.

(4) **Gradual** (Ps. 44, 8) Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości. ℣. Przeto namaścił cię Bóg, Bóg twój olejkiem radości.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 5) W krasie twej i w piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie i panuj. Alleluja.

Po 70-tnicy opuszcza się *Śpiew Alleluja*, a mówi się:

(5) **Traktus.** Pójdź, Oblubienico Chrystusa, weźmij koronę, którą ci Pan przygotował na wieczność: Tyś za niego krew przelała. ℣. (Ps. 44, 8 i 5) Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości: przeto namaścił cię Bóg, Bóg twój olejkiem wesela przed współtowarzyszkami twemi. ℣. W krasie twej i piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie i panuj.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 5) W krasie twej i piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie i panuj.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. Dla prawdy i cichości i sprawiedliwości, a poprowadzi cię dziwnie prawica twoja. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja** u św. Mateusza (13, 44—52), str. 604.

(7) **Ofertorjum** (Ps. 44, 3). Wdzięk rozlany na ustach twych, przeto ubłogosławił cię Bóg na wieki.

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, te dary, które Ci składamy w dniu świętej N... Męczennicy Twej; i mamy zupełną ufność, że za jej przyczyną będziemy wybawieni. Przez Pana...

(9) **Prefacja** zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) **Śpiew przy Komunji** (Ps. 118, 161—162). Książęta prześladowali mnie bez przyczyny, a serce moje drżało na słowo Twoje. Cieszę się ja z obietnic Twoich, jak ten, kto znalazł łup bogaty.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjęty Sakrament niech nam będzie posiłkiem, Panie, a za wstawie-

niem się świętej N... Męczennicy Twej niech nam sprawi radość z nieustannej Twej opieki. Przez Pana naszego...

Na dzień kilku ŚŚ. Niewiast-Męczennic, które nie były Dziewicami.

Msza jak poprzednia, tylko modlitwy następujące:

(2) Kolekta. Daj nam, prosimy Cię, Panie Boże nasz, zwycięskie palmy świętych Męczennic Twoich N... i N... czcić z nieustanną pobożnością, abyśmy te, których należycie umysłem naszym nie możemy wysławiać, pokornymi przynajmniej uczcili hołdami. Przez Pana...

(8) Sekreta. Wejrzyj, prosimy Cię, Panie, na te dary, w uroczystość śś. Męczennic Twoich N... i N... Tobie złożone; a jakoś im przez te mysterja błogie chwały przysporzył, tak nam udziel przebaczenia. Przez Pana naszego...

(11) Modlitwa po Komunji. Spraw, prosimy Cię, Panie, za przyczyną świętych Męczennic Twoich N... i N..., abyśmy czystem sercem przyjęli to, cośmy usty dotknęli. Przez Pana naszego...

II.

Na dzień śś. Wdów

Msza „Cognovi".

M y ś l i p r z e w o d n i e: Liturgja stawia przed oczy nasze ideał świętej niewiasty w innem świetle, odmiennem od współczesnego ideału. Starożytność chrześcijańska uważała, że wdowa nie powinna wychodzić za mąż po raz drugi, bo małżeństwo powinno być obrazem i odbiciem stosunku, jaki jest między jednym Chrystusem i jednym Kościołem. Która była wdową, powinna nią zostać do śmierci. O stanie wdowieństwa porów. lekcje św. Pawła z listu 1. Tym. 5, 3—10. W naszej mszy uderza swą treścią i tonem lekcja wzięta z księgi Przypowieści (30, 10—31). Ideał matki, pani domu, pracowitej, zapobiegliwej, dobroczynnej, która nie trwoni majątku męża, jest jego ozdobą, honorem, a nie okazją upadku.

(1) **Introit** (Ps. 118, 75, 120). Poznałam, Panie, że sądy Twoje są sprawiedliwe, i że w wierności (słowu twemu) uniżyłeś mnie: Drży ciało moje z bojaźni przed Tobą, bo się lękam sądów Twoich. (Ps. 118, 1) Błogosławieni, których droga bez skazy; którzy chodzą według zakonu Pańskiego. ℣. Chwała Ojcu...

(2) **Kolekta.** Wysłuchaj nas, Boże, Zbawco nasz; abyśmy, jak cieszymy się z uroczystości Świętej N..., tak w szczerem i pobożnem oddaniu się Tobie wewnętrzny postęp czynili. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja** z Księgi Mądrości (Przypowieści 31, 10—31). Niewiastę mężną któż znajdzie? Daleko i od ostatecznych granic cena jej. Ufa w niej serce męża jej i korzyści nie będzie potrzebował. Odda mu dobrem, a nie złem, po wszystkie dni żywota swojego. Szukała wełny i lnu, i robiła zręcznością rąk swoich. Stała się jako okręt kupiecki, zdaleka przywożący żywność swoją. I w nocy wstawała, i dała pożywienie domownikom swoim i pokarmy służebnicom swoim. Oglądała rolę i kupiła ją, z zarobku rąk swoich nasadziła winnicę. Przepasała mocą biodra swoje i wzmocniła ramiona swoje. Skosztowała i ujrzała, że dobra jest działalność jej; nie zgaśnie w nocy pochodnia jej. Rękę swą przyłożyła do wielkich rzeczy, i palce jej ujęły wrzeciono. Rękę swą otworzyła ubogiemu i dłonie swe wyciągnęła ku biedakowi. Nie będzie się bała dla domu swego zimna śnieżnego, bo wszyscy domownicy jej mają po dwie suknie. Obicie sprawiła sobie, bisior i szkarłat odzienie jej. Poważany jest mąż jej w radzie, gdy usiędzie między starszymi ziemi. Płótno zrobiła i sprzedała, i pas podała Chananejczykowi (kupcom chananejskim). Moc i uroda ubiorem jej, i śmiać się będzie w dzień ostatni. Usta swe otwarła mądrości, a prawo łagodności na języku

jej. Uważała na ścieżki (na prowadzenie się domowników) domu swego i chleba próżnując nie jadła. Powstali synowie jej i szczęśliwą sławili, mąż jej, i chwalił ją. „Wiele córek (inne kobiety) zebrało bogactwa, tyś przewyższyła wszystkie". Zwodnicze wdzięki, i marna jest piękność; niewiasta bojąca się Boga, ta będzie chwalona. Dajcie jej z owoców rąk jej, i niech ją chwalą w bramach (przed całym światem) uczynki jej!

(4) **Gradual** (Ps. 44, 3, 5). Wdzięk rozlany na ustach twych, przeto ubłogosławił cię, Bóg twój na wieki. ℣. Dla prawdy, cichości i sprawiedliwości, a poprowadzi cię dziwnie prawica twoja.

(5) **Śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 5) W krasie twej i piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie, a panuj. Alleluja.

Po 70-tnicy zamiast *Śpiewu Alleluja* mówi się Traktus jak we mszy poprzedniej, str. 612, pod (5).

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 44, 5) W krasie twej i piękności twej wyciągnij, krocz szczęśliwie, i panuj.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. Dla prawdy, cichości i sprawiedliwości, a poprowadzi cię dziwnie prawica twoja. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja** według św. Mateusza (13, 44—52). Onego czasu mówił Jezus uczniom swoim tę przypowieść: Podobne jest królestwo niebieskie skarbowi, ukrytemu w roli: który znalazłszy człowiek, skrył, a pełen radości z niego odchodzi, i wszystko, co ma, sprzedaje, a oną rolę kupuje. Znowu podobne jest królestwo niebieskie kupcowi, szukającemu dobrych pereł. A znalazłszy jedną drogą perłę, odszedł i sprzedał wszystko, co miał, i kupił ją. Znowu podobne jest królestwo niebieskie niewodowi, zapuszczonemu w morze, a wszelkiego rodzaju ryby zgromadzającemu. Który, gdy

się napełnił, wyciągnąwszy, a na brzegu usiadłszy, wybrali dobre w naczynia, a złe precz wyrzucili. Tak będzie w dokonaniu świata: wynijdą Aniołowie i wyłączą złych z pośrodka sprawiedliwych. I wrzucą ich w piec ognisty, tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. Wyrozumieliście to wszystko? Mówią mu: Tak. Rzekł im: Przetoż każdy nauczyciel, uczony w królestwie niebieskiem, podobny jest człowiekowi gospodarzowi, który wyjmuje ze skarbu swego nowe i stare rzeczy.

(7) Ofertorjum (Ps. 44, 3). Wdzięk rozlany w ustach twych, przeto ubłogosławił cię Bóg na wieki (*czasu wielk.* Alleluja).

(8) Sekreta. Niech Ci będzie, Panie, przyjemna ofiara ludu Twego, złożona przy uczczeniu Świętych Twoich, przez których zasługi doznaję pomocy w doświadczeniach. Przez Pana...

(9) Prefacja zwykła, str. 80 (albo stosowna do okresu liturgicznego).

(10) Śpiew przy Komunji (Ps. 44, 8). Umiłowałaś sprawiedliwość, a nienawidziłaś nieprawości, przeto namaścił cię, Bóg, Bóg twój, olejkiem radości przed innemi współtowarzyszkami twemi.

(11) Modlitwa po Komunji. Nasyciłeś, Panie, rodzinę Twoją świętymi darami, prosimy Cię tedy, wspieraj nas zawsze na prośby tej, której (dziś) uroczystość świętujemy. Przez Pana...

Rocznica poświęcenia kościoła.

I klasy. Barwa biała.

M y ś l i p r z e w o d n i e: Każdy kościół parafjalny obchodzi co roku dwie uroczystości własne: dzień swej konsekracji (jakby rocznicę chrztu) i dzień swych imienin, czyli uroczystość tego Świętego, pod którego wezwaniem jest poświęcony. Nadto każda parafja obchodzi rocznicę konsekracji (poświęcenia) katedry, i święto tego patrona, pod którego wezwaniem katedra jest zbudowana. Treść Mszy św. w dniu Poświęcenia jest następująca:

1) dziękczynienie za łaski i dobrodziejstwa, jakie otrzymujemy w Domu Bożym, wogóle w świątyni (wspomnieć wystarczy na chrzcielnicę, ołtarz, tabernakulum, ambonę). 2) Symbolika Domu Bożego. Każda świątynia jest obrazem całego Kościoła Chrystusowego, gdzie także — jakby w budowli materjalnej — są kamienie żywe, któremi są poszczególni chrześcijanie — katolicy. Dalej Dom Boży jest przedobrażeniem górnego Kościoła, niebieskiej Jerozolimy. 3) Trzeba pamiętać nam o świętości miejsca, na którem składa się ofiara i gdzie sam Bóg mieszka.

(1) Introit (1 Mojż. 28, 17). Straszne jest to miejsce: tu Dom Boży jest i brama niebieska: nazywa się mieszkanie Boga. *(czasu wielk.* Alleluja, alleluja). (Ps. 83, 2—3) Jakże miłe są przybytki Twoje, Panie Zastępów: tęskni i usycha dusza moja do przedsieni Pańskich. ℣. Chwała Ojcu...

(2) Kolekta. Boże, Ty corocznie powtarzasz dzień poświęcenia tej świętej świątyni Twojej, a nas zupełnie zdrowych do obchodzenia świętych tajemnic tu stawiasz; usłysz wołanie ludu Twego i spraw, aby, ktokolwiek przyjdzie do tej świątyni prosić Cię o dobrodziejstwa, cieszył się otrzymaniem wszystkiego. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga kolekta z tejże niedzieli.

(3) Lekcja z Księgi Objawienia św. Jana Apostoła (21, 2—5). W one dni: widziałem święte miasto Jeruzalem nowe, zstępujące z nieba, od Boga zgotowane, jako oblubienicę ubraną mężowi swemu. I słyszałem głos wielki z stolicy mówiący: Oto przybytek Boży z ludźmi, i będzie mieszkał z nimi. A oni będą ludem Jego, a sam Bóg z nimi będzie Bogiem ich. I otrze Bóg wszelką łzę z oczu ich, a śmierci dalej nie będzie, ani smutku, ani krzyku, ani boleści więcej nie będzie, bo pierwsze rzeczy przeminęły. I rzekł, który siedział na stolicy: Oto nowe czynię wszystkie rzeczy.

(4) Gradual. Miejsce to przez Boga uczynione jest, nieoceniona tajemnica, żadnej plamy niema

w niem. ℣. Boże, koło Ciebie stoją chóry Aniołów, wysłuchaj błagania sług Twoich.

(5) Śpiew Alleluja. Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 137, 2) Padnę na twarz przed kościołem Twym świętym: i będę wychwalał imię Twoje. Alleluja.

W czasie wielkanocnym zamiast *graduału* mówi się:

(4) **Pierwszy śpiew Alleluja.** Alleluja, alleluja. ℣. (Ps. 137, 2) Padnę na twarz przed kościołem Twym świętym: i będę wychwalał imię Twoje. Alleluja.

(5) **Drugi śpiew Alleluja.** Alleluja. ℣. Dobrze zbudowany jest Dom Pański na silnej opoce. Alleluja.

---

(6) **Ewangelja według św. Łukasza** (19, 1—10). W on czas: Wszedłszy Jezus, szedł przez Jerycho. A oto człowiek imieniem Zacheusz, który był przedniejszym celnikiem i bogatym, starał się zobaczyć Jezusa, jak wygląda: a nie mógł z powodu rzeszy, bo był małego wzrostu. A pobiegłszy naprzód, wszedł na drzewo płonnej figi, aby go ujrzeć, bo tamtędy iść miał. A gdy przyszedł na miejsce, spojrzawszy w górę, ujrzał go Jezus, i rzekł do niego: Zacheuszu, zejdź prędko: bo dziś w domu twoim zamieszkać mi potrzeba. I zeszedł prędko i przyjął go z radością. A widząc to, szemrali wszyscy, mówiąc: że wszedł do człowieka grzesznego. Zacheusz zaś stanąwszy, rzekł do Pana: Oto Panie, połowę dóbr moich daję ubogim: a jeśli kogo w czem oszukałem, nagradzam mu w czwórnasób. Rzekł Jezus do niego: iż dzisiaj zbawienie stało się temu domowi: dlatego, bo i on jest synem Abrahamowym. Przyszedł bowiem Syn Człowieczy szukać i zbawiać to, co było zginęło. — K r e d o.

(7) **Ofertorjum** (1 Paralip. 29, 17, 18). Panie Boże, w szczerości serca mego ochotniem ofiaro-

wał to wszystko: i twój lud, który się tu znalazł, widziałem z wielkiem weselem ofiarujący Tobie dary: Boże Izraela, zachowajże tę wolę (serca ich) Alleluja.

Tylko w kościele, którego rocznicę Poświęcenia się obchodzi odmawia się dłuższą sekretę.

((8) **Sekreta.** Przychyl się, Panie, prosimy, do próśb naszych: abyśmy wszyscy, ilu nas jest w tej świątyni, której dziś obchodzimy doroczny dzień Poświęcenia, podobali się Tobie przez całkowite i zupełne oddanie Ci ciała i duszy, a gdy Ci tu składamy teraz dary, spraw, byśmy doszli do wiecznej nagrody. Przez Pana...

Gdy jest rocznica poświęcenia katedry i poza kościołem poświęconym, wtedy sekreta następująca:

(8) **Sekreta.** Przychyl się, Panie, prosimy, do próśb naszych; oto, gdy Ci tu składamy teraz dary, spraw, byśmy doszli do wiecznej nagrody. Przez Pana...

Jeżeli dziś jest niedziela, to 2-ga sekreta z tejże niedzieli.

(9) **Prefacja** ogólna, str. 80, ale w niedziele o Trójcy świętej, str. 77, względnie wielkanocna, str. 79.

(10) **Śpiew przy Komunji** (Mat. 21, 13). Dom mój, domem modlitwy nazwan będzie, mówi Pan: w nim każdy, który prosi odbierze, a który szuka znajdzie, a kołaczącemu otworzono będzie *(czasu wielk.* Alleluja).

(11) **Modlitwa po Komunji.** Boże, Ty gotujesz Majestatowi swemu wieczne mieszkanie z żywych i wybranych kamieni (z dusz świętych), udziel pomocy ludowi Twemu, który Cię prosi, aby to, co przyczynia się do widzialnego powiększenia Domu Twego, przyczyniło się także do jego rozrostu duchowego. Przez Pana...

Jeżeli dziś niedziela, to 2-ga po Komunji i ostatnia ewangelja z niedzieli.

MSZE ŻAŁOBNE

Dzień Zaduszny

(2 listopada).

Myśli przewodnie: Obchód Dnia Zadusznego zaprowadził w roku 998 św. Odylo (um. 1048) opat sławnego klasztoru benedyktyńskiego w Cluny. Zwyczaj ten przyjęto w całym Kościele (w Rzymie w 14 w.). W Hiszpanji, Portugalji i w zależnej niegdyś od nich Ameryce Południowej, kapłani, na mocy przywileju Benedykta XIV, mogli odprawiać w dniu 2 listopada 3 Msze św. Dekretem z dnia 10 sierpnia 1915 r. Benedykt XV rozciągnął ten przywilej na cały świat.

I Pierwsza Msza

Msza za zmarłych właściwie jest jedna, bo choć są trzy formularze na dzień Zaduszny, to mają wspólne: *introit*, *graduał*, *Traktus*, *ofertorjum* i *śpiew przy Komunji;* tylko modlitwy i czytania są w każdej z trzech mszy osobne. Introit zapowiada cel Mszy św. za dusze, ale równocześnie zapewnia, że przed Bogiem wszyscy muszą stanąć. *Kolekty* prawie zawsze o jedno proszą, choć jest ich kilka. *Lekcje* są trzy: *lekcja* 1-szej mszy opisuje sąd ostateczny u ś. Pawła, 2-giej o składce Judy Machabeusza na nabożeństwie za poległych Żydów w świętej wojnie, a z 3-ciej bardzo krótka z Objawienia św. Jana. *Traktus* jest śpiewaną prośbą na melodję wielkosobotniego responsorjum: „Cantemus Domino — Śpiewajmy Panu!" *Sekwencja* jest dziś we wszystkich mszach. *Ewangelja* 1-szej mszy wskazuje na Chrystusa jako wskrzesiciela i sędziego w dniu ostatecznym, w 2-giej mówi o wskrzeszeniu ciał w dniu sądu i złączeniu się z Chrystusem, a w 3-ciej, że zadatkiem zmartwychwstania jest pożywanie Ciała i Krwi Pańskiej. Do tych trzech wyjątków ewangelicznych nawiązuje bardzo piękna i treściwa prefacja, (niedawno wprowadzona, a pochodząca z mozarabskiej liturgji) z takiemi prawdami: „W nim (Chrystusie) bowiem zabłysła nam nadzieja... zmartwychwstania, aby tych, których zasmuca nieunikniony los śmierci, pocieszała obietnica przyszłej nieśmiertelności". W *śpiewie przy Komunji* jeszcze raz woła Kościół do miłosierdzia Bożego („quia pius es — boś łaskaw").

We mszach za zmarłych można wyróżnić dwie części, różniące się między sobą nastrojem, oraz zapatrywaniem na życie pozagrobowe. Jedna, starsza, sięgająca pierwszych czasów chrześcijaństwa, jest wesoła, owiana nadzieją zmartwychwstania i zwycięstwa, do niej należą: *introit*, (przedstawiający w ps. 64 zmartwychwstanie jako

żniwo lub zbiórkę dusz), *lekcje, ewangelje i prefacja.* Druga zaś część jest smutna i pełna narzekań, pochodzi z czasów średniowiecza, które było więcej nastawione w stronę pokuty i przepraszania Boga za grzechy: tu zaliczyć trzeba *sekwencję,* bardzo przejmującą i *ofertorjum* — śpiew przy ofiarowaniu. Mamy w tych dwu utworach straszny opis sądu względnie mąk czyścowych, oraz przeważającą troskę o wybawienie dusz z cierpień. Niema zaś starochrześcijańskiej pogody i pewności na myśl o zmartwychwstaniu i połączeniu się z Chrystusem.

W dniu tym wszyscy kapłani mogą odprawiać trzy Msze święte. Gdy kapłan odprawia tylko jedną Mszę św., czytaną, bierze 1-szą Mszę św. Gdy śpiewa tylko jedną, bierze również 1-szą Mszę św., a może ją odprawiać przed, albo po dwóch innych cichych.

(1) **Introit** (4, Esdr. 2, 34, 35). Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. (Ps. 64, 2—3) Tobie, o Boże, przystoi pieśń chwalebna na Syjonie, i w Jeruzalem należy spełnić śluby Tobie: Wysłuchaj modlitwy mojej, do Ciebie wszelkie ciało przyjdzie. Wieczny odpoczynek... *(powtarza się aż do psalmu).*

(2) **Kolekta.** Boże, Stworzycielu i Odkupicielu wszystkich wiernych, udziel duszom sług i służebnic Twoich odpuszczenia wszystkich grzechów, aby zbawienia, którego zawsze pragnęły, przez pobożne i pokorne prośby nasze dostąpić mogły: Który żyjesz...

(3) **Lekcja** z 1-go listu ś. Pawła do Koryntjan (Kor. 15, 51—57). Najmilsi! Oto powiadam wam tajemnicę: Wszyscy zmartwychwstaniemy, ale nie wszyscy odmienieni będziemy. Nagle, w mgnieniu oka, na odgłos trąby ostatecznej: bo zabrzmi trąba, a umarli powstaną nieskażeni, a my będziemy przemienieni. Boć musi to skazitelne przyoblec nieskazitelność: i to śmiertelne przyoblec nieśmiertelność. A gdy to śmiertelne przyoblecze nieśmiertelność, tedy się stanie słowo, które jest napisane: Pożarta jest śmierć w zwycięstwie. Gdzież jest, o śmierci, zwycięstwo twe? Gdzież jest, o śmierci, oścień twój? A oścień śmierci jest

grzech: a moc grzechu, zakon. A dzięki niech będą Bogu, który nam dał zwycięstwo przez Pana naszego Jezusa Chrystusa.

(4) Graduał. Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. ℣. (Ps. 11, 6, 7) W pamięci wiecznej będzie sprawiedliwy: nie będzie się bał posłuchu złego.

(5) Traktus. Uwolnij, Panie, dusze wszystkich wiernych zmarłych od wszelkich więzów ich przewinień. ℣. I niech z pomocą Twej łaski zasłużą na to, by uniknęły sądu zemsty. ℣. Niech zasłużą na używanie wiecznej, szczęśliwej światłości.

(5 a) Sekwencja, jak we Mszy pogrzebowej, str. 629.

(6) Ewangelja według św. Jana (5, 25—29). W on czas: Mówił Jezus rzeszom żydowskim: Zaprawdę, zaprawdę powiadam wam, że nadchodzi godzina i teraz jest, gdy umarli usłyszą głos Syna Bożego, a ci, którzy usłyszą, ożyją. Albowiem jak Ojciec ma żywot sam w sobie, tak dał i Synowi, aby miał żywot sam w sobie. I dał mu władzę sąd czynić, dlatego, że jest Synem człowieczym. Nie dziwcie się temu, bo przychodzi godzina, w której wszyscy, co są w grobach, usłyszą głos Syna Bożego i wyjdą, którzy dobrze czynili, na zmartwychwstanie żywota, a którzy źle czynili, na zmartwychwstanie sądu.

(7) Ofertorjum. Panie Jezu Chryste, Królu chwały, wybaw dusze wszystkich wiernych zmarłych od mąk piekielnych i z głębokości otchłani: wybaw je z paszczęki lwa; niech nie pożera ich piekło; niech nie pochłania ich ciemność; lecz chorąży święty Michał, niechaj stawi je przed Tobą w wiekuistej światłości, którą niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego. ℣. Ofiary i modły uwielbienia Tobie, Panie, zanosimy; racz je przyjąć za dusze, których dziś pamięć obchodzimy: spraw, Panie, aby przeszły od śmierci do

żywota, który niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego.

(8) **Sekreta.** Wejrzyj łaskawie, błagamy Cię, Panie, na ofiary, które za dusze sług i służebnic Twoich Tobie składamy, abyś udarowawszy ich zasługą wiary chrześcijańskiej, raczył im też dać nagrodę przyobiecaną. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** za zmarłych, str. 631.

(10) **Śpiew przy Komunji.** Światłość wieczna niechaj im świeci, Panie, / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy. ℣. Odpoczynek wieczny racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci: / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Prosimy Cię, Panie, niech modlitwa błagających miłosierdzia Twego, pomocną będzie duszom zmarłych sług i służebnic Twoich, których racz z grzechów oczyścić i uczestnikami Twego odkupienia uczynić. Który żyjesz i królujesz...

Na końcu zamiast: *Ite missa est*, mówi kapłan: *Requiescant in pace — Niech odpoczywają w pokoju.* Niema błogosławieństwa tylko zaraz ostatnia ewangelja.

II Druga Msza

(1) **Introit** (4, Esdr. 2, 34, 35). Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. (Ps. 64, 2—3) Tobie, o Boże, przystoi pieśń chwalebna na Syjonie, i w Jeruzalem należy spełnić śluby Tobie: Wysłuchaj modlitwy mojej, do Ciebie wszelkie ciało przyjdzie. Wieczny odpoczynek... *(powtarza się aż do psalmu)*

(2) **Kolekta.** Boże, Panie przebaczenia! duszom sług i służebnic Twoich, daj ochłody stolicę, spoczynku błogosławieństwo i jasność światłości. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z 2-giej Księgi Machabejskiej (12, 43—46). W one dni: Najmężniejszy mąż, Judasz,

zebrawszy dwanaście tysięcy drachm srebra, posłał do Jeruzalem, aby złożono za grzechy umarłych ofiarę, dobrze i pobożnie o zmartwychwstaniu myśląc (bo gdyby się był nie spodziewał, że oni pobici zmartwychwstaną, zdałoby się rzeczą niepotrzebną i próżną modlić się za umarłych) i ponieważ uważał, że ci, którzy pobożnie zasnęli, bardzo dobrą łaskę mieli zachowaną. A tak święta i zbawienna jest myśl modlić się za umarłych, aby byli od grzechów rozwiązani.

(4) **Gradual.** Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. ℣. (Ps. 11, 6, 7) W pamięci wiecznej będzie sprawiedliwy: nie będzie się bał posłuchu złego.

(5) **Traktus.** Uwolnij, Panie, dusze wszystkich wiernych zmarłych do wszelkich więzów ich przewinień. ℣. I niech z pomocą Twej łaski zasłużą na to, by uniknęły sądu zemsty. ℣. Niech zasłużą na używanie wiecznej, szczęśliwej światłości.

(5 a) **Sekwencja,** jak we Mszy pogrzebowej, str. 629.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (6, 37—40). W on czas: Rzekł Jezus do rzesz żydowskich: Wszystko, co mi daje Ojciec, do mnie przyjdzie, a tego, co do mnie przychodzi, nie wyrzucę precz. Bo zstąpiłem z nieba, nie, żebym czynił wolę moją, ale wolę Tego, który mnie posłał. A ta jest wola Tego, który mię posłał, Ojca: żebym z tego wszystkiego, co mi dał, niczego nie stracił; ale żebym to wskrzesił w ostatni dzień. To zaś jest wola Ojca mego, który mnie posłał, żeby każdy, który widzi Syna i wierzy weń, miał żywot wieczny, i żebym go wskrzesił w ostatni dzień.

(7) **Ofertorjum.** Panie Jezu Chryste, Królu chwały, wybaw dusze wszystkich wiernych zmarłych od mąk piekielnych i z głębokości otchłani: wybaw je z paszczęki lwa; niech nie pożera ich piekło; niech nie pochłania ich ciemność; lecz

chorąży święty Michał, niechaj stawi je przed Tobą w wiekuistej światłości, którą niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego. ℣. Ofiary i modły uwielbienia Tobie, Panie, zanosimy; racz je przyjąć za dusze, których dziś pamięć obchodzimy: spraw, Panie, aby przeszły od śmierci do żywota, który niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego.

(8) **Sekreta.** Zlituj się, Panie, dla błagań naszych nad duszami sług i służebnic Twoich, za które Ci składamy ofiarę pochwalną, i racz je połączyć ze społecznością Świętych Twoich. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** za zmarłych, str. 631.

(10) **Śpiew przy Komunji.** Światłość wieczna niechaj im świeci, Panie, / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy. ℣. Odpoczynek wieczny racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci: / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy, Cię, Panie, aby dusze sług i służebnic Twoich ofiarami naszemi oczyszczone, otrzymały odpuszczenie wszystkich grzechów i wieczny odpoczynek. Przez Pana naszego...

III Trzecia Msza

(1) **Introit** (4, Esdr. 2, 34, 35). Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. (Ps. 64, 2—3) Tobie, o Boże, przystoi pieśń chwalebna na Syjonie, i w Jeruzalem należy spełnić śluby Tobie: Wysłuchaj modlitwy mojej, do Ciebie wszelkie ciało przyjdzie. Wieczny odpoczynek... *(powtarza się aż do psalmu).*

(2) **Kolekta.** Boże, szczodry dawco przebaczenia i miłośniku zbawienia ludzkiego, miłosierdzia Twego błagamy, abyś dusze sług i służebnic Two-

ich, które z tego świata zeszły, za wstawieniem się Błogosławionej Marji zawsze Dziewicy, oraz wszystkich Świętych Twoich, dopuścił do uczestniczenia w wiecznej szczęśliwości. Przez Pana...

(3) **Lekcja** z Księgi Objawienia św. Jana Apostoła (14, 13). W one dni: Usłyszałem głos z nieba, mówiący: Napisz: Błogosławieni umarli, którzy umierają w Panu. Odtąd, zaprawdę, mówi Duch, aby odpoczęli od prac swoich, albowiem uczynki ich idą za nimi.

(4) **Graduał.** Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. ℣. (Ps. 11, 6, 7) W pamięci wiecznej będzie sprawiedliwy: nie będzie się bał posłuchu złego.

(5) **Traktus.** Uwolnij, Panie, dusze wszystkich wiernych zmarłych do wszelkich więzów ich przewinień. ℣. I niech z pomocą Twej łaski zasłużą na to, by uniknęły sądu zemsty. ℣. Niech zasłużą na używanie wiecznej, szczęśliwej światłości.

(5 a) **Sekwencja,** jak we Mszy pogrzebowej, str. 627.

(6) **Ewangelja** według św. Jana (6, 51—55). W on czas: rzekł Jezus do rzesz żydowskich: Jam jest chleb żywy, który z nieba zstąpił: jeśli kto pożywać będzie tego chleba, żyć będzie na wieki. A chlebem, który ja dam, jest ciało moje za żywot świata. Kłócili się tedy między sobą Żydzi, mówiąc: Jakże on może nam dać ciało swoje do jedzenia? Rzekł im tedy Jezus: Zaprawdę, zaprawdę wam powiadam: Jeśli nie będziecie jedli ciała Syna człowieczego i nie będziecie pili krwi Jego, nie będziecie mieć żywota w sobie. Kto pożywa ciało moje i pije krew moją, ma żywot wieczny, a ja go wskrzeszę w ostatni dzień.

(7) **Ofertorjum.** Panie Jezu Chryste, Królu chwały, wybaw dusze wszystkich wiernych zmarłych od mąk piekielnych i z głębokości otchłani: wybaw je z paszczęki lwa; niech nie pożera ich

piekło; niech nie pochłania ich ciemność; lecz chorąży święty Michał, niechaj stawi je przed Tobą w wiekuistej światłości, którą niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego. ℣. Ofiary i modły uwielbienia Tobie, Panie, zanosimy; racz je przyjąć za dusze, których dziś pamięć obchodzimy: spraw, Panie, aby przeszły od śmierci do żywota, który niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego.

(8) Sekreta. Boże, Twoje miłosierdzie nie ma granic, przyjmij łaskawie korne prośby nasze; i przez te tajemnice zbawienia naszego duszom wszystkich wiernych zmarłych, którym pozwoliłeś wyznawać święte Imię Twoje, udziel odpuszczenia wszystkich grzechów. Przez Pana naszego...

(9) **Prefacja** za zmarłych, str. 631.

(10) Śpiew przy Komunji. Światłość wieczna niechaj im świeci, Panie, / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy. ℣. Odpoczynek wieczny racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci: / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy.

(11) Modlitwa po Komunji. Spraw, prosimy Cię, wszechmogący i miłosierny Boże, ażeby dusze sług i służebnic Twoich, za które złożyliśmy Ci ofiarę pochwalną, mocą tej tajemnicy od wszelkich grzechów oczyszczone, z Twego miłosierdzia otrzymały szczęśliwość światła wiekuistego. Przez Pana...

Msza w dniu pogrzebu

(1) Introit (4, Esdr. 2, 34, 35). Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. (Ps. 64, 2—3) Tobie, o Boże, przystoi pieśń chwalebna na Syjonie, i w Jeruzalem należy spełnić śluby Tobie: Wysłuchaj modlitwy mojej, do Ciebie wszelkie ciało przyjdzie. Wieczny odpoczynek... *(powtarza się aż do psalmu).*

(2) **Kolekta.** Boże, Tobie właściwem jest litować się zawsze i przebaczać; błagamy Cię przeto najpokorniej za duszą sługi Twego N... (służebnicy Twojej N...), którą z tego świata odwołałeś dzisiaj. Nie oddawaj jej w moc nieprzyjaciela, ani nie zapominaj jej na zawsze, lecz spraw, aby ją święci Aniołowie przyjęli i do niebieskiej Ojczyzny doprowadzili; wszak w Tobie nadzieję pokładała i w Ciebie wierzyła; niech przeto nie ponosi kar piekielnych, ale radość wieczną niech posiędzie. Przez Pana naszego...

(3) **Lekcja z I-go listu św. Pawła do Tesalończyków (4, 12—17).** Bracia! Nie chcemy pozostawiać was w niewiadomości co do tych, którzy zasnęli, abyście się nie smucili, jak inni, którzy nadziei nie mają. Bo jeśli wierzymy, że Jezus umarł i zmartwychwstał, tedy Bóg i tych, którzy zasnęli przez Jezusa, przyprowadzi z Nim. Bo to wam powiadamy, jako słowo Pańskie: że my, którzy żyjemy, którzy pozostawieni jesteśmy aż do przyjścia Pańskiego, nie uprzedzimy tych, którzy zasnęli. Albowiem sam Pan na dane hasło, przy głosie Archanioła i brzmieniu trąby Bożej zstąpi z nieba: a umarli w Chrystusie powstaną pierwsi. Potem i my, którzy żyjemy, którzy pozostawieni jesteśmy, pospołu z nimi pochwyceni będziemy na obłoki naprzeciw Chrystusa w powietrzu a tak zawsze z Panem będziemy. Przetoż pocieszajcie jedni drugich temi słowy.

(4) **Graduał.** Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie: a światłość wiekuista niechaj im świeci. ℣. (Ps. 11, 6, 7) W pamięci wiecznej będzie sprawiedliwy: nie będzie się bał posłuchu złego.

(5) **Traktus.** Uwolnij, Panie, dusze wszystkich wiernych zmarłych do wszelkich więzów ich przewinień. ℣. I niech z pomocą Twej łaski zasłużą na to, by uniknęły sądu zemsty. ℣. Niech zasłużą na używanie wiecznej, szczęśliwej światłości.

(5 a) Sekwencja: 1. Dzień to gniewu — z jego chwilą * Świat płomienie w popiół spylą: * Świadkiem Dawid ze Sybilą!

2. Jakiż przestrach zbieli twarze, * Kiedy Sędzia, w łun pożarze, * Na sąd ścisły się ukaże!

3. Trąba, dziwnym grzmiąca tonem * Nad ciał próchnem, w grób zwalonem, * Stawi wszystkich wraz przed tronem!

4. Śmierć z naturą przejmie mrowie, * Gdy proch stworzeń — w żywej mowie * Na sędziego głos odpowie...!

5. Księgę każe wnieść Król chwały, * W której wieki zapisały, * Z czego sądzić ma świat cały!

6. Gdy więc sędzia tron zasiędzie, * Co się skryło — jawnem będzie, * Słuszna pomsta dotrze wszędzie!

7. Cóż tam powiem, zalan łzami, * Jakiż Patron pomoc da mi, * Gdy drżą nawet święci sami?!

8. Darmo swe jawiący lico, * Tym, co łaską twą się szczycą, * Zbaw mnie, Królu, łask krynico!

9. Pomnij, Jezu, Zbawco błogi, * Żem przyczyną twojej drogi: * Nie gub mnie w on dzień tak srogi!

10. Mnieś szukając siadł znękany, * Przez krzyż zbawił, cierpiąc rany, * Ma ten trud być zmarnowany?!

11. Ześlij pomsty Sędzio prawy, * Odpuszczenia dar łaskawy * Przed ostatniej dniem rozprawy!

12. Jęczę, win mych widząc morze, * Łuną wstydu twarz ma gorze, * Żebrzącym przebacz, Boże!

13. Gdyś dał Marji łaskę skruchy, * Na głos łotra nie był głuchy, * Jam też pełen jest otuchy!

14. Moich próśb nie ufam cenie, * Lecz tyś dobry nieskończenie, * W wieczne nie daj wpaść płomienie!

15. Między owce twe wliczony * I od kozłów odłączony, * Daj niech z prawej stanę strony!

16. Gdy złych rzeszę potępioną * W ognie strącisz, co wciąż płoną, * Mnie powołaj w świętych grono!

17. Błagam z czołem pochylonem, * Z sercem z żalu w proch skruszonem: * Pieczę miej nad moim zgonem!

18. Dzień to łzawy, w którym z gliny, * Na sąd straszny za swe czyny * Wstanie człowiek pełen winy!

19. Litość okaż mu, gdy wstanie: * Dobry Jezu, a nasz Panie, * Daj im wieczne spoczywanie! Amen.

Ewangelja przynosi nam zapewnienie Chrystusa, iż On jest zmartwychwstaniem i życiem, bo jest dawcą i początkiem tak naturalnego jak i nadnaturalnego życia.

(6) Ewangelja według św. Jana (11, 21—27). W on czas: Rzekła Marta do Jezusa: Panie, gdybyś tu był, nie umarłby brat mój. Lecz i teraz wiem, że o cokolwiek poprosisz Boga, da ci Bóg. Powiedział jej Jezus: Zmartwychwstanie brat twój. Rzekła Marta: Wiem, iż zmartwychwstanie przy zmartwychwstaniu ostatniego dnia. Rzekł jej Jezus: Jam jest zmartwychwstanie i żywot: kto we mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. A wszelki, który żyje, a wierzy we mnie, nie umrze na wieki. Wierzysz temu? Powiedziała Mu: Zaistę, Panie, jam uwierzyła, żeś ty jest Chrystus, Syn Boży, który na ten świat przyszedłeś.

(7) Ofertorjum. Panie Jezu Chryste, Królu chwały, wybaw dusze wszystkich wiernych zmarłych od mąk piekielnych i z głębokości otchłani: wybaw je z paszczęki lwa; niech nie pożera ich piekło; niech nie pochłania ich ciemność; lecz chorąży święty Michał, niechaj stawi je przed Tobą w wiekuistej światłości, którą niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego. ℣. Ofiary

i modły uwielbienia Tobie, Panie, zanosimy; racz je przyjąć za dusze, których dziś pamięć obchodzimy: spraw, Panie, aby przeszły od śmierci do żywota, który niegdyś obiecałeś Abrahamowi i potomstwu jego.

(8) Sekreta. Zlituj się, prosimy Cię, Panie, nad duszą sługi Twego N... (służebnicy Twej N...), za którą Tobie składamy ofiarę pochwalną, i w głębokiej pokorze Majestat Twój błagamy, aby przez te błagalne ofiary zasłużyła dojść do wiecznego odpoczynku. Przez Pana...

We mszach za zmarłych jest osobna prefacja, w treści tak głęboka, choć prosta w słowach. Nieunikniony los śmierci zasmuca nas, ale nadzieja zmartwychwstania i obietnica nieśmiertelności pociesza nas.

(9) Prefacja. Prawdziwie godną i sprawiedliwą jest rzeczą słuszną i zbawienną, abyśmy Tobie zawsze i wszędzie dzięki czynili, Panie święty, Ojcze wszechmogący, Boże wieczny, przez Chrystusa Pana naszego. W którym nam nadzieja szczęśliwego zmartwychwstania zabłysła, tak, iż tych, których niechybny los śmierci zasmuca, przyszłej nieśmiertelności obietnica pociesza. Dla Twych wiernych bowiem, Panie, życie nie ustaje, lecz się przemienia, a gdy przybytek ziemskiego tego żywota w proch się rozsypie, wieczne w niebiesiech zdobywają mieszkanie. Przeto z Aniołami i Archaniołami, z Trony i Panowaniami oraz z całym zastępem wojska niebieskiego hymn chwały Twojej śpiewamy, nieustannie mówiąc: Święty, i t. d...

(10) Śpiew przy Komunji. Światłość wieczna niechaj im świeci, Panie, / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy. ℣. Odpoczynek wieczny racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci: / z Świętymi Twoimi na wieki, bo jesteś łaskawy.

(11) **Modlitwa po Komunji.** Wszechmogący Boże, spraw, prosimy, aby dusza sługi Twego N... (służebnicy Twej N...), która dziś z tego świata odeszła, tą ofiarą oczyszczona i od grzechów uwolniona, odpuszczenia i odpoczynku wiecznego dostąpiła. Przez Pana naszego...

W dniu trzecim, siódmym i trzydziestym po pogrzebie (śmierci) odprawia się msza, jak wyżej, prócz poniżej podanych modlitw:

(2) **Kolekta.** Prosimy, Panie, abyś duszę sługi Twego N... (służebnicy Twej N...), którego wspominamy w trzecim dniu (siódmym, trzydziestym) po pogrzebie (śmierci), raczył umieścić w towarzystwie Świętych i wybranych Twoich i wieczną rosą Twego miłosierdzia orzeźwić. Przez Pana...

(8) **Sekreta.** Prosimy Cię, Panie, spojrzyj łaskawie na dary, które Ci składamy za duszę sługi Twego N... (służebnicy Twojej N...); aby oczyszczona niebieskiemi lekarstwami w Twem miłosierdziu spoczęła. Przez Pana...

(11) **Modlitwa po Komunji.** Przyjmij, Panie, prośby nasze za duszę sługi Twego N... (służebnicy Twojej N...), aby skazy ziemskich plam, które może jeszcze do niej przylgnęły, Twem miłosiernem darowaniem zostały zgładzone. Przez Pana...

Msza w rocznicę śmierci

Wszystko (1, 3, 4, 5, 5 a, 6, 7, 10) jak w drugiej mszy w Dniu Zadusznym, str. 623, prócz następujących modlitw:

(2) **Kolekta.** Boże, Ty władco zmiłowania, daj duszy sługi Twego N... (służebnicy Twojej N... albo duszom sług i służebnic Twoich), której (których) rocznicę zejścia z tego świata obchodzimy, miejsce ochłody, błogi odpoczynek i jasność światłości. Przez Pana...

(8) **Sekreta.** Daj się przebłagać, Panie, prośbami naszemi za duszą sługi Twego N... (służebnicy Twojej N... albo za duszami sług i służebnic

Twoich), której (których) rocznicę zejścia z tego świata dziś obchodzimy; składamy Ci za nią (nie) tę ofiarę uwielbienia, racz ją (je) zaliczyć w poczet Świętych Twoich. Przez Pana...

(11) **Modlitwa po Komunji.** Spraw, prosimy, Panie, aby dusza sługi Twego N... (służebnicy Twojej N... albo dusze sług i służebnic Twoich), której (których) rocznicę zejścia obchodzimy; temi ofiarami oczyszczona (oczyszczone) otrzymała (ły) odpuszczenie wszystkich grzechów i wieczny odpoczynek. Przez Pana naszego...

Msza za zmarłych codzienna

Wszystko (1, 3, 4, 5, 5 a, 6, 7, 10), jak w trzeciej mszy w Dniu Zadusznym, str. 625, prócz modlitw tu podanych:

Za zmarłych biskupów i kapłanów:

(2) **Kolekta.** Boże, Ty wśród kapłańskich następców po Apostołach, raczyłeś odznaczyć sług Twoich godnością biskupią lub kapłańską; daj, prosimy Cię, aby także do ich grona na wieki byli przyłączeni. Przez Pana...

Za zmarłych braci, dobrodziejów itd.:

(2 a) Boże, szczodry dawco przebaczenia i miłośniku zbawienia ludzkiego, miłosierdzia Twego błagamy, abyś z naszej rodziny braci, bliskich i dobrodziejów, którzy z tego świata zeszli, za wstawieniem się błogosławionej Marji, zawsze Dziewicy, oraz wszystkich Świętych Twoich, dopuścił do uczestnictwa w wiecznej szczęśliwości. Przez Pana naszego...

Za wszystkich zmarłych:

(2 b) Boże, Stworzycielu i Odkupicielu wszystkich wiernych, udziel duszom, sług i służebnic Twoich, odpuszczenia wszystkich grzechów, aby zbawienia, którego zawsze pragnęły, przez pobożne i pokorne prośby nasze dostąpić mogły. Który żyjesz i królujesz...

Za zmarłych biskupów i kapłanów:

(8) **Sekreta.** Przyjmij, Panie, prosimy, za duszami sług Twoich biskupów i kapłanów dary ofiarne, które Ci przynosimy, a jakoś ich na tym świecie godnością biskupią lub kapłańską zaszczycił, tak racz ich w królestwie niebieskiem do grona Świętych Twoich przyłączyć. Przez Chrystusa Pana...

Za zmarłych braci, dobrodziejów itd.:

(8 a) Boże, Ty w miłosierdziu Swem nieskończony, przyjmij łaskawie pokorne prośby nasze, i udziel odpuszczenia wszystkich grzechów duszom braci, przyjaciół i dobrodziejów naszych, którym dałeś łaskę wyznawania Imienia swego, przez te sakramenta naszego zbawienia. Przez Pana...

Za wszystkich zmarłych:

(8 b) Spojrzyj, Panie, z łaskawością na te dary ofiarne, które za dusze sług i służebnic Twoich składamy, i prosimy, abyś udzielił nagrody za wiarę tym, którym darowałeś zasługę przez wiarę chrześcijańską. Przez Pana...

Za zmarłych biskupów i kapłanów:

(11) **Modlitwa po Komunji.** Niech posłuży ku zbawieniu duszom sług Twych biskupów i kapłanów błagalne wzywanie miłosierdzia Twego, aby przez Twe zmiłowanie dostąpiły wiecznego przebywania z Tym, w którym nadzieję pokładały, i w którego wierzyły. Przez Pana naszego...

Za zmarłych braci, dobrodziejów itd.:

(11 a) Spraw, prosimy Cię, wszechmogący i miłosierny Boże, aby dusze braci, przyjaciół i dobrodziejów naszych, za które Majestatowi Twemu złożyliśmy tę ofiarę pochwalną, mocą tego sakramentu były oczyszczone od wszystkich grzechów, a z Twego miłosierdzia otrzymały szczęśliwą wieczność w światłości. Przez Pana...

Za wszystkich zmarłych:

(11 b) Prosimy Cię, Panie, aby nasza modlitwa pokorna i błagalna pomogła duszom sług i służebnic Twoich, i abyś je uwolnił łaskawie od wszystkich grzechów i uczynił je uczestnikami w łasce Twego odkupienia: Który żyjesz i królujesz...

Modlitwy w różnych potrzebach

1 O wstawiennictwo Świętych

Kolekta. Wszechmogący Boże, prosimy Cię. spraw, by wstawiennictwo świętej Bożej Rodzicielki Marji, i wszystkich świętych Apostołów, Męczenników, Wyznawców i Dziewic, oraz wszystkich wybranych Twoich wszędzie nas cieszyło, abyśmy przez uczczenie ich zasług doznawali ich możnej opieki. Przez Pana...

Sekreta. Złożonemi darami, Panie, daj się ubłagać a broń nas od wszelkich nieszczęść na prośby błogosławionej Marji, zawsze Dziewicy i wszystkich Świętych Twoich. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Przyjęliśmy, Panie, niebieskie sakramenta ku uczczeniu pamięci błogosławionej Marji, zawsze Dziewicy, i wszystkich Świętych Twoich, i prosimy Cię, spraw, abyśmy we wiecznych radościach osiągnęli to, co tu w świętych czynnościach spełniamy. Przez Pana...

2 O wstawiennictwo Świętych inna modlitwa

Kolekta. Od wszelkich niebezpieczeństw duszy i ciała, broń nas, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i chwalebnej zawsze Dziewicy, Bogarodzicy Marji, jak i błogosławionego Józefa, i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, błogosławionego N... *(patrona*

kościoła) i wszystkich Świętych: udziel nam miłościwie pomyślności i pokoju, aby Kościół Twój, pokonawszy wszelkie przeciwności i błędy, mógł Ci służyć w bezpiecznej wolności. Przez tegoż Pana...

Przy N... wymienia się imię Patrona kościoła, w którym się msza odprawia, jeżeli przedtem już nie było wypowiedziane; jeżeli patronem kościoła jest jeden z Aniołów, Archaniołów albo św. Jan Chrzciciel, to jego imię wymienia się przed imieniem św. Józefa.

Sekreta. Wysłuchaj nas, Boże, Zbawco nasz: a przez moc tego Sakramentu strzeż nas od wszystkich nieprzyjaciół duszy i ciała, i udziel (nam) łaski w tem życiu, a chwały w przyszłem. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Niech ofiarowany Ci dar boskiego Sakramentu oczyści nas i wzmocni, prosimy Cię, Panie, a za wstawieniem się błogosławionej i przechwalebnej Dziewicy, Bożej Rodzicielki, jak i błogosławionego Józefa i błogosławionych Apostołów Twych Piotra i Pawła, oraz błogosławionego N. *(patrona kościoła)* i wszystkich Świętych, niech nam wyjedna odpuszczenie wszystkich grzechów i chroni od wszelkich przeciwności. Przez Pana...

3 Za duchowieństwo

Kolekta. Wszechmogący, wieczny Boże, oto Duch Twój uświęca cały organizm Kościoła i kieruje nim, racz wysłuchać próśb naszych za wszystkie stany duchowne, aby przy pomocy łaski Twojej wiernie Ci służyły wszystkie stopnie (hierarchji). Przez Pana...

Sekreta. Panie, udziel Twym sługom odpuszczenia grzechów, pociechy w życiu, oraz stałego kierownictwa, aby Ci służąc, zawsze mieli przystęp do Twego miłosierdzia. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Uwolnij, prosimy Cię, Panie, sług Twoich, którzy się z błaganiem do Ciebie zwracają, od wszelkich grzechów i nieprzyjaciół, aby w świątobliwem prowadzeniu się żyli, i żadnemi przeciwnościami nie byli dotknięci. Przez Pana...

4 Za Papieża

Kolekta. Boże, wszystkich wiernych Pasterzu i Rządco. Spojrzyj miłosiernie na sługę Twego N..., którego nad Kościołem Twoim uczyniłeś przełożonym: daj mu, prosimy, słowem i przykładem tak przewodniczyć swoim podwładnym, aby z powierzoną sobie owczarnią do żywota przyszedł wiecznego. Przez Pana...

Sekreta. Złożoną ofiarą, daj przebłagać się, Panie, prosimy, a sługę Twego N..., którego ustanowiłeś pasterzem Kościoła Swego, ustawiczną otaczaj opieką. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Niech nam będzie obroną to przyjęcie boskiego sakramentu, prosimy, Panie: i niech ratuje oraz umacnia sługę Twego N..., którego pasterzem Kościoła swego postanowiłeś, wraz z powierzoną mu owczarnią. Przez Pana...

5 za cesarza, 6 za króla, 7 za przełożonych, 8 za zgromadzenie i rodziny w tem wydaniu Mszału opuszczono.

9 O zgodę w Zgromadzeniu

Kolekta. Boże, dawco pokoju, i przyjacielu miłości, użycz sługom Twoim prawdziwej zgody z Twą wolą, abyśmy byli wolni od wszelkich pokus, które nas napastują. Przez Pana...

Sekreta. Prosimy Cię, Panie, daj się przebłagać temi darami i udziel nam (łaski), by nas nie obciążały przewinienia innych, skoro prosimy o darowanie własnych. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Ducha Twej miłości wlej nam (do serc), Panie, abyś w Swej do-

broci jednomyślnemi uczynił serca tych, których jednym chlebem niebieskim nakarmiłeś. Przez Pana...

10 Przeciw prześladowcom Kościoła

Kolekta. Przyjmij łaskawie, prosimy Cię, Panie, modlitwy Kościoła Twego, aby po zwalczeniu wszelkich przeciwności i błędów w bezpiecznej służył Ci wolności. Przez Pana...

Sekreta. Wspieraj nas opieką Swą, Panie, gdy te święte czynności spełniamy, abyśmy całkiem się oddali sprawom Bożym i tak Tobie wiernie duszą i ciałem służyli. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Nie dopuść, prosimy Cię, Panie Boże nasz, aby ci, którym pozwalasz na radosne uczestniczenie w uczcie niebieskiej, ulegali ziemskim niebezpieczeństwom. Przez Pana...

11 Przeciw prześladowcom i źle czyniącym

Kolekta. Prosimy Cię, Panie, racz zetrzeć pychę wrogów naszych; a ich upór powal na ziemię mocą Twej prawicy. Przez Pana...

Sekreta. Panie, niech moc tego sakramentu oczyści nas od własnych skrytych błędów i uwolni od wrogich zasadzek. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Boże, obrońco nasz, wejrzyj na nas, i broń nas od niebezpieczeństw, które nam grożą ze strony wrogów, abyśmy po usunięciu wszelkich wstrząsów, mogli Ci służyć ze spokojnem sumieniem. Przez Pana...

12 We wszystkich potrzebach

Kolekta. Boże, ucieczko nasza, i mocy, wysłuchaj pobożnych modłów Kościoła Twojego, Sprawco pobożności, i daj, ażebyśmy to, o co z wiarą prosimy, w skutku otrzymali. Przez Pana...

Sekreta. Miłosierny Boże, daj, aby ta zbawienna ofiara i od własnych oczyściła nas win, i strzegła od wszelkich przeciwności. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Przyjąwszy dary świętej tajemnicy, pokornie Cię błagamy, Panie, aby to, coś na pamiątkę Swoją czynić nam nakazał, było uleczeniem naszej słabości. Który żyjesz...

13 W każdym ucisku

Kolekta. Wszechmogący Boże, nie zapominaj Twego ludu, który wśród utrapień woła do Ciebie, lecz dla chwały Imienia Twego pośpiesz łaskawie z pomocą udręczonym. Przez Pana...

Sekreta. Panie, przyjmij łaskawie dary ofiarne! niemi bowiem chciałeś być przebłagany, a nam w pełnej potęgi dobroci zbawienie przywrócić. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Na nasze uciśnienie, racz wejrzeć łaskawie, Panie; i odwróć od nas gniew Twego oburzenia, na który słusznie zasługujemy. Przez Pana...

14 W czasie głodu

Kolekta. Prosimy Cię, Panie, niech prośby nasze pobożne odniosą skutek; i odwróć łaskawie klęskę głodu, aby serca śmiertelników poznały, że to Ty, gdy się zagniewasz, takie bicze zsyłasz, a gdy się zmiłujesz, to przestają. Przez Pana...

Sekreta. Boże, Ty dla ciała i duszy rodu ludzkiego dajesz te dary jako pokarm ku pokrzepieniu sił, i jako sakrament ku odnowieniu: użycz nam prosimy Cię, by ani ciało ani dusza nie były pozbawione pomocy. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Prosimy Cię, Panie, racz opatrzyć także doczesnym pokarmem tych,

którym łaskawie użyczasz z wiecznych tajemnic. Przez Pana...

15 W czasie trzęsienia ziemi

Kolekta. Wszechmogący, wieczny Boże, Ty Swem spojrzeniem wstrząsasz ziemię; oszczędź bojaźliwych, bądź łaskaw dla błagających Ciebie, abyśmy odczuli stale Twoją łagodność, naprawiającą zarysowania i przepaści ziemskie, skoro zostaliśmy przerażeni Twym gniewem, wstrząsającym posadami naszego globu. Przez Pana...

Sekreta. Boże, Tyś ufundował ziemię w jej podstawach, przyjmij od ludu Twego modły i ofiary: spraw, by znikły niebezpieczeństwa trzęsienia ziemi, a groźny gniew Swój racz zamienić w pomoc ku zbawieniu ludzi; aby ci, co z ziemi powstali, i do niej wrócą, cieszyli się, że przez święte postępowanie będą obywatelami nieba. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Panie, strzeż nas, pożywających z Twego Sakramentu; a ziemię, którą widzimy wstrząśniętą dla naszych grzechów, z łaski swej umocnij; aby serca śmiertelnych ludzi poznały, że Ty, gdyś zagniewany, takie bicze zsyłasz, a gdy się zmiłujesz, to ustają. Przez Pana...

16 O deszcz

Kolekta. Boże, w Tobie żyjemy, poruszamy się i jesteśmy; udziel nam tak potrzebnego deszczu, abyśmy, tu wspierani dostateczną pomocą, o dobra wieczne z większą ufnością się ubiegali. Przez Pana...

Sekreta. Prosimy Cię, Panie, daj się przebłagać złożonemi Ci darami, i udziel nam pomocy korzystnej przez spuszczenie potrzebnego deszczu. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Spuść nam, prosimy Cię, Panie, zbawienny deszcz, i zeschłą ziemię zroś łaskawie strumieniami z nieba. Przez Pana...

17 O pogodę

Kolekta. Panie, wysłuchaj wołających do Ciebie, i użycz czasu pogodnego tym, którzy Cię o to proszą; bo oto za grzechy nasze słusznie cierpimy, ale za uprzedniem miłosierdziem Twem niech doznamy Twej dobroci. Przez Pana...

Sekreta. Łaska Twoja, Panie, niech nas uprzedza i towarzyszy nam zawsze; a Ty zaś przyjmij jako zadośćuczynienie za grzechy nasze te ofiary, które do konsekracji Imieniowi Twemu składamy, aby one za przyczyną Twoich Świętych, nam wszystkim wyszły na zbawienie. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Panie, Twej łaskawości błagamy, abyś powstrzymał ulewne deszcze, a nam raczył okazać łaskawe oblicze Swoje. Przez Pana...

18 O odwrócenie burz

Kolekta. Prosimy Cię, Panie, niech będą odpędzone od domu Twego duchy złośliwe, i niech ustąpi zgubne działanie burz powietrznych. Przez Pana...

Sekreta. Przynosimy Ci, Panie, pochwałę i dary ofiarne, aby za otrzymane łaski podziękować a o nowe wytrwale w pokorze prosić. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Wszechmogący wieczny Boże, Ty nas leczysz Twem karaniem a dajesz ratunek przebaczeniem; udziel nam na gorące nasze prośby tej łaski, byśmy się cieszyli pokojem upragnionej radości, a daru Twej dobroci zawsze kosztowali. Przez Pana...

19 W czasie zarazy na zwierzęta

Kolekta. Boże, Ty dałeś człowiekowi do pomocy nieme zwierzęta przy jego pracach; pokor-

nie Cię błagamy, by one nam nie przepadały, bo bez nich niema utrzymania naszego życia. Przez Pana...

Sekreta. Daj się ubłagać, Panie, złożonemi ofiarami, i udziel nam Swej pomocy w naszych trudnych okolicznościach. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Panie, niech wierny lud otrzyma Twe błogosławieństwo, dla poratowania duszy i ciała; i niech Ci okaże należną Tobie uległość a zdobywa zawsze dobrodziejstwa Twej łaskawości. Przez Pana...

20 Modlitwa kapłana za siebie samego opuszczona.

21 O dar łez

Kolekta. Wszechmogący i dobrotliwy Boże, Tyś spragnionemu ludowi źródło żywej wody ze skały wyprowadził; wyciśnij z twardych serc naszych łzy skruszenia, byśmy mogli opłakiwać nasze grzechy, i dostąpić ich zgładzenia przez zmiłowanie Twoje. Przez Pana...

Sekreta. Prosimy Cię, Panie, Boże, spojrzyj łaskawie na ofiarę, Twemu majestatowi za nasze grzechy składaną; i wyprowadź z oczu naszych strumienie łez, któremi moglibyśmy zgasić zasłużone upalenie. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Łaskę Ducha świętego racz wlać do serc naszych, Panie Boże; niech przez jej działanie łzami i płaczem zmyjemy plamy grzechów naszych, i dostąpimy skutecznie pożądanego przebaczenia z Twej szczodrości. Przez Pana...

22 O odpuszczenie grzechów

Kolekta. Boże, Ty nikogo nie odrzucasz, ale nawet dla największych grzeszników, gdy pokutują, jesteś łaskawy w zmiłowaniu; wejrzyj na pokorne prośby nasze, i daj światło duszom naszym, byśmy byli zdolni spełnić Twe przykazania. Przez Pana...

Sekreta. Ta tu ofiara, którą Ci, Panie, za przewinienia nasze przynosimy, niech będzie przez Ciebie przyjęta; i niech wyjdzie na zbawienie tak żywym, jak i umarłym. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Wszechmogący Boże, usłysz błagania Twojej rodziny; i spraw, aby te święte dary, od Ciebie otrzymane, za Twoją łaską, w nas nienaruszone zostały. Przez Pana...

23 Za publicznych pokutników

Kolekta. Wszechmogący wieczny Boże, odpuść z Twej dobroci grzechy sługom Twoim, którzy przed Tobą do winy się przyznają: i miarę karania za grzechy racz przewyższyć miarą przebaczenia, którego im z łaski Twej racz udzielić. Przez Pana...

Sekreta. Spraw, prosimy Cię, wszechmogący i miłosierny Boże, aby ta zbawienna ofiara coraz więcej uwalniała Twych sług od własnych win grzechowych i broniła ich od wszelkiego nieszczęścia. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Wszechmogący i miłosierny Boże, Ty chcesz raczej poprawy niż zguby dla każdej duszy pokutującej i do winy się przyznającej; wejrzyj na tych sług Twoich, i przez działanie sakramentów, któreśmy przyjęli, oddal od nich gniew Twego oburzenia, i grzechy wszystkie im odpuść. Przez Pana...

24 Za tych, co są w pokusach i uciśnieniach

Kolekta. Boże, Ty z bezbożnych czynisz sprawiedliwych, i nie chcesz śmierci grzesznika; pokornie błagamy majestatu Twego, byś raczył chronić niebieską pomocą sług Twoich, którzy w Twem miłosierdziu ufają, i zachował ich w Twej opiece nieustannej, aby Ci zawsze służyli i żadnemi pokusami od Ciebie nie zostali oddaleni. Przez Pana...

Sekreta. Prosimy Cię, Panie, mocą tego sakramentu oczyść nas od własnych przewinień, a sług Twoich uwolnij od wszystkich grzechów. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Sakramenta, któreśmy przyjęli, niech nas w czystości zachowają, prosimy Cię, Panie; a sługom Twoim użycz wolności od wszelkiej winy, aby oni, dręczeni wyrzutami sumienia, mogli się chlubić pełnią niebieskiego daru zbawiennego. Przez Pana...

25 O odpędzenie złych myśli

Kolekta. Najłaskawszy i wszechmogący Boże, wejrzyj łaskawie na prośby nasze; a dusze nasze uwolnij od pokus złych myśli, byśmy zdołali być godnym przybytkiem Ducha świętego. Przez Pana... w jedności tegoż...

Sekreta. Panie, ofiary te składamy Ci za nasze zbawienie, byś uwolnił dusze nasze od nieczystych myśli i w nienaruszeniu je zachował, oraz łaską Ducha świętego oświecić raczył. Przez Pana... w jedności tegoż...

Modlitwa po Komunji. Boże, Ty oświecasz każdego człowieka, przychodzącego na ten świat; prosimy Cię, rozjaśnij serca nasze blaskiem Twej łaski, abyśmy byli w stanie myśleć zawsze o tem, co godne Ciebie i co się Tobie podoba, oraz miłować Cię z całej duszy. Przez Pana...

26 O powściągliwość

Kolekta. Panie, wypal ciało i duszę naszą ogniem Ducha świętego, abyśmy Ci czystem ciałem służyli, a niewinną duszą się podobali. Przez Pana... w jedności tegoż...

Sekreta. Zerwij, Panie, pęta grzechów naszych; lecz, abyśmy mogli w zupełnej wolności i z czystem sumieniem poświęcić Tobie ofiarę pochwal-

ną, udziel nam tego, czego już przedtem nam udzieliłeś (przy chrzcie); i ratuj nas teraz, przebaczając nam, jak niegdyś wyratowałeś, litując się nad nami. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Panie, nasz wspomożycielu i obrono nasza, wspieraj nas; i niech zakwitną duch i ciało nasze siłą wstydliwości i nowością czystości; abyśmy przez tę ofiarę, Tobie złożoną oczyszczeni zostali od wszelkich grzechów. Przez Pana...

27 O pokorę

Kolekta. Boże, Ty pysznym się sprzeciwiasz, a pokornym łaskę dajesz! udziel nam cnoty prawdziwej pokory, jakiej przykład dał na sobie Twój Jednorodzony (Syn), abyśmy nigdy w pysze nie wywoływali Twego gniewu, lecz raczej upokorzeni otrzymywali dary Twej łaski. Przez Pana...

Sekreta. Ta ofiara, prosimy Cię, Panie, niech nam wyjedna łaskę prawdziwej pokory; a równocześnie niech usunie z serc naszych pożądliwość ciała i oczu oraz pychę żywota; abyśmy, o ile żyć będziemy trzeźwo, sprawiedliwie i pobożnie, osiągnęli nagrodę wieczną. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Panie, przyjęcie tego Sakramentu niech zetrze plamy grzechów naszych, a nas, pokornie się sprawujących niech zaprowadzi do królestwa niebieskiego. Przez Pana...

28 O cierpliwość

Kolekta. Boże, Ty cierpliwością Twego Jednorodzonego (Syna) starłeś pychę starego wroga (= szatana); daj nam, prosimy Cię, tę łaskę, byśmy godnie uczcili to, co On za nas poniósł,

a tak za Jego przykładem znosili wszelkie przeciwności. Przez Pana...

Sekreta. Panie, prosimy Cię, przyjmij podarki od nas ofiarowane i daj się nimi przebłagać; my je składamy Twemu majestatowi w ofiarnej czynności, abyś nam raczył udzielić daru cierpliwości. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Panie, prosimy, niech te mysterja przenajświętsze, któreśmy spożyli, przywrócą nam utraconą łaskę, a przydzielą nam daru cierpliwości we wszystkich niepowodzeniach, dając moc zawsze i wszędzie. Przez Pana...

29 O miłość

Kolekta. Boże, Ty sprawiasz, że miłującym Ciebie wszystko wychodzi na dobre, daj sercom naszym niezłomne uczucie Twej miłości; aby żadne doświadczenie nie potrafiło przytłumić pragnień, które od Ciebie pochodzą. Przez Pana...

Sekreta. Boże, Ty nas odnawiasz na Swoje podobieństwo przez sakramenta i przykazania; udoskonal postępowanie nasze na ścieżkach Twoich; abyśmy przez te ofiarne dary, które przynosimy, posiedli naprawdę dar miłości, której się spodziewamy za Twojem natchnieniem. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Panie, prosimy, łaska Ducha świętego niech oświeci serca nasze, a doskonałej miłości słodyczą niech je obficie pokrzepi, Przez Pana... w jedności tegoż...

30 Za przyjaciół

Kolekta. Boże, Tyś dary miłości wraz z łaską Ducha świętego w serca Twych wiernych wlał;

sługom i służebnicom Twym, za którymi wołamy do Twej łaskawości, udziel zdrowia duchowego i cielesnego, aby Cię z całej siły kochali, i z całej miłości Twoją wolę wykonywali. Przez Pana...

Sekreta. Prosimy Cię, Panie, miej litość nad sługami i służebnicami Twymi; za nimi składamy Twemu majestatowi tę pochwalną ofiarę; aby przez święte te tajemnice błogosławieństwem z nieba byli udarowani i chwałę w wiecznej szczęśliwości zdobyli. Przez Pana...

Modlitwa po Komunji. Skorośmy skosztowali boskiej uczty, prosimy Cię, Panie, niech te zbawienne sakramenta będa ku dobru i pokojowi tych, za których miłość nasza złożyła to Twemu majestatowi. Przez Pana...

31 za nieprzyjaciół, 32 za niewolników, 33 za podróżujących okrętem, 34 o zdrowie żywych, opuszczono w tem wydaniu, 35 za żywych i umarłych, zob. str. 187, 189, 190.

Przygotowanie do Mszy św.

Antyfona. Boże, racz nie pamiętać na grzechy nasze i gniew swój oddal od nas.

Ps. 83

(Wyrażajmy tęsknotę za Bogiem i prośmy oto, byśmy zawsze Go chwalić mogli).

Jak miłe są świątynie Twoje, Boże — dusza moja usycha z tęsknoty do pałaców Pańskich.

Bo sercė moje i ciało moje raduje się tylko w Tobie, Boże.

Czem dla wróbla domek, a dla synogarlicy gniazdko, w którem może złożyć swe pisklęta, tem dla mnie ołtarze w kościołach Twoich, Panie Królu i Boże mój.

Szczęśliwi więc, Panie, ci, którzy mieszkają w pobliżu Twoich kościołów, bo zawsze mogą Ciebie chwalić.

Szczęśliwy ten człowiek, któremu Ty stajesz do pomocy, — bo ten może postanowić pielgrzymkę do kościoła Twego przez dolinę płaczu.

Takim Ty, Boże, udzielasz swego błogosławieństwa, by mogli postępować w doskonałości i cnotach, aż wreszcie ujrzą w niebie Ciebie, Boga Najwyższego.

Panie, Boże mocny, wysłuchaj moją modlitwę — Obrońco nasz, Boże, wejrzyj na wiernego sługę Twego.

Bo lepszy dla mnie jeden dzień, spędzony w świątyni Twojej, Boże — niż tysiące dni wśród świata.

Dlatego wolę być ostatnim w domu Twoim, Boże — niż pierwszym wśród grzeszników.

Wiem, Boże, że miłosierny jesteś i wiernym w obietnicach swoich — i że łaskę i chwałę dajesz twoim wiernym.

Bo nie odmawiasz swej łaski tym, którzy prowadzą dobre życie — dlatego szczęśliwy ten człowiek, który w Tobie zaufał.

Ps. 84

(Dziękujmy Bogu za łaskę wiary i prośmy o łaskę wytrwania w dobrem).

Pobłogosławiłeś, Panie, ludowi Twemu — bo wyzwoliłeś go z niewoli grzechu.

Odpuściłeś nieprawość ludu Twego — wszystkie jego grzechy zmazałeś i gniew Twój uśmierzyłeś.

Zwróć więc nas ku sobie, Boże Zbawicielu nasz, a gniew swój oddal od nas.

Boże, daj nam nowe życie — a lud Twój radować się będzie.

Udziel nam, Panie, miłosierdzia swego — i zbaw nas.

Oto Bóg głosi ludowi swemu pokój i wszystkim tym wiernym, którzy nawracają się do Niego.

Zaiste, zbawienie Jego bliskiem jest dla tych, którzy wypełniają wolę Jego, aby chwała Boża rozbrzmiewała po całej ziemi.

Wtedy miłosierdzie i wierność w obietnicach, podadzą sobie dłoń — a sprawiedliwość i pokój pocałują się.

A wtedy ludzie na ziemi będą chwalić Boga — a Bóg będzie sprawiedliwie nagradzał.

Bo Bóg udzielać będzie swego błogosławieństwa, a plon dóbr doczesnych i duchowych będzie obfity.

Sprawiedliwość idzie przed Bogiem — by torować Mu drogę.

Ps. 85

(Prośmy Boga o przebaczenie grzechów naszych i o moc do walki ze złem).

Boże, wysłuchaj mnie — bom biedny i opuszczony. Ratuj mnie, bo sługą Twym jestem — zbaw mnie, Boże, bo w Tobie złożyłem ufność.

Zmiłuj się nademną, bo zawsze modlę się do Ciebie — rozwesel mnie, bo do Ciebie się zwracam.

Ty bowiem, Panie, dobry jesteś, łaskawy i bardzo miłosierny dla wszystkich, którzy Twej pomocy wzywają.

Wysłuchaj, Panie, modlitwę moją — daj mi to, o co proszę.

Tylekroć pomagałeś mnie, gdym w uciśnieniu wzywał Twej pomocy.

Ty mnie jedynie wysłuchać możesz, bo niema Tobie równego.

Wszystkie narody, któreś stworzył, uznają Cie-

bie i pokłon oddadzą Tobie — a Ciebie jedynie wychwalać będą. Boś Ty jest wielki i wszechmocny — Tyś jedynym Bogiem.

Prowadź mnie Panie wedle woli Twej, którą dałeś w przykazaniach — i daj, bym wielką radość znajdował w życiu wedle przykazań Twoich.

Wzamian za to wychwalać Cię będę zawsze i wszędzie.

Boś Ty okazał mnie miłosierdzie swoje — Tyś wyrwał mą duszę od przepaści piekła.

Boże, oto ludzie bezbożni powstają przeciwko mnie i czyhają na duszę moją.

Panie, Tyś miłosierny, łaskawy, cierpliwy, litościwy i wierny w obietnicach.

Wejrzyj więc na mnie i zmiłuj się — daj mi moc, bym pokonał wszystkie trudności.

Okaż w widoczny sposób dobroć Twoją, aby ujrzeli ją ci, którzy mnie prześladują i zawstydzą się widząc, że Ty dopomogłeś i pocieszyłeś mnie.

Ps. 115

(Dziękujmy Bogu za wyratowanie nas z niewoli grzechu).

Prawda to, Panie, co teraz powiem: tak bardzo byłem przygnębiony.

W lęku swoim powiedziałem — każdy człowiek kłamcą.

Cóż oddam Panu za wszystko, co z rąk Jego otrzymałem.

Kielich zbawienia podniosę... a Pana wychwalać będę.

To co ślubowałem Bogu, wypełnię publicznie. Droga w oczach Boga jest śmierć jego wiernych.

Panie, ja tylko sługa jestem — a Ty wyzwoliłeś mnie z więzów, jakie mnie krępowały.

Tobie więc będę składał ofiarę chwały i Ciebie, Boże, wychwalać będę.

Śluby moje spełnię publicznie — a Ciebie wszędzie i zawsze wychwalać będę.

Ps. 129.

(Bóg miłosierdzie okazuje względem pokutujących).

Z głębi duszy wołam do Ciebie, Panie — Panie, wysłuchaj modlitwę moją.

Jeśli, Boże, zważać będziesz na grzechy nasze: Któż się przed Tobą ostoi?

Ale u Ciebie jest przebaczenie — ufny w obietnice Twoje przystępuję do Ciebie, Panie.

Czekam, Panie, na zmiłowanie Twoje — a dusza moja oczekuje Boga, bardziej niż stróż nocny wygląda świtu.

Niechaj zawsze ludzie ufność pokładają w Bogu.

Ponieważ Pan jest nieskończenie miłosierny — i On tylko sam wybawi ludzi z niewoli grzechów.

Antyfona. Boże, racz nie pamiętać na grzechy nasze i gniew swój oddal od nas.

Boże Ojcze, zmiłuj się nad nami.

Chryste Panie, zmiłuj się nad nami.

Duchu Święty, zmiłuj się nad nami. Ojcze nasz... *(po cichu):*

Panie, zmiłuj się nademną i uzdrów duszę moją, ponieważ zgrzeszyłem.

Zwróć nas ku sobie, Panie, i zmiłuj się nad synami twoimi.

Okaż nad nami, Panie, miłosierdzie swoje, w Tobie bowiem ufność i nadzieja nasza.

Od wszystkich grzechów oczyść mnie, Panie.

Panie, wysłuchaj modlitwę moją, a głos mój niech dotrze do Ciebie.

Módlmy się:

Wysłuchaj miłosierny, Boże, modlitwę moją i oświeć łaską Ducha św. serce moje abym god-

nie mógł sprawować świętą Ofiarę i Ciebie coraz bardziej kochać.

Panie, ogniem Ducha św. przetop mnie całego, abym Tobie służyć mógł czystem ciałem i całem sercem.

Ciebie Boże proszę, aby Pocieszyciel, który od Ciebie pochodzi, prócz oświecenia rozumu mego według obietnicy Syna Twego, doprowadził mnie do poznania wszelkiej prawdy.

Boże, który serca wiernych Twoich światłem Ducha św. oświeciłeś, udziel nam tej łaski, abyśmy przez oświecenie Ducha św. poznali co dobre i zawsze się weselili.

Boże, Ciebie proszę, przybądź do mojej duszy, i oczyść ją, aby, kiedy do niej przybędzie Syn Twój Jezus Chrystus, znalazł w niej przygotowane dla Siebie mieszkanie.

Przygotowanie do Sakramentu Pokuty

Rachunek sumienia

(Staw się w obecności wszystkowiedzącego Boga i zbadaj przy pomocy łaski Ducha świętego gruntownie i dokładnie twe sumienie i pytaj samego siebie:

1. Kiedy była moja ostatnia dobrze i godnie odprawiona Spowiedź św.? 2. Czy nie zapomniałem(am) jakiego ciężkiego grzechu? 3. Czy nie zataiłem świadomie jakiego śmiertelnego grzechu? 4. Czy żałowałem szczerze za grzechy? 5. Czy odprawiłem pokutę? 6. Czy spełniłem zlecenia, dane mi przez spowiednika na ostatniej św. Spowiedzi? (zwrot ukradzionej rzeczy, naprawienie szkody na sławie bliźniego, pojednanie się z wrogiem, wyrugowanie ze serca niechęci, złości, nienawiści wobec bliźniego, bez-

względne unikanie bliskiej i dobrowolnej sposobności do grzechu, zerwanie grzesznego stosunku, naprawienie zgorszenia itd.).

Następnie przypomnij sobie na podstawie 10 przykazań Boskich, 5 przykazań kościelnych, 7 grzechów głównych i twych specjalnych obowiązków stanu, czy i ilekroć świadomie i dobrowolnie zbuntowałeś(aś) się przeciw Bogu.

I. przyk. B.: Dobrowolne powątpiewanie o prawdach wiary — przysłuchiwanie się i udział w rozmowach przeciw wierze — czytanie pism i książek, przeciwnych wierze i obyczajom — zaniedbanie praktyk religijnych z fałszywego wstydu — opuszczanie codziennej modlitwy — dobrowolne roztargnienie w modlitwie.

II. przyk. B.: Bluźnierstwo i naśmiewanie się z rzeczy świętych — lekkomyślne wymawianie imion świętych — przekleństwo.

III. przyk. B.: Wykonywanie w niedziele i święta niepotrzebnych prac ciężkich — zaniedbanie z własnej winy Mszy św. lub znacznej jej części — nienabożne i gorszące zachowanie się w kościele.

IV. przyk. B.: Nieposłuszeństwo, upór, zuchwałość względem rodziców i przełożonych — złośliwe ich wyszydzanie i oczernianie — życzenie im złego.

V. przyk. B.: Nieprzyjaźń i nienawiść względem bliźniego — obelżywe przezwiska — brutalne traktowanie — zgorszenie słowem i przykładem.

VI. i IX. przyk. B.: Dobrowolne, bezwstydne myśli, pragnienia, spojrzenia, mowy i uczynki.

VII. i X. przyk. B.: Przywłaszczenie sobie cudzej własności — oszustwo — szkoda na majątku — lekkomyślne trwonienie pieniędzy — chęć kradzieży i oszustwa.

VIII. przyk. B.: Kłamstwo — obłuda — oszczerstwo — obmowa.

Przyk. kościelne: Złamanie postu.

Grzechy główne: Pycha i zarozumiałość — zazdrość i radość z cudzego nieszczęścia — pijaństwo — lenistwo i zaniedbywanie obowiązków.

Żal za grzechy.

1. Staw się w duchu w obecności najsprawiedliwszego Boga i zastanów się, na jakie kary przez grzechy twoje w tem i przyszłem życiu zasłużyłeś! Jeden grzech ciężki myślą popełniony — pycha — strącił Aniołów z przybytków nieba do otchłani potępienia na wieki. Grzechy śmiertelne tyle nieszczęśliwych dusz zrzuciły do ognia wiekuistego, do płomieni, gdzie wieczny płacz, rozpaczliwe zgrzytanie zębów, gdzie robak (sumienie) nigdy nie umiera, a ogień nieugaszony swe ofiary pożera i pali — niczem umieranie, gdzie wieczne cierpienie, bez końca i ulgi, bez nadziei i pociechy. „Straszną jest rzeczą wpaść w ręce Boga sprawiedliwego!“ (Żyd. 10, 31).

Gdybyś umarł w grzechu ciężkim, w tem odwróceniu od Boga, gdziebyś się znalazł! Słuchaj, co mówi nieomylne słowo Boże: „Niewiernym obmierzłym i mężobójcom i nieczystym i czarownikom i bałwochwalcom i wszystkim kłamcom część ich będzie w jeziorze gorejącem ogniem i siarką, co jest śmierć wtóra“ (Obj. 21, 8).

2. Rozważ, ilu dobrodziejstwami obsypał i obsypuje cię Bóg! Daje życie, zdrowie, prawdziwą wiarę, niezliczone łaski, cierpliwie znosił twe bunty, bluźnierstwa, któremiś odpłacał jego dobroć! Ojcze niebieski, miłosierdzia!

3. Popatrz na krzyż Chrystusa! Oto człowiek! Oto Bóg, Pan, Stwórca, Zbawiciel twój, który w opuszczeniu, wśród urągań cierpi niezmierne katusze, zsieczony, koroną cierniową uwieńczony,

krwią ociekający! Za ciebie oddał samego siebie, wyniszczył się, stał się posłusznym aż do śmierci krzyżowej, zniszczył cyrograf dekretu potępienia twego. Jezu ukrzyżowany, miłuję cię z głębi mego skruszonego serca!

Panie, Jezu Chryste, Boże najukochańszy i Zbawicielu mój, spojrzyj na nędznego grzesznika u stóp krzyża Twojego. Jakiż wstyd mnie ogarnia; Tyś mi tyle dobrodziejstw wyświadczył, z nieba na ziemię zstąpiłeś i tyle cierpień i mąk poniosłeś i wkońcu życie Swoje za mnie dałeś, a jam się okazał tak niewdzięcznym i tyle złości przeciw Tobie uczyniłem. Gdybyś mnie był ukarał, jak, Boże sprawiedliwy, ukarałeś złych Aniołów po pierwszym zaraz grzechu, byłbym teraz i na całą wieczność nieszczęśliwym! Wszakże mimo mej niewdzięczności, Tyś zawsze był i jesteś pełen miłości i miłosierdzia względem mnie. O Jezu najmilszy, jakże mi serdecznie żal, żem Cię tak często i tak ciężko obrażał! O gdybym Cię był zawsze, Dobro najwyższe i miłości najgodniejsze, przez całe życie moje z całego serca i nadewszystko miłował! Błagam Cię pokornie, Panie i Zbawicielu mój, przebacz mi łaskawie wszystkie grzechy i przyjmij mnie znowu do łaski Swojej świętej. Brzydzę się, nienawidzę i wyrzekam się wszystkich grzechów moich i mocno stanowię, mój Boże, odtąd prawdziwie się poprawić, Ciebie pragnę na zawsze nadewszystko miłować i wszelakiej okazji i niebezpieczeństwa unikać, abym na nowo nie zgrzeszył.

O Najświętsza Panno Marjo, Matko Boża, przyczyń się za mną, abym tę spowiedź świętą dobrze odprawił i przebaczenie otrzymał.

Aniele Stróżu mój, bądź zawsze przy mnie i wspieraj mię, abym od tej chwili już nigdy grzechu nie popełnił, lecz bogobojnie żył. Amen.

Psalm 50 (pokutny)

1. Zmiłuj się nade mną, Boże, * według wielkiego miłosierdzia Twego.

2. I według mnóstwa litości Twojej * zgładź nieprawość moją.

3. Zupełnie obmyj mię od nieprawości mojej * i od grzechu mojego oczyść mię.

4. Albowiem ja uznaję nieprawość moją, * i grzech mój jest zawsze przede mną.

5. Tobie samemu zgrzeszyłem i złość przed Tobą popełniłem; * abyś Ty się okazał sprawiedliwym w wyrokach Twoich i zwyciężył, gdy Cię ludzie sądzą.

6. Bo oto w nieprawości jestem poczęty * i w grzechu poczęła mię matka moja.

7. A oto Ty miłujesz prawdę * tajemne i skryte rzeczy mądrości Twojej objawiłeś mi.

8. Pokrop mię hyzopem, a będę czysty, * obmyj mię, a nad śnieg wybieleję.

9. Daj mi usłyszeć radość i wesele, * a rozradują się kości skruszone.

10. Odwróć oblicze Twoje od grzechów moich * i zgładź wszystkie nieprawości moje.

11. Serce czyste stwórz we mnie, Boże, * i ducha prawego odnów we mnie.

12. Nie odrzucaj mię od oblicza Twego, * i ducha Twego świętego nie odbieraj ode mnie.

13. Przywróć mi radość z oglądania zbawienia Twego * i duchem możnym pokrzep mię.

14. Uczyć będę grzeszników *dróg Twoich, * a bezbożni nawrócą się do Ciebie.

15. Wybaw mnie od krwi przelanej, Boże, Boże zbawienie moje, * a język mój z radością będzie wysławiał wierność Twoją.

16. Panie, otwórz wargi moje, * a ustą moje opowiadać będą chwałę Twoją.

17. Bo gdybyś był pragnął ofiary, zapewnie byłbym ją dał, * ale w całopaleniach Ty się nie kochasz.
18. Ofiarą Bogu jest duch skruszony, * sercem skruszonem i upokorzonem, Boże, nie wzgardzisz.
19. Zlituj się, Panie, nad Syjonem w dobroci Twojej, * spraw, niechaj się odbudują mury Jeruzalem.
20. Tedy przyjmiesz ofiary prawe, dary i całopalenia, * tedy kłaść będą cielce na ołtarzu Twym.
21. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu, * Jak była na początku, teraz i zawsze i przez wszystkie wieki. Amen.

Spowiedź

Uklęknąwszy przy konfesjonale naznacz się znakiem Krzyża św. i mów:

Od ostatniej Spowiedzi odprawionej (podać czas) popełniłem(am) następujące grzechy:

(Wyznaj grzechy ze szczerą pokorą, podaj przy grzechach ciężkich dokładną ich liczbę, a po wyznaniu wszystkich grzechów dodaj):

Za wszystkie grzechy szczerze żałuję i postanawiam mocno poprawić życie swoje i więcej nie grzeszyć.

Modlitwa po spowiedzi

O wszechmocny i miłosierny Boże, którego miłosierdzie bez granic a dobroć nieskończona, dziękuję najświętszemu Majestatowi Twemu z całego serca i ze wszystkich sił duszy swojej za niepojętą dobroć Twoją, którą mi okazałeś, odpuszczając tak łaskawie grzechy moje. I niech będzie błogosławiona nieogarniona miłość Syna Twego, która go skłoniła do znalezienia sposobu na odpuszczenie grzechów naszych. Amen.

Komunja święta

Do ofiary należy uczta ofiarna: zatem Msza święta i uczta ofiarna czyli Komunja święta należą do siebie, stanowią całość.

Pierwsze wieki (1—8 wieku) nie znały Komunji św. poza Mszą świętą. Dziś znowu, gdy ożywienie udziału we Mszy świętej coraz więcej przybiera na sile, zaczyna się wołać także o Komunję świętą podczas Mszy. Właściwie liturgja nie zna innej formy rozdawania Komunji nad tę w czasie Mszy. Przeczytajmy tylko dokładnie wszystkie przepisy mszału oraz modlitwy, które towarzyszą tej ceremonji, a zobaczymy, że Komunję św. najlepiej można zrozumieć i ocenić w ramach liturgji mszalnej. Zresztą tak postąpił Chrystus przy ostatniej wieczerzy. Jeżeli powstała praktyka udzielania Komunji św. przed czy po, albo zupełnie poza Mszą świętą, to ona nie jest nakazem, ani regułą, tylko wyjątkiem, spowodowanym nadzwyczajnemi okolicznościami. Ale są pewne upodobania w komunikowaniu poza Mszą św., najczęściej przed Mszą św., by potem — jak się mówi — móc odprawić dziękczynienie.

Tu tkwi zdaje się większa część uprzedzeń do modlitw mszalnych i Komunji św. podczas Mszy. Dlatego parę słów o przygotowaniu do Komunji świętej i dziękczynieniu po niej.

Ci co modlą się z mszalników, zwłaszcza początkujący, narzekają nieraz, że we mszale niema urozmaicenia w modlitwach przed i po Komunji św., że zawsze jedne i te same i bardzo objektywne modlitwy. Ciekawe zjawisko, że kapłani dzień w dzień te same modlitwy przed Komunją św. odmawiają, nie skarżą się na coś podobnego. Dalej wyrobił się jakiś szablon czy przywiązanie się do kolejnego wzbudzania aktów wiary, nadziei, żalu, tęsknoty i miłości; i jeżeli kto tych formułek nie

odmówi ze specjalnych książeczek, to robi sobie wyrzuty, że się nie przygotował należycie do Komunji św. A we mszale niema tych modlitw! Jednak i tu jedyna droga w powiedzeniu Piusa X: „trzeba modlić się z kapłanem, odmawiać Mszę świętą, a nie urządzać sobie osobnych nabożeństw podczas Mszy świętej“. Kto zna i rozumie dobrze mszalne modlitwy, to przyznać musi, że one najlepiej odpowiadają wszelkim usposobieniom naszej duszy i nadają się dla każdego czasu, wieku czy zajęć: i żadna modlitwa — poza mszalną — nie uwydatnia swego naturalnego związku między Komunją św. a ofiarą.

Trzeba tylko rozumieć poszczególne części Mszy, i według tego brać w niej udział, a nie zamykać wiadomości z liturgji do lamusa i brać udział we Mszy św. przez „odstanie 30 minut“ na Mszy cichej z muzyką na chórze.

Ale gdzie we mszaliku jest przygotowanie do Komunji świętej? Przecież do „Agnus Dei — Baranku Boży“, ani mowy niema o Komunji św.; dopiero w owych trzech modlitwach, tuż przed samą Komunją! Tak jest we mszale! i dobrze jest! tylko zapatrywanie dusz pobożnych nie jest w porządku. Bo Msza św. nie jest przygotowaniem do Komunji św., ona też nie jest środkiem, a Komunja św. — nie jest celem Mszy św... Komunja św. jest darem dla nas od Boga, jest chlebem z nieba, a Msza św. jest ofiarą, najwyższem uwielbieniem Boga przez Syna jego, Jezusa Chrystusa. Zaś przygotowanie do przyjęcia takiego daru od Boga nie polega na zwracaniu uwagi na siebie i na ten dar: kto tak czyni, szuka siebie i swego zadowolenia. Przeciwnie, kto spełnia ofiarę, łączy się z ofiarą Chrystusa, ten w taki sposób uwielbia Ojca w niebiesiech, ten otrzymuje dar jako nagrodę niezmierną, niezasłużoną i tem cenniejszą, że nieoczekiwanie i niespodziewanie. Jeżeli zaś

komu tak bardzo chodzi o akty wiary, nadziei, żalu, tęsknoty i miłości, jakie są w różnych pobożnych książeczkach, i te znajdzie także we mszale, ale w odmiennej formie, bez owych czułych i tkliwych czy wyszukanych zapewnień i obietnic. Przedewszystkiem modlitwy mszalne przepojone są dziękowaniem, stąd dawna nazwa Mszy „Eucharystja“: wszystkie mszalne modły mówią o dziękowaniu, a sam akt ofiarny uważany jest za dziękczynienie. Tymczasem książeczki do nabożeństwa dopiero po Komunji św., mówią o dziękczynieniu. O tem też należy pamiętać, że we Mszy św. są te same owoce i skutki, których się spodziewamy po przyjęciu Komunji świętej.

Gdzie są jednak na Mszy św. akty wiary, nadziei i t. d.? Raczej należałoby się zapytać, która modlitwa czy część Mszy św. nie jest aktem wiary, przepraszania i pragnienia? Cała przecież t. zw. msza katechumenów, albo pouczająca, nie jest niczem jak wielkiem wyznaniem wiary (ewangelja, Credo), a żal czy nie jest wypowiedziany w modlitwie u stopni ołtarza, w „Confiteor“. Akt miłości też nie jest zapomniany! raczej prawie poprzez całą Mszę świętą brzmi jako jedna nuta, bo duch ofiary, gotowość do poświęceń, oddawanie się Bogu, to przecież są akty miłości. Kto rozumie ducha ofiary; kto uważa Mszę św. za ofiarę także swoją i do tej ofiary siebie przyłącza, ten zapewne lepiej wzbudza, a raczej okazuje swą miłość Chrystusowi, niż ten, który tylko rzewne i czułe formuły obietnic i przyrzeczeń odczytuje z książki... Modlitwy mszalne przed Komunją, zaczynają się prawie ze Mszą św. i niektóre z nich powtarzają się codziennie, ale są takie, co każdego dnia się zmieniają.

Modlitwy przed Komunją świętą.

Wszechmogący, wieczny Boże, oto przystępuję do Sakramentu jednorodzonego Syna Twego, Pana

naszego Jezusa Chrystusa. Przystępuję niemocny do lekarza, który daje żywot, nieczysty do krynicy miłosierdzia, ślepy do światła jasności, ubogi i głodny do Pana nieba i ziemi.

Proszę tedy niezmierną szczodrobliwość Twoją, abyś raczył z choroby mię uzdrowić, z brudu grzechu obmyć, w ślepocie mię oświecić, w ubóstwie wzbogacić, w nagości przyodziać, abym Cię, Chlebie anielski, Królu nad królami, Panie nad pany, z takiem przyjął usposobieniem i pokorą, z taką skruchą i nabożeństwem, z taką czystością i wiarą z takiem postanowieniem i w takiej intencji, jak to będzie najpożyteczniej dla zbawienia mej duszy.

Daj mi, proszę, przyjąć nietylko Sakrament Ciała i Krwi Pańskiej, ale też samą istotę i dzielność tego Sakramentu. O najłaskawszy Boże! daj mi Ciało jednorodzonego Syna Twego, Pana naszego Jezusa Chrystusa, które wziął z Najświętszej Panny Marji, tak przyjąć, abym do Jego duchownego Ciała mógł być przyłączony i między Jego członki policzony.

O najmilszy Ojcze! racz mi pozwolić Syna Twego, którego teraz pod osłoną chleba w życiu doczesnem chcę przyjąć, potem wiecznie twarzą w twarz oglądać. Amen.

(Św. Tomasz z Akwinu).

Akty cnót.

Boski Zbawicielu, Jezu Chryste! Wierzę mocno, że jesteś tu w Najświętszym Sakramencie Ołtarza rzeczywiście, prawdziwie i istotnie obecny: wszak Ty, przedwieczna Prawdo, Sam nad temi postaciami chleba i wina powiedziałeś przez usta Twego zastępcy słowa wszechmocne: „To jest Ciało moje, to jest Krew moja“. Ze św. Piotrem wołam: „Panie, Ty masz słowa żywota wiecznego; a myśmy uwierzyli i przekonali się, żeś Ty jest Chrystus, Syn Boży“ (Jan 6, 69—70).

Najmiłościwszy Zbawicielu! W Twojem bezbrzeżnem miłosierdziu i w Twej bezkresnej szczodrobliwości pokładam nadzieję, że mi przebaczysz grzechy i winy, darujesz kary i udzielisz mi wszelkich łask potrzebnych do tego, abym Ci pozostał wiernym aż do śmierci.

Jezu Chryste, prawdziwy i jedyny Oblubieńcze duszy mojej! Stałeś się dla mnie człowiekiem, poniosłeś za mnie śmierć haniebną i bolesną na Golgocie, dla mnie ustanowiłeś Przenajświętszy Sakrament Ołtarza, by stać się moim pokarmem, aby całego Siebie mnie oddać i przez to zjednoczyć się i połączyć się najzupełniej ze mną, stworzeniem tak niegodnem i niewdzięcznem! Boże, piękności nieskończona, dobroci najwyższa, miłuję Cię więcej niż siebie samego, miłuję Cię nad życie własne i łączę tę miłość moją z miłością, jaką mają ku Tobie wszyscy Aniołowie, wszyscy Święci, Marja, Twoja najświętsza Matka i Ojciec Twój Przedwieczny.

Za wszystkie przewiny, niedbalstwa, grzechy i występki żałuję serdecznie z głębi duszy mojej. Ty, o Panie, „sercem skruszonem i upokorzonem nie wzgardzisz“ (Ps. 50, 19). Głęboko upokorzony, skruszony i zawstydzony brzydzę się wszystkiemi grzechami, jakich się dopuściłem, bardziej niż wszelkiem złem, gdyż niemi Ciebie, Dobroci nieskończona, tylekroć obraziłem. Postanawiam poprawić życie swoje i więcej nie grzeszyć. Mój Jezu, miłosierdzia!

Do Ciebie zdążam, do Ciebie, Krynico życia, tęsknię, zstąp do duszy mojej, racz zjednoczyć się z nią jak najściślej i na zawsze. Zostań, Panie, ze mną, bym już żył nie ja, ale Ty we mnie.

Podczas Komunji św.

Gdy kapłan odwraca się, trzymając w ręce Najśw. Sakrament i powiada słowa: „Ecce Agnus Dei... Domine. non sum dignus“, bijąc się w piersi, mów trzykrotnie:

Panie, nie jestem godzien, abyś wszedł do serca mego, ale rzeknij tylko słowo, a będzie zbawiona dusza moja.

Następnie przystąp do ołtarza, podnieś cośkolwiek głowę, otwórz usta, kładąc koniec języka na dolnej wardze, przyjmij z największem skupieniem i pobożnością Pana Jezusa, mówiąc w duszy:

Ciało Pana naszego Jezusa Chrystusa niechaj strzeże duszy mojej na żywot wieczny. Amen.

Potem idź z powrotem na swoje miejsce i wzbudzaj serdecznie akty uwielbienia, powitania, dziękczynienia i prośby. Nabożeństwo po przyjęciu Komunji św. powinno trwać przynajmniej przez kwadrans.

Dziękczynienie po Komunji świętej
(i po Mszy św.)

Msza święta sama jako ofiara eucharystyczna jest już podziękowaniem Bogu za niezliczone łaski i dobrodziejstwa, otrzymane w Sakramencie Eucharystji.

Kto brał czynny udział we Mszy św. przez przyjęcie Komunji świętej, ten pragnie podziękować Bogu za tak wielką łaskę, jaką jest Komunja święta.

To dziękczynienie jest już podczas samej Mszy świętej, mianowicie w stałych modlitwach: „*Cóż oddam Panu?*“ (str. 89); „*Cośmy usty przyjęli?*“ i „*Ciało Twe Panie*“ (str. 91), a głównie **(11) Modlitwa po Komunji.** To jednak dziękczynienie jest za krótkie, zwłaszcza dla osób, które komunikują poza Mszą świętą. Najlepiej zaś postępują ci, co podczas Mszy św. tuż po Komunji kapłańskiej, przystępują do stołu Pańskiego, bo taki porządek rzeczy wynika z samej Mszy świętej jako ofiary i uczty ofiarnej. Wtedy podziękowanie obejmuje i końcowe modlitwy mszalne i osobne modlitwy, zwane „Dziękczynieniem po Mszy św.“, które tu są podane. Te modlitwy nie

są podziękowaniem tylko za samą Komunję św., ale za Mszę, za ofiarę i są uwielbieniem Boga.

Dziękczynienie po Komunji św. znowu jest krótkie według mszału: na wielkie święta w jednej tylko modlitwie. Ale w liturgji to jest dziękczynieniem, które nie powinno się ograniczać do odmówienia kilkunastu modlitw, tylko ma przejść i zamienić się w całodzienny akt dziękowania Bogu, czyli praca i zajęcia nasze powinny być opromienione i olśnione Chrystusem, jego duchem, prawdą i nauką. Dziękowanie nie powinno się kończyć na „podziękowaniu za osobiste szczęście" w Komunji, ale powinno się zawsze dziękować za ofiarę, za zbawienie... Jeżeli chodzi o modlitwę indywidualną, osobistą, to po Komunji dużo jest na nią czasu i miejsca, bo Kościół dotąd jeszcze nie przepisał ani nie umieścił we mszale wielkiej liczby tych modlitw, ale każdemu zostawił wolność, by się modlił jak chce i umie. Długość dziękczynienia nie jest przepisana; polecone jest we mszale, co ma odmówić kapłan po swej Mszy św.; ale jak długo, nie mamy na to żadnych wskazówek.

Modlitwy po Komunji św.

„Uwielbia Pana dusza ma i w Bogu, mym Zbawicielu, duch mój się raduje, gdyż wielkie dzieła spełnił mi Wszechmocny" (Łuk. I, 46, 47, 49).

Jezu, Tobie żyję, Jezu, Tobie umieram, Jezu, Twoim jestem w życiu i śmierci mojej.

Wstąpiłeś, Panie i Zbawicielu, do duszy mojej. Witam Cię, najdroższy Gościu niebieski, całem sercem; cześć Ci oddaję i uwielbienie najgłębsze i składam gorące podziękowanie, żeś raczył przyjść do serca mego.

Najłaskawszy Panie! Tyś mi się oddał w zupełności, ja chcę odtąd wyłącznie do Ciebie na-

leżeć. Całe moje życie będzie Tobie i Twej służbie poświęcone. Ofiaruję Ci wszystkie moje myśli, słowa i uczynki, prace, trudy, znoje, walki.

Dobry Jezu, proszę i błagam Cię usilnie: Zostań ze mną z Twoją pociechą, zachowaj mnie w Twej łasce, uchroń mnie od grzechu, pomagaj mi w pokusach, wmacniaj mnie często Twym Najświętszym Sakramentem teraz, szczególnie zaś w godzinie śmierci mojej.

Polecam Twej łaskawości mych ukochanych rodziców, rodzeństwo, rodzinę, przyjaciół, dobrodziejów, nieprzyjaciół, wszystkich ludzi, żywych i zmarłych. Spraw, byśmy wszyscy byli zjednoczeni z Tobą i z Ojcem w wiecznej miłości. Amen.

Westchnienie św. Ignacego Loyoli.

Duszo Chrystusowa, poświęć mię!
Ciało Chrystusowe, chroń mię!
Krwi Chrystusowa, napój mię!
Wodo z boku Chrystusa, obmyj mię!
Męko Chrystusowa, wspomóż mię!
O dobry Jezu, wysłuchaj mię!
W ranach swych ukryj mię!
Nie dozwól mi rozłączyć się z Tobą!
Od nieprzyjaciela złego broń mię!
W godzinę śmierci mojej wezwij mię!
I każ mi przyjść do Siebie,
Ażebym wraz z Twymi Świętymi chwalił Cię na wieki wieków! Amen.

Oddanie siebie Bogu.

Zabierz, o Panie, całą wolność moją. Zabierz mą wszystką pamięć, rozum i wolę. Wszystko, co mam albo swojem nazywam, Tyś mi dał. Oddaję

Ci to wszystko i powierzam w zupełności do rozporządzenia Twej woli. Daj mi jedynie, Twą miłość razem z Twoją łaską, a będę dość bogaty i o nic pozatem nie proszę.

(Św. Ignacy Loyola).[1]

Modlitwa do Pana Jezusa na krzyżu.

Otrzymuje się odpust zupełny pod następującemi warunkami: 1) należy odmówić tę modlitwę po Komunji św.; 2) przed wizerunkiem Pana Jezusa ukrzyżowanego; 3) należy pomodlić się w kościele lub kaplicy publicznej w intencji Kościoła św. (5 Ojcze nasz, 5 Zdrowaś Marjo i Chwała Ojcu).

Oto ja, dobry i najsłodszy Jezu, upadam na kolana przed obliczem Twojem i w największej żarliwości ducha proszę Cię i błagam, abyś wpoić raczył w me serce żywe uczucia wiary, nadziei i miłości oraz prawdziwą za grzechy moje skruchę i silną wolę poprawy; gdy z wielkiem wzruszeniem i boleścią duszy Twoje pięć ran rozpamiętywam i myślą w nich się zatapiam, mając to przed oczyma, co o Tobie, o dobry Jezu, mówił już prorok Dawid: „Przebodli ręce moje i nogi moje; policzyli wszystkie kości moje“. Amen.

Magnificat.

Magnificat: anima mea Dominum.	Wielbi dusza moja Pana.
Et exsultavit spiritus meus: in Deo, salutari meo.	I rozradował się duch mój w Bogu Zbawicielu moim.
Quia respexit humilitatem ancillae suae: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.	Iż wejrzał na niskość służebnicy swojej: albowiem oto odtąd błogosławioną mię zwać będą wszystkie narody.

Quia fecit mihi magna, qui potens est: et sanctum nomen ejus.

Albowiem uczynił mi wielkie rzeczy, który możny jest i święte imię Jego.

Et misericordia ejus a progenie in progenies: timentibus eum.

A miłosierdzie Jego od narodu do narodów bojącym się Jego.

Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

Uczynił moc ramieniem swojem: rozprószył pyszne myśli serca ich.

Deposuit potentes de sede: et exaltavit humiles.

Złożył mocarzy ze stolicy, a podwyższył niskich.

Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes.

Łaknących napełnił dobrami, a bogaczy z niczem puścił.

Suscepit Israel, puerum suum: recordatus misericordiae suae.

Przyjął Izraela, sługę swego, wspomniawszy na miłosierdzie swoje.

Sicut locutus est ad patres nostros: Abraham et semini ejus in saecula.

Jako mówił do ojców naszych: Abrahamowi i potomstwu jego na wieki.

Canticum trium puerorum (Dan. 3, 58—88. 56).

Benedícite, ómnia ópera Dómini, Dómino: * laudáte et superexaltate eum in saecula.

Benedícite, Angeli Dómini, Dómino: * benedícite caeli, Dno.

Benedícite, aquae omnes, quae super caelos sunt, Dómino: benedícite, omnes virtútes Dómini, Dómino.

Benedícite sol et luna, Dómino: * benedícite stellae caeli, Dómino.

Benedícite, omnis imber et ros, Domino: * benedícite omnes spíritus Dei, Dómino.

Benedícite, ignis et aestus, Dómino: * benedícite, frigus et aestus, Dómino.
Benedícite, rores et pruína, Dómino: * benedícite gelu et frigus, Dómino.
Benedícite, glácies et nives, Dómino: * benedícite, noctes et dies, Dómino.
Benedícite, lux et ténebrae, Dómino: * benedícite fúlgura et nubes, Dómino.
Benedícat terra Dóminum: * laudet et superexáltet eum in saecula.
Benedícite, montes et colles, Dómino: * benedícite, univérsa germinántia in terra, Dómino.
Benedícite, fontes, Dómino: * benedícite, mária et flúmina, Domino.
Benedícite, cete et ómnia, quae movéntur in aquis, Dómino: * benedícite, omnes vólucres caeli, Dómino.
Benedícite, omnes béstiae et pécora, Dno: * benedícite, filii hóminum, Dómino.
Benedícat Israel Dóminum: * laudet, et superexáltet eum in saecula.
Benedícite, sacerdótes Dómini, Dómino: * benedícite, servi Dómini, Dómino.
Benedícite, spiritus et ánimae justórum Domino: * benedícite, sancti et húmiles corde, Dómino.
Benedícite, Ananía, Azaría, Mísael, Domino; * laudáte et superexaltáte eum in saecula.
Benedícámus Patrem et Fílium cum sancto Spíritu: * laudémus et superexaltémus eum in saecula.
Benedíctus es, Domine, in firmaménto caeli: * et laudábilis et gloriósus, et superexaltátus in saecula.

Hymnus Ambrosianus

Te Deum laudámus: * te Dóminum confitémur.	Ciebie, Boże, chwalimy: Ciebie Panem wyznawamy.

Te aetérnum Patrem * omnis terra venerátur.
Tibi omnes Angeli, * tibi Caeli, et univérsae Potestátes:
Tibi Chérubim et Séraphim * incessábili voce proclámant:
Sanctus, Sanctus, Sanctus * Dóminus Deus Sábaoth.
Pleni sunt caeli et terra * majestátis glóriae tuae.
Te gloriósus * Apostolórum chorus,
Te Prophetárum * laudábilis númerus,
Te Mártyrum candidátus * laudat exércitus.
Te per orbem terrárum * sancta confitétur Ecclésia,
Patrem * imménsae majestátis;
Venerándum tuum verum * et únicum Fílium:
Sanctum quoque * Paráclitum Spíritum.
Tu Rex glóriae, * Christe.
Tu Patris * sempitérnus es Filius.
Tu, ad liberándum susceptúrus hóminem, *

Ciebie Ojca Przedwiecznego wszystka ziemia uwielbia.
Ciebie wszyscy Aniołowie, Ciebie niebiosa i wszystkie Moce.
Ciebie Cherubini i Serafini wysławiają pieniem nieustannem:
Święty, Święty, Święty Pan Bóg Zastępów.
Pełne są niebiosa i ziemia majestatu chwały Twojej.
Ciebie wspaniały chór Apostołów,
Ciebie Proroków orszak czcigodny,
Ciebie Męczenników zaszczytny wielbi hufiec,
Ciebie na całym okręgu ziemi wyznaje Kościół święty:
Ciebie, Ojca chwały niezmierzonej,
I Czcigodnego Twego, a prawdziwego i jedynego Syna,
Oraz Świętego Ducha Pocieszyciela.
Tyś Królem chwały, o Chryste!
Tyś Ojca wiekuistym Synem!
Ty, mając dla odkupienia przybrać naturę

non horruísti Vírginis úterum.

Tu, devícto mortis acúleo, * aperuísti credéntibus regna caelórum.

Tu, ad déxteram Dei sedes, * in glória Patris.

Judex créderis * esse ventúrus.

(Tu się przyklęka).

Te ergo quáesumus, tuis fámulis súbveni, * quos pretióso sánguine redemísti.

Aetérna fac cum Sanctis tuis * in glória numerári.

Salvum fac pópulum tuum, Dómine, * et bénedic haereditáti tuae.

Et rege eos, * et extólle illos usque in aetérnum.

Per síngulos dies * benedícimus te;

Et laudámus nomen tuum in saéculum, * et in sáeculum sáeculi.

Dignáre, Dómine, die isto * sine peccáto nos custodíre.

Miserére nostri, Dómine, * miserére nostri.

ludzką, nie wzdrygnąłeś się przed żywotem Dziewicy.

Ty, zwyciężywszy oścień śmierci, otworzyłeś wierzącym królestwo niebios.

Ty siedzisz na prawicy Bożej, w chwale Ojca.

Sędzią jesteś, który, wierzymy, przyjść ma.

Ciebie więc błagamy, abyś dopomógł sługom Twoim, których najdroższą Krwią odkupiłeś.

Spraw, abyśmy do wiecznej ze świętymi Twymi chwały byli zaliczeni.

Zbaw lud Twój, Panie, i błogosław dziedzictwu Twemu!

I rządź nimi i wywyższaj ich aż na wieki.

Dnia każdego błogosławimy Tobie.

I wysławiamy imię Twoje na wieki i na wieki wieków.

Racz, Panie, dnia tego od grzechu nas ustrzec!

Zmiłuj się nad nami, Panie, zmiłuj się nad nami!

Fiat misericórdia tua, Dómine, super nos, * quaemádmodum sperávimus in te.	Miłosierdzie Twoje, Panie, niechaj się stanie nad nami według tego, jak ufaliśmy w Tobie.
In te, Dómine, sperávi: * non confúndar in aetérnum.	W Tobiem, Panie, zaufał, nie będę zawstydzon na wieki.

O salutaris Hóstia,
Quae coeli pandis óstium;
Bella premunt hostília,
Da robur, fer auxílium.

Uni trinóque Dómino,
Sit sempitérna glória,
Qui vitam sine término,
Nobis donet in pátria. Amen.

Tantum ergo Sacraméntum, Venerémur cérnui
Et antiquum documéntum novo cedat ritui;
Praestet fides supplementum sensuum defectui.
Genitóri Genitóque * laus et jubilátio,
Salus, honor, virtus quoque sit et benedictio:
Procedénti ab utróque compar sit laudátio. A.

℣. Panem de caelo praestitísti eis. (T. P. Allelúia). —

℟. Omne delectaméntum in se habéntem (T. P. Allelúia).

Veni Creator, Spiritus, mentes tuorum visita, imple superna gratia, quae tu creasti pectora...	Przybądź Duchu Stworzycielu, dusz ludzkich nauczycielu, racz łaską swoją obdarzyć serca, któreś raczył stworzyć.
Qui diceris Paraclitus, Altissimi donum Dei, fons vivus, ignis, charitas, et spiritalis unctio.	Tyś pocieszycielem zwany, darem Bożym mianowany, żywem źródłem i miłością, ogniem i duszną światłością.

Tu septiformis munere, Digitus paternae dexterae, Tu rite promissum Patris, sermone ditans guttura.

Accende lumen sensibus, infunde amorem cordibus, infirma nostri corporis virtute firmans perpeti.

Hostem repellas longius, pacemque dones protinus; Ductore sic te praevio vitemus omne noxium.

Per te sciamus da Patrem, noscamus atque Filium, Teque utriusque Spiritum credamus omni tempore.

Deo Patri sit gloria, et Filio, qui a mortuis surrexit, ac Paraclito, in saeculorum saecula. Amen.

Dar masz dla nas siedmioraki, z Bogiem w mocy Tyś jednaki, obietnicąś jest Ojcowską, zdobisz nas w miłość synowską.

Racz dać zmysłom dar światłości, przymnażaj w sercach miłości, a krewkość serca naszego, utwierdź mocą Bóstwa swego.

Odpędź od nas czarta złego, użycz pokoju Twojego, przyjmij nas w swoją obronę, a złe pójdzie precz w swą stronę.

Racz nam Ojca niebieskiego dać poznać i Syna Jego i Ciebie, Ducha Świętego, od Obu pochodzącego.

Bogu Ojcu wszechmogącemu, Synowi zmartwychwstałemu, Tobie, Duchowi, społecznie, — niech brzmi chwała na wiek wiecznie. Amen.

Przed oczy Twoje, Panie, winy nasze składamy, a karanie, które za nie odbieramy, przyrównywamy.

Jeżeli uważamy złości, któreśmy popełnili, mniej daleko cierpimy, niżeśmy zasłużyli.

Cięższe to jest, do czego się znamy być winnymi, a lżejsze to, co ponosimy.

Karę za grzechy dobrze czujemy, a przecie grzeszyć poprzestać nie chcemy.

Wśród plag Twoich niedołężność nasza wielce truchleje, wszakże w nieprawości żadna się odmiana nie dzieje.

Umysł utrapieniem srodze ściśniony, a upór w złem trwa nic nie poruszony.

Życie w uciskach prawie ustaje, złych jednak nałogów swoich nie poprzestaje.

Jeżeli nawrócenia łaskawie czekasz, my się nie poprawujemy; jeżeli się sprawiedliwie mścisz, wytrwać nie możemy.

Wyznawamy z płaczem w karaniu, czegośmy się dopuszczali, a po nawiedzeniu zapominamy, czegośmy dopiero płakali.

Gdy miecz Twój na nas podniesiony trzymasz, siłać obiecujemy, a skoro go spuścisz, obietnic wykonać nie chcemy.

Kiedy nas karzesz, prosimy, abyś się zmiłował a gdy przestaniesz, pobudzamy Cię znowu, abyś nam nie folgował.

Oto nas masz korzących się Tobie, wszechmogący Boże; wiemy, iż jeżeli miłosierdzie nie odpuści, sprawiedliwość słusznie nas zagubić może.

Racz nam tedy dać, o co żebrzemy, lubośmy nie zasłużyli, któryś nas z niczego stworzył, abyśmy Cię prosili.

Litanja do Wszystkich Świętych, zob. str. 308.

Litanja o Najświętszem Imieniu Jezus

Kyrie elejson, Chryste elejson, Kyrie elejson.
Jezu usłysz nas, Jezu wysłuchaj nas.
Ojcze z nieba Boże,
Synu Odkupicielu świata Boże,
Duchu święty Boże,
Święta Trójco jedyny Boże,
Jezu, Synu Boga żywego,
Jezu, jasności Ojcowska,
Jezu, blasku światła wiecznego,
Jezu, królu chwały,
Jezu, słońce sprawiedliwości,
Jezu, Synu Marji Panny,
Jezu najmilszy,
Jezu przedziwny,
Jezu, Boże mocny,
Jezu, Ojcze przyszłego wieku,
Jezu, wielkiej rady Aniele,
Jezu najmożniejszy,
Jezu najcierpliwszy,
Jezu najposłuszniejszy,
Jezu, cichy i pokornego serca,
Jezu, miłośniku czystości,
Jezu, Boże pokoju,
Jezu, dawco żywota,
Jezu, cnót przykładzie,
Jezu, dusz żarliwości,
Jezu, Boże nasz,
Jezu, ucieczko nasza,
Jezu, Ojcze ubogich,
Jezu, skarbie wiernych,
Jezu, dobry Pasterzu,
Jezu, światłości prawdziwa,
Jezu, mądrości wieczna,
Jezu, dobroci nieskończona,
Jezu, drogo i żywocie nasz,

Zmiłuj się nad nami.

Jezu, wesele Aniołów,
Jezu, królu Patrjarchów,
Jezu, mistrzu Apostołów,
Jezu, nauczycielu Ewangelistów,
Jezu, męstwo Męczenników,
Jezu, światłości Wyznawców,
Jezu, czystości Dziewic,
Jezu, korono wszystkich Świętych,
Zmiłuj się n. nami!

Bądź nam miłościw, przepuść nam Jezu,
Bądź nam miłościw, wysłuchaj nas Jezu!

Od wszelkiego złego,
Od grzechu każdego,
Od gniewu Twego,
Od sideł szatańskich,
Od ducha nieczystego,
Od śmierci wiecznej,
Od zaniedbania natchnień Twoich,
Przez tajemnicę świętego wcielenia Twego,
Przez narodzenie Twoje,
Przez dziecięce lata Twoje,
Przez Boskie życie Twoje,
Przez dziedzictwo Twoje,
Przez prawdziwe Boskie życie Twoje,
Przez prace Twoje,
Przez krwawy pot Twój i mękę Twoją,
Przez krzyż i opuszczenie Twoje,
Przez mdłości Twoje,
Przez śmierć i pogrzeb Twój,
Przez zmartwychwstanie Twoje,
Przez wniebowstąpienie Twoje,
Przez Najśw. Eucharystji ustanowienie Twoje,
Przez radości Twoje,
Przez chwałę Twoją,
Wybaw nas Jezu!

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Jezu.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas Jezu.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami, Jezu!
Jezu, usłysz nas! Jezu, wysłuchaj nas!

Módlmy się: Panie Jezu Chryste, któryś rzekł: Proście, a otrzymacie, szukajcie, a znajdziecie, pukajcie, a będzie wam otworzono, — błagamy Cię, daj nam proszącym Boskiej Twojej miłości uczucie, abyśmy Cię całem sercem, usty i uczynkami kochali, i wychwalać Ciebie nigdy nie przestawali.

Świętego Imienia Twego bojaźnią i miłością ustawiczną racz nas obdarzyć, Panie; ponieważ tych nigdy z opieki Twej nie wypuszczasz, których w gruntownej miłości Twej utwierdzasz; który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Litanja do Najśw. Serca Pana Jezusa

Kyrie elejson, Chryste elejson, Kyrie elejson.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchaj nas.
Ojcze z nieba Boże, zmiłuj się nad nami.
Synu Odkupicielu świata Boże, zmiłuj się nad nami.
Duchu święty Boże, zmiłuj się nad nami.
Święta Trójco jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.
Serce Jezusa, Syna Ojca Przedwiecznego,
Serce Jezusa, w łonie Matki Dziewicy od Ducha świętego ukształtowane,
Serce Jezusa, z Boską Osobą Słowa zjednoczone,
Serce Jezusa, nieskończonego Majestatu,
Serce Jezusa, świątynio Boga,
Serce Jezusa, świątynio Boga,
Serce Jezusa, przybytku Najwyższego,
Serce Jezusa, domie Boży i bramo niebios,
Serce Jezusa, gorejące ognisko miłości,
Serce Jezusa, siedlisko sprawiedliwości i miłości,
Serce Jezusa, pełne miłości i dobroci,

(Zmiłuj się nad nami!)

Serce Jezusa, cnót wszelkich bezdenna głębino,
Serce Jezusa, wszelkiej chwały najgodniejsze,
Serce Jezusa, któreś królem serc i celem ich,
Serce Jezusa, w którem są wszystkie skarby mądrości i umiejętności,
Serce Jezusa, w którem cała pełnia Bóstwa mieszka,
Serce Jezusa, w którem sobie Ojciec dobrze upodobał,
Serce Jezusa, z którego pełności wszyscyśmy wzięli,
Serce Jezusa, pożądanie wzgórz wiekuistych (odwieczne upragnienie świata),
Serce Jezusa, cierpliwe i wielkiego miłosierdzia,
Serce Jezusa, hojne dla wszystkich, którzy Cię wzywają,
Serce Jezusa, źródło życia i świętości,
Serce Jezusa, przebłaganie za grzechy nasze,
Serce Jezusa, zelżywością nasycone,
Serce Jezusa, starte dla grzechów naszych,
Serce Jezusa, posłuszne aż do śmierci,
Serce Jezusa, włócznią przebite,
Serce Jezusa, źródło wszelkiej pociechy,
Serce Jezusa, życie i zmartwychwstanie nasze,
Serce Jezusa, pokoju i pojednanie nasze,
Serce Jezusa, ofiaro za grzechy,
Serce Jezusa, zbawienie ufających w Tobie,
Serce Jezusa, nadziejo w Tobie umierających,
Serce Jezusa, rozkoszy wszystkich Świętych,

Zmiłuj się nad nami!

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Jezu.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas Jezu.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata. zmiłuj się nad nami, Jezu!

℣. Jezu cichy i pokornego Serca.
℟. Uczyń serca nasze według Serca Twego.

Módlmy się: Wszechmocny wieczny Boże, wejrzyj na Serce najmilszego Syna Twojego i na chwałę i zadośćuczynienia, jakie Ci za grzeszników składa, a gdy oni do Twego miłosierdzia się udają, Ty im łaskawie przebacz w imię tegoż Syna Twego, Jezusa Chrystusa, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha świętego, Bóg na wieki wieków. Amen.

Akt poświęcenia całego rodu ludzkiego Najśw. Sercu Pana Jezusa.

O Jezu Najsłodszy, Odkupicielu rodzaju ludzkiego, wejrzyj na nas korzących się u stóp Twego ołtarza. Twoją jesteśmy własnością i do Ciebie należeć chcemy; oto dzisiaj każdy z nas oddaje się dobrowolnie Najświętszemu Sercu Twemu, aby jeszcze ściślej zjednoczyć się z Tobą. Wielu nie zna Ciebie wcale; wielu odwróciło się od Ciebie, wzgardziwszy przykazaniami Twemi. Zlituj się nad jednymi i drugimi, o Jezu Najłaskawszy, i pociągnij wszystkich do Świętego Serca Swego. Królem bądź nam o Panie, nietylko wiernym, którzy nigdy nie odstąpili od Ciebie, ale i synom marnotrawnym, którzy Cię opuścili. Spraw, aby do domu rodzicielskiego wrócili co prędzej i nie zginęli z nędzy i głodu. Króluj tym, których albo błędne mniemania uwiodły, albo niezgoda oddziela; przywiedź ich do przystani prawdy i jedności wiary, aby rychło nastała jedna owczarnia i jeden pasterz. Królem bądź tych wszystkich, którzy jeszcze błąkają się w ciemnościach pogaństwa, lub islamizmu, i racz ich przywieść do światła i królestwa Bożego. Wejrzyj wreszcie okiem miłosierdzia Swego na synów tego narodu, który był niegdyś narodem szczególnie umiłowanym. Niechaj spłynie i na nich, jako zdrój odkupienia i życia, ta Krew, którą oni niegdyś wzywali na siebie. Zachowaj Kościół Swój, o Panie, i użycz mu bez-

piecznej wolności. Użycz wszystkim narodom spokoju i ładu. Spraw, aby ze wszystkiej ziemi od końca do końca jeden brzmiał głos: Chwała bądź Bożemu Sercu, przez które nam stało się zbawienie: Jemu cześć i chwała na wieki. Amen.

Akt zadośćuczynienia Najświętszemu Sercu Jezusowemu

O Jezu Najsłodszy, któremu za miłość bez granic ludzie w niewdzięczny sposób odpłacają tak wielkiem zapomnieniem, opuszczeniem i wzgardą, oto my, rzucając się do stóp Twoich ołtarzy, szczególnym hołdem czci pragniemy wynagrodzić tę grzeszną oziębłość i krzywdy, jakie ze wszech stron ranią Najmiłościwsze Twoje Serce.

Pomni wszelako, że i sami niezawsze byliśmy wolni od tych niegodziwości i dlatego żalem najgłębszym przejęci, błagamy najpierw o miłosierdzie dla siebie, gotowi dobrowolnem zadośćuczynieniem wynagrodzić nietylko za grzechy, których samiśmy się dopuścili, ale i za występki tych także, co błąkając się zdala od drogi zbawienia, bądźto, zatwardziali w niewierze, nie chcą iść za Tobą, Pasterzem i Wodzem, bądź, zdeptawszy obietnice chrztu św., zrzucili z siebie najsłodsze jarzmo Twojego prawa.

Za te wszystkie opłakania godne występki, razem wzięte, chcemy wynagrodzić i każdy z nich zosobna pragniemy naprawić, a więc: brak skromności i wszelki bezwstyd w życiu i strojach, liczne owe sidła zastawione na niewinne dusze, pogwałcenie dni świętych, ohydne bluźnierstwa, miotane przeciwko Tobie i Twoim Świętym, obelgi rzucane na Twego Namiestnika i na stan kapłański, zbezczeszczenie nawet samego Sakramentu Boskiej miłości przez zaniedbanie i przez okropne świętokradztwa, publiczne wreszcie wykroczenia naro-

dów, wyłamujących się z pod praw i kierownictwa ustanowionego przez Ciebie Kościoła.

Obyśmy krwią własną mogli zmyć te wszystkie zbrodnie! Tymczasem, by naprawić zniewagę czci Bożej, składamy Ci zadośćuczynienie, jakie Ty sam Ojcu na krzyżu ofiarowałeś i które codzień na ołtarzach ponawiasz, w połączeniu z zadośćuczynieniem Bogarodzicy Dziewicy, wszystkich Świętych i pobożnych dusz wiernych, przyrzekając z głębi serca wynagrodzić — o ile za łaską Twoją stać nas będzie — za przeszłe własne grzechy i za obojętność na tak wielką miłość Twoją przez wiarę stateczną, czyste życie, dokładne zachowanie ewangelicznego prawa, zwłaszcza prawa miłości, tudzież postanawiamy nie dopuścić wedle sił do nowych zniewag i jak najwięcej dusz pociągać do wstępowania w Twoje ślady.

Przyjm, błagamy o Najłaskawszy Jezu, za przyczyną Najświętszej Marji Panny Wynagrodzicielki, ten akt dobrowolnego zadośćuczynienia i racz nas aż do śmierci zachować w wierności obowiązkom Twej św. służby przez ów dar wielki wytrwania, przez którybyśmy wszyscy wkońcu doszli do tej ojczyzny, gdzie Ty z Ojcem i Duchem św. żyjesz i królujesz Bóg na wieki wieków. Amen.

Ojciec św. Pius XI zarządził w Encyklice z dnia 8-go maja 1928 roku „Miserentissimus Redemptor“ (Najmiłosierniejszy Odkupiciel), aby w święto Najśw. Serca Jezusowego odmawiano publicznie powyższy akt po litanji do Najśw. Serca Pana Jezusa podczas uroczystego wystawienia Przenajświętszego Sakramentu.

Litanja do Najśw. Marji Panny

Kyrie elejson, Chryste elejson, Kyrie elejson.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchaj nas.
Ojcze z nieba Boże, zmiłuj się nad nami,
Synu Odkupicielu świata Boże, zmiłuj się nad nami.

Duchu święty Boże, zmiłuj się nad nami.
Święta Trójco jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.
Święta Marjo,
Święta Boża Rodzicielko,
Święta Panno nad Pannami,
Matko Chrystusowa,
Matko łaski Bożej,
Matko Najczystsza,
Matko najśliczniejsza,
Matko niepokalana,
Matko nienaruszona,
Matko najmilsza,
Matko przedziwna,
Matko dobrej rady,
Matko Stworzyciela,
Matko Odkupiciela,
Panno roztropna,
Panno czcigodna,
Panno wsławiona,
Panno można,
Panno łaskawa,
Panno wierna,
Zwierciadło sprawiedliwości,
Stolico mądrości,
Przyczyno naszej radości,
Naczynie duchowne,
Naczynie poważne,
Naczynie osobliwe nabożeństwa,
Różo duchowna,
Wieżo Dawidowa,
Wieżo z kości słoniowej,
Domie złoty,
Arko przymierza,
Bramo niebieska,
Gwiazdo zaranna,
Uzdrowienie chorych,
Ucieczko grzesznych,
Pocieszycielko strapionych,

Módl się za nami.

Wspomożenie wiernych,
Królowo Anielska,
Królowo Patrjarchów,
Królowo Proroków,
Królowo Apostołów,
Królowo Męczenników,
Królowo Wyznawców,
Królowo Dziewic
Królowo wszystkich Świętych,
Królowo bez zmazy pierworodnej poczęta,
Królowo Różańca świętego,
Królowo Pokoju,
Królowo Korony Polskiej,

} Módl się za nami!

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.

Pod Twoją obronę uciekamy się, Święta Boża Rodzicielko, naszemi prośbami racz nie gardzić w potrzebach naszych, ale od wszelakich złych przygód racz nas zawsze wybawiać, Panno chwalebna i błogosławiona, O Pani nasza, Orędowniczko nasza, Pośredniczko nasza, Pocieszycielko nasza. Z Synem Twoim nas pojednaj, Synowi Twojemu nas polecaj, Twojemu najmilszemu Synowi nas oddawaj.

℣. Módl się za nami, Święta Boża Rodzicielko!

℟. Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

Módlmy się: Łaskę Twoją, prosimy Cię, Panie, racz wlać w serca nasze, abyśmy, którzy za zwiastowaniem anielskiem, Wcielenie Chrystusa Syna Twego poznali, przez Mękę Jego i Krzyż do chwały zmartwychwstania byli doprowadzeni przez tegoż Chrystusa Pana naszego. Amen.

℣. Módl się za nami św. Józefie.

℟. Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

Módlmy się: Prosimy Cię, Panie, przez zasługi Oblubieńca Najświętszej Rodzicielki Twojej, racz nam dopomóc, abyśmy, czego przez nieudolność naszą dostąpić nie możemy, za Jego przyczyną otrzymać mogli, który żyjesz i królujesz, Bóg na wieki wieków. Amen.

Modlitwa św. Bernarda do Matki Boskiej.

Pomnij, o najmiłościwsza Panno Marjo, iż od wieków nie słyszano, aby ktokolwiek, uciekający się pod Twoją obronę, błagający o Twoją pomoc i żebrzący Twego wstawienia, został od Ciebie kiedy opuszczonym. Tą ufnością ożywiony, o Panno nad Pannami, o Matko, do Ciebie biegnę, do Ciebie przychodzę, jako grzesznik płaczący stawam przed Tobą. Nie chciej, Matko Słowa wcielonego, gardzić słowami mojemi, ale je usłysz łaskawie i wysłuchaj.

Litanja do św. Józefa

Kyrie elejson, Chryste elejson, Kyrie elejson.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchaj nas.
Ojcze z nieba Boże, zmiłuj się nad nami.
Synu Odkupicielu świata Boże, zmiłuj się nad nami.
Duchu święty Boże, zmiłuj się nad nami
Święta Trójco jedyny Boże, zmiłuj się nad nami.
Święta Marjo,
Święty Józefie,
Przesławny potomku Dawida,
Światło wśród Patrjarchów,
Oblubieńcze Bogarodzicy,
Czysty stróżu Dziewicy,
Żywicielu Syna Bożego,
Troskliwy obrońco Chrystusa,
Głowo świętej Rodziny,
} Módl się za nami!

Józefie najsprawiedliwszy,
Józefie najczystszy,
Józefie najroztropniejszy,
Józefie najmężniejszy,
Józefie najposłuszniejszy,
Józefie najważniejszy,
Zwierciadło cierpliwości,
Miłośniku ubóstwa,
Wzorze rzemieślników,
Ozdobo życia rodzinnego,
Stróżu dziewic,
Podporo rodzin,
Pociecho nieszczęśliwych,
Nadziejo chorych,
Patronie umierających,
Postrachu szatanów,
Opiekunie Kościoła świętego,

} Módl się za nami!

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam Jezu.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas Jezu.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami, Jezu!

℣. Postanowił Go panem domu Swego.

℟. I książęciem wszystkiej posiadłości Swojej.

Módlmy się: Boże, któryś w niewysłowionej dobroci raczył wybrać św. Józefa na Oblubieńca Najświętszej Rodzicielki Swojej, spraw, prosimy, abyśmy zasłużyli na orędownictwo w niebiesiech tego, którego jako opiekuna czcimy na ziemi. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

PIEŚNI MSZALNE

Pieśń pierwsza.

Na Introit.

Boże! lud Twój, czcią przejęty,
Wszechmocność dzieł Twoich głosi.
Oczy na Twój ołtarz święty,
I Serce do Ciebie wznosi.
Liczne na nas ciążą winy,
Lecz niech żal nasz litość wznieci.
Przyjmij, Ojcze, grzeszne syny,
Nie odpychaj Swoich dzieci.

Na Gloria.

Najwyższemu Panu chwała!
Niechaj Jego brzmi Imieniem
Niebo całe, ziemia cała,
Niech Go kornem wielbi pieniem!
Chwała Mu za wszystkie dary,
Co na ludzkie zlewa plemię,
Łącząc Boskim węzłem wiary,
Niebo z ziemią, z niebem ziemię.

Na Credo.

Wierzymy w Wszechmogącego
Boga Ojca, co świat stworzył;
Wierzymy w Syna Bożego,
Co za nas życie położył.
Wierzymy w Ducha Świętego,
Co nas poświęca, od Ojca
I Syna pochodzącego:
Trzy Osoby, jedna Trójca.

Na Ofertorjum.

Z rąk kapłańskich przyjmij Panie!
Tę ofiarę chleba, wina,

Co się wkrótce Ciałem stanie
I Krwią świętą Twego Syna.
Niech przestępstwa nasze zmywa
I uskramia gniew Twój, Panie!
Niech nas z niebem pojednywa
I uzyska przebłaganie.

Na Sanctus.

Wznieśmy chwały hymn w niebiosy:
„Pan Zastępów, niepojęty!"
Z Cherubami łącząc głosy,
Nućmy: „Święty, Święty, Święty!".
Łączmy się z Serafów pieniem.
Niech świat cały, czcią przejęty,
Wspólnem Boga wielbiąc tchnieniem,
Nuci: „Święty, Święty, Święty!".

Na Benedictus.

Zawitaj prawdziwe Ciało,
Z Marji Panny zrodzone,
Któreś na Krzyżu wisiało,
Z Bóstwem ukrytem złączone;
Witaj Krwi Syna Bożego,
Za nas i wielu przelana,
Któraś z boku przebitego,
Spłynęła z wodą zmieszana!

Na Agnus Dei.

Baranku Boży bez winy,
Któryś grzechy świata zgładził
I z nieba w ziemskie krainy
Pokój stracony sprowadził.
Chciej się zmiłować nad nami
I oczyść nasze sumienia,
Abyśmy uczestnikami
Stać się mogli odkupienia.

Na Komunję.

Niegodniśmy i duchowo,
Do serca przyjąć Cię, Panie!
Ale rzeknij tylko słowo,
A serce godnem się stanie.
Niech Ciało Twe i Krew święta
Na straż każdej duszy stanie,
I strzeże ją moc przyjęta,
Na wieczne odpoczywanie.

Na Ite missa est.

Już ofiara dokonana.
Powstańmy i schylmy czoła,
Niechaj przez ręce kapłana
Pan błogosławi dokoła:
Naszym łąkom, polom, sadom,
Naszej pracy, dobytkowi,
I rodzinie i sąsiadom,
Przełożonym i rządowi.

Pieśń druga.

Na Kyrie.

Na stopniach Twego upadamy tronu,
Potężny Sabaoth, wiekuisty Boże.
Jakaż ofiara milszą Ci być może
Nad tę ofiarę Chrystusa zakonu?

Na Gloria.

Tobie cześć, Tobie chwała, wiekuisty Boże.
Coś stworzył wszystkie rzeczy i rządzisz wszyst-
[kiemi.
Odwróć od nas, co pokój duszy mieszać może,
I spraw, niech pokój zakwitnie na ziemi.

Na Ewangelję.

Powstańcie, ludy, na głos niebios Pana!
Niech ziemia cała milczenie zachowa!

Oto Bóg żywy przez usta kapłana,
Odwiecznej prawdy głosić będzie słowa.

Na Credo.

Wierzę w Boga jednego: Stwórcę nieba, ziemi,
Wszystkich oku widomych i tajnych istności;
I w Syna, zrodzonego przed wieki wszystkiemi,
Jezusa, Boga z Boga i Światłość z Światłości.

Na Ofertorjum.

U stóp świętych ołtarzów Twych upokorzeni,
Ofiarujem Ci, Boże, dar chleba i wina,
Który się wkrótce słowy kapłana zamieni
W prawdziwą Krew, Ciało Boga, Twego Syna.

Na Sanctus.

Święty, Święty, Święty!
Władca Zastępów, Pan Bóg niepojęty!
Pełne jest niebo, pełen jest świat cały
Jego potęgi i chwały.
Zabrzmijcie góry i morskie odmęty!
I wy narody jednozgodnem pieniem
Śpiewajcie wiecznie: Święty! Święty! Święty!

Po Podniesieniu:

śpiewa się pieśń o Najświętszym Sakramencie.

Na Agnus Dei.

Padajcie ludy, uniżcie się trony!
Przed śmiertetników okiem utajony,
Pod postaciami wina i chleba,
Bóg zstąpił z nieba, Bóg zstąpił z nieba.

Na Ite missa est.

Błogosław, Boże, Twojemu ludowi,
Przyjm, tę ofiarę czci i dziękczynienia,
Niech Twoja łaska ducha w nas odnowi,
I utoruje drogę do zbawienia.

Pieśń mszalna na Boże Narodzenie.

Na Introit.

Wśród nocnej ciszy, głos się rozchodzi:
„Wstańcie, pasterze, Bóg się wam rodzi!
Czemprędzej się wybierajcie,
Do Betlejem pośpieszajcie,
Przywitać Pana".

Poszli, znaleźli Dzieciątko w żłobie,
Z wszystkiemi znaki danemi sobie.
Jako Bogu cześć Mu dali,
A witając zawołali
Z wielkiej radości:

„Ach, witaj, Zbawco zdawna żądany,
Cztery tysiące lat wyglądany!
Na Ciebie króle, prorocy,
Czekali, a Tyś tej nocy
Nam się objawił".

I my czekamy na Ciebie, Pana.
A skoro przyjdziesz na głos kapłana,
Padniemy na twarz przed Tobą,
Wierząc, żeś jest pod osłoną
Chleba i wina.

Na Gloria.

Pienia Aniołów brzmią pod niebiosy.
Śpiewajmy z nimi wspólnemi głosy:
„Chwała Bogu w wysokości,
A ludziom na tej niskości,
Niech pokój będzie!".
Ojcze Przedwieczny, Królu na niebie,
Coś nam dał Syna, wielbimy Ciebie.
Chwała i t. d.

Na Gradual *(śpiewa się kolędę).*

Na Credo.

Wierzę w jednego Boga na niebie:
Ojca, co ten świat stworzył dla siebie;

I w Jezusa, Syna Jego,
We wszystkiem Ojcu równego,
Pana Naszego.

Który chcąc zbawić nas, ludzkie plemię,
Z górnych niebiosów zstąpił na ziemię.
Z Ducha Świętego poczęty,
Rodzi się między bydlęty,
Z Marji Panny.

Na Ofertorjum *(śpiewa się kolędę).*

Na Sanctus.

Śpiewajcie wespół głosami swemi,
Anieli w niebie, a my na ziemi;
Święty, Święty, zawsze „Święty,
Bóg zastępów niepojęty,
W Swym majestacie".

Pełne są nieba, Boże, Twej chwały,
Pełna jest ziemia, pełen świat cały.
Niechaj wszystko się zdumiewa,
Niechaj wszystko „Święty" śpiewa
Bogu naszemu.

Na Benedictus.

Zawitaj, Jezu, dziś narodzony,
A w Sakramencie tym utajony!
Padamy na twarz przed Tobą,
Wierząc, żeś jest pod osobą
Chleba i wina.

Błogosławiony, coś dla nas przyszedł,
Z czystych wnętrzności panieńskich wyszedł!
Tobie śpiewamy Hosanna,
Którego zrodziła Panna
Nienaruszona.

Na Agnus Dei.

Baranku Boży, co ludzkie winy
Przyszedłeś zgładzić, Boże jedyny!

I zaraz od narodzenia,
Rozpoczynasz Swe cierpienia,
Przepuść nam, Panie!

Baranku Boży! co świata długi,
Przyjąłeś na się w postaci sługi,
I wypłacasz nadobficie,
Poświęcając za nas życie,
Przepuść nam, Panie!

Inne pieśni.

Na Adwent.

„Spuśćcie nam na ziemskie niwy Zbawcę, niebios [obłoki!"
Świat przez grzechy nieszczęśliwy, wołał w nocy [głębokiej,
Gdy wśród przekleństwa od Boga czart panował, [śmierć i trwoga,
A ciężkie przewinienia zamkły bramy zbawienia.

Ale Ojciec się zlitował nad nędzną ludzi dolą,
Syn się chętnie ofiarował, by spełnić wieczną wolę;
Zaraz Gabrjel zstępuje i Marji to zwiastuje,
Iże z Ducha Świętego pocznie Syna Bożego.

Panna przeczysta w pokorze wyrokom się poddaje,
Iszczą się wyroki Boże, Słowo Ciałem się staje.
Ach! ciesz się, Adama plemię, zejdzie Zbawiciel [na ziemię;
Drżyj piekło, On twe mocy w wiecznej pogrąży [nocy.

Oto się już głos rozchodzi: „Wstańcie, bracia [uśpieni!"
Nasze zbawienie nadchodzi, noc się w jasny dzień [mieni.

Odtąd precz dzieła niecnoty, wylęgnione wśród [ciemnoty!
Niech każdy z nas w przyszłości zbroję wdzieje [światłości.

Niech nas zdobi mierność stała w pokarmie i na- [poju,
Nie hołdujmy chuciom ciała, żyjmy w zgodzie, [w pokoju.
Naśladować Tego mamy, którego przyjścia cze- [kamy;
To jest powinność nasza, jak Apostoł ogłasza.

Zbawco świata, szczerze chcemy pełnić te powin- [ności,
Złącz się z nami, niech będziemy Twemi dziećmi [w szczerości.
Wlej, o Jezu miłościwy! w duszę mą pokój praw- [dziwy,
Posiądź i serce moje, wszak jestem dziecię Twoje!

Na okres Bożego Narodzenia.

Bóg się rodzi, moc truchleje,
Pan niebiosów obnażony!
Ogień krzepnie, blask ciemnieje:
Ma granice Nieskończony!
Wzgardzony okryty chwałą,
Śmiertelny Król nad wiekami,
A Słowo Ciałem się stało,
I mieszkało między nami.

Cóż masz niebo, nad ziemiany?
Bóg porzucił szczęście twoje,
Wszedł między lud ukochany,
Dzieląc z nim trudy i znoje:
Niemało cierpiał, niemało,
Żeśmy byli winni sami
A Słowo Ciałem się stało i t. d.

W nędznej szopie urodzony,
Żłób Mu za kolebkę dano.
Cóż jest, czem był otoczony?
Bydło, pasterze i siano.
Ubodzy! was to spotkało
Witać Go przed bogaczami.
A Słowo Ciałem się stało i t. d.

Potem i króle widziani,
Cisną się między prostotą,
Niosąc dary Panu w dani:
Mirę, kadzidło i złoto.
Bóstwo to razem zmieszało
Z wieśniaczemi ofiarami!
A Słowo Ciałem się stało i t. d.

Podnieś rękę, Boże Dziecię,
Błogosław Ojczyznę miłą.
W dobrych radach, w dobrym bycie,
Wspieraj jej siłę Swą siłą,
Dom nasz i majętność całą
I Twoje wioski z miastami.
A Słowo Ciałem się stało i t. d.

Na Wielki Post.

Jezu Chryste, Panie miły,
Baranku bardzo cierpliwy!
Wzniosłeś, wzniosłeś na krzyż ręce Swoje,
Za niesprawiedliwość moją.

Płacz Go, człowiecze mizerny,
Patrząc, jak jest miłosierny!
Jezus, Jezus na krzyżu umiera,
Słońce, słońce, jasność swą zawiera.

Pan wyrzekł ostatnie słowa,
Zwisła Mu z ramienia głowa;
Matka, Matka, pod Nim frasobliwa
Stoi, stoi prawie ledwie żywa.

Zasłona się popadała,
Ziemia się rwie, ryczy skała;
Setnik, setnik woła: „Syn to Boży!“
Tłuszcza, tłuszcza wierząc, sobą trwoży.

Na koniec Mu bok przebito:
Krew płynie z wodą obfito.
My się, my się dziś zalejmy łzami!
Jezu! Jezu, zmiłuj się nad nami!

Na czas Wielkanocy

Wesoły nam dzień dziś nastał,
Którego z nas każdy żądał:
Tego dnia Chrystus zmartwychwstał.
Alleluja, Alleluja!

Król niebieski k'nam zawitał,
Jako śliczny kwiat zakwitał,
Po śmierci się nam pokazał. All. All.

Piekielne mocy zwojował,
Nieprzyjaciele podeptał,
Nad nędznymi się zmiłował. All. All.

Do trzeciego dnia tam mieszkał,
Ojce święte tam pocieszał,
Potem iść za sobą kazał. All. All.

Którzy w otchłaniach mieszkali,
Płaczliwie tam zawołali,
Gdy Zbawiciela ujrzeli. All. All.

„Zawitaj przybywający,
Boże Synu Wszechmogący!
Wybaw nas z piekielnej mocy!“. All. All.

Wielkie tam wesele mieli,
Gdy Zbawiciela ujrzeli,
Którego zdawna żądali. All. All.

Potem Swą mocą zmartwychwstał,
Pieczęci z grobu nie ruszał;
Na stróże wielki strach powstał. All. All.

A gdy Chrystus Pan zmartwychwstał,
Miłośnikom się pokazał,
Anioły do Matki posłał: All. All.

„O Anieli najmilejsi,
Idźcież do Panny Najświętszej,
Do Matki Mej najmilejszej. All. All.

Odemnie ją pozdrawiajcie,
I wesoło zaśpiewajcie:
Królowo Rajska, wesel się!“ All. All.

Potem z Swą wielką światłością
Do Matki Swej przystąpiwszy,
Pocieszył Ją, pozdrowiwszy: All. All.

„Napełniona bądź słodkości,
Matko moja, i radości,
Po onej wielkiej żałości“. All. All.

„Witajże, Jezu Najsłodszy,
Synaczku Mój Najmilejszy,
Pocieszenie wszelkiej duszy. All. All.

Jestem już bardzo wesoła,
Gdym Cię żywego ujrzała,
Jakobym się narodziła“. All. All.

Łaskawie z Nim rozmawiała,
Usta Jego całowała,
W radości się z Nim rozstała. All. All.

Przez Twe święte Zmartwychwstanie,
Daj nam grzechów odpuszczenie,
A potem duszne zbawienie! All. All.

Na Boże Ciało.

Twoja cześć, chwała, nasz wieczny Panie,
Na wieczne czasy niech nie ustanie!

Tobie dziś dajem z wojskiem tych ludzi
Pokłon i pienie, my, Twoi słudzy.

Dziękując wielce Twej wielmożności,
Za ten dar zacny Twej wszechmocności.

Żeś się darował nam nic niegodnym,
W tym Sakramencie nam tu przytomnym.

Raczyłeś zostać w takiej osobie,
Dla nas grzeszników, nie folgując Sobie.

Ciało Twe święte, co krzyżowali,
I Krew najświętszą, którą przelali.

Przyszedłszy na świat, Pan wiecznej chwały,
Użyłeś wiele nędzy niemałej.

Dałeś się potem z wielkiej miłości
Na srogie męki bez Twej litości.

Wstępując potem do chwały wiecznej,
Zostawiłeś nam ten dar zacny.

Na co my patrząc w tym Sakramencie,
Z pociechą wielką serce nam rośnie.

Tobie my, Boże, teraz śpiewamy,
Przed Twą światłością nisko upadamy.

Użycz nam łaski, wszechmocny Boże,
Bez Twej pomocy człek nic nie może.

Do Serca Pana Jezusa.

Jezu, miłości Twej,
Ukryty w Hostji tej,
Wielbimy cud;
Żeś się pokarmem stał,
Żeś nam Swe serce dał,
Żeś skarby łaski zlał,
Na wierny lud.

Dla biednych stworzeń Twych,
Co ostrzem grzechów swych
Zraniły Cię.
Włócznią, co w boku tkwi,
Otwierasz Serca drzwi,
By w Twojej Boskiej Krwi
Obmyły się.

I w Boskiem Sercu tam
Schronienie dajesz nam,
O Jezu mój!
Aby nas żądłem swem
Wróg nasz nie dotknął w Niem,
By się przed piekła złem
Lud ukrył Twój.

Twe Serce tronem łask,
I miłosierdzia blask
Panie, Ty widzisz sam,
W niem świeci się.
Jak bardzo ciężko nam,
Więc grzesznym pozwól tam,
Przytulić się.

O Jezu Panie nasz,
Co nędzę naszą znasz,
Grzeszników zbaw,
By święte życie wieść,
A potem Tobie cześć
W niebiosach mogli nieść,
O Jezu spraw!

Do N. M. Panny.

Serdeczna Matko, Opiekunko ludzi,
Niech Cię płacz sierót do litości wzbudzi.
Wygnańcy Ewy do Ciebie wołamy,
Zmiłuj się, zmiłuj, niech się nie tułamy.

Do kogóż mamy wzdychać, nędzne dziatki?
Tylko do Ciebie, ukochanej Matki,
U której Serce otwarte każdemu,
A osobliwie nędzą strapionemu.

Zasłużyliśmy to prawda, przez złości,
By nas Bóg karał rózgą surowości;
Lecz kiedy Ojciec rozgniewany siecze,
Szczęśliwy, kto się do Matki uciecze.

Ty masz po Sobie i Ojca i Syna,
Snadnie Go Twoja przejedna przyczyna;
Pokazawszy My piersi i wnętrzności,
Łatwo Go skłonisz, Matko łaskawości.

Dla Twego Serca wszystko Bóg uczyni,
Daruje plagi, choć człowiek zawini;
Jak Cię, cna Matko, nie kochać serdecznie
Gdy się skryć możem pod Twój płaszcz bezpiecznie.

Ratuj nas, ratuj Matko ukochana,
Zagniewanego gdy obaczysz Pana;
Mieczem przebite pokazuj Mu Serce,
Gdy-ć Syna na krzyż wbijali morderce.

Dla tych boleści, któreś wycierpiała,
Kiedyś pod krzyżem Syna Twego stała;
Bóg nam daruje, byśmy nie cierpieli,
Cośmy wytrzymać za złość naszą mieli.

A gdy ujdziemy tak gniewu, jak chłosty,
Pokaż nam, Matko, tor do nieba prosty;
Niechaj to serce, z którego opieki,
Dotąd żyjemy, kochamy na wieki!

Do ś. Józefa.

Szczęśliwy, kto sobie Patrona,
Józefa ma za opiekuna;
Niechaj się niczego nie boi,
Bo święty Józef przy nim stoi,
Nie zginie.

Idźcie precz, marności światowe,
Boście wy do zguby gotowe:
Już ja mam nad kanar słodszego
Józefa, Opiekuna mego,
Przy sobie.

Ustąpcie, szatańskie najazdy,
Przyzna to ze mną człowiek każdy,
Że choćby i samo powstało,
Piekło się na mnie zbuntowało,
Nie zginę.

Gdy mi jest Józef ulubiony,
Obrońca, od każdej złej strony;
Onci mnie ze Swojej opieki,
Nie puści, i zginąć na wieki
Nie mogę.

Przeto Cię upraszam serdecznie,
Józefie święty, bym bezpiecznie,
Mógł mieć zgon i lekkie skonanie,
I grzechów moich skasowanie,
Przy śmierci.

Gdy mi zaś przyjdzie przed Sędziego.
Stawić się, wielce straszliwego,
Bądź-że mi, Józefie, przy sądzie,
Kiedy mnie Bóg sądzić zasiądzie,
Patronem.

Kto się w opiekę podda Panu swemu,
A całem sercem szczerze ufa Jemu,
Śmiele rzec może: mam obrońcę Boga,
Nie przyjdzie na mnie żadna straszna trwoga.

Ciebie On z łowczych obieży wyzuje,
I w zaraźliwem powietrzu ratuje.
W cieniu Swych skrzydeł zachowa Cię wiecznie,
Pod Jego pióry uleżysz bezpiecznie.

Stateczność Jego tarcz i puklerz mocny;
Za którym stojąc, na żaden strach nocny,
Na żadną trwogę, ani dbaj na strzały,
Któremi sieje przygoda w dzień biały.

Stąd wedle ciebie tysiąc głów polęże,
Stąd drugi tysiąc, ciebie nie dosięże
Miecz nieuchronny, a ty przecie swemi
Oczyma ujrzysz pomstę nad grzesznymi!

Iżeś rzekł Panu: „Tyś nadzieja moja“,
Iż Bóg najwyższy jest obrona Twoja:
Nie dostąpi cię żadna zła przygoda,
Ani się znajdzie w domu Twoim szkoda.

Aniołom Swoim każe cię pilnować,
Gdziekolwiek stąpisz, którzy cię piastować
Na ręku będą, abyś idąc drogą
Na ostry kamień nie ugodził nogą.

Będziesz bezpiecznie po żmijach zjadliwych
I po padalcach deptał niecierpliwych;
Na lwa srogiego bez obrazy wsiędziesz
I na ogromnym smoku jeździć będziesz.

Słuchaj, co mówi Pan: „Kto Mię miłuje,
A ze Mną sobie szczerze postępuje,
Ja go też także w Jego każdą trwogę
Nie zapamiętam i owszem wspomogę.

Głos Jego u Mnie nie będzie wzgardzony,
Ja z nim w przygodzie, ode Mnie obrony
Niech pewien będzie, pewien i zacności
I lat sędziwych i Mej życzliwości".

Hymn Stowarzyszeń i Związków katolickich

My chcemy Boga, Panno święta!
O, usłysz naszych wołań głos!
Miłości Boskiej dźwigać pęta,
To nasza chluba, to nasz los.
Błogosław, słodka Pani!
Błogosław wszelki stan!
My chcemy Boga, my poddani!
On naszym Królem, On nasz Pan!

My chcemy Boga w rodzin kole,
W troskach rodziców, w dziatek snach;
My chcemy Boga w książce, w szkole,
W godzinach wytchnień, w pracy dniach.
Błogosław i t. d.

My chcemy Boga w wojsku, w sądzie,
W rozkazach królów, w księgach praw;
W służbie na morzu i na lądzie,
Spraw to, Marjo! spraw o spraw!
Błogosław i t. d.

My chcemy Boga w wszelkim stanie,
Boga niech wielbi: szlachta, lud,
Pan, czy robotnik, czy mieszczanie,
Bogu niech niosą życia trud.
Błogosław i t. d.

My chcemy Boga w naszym kraju,
Wśród starodawnych polskich strzech,
W polskim języku i zwyczaju,
Niech Boga wielbi chrobry Lech.
Błogosław i t. d.

My chcemy Boga w każdej chwili,
I dziś i jutro, w szczęściu, w łzach;
Czy nam się pociech niebo schyli,
Czy w gruzach legnie szczęścia gmach.
Błogosław i t. d.

My chcemy Boga! Jego prawo
Niech będzie naszych czynów tchem!
Byśmy umieli chętnie, żwawo:
Obierać dobre, gardzić złem!
Błogosław i t. d.

PIEŚNI KOŚCIELNE

śpiewane przeważnie na Śląsku

Dodatek do Mszału
Niedzielnego i Świątecznego
Ks. M. Kordela.

NIHIL OBSTAT.

Katowice, 17 grudnia 1936 r.

(–) Msgr Maśliński
censor ex offo.

V. J. 337/36.

IMPRIMATUR.

Katowiciis, die 17 XII 1936 a.

L. S.

(–) Kasperlik
v. g. Vicarii Generalis.

I. PIEŚNI MSZALNE.

1.

1. **Boże, Stwórco** nasz, Panie, przed Tobą padamy, * usłysz nasze wołanie, pokornie żądamy. * Ofiarę zaczynamy nowego Zakonu, * niosąc ją przez kapłana do Twego tronu.

2. Chwała na wysokości Bogu wszechmocnemu, * pokój na tej niskości ludowi wiernemu! * Pokoju tego, Panie, udzielaj nam z nieba, * abyśmy Ciebie chwalić mogli, jak potrzeba.

3. W trzech osobach jednego Boga wyznawamy, * Stworzyciela wszystkiego Ojcem nazywamy: * Ten zrodził Syna Sobie równego przed wiekiem, * który się mocą Ducha raczył stać człowiekiem.

4. Przyjmij, Panie, ofiarę świętą Twego Syna, * którą Tobie na chwałę kapłan Twój zaczyna: * przyjm chleb i wino, które za boskim twym słowem * przemienione staje się Ciałem Chrystusowym.

5. Z Aniołami śpiewajmy: Święty, Święty, Święty! * Bóg nasz jest w majestacie Swoim niepojęty! * Niech Go wszelkie stworzenie w niebie i na ziemi * nieustannie uwielbia z wszystkimi Świętymi!

6. Przed Tobą w tej świętości skryty Boże, padam, * Twej Boskiej wielmożności winny ukłon składam. * Na krzyżu samo tylko Bóstwo skryte było, * tu zaś i człowieczeństwo nam się utaiło.

7. Wesel się duszo wierna, gdyż Chrystus Swe Ciało * na pokarm daje, które za ciebie cierpiało. * Masz pod postacią chleba Chrystusa żywego, * bez kielicha pożywasz Ciało i Krew Jego.

2.

1. **Co nam nakazuje** nasza wiara, * jest między innymi i ta ofiara, * którą Bóg Syn, dla naszych win, * na krzyżu sprawował aż do trzech godzin.

2. Już na wysokości Bogu chwała, * z narodzin Chrystusa Pana się stała. * A nam dany, pożądany * pokój na ziemi niech trwa nie przerwany.

3. Wierzymy, o Panie, coś objawił: * żeś niebo i ziemię z niczego sprawił, * żeś Twojego Jedynego * Syna dla zbawienia posłał naszego.

4. Przyjmij od nas, Panie, * te ofiary chleba i wina *

jak własne Swe dary, * z których prawa duszy strawa, * to Ciało i Krew Twa dla nas się stawa.

5. Pozwólcie, o święci Aniołowie, * którzy też jesteście nasi Stróżowie, * niech wraz z wami zaśpiewamy: * Święty Pan z Zastępami.

6. Ten, co był na krzyżu zawieszony, * Ten sam jest w Hostyi tej utajony: * Bóg wcielony, uwielbiony, * i mnóstwem Aniołów Swych otoczony.

7. Ten, co się na krzyżu ofiarował, * w podobieństwie chleba nam się darował, * by ognistym sercem czystym * przejęty, nas darzył życiem wieczystym.

3.

1. **Nieogarniony całym światem,** Boże, * w tym tu przybytku przyjm od nas dary: * lecz cóż Ci nędzne stworzenie dać może? * Przyjm Syna Twego podczas tej ofiary!

2. Chwała Ci, Boże, na wysokim niebie, * a pokój ludziom cnotliwym na ziemi! * Ciebie wielbimy, błogosławim Ciebie, * Tobie cześć niesiem głosy złączonymi.

3. W jednego wierzym Boga przedwiecznego: * Ojca, co wywiódł z niczego stworzenia, * i w Syna, Jemu we wszystkim równego, * co stąpił z nieba dla ludzi zbawienia.

4. Ojcze Przedwieczny, przyjm tu złożone, * święte ofiary chleba oraz wina, * które zostaną wkrótce przemienione * na prawe Ciało i Krew Twego Syna

5. Bogu Zastępów, — On włada wojskami, * którego chwałą cały świat objęty, * łącząc swe głosy i z Serafinami * wyśpiewujemy Mu: Święty, Święty, Święty!

6. Oto Bóg z nieba usty kapłańskimi * sprowadzon do nas! Niech zabrzmi hymn nowy: * mówmy z dziatkami jerozolimskimi: * „Hosanna Tobie, Synu Dawidowy!"

7. Na krzyżu srodze dla nas zamęczony, * co się pod chleba, wina postaciami * na pokarm duszy dajesz utajony, * Baranku Boży, zlituj się nad nami!

II. PIEŚNI NA CZEŚĆ NAJŚW. SAKRAMENTU.

1.

1. **Bądźże pozdrowiona,** Hostyjo żywa, * w której Jezus Chrystus Bóstwo ukrywa! * Witaj, Jezu, Synu Maryi! * Tyś jest Bóg prawdziwy w świętej Hostyi!

2. Bądźże pozdrowione drzewo żywota! * Już kwitnie niewinność, anielska cnota. * Witaj Jezu...

3. Bądźże pozdrowiony, Baranku Boży, * zbaw nas, gdy miecz Pański na złych się sroży! * Witaj Jezu...

4. Bądźże pozdrowiony, Anielski Chlebie! * W tym tu Sakramencie wielbimy Ciebie. * Witaj Jezu...

2.

1. **Jezu, Jezu, do mnie przyjdź,** * ach, do serca mego wnijdź! * Przyjacielu czystych dusz, * niech się z Tobą złączę już.

2. Ku Tobie się serce rwie: * żyć bez Ciebie, Panie, źle. * Pragnę, wzdycham, Jezu mój, * w Tobie słodycz, życia zdrój!

3. Żadna rozkosz w życiu tym * nie ma miejsca w sercu mym. * Tylko miłość, Jezu, Twa * błogi spokój sercu da!

3.

1. **Jezusa ukrytego** mam w Sakramencie czcić, * wszystko oddać dla Niego, Jego miłością żyć! * On się nam daje cały, z nami zamieszkał tu; * dla Jego Boskiej chwały życie poświęcę Mu! * Wiarą ukorzyć trzeba zmysły i rozum swój, * bo tu już nie ma chleba: to Bóg, to Jezus mój!

2. Tu Mu ciągłe Hosanna śpiewa Anielski chór, * a ta cześć nieustanna, to dla nas biednych wzór. * Dzielić z nami wygnanie Jego rozkosze są: * niechże z Nim przebywanie będzie radością mą! * On wie, co udręczenie, On zna co smutku łzy; * powiem Mu swe cierpienie, że serce z bólów drży.

4.

1. **Kłaniam się Tobie,** przedwieczny Boże, * którego niebo objąć nie może: * ja proch mizerny, przed Twą możnością, * z wojskiem Aniołów klękam z radością.

2. Tu Stwórcę mego w wierze wyznaję, * kocham serdecznie, pokłon oddaję, * cieszę się wielce z Twej Boskiej chwały; * niech Ci się kłania z niebem świat cały.

3. Dziękuję za to, żeś się zostawił, * w tym Sakramencie, abyś nas zbawił; * za Twoje łaski tu wyświadczone * odbieraj od nas serca skruszone.

5.

1. **O Święta Uczto,** tu swoim Ciałem * karmi nas Chrystus, napawa Krwią. * W sercu człowieka biednym i małym * jasności Bóstwa ukryte są. * Skąd nam to szczęście niewysłowione, * że Bóg pokarmem naszym się

stał, * że Jego Serce z naszym złączone, * że na tej ziemi niebo nam dał. * Anielski Chlebie, witamy Ciebie, wieczny i żywy, Tyś Bóg prawdziwy, Tobie dzięki, miłość, cześć!

2. Chóry Anielskie, przyjdźcie z Syonu, * z nami dziękczynny zanucić śpiew * na ziemi u stóp Jezusa tronu * za Jego Ciało, za Boską Krew! * Ten, który w wiecznym niebios zachwycie * już bez zasłony daje się wam, * w nas także Boskie zasila życie, * niebem na ziemi staje się nam. Anielski Chlebie...

6.

1. **Pan Jezus już się zbliża,** już puka do mych drzwi, * pobiegnę Go przywitać: z radości serce drży. * O, szczęście niepojęte, Bóg sam odwiedza mię! * O Jezu, wspomóż łaską, bym godnie przyjął Cię!

2. Nie jestem godzien, Panie, byś w sercu moim był, * Tyś Królem wszego świata, a jam jest marny pył. * O szczęście...

3. Gdy wspomnę na me grzechy, ze żalu płyną łzy, * bom Serce Twoje zranił, o Jezu, odpuść mi. * O szczęście...

7.

1. **Pójdź do Jezusa,** do niebios bram, * W Nim tylko szukaj pociechy tam! * On cię napoi krwią swoich rąn, * On, Ojciec, Lekarz, Pan. * Słuchaj, Jezu, jak Cię błaga lud, * słuchaj, słuchaj, uczyń z nami cud! * Przemień o Jezu, smutny ten czas, * o Jezu, pociesz nas!

2. Że z nami jesteś, pozwól to czuć, * nadzieję naszą omdlałą wzbudź. * Daj przetrwać mężnie prób ciężki czas, * o Jezu, pociesz nas! * Słuchaj...

3. Gdy nas otoczy krzyżowy cień, * daj przy ołtarzu w smutny ten dzień * znaleźć osłodę, męstwo i wzór, * w Tobie, o Jezu mój! * Słuchaj...

8.

1. **Przed tak wielkim Sakramentem** * upadajmy na twarze! * Niech ustąpią z Testamentem * nowym sprawom już starzy! * Wiara będzie suplementem, * co się zmysłom nie zdarzy.

2. Ojciec z Synem niech to sprawi, * by Mu dzięka zabrzmiała. * Niech Duch święty błogosławi, * by się Jego moc stała. * Niech nas nasza wiara stawi, * gdzie jest wieczna cześć, chwała. Amen.

9.

1. **„Przyjdźcie do mnie wszyscy"**, głos z przybytku woła, * We mnie źródło szczęścia, Ja orzeźwię was, * i ocierać będę pot płynący z czoła * i ziemskiego znoju wam osłodzę czas! * O pójdźmy wszyscy z pokłonem * ofiarę serc naszych nieść! * Przed Jego padając tronem, * miłosną złóżmy Mu cześć!

2. Przyjdźcie do Mnie wszyscy, o biedni grzesznicy, * Ja dla was tu jestem, by łańcuchy te, * Które ciążą na was, piekła niewolnicy, * skruszyło na zawsze miłosierdzie Me! * O pójdźmy...

10.

1. **Spojrzyj z nieba** wysokiego, * Zbawicielu, nasz Panie, * na potrzeby ludu Twego, * przyjmij nasze wzdychanie. * Ty Pocieszycielu nasz, * Ty się nad nami zlitujesz, * Ty nas wszystkich opatrujesz.

2. Podaj nam Twej mocnej ręki, * Jezusie, pożegnaj nas. * Za to Ci serdeczne dzięki * śpiewamy na każdy czas. * Gdy do grzechu wpadniemy, * ratuj nas, bo zginiemy, * zbaw nas z miłosierdzia Twego * od potępienia wiecznego.

11.

Święty Boże, Święty mocny, Święty a nieśmiertelny! Zmiłuj się nad nami!

Od powietrza, głodu, moru, ognia i wojny, wybaw nas Panie!

Od nagłej i niespodziewanej śmierci zachowaj nas, Panie!

My grzeszni, Ciebie Boga prosimy, wysłuchaj nas, Panie!

Abyś nas do prawdziwej pokuty przyprowadzić raczył, prosimy Cię, Panie!

Abyś ludowi Twemu... (pogody, deszczu, zdrowia, chleba i pracy) ...udzielić raczył, prosimy Cię, Panie!

Jezu, przepuść! Jezu, wysłuchaj! O Jezu, Jezu, zmiłuj się nad nami!

Matko, uproś! Matko, ubłagaj! O Matko Boska, przyczyń się za nami!

12.

1. **W majestacie** na niebieskim Tronie * siedzi Jezus, wszelka moc na Jego łonie! * Cherubini, Serafini, jak i Aniołowie inni * przed Nim się kłaniają, radośnie śpiewają: Święty, Święty, Święty wołają.

2. Matka Jego i Patriarchowie, * Prorocy, Wyznawcy i Apostołowie! * Cherubini...
3. Męczennicy, którzy krew przelali, * Panny czyste, które Go tak miłowały! * Cherubini...

13.

1. **W Sakramencie utajony,** * Zbawicielu nasz, Panie! * Z Panny czystej narodzony, * duszy naszej kochanie! * Bądźże od nas pochwalony * przez nabożne śpiewanie.
2. W majestacie Swym niezmierny, * Tobie my się kłaniamy, * pobłogosław lud Twój wierny, * pokornie Cię błagamy, * zbaw nas Jezu miłosierny, * jako w Tobie ufamy.

14. **Na Boże Ciało:**

1. **U drzwi Twoich** stoję, Panie, * czekam na Twe zmiłowanie, * który pod osłoną chleba * prawdziwy Bóg jesteś z nieba.
2. Który pod osłoną chleba * prawdziwy Bóg jesteś z nieba. * W tym Najświętszym Sakramencie * z nieba stawasz tu w momencie.
3. W tej Hostyi jest Bóg żywy, * choć zakryty, lecz prawdziwy * jak wielki cud Bóg uczynił, * że chleb w Ciało Swe przemienił.
4. A nam pożywać zostawił * chcąc, aby nas przez to zbawił. * Święty, mocny, nieśmiertelny, * w majestacie Swym niezmierny!

15.

1. **Zróbcie Mu miejsce:** Pan idzie z nieba, * pod przymiotami ukryty chleba. * Zagrody nasze widzieć przychodzi * i jak się Jego dzieciom powodzi.
2. Otocz Go wkoło rzeszo wybrana, * przed twoim Bogiem zginaj kolana! * Pieśń chwały Jego śpiewaj z weselem: * On twoim Ojcem, On przyjacielem.
3. Nie dosyć było to dla człowieka, * że na ołtarzu codzień go czeka. * Sam ludu Swego odwiedza ściany, * bo nawykł bawić między ziemiany.

III. PIEŚNI ADWENTOWE.

1.

Ecce Dominus veniet, et omnes Sancti eius cum eo, et erit in die illa lux magna, Alleluja.

Oto Pan Bóg przyjdzie, z rzeszą Świętych nam przybędzie, światłość wielka w dzień ów będzie. Alleluja.

2.

1. **Po upadku człowieka** grzesznego * użalił się Pan stworzenia swego, * posłał na świat Archanioła cnego.

2. Idź do Panny, imię Jej Maryja * spraw poselstwo: Zdrowaś, łaski pełna, * Pan jest z Tobą, nie bądź frasobliwa.

3. Panna na ten czas psałterz czytała, * gdy to pozdrowienie usłyszała, * nad słowem anielskim się zdumiała.

4. Archanioł widząc Pannę troskliwą, * jął Ją pocieszać łagodną mową: * Panno, nie lękaj się! Pan jest z Tobą.

5. Znalazłaś łaskę u Pana Twego! * Ty się masz stać Matką Syna Jego, * ta jest wola Boga wszechmocnego.

3.

1. **Zdrowaś bądź Maryja,** niebieska lilija, * Panu Bogu miła, Matko litościwa. * Tyś jest nasza ucieczka, Najświętsza Maryja!

2. Maryja wielebna, ukaż drogę pewną, * przykazania Twego Boga wszechmocnego. * On-ci wszystka nadzieja zbawienia naszego.

3. Łaski pełna Pańskiej, czystości anielskiej, * Pannaś nad pannami, święta nad świętymi: * o Najświętsza Maryja, módl się za nami.

4. Pełna wszech światłości, wielkiej pokorności, * bez grzechuś poczęła, wielką sławę wzięła, * przez Twoje narodzenie wziął świat pocieszenie.

IV. PIEŚNI NA BOŻE NARODZENIE.

1.

1. **Anioł pasterzom** mówił: * Chrystus się wam narodził * w Betlejem, nie bardzo podłem mieście, * narodził się w ubóstwie * Pan wszego stworzenia.

2. Chcąc się dowiedzieć tego, * poselstwa wesołego, * bieżeli do Betlejem skwapliwie, * znaleźli Dziecię w żłobie... * Maryję z Józefem.

3. Bogu bądź cześć i chwała, * któraby nie ustała, * jak Ojcu, tak i Jego Synowi * i Świętemu Duchowi, * w Trójcy jedynemu.

2.

1. [**Dzisiaj w Betlejem**] wesoła nowina, * [że Panna czysta] porodziła Syna. * Chrystus się rodzi, nas oswobodzi, * Anieli grają, króle witają, * pasterze śpiewają, bydlęta klękają, * cuda, cuda ogłaszają.

2. [Maryja Panna] Dzieciątko piastuje, * [i Józef stary] Ono pielęgnuje. * Chrystus...

3. [Chociaż w stajence] Panna Syna rodzi, * [przecież On wkrótce] ludzi oswobodzi. * Chrystus...

4. [I trzej królowie] od wschodu przybyli * [i dary Panu] kosztowne złożyli. * Chrystus...

5. [Pójdźmy też i my] przywitać Jezusa, * [Króla nad królmi] uwielbiać Chrystusa. * Chrystus...

3.

1. **Gdy się Chrystus** rodzi i na świat przychodzi, * ciemna noc w jasnościach promienistych brodzi. * Aniołowie się radują, pod niebiosa wyśpiewują: * Gloria, Gloria, Gloria in excelsis Deo.

2. Mówią do pasterzy, którzy trzód swych strzegli, * aby do Betlejem czemprędzej pobiegli. * Bo się narodził Zbawiciel, wszego świata Odkupiciel! * Gloria...

3. O niebieskie duchy i posłowie nieba, * powiedźcież nam przecie, co nam czynić trzeba: * bo my nic nie pojmujemy, ledwo od strachu żyjemy. * Gloria...

4. Idźcież do Betlejem, gdzie Dziecię zrodzone, * w pieluszki powite, w żłobie położone: * oddajcie Mu pokłon Boski, On osłodzi wasze troski. * Gloria...

4.

1. **Mędrcy świata**, monarchowie, * gdzie spiesznie dążycie? * Powiedzcie nam Trzej Królowie, * chcecie widzieć Dziecię? * Ono w żłobie nie ma tronu i berła nie dzierży, * a proroctwo Jego zgonu * już się w świecie szerzy.

2. Mędrcy świata, złość okrutna * Dziecię prześladuje! * Wieść okropna, wieść to smutna, * Heród spisek knuje; * nic monarchów nie odstrasza, * ku Betlejem śpieszą, gwiazda Zbawcę im ogłasza, * nadzieją się cieszą.

3. Przed Maryją stają społem, * niosą Panu dary. * Przed Jezusem biją czołem, * składają ofiary. * Trzykroć szczęśliwi królowie, * któż wam nie zazdrości? * Cóż my damy, kto nam powie, * pałając z miłości?

5.

1. **O gwiazdo betlejemska**, zaświeć na mym niebie, * ja cię szukam wśród nocy, ja tęsknię bez ciebie. * Prowadź mię do stajenki, gdzie Chrystus złożony, * Bóg-Człowiek z Panny świętej dla nas narodzony.

2. Nie ma Go już w stajence, nie mą Go już w żłobie, * gdzież pójdziemy, Chrystusie, pokłonić się Tobie? * Pójdziemy upaść na twarz przed Twoje ołtarze, * i serce, duszę, ciało poniesiem Ci w darze.

3. Czy zamieszkasz w tym sercu, Zbawco mój i Panie, * gdzie nędzniejsze niż w stajni znajdziesz tam posłanie? * Ulituj się nade mną, nad swoim stworzeniem, * jakoś stajnią nie wzgardził, nie gardź sercem moim!

6.

1. **Pójdźmy wszyscy** do stajenki, * do Jezusa i Panienki, * powitajmy Maleńkiego, * i Maryję, Matkę Jego.

2. Witaj, Jezu ukochany, * od patriarchów czekany, * od proroków ogłoszony, * od narodów upragniony.

3. Witaj Dzieciąteczko w żłobie, * wyznajemy Boga w Tobie, * coś się narodził tej nocy, * byś nas wyrwał z czarta mocy.

4. Witaj, Jezu nam zjawiony, * witaj dwakroć narodzony, * raz z Ojca przed wieków wiekiem, * a teraz z Matki człowiekiem!

7.

1. **Przybieżeli do Betlejem** pasterze, * grają skoczno Dzieciąteczku na lirze: * [Chwała na wysokości] * a pokój na ziemi.

2. Oddawali swe ukłony w pokorze * Tobie z serca ochotnego, o Boże. * Chwała...

3. Anioł Pański sam ogłosił te dziwy, * których oni nie słyszeli, jak żywi. * Chwała...

8.

1. **Triumfy Króla niebieskiego** * zstąpiły z nieba wysokiego, * pobudziły pasterzów, * dobytku swego stróżów, * śpiewaniem, śpiewaniem, śpiewaniem.

2. Chwała bądź Bogu w wysokości, * a ludziom pokój na niskości: * narodził się Zbawiciel, * dusz ludzkich Odkupiciel, * na ziemi, na ziemi, na ziemi.

3. Zrodziła Maryja Dziewica * wiecznego Syna bez rodzica, * by nas piekła pozbawił * a w niebieskich postawił * pałacach, pałacach, pałacach.

9.

1. **W żłobie leży,** któż pobieży kolędować Małemu, * Jezusowi Chrystusowi, dziś do nas zesłanemu? * Pastuszkowie przybywajcie, * Jemu wdzięcznie przygrywajcie, * jako Panu naszemu.

2. My zaś sami z piosneczkami za wami pospieszymy. * A tak, Tego Maleńkiego, niech wszyscy zobaczymy. * Jak ubogo narodzony, * płacze w stajni położony, * więc Go dziś ucieszymy.

3. Naprzód tedy, niechaj wszędy zabrzmi świat wesołości, * że posłany, nam jest dany — Emanuel w niskości, * Jego tedy przywitajmy, * z Aniołami zaśpiewajmy: * chwała na wysokości!

V. PIEŚNI NA WIELKI POST.

1.

1. **Ach, mój Jezu,** jak Ty klęczysz * tam w Ogrojcu skrwawiony! * Już Cię anioł w smutku cieszy, tak jesteś zatrwożony. * Przyjdź, mój Jezu * przyjdź, mój Jezu, pociesz mię, * bo Cię kocham serdecznie.

2. Ach mój Jezu, jakoś srodze do słupa przywiązany! * Za tak ciężkie grzechy nasze okrutnie biczowany. * Przyjdź...

3. Ach mój Jezu, co za boleść cierpisz w ostrej koronie! * Twarz najświętsza zakrwawiona, głowa wszystka w krwi tonie. * Przyjdź...

4. Wychodzisz, mój drogi Jezu, na górę Kalwaryjską, * trzykroć pod ciężarem krzyża upadasz bardzo ciężko. * Przyjdź...

5. A gdy, mój najmilszy Jezu, na krzyżu już umierasz, * dajesz Ducha Ojcu w ręce, grzesznym niebo otwierasz. * Przyjdź...

2.

1. **Krzyżu święty** nadewszystko, * drzewo przenajszlachetniejsze! * W żadnym lesie takie nie jest, * jedno na którym sam Bóg jest. * Słodkie drzewo, słodkie gwoździe, * rozkoszny owoc nosiło.

2. Skłoń gałązki, Drzewo święte, * ulżyj członkom tak rozpiętym, * odmień teraz oną srogość, któręś miało z przyrodzenia, * spuść lekkuchno i cichuchno * Ciało Króla niebieskiego.

3. Tyś samo było dostojne, * nosić światowe zbawienie, * przez cię przewóz jest naprawion * światu, który był zagubion, * który święta Krew polała, * co z Baranka wypływała.

3.

1. **Ludu mój, ludu,** cóżem ci uczynił? * W czemem zasmucił, albo w czem zawinił? * Jam cię wyzwolił z mocy Faraona, * a tyś przyrządził krzyż na me ramiona!

2. Ludu mój, ludu... * Jam cię wprowadził w kraj miodem płynący, * tyś Mi zgotował śmierci znak hańbiący.
3. Ludu mój, ludu... * Jam ciebie szczepił, winnico wybrana, * a tyś Mnie octem poił, swego Pana.
4. Ludu mój, ludu... * Jam cię wywyższył między narodami, * tyś Mnie na krzyżu podwyższył z łotrami.

4.

1. **O Głowo krwią zbroczona** * bólu i żałości, * i cierniowym zraniona * wieńcem zelżywości, o Głowo, coś jaśniała * odblaskiem wiecznej czci, * lecz teraz wynędzniała, * o witaj, witaj mi.
2. Oblicze Twe wspaniałe, * Ty, w którym nieba lśnią, * pobladło i zsiniało, * Twe usta z bólu drżą, * a płomień Twoich oczu, * co światłem darzył nas, * dziś męki krzyża mroczą, * już On nam w śmierci zgasł.
3. Policzki Twoje wdzięczne * i wargi ozdobne zmieniły się tak, że już * sobie niepodobne, * grobową bladej śmierci * barwą powleczone, * i wszystkie Twe, Lwie Judzki, * siły wycieńczone.
4. A któż tego przyczyną? * czyż nie ja, Panie, żeś na zelżywym drzewie * srogie zniósł karanie. * Gdy pod ten krzyż się garnę, * ja człowiek mizerny, * niechaj Twój wzrok, mój Jezu, * ujrzę miłosierny!

5.

1. **Stała Matka Boleściwa** * pod krzyżem bardzo troskliwa, * na którym Jej Syn wisiał, na którym Jej Syn wisiał.
2. Której duszę tak strapioną, * wielkim żalem obciążoną, * miecz boleści przenikał, miecz boleści przenikał.
3. O jak smutna i strapiona * Matka ta błogosławiona * Synaczka jedynego, Synaczka jedynego.
4. Która płakała i łkała, * z żalu drżała gdy widziała, * mękę Syna miłego, mękę Syna miłego.
5. Któż jest serca tak twardego, * by dziś z Matką Pana swego * bardzo rzewnie nie płakał, bardzo rzewnie nie płakał?

6.

1. **Wisi na krzyżu** Pan Stwórca nieba, * płakać za grzechy, człowiecze trzeba. * [Ach, ach, na krzyżu umiera, * Jezus oczy Swe zawiera].
2. Najświętsze członki i wszystko ciało * okrutnie zbite na krzyżu wisiało. * [Ach, ach, dla ciebie człowiecze, * z boku krew Jezusa ciecze].

3. Woła i kona, łzy z oczu leje: * pod krzyżem Matka bolesna truchleje. * [Ach, ach, sprosne złości moje, * sprawiły te niepokoje].

4. Więc się poprawię, Ty łaski dodaj, * życia świętego sposób mi podaj. * [Ach, ach, tu kres złości moich, * przy nogach przybitych Twoich].

7.

1. **W krzyżu** cierpienie, w krzyżu zbawienie, * w krzyżu miłości nauka. * Kto Ciebie, Boże, raz pojąć może, * ten nic nie pragnie, ni szuka.

2. W krzyżu osłoda, w krzyżu ochłoda * dla duszy, smutkiem zmroczonej. * Kto krzyż odgadnie, ten nie upadnie * w boleści sercu zadanej.

3. Kiedy cierpienie, kiedy zwątpienie * serce ci nawskroś przepali, * gdy grom się zbliża, pospiesz do krzyża, * on ciebie wesprze, ocali.

4. Gdy wiary siła serce spoiła, * a i to-ć serce zawiodło; * o nie rozpaczaj, módl się, przebaczaj, * krzyż niech ci stanie za godło!

VI. PIEŚNI WIELKANOCNE.

1.

1. **Alleluja! Żyw już** jest śmierci Zwycięzyciel, * dziś z grobu swego powstawa Chrystus, nas grzesznych Wybawiciel, * wieczny nam żywot nastawa. * Niech więc brzmi dziś ziemia cała: * bądź Zbawcy wieczna chwała! * Alleluja!

2. Alleluja! Na krótko odpocząwszy sobie, po ciężkim, bolesnym boju, * w swym cichym i spokojnym grobie, w niezamąconym spokoju, * z snu się przebudził ziemskiego * wrócił do Ojca Swego. * Alleluja!

3. Alleluja! Powstał w swym przechwalebnym ciele, * wszystko wskróś przenikającym, z Nim stała radość i wesele, * na ziemi przemijające, gdy chciał, proch ten ziemski zrzucił * i znów do Ojca powrócił. * Alleluja!

2.

1. **Chrystus zmartwychwstan jest,** * nam na przykład dan jest, * iż mamy z martwych powstać, * z Panem Bogiem królować. Alleluja.

2. Leżał trzy dni w grobie, * dawszy przebić Sobie * bok, ręce, nogi obie, * na okup, duszo tobie. Alleluja.

3. Trzy Maryje poszły, * drogie maści niosły, * chciały Chrystusa pomazać, * Jemu cześć i chwałę dać. Alleluja.
4. Gdy na drodze były, * tak sobie mówiły: * jest tam kamień niemały, * a któż nam go odwali? Alleluja.
5. Powiedz nam Maryjo, * gdzieś Pana widziała? * Widziałam Go po męce, * trzymał chorągiew w ręce. Alleluja.

3.

1. **Otrzyjcie już łzy** płaczący, żale z serca wyzujcie! * Wszyscy w Chrystusa wierzący, weselcie się, radujcie! * Bo zmartwychwstał samowładnie, jak przepowiedział dokładnie * Alleluja, alleluja, niechaj zabrzmi alleluja!
2. Darmo kamień ciąży wielkiej, żydzi na grób włoczyli, * darmo dla pewności wszelkiej zbrojnej straży użyli. * Na nic straż, pieczęć i skała nad grobem Pana się zdała: * Alleluja...
3. Bóg wszechmocny, Bóg natury, wyższy nad wszystkie twory, * wstaje z grobu, kruszy mury, nie zna żadnej zapory, * straż zdjęta trwogą upada i prawie sobą nie włada * Alleluja...

4.

1. **Raduj się,** niebios Królowo, Alleluja! * Ciesz się, świata Cesarzowo, Alleluja!
2. Syn Twój, któregoś nosiła, Alleluja! * a nam mile porodziła, Alleluja!
3. Który za nas był męczony, Alleluja! * ten zmartwychwstał uwielbiony, Alleluja!
4. Zmartwychwstał, jako wprzód mówił, Alleluja! * naprawił, co Adam zgubił, Alleluja!
5. Wesel się z tej chwały Jego, Alleluja! * módl się za nami do Niego, Alleluja!

5.

1. **Wysławiajmy Chrysta Pana,** * który starł śmierć i szatana, * z Nim bolały słońce, miesiąc * i stworzenia, z Stwórcą cierpiąc. * Alleluja, Alleluja.
2. Z męki Pańskiej i Anieli * płaczu z żalem powód mieli, * skały trzasły, ziemia drżała, * zasłona się święta rwała. * Alleluja, Alleluja.
3. I umarli żałowali, * na żal z grobu powstali, * łzy Marye nad nim lały, * a straże na twarz padały. * Alleluja, Alleluja.
4. Gdy zaś Chrystus zmartwychwstaje, * wszystkim radość wielką daje. * Słońce, księżyc są jaśniejsze, * uczcić święto chcą dzisiejsze. * Alleluja, Alleluja.

6.

1. **Zwycięsca śmierci**, piekła i szatana, * wychodzi z grobu dnia trzeciego z rana. * Naród niewierny trwoży się, przestrasza, * na cud Jonasza. Alleluja.

2. Ziemia się trzęsie, straż się grobu miesza, * Anioł zstępuje, niewiasty pociesza. * Patrzcie, mówi im, grób ten próżny został, * Pan zmartwychpowstał.. Alleluja.

3. Ustąpcie od nas, smutki i trosk fale, * gdy Pan Zbawiciel triumfuje w chwale: * Ojcu Swojemu uczynił już zadość, * nam niesie radość. Alleluja.

4. Cieszy Swych uczniów, co Mu wierni byli, * utwierdza w wierze, aby nie wątpili: * obcuje z nimi, daje nauk wiele * o Swym Kościele. Alleluja.

VII. PIEŚNI DO SERCA P. JEZUSA.

1.

1. **Kochajmy Pana**, bo Serce Jego * żąda i pragnie serca naszego, * dla nas Mu włócznią boleść zadana, * kochajmy Pana, kochajmy Pana.

2. O pójdź do Niego wszystko stworzenie, * Sercu Jezusa złóż dziękczynienie, * i twoje przed Nim zegnij kolana, * kochajmy Pana, kochajmy Pana.

3. Pójdźcie do Niego biedni grzesznicy, * bo w Jego Serca czystej krynicy * zleczy się dusza grzechem zmazana, * kochajmy Pana, kochajmy Pana.

4. Wszyscy, ach wszyscy przed Nim padajmy, * serca Mu nasze wspólnie oddajmy. * O, bo tak woła miłości rana: * Kochajmy Pana, kochajmy Pana.

2.

1. **Ludu śląski!** nadszedł czas, * serca w górę wznieśmy wraz! * Gdy wokoło zgubna toń, * Jezu, w sercu Twoim broń! * Wierność Sercu Twemu, Panie, * ślubujemy, my Ślązanie.

2. Moc w Twym Sercu, Jezu, tkwi, * płynie z Niego strumień krwi, * co obmywa wszelki brud, * i osładza życia trud. * Wierność...

3. Serce to miłości zdrój, * słodkim czyni życia bój. * Wśród niedoli i wśród łez * nućmy aż po życia kres: * Wierność...

3.

1. **Nie opuszczaj nas**, * Jezu, nie opuszczaj nas! * Tyś powiedział, że na ziemi * nie zostawisz nas samymi: *

Twoje Serce czuło w niebie, * jak nam ciężko żyć bez Ciebie. * Nie opuszczaj nas...

2. Gdzie pociechę my znajdziemy, * gdzie łzy żalu ukoimy? * W Sercu Twoim tylko, Panie, * i pociecha i wytrwanie. * Nie opuszczaj nas...

3. W Serca Twego słodkiej ranie * wszystko mamy, dobry Panie; * tam ucieczka, tam schronienie, * tam wesele, tam wzmocnienie. * Nie opuszczaj nas...

4. Już Ci służyć będziem wiernie, * będziem kochać krzyż i ciernie, * będziem płakać nad grzechami, * serce swe obmyjem łzami. * Nie opuszczaj nas...

5. O pociągnij nas za Sobą, * byśmy krzyż dźwigali z Tobą, * przy Twym Sercu zawsze byli, * i dla Niego tylko żyli. * Nie opuszczaj nas...

4.

1. **Pobłogosław, Jezu drogi,** * tym, co Serce Twe kochają, * niechaj skarb ten cenny, drogi, * na wiek wieków posiadają!

2. Za Twe łaski dziękujemy, * co nam Serce Twoje dało, * w dani dusze Ci niesiemy, * by nas Serce Twe kochało.

3. Trzykroć święte Serce Boga, * Tobie śpiewa niebo całe, * Ciebie wielbi Matka droga, * Tobie lud Twój składa chwałę.

4. Nie opuszczaj nas, o Panie! * Odpuść grzesznym liczne winy, * daj nam w Sercu swego ranie * błogosławieństw zdrój jedyny.

5.

1. **Serce Twe, Jezu,** miłością goreje, * Serce Twe w ogniu miłości topnieje: * a nasze serca zimne jak lód, * i próżny dla nich Twej męki trud!

2. Kiedyż, ach kiedyż, słodki mój Panie, * poznamy Serca Twego kochanie? * Kiedyż Twa miłość rozpali nas? * O dobry Jezu, czas to już, czas!

3. Serce Twe zewsząd bólem ściśnione * i ostrą włócznią w bok przebodzone: * a nasze serca, rzucone w świat, * chciałyby zrywać rozkoszy kwiat!

4. Boskie Twe Serce goryczą zalała, * we łzach się dusza Twoja kąpała, * i z Twego smutku pociechy zdrój * wytrysnął dla nas, o Panie mój!

6.

1. **Twemu Sercu** cześć składamy, * o Jezu nasz, o Jezu! * Twej litości przyzywamy, o Zbawicielu drogi: *

Chwała niech będzie zawsze i wszędzie * Twemu Sercu, o mój Jezu!

2. Serce to nam otworzone, o Jezu nasz, o Jezu... * Włócznią na krzyżu zranione, o Jezu... * Chwała...

3. Ono przepaścią miłości, o Jezu... * W nim się topią nasze złości, o Jezu... * Chwała...

4. Tam ucieczka, tam schronienie, o Jezu... * gdy nas ciśnie utrapienie, o Jezu... * Chwała...

7.

1. **Witaj krynico** dobra wszelakiego, * najmilsza rano Serca Pana mego! * Rozpal oziębłe serce me miłością * i napełnij je niebiańską słodkością.

2. Sprawże, ażebym w tym wygnaniu świata * w Tobie zostawał przez me wszystkie lata. * Serce Jezusa włócznią otworzone, * niechaj przy śmierci w Tobie mam obronę!

3. O rano święta, rano uwielbiona! * bądźże na wieki od nas pochwalona. * A przez wylaną dla mnie krew i wodę * daj w utrapieniu pomoc i ochłodę!

8.

1. **Z tej biednej ziemi,** z tej łez doliny, * tęskny się w niebo unosi dźwięk: * o Boskie Serce, skarbie jedyny, * wysłuchaj grzesznych serc naszych jęk! * Nie chciej odrzucać modlitwy tej, * bo Twej litości błagamy w niej. * Serce Jezusa, ucieczko nasza, zlituj się, zlituj nad ludem Twym!

2. Ku Tobie oczy, zalane łzami, * z wielką ufnością zwrócone są. * Ty się zlitujesz pewnie nad nami, * bo Ty nie gardzisz pokuty łzą. * Ku Tobie ślemy błagalny głos: * ach, odwróć od nas karania cios. * Serce Jezusa...

3. To prawda, Panie, żeśmy zgrzeszyli, * żeśmy Ci wiele zadali ran; * żeśmy na litość nie zasłużyli, * aleś Ty dobry Ojciec i Pan. * Tyś za nas wylał najdroższą krew, * zalej nią, zalej słuszny Twój gniew! * Serce Jezusa...

VIII. PIEŚNI NA CZEŚĆ MATKI BOSKIEJ.

1.

(tekst katedry gnieźnieńskiej).

1. **Boga Rodzica,** Dziewica, Bogiem sławiona Maryja, u Twego Syna, Gospodyna, Matko zwolona, Maryja. * Ziści nam, spuści nam: Kyrie eleison. * Twego Syna

Chrzciciela, Bożycze, usłysz głosy, napełnij myśli człowiecze, słysz modlitwę, jenże Cię prosimy, * to dać raczy, Jegoż prosimy: * Daj na świecie zbożny pobyt, po żywocie rajski przebyt: Kyrie eleison.

2. Narodził się dla nas Syn Boży, w to wierzaj człowiecze zbożny, iż przez trud Bóg swój lud odjął diabłu z straży. * Przydał zdrowia wiecznego, starostę skował piekielnego, śmierć podjął, wspomionął człowieka pierwszego. * Jeszcze trudy cierpiał bezmierne, jeszcze był nie przyśpiał za wierne, a że sam Bóg zmartwychwstał. * Adamie, ty Boży kmieciu, ty siedzisz u Boga w wiecu, domieść nas swe dzieci, gdzie królują Anieli.

3. Tam radość, tam miłość, tam widzenia Twórca, anielskie bez końca, tu się nam zjawiło diable potępienie. * Ni srebrem, ni złotem nas z piekła odkupił, mocą swą zastąpił, dla ciebie, człowiecze, dał Bóg przekuć Sobie bok, ręce, nodze obie, krew święta szła z boku, na zbawienie tobie. * Wierz-że w to, człowiecze, iż Jezus Bóg prawy cierpiał za nas rany, Swą świętą krew przelał za nas chrześciany. * O duszy, o grzesznej sam Bóg pieczę ima, diabłu ją odejma, gdzie to Sam króluje, tam ją k'Sobie przyjmuje. * Już nam czas, godzina, grzechów się kajaci, Bogu chwałę daci, ze wszymi siłami Boga miłowaci.

4. Maryja, Dziewica, prosi Syna Swego, króla niebieskiego, aby nas uchował ode wszego złego. * Wszyscy Święci proście, nas grzesznych wspomóżcie, byśmy z wami przebyli, Jezu Chrysta chwalili. * Tegoż nas domieści, Jezu Chryste miły, byśmy z Tobą byli, gdzie się nam radują już niebieskie siły. * Amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen tako Bóg daj, byśmy wszyscy poszli w raj, gdzie królują Anieli.

2.

1. **Chwalcie łąki umajone,** * góry doliny zielone, * chwalcie cieniste gaiki, * źródła i kręte strumyki!

2. Co igra z morza falami, * w powietrzu buja skrzydłami, * chwalcie z nami Panią świata, * Jej dłoń nasza wieniec splata.

3. Ona dzieł Boskich korona, * nad Anioły wywyższona, * choć jest Panią nieba, ziemi, * nie gardzi dary naszymi.

4. Wdzięcznem strumyki mruczeniem, * ptaszęta słodkim kwileniem, * i co czuje, i co żyje, * niech z nami sławi Maryję!

3.

1. **Cześć Maryi,** cześć i chwała, * Pannie Świętej cześć! * Śpiewaj, śpiewaj, dziatwo mała, * hołd Jej spiesz się nieść! Śpiewaj...

2. Jej to ręce piastowały Tego, * co ten świat * stworzył wielki i wspaniały, * Syn Jej a nasz brat! Stworzył...

3. On jak Matkę ją miłował, * Jej posłusznym był: * każde słowo Jej szanował, * chociaż Bogiem był! Każde...

4. Dziatki lube, jeśli chcecie * błogi żywot mieć, * jako święte Jezus-Dziecię * Maryję chciejcie czcić! Jako...

4.

1. **Idźmy, tulmy się** jak dziatki, * do Serca Maryi Matki, * czy nas nęka życia trud, * czy to winy czerni brud; * Idźmy, idźmy ufnym krokiem, * rzewnem sercem, łzawem okiem: * to serce zna dzieci głos, * odwróci bolesny cios.

2. Ach, to serce dobroć sama, * najczulszej z córek Adama; * jest otwarte w każdy czas, * samo szuka, wzywa nas: * pójdźcie do Mnie, dziatki moje, * wyczerpnijcie łaski zdroje: * kto Mnie znajdzie, życie ma, * temu Syn zbawienie da.

3. Więc do Ciebie, jak do Matki * idziem, tulim się, Twe dziatki: * Matko! ulżyj życia trud, * obmyj z serc tych winy brud! * Ty nas kochasz, a my Ciebie: * o niech złączym serca w niebie! * Matko, kto nie kocha Cię, * nie ma serca, ach, nie, nie!

5.

1. **Królowej Anielskiej** śpiewajmy, różami uwieńczmy Jej skroń, * Jej serca w ofierze składajmy, ze łzami wołajmy doń: * O Maryjo, bądź nam pozdrowiona, * bądź Ty zawsze Matką nam!

2. Przez Ciebie! o, Matko miłości! łask wszelkich udziela nam Bóg; * A my Ci hołd dajem wdzięczności, upadłszy do Twoich nóg: * O Lilio, jakżeś Ty wspaniała, * wszelkich cnót rozlewasz woń...

3. O tronie Boga wszechmocnego, o słońce nadziei i łask; * o różdżko przedziwna Jessego! jak wielki cnót Twych jest blask! * O Maryjo, bądź nam pozdrowiona, * bądź Ty zawsze Matką nam!

6.

1. **Nie opuszczaj nas,** nie opuszczaj nas, * Matko, nie opuszczaj nas! * Matko, pociesz, bo płaczemy, * Matko;

prowadź, bo zginiemy, * ucz nas kochać, choć w cierpieniu, * ucz nas cierpieć, lecz w milczeniu. * Nie opuszczaj nas...

2. Nie opuszczaj nas... * Cóż dziwnego, że łzy płyną, * gdy to życie łez doliną: * dusza smutkiem zamroczona, * pod ciężarem krzyża kona... * Nie opuszczaj nas...

3. Nie opuszczaj nas... * Pójdziem chętnie drogą krzyża, * bo nas krzyż do Ciebie zbliża, * bo nas krzyż dziś nie przestrasza, * bo w krzyżu nadzieja nasza... * Nie opuszczaj nas...

7.

1. **Nie płacz już** dziecino, choć cię pali ból, * Maryja twą Matką, pod płaszcz Jej się tul, * Ona cię uzdrowi, wszystkie rany twe, * nie płaczże dziecino, nie płaczże już, nie. * Nie, nie, nie, nie bo Matka twa * zawsze dla Swych dzieci czułe serce ma.

2. Pewnie cię przyciska ciężar twoich win, * biegnij więc do Matki jako dobry syn, * nie próżno grzeszników ucieczką się zwie. * Nie płaczże dziecino, nie płaczże już, nie. * Nie, nie...

3. Może cię odepchnął ten niewdzięczny świat, * wróć się do Maryi, a nie doznasz strat. * Maryja wyleje na cię skarby Swe, * nie płaczże dziecino, nie płaczże już, nie. * Nie, nie...

8.

1. **O, której berła** ląd i morze słucha, * jedyna moja po Bogu otucha! * O Gwiazdo morska, o święta Dziewico, * nadziei moich niebieska kotwico!

2. Ciebie na pomoc błędny żeglarz wzywa, * spojrzyj, po jakiem strasznem morzu pływa: * jedni rozbici na dnie morskim giną, * drudzy do Ciebie po ratunek płyną!

3. Szczęśliwi, którzy ominęli skały, * a przepłynąwszy pełne zdrady wały, * na brzeg bezpiecznie zdrowie swe unoszą, * i padłszy na twarz, dzięki Ci zanoszą.

4. O, jaka ufność w mem sercu się rodzi, * że Cię zwać Matką, zwać się synem godzi: * na srogich grzywach fal morskich popłynę, * pewien Twej łaski wśród burzy nie zginę!

9.

1. **Omni die** dic Mariae * mea laudes anima, * ejus festa, ejus gesta * cole devotissima.

2. Contemplare et mirare * ejus celsitudinem: * dic felicem Genitricem, * dic beatam Virginem.

3. Ipsam cole, ut de mole * criminum te liberet: * hanc apella, ne procella * vitiorum superet.
4. Ligua mea, dic trophaea * Virgini puerperae: * quae inflictum maledictum * miro transfert germine.
5. Sine fine dic Reginae * mundi laudum cantica: * Ejus dona semper sona, * semper illa praedica.

10.

1. **Po górach, dolinach,** rozlega się dzwon, * anielskie witanie ludziom głosi on: * Ave, ave, ave Maria! Zdrowaś, zdrowaś, zdrowaś Maryja!
2. Bernardka, dziewczynka, szła po drzewo w las, * Anioł ją tam wiedzie, Bóg sam wybrał czas. * Ave...
3. Wtem wicher zaszumiał gwałtowny od skał, * W niej serce zadrżało, cud się spełnić miał. * Ave...
4. Spogląda na skały Massabielskiej stok, * Dziewica przecudna uderza jej wzrok. * Ave...
5. Oblicze Jej słodkie, w oczach błyska Raj, * Zdaje się przemawiać: „Daj mi serce, daj!" * Ave...
6. Blask jakiś nadziemski otacza ją w krąg, * złocisty Różaniec zwiesza się z Jej rąk. * Ave...
7. Niebieska przepaska spływa z białych szat, * Na każdej z Jej nóżek, błyska róży kwiat. * Ave...
8. Wszystko w Niej nadziemskie, wszystko niebem tchnie, * Widzi Ją na jawie, nie w czarownym śnie. * Ave...

11.

1. **Tysiąc razy pozdrawiamy Ciebie,** * o Maryjo, Matko Jezusa, * Tyś ozdobą na wysokim niebie, * Ciebie czci i wielbi ma dusza: * Ty po Bogu zawsze jesteś pierwszą, * Tobie cześć i chwałę najprzedniejszą * Anieli święci oddawają, * Królową Cię swą nazywają.
2. Przybądź nam na pomoc, Matko nasza, * Wszyscy ufnem sercem żądamy, * Tyś jedyna opiekunka nasza, * już innej po Bogu nie mamy: * więc chwałę Tobie wyśpiewujemy, * uwielbiać Imię Twoje pragniemy, * jak przystoi po Bogu Tobie, * chcemy Cię chwalić w każdej dobie.
3. Bóstwo od wieków Ciebie obrało * za Matkę Swojemu Synowi, * aby przezeń się zbawienie stało * nędznemu na ziemi ludowi, * tak Syn Boży, Syn Twój ukochany, * podjął krzyż, mękę i ciężkie rany, * cierpiąc na tej ziemi boleści, * uczynił to dla nas z miłości.

12.

1. **Witaj, Królowo nieba,** i Matko litości! * witaj, nadziejo nasza w smutku i radości!

2. K'Tobie wygnańcy Ewy wołamy synowie, * k'Tobie wzdychamy płacząc z padołu więźniowie.

3. Orędowniczko nasza, racz Swe litościwe * oczy zwrócić na nasze serca żałośliwe.

4. I owoc błogosławion żywota Twojego * racz pokazać po zejściu z świata mizernego.

5. O łaskawa, pobożna, o święta Maryjo! * Niechaj będą zbawieni wszyscy grzeszni i ja.

6. O Jezu, niech po śmierci Ciebie oglądamy, * o Maryjo, uproś nam, czego pożądamy.

13.

1. **Witaj Maryjo,** śliczna Pani: * do Ciebie wołamy, * wśród tej ziemi my wygnani, * ku Tobie wzdychamy. * O Maryjo, witaj nam, * Tyś nadzieja cała, * witaj nam, o Maryjo, chwała Tobie, chwała. * O Maryjo, witaj nam, witaj nam, o Maryjo * chwała Tobie, chwała.

2. Błagaj Maryjo Syna Twego * o litość nad nami, * czyste rączki wznieść do Niego, * prosim Cię ze łzami. * O Maryjo...

3. Matko nasza, my Twe dzieci, * o tem wspomnij Sobie, * niech Twa łaską nam zaświeci, * wołamy ku Tobie. * O Maryjo...

14.

1. **Witaj Święta i Poczęta** niepokalanie * Maryjo, śliczna lilio, nasze kochanie! * Witaj, czysta Panienko, * najjaśniejsza Jutrzenko, * witaj święta, wniebowzięta, * Niepokalana.

2. Twą pięknością, niewinnością nieba górujesz, * dostojeństwa i Panieństwa wszystkie celujesz! * W pierwszym Panno, momencie * święte Twoje Poczęcie * jaśniejące jako słońce, * Niepokalana.

3. Sam Bóg Święty z Ciebie wzięty dla tej przyczyny, * żeś się stała i została bez winy. * Tyś przed wieki przejrzana, * i za Matkę wybrana * Jezusowi Chrystusowi, * Niepokalana.

15.

1. **Zawitaj Matko** Różańca świętego, * przybytku Boga w Trójcy jedynego. * [Ucieczko nasza] w życia doczesności, * o cedrze czystości!

2. Najozdobniejsza różo ogrodowa, * najprzyjemniejsza różdżko Aronowa, * [wonność balsamu], balsam przechodząca, * Matko kochająca!

3. Za nic są w oczach naszych ziemskie rzeczy, * gdyż nic z nich duszy naszej nie uleczy, * [lecz życie łaski] daje nam Królowa, * Matka Różańcowa.

4. Prześliczna Różo anielskiej czystości, * chciej nas zachęcić do świątobliwości, * [byśmy tu stale] Ciebie wychwalali, * pilnie pozdrawiali.

16.

1. **Zdrowaś Maryja, Bogarodzico!** * Błagamy Ciebie, święta Dziewico! * Niech łaska Twoja zawsze nam sprzyja, * módl się za nami, Zdrowaś Maryja!

2. Wśród czystych duchów, w obliczu Pana, * Tyś przenajświętsza, niepokalana. * Jak w pośród kwiatów wonna lilija, * jak wśród gwiazd zorza, Zdrowaś Maryja!

3. Ty coś karmiła świata zbawienie, * i nam, jak Matka, daj pożywienie: * niech brak żywności nas nie zabija, * broń nas od głodu, Zdrowaś Maryja!

4. Ty, coś nie znała innych płomieni * nad miłość Bożą, prosim strwożeni: * spraw, niechaj pożar dom nasz omija, * broń nas od ognia, Zdrowaś Maryja!

IX. PIEŚNI PODCZAS ŻAŁOBNEJ MSZY ŚW.

1.

1. **Boże, Sędzio sprawiedliwy!** * usłysz nasze wołanie, * ach, Ojcze nasz dobrotliwy, * pokaż Twe zmiłowanie * nad duszami zmarłych wiernych, * które za swoje grzechy * zostając w mękach niezmiernych, * pragną od nas pociechy.

2. Wszyscy, którzy spoczywają * w grobach, Syna Bożego * głos usłyszą i powstaną * w dzień ów sądu strasznego: * sprawiedliwi za swe sprawy * chwałę wieczną posiędą, * a źli za żywot nieprawy * w piekło wtrąceni będą.

3. Święta jest myśl i zbawienna * modlić się za zmarłymi, * a Tobie, Boże, przyjemna, * przetoż nie gardź naszymi * pokornymi modlitwami, * ale z wielkiej litości * zmiłuj się nad dłużnikami * Twojej sprawiedliwości.

4. Święty, Święty nad Świętymi! * prośby naszej miłości * przyjmij za Twymi wiernymi, * odpuść ich ułomności, * których jak Pan sprawiedliwy * skazałeś do wię-

zienia, * lecz jak Ojciec miłościwy, * pragniesz ich wybawienia.

5. Spojrzyj na Syna Twojego, * na boleści i rany, * na tak gorzką mękę Jego, * Boże Ojcze kochany! * A zmiłuj się nad duszami, * za które dał Swe życie, * by w chwale Twej z Aniołami * żywot miały obficie.

6. O Baranku, któryś zgładził * grzechy świata całego, * abyś nas wszystkich wprowadził * do żywota wiecznego; * niechże dusze zmarłych wiernych * doznają Twej litości, * będące w mękach niezmiernych * za swoje ułomności.

7. Zmiłuj się nad niemi, Panie! * a z miłosierdzia Twego * racz im darować karanie * więzienia czyścowego. * Przez Jezusowe zasługi, * któreć ofiarujemy, * odpuść im grzechowe długi, * pokornie Cię prosimy.

2.

1. **Dzień on gniewu,** dzień płomieni * wszechświat cały w popiół zmieni, * jak z Sybillą Dawid mieni.

2. Jakim lękiem człek się strwoży, * kiedy przyjdzie Sędzia Boży, * z każdym ścisłą liczbę złoży.

3. Dziwnej trąby głos zawoła * po przez mogił kraj dokoła, * przed tron wezwie wszystkich zgoła.

4. Śmierć i wszechświat się przerażą, * gdy umarli się ukażą * przed Sędziego Boga twarzą.

5. Wniosą księgę zapisaną, * w której wszystko jest zebrano, * skąd wyroki na świat staną.

6. Sędzia tedy, gdy zasiędzie, * wszystko tajne jawne będzie, * kara słuszna dotrze wszędzie.

7. Pomnij Jezu, Zbawco błogi, * żem przyczyną Twojej drogi, * nie gubże mnie w ów dzień srogi.

X. PIEŚNI PRZYGODNE.

1. Na cześć Chrystusa-Króla.

1. **Idziesz przez wieki,** krwią znaczysz drogę * twardą od cierpień i bólu. * Krzyż niesiesz ciężki, koisz duszy trwogę, * o Jezu Chryste nasz Królu! * Króluj nad nami, króluj nad wiekami, * my z Tobą pójdziem na boje! * Książe ciemności pierzchnie w piekła bramy, * Królestwo wzmocni się Twoje.

2. Książe pokoju Tobie wieczna chwała * od Twoich wiernych poddanych! * Tobie hołd złoży kornie ludzkość cała * za wzorem serc Ci oddanych. * Króluj...

3. Od fal Bałtyku, aż po Karpat szczyty * wszystko, co żyje dokoła: * młódź, dziatwa, starcy w niebios Twych błękity * z serc wolnych, Jezu, dziś woła: * Króluj...

2.

1. **Nie rzucim,** Chryste, świątyń Twych, * 'nie damy pogrześć wiary. * Zakusy próżne duchów złych * i próżne ich zamiary. * Będziemy bronić Twoich dróg, * tak nam dopomóż Bóg!

2. Ze wszystkich świątyń, chat i pól * popłynie hymn wspaniały: * Niech żyje Jezus Chrystus-Król! * w koronie wiecznej chwały! * Niech żyje Maryja, zagrzmi róg, * tak nam dopomóż Bóg!

3. I łaski triumf, taki cud * powieje z Jasnej Góry, * i z taką wiarą ruszy lud: * synowie Polski, córy, * że jak mgławica pierzchnie wróg, * tak nam dopomóż Bóg!

3. Do św. Józefa.

1. **Józefie święty Patronie,** * ku prośbom naszym się skłoń, * do ciebie wznosimy dłonie, * opieką nas swą osłoń! * Racz stróżem być młodzieńczych lat, * by grzeszny im nie szkodził świat. * O strzeż, o strzeż młodzieńczych lat! * Jezusa lata dziecięce * Bóg zwierzył opiece Twej: * przyjm także nasz wiek w twe ręce, * i nad nim opieką miej!

2. Poleć nas Zbawcy naszemu, * Któregoś piastunem był! * Prowadź nas, prowadź ku Niemu, * do cnoty dodawaj sił. * Racz...

3. Niech w sercach naszych przebywa * Bóg Jezus z Maryją wraz, * grzech związku z Nimi nie zrywa * przez wszystek żywota czas. * Racz...

4. Ty, któryś na Zbawcy łonie, * mógł żywot położyć swój, * racz nam ułatwić przy zgonie * ten życia ostatni ból. * Racz...

5. O, nasz niebieski Patronie, * ku prośbom naszym się skłoń, * tak w życiu, jak i przy zgonie * opieką Twoją nas słoń! * Racz...

4. Do św. Stanisława Kostki.

1. **Aniele ziemski,** bez winy, * ozdobo naszej krainy, * wejrzyj z niebios dziś łaskawie * na nas, św. Stanisławie.

2. Przyjm nasze modły, ofiary, * zlej na nas niebieskie dary, * wesprzyj nas w każdej potrzebie, * gdy głos nasz wzniesiem do Ciebie.

3. Gdy niewinni przed ołtarze * twe upadną na swe twarze, * niech szatańskiej strzały złości * nie zranią ich niewinności.

4. Gdy my grzeszni zawołamy, * niech pomocy Twej doznamy, * uproś, jakich łask nam trzeba, * zaprowadź i nas do nieba.

5. Modlitwa do Boga.

1. **Boże mocny,** Boże cudów, Przenajświętszy Ojcze nasz, * co dla szczęścia wszystkich ludów dobroć, moc i łaskę masz, * który widzisz serca drgnienie i najskrytsze myśli znasz, * racz wysłuchać me westchnienie, Przenajświętszy Ojcze nasz!

2. Spraw, abyśmy korzystali z darów, udzielonych nam, * byśmy przez nie uzyskali wstęp do Twych niebieskich bram. * Udziel w pracy wytrwałości, łaska Twa niech wzmacnia nas, * byśmy mężnie ku wieczności szli z weselem i bez zmaz.

6. Modlitwa.

1. **Pod Twą obronę,** Ojcze na niebie, * grono Twych dzieci swój powierza los. * Ty nam błogosław, ratuj w potrzebie, * i broń od zguby, gdy zagraża cios.

2. Czy toń spokojna, czy huczą fale, * gdy Ty swe dzieci w Swej opiece masz: * wznosimy modły dziś ku Twej chwale, * boś Ty nam tarczą, Boże, Ojcze nasz!

3. Chrystus pod krzyżem upadł zemdlony, * aby uświęcić walkę ziemskich dróg, * lecz przez nie przeszedł niezwyciężony, * przykład nam męstwa pozostawił Bóg.

7. Te Deum laudamus.

1. **Ciebie Boże chwalimy,** Ciebie, Stwórcę Wszechmocnego, * ze wszystkich sił wielbimy, * dawco wszystkiego dobrego, w dobroci nieskończony, * bądź na wieki chwalony.

2. Tobie Anieli w niebie nucą: * Święty! Święty! Święty! * I bez ustanku Ciebie wielbią, Boże niepojęty! * Chwała Twa, wieczny Panie, na wieki nie ustanie.

℣. Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu.
℟. Laudemus et superexaltemus eum in saecula.
℣. Benedictus es, Domine, in firmamento caeli.
℟. Et laudabilis et gloriosus et superexaltatus in saecula.
℣. Domine exaudi orationem meam.
℟. Et clamor meus ad Te veniat.
℣. Dominus vobiscum.
℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus: Deus, cujus misericordiae non est numerus et bonitatis infinitus est thesaurus: piissimae majestati tuae pro collatis donis gratias agimus, tuam semper clementiam exorantes, ut qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens ad praemia futura disponas. Qui vivis et regnas in saecula saeculorum.
℟. Amen.

8. Hymn Sod. mar. męskich.

1. **Błękitne rozwińmy** sztandary, * czas strząsnąć zwątpienia już pleśń! * Niech w sercach zagorze znicz wiary, * i gromka niech ozwie się pieśń! * Z pod znaku Maryji rycerski my huf: * błogosław nam Chryste na bój! * Stajemy jak ojce, by służyć Ci znów, * my Polska, my naród, lud Twój!

2. Już świta, już grają pobudki, * już Jezus przybliża się k'nam, * żyj święta radości, precz smutki, * Pan idzie i pierzchnie w cień kłam. * Pan idzie, słoneczność rozlewa się w krąg, * Pan idzie na świata siąść tron. * Drży szatan, wysuwa mu berło się z rąk; * słyszycie, „zwycięstwa gra dzwon".

3. O Bogarodzico, Dziewico, * tchnij siłę w mariański ten zew! * Z otwartą stajemy przyłbicą, * i serca Ci niesiem i krew. * Siać miłość będziemy wśród burzy i słot, * w zwycięski Ty prowadź nas szlak. * A gdy nam tchu będzie i mocy już brak, * do nieba pokieruj nasz lot.

9. Hymn Sod. Mar. żeńskich.

1. **Królowej Swej,** ja wierność przysięgałam * i odtąd służyć tylko będę Jej. * Ją sobie też za Matkę swą obrałam * i całą ufność swą złożyłam w Niej. * Przysięgłam Jej, przysięgłam Jej, * u stóp ołtarza przysięgłam ja Jej, * że dla Niej żyć, Ją kochać, czcić, * Ją kochać, czcić przez całe życie będę.

2. Jam dzieckiem Jej, Jej serce swe oddałam, zwodniczy świat już ten nie nęci mnie; * Matuchnę swą nad życie ukochałam, * z Nią cierpieć chcę i z Nią weselić się. * Przysięgłam...

3. O Matko ma więc prowadź dziecię Swoje, * na każdym kroku je od złego chroń, * a kiedyś otwórz Nieba mi podwoje, * tam, Matko, uwieńcz dziecka Swego skroń! * Przysięgłam...

Modlitwy za Ojczyznę i Prezydenta Rzeczypospolitej.

℣. Zachowaj Panie, Rzeczpospolitą naszą.

℟. Która w Tobie, Boże mój, nadzieję pokłada.

℣. Ześlij, Panie, pomoc z przybytku Swego.

℟. Z nieba wysokiego ją wesprzej.

℣. Niech nie bierze nad nią góry nieprzyjaciel.

℟. A duch nieprawości niechaj jej nie szkodzi.

℣. Niech Bóg sprowadzi pokój do domów jej.

℟. I bezpieczeństwo do jej posiadłości.

℣. Panie, wysłuchaj modlitwy mojej.

℟. A wołanie moje niech do Ciebie przyjdzie.

℣. Pan z wami.

℟. I z duchem twoim.

Módlmy się: Prosimy Cię, Panie, za przyczyną Najśw. Maryi Panny, Królowej Polski, i wstawiennictwem świętych Patronów naszych, ochraniaj Rzeczpospolitą naszą od wszelkich przeciwności, a gdy całem sercem korzy się przed Tobą, zasłoń ją łaskawie od zasadzek nieprzyjacielskich.

Podaj, błagamy Cię, Panie, słudze Swemu N... Prezydentowi Rzeczypospolitej, prawicę niebieskiej pomocy, aby całem sercem Cię szukał, a o co godnie Cię prosi, niech wszystko otrzymać zdoła. Przez Chrystusa, Pana naszego.

℟. Amen.

℣. Pomoc Boska niech będzie zawsze z nami.

℟. Amen.

Spis tych Świętych, o których Msza może być wzięta ze „Wspólnych Mszy o Świętych“.

Podane są te uroczystości Świętych, dla których głównie lekcja i ewangelja oraz części śpiewane są we „Wspólnych Mszach“ str. 552—619; pamiętać jednak należy, że (2) kolekta, (także (8) sekreta i (11) po Komunji) ma literę N..., w tem miejscu wymienia się imię Świętego, o którym ma być Msza św.

2 grudnia — Ś. Bibiany męcz., Msza „Me exspectaverunt“ str. 603.

4 grudnia — Ś. Piotra Chryz. bpa wyzn. dokt., Msza „In medio“ str. 589.

6 grudnia — Ś. Mikołaja bpa wyzn., Msza „Statuit“ str. 582.

7 grudnia — Ś. Ambrożego bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.

11 grudnia — Ś. Damazego pap. wyzn., Msza „Sacerdotes“ str. 586.

13 grudnia — Ś. Łucji dziew. męcz., Msza „Dilexisti“ str. 606, Ewangelja str. 615.

14 stycznia — Ś. Hilarego bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.

15 stycznia — Ś. Pawła Pustelnika, Msza „Justus ut palma“ str. 595, ewangelja str. 447.

16 stycznia — Ś. Marcelego pap. męcz., Msza „Statuit“ str. 552, ewangelja str. 557.

17 stycznia — Ś. Antoniego opata, Msza „Os justi“ str. 597.

21 stycznia — Ś. Agnieszki męcz. Msza „Me exspectaverunt“ str. 603, lekcja str. 417, ewangelja str. 417.

22 stycznia — ŚŚ. Wincentego i Anastazego męcz. Msza „Intret“ str. 565.

22 stycznia — Ś. Rajmunda wyzn., Msza „Os justi“ str. 592.

24 stycznia — Ś. Tymoteusza bpa męcz., Msza „Statuit" str. 552.
27 stycznia — Ś. Jana Chryzostoma bp. dokt., Msza „In medio" str. 589.
29 stycznia — Ś. Franciszka Salezego bpa dokt., Msza „In medio" str. 589.
30 stycznia — Ś. Martyny dziew. męcz., Msza „Loquebar" str. 600.
31 stycznia — Ś. Piotra z Nolasko wyzn., Msza „Justus ut palma" str. 595.
4 lutego — Ś. Andrzeja bpa wyzn., Msza „Statuit" str. 582.
6 lutego — Ś. Tytusa bpa męcz., Msza „Statuit" str. 582, ewangelja str. 452.
7 lutego — Ś. Romualda opata, Msza „Os justi" str. 597.
8 lutego — Ś. Jana z Mathy, Msza „Os justi" str. 592.
9 lutego — Ś. Cyryla Aleks. bpa dokt., Msza „In medio" str. 589.
10 lutego — Ś. Scholastyki, Msza „Dilexisti" str. 606.
15 lutego — Ś. Faustyna i Jowity męcz., Msza „Salus autem" str. 571.
18 lutego — Ś. Symeona bp. męcz., Msza „Statuit" str. 552.
23 lutego — Ś. Piotra Damiana bpa dokt., Msza „In medio" str. 589.
6 marca — ŚŚ. Perpetuy i Felicyty męcz., Msza „Me exspectaverunt" str. 603.
7 marca — Ś. Tomasza z Akwinu wyzn. dokt., Msza „In medio" str. 589.
8 marca — Bł. Wincentego Kadłubka bpa, Msza jak 8 października str. 524.
8 marca — Ś. Jana Bożego wyzn., Msza „Os justi" str. 592, ewangelja str. 382.
9 marca — Ś. Franciszki wdowy, Msza „Cognovi" str. 613.

12 marca — Ś. Grzegorza pap. dokt., Msza „Sacerdotes“ str. 589, lekcja i ewang. ze Mszy „In medio“ str. 590.
17 marca — Bł. Jana Sarkandra męcz., Msza „Laetabitur“ str. 561.
17 marca — Ś. Patryka bp. Msza „Statuit“ str. 582.
18 marca — Ś. Cyryla Jer. bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.
21 marca — Ś. Benedykta opata, Msza „Os justi“ str. 597.
Piątek przed niedz. Palmową — 7 Boleści NMP., Msza jak 15 września, str. 506.
2 kwietnia — Ś. Franciszka z Pauli, Msza „Justus ut palma“ str. 595.
4 kwietnia — Ś. Izydora bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.
5 kwietnia — Ś. Wincentego Fer., Msza „Os justi“ str. 592.
11 kwietnia — Ś. Leona pap. dokt., Msza „In medio“ str. 589.
13 kwietnia — Ś. Hermenegilda męcz., Msza przed Wielkanocą „In virtute“ str. 558, a w czasie wielkanocnym Msza „Protexisti“ str. 575, ewangelja str. 554,
17 kwietnia — Ś. Aniceta pap. męcz., Msza „Protexisti“ str. 575.
21 kwietnia — Ś. Anzelma bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.
22 kwietnia — ŚŚ. Sotera i Kajusa pap. męcz., Msza „Sancti tui“ str. 579.
24 kwietnia — Ś. Fidelisa męcz., Msza „Protexisti“ str. 575.
26 kwietnia — ŚŚ. Kleta i Marcelego pap. męcz., Msza „Sancti tui“ str. 579.
27 kwietnia — Ś. Piotra Kanizjusza dokt., Msza „In medio“ str. 589.
29 kwietnia — Ś. Piotra męcz., Msza „Protexisti“ str. 575.

30 kwietnia — Ś. Katarzyny dziew., Msza „Dilexisti“ str. 606.
5 maja — Ś. Piusa V pap., Msza „Statuit“ 582.
6 maja — Ś. Jana przy Bramie Łać., Msza „Protexisti“ str. 575, ale ewang. z dnia 25 lipca str. 480.
7 maja — Ś. Floriana męcz., Msza „Protexisti“ str. 575.
9 maja — Ś. Grzegorza z Naz. bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.
10 maja — Ś. Antonina bpa, Msza „Statuit“ str. 582.
13 maja — Ś. Roberta Bel. bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.
16 maja — Błog. Andrzeja Boboli, Msza „Protexisti“ str. 575.
17 maja — Ś. Paschalisa wyzn., Msza „Os justi“ str. 592.
18 maja — Ś. Wenancjusza męcz. Msza „Protexisti“ str. 575, poza czasem wielkan. „In virtute“ str. 558.
20 maja — Ś. Bernardyna Sen., Msza „Os justi“ str. 592; ewang. str. 599.
25 maja — Ś. Grzegorza VII pap., Msza „Statuit“ str. 582.
27 maja — Ś. Bedy wyzn. dokt., Msza „In medio“ str. 589.
28 maja — Ś. Augustyna bpa wyzn., Msza „Sacerdotes“ str. 586, ewang. jak w dniu ś. Marka str. 452.
29 maja — Ś. Marji M. de Pazzis, Msza „Dilexisti“ str. 606.
31 maja — Ś. Anieli dziew., Msza „Dilexisti“ str. 606.
4 czerwca — Ś. Franciszka wyzn., Msza może być „Os justi“ str. 592.
6 czerwca — Ś. Norberta bpa i wyzn., Msza „Statuit“ str. 582.

9 czerwca — ŚŚ. Pryma i Felicjana męcz., Msza „Sapientiam“ str. 568.
12 czerwca — Ś. Jana z Fakundo, Msza „Os justi“ str. 592.
13 czerwca — Ś. Antoniego wyzn., Msza „Os justi“ str. 592.
14 czerwca — Ś. Bazylego bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.
15 czerwca — Błog. Jolenty, Msza „Dilexisti“ str. 606.
18 czerwca — Ś. Efrema dokt., Msza „In medio“ str. 589.
19 czerwca — Ś. Julianny dziew., Msza „Dilexisti“ str. 606.
22 czerwca — Ś. Paulina bpa, Msza „Sacerdotes“ str. 586.
25 czerwca — Ś. Wilhelma opata, Msza „Os justi“ str. 597.
3 lipca — Ś. Leona II pap., Msza „Sacerdotes“ str. 586.
7 lipca — ŚŚ. Cyryla i Metodego, Msza „Sacerdotes“ str. 586, ewang. jak w dniu ś. Marka str. 452.
8 lipca — Ś. Elżbiety król., Msza „Cognovi“ str. 613.
11 lipca — Ś. Piusa I pap., Msza „Statuit“ str. 552.
12 lipca — Ś. Jana Gwalberta opata, Msza „Os justi“ str. 597.
14 lipca — Ś. Bonawentury bpa dokt., Msza „In medio“ str. 589.
15 lipca — Ś. Henryka cesarza wyzn., Msza „Os justi“ str. 592.
18 lipca — Błog. Szymona z Lipnicy, Msza „Os justi“ str. 592.
19 lipca — Ś. Wincentego a Paulo, Msza „Justus“ str. 595, ewang. z dnia ś. Marka str. 452.

20 lipca — Błog. Czesława wyzn., Msza „Os justi" str. 592.
23 lipca — Ś. Apolinarego bpa męcz., Msza „Sacerdotes" str. 586.
24 lipca — Błog. Kunegundy dziew., Msza „Dilexisti" str. 606.
29 lipca — Ś. Marty dziew., Msza „Dilexisti" str. 606, ewang. jak w Wniebowzięcie str. 489.
1 sierpnia — Ś. Piotra w okowach. Może być Msza jak 29 czerwca str. 470.
3 sierpnia — Znalezienie ś. Szczepana męcz., Msza może być jak 26 grudnia str. 133.
4 sierpnia — Ś. Dominika, Msza „Os justi" str. 592, lekcja ze mszy „In medio" str. 589.
7 sierpnia — Ś. Kajetana wyzn., Msza „Os justi" str. 592. Ewang. z niedz. 14-tej po Zesłaniu Ducha św. str. 373.
9 sierpnia — Ś. Jana Vianney, Msza „Os justi" str. 592.
12 sierpnia — Ś. Klary dziew., Msza „Dilexisti" str 606.
19 sierpnia — Ś. Jana Eudes wyzn., Msza „Os justi" str. 592.
20 sierpnia — Ś. Bernarda opata dokt., Msza „In medio" str. 589.
21 sierpnia — Ś. Joanny Franciszki, Msza „Cognovi" str. 613.
23 sierpnia — Ś. Filipa Benicjusza, Msza „Justus" str. 595.
28 sierpnia — Ś. Augustyna bpa i dokt., Msza „In medio" str. 589.
30 sierpnia — Ś. Róży Lim., Msza „Dilexisti" str. 606.
31 sierpnia — Ś. Rajmunda wyzn., Msza „Os justi" str. 592.
1 września — Błog. Bronisławy, Msza „Dilexisti" str. 606.

7 września — Błog. Melchiora Grodz., Msza „Laetabitur“ str. 561.
16 września — ŚŚ. Korneliusza p. i Cypriana, Msza „Intret“ str. 565.
19 września — ŚŚ. Januarego i Tow. męcz., Msza „Salus autem“, str. 571.
20 września — ŚŚ. Eustachego i Tow., Msza „Sapientiam“ str. 568.
22 września — Ś. Tomasza bpa wyzn., Msza „Statuit“ str. 582.
23 września — Ś. Lina pap. męcz., Msza „Statuit“ str. 552.
26 września — Ś. Cypriana i Justyny męcz., Msza „Salus autem“ str. 571.
27 września — ŚŚ. Kosmy i Damiana męcz., Msza „Sapientiam“ str. 568.
30 września — Ś. Hieronima dokt., Msza „In medio“ str. 589.
6 paźdz. — Ś. Brunona wyzn., Msza „Os justi“ str. 592.
8 paźdz. — Ś. Brygidy wdowy, Msza „Cognovi“ str. 613.
13 paźdz. — Ś. Edwarda Króla, Msza „Os justi“ str. 592.
14 paźdz. — Ś. Kaliksta pap. męcz., Msza „Sacerdotes“ str. 555, lekcja jak w św. Wojciecha str. 446, ewangelja str. 563.
15 paźdz. — Ś. Teresy dziew., Msza „Dilexisti“ str. 606.
19 paźdz. — Ś. Piotra z Alkantary, Msza „Justus“ str. 595.
4 listopada — Ś. Karola bpa, Msza „Statuit“ str. 582.
10 listopada — Ś. Andrzeja z Aw. wyzn., Msza „Os justi“ str. 592.
15 listopada — Ś. Alberta W. dokt., Msza „In medio“ str. 589.

16 listopada — Ś. Gertrudy dziew., Msza „Dilexisti“ str. 606.
17 listopada — Błog. Salomei dziew., Msza „Dilexisti“ str. 606.
19 listopada — Ś. Elżbiety wdowy, Msza „Cognovi“ str. 613.
20 listopada — Ś. Feliksa Walez., Msza „Os justi“ str. 592.
22 listopada — Można wziąć mszę o św. Cecylji „Loquebar“ str. 600.
24 listopada — Ś. Jana od Krzyża, Msza „In medio“ str. 589.
25 listopada — Ś. Katarzyny męcz., Msza „Loquebar“ str. 600.
26 listopada — Ś. Sylwestra opata, Msza „Os justi“ str. 592.

Spis diecezyj, w których niektóre święta są I lub II klasy

Diecezja częstochowska:
4 grudnia — Ś. Barbary dziew. męcz., str. 416.
26 sierpnia — NMP. Częstochowskiej, str. 496.

Katowicka:
4 grudnia — Ś. Barbary dziew. męcz., str. 416.
17 sierpnia — Ś. Jacka wyzn., str. 492.
15 paźdz. — Ś. Jadwigi wdowy, str. 529.

Krakowska:
4 marca — Ś. Kazimierza wyzn., str. 437.
4 lipca — Rocznica Poświęcenia Katedry, str. 616.
17 sierpnia — Ś. Jacka wyzn., str. 492.
28 września — Ś. Wacława męcz., str. 513.
20 paźdz. — Ś. Jana Kantego wyzn., str. 532.

Lubelska:
9 czerwca — Rocznica Pośw. Katedry, str. 616.

Lwowska:
21 kwietnia — Rocznica Pośw. Katedry, str. 616.

Sobota przed III-cią niedzielą po Zesłaniu — Błog. Jakuba Strepy, str. 465.
30 września — Bł. Jana z Dukli wyzn., str. 518.
Łomżyńska:
4 marca — Ś. Kazimierza wyzn., str. 437.
Łucka:
17 sierpnia — Ś. Jacka wyzn., str. 492.
3 paźdz. — Ś. Teresy od Dziec. Jezus, str. 519.
Pelplińska (chełmińska):
9 lipca — Rocznica Poświęc. Katedry, str. 616.
Pińska:
4 marca — Ś. Kazimierza wyzn., str. 437.
1 maja — Rocznica Poświęcenia Katedry, str. 616.
14 listopada — Ś. Jozafata bpa męcz., str. 548.
16 listopada — N. M. P. Ostrobramskiej, str. 550.
Płocka:
2 maja — Ś. Zygmunta króla, str. 458.
8 listopada — Rocznica Pośw. Katedry, str. 616.
Przemyska:
14 lutego — Ś. Walentego męcz., str. 433.
5 maja — Rocznica Pośw. Katedry, str. 616.
Sandomierska:
8 paźdz. — Bł. Wincentego Kadłubka bpa, 524.
Tarnowska:
Rocznica Poświęcenia Katedry, str. 616.
Warszawska:
12 czerwca — Rocznica Pośw. Katedry, str. 616.
29 sierpnia — Ścięcie ś. Jana Chrzciciela, str. 499.
25 września — Błog. Ładysława wyzn., str. 513.
Wileńska:
4 marca — Ś. Kazimierza wyzn., str. 437.
23 kwietnia — Ś. Jerzego męcz., str. 448.
Rocznica Poświęcenia Katedry, str. 616.
16 listopada — N. M. P. Ostrobramskiej, str. 550.
Włocławska:
26 sierpnia — NMP. Częstochowskiej, str. 496.

Spis Świętych alfabetyczny

SPIS RZECZY.

Str.

Msze właściwe okresom liturgicznym

Msze o Świętych własne

Msze wspólne o Świętych

Nabożeństwo za Zmarłych

Modlitwy

Litanje

Hymny i pieśni

Prefacje

SPIS PIEŚNI I HYMNÓW.

I. Pieśni mszalne.

II. Pieśni na cześć Najśw. Sakr.

III. Pieśni adwentowe.

IV. Pieśni na Boże Narodzenie.

V. Pieśni na Wielki Post.

VI. Pieśni Wielkanocne.

VII. Pieśni do Serca P. Jezusa

VIII. Pieśni na cześć Matki Boskiej.

IX. Pieśni podczas żałobnej Mszy św.

X. Pieśni przygodne.